S Paolino
N 3a

DEFENSIO DECLARATIONIS CELEBERRIMÆ, QUAM DE POTESTATE ECCLESIASTICA, SANXIT CLERUS GALLICANUS

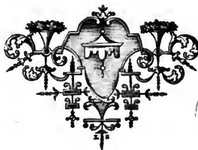
XIX. MARTII MDCLXXXII.

Ab Illuſtr. ac Reverend. JACOBO BENIGNO BOSSUET, Meldenſi Epiſcopo, ex ſpeciali juſſu LUDOVICI MAGNI Chriſtianiſſimi Regis ſcripta, & elaborata.

NUNC PRIMUM IN LUCEM EDITA,

SUMMOQUE STUDIO AD FIDEM AUTOGRAPHI CODICIS EXACTA.

TOMUS SECUNDUS.

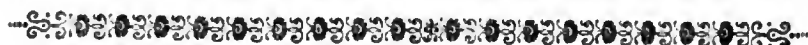

LUXEMBURGI,
Sumptibus ANDREÆ CHEVALIER, Bibliopolæ.

MDCCXXX.

DEFENSIO DECLARATIONIS CLERI GALLICANI DE ECCLESIASTICA POTESTATE.

LIBER NONUS.

De *Concilio Constantiensi* & *Conciliorum Oecumenicorum Potestate*, ad Caput Secundum GALLICANÆ DECLARATIONIS.

CAPUT PRIMUM.

Refertur DECLARATIONIS Caput II. *Concilium Constantiense in hoc argumento non esse suspectum.*

SIC autem inesse Apostolicæ Sedi ac Petri Successoribus, Christi Vicariis Rerum Spiritualium plenam potestatem, ut simul valeant atque immota consistant Sanctæ Oecumenicæ Synodi Constantiensis à Sede Apostolica comprobata, ipsoque Romanorum Pontificum ac totius Ecclesiæ usu confirmata, atque ab Ecclesiâ Gallicanâ perpetuâ Religione custodita Decreta de Autoritate Conciliorum Generalium, quæ Sessione Quartâ & Quintâ continentur, nec probari à Galli-

canâ Ecclesiâ, qui eorum Decretorum, quasi dubiæ sint autoritatis ac minùs approbata, robur infringant, aut ad solum schismatis tempus Concilii dicta detorqueant.

HOc Capitulum tria præstat, primum efficacissimis æquè ac simplicissimis verbis agnoscit, manantem à Christo, ad Petrum atque ad Petri successores Romanos Pontifices, summa autoritate transmissam, vicariam potestatem, ejusque plenitudinem: eam scilicet quæ ad omnia spiritualia Ecclesiæ Christi commissa pateat. Primum hoc. Tum ad eam certâ ratione explicandam: Consilium illud adhibet, quòd sit ad eam rem maximè idoneum Constantiense scilicet; quippe quòd Papalem potestatem, infando Schismate penè collapsam in pristinam amplitudinem revocârit: tertiò ac postremò, ne quis scrupulus superesse possit, idem articulus exponit, ac firmat Constantiensis decreti autoritatem, certam, neque ambiguam mentem.

Et quidem procul abigenda est illa quorundam animis per imperitiam subortа suspicio, quâ scilicet, audito Synodi Constantiensis vel ipso nomine, statim nescio quid inimicum Romanæ potentiæ cogitant. Illi verò Synodum, cùm res eò devenisset, ut abjectis omnibus qui de Papatu litigarent, verus, & indubitatus Pontifex crearetur, hæc admonentem audiant: (a) *Dent operam electores, cùm de creatione agitur vicarii Jesu Christi, Successoris beati Petri, universalis Ecclesiæ Rectoris, gregis Domini ductoris, ne quid aliud cogitent, quàm ut eorum ministerio de utili, & idoneo universali Ecclesiæ pastore provideatur.*

Quæ verba Ecclesiæ summum Pontificem jam veluti parientis, quàm sincerè commendent ejus Apostolicam dignitatem, nemo non videt.

(a) *Concil. Constan.* sess. 40. pag. 245.

Tum profectò tota hac tractatione elucescet, Pontificiam Sedem, atque illam Petri navem, fœda diuturnáque tempestate propemodum obrutam per Constantiensem Synodum ex his fluctibus emersisse: tam ab ea Synodo magna vi, totâque autoritate adversùs Wiclefistas & Hussitas, Romanæ sedis assertam, quàm omnis Imperii hostes, ac perduelles, dementibus odiis exagitaverant supremam in Ecclesiâ potestatem, ut ad eam tutandam, ac restituendam Synodus Constantiensis divinitùs comparata esse videatur. Quarè à Romanis Pontificibus numquam sine veneratione appellata, nedum ullà Censoriâ notâ unquam affecta sit: suoque Loco legitur in Conciliorum generalium editione Romanâ, quam pari diligentiâ, ac magnificentiâ, veneranda Camera Apostolica, Vaticanâ adornari jussit. Abest certè Synodus Basileensis: Constantiensis tomo quarto prodit cùm cœteris, quæ optimæ notæ prorsùsque indubitatæ, Romæ quoque habeantur, quo cadat necesse est, illa Biniana editionis nota: *Concilium Constantiense ex parte approbatum:* quippe quæ nullâ publicâ autoritate, nullo Concilio, nullo autore Pontifice, ex privati hominis sensu, atque ausu temerario irrepserit. Nunc ut res procedat clariùs; sess. 4. & 5. Constantiensis, à Clero Gallicano laudata decreta referamus.

CAPUT II.

CONSTANTIENSIS *Concilii in Caput secundum* DECLARATIONIS *laudata decreta ex sess. 4. & 5. referuntur: Censores nostros, atque etiam ipsum autorem tractatûs de Libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ, nec Synodi verba attendisse, nedum intellexerint.* Sess. 4. hæc verba sunt.

IN (a) *Nomine Sanctæ, atque individuæ Trinitatis. Hæc Sancta Synodus Cons-*

(a) *Concil. Const.* sess. 4.

Constantiensis, Generale Concilium faciens, pro extirpatione præsentis Schismatis, & unione ac reformatione Ecclesiæ Dei in Capite, & membris habendâ, in Spiritu Sancto legitimè congregata.... ordinat, disponit, statuit, decernit & declarat quod sequitur. Et primò quòd ipsa Synodus in Spiritu Sancto congregata legitimè, Generale Concilium faciens, & Ecclesiam Catholicam repræsentans, potestatem à Christo immediatè habet, cui quilibet cujuscumque statûs vel conditionis, etiamsi Papalis existat, obedire tenetur, in his quæ pertinent ad fidem, & extirpationem dicti Schismatis, & reformationem generalem Ecclesiæ Dei, in Capite & Membris; in hâc sessione cum Romanorum Rege, *fuerunt ducenti Patres, ut in ipso initio sess. adscriptum est.*

Sessio verò 5. sic habet. *Hæc Sancta Synodus Constantiensis, Generale Concilium faciens, pro extirpatione ipsius Schismatis, & unione, ac reformatione Ecclesiæ Dei in Capite & in membris ad laudem Dei Omnipotentis, in Spiritu sancto legitimè congregata, ad consequendum faciliùs, securiùs, liberiùs, unionem & reformationem* Ecclesiæ Dei, ordinat, definit, decernit, & declarat ut sequitur: *& primò quòd ipsa in Spiritu Sancto legitimè congregata, Concilium Universale faciens, & Ecclesiam Catholicam repræsentans, potestatem à Christo immediatè habet, cui quilibet cujuscumque statûs vel dignitatis, etiamsi Papalis existat, obedire tenetur in his quæ pertinent ad fidem & extirpationem dicti schismatis, & reformationem dictæ Ecclesiæ in capite & in membris.*

Idem declarat, quod quicumque, cujuscumque conditionis, statûs & dignitatis etiamsi Papalis, qui mandatis, statutis seu ordinationibus & præceptis hujus Synodi sacræ, & cujuscumque alterius Concilii universalis legitimè congregati super præmissis, seu ad ea pertinentibus factis, vel faciendis, obedire contumaciter contempserit, nisi resipuerit condignæ pœnitentiæ subjiciatur, & debitè puniatur, etiam ad alia juris remedia, si opus fuerit, recurrendo.

Placet hîc perpendere tantisper quàm parum censores nostri ad verba decreti animum attenderint, & quidem autor doctrinæ Lovaniensium, ex Jacobo Latomo, & Christiano Lupo hæc refert: (a) *Ecce manifestè patet quòd decretum illorum Patrum non loquitur universaliter, de quâlibet Synodo universali, sed de illâ singulariter, hoc est de Constantiensi.*

Idem habet Dominus Nicolaüs Dubois in disquisitione: omnia, inquit, (b) *verba decretorum sess. 4. & 5. quatenus de autoritate agitur, concepta* sunt verbis de ipsâ solâ agentibus, (Nempè adeò cursim legit Constantienses Canones, *ut nec illud adverteret:*) *quicumque cujuscunque conditionis, etiam* Papalis, *qui mandatis hujus Sacræ Synodi, & cujuscunque alterius Concilii Generalis legitimè congregati obedire contempserit.* En diligentem Lectorem qui Gallicanos Episcopos eo nomine castigârit, quod, quæ laudaverint acta, non legerint.

Quin etiam ipse autor tractatûs de libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ, qui cæteris diligentior futurus videbatur, in eundem impegit *lapidem: Notanda*, inquit, (c) *sunt illa verba, in his quæ ad fidem & extirpationem dicti schismatis, præceptis hujus Sacræ Synodi; super præmissis, & sive ad ea pertinentibus, quæ decreta illa circumscribunt, ac sine limitatione intelligere vetant. At omittit illa verba: cujuscunque alterius Synodi Generalis, & ipsam fidei ac Schismatis additam reformationem. Ac ne quid deesse possit, disertè positum super præmissis,* & ad ea pertinentibus, ipsâ etiam hîc reformatione conclusâ; quæ profectò voces, si quid limitationis sonant, haud equidem scio, quæ deinde generatim dicta intelliguntur.

Atque ipsa canonis series postulabat, ut de omni Generali Concilio diceretur; Concilii enim Constantiensis, hoc certo fundamento, constituta erat autoritas quod

(a) *Doctrina Lovaniens.* p. 68. & 69. (b) *Disquis. Art.* V. *Num.* 65. (c) *Tract. de Libert. Eccles. Gall. lib.* 9. *cap.* 16. *Num.* 6.

quod sit in Spiritu sancto legitimè congregata: quòd potestatem à Christo immediatè habeat: quòd Ecclesiam Catholicam repræsentet. Hæc autem non ad solum Constantiense Concilium, quod tunc habebatur, sed ad omnia æquè concilia generalia spectant, quæque extiterant, quæque futura erant: ut nullus dubitationi locus superesse videatur.

Neque verò felicior illa responsio est, cùm aiunt, decreti verba ad solam schismatis causam apertè referri. Nec attendere volunt ad *hæc verba Concilii*, (a) *in his quæ pertinent ad fidem, & extirpationem dicti schismatis & reformationem dictæ Ecclesiæ in capite & in membris.*

Hæc illa decreta sunt Concilii Constantiensis, in ipsis Concilii Basileensis Actis, summo omnium consensu repetita: cùm procul omni dubio universalis esset: eique Eugenius IV. adhæreret, nullo tum suborto schismate. Adeò Ecclesia semper intellexit, Constantiense decretum, non ad solum schismatis tempus, aut ad solum Constantiense concilium, sed ad fidei quoque, & reformationis universalis causas, & ad omnia quolibet tempore futura concilia pertinere.

Cæterùm diligens Lector facilè animadverterit ex duobus Canonibus Constantiensibus ex sessione quintâ relatis. Primum, totidem verbis à sanctâ Synodo ex sessione quartâ fuisse repetitum. Quo factum est, ut plerique scriptores, atque ipsa Synodus Basileensis sessione quintâ, decreta sola retulerit: quippe quæ & quartæ canonem complecteretur integrum, & alium insuper majoris elucidationis gratiâ canonem adjunxerit.

In fine sessionis quintæ adscriptum est, quibus constitutionibus lectis, dictum concilium eos, & eas uniformiter approbavit, & conclusit: *quo patet hæc non tantùm summâ autoritate, sed etiam summâ consensione esse decreta.*

(a) *Doctrina Lovan. ibid. Disquis.* Ibid.

CAPUT III.

Ordo disputationis hujus. Censores nostri tria objiciunt: primum quidem de textu, alterum de sensu, ac mente: postremum de autoritate DECRETORUM CONSTANTIENSIUM.

MUltùm laborandum fuit, iis qui decreta Constantiensia elevare, & obscurare conati sunt. Itaque primò textum ipsum sollicitant. Res quidem intentata hactenus, canonesque integros ubi eos retulimus, ex Romanâ editione descriptos, omnes admiserunt. Sed anno demum 1683. quinquaginta scilicet & ducentis annis postquam Constantienses canones conditi sunt: *Emmanuel à Schelestrato* S. T. D. Bibliothecæ Vaticanæ Præfectus, repente prodiit, qui cùm Constantiensis Concilii nova acta proferret, statim in ipso titulo ejusdem Concilii primum decretum sessionis quartæ à Basileensibus correptum esse testatur: ut uno ictu scilicet Basileensem Synodum, & Constantiensem confodiat.

20. Aiunt Concilii mentem nos non esse assecutos: trahi quippe ad alias Synodos atque causas, quæ de Constantiensi propriè ac de Schismatis causâ decreta sint, & cùm urgemus generalia sanctæ Synodi verba, reponunt *notum illud* (b) *intelligentia dictorum ex causis assumenda dicendi: & secundùm subjectam materiam intelligenda sunt verba: atque adeò Sy-*

(b) *Disquis. art. 5. n. 30. Doctr. Lovan. P. 69. & seq.*

Synodi ad tollendum ſchiſma inſtitutæ, ad ſolum ſchiſmatis tempus decreta referenda; non ad id trahenda tempus, quo indubitatus Pontifex in Petri cathedrâ ſedeat. Addunt ab ipſâ ſynodo Conſtantienſi adverſùs Wiclefum, ſupremam Papæ agnitam autoritatem: non ergo abſolutè, ſed tantùm ſchiſmatis cauſâ eam concilio eſſe ſubjectam, quo referunt illam *regulam*: *Quod ubi eſt apparens aliqua contradictio, ſingulis legibus adaptanda eſt facti ſpecies, diſtinguendi ea jure, eaque capienda interpretatur, quæ tollat contradictionem. Denique urgent illud: ex contextu facienda interpretatur, nec attendenda tantùm nudè ſeſſ.* 4. *& 5. verba, ſed & ſequentia, quæ Pontificis abſolutæ poteſtati faveant.*

30. Autoritatem decretorum oppugnant; intellexerunt enim quàm difficile ſit ad unum ſchiſma revocare, quod univerſim à ſynodo dictum eſſet. Quare eò maximè machinas omnes intendunt, ut tantæ Synodi autoritatem evertant.

Hîc igitur illi Conſtantienſium Canonum textum, ſenſum, autoritatem, oppugnant. Nos verò noſtro more geſta referemus; quibus quidem geſtis, ipſaque celeberrimi ac maximi negotii ſerie adverſariorum objecta ſuo loco quæque collocabuntur.

CAPUT IV.

Novum Emmanuelis Schelestrati *de Textûs fucatione Commentum.*

Primum igitur perpendamus, novam quam Schelestratus de falſatione Synodi Conſtantienſis componit hiſtoriam, & ille quidem memorat anno 1442. ſeſſ. 4. decretum à nobis deſcriptum, additaque illa verba, quibus Papa Concilio ſubeſſe dicatur: *Non ſolùm in his quæ pertinent ad fidem, & extirpationem ſchiſmatis, ſed & in his quæ ad reformationem generalem Eccleſiæ Dei in capite & in membris.* De his poſtremis verbis Scheleſtratus litem movet. Cæterùm ea verba æquè cum reliquis ac reformationem generalem in capite & membris, cum fide & ſchiſmate, ſeſſionis quintæ decreto junctam recognovit, ſeſſionemque quintam nullius falſitatis accuſat; atque adeò ex Scheleſtrato conſtat, Patres Baſileenſes eam falſationem aggreſſos: non ut Papam haberent, etiam in generali reformatione ſubditum. Id enim in ſeſſione quintâ contineri liquet, & ipſe confitetur: ſed ut bis haberent quod ſemel profectò habuiſſe ſufficiat. Hîc tanti facinoris fructus Baſileenſibus fuit.

Quæ cùm ita ſint, nemo eſt, qui non in ipſo quæſtionis titulo Scheleſtratum rideat, tot ac tantos viros gratuiti ſceleris accuſantem. Sed tamen videamus quemadmodum ſuam texuerit fabulam. Igitur variis Concilii Conſtantienſis editionibus memoratis hæc ſubdit: *Ut autem manifeſtum fiat, ex quonam codice prædicta Conſtantienſis Synodi acta primùm edita ſint, & quænam illis fides adhiberi valeat, notandum eſt Concilium Baſileenſe, cùm videret autoritatem ſuam apud pleroſque vilipendi, cogitare cœpiſſe de publicandis actis Conſtantienſis Concilii; ideoque mandâſſe duobus Cardinalibus, duobus Epiſcopis, duobus Theologiæ Doctoribus, & Archidiacono Zagabrienſi, ut ex actis Conſtantienſis Synodi decreta extraherent: tot ac tanti futuri erant meditati ſceleris adminiſtri.*

Quis non hîc ſtatim exclamaverit, contemnendam potiùs quàm confutandam eſſe Scheleſtrati fabulam? ſed tamen reliqua audiamus: Addit, hoc opus totumque exactis Synodi Conſtan-

tantienſis extractum, anno 1442. fuiſſe abſolutum, pendentéque Bullâ plumbeâ bullatum: atque ex copiâ inde fideliter extractâ *Hagenoviensem* editionem, anno 1499. prodiiſſe; quam deinde ſecutæ ſint *Mediolanenſis* anni 1518. *Pariſienſis* JACOBI MERLINI Doctoris Pariſienſis anni 1524. *Colonienſis* anni 1530.

Has tres editiones Schelestratus memorat, in excudendo ſeſſionis quartæ decreto ab aliis diſcrepare: ſed eâ unâ in re, quod ab his abſit hoc vocabulum *ad fidem*: atque omnino primum omnium, qui fidei vocem decreto addiderit fuiſſe PETRUM CRABBIUM; qui nullâ factâ correctionis mentione, nulloque codice citato, anno 1538. ſuam editionem adornârit, quam reliquæ deinde ſecutæ ſint. Hæc quidem Schelestratus: quæ ad Baſileenſem Synodum ab eâque corruptam, ut is autor jactaverat, Concilii Conſtantienſis ſeſſionem quartam nihil omnino pertinent,

An ergo id agit, ut particulam, *ad fidem*, è ſeſſione quartâ Conſtantienſi eradamus, Petroque Crabbio eam inſerendi falſitatem imputemus? Ne id quidem; imò ipſe acta Conſtantienſia ea laudat pro antiquiſſimis atque autenticis, in quibus disertè in ſeſſione quartâ Conſtantienſi expreſſa legatur particula, *ad fidem*, quæ Hagenovienſi editioni deeſt: teſtaturque inſuper antiquiſſima manuſcripta Concilii Conſtantienſis, quæ quidem ipſe viderit particulam illam, *ad fidem*, habere. Ergo profectò hactenus, neque Baſileenſis Concilii, neque Petri Crabbii laborat fides: aliaſque editiones quæ ipſum anteceſſerint, mancas eſſe neceſſe eſt.

Ubi ergo tandem locus ille à Baſileenſibus corruptus? nempe hic eſt: *Oſtendimus*, inquit, *ſuprà ex compilatione deputatorum, Baſileenſis Concilii, editam fuiſſe Synodum Conſtantienſem in oppido Hagenovii, in quâ editione decretum ſeſſ. 4. habet adjuncta hæc verba: & reformationem generalem Eccleſiæ Dei in capite & in membris: & hæc ſunt, quæ à decreto ſeſſ. 4. abeſſe debuerunt. Hic ergo eſt ille locus Baſileenſium autoritate corruptus.*

Id verò, ut demonſtret, hæc affert: *Tres*, inquit, *codices manuſcripti continentes acta Conſtantienſis Concilii à notariis ipſius conſcripta, ex quibus Baſileenſes decreta compilârunt, non habent illa verba in primo decreto ſeſſionis quartæ, & ad reformationem generalem Eccleſiæ Dei in capite & in membris.* Sic Baſileenſes accuſat, utque acta Conſtantienſia etiam ſibi viſa, malâ fide deſcripſerint: nulla probatione, neque enim ullum monumentum affert, quo tres illi codices Baſileenſibus viſi ac deſcripti doceantur. Addit Schelestratus ſex alios codices manuſcriptos antiquiſſimos, qui non habeant illa verba: de reformatione, unde concludit: in ſeſſione quintâ ſolummodo „ clauſulam illam de reformatione ſcili-„ cet adjungendam eſſe, ut, inquit, in-„ dubitatum ſit, prædicta verba, de „ reformatione à Baſileenſibus erroneo „ decreto ſeſſ. 4. adjuncta, & à collec-„ toribus conciliorum errore Baſile-„ enſium deceptis typis fuiſſe edita.

Hæc eſt illa hiſtoria, quam orbi Chriſtiano primùm à ſe proditam, Emmanuel Schelestratus toties gloriatur: Hæc illa falſitas, quam Patres Baſileenſes ſuſceperint: ut etiam in ſeſſione quartâ legeretur, quod in quintâ legi nemo, ac ne ipſe quidem Schelestratus negat.

CAPUT

CAPUT V.

Schelestrati, *de falsatâ sessione quartâ Constantiensi, fabula confutatur: Probitas P. P.* Basileensium *omnium scriptorum consensu asseritur: Beati* Ludovici Alemandi *ejus Cœtus Principis eximia sanctitas.*

AC primum quidem nemo sanus dixerit tantum cœtum in tantum facinus consensisse. Sit enim, quantum Schelestrato placuerit, Basileensis Synodus reprobata: tamen iis viris constabat, qui bonâ fide agerent, miróque reformandæ Ecclesiasticæ disciplinæ studio teneretur. Præerat tanto conventui *Beatus Ludovicus Alemandus* Cardinalis, Archiepiscopus Arelatensis, tantæ sanctitatis, ut *Clemens VII.* anno 1527. edito diplomate ad Præpositum, & Canonicos Ecclesiæ Metropolitanæ Arelatensis, & fratres Celestinos Avenionenses eum cum *Petro De Luxemburgo* Cardinale, Beatis adscripserit: eosque pro beatis coli, & venerari posse decreverit; *ut qui vitam cælibem, castamque & immaculatam egerint, clarique miraculis haberentur:* quin etiam legitur in vetusto breviario Arelatensi, officium semi duplex, ac missa de Beato Alemando cum hâc oratione: *Deus qui meritis, & intercessionibus Beati Ludovici Alemandi confessoris tui, atque Pontificis dignaris mortuos suscitare, cæcos illuminare, claudis gressum, surdis auditum restituere:* ut profectò tali viro & quidem tantum facinus nulla satisfactione purganti, falsitatem imputare, non modò summæ temeritatis, sed etiam manifestæ impietatis esse constet.

Aderant in eâdem Synodo Episcopi ac Doctores pietatis, ac doctrinæ nomine commendati, neque *Æneas Sylvius Pius II.* factus, quæ in gestis Basileensibus præclara eorum facinora memoravit, est inficiatus unquam, & in retractatione suâ doctrinam quidem ejuravit, quam Basileæ tenuisset, historiæ verò suæ non detraxit fidem, ut profectò tantos viros erràsse bonâ fide, atque ulteriùs quàm oporteret studio reformationis abreptos suspicari liceat: falsi insimulare, impium, absurdúmque sit.

Faciamus tamen eos vel facinorissimos fuisse: quo tandem artificio latere se posse confiderent? quid tanto numero tantum facinus consciviffent?

At illi profectò nihil occultè moliebantur, qui teste Schelestrato, decreta Constantiensia extrahenda mandàssent duobus Cardinalibus, duobus Episcopis, duobus Theologiæ Doctoribus, & Archidiacono Zagabriensi: Joanni scilicet illi Segoviensi, cujus pietatem ac doctrinam Æneas Sylvius tot laudibus cumulàrit.

Præterea ex præfatione Synodi Basileensis, editioni Hagenoviensi præfixa constat fuisse, inter illos deputatos *Thomam Corcelleum*: quem inter sacrarum Litterarum Doctores, doctrinâ mirabilem, & modestiâ quâdam verecundiâ amabilem, idem *Æneas Sylvius* commendavit; quos profectò tot ac tantos in scelus consensisse, neque sibi mutuò erubuisse, seque & Synodum infamàsse, ne ipse quidem Schelestratus iteratò dixerit, si sua dicta perpendere potiùs quàm præfractè tueri voluerit.

Quodnam deinde tantum operæ pretium fuerit, ut illud facinus molirentur? nempe ait Schelestratus: ut labascentem Concilii Basileensis autoritatem edito Concilio Constantiensi firmarent at pessumdarent potiùs tam apertâ falsitate; séque orbi Christiano irridendos propinarent: tantum scelus aggressi, ut ses-

ſeſſione quartâ corruptâ, & adulteratâ, nihil tamen haberent quod non totidem verbis in ſeſſione quintâ integra & illibata haberetur. Quid quod, Schelſtrato teſte, Baſileenſes Patres, ne id quidem curabant, ut duarum ſeſſionum decreta iiſdem verbis ederentur, cùm idem Schelestratus verba illa, *ad fidem*, quæ in ſeſſione quintâ haberentur in extractis Baſileenſium deeſſe teſtetur.

Patet ergo optimâ fide egiſſe eos, quæque in manibus habebant Conſtantienſia decreta ad verbum exſcripſiſſe, neque quidquam fraudis molitos fuiſſe.

Neque verò ea falſitas, ac Baſileenſium ſcelus, *Eugenium IV.* aut *Joannem à Turrecrematâ* latuiſſet, qui tot inter invectivas, nihil unquam tale Baſileenſi Synodo exprobrârant: neque Pius II. rerum Baſileenſium teſtis oculatus, ac ſcriptor egregius, tale quid in hiſtoriâ privatus, aut in retractatione Pontifex protulit, ut profectò temerè nimis Emmanuel Schelestratus, poſt duo fere ſæcula cœperit ſollicitare Baſileenſium fidem, quam eodem ævo infenſiſſimi Cardinales atque Pontifices minimè accuſârint.

Cur autem in eorum extractis ſeu potiùs in extractorum quibuſdam exemplaribus, ac deinde in quibuſdam quoque libris editis deſit illud: *Ad fidem* quod, teſte Schelestrato in antiquis veriſque codicibus habeatur? Quis non potiùs Librariorum aut Typographorum in diligentiâ, quàm Baſileenſium tot ac tantorum deputatorum errori nedum perfidiæ tribuat? Quem Librariorum errorem, cùm in his verbis, *ad fidem*; ipſe Schelestratus agnoverit, mirum cur non intellexerit, in Conſtantienſibus illis quos laudat manuſcriptis, circa reformationis mentionem, eundem lapſum contingere potuiſſe.

Latet profectò neminem perſæpe variare codices manuſcriptos, faciendum delectum, favendumque ei editioni quæ à doctioribus viris, atque ex melioris notæ codicibus recenſita, apud doctos invaluerit: qualis illa eſt *Petri Crabbii* religioſiſſimi, ac diligentiſſimi viri, quam Roma ipſa probavit, editio.

Neque quemquam movere debet, in quibuſdam Conciliorum vetuſtiorum editionibus deſiderari quædam: cùm item in recentioris Synodi Tridentinæ quibuſdam editionibus, atque in eâ ipſa quæ, ſtante Concilio, facta eſt, conſtet abeſſe à decreto ſeſſionis quintæ de peccato originali, exceptionem eam quam Beatæ Virginis Deiparæ gratiâ, à ſanctâ Synodo adhibitam fuiſſe, nemo ſanus diffitetur. Cæterùm multi ſunt Synodi Conſtantienſis in celeberrimis Bibliothecis, Regiâ Collebertinâ, incly ti Victorini Cœnobii, & Regii Collegii Navarrici vetuſtiſſimi codices, quorum etiam quidam ab ipsâ urbe Conſtantiâ Concilii tempore tranſmiſſi, ex adſcriptis epiſtolis demonſtrantur in quibus decretum ſeſſionis quartæ eodem tenore legitur, quo eſt in vulgatis ut non immeritò Petrus Crabbius, vir diligentiſſimus ita ediderit: Romanaque editio eandem lectionem confirmaverit, quâ quidem in editione Romana ipſa præfatio teſtatur, Pontifici Romano nihil fuiſſe antiquius, quàm ut poſt divinarum Scripturarum editionem, Concilia univerſalia quàm maximè fieri poſſet emendata proferrentur. Neque omittendum eſt Odoricum Raynaldum Baronii continuatorem, & in edendâ Concilii Conſtantienſis hiſtoriâ, antiquiſſimis & ampliſſimis, ut ſæpe teſtatur, (a) codicibus, uſum ita retuliſſe ſeſſ. 4. decretum, ut eſt in editione Romanâ poſitum atque decretum illud idem Odoricus Raynaldus docet optimâ ratione & in ſeſſione 4. conditum, & in ſeſſ. 5. ad infringendas JOANNIS XXIII. impro-

(a) *Odor. Ray. t. 17. ann. 1415. n. 7. 14.*

improbas molitiones, instauratum fuisse: ut Profectò sit certum Emmanuelem Schelestratum inani operà laboràsse qui in enucleandà decretorum Constantiensium autoritate etiam Odoricum Raynaldum superare voluisse videatur.

Quin ipsa sessio quarta, si attentè consideretur, vulgarem lectionem satis adstruit; sic enim ejus verba *Schelestratus* ipse refert: (a) *Hæc sancta Synodus pro extirpatione præsentis Schismatis, & unione ac reformatione Ecclesiæ Dei in capite & in membris habenda ad laudem Omnipotentis Dei, in Spiritu Sancto legitimè congregata, ad consequendum faciliùs, securiùs, uberiùs, ac liberiùs unionem ac reformationem* Ecclesiæ Dei, *ordinat, definit, statuit, decernit, & declarat ut sequitur*: quibus verbis significat hoc decretum ad reformationem maximè pertinere. Quæ postquam præfata est sancta Synodus, manca illa profectò, suique oblita videretur, si in ipso decreto reformationem in præfatione præmissam omitteret.

Quibus omnibus liquet à Schelestrato assertum temerè sessionem quartam à Basileensibus Patribus corruptam: Cùm tamen si id maximè probavisset, nihil adversùs nos concluderet, quibus in sessione quintà satis amplum firmumque præsidium superesset.

CAPUT VI.

Sessionis Quintæ quâ potissimum utimur Lectionem neque in dubium revocari posse, neque unquam in dubium revocatam.

SEd quandoquidem apparuit in sessionis 4. verbis, nonnihil variàsse codices sive manuscriptos sive etiam excusos nequis suspicetur, idem in sessione quintà, quà potissimum utimur, evenire potuisse; notatum hîc volumus primùm ab omnibus, absque ipso Schelestrato, ejus lectionem, ut certam agnosci: tum verò adeò esse firmam ut unquam in dubium revocari possit.

Et quidem ea sessio acta est die Sabbati die 6. mensis Aprilis anno 1415. ut ipso initio Sessionis inscriptum est. At eodem anno 21. die mensis Julii; cùm Sigismundus (b) Imperator, pacis Ecclesiasticæ gratià in Hispaniam profecturus esset, ac pro ejus itinere, sacræ Synodi decreto Missæ ac Litaniæ solemnes haberentur, quibus omnes Prælati interessent: coram tanto cœtu *Joannes de Gersone* (c) Universitatis Parisiensis Cancellarius, & Caroli VII. Christianissimi Regis Legatus, Sermonem habuit: quo quidem Sermone, & Sessionem quintam memorat, & ejus decreta, quæ suprà retulimus, de verbo ad verbum refert, ne uno quidem apice immutato, subditque continuò: „ Conscribenda prorsus esse mihi videretur in eminentibus locis, vel insculpenda per omnes Ecclesias saluberrima hæc determinatio, lex, vel regula, tanquam directio fundamentalis, & velut infallibilis, adversùs monstrosum horrendúmque offendiculum quod hactenus positum erat per multos de Ecclesià in itinere mandatorum, determinantes ex textibus glossæ, non ad regulam Evangelicam, & æternam acceptis, Papam. non esse subjectum generali Concilio, neque judicari posse per ipsum „. En quæ quatuor mensibus post Sessionem quintam, coram Patribus, Sacróque Concilio dixerit Christianissimi Regis Legatus; en, inquam, quid dixerit de Sessionis V. decretis, quibus

(a) Act. p. 4.

(b) Conc. Const. Sess. 17. (c) *Gerson.* Serm. de Viag. Regis Rom. 1. part. p. 146.

Regnum Franciæ ejusque legatos intercessisse Schelestratus memorat; ut & hoc in antecessum de eâ intercessione dicamus.

Idem *Joannes Gerson* coram sanctâ Synodo sermonem habuit (*a*) anno Domini 1417. Dominicâ die 17. Januarii, quo in sermone dixit. *Quamvis ultra multiplicare sermones, quid opus est super ea veritate, cujus decisio clarissima solidissimaque facta est per hoc sacrum Concilium, cui non licet obniti, nec eam in argumenta deducere.* Ac paulò pòst incipit referre decreta sessionis 5. quemadmodum vulgata sunt his verbis, subdit: Numquid non ideò sacræ hujus Synodi Constantiensis impugnantur judicia, quæ sic habent: *primò declarat*, & cætera quæ nihil hîc referre totidem verbis attinet, cùm diligenter exscribat duo sessionis quintæ decreta integra, iisdémque verbis, quæ jam descripsimus, ne immutato quidem apice. At prætermitti non debent, quæ statim ipse subdit. *Huic veritati fundatæ super petram sacræ scripturæ quisquis à proposito detrahit, cadit in hæresim jam damnatam, quam nullus unquam Theologus maximè Parisiensis, & sanctus asseruit.* En quî decretis Constantiensibus sessionis quintæ interesse memoratur.

Idem, (*b*) tractatu: An liceat in causis fidei à summo Pontifice appellare? eadem decreta sessionis quintæ die sextâ Aprilis anno 1415. habita de verbo ad verbum exscribit; eorum quoque summam Petrus Cardinalis Alliacensis (*c*) repræsentat tractatu quem anno 1417. vigente Concilio de Ecclesiæ autoritate Constantiæ edidit.

Jam anno 1431. cùm Basileensis Synodus haberetur sessione 11. Patres hoc rerum gerendarum *fundamentum ponunt & ne de ejusdem sacrâ Basileensis Synodi autoritate, à quoquam dubitetur: ipsa eadem Synodus duas declarationes ex decretis Synodi Constantiensis in præsenti sessione, aliis suis decretis editis vel edendis inserendas ordinat, & decernit, quarum quidem declarationum tenor primæ sequitur est talis.* Subdunt postea sessionis quintæ Constantiensis decreta duo, quæ suprà descripsimus, ne immutatâ quidem virgulâ.

Cùm postea Eugenius IV. pravo maloque consilio, ut eventus docuit, Synodum Basileensem dissolvere niteretur, *Julianus* Cardinalis (*d*) ejusdem in eâdem *Synodo Cardinalis ad Pontificem hæc scripsit: Asserunt etiam Patres Basileenses prædictam dissolutionem fieri non potuisse, obstante quidem decreto Constantiensis Concilii, quod cuicumque Concilio generali legitimè congregato in his quæ pertinent ad fidem, & extirpationem schismatis, & ad Ecclesiæ reformationem in capite & in membris quemlibet cujuscumque conditionis etiam Papalis teneri obedire decernit.* En igitur integer decreti Constantiensis tenor, qualem nunc habemus, certi fundamenti loco constitutus. (*e*)

Subortis deinde gravibus dissidiis innumerabiles loci sunt in Basileensi Synodo, quibus decreta Constantiensia sessionis quintæ repetuntur, innovantur, ac verbo ad verbum gestis inferuntur, neque Eugenius IV. hæc decreta falsò relata querebatur: imò verò edidit in Florentinâ Synodo decretalem *Moyses* quâ tres veritates Concilii Basileensis damnat, eâ etiam causâ quod Concilii Constantiensis sensui contrariæ essent: adeo

(a) Gerson Serm. in die Sti. Anton. I. part. p. 323. & 325. (b) *Gerson.* ibid. pag. 43. (c) *Petrus Alliacensis.* Tract. de Ecclesf. autoritate.

(d) Card. *Julian.* Epist. II. apud Orthuin. Gratium. (e) Concil. Basil. T. 13. Concil. Sess. 16. 17. 18. pag. 508. 510. 28. 29. 30. 39. 680.

adeò in confesso erat eos canones vero tenore verborum à Basileensibus fuisse prolatos.

Quo etiam tempore coram eodem Pontifice, Joannes à Turrecremata cum legatis Concilii Basileensis publicè disputavit: Canones Constantienses passim citabantur, ac referebantur eo tenore verborum; quem sæpe diximus, eos Turrecremata exponebat, elevabat, eludebat, ut poterat: genuinum legitimumque Constantiensis Concilii fuisse factum ubique fatebatur.

Atqui certissimum est Eugenium IV. & Turrecrematam adfuisse Constantiensi Concilio, ipsúmque Eugenium IV. jam fuisse Cardinalem; iisque temporibus adfuisse, quibus Joannes Gerson ea quæ memoravimus prædicârit. (a) Jam commemorare nihil attinet quoties hujus ævi scriptores *Thomas à Cercellis*, *Antonius de Rosellis*, *Dionysius Carthusianus*, aliique innumerabiles hujus sessionis decreta exscripserint: ne quis fortè Schelestratus hîc unquam aut falsitatem, aut variam lectionem suspicari possit.

(a) Cap. I. art. 2. n. p. 47. 48.

CAPUT VII.

Ad sensum CONSTANTIENSIUM CANONUM *constituendum præmittitur brevis historia schismatis, ex ipso schismate fidei periculum, sedis Apostolicæ contemptus, morum corruptela, ac necessaria reformatio.*

JAm Constantiensium decretorum textu constituto, certum sensum, ac mentem exponimus; verùm ante omnia brevis est præmittenda schismatis, & Conciliorum de schismate agentium historia; hinc enim Causæ status constituendus, & Constantiensium decretorum exponenda ratio quà difficultates omnes facilè evanescant.

Notum omnibus Gregorium XI. post translatam ad Gallias, ibique septuaginta ferè annorum spatio collocatam sedem Apostolicam, tandem Romam Avenione rediisse, ibi non ita multò pòst obiisse, anno scilicet 1378. populum Romanum magnâ vi egisse cum Cardinalibus, quorum pars maxima Galli erant, ne fieret Pontifex, qui regrederetur ad Gallias; atque ideò non tantùm insanis clamoribus, sed etiam certo necis intentato metu postulâsse; ut civem Romanum in sede Apostolicâ collocarent. Quibus maximè permotos ad id devenisse ut extra Cardinalium Collegium *Bartholomæum* Barensem Archiepiscopum *Urbanum VI.* eligerent, non quidem Romanum, sed tamen Italum, quem in Italiâ ipsâ Patriæ charitas detineret, atque is declinatâ plebe in Pontificiâ cathedrâ constitutus & ab omnibus agnitus; neque eò seciùs post aliquot menses *Robertus* Gebennensis Clemens VII. diebus Anagniæ electus est, quod plerique Cardinales Urbanum vi electum contenderent: se quidem metu adactos, ac datâ copiâ, statim ex urbe Roma tanquam ex custodiâ effugisse *Urbanus* Romæ, Clemens à Gallis agnitus *Avenione* sedit, *Urbano Bonifacius IX.* Innocentius VII. Hispanus suffectus est. Has inter turbas Christiana Respublica infando schismate, quadraginta fere annorum spatio laborabat. Quærebatur primùm an is metus fuisset qui graves & constantes meritò permoveret, atque electionem irritam faceret. Tunc si electio per vim, & seditionem exorta ab ipsâ origine nulla esset, an secutâ consensione, atque agnitione Urbani VI. rata haberetur? An verò omnia per se etiam ipsa

agnitio, atque consensio, eodem scilicet metu præstita, irrita caderet; & quidem satis constabat à Cardinalibus quanquam non per omnia plebi furenti obsecutis, quippe cùm non Romanum sed Italum duntaxat Pontificem providissent, tamen electionem ipsam, non uti sacri Canones postulabant, plenâ libertate fuisse celebratam, neque integram fuisse usu, timore majorum, ex totâ Republicâ Christianâ eligerent, qui toti præfuturus esset, utcumque est, neque enim juvat hîc tantam innovare litem; est certum, rem doctis etiam, sanctisque viris adeò obscuram esse visam, ut Nationes, Regna, Principes, Sacrorum antistites illique etiam ipsi, qui vitæ Sanctitate, atque miraculis celebres habebantur; in re hactenus inauditâ, juris & facti ambiguitate, in diversa studia traherentur.

Sæpe interim de pace actum, sed inani operâ, neque persuaderi potuit utriusque partis Cardinalibus; ne sede vacante, novo Pontifice constituto, schisma propagarent, neque ipsi contendentes, ut vocabant, hoc est, *Angelus de Corario*, *Gregorius XII.* ac *Petrus de Luna*, *Benedictus XIII.* qui se pro Pontificibus gererent, sæpe polliciti adduci potuere, ut re ipsa loco cederent, ac pacem honori suo anteponerent; adeò Imperii dulcedine capti vanis pollicitationibus ac pactis etiam Sacramento confirmatis nihil aliud quàm suam conscientiam, ac publicam fidem totúmque adeò orbem Christianum ludere videbantur.

Sanè uterque profitebatur se à Pontificatu pacis Ecclesiasticæ gratiâ discessurum; sed eâ conditione; si priùs æmulus loco cederet, páxque & unio, ut vocabant, statim coalitura videretur, sed cùm alter alterum expectaret, semper neuter inciperet, ac nihil interim fieret; totum id, quod inter ipsos missitatis ultrò citròque legatis agebatur, fœdæ ludificationi, quàm seriæ tractationi similius habebatur.

Haud me fugit *Gregorium XII.* virum bonum ac simplicem meliore fide egisse visum; *Benedictum XIII.* subdolum, pervicacem, atque obstinatæ mentis, eò tantùm collimâsse, ut in æmulum continuati schismatis invidiam declinaret; sed nec ipse Gregorius erat innocuus: quippe qui ad pacem & abdicationem per se ipse pronus, tamen à dimittenda potentia nepotum quibus ingenti studio addictus tenebatur, artibus, ac ludificationibus vetaretur, placet referre *Leonardi Aretini* (a) Gregorianarum partium elegantissimi, & candidissimi historici de ipso Gregorio verba memoranda: „Paulatim res labascere cœperunt, & „ cuncta in dies deteriora fieri; vo„ luntas enim illa Pontificis recta, ne„ quaquam satis habere firmitatis re„ perta est, ad Pontificatum deponen„ dum. Cujus rei culpam multi in „ propinquos ejus referebant. Ab his „ enim formidines inanes, & adum„ brata pericula quotidie fingi, ac ins„ tillari ejus auribus, prædicabant „. Neque ab his abludit *Theodorus à Niem* earumdem partium historicus, neque quidquam visum est gravius quàm cùm Gregorius abjectis veteribus Cardinalibus qui studerent paci; eorum loco Cardinales fecit *Antonium Corarium* fratris filium, & *Gabrielem Condolmerium* postea Eugenium IV. ac multa cum cognatorum turba circumdabat, qui ad retinendum Pontificatum adigerent, nec imbecillem senem puduit abdicationem pacisci eâ lege ut Faventinus & Forojuliensis principatus nepotibus traderentur.

(a) *Leonard. Aretin.* de Temp. Sui. hist. p. 27.

tur. Nihil ergo mirum, quòd tanta cohorta sit Christiani orbis indignatio, adversùs ambos Pontifices, qui septuagenariis majores, fluxi honoris cupiditate, Rempublicam Christianam certam in perniciem agerent.

Et quidem ab aliquot sæculis fœda erat Ecclesiæ facies solutâ disciplinâ & corruptis moribus, & ab ipsâ curiâ Romanâ, prima totáque fere mali labes, unde remedium expectari debuit: adeò omnia avaritia, ac libido pervaserat, ac plerique Pontifices vix aliquid prisci moris cogitabant: satis superque se Pontifices arbitrati, si dispensationibus, reservationibus, indictionibus, decimationibus aliisque mandatis extraordinariis cuncta ad se traherent, venalia omnia, totaque Ecclesia prædæ fuit. Hæc à sancto quoque Bernardo sedis Apostolicæ studiosissimo memorata; nec referenda arbitrarer, nisi de reformationis summâ necessitate, vel maximè agendum incumberet. Et satis constabat post sancti Bernardi tempora res in deterius quoque fluxisse. Verùm in tanto schismate magis magisque omnia pessum ire, in Italiâ tyranni invalescere, ingruere undique bella, & quisque tutandi sui Pontificis specie, hostes insectari, vicinos diripere, omnia miscere, simonia in domo dei præsidere, eripi Ecclesiæ libertates. Hæc Universitas Parisiensis datâ ad Carolum VI. epistolâ querebatur.

Ad hæc, profligatâ disciplinâ, hæreses gliscere, *Wiclefi*, *Hussii*, aliorumque scelere concuti Ecclesia, periclitari fides, sedes Apostolica conciliatrix unitatis, veluti schismatum altrix, contemptui haberi. Testantur enim universitatis Parisiensis sanctissimæ & gravissimæ litteræ ad *Clementem VII.* Avenione sedentem: *Eò rem processisse per schisma ut pluries passim & publicè non vereantur dicere, nihil curandum sintne duo vel tres aut decem, vel duodecim Papæ: imò & singulis Regnis nulla sibi autoritate prælatos in detrimentum sacrosanctæ Ecclesiæ Romanæ, Ecclesiasticæ, Politicæ, & Religionis Catholicæ.*

Sic ex schismate tam diuturno, tam fœdo, addita audacia sedis Apostolicæ contemptoribus, unde emersit illa, in Synodo Constantiensi relata Wiclefi propositio, (a) post Urbanum VI. non est aliquis recipiendus in Papam, sed vivendum est more Græcorum. Eò Apostolicæ sedis totiúsque Ecclesiæ Catholicæ res per schisma devenerant.

Cæterùm apud pios bonósque inconcussa manebat sacratissimæ sedis autoritas Ecclesiæ Catholicæ petra, fidei magistra, mater unitatis, atque inter pravos mores, & horrendi schismatis mala subibat tot sanctorum Pontificum recordatio, & satis constabat super omnes Ecclesias Romanam Ecclesiam, ut dignitate, ita diciplinæ pietatisque laude diutissimè præstitisse, tum ejus autoritate vel maximè quocumque tempore prostratas hæreses, fidem Catholicam, Christianámque pacem ubique viguisse; quæ labentibus sæculis mala evenissent, iis non infringi Christi promissa; tentari nos à Domino an in his promissis firmâ fide maneremus, nec suæ Ecclesiæ defuturum. Ea spes animos sustentabat: quòque vehementiùs concussa erat Apostolica sedes, eò magis in eam priorum incensa studia. Sed labescebat infirmorum fides, atque omnino navicula, veluti dormiente Christo, mergi fluctibus videbatur.

(a) Concil. Const. Sess. VIII. *Wiclef.*

CAPUT VIII.

Tria schismati quæsita remedia. Concilium Oecumenicum necessarium: Ecclesia Gallicana ab Odorico RAYNALDO, WICLEFISMI *accusata propter subtractam simul obedientiam, & Annatas.*

PRima Gallia tanto vulneri medicas adhibuit manus: Clerus Gallicanus Lutetiæ congregatus anno 1394. *Simone Cramando*, Patriarchâ Alexandrino titulari præside electo. Quo duce hæc professi Gallicani Antistites: „ Tendimus ad redintegrationem & con„ servationem statûs & honoris summæ „ dignitatis Papatûs, & universalis Ec„ clesiæ, sicut in nostris consecrationi„ bus juramus „. Hic finis omnium, ut Papalis, & Universalis Ecclesiæ dignitas pristino reponeretur loco. Simul Universitas Parisiensis commoveri cœpit; Multi tractatus, multi Cœtus habiti, compertum denique est triâ sanando schismati accommodata esse remedia. Primum ut contendentes loco cederent. Secundum quoniam id ab invitis extorqueri non potuit, ut se ab eorum obedientiâ omnes subtraherent, ac neutrales essent. Tertium cùm periculosi esset exempli, ut subjecti ab obedientiâ se ipsi subducerent: Concilii Generalis autoritas quærebatur; in eam postea sententiam ibat frequens consessus Ecclesiæ Gallicanæ eodem *Cramando* præside anno 1406. Hinc tria illa remedia hoc ævo toties celebrata: Cessio obedientiæ, subtractio seu neutralitas, Concilii Generalis congregatio.

Hic Odoricus Raynaldus, Simonem Cramandum, aliosque Gallos, de Ecclesiâ optimè meritos arguit, ut qui odio Benedicti, hæc perniciosissima dogmata invenerint: nempe neutri contendentium obsequendum esse; sed provocandum esse ad generale Concilium Romano Pontifici præferendum: Sacerdotiorum conferendorum jus ad Episcopos, provocationes ad Archiepiscopos revocandos, Leges Canonicas ab iis solvendas: neque extra Galliæ regnum evagandum ut sedes Apostolica consulatur: Gallorum Regem de hæresi, & schismate posse cognoscere: Gallos sedi Apostolicæ conjungi posse; quamvis sedenti in sede Apostolicâ conjuncti non sint; & negato Pontifici obsequio, non futuros acephalos; cùm Christus sit caput Ecclesiæ: quâ in re *Cramandum* ad Wiclefismum deflexisse. Tum illud gravissimum, atque ex Wiclefistarum subdolis consiliis edicto Regio vetitas pendi Annatas, quo fine desinere ineptissimam accusationem oportebat. Neque enim dissimulare possumus Ecclesiæ Gallicanæ injuriam, quæ sub *Cramandi* nomine Wiclefismi accusetur: tanquam Wiclefistæ fuerint, & Acephali qui utrique Pontifici fœdum schisma alenti obedientiam denegarent; ut unus idem indubitatus Pontifex Concilii Oecumenici autoritate proderetur. An verò putamus vacante sede Apostolicâ interire cui Christiani omnes interim congregantur; aut Ecclesiam esse tum corpus acephalum ac truncum; cùm interdum vacatio multorum annorum spatio extrahatur. Cæterùm subtractâ semel obedientiâ, quid aliud fieret, quàm ut Episcopali regimine tantisper componeretur Ecclesia donec summus Pontifex crearetur? Neque verò quidquam est à regibus postulatum, quàm ut ad abolendum schisma, ipsa hæresi tetrius, præ-

præeuntibus Episcopis atque Theologis suam operam, atque autoritatem interponerent; quod præsidium si periclitanti Ecclesiæ denegarent, quis non videat, eos necessario officio defuturos?

Quod autem *Odoricus Raynaldus* premit Benedictum, Gregorium excusat ejúsque vituperat Cardinales, qui ab eo discesserint: cùm in ejus fide persistere, ac Benedicti asseclas ad eum deserendum urgere debuissent: frustra est, nempe si hæc tum Concilia valuissent, dum contendentes alter alterum accusarent, cæteri expectarent, & tanquam pacatissimis Ecclesiæ rebus omnia ordine consueto gererent; Ecclesia immedicabili vulnere scinderetur, & adhuc infandum schisma duraret; quare hæ ludificationes semel incidendæ erant. Meritóque Cardinales toti orbi testabantur eo loco esse Ecclesiam ut omnia ruitura essent, nisi jam non in verbis ac pollicitationibus, sed in ipsis rebus remedium quæreretur. Quî enim pertinebat inquirere diutiùs penes quem schismatis culpa resideret, aut hujus medici inscitiâ, vel scelere vulnerata, ac lacera periclitaretur Ecclesia? Quin utrosque in culpâ esse, qui mercenarii non veri Pastores semetipsos, non gregem pascerent, nisi sese citiùs propter Ecclesiam conservandam, vel in altum dejici paterentur. Ergo Cardinales ipsam antea quàm funditùs interiret Ecclesiam ex utriusque manibus confestim eriperent, & Concilio Oecumenico sanandam conjungendámque traderent.

CAPUT IX.

Nullum remedium nisi in Conciliorum Generalium superiore potestate: an ea sit agnita per ordinem & schisma: an ideò translata ad schismatis causam quod in aliis quoque causis prævalere soleret?

CONciliorum Generalium jam inde ab initio nascentis Ecclesiæ summa autoritas habebatur, ac tum vel maximè è re Ecclesiæ erat, ut eam autoritatem omnes agnoscerent. Quippe contendentes Pontificiam potestatem immodicè extollebant, & Gregorius quidem apertè dicebat: *Ego sum Papa; Ego sum supra jus;* Cùmque Cardinales ab eo dira omnia comminante ad Concilium Oecumenicum appellarent, sic ipse respondit: *Hæc appellatio est contra sacros canones, hæc appellatio non defendit, sed gravat: hæc appellatio implicat ignorantiam, vel malitiam vel falsitatem.*

Benedictus autem eò superbior, etiam datis Bullis, excommunicaverat qui à se, aut à successoribus Romanis Pontificibus appellarent. Quin etiam Francorum Regem *Carolum* VI. à se discedentem admonet: *Nullo casu à Romano Pontifice appellare licitum.* Simul Regis subditos à juramento fidelitatis absolvit, adeò tumidos vel in adversâ fortunâ gerebat spiritus. At quotquot erant schismatis inimici, præcipuè verò Universitas Parisiensis, quam pacis autorem & sanæ doctrinæ fontem universa tum suspiciebat Ecclesia; hæc apponebat Papa matri suæ, hoc est, sanctæ Ecclesiæ, quam fidelium omnium matrem esse constabat;

tabat: „ Si ipſe Catholicus eſt, mater-„ no jure ſubditur, ut & Chriſtus ma-„ tri: *tum illud:* cùm neuter nos au-„ diat, nihil ſupereſt, niſi ut dicamus „ Eccleſiæ. *Addebat* utrumque Ponti-„ ficem apertè hæreticum, quòd ſchiſ-„ ma inveteratum ſit hæreſis: *denique* „ reformationem omnino neceſſariam, „ eam niſi Chriſtus provideat, in rui-„ nam irreparabilem ventura ſint om-„ nia, ac propterea Synodum univerſa-„ lem congregandam, cui autoritatem „ conſenſus omnium Fidelium daret. Quam ſententiam *Benedicti* Cardinales datis ad eum litteris confirmabant.

Neque *Gregorii* Cardinales minore ſtudio Concilii Oecumenici autoritatem prædicabant, quippe qui & ad illud appellarent & appellationi hæc interſerent: (*a*) A vobis, *Pater ſancte*, Vicario, ad Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum; qui judicaturus eſt vivos & mortuos & ſæculum per ignem: item ad Generale Concilium à quo & in quo ſolent geſta etiam ſummorum Pontificum quæcunque pertractari, decerni, & judicari: item ad Papam & Pontificem, futurum, cujus eſt geſta inordinata ſui prædeceſſoris in melius reformare.

Hinc patet quàm falſi ſint qui tum primùm occaſione ſchiſmatis ortam putant de Conciliorum ſuperiore poteſtate ſententiam.

Quid iidem memorant appellationes ad Generale Concilium, rem novam, quam hujus ſchiſmatis neceſſitas expreſſerit. Neque cogitant à Bonifacio VIII. Regem & Regnum Galliæ cum univerſis ordinibus appellaſſe ad futurum Concilium eàdem appellatione ſæculis anterioribus à Catholiciſſimâ Eccleſiâ Anglicanâ celebratâ. Sed ut hæc & alia vetuſtiora omittamus, in modò recenſitis actis vidimus, appellationem interpoſitam à Gregorio XII. ad generale Concilium, & à quo, & in quo ſolent geſta ſummorum Pontificum judicari. Ergo Concilii ſuperiorem poteſtatem, ut rem ſolitam, non ut cauſa ſchiſmatis recens excogitatum implorabant, neque à Papa, ut dubio, ſed generatim à Papa recurri ad Concilium fatebantur, duæque obedientiæ, hoc eſt tota Eccleſia Catholica agnoſcebant. Hanc Concilii ſuperiorem poteſtatem, in quà unà conſcientiæ acquieſcerent.

Nam quod quidam commemorant contendentium ceſſione ſeu abdicatione præſtantiſſimum, atque tutiſſimum remedium contineri, ex parte quidem verum eſt, ſed rem penitùs inſpicienti vanum. Quid enim revera tutius atque præſtantius in omni lite, quam litigantes ultrò paciſci? ſed cùm id impetrari à pertinacibus ſit difficillimum; hinc fit ut neceſſaria ſit judiciaria autoritas, quæ cuncta conſtituat. Quare Concilium, quod litem diſceptaret, atque ambos contendentes in ordinem cogeret, omnes requirebant.

Huc accedit, quòd ambobus etiam loco cedentibus quæſtio ſupereſſet, ſponte an coacti Papatum abdicârint. Neque enim perſuaderi poterat autoritate pollentibus ut cederent. Ac ſi id deſerti fecerint, vis quædam illata videbatur, reſurgebantque vanæ ſpes tuendæ dignitatis, atque in priſtina mala relabebatur Eccleſia. Nullum ergo remedium niſi in ſupremâ Concilii Generalis autoritate atque judicio.

(a) Rain. T. 27. anno 1418. nu. 9.

CA-

CAPUT X.

Concilium Pisanum *ab utriusque obedientiæ Cardinalibus convocatum, quo jure? Ejus Concilii acta.*

CUm ergò omnes faterentur generalis Concilii opem esse Ecclesiæ necessariam, quæstio supererat, quis illud Concilium convocaret. Nam & priscis Canonibus erat cautum, ne absque Romano Pontifice Ecclesiæ convenirent, & id à contendentibus expectare, ut totam Ecclesiam in duas distractam obedientias convocarent, nihil aliud erat quàm operam ludere: neque enim quisque eorum Concilium ullum convocaturus erat, nisi à quo pro vero certóque Pontifice haberentur. Id etiam experimento claruit: Ecce enim Gregorius Senas, Benedictus Perpinianum petiit; ibi diversissimis mundi partibus constituti suam quisque Synodum, Gregorius *Austriam* Aquileensis Diœcesis vix notum in Utini viciniâ oppidulum, Benedictus Perpinianum Elnensis Diœcesis, convocârint. Quo fine? nempè eo ut quemadmodum erat prædictum *à Cardinalibus unus ad Occidentem, alter ad Orientem, gressibus directis, ad Schisma perpetuandum, & unionis spem penitùs evacuandam pergerent, nihilque aliud afflictæ Ecclesiæ superesset:* quàm illud Propheticum, quod iidem Cardinales meritò inculcabant: *Venite, & congregamini omnes bestiæ terræ; parate vos ad decorandum: ecce derelictus est grex.*

Cùm igitur eo loco res essent, ipsa necessitas extorquebat, ut quocumque modo Ecclesia couveniret: quæ ubi semel coacta & adunata esset, ejus autoritatem summam, & inde tractabilem futuram pacis studiosi consentiebant omnes; quare Cardinales utriusque partis, id sibi uno ore decernunt licere, ut in tanto discrimine Concilium convocent, & disertè Benedicti XIII. Cardinalis; ubi Concilium est convocandum, sicut in casu nostro, & Papa unicus quantò majus dubius non vult, negligit aut non potest, vel est furiosus: non dubium quin Cardinales possint, nec necesse est ut convocans habeat autoritatem supra Concilium, cùm ab Archiepiscopo convocante ad Concilium appelletur.

Id ipsum professi Gregorii XII. Cardinales, & utrumque Collegium à suis Pontificibus discessione factâ Concilium generale Pisas convocant; quâ verò autoritate in casu tam extraordinario staret illud Concilium, noster *Gerson* exponebat anno 1408. factâ propositione coram Anglicis ad Synodum Pisanam delegatis: in hæc verba Oseæ: *congregabuntur filii Juda & filii Israël pariter, & ponent sibimet caput unum.* Docebat autem hâc consideratione quartâ, *congregatio filiorum Israël & Juda pariter sumit suam efficaciam & virtutem, à divino semine, quod per Ecclesiasticum corpus tanquam sanguis vivificus diffusus est & radicaliter, seu inseparabiliter.* Ita Gerson.

Tum commemoratis casibus, quibus Ecclesia sine Papa congregari possit; „ in „ talibus, inquit, casibus, congre„ gatio Ecclesiastica sumit autoritatem, „ & virtutem se ipsam uniendi ex divi„ no semine per universum corpus dif„ fuso.

Hâc igitur autoritate fulti Cardinales utriusque partis Pisano Concilio, ipsi

ipsi primi omnium numero 23. adsunt; adcurrunt undique principes Ecclesiarum, fidei periculo & necessitate permoti, trecenti Episcopi cùm totidem ferè Abbatibus omnium penè religiosorum ordinum Superiores & Generales, Legati Regum, Principum, Regnorum, Provinciarum, ex celeberrimis Capitulis, & Academiis deputati, atque innumerabiles sacræ Theologiæ & Canonici Juris Doctores. *Fit sancta & universalis Synodus universalem Ecclesiam repræsentans Spiritûs Sancti gratiâ in majori Ecclesiâ Pisanâ congregata citantur contendentes, & contumacia declaratur*; ac demùm sessione 15. *Utrique de Papatu damnabiliter contendentes seu potiùs colludentes, ut notorii Schismatici & antiqui Schismatis nutritores, notorii Hæretici, & à fide devii, notoriisque criminibus, enormibus perjuriis, & violationis voti irretiti, & universalem Ecclesiam notoriè scandalizantes, atque adeò ipso jure dejecti declarantur, deponuntur, ab Ecclesiâ præciduntur.* Sessione 16. antequam eligatur Pontifex, *fit decretum Cardinalium sacramento confirmatum, de continuando Concilio, quò ad rationabilis debita, ac sufficiens reformatio universalis Ecclesiæ, & status ejus tam in capite quàm in membris facta sit, & quod in sede vacante continuetur Concilium, & ad reformationem procedatur.* His pactis atque decretis anno 1409. sessione 17. *Petrus Philargus* Cretensis, ex Minorum familiâ vir Sanctus, ac doctus à Cardinalibus eligitur, & assumpto Alexandri V. nomine in Petri cathedrâ collocatur. Denique cùm multi Antistites ac Legati discessissent sessione 21. ab Alexandro V. sacro approbante Concilio dimittuntur PP. ac triennii tempus indicitur, quo elapso tempore continuetur Concilium. Atque hæc, quæso, lectores diligenter advertant, nec Schismatis tantùm, sed etiam reformationis gratiâ Pisanam Synodum institutam & continuatam esse recordentur. Ne miremur Constantiensem Synodum, Pisanæ continuationem de reformandi autoritate tanta dixisse.

CAPUT XI.

Confirmatur assertum illud: quòd processus Ecclesiæ Catholicæ, & Pisanæ, Concilii superiore Conciliorum, etiam extra Schisma, in summis quibusque negotiis autoritate nitatur: quibus fundamentis Concilii PISANI *decreta nitantur.*

JAm ex actis facilè intelligitur, quo fundamento, & à contendentibus discessum sit, & illi loco dejecti, & novus Pontifex substitutus. Aiunt passim id duobus niti fundamentis: primum quod in Schismate, hoc est sub dubio Pontifice Concilii autoritas procul dubio potior habeatur. Tùm etiam quòd potior habeatur adversùs Schismatis altorem obstinatum, atque adeò suo modo Hæreticum. Hæc quidem vera sunt, sed non pertingimus ad radicem ipsam: vanáque hæc duo erant nisi ab illo uno, ac primo dogmate pependissent. Ecclesiæ Catholicæ, ejusque Concilii Generalis autoritatem absolutè atque etiam extra Schisma in summis Ecclesiæ rebus prævalere. Nam de Papa dubio, & Schismatis casu, ut inde ordiamur; falsum illud esse constat. Imò periculosissimum, quod à Bellarmino aliisque passim pro certo axiomate asseritur: *Papa dubius, Papa nullus*: Quærimus enim axioma illud quo canone sit fixum, quo juris fonte manavit, quis denique ille sit dubius Pontifex, qui jam Pontifex non sit. An ille de quo reipsa dubitetur? Ergo pseudo-Papas omnes

omnes Burdinum etiam, & alios toties anathemate percussos in Petri Sede reponamus. An fortè eos, de quibus ab electionis origine fuerit dubitatum? Abeant igitur laudatissimi Pontifices Innocentius II. Alexander III. alii Sancti verique Pontifices: redeant Anacleti victores, alii Antipapæ, aut cum veris Pontificibus æquo jure disceptent. Atque hi quidem Antipapæ in factionem suam, Principes quoque & Imperatores, totáque adeò regna pertraxerant: ut si partem orbis etiam ingentem dubitâsse sufficiat; optimi quoque Pontifices inter dubios ac nullos habeantur. Periculosissimi exempli est, si statim factione ortâ, & pseudo-Episcopo per ambitionem constituto verus Pontifex sit dubius, atque adeò nullus. Ergo Bellarmini vaga nimis, & latiùs fusa de dubio Pontifice ad certos limites coërcenda sententia est. Valeat nempè in eo casu in quem Bononiensis & Parisiensis Academiæ, *illa Gregorio, hæc Benedicto favens, consenserunt, ubi dubium de Papatu sit inextricabile propter dubium juris & facti, eo casu Papa dubius sit, profectò Papa nullus.* Nihil enim prodest nullo certo documento deprehensa, haud probata veritas; sed enim nec sic erat expedita difficultas, aut sublatæ Schismatis causæ, remanebat enim quæstio: essetne in suo casu *inextricabile juris, & facti dubium*, nam uterque Pontifex, Benedictus æquè ac Gregorius, pro certo, & indubitato Pontifice se gerebat, & id certum esse Bullis promulgatis, Canonibus editis, Conciliis adhibitis sub anathematis pœnâ decernebat, vel illud audiamus à Gregorio XII. in sua Austriensi Synodo pronuntiatum: *Christi nomine invocato, sancta & universalis Synodus, universalem & Catholicam Ecclesiam repræsentans, ad quam cognitio & decisio hujus causæ noscitur pertinere: pronuntiat, decernit, & declarat Urbanum Papam VI. Bonifacium Papam IX. Innocentium VII. fuisse indubitatos ac veros Pontifices, & nunc Gregorium Papam fuisse verum, & indubitatum Papam, ac damnatæ memoriæ Roberto Gebennensi, Petro de Luna, & Petro de Candia in titulo Papatûs nullum jus competisse, ipsósque fuisse & esse notorios Schismaticos & pertinaces, ipsúmque Sanctissimum Dominum nostrum Gregorium Papam modernum ad professionem obedientiæ suæ per orbem universum restituendum esse.* En quid decerneret illa sub Gregorio ferè jam ab omnibus destituto, mirabilis Synodus. Neque Benedictus inferiora cogitabat; quin uterque Pontifex se certum, notorium, & indubium Papam decernebat: æmulum verò suum notorium, & indubium, Schismaticum, nullâque vel probabili ratione nixum; adeòque dubium, illud non esse inextricabile, si ad fontem veniretur; nec utrique deerant sui sectatores, qui usque adeò faverent suo Pontifici, ut nonnisi à contumacibus jus illius in dubium revocari posse crederent. Quare ex dubio nullum satis firmum perpetuæ discessioni, sive, ut vocabant, obedientiæ subtractioni præsidium, aut turbatis conscientiis plena tranquillitas, aut Schismatis vulneri certum remedium; neque quidquam aliud præstò erat, quo omnis scrupulus tolleretur, nisi invictâ autoritate figeretur illud. Pontificem etiam certum in Ecclesiæ Catholicæ, ejusque Concilii generalis potestate esse, de quo Ecclesia decerneret; id quod rei Ecclesiasticæ necessarium videretur. Jam illud de Pontifice altore obstinato Schismatis, ac propterea suo quodam modo Hæretico; haud minùs Ecclesiæ Catholicæ, ejusque Concilii autoritatem Papa quoque ipso Superiorem requi-

requirebat. Sanè afferebatur ex corpore juris Canon ille : (a) *Si Papa*, quo Papa diceretur ; nomine judicandus, nisi esset à fide devius. Quo Hæresis casu fatebantur omnes Papam etiam certum à Concilio judicandum, sed constabat contendentes nullam hæresim professos esse, neque pro certo canone habebatur, id quod glossa dicebat : posse accusari Papam, si notorium sit *crimen ejus; & scandalizatur Ecclesia, & sit incorrigibilis ; nam contumacia dicitur hæresis.* Quare Parisiensis & Bononiensis Academiæ, quibus postea Senensis, totáque adeò accessit Ecclesia : *id quidem quoad poterant, statuebant : quòd contendentes per Schisma inveteratum in hæresim inciderint.*

Sed quoniam ea res dubia haberetur, addebant : Si id quoque esset dubium, an propter Schisma inveteratum in hæresim inciderint, eóque nomine à Synodo deponi possent ? Id quoque ad Synodi cognitionem pertinere.

Verùm hæc si ad vivum persecare aggredimur, comperiemus eò constare : quòd quivis Pontifex, quovis jure nixus pacem Ecclesiæ, ac salutem gregis honori suo anteponere; atque adeò certis casibus abdicare teneatur : quæ obligatio possit, ac debeat à Concilio Oecumenico declarari, undè quoquo modo quæstio tractaretur, eò redibant omnia, quòd quivis Pontifex, & quovis jure præditus Concilio Oecumenico certis in casibus, utque ad abdicandam potestatem parere debeat.

Et quidem satis constabat Gregorium & Benedictum de abdicando sæpe juràsse. Unde Cardinales, ac florentissimæ Academiæ concludebant eos esse Sacrilegos, impios, *Ecclesiæ hostes*, (b) *apertè Schismaticos, ac Schismatum autores & nutritores.* Ac rursus : *quòd Schisma inveteratum in hæresim transeat : ad hæc Papam Hæreticum, & à Schismaticorum, atque Hæreticorum incorrigibilium obedientiâ recedendum.* Denique & in dubio, an hoc incrementum Schismatis transeat in hæresim, vel an tale fiat, ex quo provisio spectat ad Concilium, id quoque ad Concilium pertinere. Quæ omnia à Concilii summâ in *quemcunque Papam quocunque jure* præditum, potestate pendebant.

Huc accedit, quòd Christus nullam specialem in Schismaticos aut Hæreticos Pontifices congregatis Episcopis, aut Synodo Oecumenicæ concesserit potestatem ; quare totum illud jus, quod omnes unanimi consensu in Schismatis atque hæresis causâ Concilio Oecumenico tribuebant eo uno dogmate nitebatur, quòd Synodus Oecumenica totius Ecclesiæ, atque adeò Sancti Spiritûs amplexa potestatem universim ubi de summâ re Ecclesiasticâ agitur, summâ & indeclinabili autoritate decernat.

Quo factum vidimus, ut uno eo axiomate utraque obedientia niteretur, & Gregorii quidem Cardinalis apertè provocabant ad Concilium Generale : ut *à quo, & in quo*, (c) soleant gesta etiam summorum Pontificum, quæcunque pertractari, decerni, & judicari. Benedicti verò asseclæ, atque in his, vel potissima Ecclesia Gallicana, Universitatis Parisiensis dictum illud comprobabat : Papam matri,

(a) *Decret.* distinct. 40.

(b) *Spicileg.* Tom. 6. pag. 200. 211. 221.
(c) *Rain.* T. 17. an. 1408. n. 9.

matri suæ, hoc est, Sanctæ Ecclesiæ materno juge esse subditum : quæ vel nihil concludunt, vel ad omnem Pontificem, etiam extra Schismatis casum protenduntur.

Et quidem ab Odorico Raynaldo Simonem Cramandi, Patriarcham Alexandrinum suggillatum audivimus, quòd Ecclesiæ Gallicanæ Sacro conventui præsidens Concilium prætulerit Romano Pontifici, & *Petrus Plaoul* Parisiensis Doctor idem asserit, Sacro consensu applaudente. Tantúmque abfuit, ut eos ad hanc tuendam sententiam vehementissimè perorantes quisquam incusaverit, ut eorum maximè autoritate, atque Concilii tota Gallicana Ecclesia adversùs Schismaticos uteretur; quin ipse Petrus Plaoul ab Universitate studii Parisiensis ad Concilium Pisanum *Ambaxiator missus*, in ejusdem Concilii Sessione publicâ eâ de re celebrem orationem habuit. Sic enim in gestis Sacri Concilii legimus, Sessione 13. die mercurii 29. Maij, quidam valentissimus Doctor, vocatus Magister *Plaoul*, ascendit pulpitum, & proposuit verbum Dei, & deduxit pulchrè exaltando Ecclesiam, & asserendo eam esse supra Papam : quod deduxit pluribus rationibus, tam ex parte materiæ, scilicet animarum, quàm ex parte formæ, quæ est Spiritus Sanctus; quàm ex parte causæ efficientis, quæ est ipse Christus; quàm etiam ex parte finis, quæ est ipse Deus in Ecclesiâ triumphante. Atque his quidem argumentis, hujus ævi more complexus est omnia, quibus summos Theologos in eandem sententiam adductos esse constat ut certum omninò sit quæ in Concilio Constantiensi, de Conciliorum supremâ autoritate, explicatiùs dicta sunt. Ea in utrâque obedientiâ, hoc est, in Ecclesiâ Catholicâ, atque in Concilii Pisani dictis, atque gestis præcessisse.

CAPUT XII.

An sine temeritate CONCILII PISANI *autoritas rejici possit.*

NEmpè objicit *Odoricus Raynaldus* sine Papa secundùm Canones, legitimum haberi non posse Concilium pessimorum scilicet Medicorum more, qui valetudine desperatâ ægrum interire malunt, quàm à consuetis remediis, quamvis frustrà tentatis, ad extraordinaria scilicet certa confugiant; nec deerant Alexandri V. tempore imbecilles animæ, quæ hàc superstitione tenerentur : quos *Gerson* noster sermone coram Alexandro V. confutat, & irridet, *his verbis* : (a) *Cujus est ista tua substitutio, Pater Beatissime? Nisi Christi. Unde convocatio Concilii Pisani scilicet tam mira? Unde priùs discordantium inaudita consensio? Unde tot Præsulum, ac præsapientium concursus tam celer? Non causa certè dissensionis, sed pacis : non vocârit Papa. Fuit conventiculum. O ridenda, ac rationalii nimiùm ratio! Neque verò quatuor illa Concilia quæ in actibus Apostolicis describuntur Petrus vocâsse memoratur, neque Synodus Nicæna jussu Sylvestri, sed Constantini convenisse legitur; ad quintum universale*

(a) Gerson, *sermone coram Alexandro V.*

Concilium Patrum , & in Theodorum Nestorii discipulum nemine convocante sese Patres exhortati sunt. Fuêre ergò conventicula : cave dixeris. Coluntur ab Augustino tanquam Evangelia. Quid si Schisma dubios reddit Christianos , quem duorum pro Papa colant ? Quid si quod Summus Pontifex labatur in hæresim , ut legimus Liberium Arianæ pravitati subscripsisse , Marcellinum idolis sacrificâsse ? Quid si in tolerandis oneribus Christianitatem gravaret ? An adversùs tantos morbos nullam relinquis medelam ? Relinquo , inquis , credo sanè , nam imperfectam nimiùm Ecclesiasticam politiam adstrueres, nec à Deo , cujus perfecta sunt opera salubriter institutam ; si quis in eam morbus posset incurrere , cui nulla posset adhiberi medicina , sed tamen nulla memoratis casibus relinquitur ; si non aliquando sine Papæ vocatione , convenire possit Ecclesia.

Ne hîc mihi Critici , fastidiosum hominum genus , aliquos memoriæ , aut Historiæ lapsus , sed ipsum argumentorum pondus attendant ; eorum vim invictam sentient. Quare Alexandro V. Pisæ electo Pontifici multo maxima pars Christiani orbis statim adhæsit. Gallia , Anglia , Germania, Hungaria, Dalmatia, Croatia , Norvegia , Dania , Suecia , Polonia , Italia ferè tota , Roma quoque ipsa.

Huc accessit posteà tota posteritas, teste Bellarmino , & in Sede Petri post Alexandrum V. duos Alexandros sexti & septimi nomine veneratî, sumus. Cùm Clemens VII. Leonis X. successor & Clemens VIII. eum Clementem spreverint , qui septimi assumpto titulo, Avenione sedit.

Neque valet Odorici Raynaldi responsio in Romanorum Pontificum serie , numeratos falsos Stephanos , falsósque Joannes ; unde veri Pontifices , numerum ac titulum suum traxerint. Ita enim numeratos esse constat , obscuris temporibus , & ab Historicis , non ab ipsis Romanis Pontificibus: cùm per ea tempora,nondum in decretis suis adhiberé solerent nomini suo , ipsam numeri notam ; nunc autem cùm Romani Pontifices sic passim edicant in Capite Diplomatum, *Alexander Papa VI. Alexander Papa VII.* numeratum ab iis esse falsum , & à falsâ aut suspectâ Synodo creatum Pontificem , recente adhuc facti memoriâ , ac manifestis gestis, absonum absurdúmque est.

Quare & illud certum Alexandrum V. & Joannem XXIII. Pontificum Historiis, Vitis , Catalogis , toto orbe terrarum , atque etiam in urbe editis , passim fuisse adscriptos : totique Ecclesiæ Catholicæ , probro maximo sit , tanto Episcoporum , aliorúmque Orthodoxorum numero , tanto Universitatum, Religiosorum ordinum, Provinciarum , Regnorúmque Catholicorum concursu celebrâsse falsam, & Canonibus repugnantem Synodum, quam etiam Alexander V. Romæ , totóque propemodum orbe jam agnitus , confirmârit. Extat confirmatio Bononiæ edita aliquot post mensibus quàm Pisana Synodus soluta est, ne id Patrum autoritati magis quàm ipsi veritati tribuisse videatur. Probat autem ejus gesta ut quæ Universalis Ecclesiæ autoritate & concordiâ facta sunt.

Neque ita multò pòst , Romæ pronâ omnium voluntate susceptus summâ cum pietate obiit ; testatúsque est inter extrema suspiria se quidquid Pisis egisset , summo divinæ gloriæ amore fecisse.

Huc accedit quòd ejus æmuli, ac Pisani Concilii contemptores , Gregorius atque Benedictus, convocato licet generali Concilio, vix paucos Episcopos congregare possent ; quin etiam Synodus Benedicti Perpiniani habita Pisanum Concilium venerata est , conclusúmque in eâ est , ut *Petrus* vocatus *Benedictus*, iret vel mitteret Procuratores irrevocabiles Pi-

sas

ſas ubi aliud Concilium congregabatur pro unione Eccleſiæ : qui procuratores ejus nomine Papatui renuntiarent, Gregorio cedente, mortuo vel ejecto : id ex ſexdecim deputatis, quindecim concluſerunt, atque ita ex duobus fruſtulis, quæ Piſano Concilio repugnabant, unum jam fruſtulum, à quo Benedictus colebatur, votis atque ſuſpiriis Piſanæ Synodo cohærebat, eique ſe, ſuúmque Pontificem ſubmittebat.

At in aliâ particulâ Gregorius, cùm paucas Italiæ urbes eáſque ferè ignobiles vix in obſequio retineret, fruſtrà convocabat totius orbis Epiſcopos. Quâ de re ſic *Raynaldus* ſcribit : Spreta ſunt ab Epiſcopis ejus Imperia, cùm in magnam adduceretur invidiam Concilium ad Schiſmatis propugnationem molitum, miſitque Nicolaum Epiſcopum Ferentinum, & Dominicum deſignatum Epiſcopum Melitenſem, Venetias ; ut objectâ anathematis pœnâ illius Provinciæ Præſules ad Synodum cogerent : ſed Veneti Alexandro ex Doctorum ſententiâ ; quamvis Gregorius Venetus eſſet, adhæſerant ; adeò Auſtriæ exiguo oppidulo Concilium Oecumenicum celebrabat, atque in angulo Italiæ totam habebat Eccleſiam. Se notorium & indubitatum Papam Alexandrum V. quem tota ferè Eccleſia coleret, æquè ac Benedictum in altero mundi angulo præſidentem, notorium Schiſmaticum declarabat, quem Italia declarantem Odoricus Raynaldus pro vero Papa haberi vult ; in eóque fruſtulò totam Eccleſiæ Catholicæ poteſtatem collocat. Quis hæc ludibria & Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ dedecora ferat?

Illud paulò gravius, quòd aucto Pontificum numero, Piſani Patres non reſtinxiſſe Schiſma, ſed auxiſſe videantur. Id quidem Odoricus Raynaldus, & alii paſſim objiciunt. Sed profectò immanem belluam ille interimit ; qui percuſſo capite, & corpore obtrito ſeminecem atque ægra vix membra trahentem reliquit. Quo factum eſt ut lethali vulnere ictam, Conſtantienſis Synodus paulò pòſt ſuperveniens conficeret.

Cæterùm quiſquis Conſtantienſis Synodi ſalutarem Eccleſiæ ac Schiſmati peſtiferam agnovit autoritatem, Piſanam quoque Synodum ſuſcipiat oportet, cujus Conſtantienſis continuatio eſt.

CAPUT XIII.

Ad Conſtantienſe Concilium devenitur, ejus cauſæ atque initia referuntur : rerum ſeries uſque ad Seſſ. 5. Huic confectati, qui ad Schiſmatis tempus decreta reſtringunt.

JAm ergò ad Conſtantienſem Synodum devenimus, eam Joannes XXIII. Alexandro V. mortuo ſubſtitutus convocavit ; ut Piſana Synodus continuaretur.

Cauſæ continuati Concilii in Bullâ convocationis expreſſæ :

Ut Schiſma finiretur, ut hæreſes damnarentur, ut Eccleſiaſticæ diſciplinæ reformatio fieret :

Schiſma quidem vivebat adhuc, ac ſi Pontificum, atque obedientiarum numerum aſpiceres, non exciſum, ſed auctum eſſe videbatur, & Schiſmatici, pauci licèt comparatione reliquorum, Hiſpani præſertim, quo iniquius eò obſtinatiùs damnatos Pontifices tuebantur. Neque immeritò timebatur commotis adhuc animis ne ex ſcintillâ majus incendium reſurgeret. Jam Wicleſiana hæreſis totâ in Eccleſiâ graſſabatur : quòdque malorum omnium caput erat, jacebat Eccleſiaſtica diſciplina, tantæque morum corruptelæ inerant, ut verè cà cauſâ Synodus neceſſaria haberetur :

tur :

retur : cùm eâ radice & Schiſmata, & hæreſes prodiiſſe conſtaret.

His de cauſis Conſtantienſis Synodus eſt convocata, ac Joanne III. Sigiſmundóque Imperatore præſentibus inchoata ; ac primùm omnium ſacra Synodus recipit Papæ ſponſionem : ſponte quidem oblatam, ſed poſteà juramento, Bullaque inſuper editâ confirmatam : quod ceſſurus eſſet Papatu, non tantùm *ſi Petrus de Luna* & *Angelus de Corario* cederent ; verùm etiam, ſi id è re Eccleſiæ eſſe Synodo videretur : eò nempè fundamento quòd verus quoque & certus Pontifex, quò magis, quò veriùs, quò denique certiùs pater paſtorque eſſet, eò magis honori ſuo Eccleſiæ pacem & gregis ſalutem anteponere teneatur.

Hâc ſponſione factâ, Bullâque promulgatâ Pontifex die 20. Martii, majore hebdomada imminente, clam aufugit Conſtantiâ, atque in vicinum oppidum Scaphuſenſe ſe contulit, ubi ſub tutela Friderici Ducis Auſtriæ morabatur. Multùm eâ fugâ commota eſt Synodus, nec deerant Papæ adulatores peſſimi, qui Synodum ſolvere molirentur. Sed habita eſt frequente conſeſſu die 25. Seſſio 3. poſt Papæ receſſum. Prima in quâ decernitur, quod Conſtantiæ in Spiritu Sancto Synodus generalis pro reformatione & unione Eccleſiæ, in capite & in membris fuit, & eſt ritè, & juſtè convocata, initiata, celebrata, quod per receſſum Papæ, aut aliorum quorumcunque hoc ſacrum Concilium non eſt diſſolutum : neque transferri debeat niſi aſſenſu Concilii, aut omninò diſſolvi uſque ad extirpationem præſentis Schiſmatis, & quouſque Eccleſia ſit reformata in fide & moribus, & capite & membris.

Quid ſit apud Synodum, & hujus ævi ſcriptores in Eccleſiâ reformari fidem omnes facilè intelligunt. Non hoc eſt, reſtitui collapſam, cùm nunquam Eccleſiæ collabatur fides, ſed eâ firmâ & integrâ damnari hæreſes, Hæreticos Eccleſiæ ejus, quo clariore luce fides eniteſcat. Cæterùm Eccleſiam in fidei veritate ſemper immaculatam permanere, & de hæreſibus ſemper triumphare, alibi dicet Synodus Wiclefum condemnans, atque hoc obiter dictum oportuit ; ne quis in ambiguâ reformatæ fidei voce falleretur.

Verùm id diligentiſſimè advertendum tres Concilii cauſas ab ipſo Concilio ſtatim ac disertè expreſſas fidem, Schiſma, reformationem generalem in capite & in membris. His ut reliqua conſentanea eſſent, *Seſſ.* 4. ubi ad ipſos Pontifices devenitur, ad eaſdem tres cauſas, debitâ ab ipſis obedientiâ refertur, in his quæ ad fidem pertinent, quæque ad extirpationem hujus Schiſmatis, quæque ad reformationem generalem Eccleſiæ Dei in capite & in membris. Dum hæc agerentur, & Seſſio 4. fieret, renuntiatum eſt ſacro Concilio, Papæ nomine, ipſum non aliâ cauſâ, quàm propter *ſanitatem corporis Conſtantiâ receſſiſſe, atque omninò impleturum omnia quæ ſacræ Synodo promiſiſſet.* Hæc in acta relata ſunt ; quin ipſe Pontifex datâ Schedulâ propriâ manu, aliiſque multis teſtificationibus idem confirmavit.

Sacra tamen Synodus intellexit ex ejus receſſu, quocunque colore quæſito tegeretur, nonnihil turbarum eventurum multáque eum de diſturbandâ Synodo moliri : nec deeſſe adulatores qui peſſima ſuaderent

suaderent: sex enim Cardinales palam pronuntiaverant ejus absentiâ jam solutum esse Concilium, ac Raynaldus memorat, plerosque Cardinales alios post alium, ad Papam confugisse, edictúmque Papæ valvis affixum repertum fuisse, quo Curia omnésque Officiales, ut ad ipsum accurrerent, sub excommunicationis ac privationis pœnâ citabantur: quæ omnia ad dissolvendam Synodum pertinerent.

Scribunt & alii, Patres Cardinalibus indignatos id etiam cogitâsse ut prohiberentur à sessionibus Concilii, ubi de Papa ageretur, cui se turpes adulatores præstitissent: *Petrum de Alliaco* Cardinalem, æquum omnibus, nec minùs Ecclesiæ Romanæ, quam ipsius Concilii studiosum, his obstitisse & Cardinalium defendisse dignitatem, nec interim deerant, qui pessimo adulandi studio Pontificiam potestatem immodicè efferrent. Quæ cùm ita se haberent, necessarium erat Patribus, ut Conciliarem autoritatem magis magisque inculcarent. Quare sessione quintà non modò sessionis quartæ canonem iterant, sed etiam hæc duo addiderunt: Primum ut explicatiùs diceretur cujuscunque alterius Concilii generalis, decretis Papam subjici: alterum, ut si contumaciter obedire contempserit, debitè puniatur; ne scilicet quod plerique jactabant, honestè potiùs quàm necessariò obstringi obedientiâ videretur, adversùs contumacem Pontificem pœnas decernendas: disertèque expressit hanc à Papa obedientiam deberi præceptis, non modò hujus sacræ Synodi, sed etiam cujuscumque alterius Concilii generalis legitimè congregati: tantâque Patrum consensione finita est sessio: ut actis hæc verba inferantur: quibus constitutionibus lectis Concilium eas uniformiter approbavit & conclusit.

Hi sunt illi duo canones relati superiùs, de quorum sensu agitur. Sed ipsa, credo, rei series persuadet non alium esse posse præter eum quem tuemur: nempe ut in fidei, schismatis, reformationis causâ non tantùm Constantiensi, sed etiam cuicumque quocunque tempore & quâcumque causâ congregato Concilio generali obedientiam, à Papa etiam præstari oporteat.

CAPUT XIV.

Vana suffragia ex ipso Concilii scopo, ac verbis confutantur.

CErtè cùm Constantiense Concilium in his sessionibus, duplicis generis decreta protulerit, quarum alia propriè ad Concilium Constantiense pertineant, alia ad omne Concilium protendantur: utriusque generis decretis certam notam adhibuit, & tertiæ quidem sessionis decreta qui legerit, statim animadverret ita decerni: quòd istud Concilium non debet dissolvi: quòd ipsum Concilium non potest transferri: quòd qui interesse debent huic Concilio non recedant. Tunc sessione quartà & quintâ multa in eundem sensum de hoc Concilio propriè decernuntur. Quam notam si haberent omnia Synodi decreta, libenter fatemur non posse protendi ad omne Concilium ea, quæ de isto constituta fuerint. Nunc cùm Concilium in sessione quintâ disertè scripserit, & huic Concilio & cuicunque alteri Concilio Generali, etiam à Papa deberi obedientiam; patet sacram Synodum quasi deditâ operâ occurrisse co-

eorum effugiis, qui ad Concilia in schismate habita, aut ad solum schismatis tempus horum decretorum verba detorqueant.

Hoc certè suffugium post Basileensem contentionem, autore Turrecremata, pravum emersit. Is enim cùm autoritate decretorum Constantiensium vehementissimè premeretur, primus omnium contendit, ***quidquid verba Concilii in sono litteræ prætendant***, tamen aliter quàm sonant intelligenda esse, difficillimúmque esse observare Constantiense decretum de obedientiâ ac Romano Pontifice debitâ, ***nisi decretum illud, ad aliam trahatur intelligentiam quam verba in superficie prætendant***. Itaque commentum illud excogitavit, decretum Constantiense ad solam schismatis causam restringendam, ex quibus satis constat virum acutissimum repugnante litterâ ad hunc sensum comminiscendum, causæ necessitate fuisse abreptum.

Quare qui eum secuti sint, nihil aliud quàm ludibria protulerunt, & quidem commemoravimus, quàm aliena non modò à sensu, verùm etiam à verbis horum decretorum dixerint; qui Constantiense Concilium huic Concilio duntaxat, non autem aliis autoritatem eam tribuisse respondent. Cùm Patres Constantienses disertè scripserint: Papam hujus Concilii, & cujuslibet alterius Concilii generalis, præceptis teneri.

Nec minus absurdè disquisitionis autor (a) confirmando Turrecrematæ suffragio, hoc argumentum proposuit: ***Concilium istud***, Constantiense scilicet, ***fuit continuatio Pisani Concilii ad Civitatem Constantiensem translati: ex dictis: Pisanum verò pro sublatione dicti schismatis congregatum fuerat.*** Jam ex actis. Ergo ad schismatis causam illa Pontificibus præscripta obedientia revocatur. Quæ jactata ad speciem jam ex gestorum serie evanescunt. Esto enim urgentissima causa Pisani Concilii fuerit extirpandum schisma; tamen ex actis docemur, accessisse aliam haud minùs necessariam, nempe ***reformationem in capite & in membris***: tum continuatam in urbe Constantiâ Pisanam Synodum, tria suscepisse fidem exponendam, extirpandum schisma, reformandam Ecclesiam in capite & in membris, atque in his tribus ab ipso Pontifice, non tantùm huic, sed cuicunque Concilio generali, præstari obedientiam oportere. Ergo pessima fide, decreta concilii sessionis quartæ & quintæ ejus gestis, dictisque apertè reclamantibus ad solam schismatis causam restringuntur.

Jam quod Bellarminus, quo uno vel maximè adversariorum causâ nititur, dixit ex decreto Constantiensi, subjectum fuisse conciliis Papam dubium, adeòque non jam Papam: manifestam absurditatem præ se fert; quòd nempe concilium, cùm sibi & cuicunque concilio asserit collatam immediatè Christo potestatem, etiam in Papam tanto conatu nihil agat quàm ut conciliis eum, qui non sit Papa, subjiciat, quo nihil est absurdius. Deinde observatum à nobis est Papam dubium qui jam pro Papa non sit, intelligendum esse, non in quocunque schismate, sed in eo schismate, ubi est inextricabile dubium Juris, & facti, quale erat illud schisma post Urbanum sextum; talis autem casus est rarissimus, quippe qui post Christum natum, semel tantùm contigit: hinc argu-

(a) *Disquis.* p. 27. n. 76.

argumentum. Constantiense Concilium nunquam adhibuit illas voces, quibus generaliores, ac latiùs fusæ nullæ esse possint ad exprimendum eum casum, quo nullus est rarior, & infrequentior. Atqui his vocibus quas Constantiensis adhibuit Synodus: *quicunque*: *quacunque dignitate*: *cuicunque Concilio*, nullæ generaliores reperiri possunt: Ergo Constantiense Concilium non eas adhibuit, ut se ad infrequentissimum, ac tot retrò sæculis semel tantùm cognitum casum adstringeret. Cùm præsertim sacra Synodus, alias futuras Synodos, non modò animo provideret, sed ipsa etiam decretura esset. Neque enim quisquam ignorat Canonem, *frequens*, trigesimæ nonæ sessionis; quo de decennio in decennium habenda Concilia generalia decernuntur. Atqui illa Concilia non omnia futura erant sub dubio Pontifice: Ergo Concilium Constantiense non ea tantùm Concilia providebat, quæ sub dubio Pontifice futura essent. Atqui Conciliis quibuscumque futuris subjiciebat Papam, ergo etiam subjiciebat iis quæ à Papa indubitato haberetur.

Præterea demonstravimus totam Ecclesiam schisma elisuram, adeo absuisse à restringendâ ad Papam dubium Concilii potestate, ut etiam intelligeret, ne in Papam quidem dubium valituram eam, nisi absolutè valuisset; neque tolli potuisse dubium Papam qui in suà obedientià certus haberetur; nisi & illud constitisset, certum etiam Papam in Concilii Generalis potestate esse: Hinc illa manàrunt, causam schismatis ad Concilium generale devolutam, non quidem propter illum singularem casum, sed quòd singularis casus ab eâ potestate definiendus esset. qua cæteri solerent. Quæ si universa Ecclesia ante Pisanam Synodum; multò magis post eam atque in Constantiensi Concilio declaravit.

Tum illud constat, Constantiensem Synodum non modò de extinguendo schismate, sed etiam de exponendà fide, ac reformatione disciplinæ fuisse sollicitam: id enim, & Ecclesiæ mala, & Bulla convocationis, & ipsa sacræ Synodi jam inde ab initio professio postulabant. Atqui expositio fidei, ac reformatio disciplinæ non ad solum schismatis tempus, sed ad omnia Ecclesiæ tempora protenditur. Ergo absurdum est ad solum talis schismatis tempus restringere Concilii sollicitudinem.

Postea sacra Synodus non nisi certo Papa constituto reformationem aggressura erat. Ergo cùm docuit, in reformationis causâ Papam Concilio subesse oportere; non Papam dubium, sed certum & ab ipsâ Synodo constitutum cogitabat: neque enim quis negaverit sacram Synodum, cùm sessionis quartæ & quintæ decreta conderet, quæ deinde actura erat animo providisse; imò potiùs in ipsis initiis certa fundamenta ponebat, quibus cæteræ Synodi actiones, & ordinationes suo tempore struerentur. Id autem volebat maximè; ut Papæ constituto reformatio fieret; utque eam nullus hominum, ac ne quidem ipse Papa prohibere posset. Id ergo agebat, ut Papam etiam certum, atque ab ipsâ Synodo constitutum, conciliaribus decretis obligaret.

Hîc verò omnem absurditatem exsuperat illa responsio, quam autor doctrinæ Lovaniensium prodidit: nempe ut in Synodo Constantiensi reformatio nihil aliud sonet, quàm ipsam extinctionem schismatis. Quo loco verba illa reformatione faciendâ in

in capite & in membris, intelliguntur: in capite seu capitibus schismaticis; quæ scilicet schismatica capita à Synodo in ordinem cogerentur: quo nihil excogitari possit absurdius; sed tamen ad hæc absurda rediguntur qui perspicuis Synodi verbis atque sententiis commenta sua assumunt.

Denique postulamus ut ex ipsis consuetis Synodi Constantiensis Locutionibus, Synodum Constantiensem intelligant. Certè sacra Synodus sessione 15. sic decernit: ne quis ullo modo prohibeat ad sedem Apostolicam aut Romanam Curiam, hoc durante Concilio, vel ad ipsum, & quarumque alia generalia venientes in sessione 15. easdem planè voces quas in quintâ legimus: Dicant boni expositores prohibitionem eam, non ad omnes Synodos; sed ad ea quæ in schismate fiant pertinere. Item sessione vigesimâ sextâ fit decretum cum hâc clausulâ: *Salvis iis qui in hoc præsenti, & in aliis quibuscunque Generalibus Conciliis fieri solerent.* Quæ cùm ad omnes Synodos protendi necesse sit, quintæ sessionis verba, non minùs generalia haud minùs patere constat.

CAPUT XV.

Ex sessione octavâ CONCILII CONSTANTIENSIS *sessionis quintæ sensus asseritur.*

ALiud argumentum exsurgit ex sessione 8. pro vero & nativo Constantiensium canonum sensu, quem tuemur. Eâ sessione referuntur; ac damnantur Wiclefi propositiones 45. Ex his Cajetanus, ac Nicolaüs Dubois quasdam seligunt, quarum condemnatio nobis officiat 42. (a) *Si Papa sit præscitus, vel malus, si per consequens membrum diaboli, non habet potestatem super fideles sibi ab al quo datam; nisi fortè à Cæsa e: tum 41. hanc: scilicet non est de necessitate salutis credere Romanam Ecclesiam esse supremam inter alias Ecclesias.*

Ac ne quid omittamus, proferunt inter Joannis Hussi *propositiones* 15. *damnatas, septimam: Petrus non est nec fuit caput Ecclesiæ sanctæ Catholicæ.* Inculcant etiam illud, quod *Martinus* quintus Bullâ, *inter cunctas*: quamlibet de hæresi Wiclefi, aut Hussi suspectum sacro approbante Concilio, sic interrogari jubet; utrum credat quod beatus Petrus fuerit vicarius Christi habens potestatem ligandi & solvendi super terram? utrum credat quòd Papa canonicè electus, qui pro tempore fuerit, ejus nomine proprio expresso, sit successor Beati Petri, habens supremam potestatem in Ecclesiâ Dei. Ex his igitur tale conficiunt argumentum: Si Ecclesia Romana suprema est; si Papa habet supremam autoritatem in Ecclesiâ Dei, ergo Concilium generale non est supra Papam, aut Ecclesiam Romanam: ergo sessionis IV. & V. decreta non de Papa absolutè, sed de Papa dubio ac de schismatis tempore intelligenda sunt.

Valeat planè illa consecutio, nisi & à Synodo prævisa difficultas, & ab ipsa quoque apertè soluta est. Sed quid Constantienses Patres addiderunt, videamus; nempe post relatam Wiclefi propositionem illam: *non est de necessitate salutis credere Romanam Ecclesiam esse supremam inter alias Ecclesias*, statim subjiciunt: Error si per Romanam Ecclesiam intelligat universalem Ecclesiam, aut Concilium generale, aut

(a) *Disquis. Art.* IV. *n.* 61. 62. 63. *Dutrin. Lovan. p.* 68. 70. 71.

aut pro quanto negaret primatum summi Pontificis, super alias Ecclesias particulares. En quàm diligenter Constantienses Patres & Martinus quintus locuti sunt. Eu ut Ecclesias particulares non totam ipsam Ecclesiam Catholicam uno ore aliquid decernentem Pontifici submiserint. Unde nimirum nostri sua illa sumpserunt, dandam esse supremam & plenam Pontifici potestatem, sed in comparatione ad fideles singulos, & ad particulares Ecclesias. Ita *Gerson* noster in ipsâ Constantiensi Synodo prædicabat; ita in eodem Concilio docebat Gersonis magister *Petrus de Alliaco* Cardinalis, quo maximè autore Wiclefiana hæresis damnata est. Hæc profitebantur qui in Synodo docebant, qui Synodum docentem audiebant; hæc ipsa Martinus Quintus sua facit cum decretali, *inter Cunctas:* Concilii verba inserit & ipsa Synodo approbante confirmat.

Instat Cajetanus, nihil obesse sibi hæc verba Concilii à Martino quinto approbata: (b) *cùm istud quod Primatus Papæ sit super Ecclesias particulares, sit sermo affirmativus de primatu super particulares, & non negativus de primatu super universalem Ecclesiam, sic Scholasticâ subtilitate ludunt;* Quasi verò deceret Sanctissimam Synodum dum deditâ operâ id agit, ut contra Wiclefum explicet quid sit *de necessitate salutis* in Ecclesiæ Romanæ primatu profitendo aliquid eorum omisisse quæ de necessitate salutis credere oporteat: atqui nihil dicit de primatu Romani Pontificis super Ecclesiam, ut est *universalis*: illud affert primatum eum cognoscendum super particulares Ecclesias. Ergo hoc, non illud, de necessitate salutis credendum esse definit: Státque incon-

(b) Tract. de autorit. Pap. & Concil. cap. 9. fol. 6.

cussum quod sessione quartâ & quintâ de Concilii summâ & absolutâ, etiam in ipsum Papam potestate, decreverat. Huic doctrinæ congruit illa Martini quinti interrogatio quam diximus; non enim quæri jubet: utrum credant quòd *Papa habet supremam autoritatem super Ecclesiam Dei: sed utrum habeat supremam in Ecclesiâ Dei, quod à nobis est supra luculentè explicatum.*

Jam verò ex his argumentum conficimus quod est ita positum à Concilio Constantiensi, ut ex illo tota Papatûs ratio exponatur; errorésque contra Papalem potestatem suborti condemnentur. Id non ad tempus Schismatis, aut ad Papam dubium, sed ad ipsum Papatum, qualis est à Christo institutus, & ad omne tempus pertinet. Atqui id quod est sessione quartâ & quintâ de Papa definitum, ita se habet ut exinde Papatûs ratio exponatur, & Papatui oppositi errores condemnentur, ut patet ex prædictis. Ergo quod est de Papa in sessione quartâ & quintâ definitum, non ad Papam dubium, aut ad schismatis tempus; sed ad omnia tempora, & ad ipsum Papatum qualis est à Christo institutus pertinet, contra quod adversarii interpretabantur.

CAPUT XVI.

Mens sessionis quintæ ex Capite: frequens: ex capite: si verò sessionis trigesimæ nonæ demonstratur.

HAud minùs valida argumenta deducuntur ex sessionis trigesimæ nonæ capitibus, quæ sigillatim pensitanda erunt.

Pri-

Primum occurrit caput, *frequens*. Quo Capite Synodus Pontificibus legem figit, eámque multiplicem: primùm enim decernit ut summus Pontifex certis temporibus, & quocunque decennio Synodum Generalem habeat: deinde ut in fine cujusque Concilii futuro Concilio locum assignare teneatur: tum ne id faciat, nisi consentiente & approbante Concilio: postea ut ad defectum Pontificis ab ipso Concilio is locus assignetur, valeátque convocatio etiam sine Pontifice facta à Concilio: postremò ut Pontifex tempus Concilio præstitum abbreviare quidem possit, non tamen prorogare. Sic præscribit rem quandam eámque maximam, quam quocunque decennio facere teneatur, adeòque ligari putat decreto à se facto Papæ conscientiam. Ergo manifestè dat legem summis Pontificibus; Quibus? dubiisne, ac tempore Schismatis tantùm? Absurdum, cùm hæc certis, determinatisque temporibus post quinquennium scilicet, exinde per septennium, ad deinceps post quodcunque decennium exequenda nullà Schismatis attentione, edito perpetuo sanciantur. Quare decretum istud Martinus quintus jam electus, jam agnitus, jam indubitatus Pontifex, est ipse executus; nempe sic decernit sessione XI. XIV. Cupientes ac volentes decreto hujus Concilii Generalis satisfacere inter alia disponenti quod omninò Generalia Concilia celebrentur in loco quem summus Pontifex per mensem ante finem hujus Concilii, consentiente & approbante Concilio, deputare & designare teneatur, eodem consentiente, & approbante Concilio, civitatem Papiensem tenore præsentium deputamus ex eodem decreto, sub eodem Martino quinto Papiense Concilium & inchoatum est, & Senas deinde translatum probante Concilio: ex eodem decreto Basileense Concilium ab eodem Martino quinto indictum, & ab Eugenio quarto celebratum fuit. Quæ & alia deprompta ex capite, *frequens*, Martinus quintus & Eugenius quartus non essent executi, ut huic decreto satisfacerent nisi intellexissent, non tantùm ad schismatis tempus, sed ad omnia tempora; neque tantùm dubiis, sed etiam indubitatis Pontificibus legem præstitutam.

Cur autem sessione trigesimâ nonâ omnibus Pontificibus legem ponunt, & à futuris quibuslibet Conciliis poni posse decernunt? Cur, quæso, nisi quia sessione quintâ quemlibet quâcunque dignitate, Papali etiam, etiam cuilibet Concilio Generali subditum decreverant? Ergo omnibus Pontificibus neque minùs certis quàm dubiis Conciliarem potestatem ipsa Synodus anteponit; Sessionis trigesimæ nonæ fundamento jam inde ab initiis sessione quintâ solidè providentérque jactato.

Neque objiciant caput, *frequens*, de Conciliis quocunque quinquennio celebrandis nullius jam esse roboris. Neque enim hîc quærimus, quo Ecclesiæ usu atque consensu, hi, qui disciplinam spectant, canones aboleri possint. Id certè quærimus: at Synodus Constantiensis ita se gesserit ut quæ existimaret summos etiam Pontifices, in fidei, in schismatis, in reformationis causâ Conciliis Oecumenicis esse inferiores: certè caput, *frequens*, ad reformationem pertinebat, cùm Patres intelligerent tantam esse, támque inveteratam Ecclesiasticæ disciplinæ corruptelam; ut nonnisi per frequentia Concilia successu temporis reformari possit.

Quo

Quo ex loco argumentum nostrum ita potest confirmari: cùm Patres Constantienses sessione quintâ decernebant: cuicunque Concilio Generali à quocunque parendum: hoc certo decreto intelligebant comprehendi ea Concilia, quæ ipsi vel maximè imperaturi essent, ideò enim usi sunt generalibus vocibus: huic & quicunque alteri Concilio legitimè congregato. Atqui ea concilia imperaturi erant; quæ etiam sub certis indubitatis Pontificibus haberentur. Ergò ea quoque Concilia Papæ anteponebant.

Huic argumento plurimum lucis accedit ex capite *si verò*, quod est in sessione trigesimâ nonâ, post caput *frequens*. Eo capite Constantienses decernunt de habendis Synodis, si in futurum, schisma oriri contingeret; quo loco præscribunt, quid ipsi contendentes, quid verò Concilium, quid denique omnes præstare debeant. Hinc exsurgit argumentum: cùm Constantienses Patres decernere aggrediuntur, quid agendum in tempore schismatis; id non generalibus verbis; sed expresso nominatim schismatis casu decernunt, ut legenti patuit. Ergo certò constat singularem schismatis casum singulari decreto consideratum, ac provisum quæ verbis generalibus de quocunque Concilio legitimè congregato sessione quartâ & quintâ antea dicta essent ad omne Concilium, & ad omne tempus omninò pertinere.

CAPUT XVII.

Idem demonstratur ex aliis capitibus sessionis trigesimæ nonæ. Schelestrati & aliorum suffugia præcluduntur.

SEquitur in sessione trigesimâ nonâ caput: *quanto Romanus Pontifex*: quo capite Synodus statuit & ordinat quòd deinceps quilibet in Romanum Pontificem eligendus, antequam sua electio publicetur, coram suis electoribus publicè confessionem & professionem faciat infrà scriptam: Ergo manifestè omnibus futuris Pontificibus etiam indubitatis, & in fidei professione faciendâ legem ponit.

Objicit Schelestratus, id ne quidem in Synodo Constantiensi, præsentibus sanctis Patribus à Martino quinto fuisse observatum. Sed, inquit, is Pontifex, electione factâ, consecratus fuit, ac postea fidei professionem fecit, tantus scilicet sacri Concilii sacillimique decreti contemptus Martinum cœperat, ut aliis Synodi decretis tantâ diligentiâ satisfecit. At à Schelestrato quærimus, cur non ejus rei aliquod monumentum proferat? At fortè in his reconditis gestis quæ toti orbi hactenùs ignorata à se primum edita jactat fidei professionem in ipsâ consecratione factam invenit. Atqui nihil vetabat quin fieret: semel quidem privatim, coram electoribus ex Synodi decreto, atque iterum in ipsâ consecratione, sive post consecrationem: sed nempe placebat Schelestrato ostentare contemptam etiam sine causâ tantam Synodum, tantusque fastus ad Pontificiam dignitatem pertinere putat.

In eadem sessione trigesimâ nonâ duo extant canones, quibus canonibus in Episcopis transferendis, inque spoliis vacantium Ecclesiarum capiendis, aliisque ejusmodi rebus; quid Romano Pontifici faciendum sacrosancta Synodus statuit & ordinat.

Occurrit Schelestratus, & hæc quidem decreta esse confitetur quæ etiam Pontifices indubitatos tangunt: sed, inquit, nullam pœnam injungunt: nullam mentionem coactionis faciunt: prout tamen faciunt in decreto de schis-

schismatis tempore ubi circa Pontifices tempore illo viventes pœnas etiam privationis Papatûs constituunt.

Hæc quidem Schelestratus objicit tanquam Concilia non nisi pœnâ adhibitâ jurisdictionem exerceant, jaceantque canones innumerabiles in corpore juris; sacrisque Conciliis editi in quibus prohibitio, nullâ licèt coactionis mentione, constat. At profectò sæpè sufficit simplici interdicto ligari conscientiam; Quod Synodus Constantiensis apertè sibi tribuit in capite: *frequens*: decernendo scilicet ut Papa ante finitum quodcunque Concilium, probante Concilio, futuri Concilii tempus designare, nolit ab ipso Concilio, vel invito Papa designari statim. Cæterùm quis ignorat pœnas interdum judicio prudentiæ reservari; neque minùs obligare ea quæ conscientiæ relinquantur, ut miremur à Schelestrato haud indocto viro Lectorem talibus nugis delusum fuisse?

CAPUT XVIII.

Idem demonstratur ex sessione decimâ L. & octodecim tum propositis reformationis articulis.

Atque his quidem sessionis trigesimæ nonæ canonibus, Synodus Constantiensis aliquam reformationem ex parte delibavit: cæterùm tantum opus ad vivum aggressura erat postquam unus Pontifex constitutus esset. Cùm ergo eò devenisset ut abjectis aliis unus summus Pontifex crearetur, tum verò sessione XL. octodecim articuli reformationis, diu examinati, ac per nationes in reformatorio oblati proponuntur cum hoc decreto: quòd futurus Pontifex per Dei gratiam de proximo assumendus: post octo scilicet dies, cum hoc sacro Concilio, & deputandis per nationes debeat reformare Ecclesiam in capite & in membris, & curiam Romanam antequam hoc Concilium dissolvatur; super articulis, qui sequuntur, octodecim illis scilicet sæpè memorandis: hinc multa argumenta consurgunt. Primum quod jam tetigimus reformatio in capite & in membris, quò sessionis quintæ decreta collimabant, exciso penitùs schismate, & electo Pontifice præcessura erat. Ergo in eo decreto præscripta obedientia non ad schismatis tempus, sed ad ipsum quoque omnium consensu constitutum Pontificem pertinebat.

Atque ut pateat sanctam Synodum in sessione quintâ nihil aliud animo designâsse quàm id quod posteà executura erat, stet istud argumentum: in sessione XL. sancta Synodus Pontifici statim à se eligendo legem dixit: ut nempe cum ipsa Synodo Ecclesiam & curiam in capite & in membris super certis articulis à Synodo præscriptis reformaret. Atqui Pontifex mox eligendus, futurus erat certus, & indubitatus Pontifex: ergo sancta Synodus certo etiam ac indubitato Pontifici legem dixit.

Quid quòd articuli omnes, vel ferè omnes Ecclesiam Romanam ac sedem Apostolicam spectabant, id vel tituli docent, de numero & qualitate Cardinalium, de reservationibus, de annatis, de gratiis expectativis, de confirmationibus electionum, de causis in Romanâ Curiâ tractandis, de appellationibus ad Romanam Curiam, de officiis Cancellariæ & pœnitentiariæ, de dispensationibus, de provisione Papæ & Cardinalium, & ejusmodi cæteris: quæ cùm absurdum sit ad schismatis tantùm tempora, & ad dubios tantùm Pontifices pertinere, omnia tempora

& in

& indubitatum quoque Pontificem designabant. Sibique obest quod de his parùm in Synodo actum sive curialis reformationem eluserint seu Patres negotiorum mole obruti secuturo Concilio multa reservârint. Neque enim hìc inquirimus quid gestum sit, sed sessione quartâ & quintâ quæ mens Synodi fuerit, certè constat tam fuisse mentem, ut vel maximè reformatio fieret. Ergo etiam constat eam fuisse mentem, ut indubitatus, & ab ipsâ Synodo constitutus Papa, quàm maximè Synodo obediret. Nec elusa reformatio probat Synodi autoritatem infirmam, sed hominum animos fuisse omninò perversos.

Huic probationi magnum robur accedit ex articulo XIII. octodecim illorum qui Sessione XL. propositi sunt: Propter quæ & quomodo Papa corrigi possit. Atque equidem miror, quosdam Lovanienses; atque inter alios *Christianum Lupum* eo loco abusos ut sessionem quintam everterent: quasi Sancta Synodus Sessione XL. omnibus jam obedientiis congregatis, in integro reliquerit: An Papa in Concilii potestate esset, neque advertunt ea, quæ Sessione quintâ generatim designata essent, de Pontifice scilicet puniendo Sessione XL. plenè atque integrè perficienda proponi, expositis specialibus causis atque agendi modis, quæ adeò non pugnant cum iis quæ Sessione quintâ gesta erant, ut alterum alteri necessariò conjunctum colligatumque sit. Porrò certissimum est Sessionis XL. decretum ita esse conditum, ut post extinctum Schisma, & sub indubitato Pontifice valeret. Ergo Sessionis quintæ decreta ex mente Concilii, etiam extincto Schismate & sub indubitato Pontifice, valitura erant.

CAPUT XIX.

Recapitulatio eorum quæ de mente Concilii dicta sunt: solutio objectorum Cap. III.

PRofectò hæc Concilii mens, hic sensus: ac si malis urgentibus, ac prævalentibus tanti Concilii de reformatione ad unguem perficiendâ, vota frustrata sunt, certa tamen fundamenta, quibus ea niteretur posuisse juvabat. Denique si quis diligenter antedicta perpenderit, quove statu res Ecclesiæ essent, quidve illa optaret, quidve metueret, & quo indigeret, tot malis undecunque prementibus, & infando Schismate ad cumulum ferè auctis facilè intelliget, quàm ad sananda Ecclesiæ vulnera pertineret, ne ad solum Schismatis, aut dubii Pontificis tempus provisa remedia: ipsaque adeò Concilii decreta traherentur; & ipsum quoque Schisma aliud postulabat. Cùm cuique factioni addicti, suum Pontificem pro certo jactarent; ac Papalis nominis autoritate mali abuterentur, boni etiam plerique turbarentur; atque inter Schismatis mala, ac prodendæ Pontificiæ majestatis metum fluctuarent: quas inter angustias, tantaque præsentia & ingruentia mala: Si PP. Constantienses sibi asseruissent supremam potestatem in dubios tantùm Pontifices, næ illi Ecclesiæ morbis inane remedium attulissent:

tuliſſent : quare dubii Pontificis, nullâ vel tenui mentione factâ, altiore & communiore ratione ſubnixi decreverunt, quemcunque hominem quâcunque dignitate, Papali etiam, cuicunque Concilio ſubjici oportere; ut posteà omnes Chriſtiani, quocunque tempore, & quocunque rerum ſtatu, ſive in Schiſmate, ſive extra Schiſma, ſeu dubium Pontificem, ſeu certum eſſe crederent, ſupremam Conciliorum agnoſcerent poteſtatem, in eâque acquieſcerent. Quod quidem ſancta Synodus eò luculentiùs & firmiùs declarare ac definîſſe teneretur, quia pars malorum maxima inde provenerat, quòd multi non ſatis Synodo credidiſſent. Jam verò his explicatis nihil eſt facilius quàm adverſariorum omnia argumenta, atque axiomata in eorum caput retorquere. Nempè his agebant regulis; intelligentia dictorum ex cauſis eſt aſſumenda dicendi. Nos verò id firmiùs atque ex cauſis quibus collecta eſt Synodus, cùm illæ non ad Schiſmatis tantùm aut ad dubii Pontificis tempus, ſed ad omnia Eccleſiæ tempora referantur, ejus quoque decreta ad omnia tempora, patere docuimus; ex contextu facienda eſt interpretatio: nos verò geſta omnia ab ipſâ origine repetita voluimus, atque hinc doctrinam noſtram fixam invictámque eſſe monſtravimus, ubi eſt apparens aliqua contradictio, capienda interpretatio eſt, quæ tollat contradictionem; id verò meminerint, id enim ſemper agunt, ut Synodi inter ſe decreta committant: nec unum ex alio elucident, ſed evertant: itaque ut ea quæ in Wiclefum à Synodo Conſtantienſi inſerta ſunt Seſſione octavâ, ſic reformationem Seſſione XL. propoſitam in ipſâ Synodi Seſſione quartâ & quintâ decreta convertunt: nos ita conciliamus omnia, ut ſibi cohærere, & eodem ubique tenore proceſſiſſe conſtet. Jam cùm ex optimis regulis, quas ipſi adverſarii adducebant, Sacroſanctæ Synodi mentem in Seſſionis quartæ & quintæ decretis expoſuerimus, haud minùs luculenter earum Seſſionum invictam autoritatem adſtruemus.

CAPUT XX.

Seſſioni quartæ & quintæ æquè ac reliquis Concilii Oecumenici autoritas conſtat. An valeat Bellarmini reſponſio? Earum Seſſionum decreta, à Florentinâ & Lateranenſi Synodis antiquata.

AC primùm autoritas Seſſionis quartæ & quintæ haud alio fundamento nititur, quàm quo tota Synodus, ipſo nempè Concilii titulo. *Sancta Synodus Conſtantienſis in Spiritu Sancto legitimè congregata generale Concilium faciens, Eccleſiam Catholicam militantem repræſentans.*

Hæc de ſe ſtatim Synodus prorsùs Synodorum generalium more. Quærimus à noſtris cenſoribus: an hunc titulum Seſſioni quartæ & quintæ detractum velint? Si velint, non Catholica, ſed mendax eſt Synodus, pro univerſali ſeſe venditans: ſi nolint, aut volentes licèt; ipſa ſanctæ Synodi reverentia cohibet; fateamur neceſſe eſt Seſſionem quartam & quintam

eâ

eâ autoritate niti, quâ nulla major esse possit.

Ait quidem Bellarminus, Constantiense Concilium, quantum ad primas Sessiones ubi definit Concilium esse supra Papam in Concilio Florentino & Lateranensi ultimo reprobatum. Anne expresso nomine Concilii Constantiensis, ut sanè oportebat, sic enim & Ariminensis & Ephesina illa nefaria Synodus expresse abrogatæ ac detestatæ sunt; at igitur Florentina, aut Lateranensis illa ultima Synodus Constantiensem Synodum notavit ullo modo nusquam. Sed, aiunt, contraria decreta protulit. Ergò jam non Concilio abrogatur autoritas: sed ipsa Concilia. quæ verà autoritate constent, pessimo exemplo inter se committuntur; nos autem Concilii Florentini atque Lateranensis decreta Constantiensibus esse contraria, negamus & pernegamus; falsòque & temerè assertum, id esse prolatis gestis suo loco demonstramus. Hic interim id querimur novo more, atque à Catholicis Theologis alienissimo, Concilia Oecumenica opponi Conciliis Oecumenicis, in eâ re quæ ad Ecclesiasticum dogma pertinet, negamúsque unquam in Ecclesiâ factum, ut alicujus Concilii quod se pro Oecumenico gesserit, quale illud falsum Ephesinum fuit, in alio Concilio Oecumenico, doctrina damnetur nisi priùs ipsa Synodus antiquetur; mendaci Oecumenicæ titulo insignita. Jam si Concilia inter se non concilianda sed committenda essent; quis Florentinum aut etiam Lateranense ultimum Concilium tam paucorum Episcoporum ac dum celebraretur, vix extra urbem notum Constantiensi anteponat ubi, teste Bellarmino, Patres ferè mille; atque in his Episcopi ampliùs 300. adfuerunt? Tanta hominum copia, ut eos Constantia urbs non caperet: quemadmodum hujus temporis testantur Historici: quos inter eminebant tot ac tanti Cardinales Romanæ Sedis; atque potentiæ studiosissimi. Quis, inquam, æquus Judex tam sancto conventui, ubi exitiale Schisma extinctum, & res Ecclesiæ in pace sunt compositæ, ex ipso statim titulo non asserat autoritatem?

At enim non omnes: sed primæ tantùm Sessiones objiciuntur: quasi verò nihil sit ipsa tantæ Synodi fundamenta concutere, idque ex proprio sensu, nullâ Synodo, nullo autore Pontifice. Quid verò non liceat, si hæc licent? Verùm omittamus: certa licèt præjudicia, ac probationes, si quæ sint admittamus.

CAPUT XXI.

An Sessionis quartæ & quintæ dubia sit autoritas, quod duæ obedientiæ defuerint, an Joannis XXIII. obedientiæ tertia pars Ecclesiæ fuerit? An Joannes XXIII. aut alii Sessioni quartæ & quintæ contradixerint? Joannis Turrecremata & Joannis Gersonis loci.

Aiunt idque imprimis post Joannem à Turrecremata inculcat Bellarminus: non erat tum generale Concilium, cùm tantùm adesset tertia pars Ecclesiæ; id est, ii tantùm Prælati, qui Joanni XXIII. obediebant. Ergo ne tertia pars tantùm, quæ tot nationes suprà memoratas com-

complecteretur; Germaniam, Angliam, Poloniam, Sueciam, Norvegiam, Daniam, Dalmatiam, Bohemiam, ipsamque Italiam, Apuliâ demptâ, ipsam quoque Romam, & cum Belgio Galliam, & cum Sigismundo Imperatore, suoque Rege totam Hungariam, misso quoque Legato pro toto hoc Regno Lamberto de Grolia: ut intelligant censores nostri, majores quoque suos cum nostris majoribus in unam sententiam convenisse. Harum nationum Regnorumque Antistites ac Legatos in eo Catalogo legimus, quo descripta sunt illorum nomina, qui fœdus Narbonense cum Aragonensibus pactum approbarent. Quid memorem ibidem nominatas Universitates, Parisiensem, Bononiensem, Viennensem, Cracoviensem, Avenionensem, Osconionensem, Pragensem, quæ suos in Synodo habebant deputatos, atque item Sacros ordines Cluniacensem, Carthusiensem, Cisterciensem, Præmonstratensem; Prædicatorum, Minorum, qui per speciales procuratores Synodo adhærebant cum innumeris Abbatibus Sanctorum Benedicti, ac Bernardi ordinum? Hi omnes sacræ Synodo ab ipsis initiis adfuêre præter paucissimos, qui cum Gregorio XII. Sessione decimâ quartâ sacræ se Synodo conjunxerunt. Reliquine, tantula pars orbis Christiani, eaque in duas particulas damnatorum Pontificum factione, & ambitione scissâ, pro duabus Ecclesiæ partibus numerandi erant? Quis id æquo animo audire potest?

Ut ut sit, inquiunt, duæ obedientiæ deerant certè, sed omnes convocatæ, & quidem autoritate veri Pontificis, & ex decreto Pisani Concilii generalis, an verò propter Hispanos, & Scotos, aut etiam Apulos damnatis Pontificibus adhærentes, perditam Ecclesiam oportebat, nec licebat, tot tantisque Ecclesiis vero Pontifici obedientibus, personam agere Ecclesiæ, resque ejus componere, aut earum agendarum fundamenta collocare? Esto, fuerint excusabiles, aut tolerabiles: qui Petro Benedictóque adhærebant? an propterea reliquam Ecclesiam ipsâ nixam veritate autoritate spoliabant, ac prohibere poterant quominùs veris certisque decretis, saluti animarum, atque extinguendo Schismati providerent?

Sed addit *Bellarminus*: *non aderat tum certus Papa* in Ecclesiâ; *sine quo dubia de fide definiri non possunt*. Certus quem omnes omninò re ipsâ agnoscerent; fateor: certus, qui meritò pro certo haberetur, & quem multò maxima pars Ecclesiæ re ipsâ pro certo haberet; cæteris tanta multitudinis comparatione perpaucis: nec ipse Bellarminus inficias eat.

Instat: *In Concilio nullus erat Papa: Joannes enim XXIII. qui Concilium incboaverat, jam inde recesserat, cùm quarta Sessio haberetur*: quasi è Concilio turpiter aufugisse, hoc esset, Synodo abrogare potestatem; atqui ipse Joannes postridie quàm abiit, *missis ad Imperatorem, & ad Synodum Legatis, datáque creditivâ litterâ* testabatur *se propter sanitatem corporis secessisse*: hanc turpi fugæ excusationem obtendebat: cæterùm omnia impleturum, quæ Synodo promisisset. Bellarminum secutus *Lupus Lovaniensis* hæc addit: *nec desunt qui asserant, quod non omnes illius primæ congregationis, consenserint illi decreto Sessionis quartæ & quintæ*; *nec ipse Joannes XXIII. primum adhibuit consensum, vel autoritatem suam*: *dicitur enim*

enim fuisse conquestus, post abscessum suum aliqua esse decreta erronea & falsa adversùs autoritatem Romani Pontificis. Hæc Lupus, à Joanne Turrecremata retulit. Quo loco multùm utuntur, qui nostra impugnant, ac præsertim ille qui de libertatibus Gallicanis scripsit autor Anonymus; atque ille quidem laudat Joannem à Turrecremata Cardinalem, ut *de rei veritate optimè instructum, ac gestorum ex parte oculatum testem, ac pro suo merito fide dignum*. Id prætermisit: ab eo Cardinale hæc fuisse scripta, post Basileense dissidium: quo tempore Turrecremata Eugenianarum partium antesignanus, cùm Constantiensis Concilii autoritate premeretur, nec sibi satis elabi posse videretur, nisi quoad poterat Constantiensium Canonum & sensum obscuraret, & autoritatem infringeret: itaque cùm acta publica deessent; ipsos etiam rumores aucupatus hæc scripsit, quæ Joannes XXIII. coram oratoribus Gallicanis iratus effudisse diceretur. Jam verò quis dicat admittenda quidem ea quæ ab uno viro, eóque addicto partibus memorantur: contemnenda verò quæ sunt in actis publicis expresse notata? nempè hæc consensum & autoritatem publicam manifestè exprimunt, non item quod incertâ tantùm quorumdam relatione nititur. Nec verò aliud innuit Turrecremata dum nullo tantæ rei appellato teste, solùm ait: *Dicitur enim fuisse conquestus post abscessum suum aliqua esse decreta erronea & falsa adversùs autoritatem Romani Pontificis.* Hæc Lupus repetit. At virum gravem non decet his moveri, quæ dicantur & in aëra jactentur. Dum interim ex actis ipsis Synodi, duo hæc constant; nempè Sessioni quartæ ducentos Patres adfuisse, & in fine Sessionis quintæ adscriptum certis articulis, Concilium eos uniformiter approbâsse & conclusisse. De Joanne verò XXIII. quid dicam? quem ex actis constet, etiam post fugam Synodo adhæsisse, ac posteà iteratis vicibus ultrò confessum, *quòd turpiter à Concilio recessferat, quòd vellet stare definitioni Concilii: quòd Constantiense Pisani continuativum errare non posset: quòd Synodi sententiam, etiamsi in se latam cum Birreti depositione acciperet, confirmaret, approbaret, quantùm in se esset.* (a) Quæ ergò Synodus intelligeret eo vel invito per sese valitura, quis eo quoque assentiente valere negaverit?

Neque verò nostrâ interest quid ipse Joannes privatim, aut clanculum demurmuraverit, sed quid ad Synodum apertè professus sit. Neque ergò diffiteor ei adfuisse, ut Principibus solent adulatores pessimos, cùm ab Alliacensi Cardinale notatum, (b) *videam quemdam qui inter fautores & adulatores ejus, velut anguis in herbâ latitaret; qui eum lacte erroris nutrientes ad exterminium deduxerunt.*

Neque etiam moror quid illi Pontificis insusurraverint auribus fœdi adulatores; sed quid ipsa Synodus votis communibus, atque suffragiis definiverit. Quod unum inquirimus, autor Anonymus, aliique passim mirum in modum se efferunt, his *Joannis Gersonis* verbis: (c) *Ante celebrationem Sacro-*

(a) Seff. XI. XII. p. 90. 91. 93. (b) Petr. Alliac. *de Eccles. Autor.* 3. *ap.* Cap. 3. pag. 929. (c) Gerson. *De potestat. Eccl. consid.* XII.

crosancta hujus Constantiensis Synodi; sic occupaverat mentes plurimarum litterarum, magis quàm litteratorum illa traditio ut oppositorum dogmatizator fuisset de hæretica pravitate suspectus vel damnatus. Hujus rei signum accipe; quia post declarationem, & quod urgentius sit, post determinationem, & prædicationem ejusdem sanctæ Synodi inveniantur qui talia passim asserere non paveant. Quæ cur viri graves tanti faciant, non equidem hactenùs intelligere potui; quid enim novi quod ante rem definitam in diversam sententiam multi abierint? Aut quis nesciat post res etiam definitas non defuisse Synodis etiam optimè gestis obtrectatores suos? Sanè quod Gerson memorat: qui Constantiensia dogmata tuerentur, ante sacræ Synodi celebrationem de hæreticà pravitate suspectos vel notatos: ad Benedicti XIII. cui Galli parebant tempora pessima referendum: is enim superbissimus atque ambitiosissimus, qui contra se hiscere auderent, ac Synodum implorarent, diris devovebat, quod jam ex actis constitit. Atque hunc pessimum morem, & ab alto inhibitum adulationis virus *Gerson* irridens, traditionem vocabat, ipse cum cæteris veram, & Apostolicam traditionem tuebatur. Jam qui hæc objiciunt viderint an litigia judiciis, ipsisque judicibus in Ecclesiæ Catholicæ cœtu sedentibus obtrectatores anteponendos putent.

CAPUT XXII.

Quod inter Catholicos certum sit Concilium Constantiense jam inde ab initio, & ante adunatas obedientias fuisse Oecumenicum; Bulla inter cunctas: *à Martino V. sacro approbante Concilio, edita Constantiæ.*

Denique ut uno verbo totum negotium transigamus, judicata res est: totáque illa de duabus obedientiis absentibus deque Sessionibus nullo Pontifice habitis: argumentatio sponte jacet. Nemo enim negat decreta Sessionis VIII. XIII. XIV. XV. circa Wiclefum & Hussum, & circa communionem sub unâ specie, & circa *Joannis Parvi* propositionem de cædendis tyrannis, aliàque de fide plena Oecumenicæ Synodi autoritate esse facta. Atque illas Sessiones æquè ac quartæ & quintæ constat esse celebratas, antequam omnes obedientiæ convenissent: ergò ante conjunctionem illam Concilii generalis apud Constantienses valebat autoritas; ac Sessionis quartæ & quintæ decreta pari cum cæteris potestate omninò constant.

Respondent, quæ adversùs Wiclefum, & Hussum decreta fuerant, à Martino V. fuisse approbata, decretali: *inter cunctas:* nihil autem prætereà ab eo Pontifice confirmatum.

Verùm enim verò attendere debuissent nihil hic novi decrevisse Martinum: sed quæ à Concilio Oecumenico, de Wiclefi atque Hussi erroribus rectè jam & ordine gesta essent; Episcopis

copis & Inquisitoribus exequenda mandâsse, id ipsius Diplomatis probat series. Hinc inde Martinus V. interrogata subdit, quibus tentari debeat. Cujus fides suspecta sit? Utrum credat, an *quodcunque Concilium etiam Constantiense universalem Ecclesiam repræsentet? Item quod illud quod sacrum Concilium Constantiense Ecclesiam universalem repræsentans, approbavit & approbat in favorem fidei & salutem animarum quod hoc est ab universis Christi fidelibus approbandum, & quod condemnavit, & condemnat esse fidei vel bonis moribus contrarium.*

En quod sancta Synodus approbavit & condemnavit, circa Wiclefi, Hussique propositiones Sessione octavâ & decimâ quintâ, nondùm licèt adunatis obedientiis, approbandum & condemnandum præcisè, ut jam approbatum & condemnatum à Concilio Oecumenico, quod Ecclesiam Catholicam repræsentet. Pergit: utrum credat, quod dictæ condemnationes per sacrum generale Concilium ritè & justè factæ sunt: ritè quoad ordinem; justè quoad rem ipsam: quod iterum iterumque inculcat, & urget: & quod in Concilio generali decretum, & peractum erat, jam observandum omnibus, credendúmque relinquatur. Qui ergò Concilio Constantiensi ante adunatas obedientias Oecumenicam detrahit autoritatem, non modò toti Synodo, verùm etiam Martino V. & fidei Catholicæ contra dicit.

Neque verò his nocet quòd Martinus V. Sessionis quartæ & quintæ nullam fecerit mentionem, neque enim aut memorat prolatam de Joannis Parvi hæresi sententiam: quæ haud minùs habeatur pro Oecumenici Concilii sententiâ: neque aliud quidquam præthereà, quæ in Wiclefum Hussumque gesta sunt: quin etiam vidimus Bullâ *inter cunctas*: insertam à Martino V. censuram Concilii in Wiclefi propositionem 41. quâ censurâ constet Ecclesiam Romanam ita supremam esse quatenùs eo nomine universalis Ecclesia, aut Concilium generale intelligitur: Papam verò ita supremum quatenùs primatum habet super alias Ecclesias particulares. Hæc describit Martinus V. hæc ad fidem Catholicam pertinere intelligit. Quæ nos à Sessione quartâ & quintâ manâsse, cum iis quæ apta, & connexa esse, luce clarius demonstravimus; quo liquet Martinum V. iis Sessionibus assensisse, qui connexa, & consentanea probaverit.

Neque mirum, ipse enim Martinus, tùm Otho Cardinalis Columna, unus fuit eorum Cardinalium, qui à Gregorio XII. recesserint. Subscripsit cum aliis ei declarationi, quâ Papam Oecumenicæ Synodo subesse testabantur, ut ei à qua solerent Pontificum gesta judicari. Is eo fundamento nixus, & Pisano Concilio & Constantiensi, jam inde ab ipsius Concilii initiis adfuit, cumque aliis Patribus Sacro illi conventui, Concilii Oecumenici in Spiritu Sancto legitimè congregati, atque universalem Ecclesiam repræsentantis, titulum & autoritatem tribuit; is primarum Sessionum, atque adeò Sessionis quartæ

&

& quintæ pars fuit maxima, neque ab aliorum Patrum sententiâ discrepavit; cùm Bulla *inter cunctas* primarum Sessionum decreta, tanquam Oecumenicæ Synodi acta veneretur, idque tantùm Pontifex mandat exequendum, quod Prælatus & Cardinalis cum aliis jam fecerat & constituerat. Pari ratione solvitur ea objectio; quòd, absente Papa, Synodi Oecumenicæ autoritas constare nequeant: cùm iis Sessionibus, quas Martinus V. totâ Synodo approbante, pro Oecumenici Concilii veris Sessionibus agnoscit, haud minùs quàm Sessionis quartæ & quintæ Romanum Pontificem defuisse constet.

Quamobrem ruit funditùs illa objectio. Is ergo Pontifex, relatis Wiclefi & Hussi erroribus, eorum damnationem, ut rectè, & ordine, à Synodo universali jam factam Episcopis, & Inquisitoribus exequendam committit, & mandat; nihil ut sit iis firmius, magisque ordine, & canonicè factum, quæ summa autoritate decreta observanda jam tantùm & exequenda veniant. His subjicit interrogata quibus tentari debeat suspecti cujuslibet fides: in his utrum credat *quodcunque Concilium generale, & etiam Constantiense universalem Ecclesiam repræsentet; item quod illud; Sacrum Concilium Constantiense universalem Ecclesiam repræsentat.* Quæ ex diversis obedientiis petebatur; neque verò si id quoque à nobis exquiratur, ullum periculum nostræ sententiæ imminet ab aliis obedientiis, quæ primum unanimi consensu Bullam *inter cunctas* Martini V. approbârat. Tum declarationi ipsius Concilii Constantiensis primis sessionibus superstructæ, in idem ædificium, atque omninò in idem corpus coaluerint: totámque Sacræ Synodi doctrinam imbiberint, cujus quidem doctrinæ, si quam partem suspectam habuissent nonnisi ea expressè reprobatâ Synodo adhæsissent.

CAPUT XXIII.

An novæ Concilii convocationes, Gregorii & Benedicti obedientiis Constantiam advenientibus, pacis studio factæ; antecedentium Sessionum autoritatem infringant, de suscepto Gregorio Sessione XIV.

NEque illa obstat à Lupo aliisque jactata adunatis demùm obedientiis nova Concilii convocatio: quæque ad eam mentem facta sunt; hæc enim sunt Synodi non de suâ autoritate dubitantis, sed Apostolicâ charitate sustentantis infirmos. Jam quidem fortiores animæ, amborum contendentium tanquam sua quærentium jugum excusserant, ac maximam Ecclesiæ partem ad pacem adduxerant, sed tamen infirmi supererant qui ad hæc fortia exsurgere, aut ex obortis dubiis, quæ saltem probabilia viderentur, extricare se non poterant. Quid igitur agendum? Multi suadebant bello adigendas ad obedientiam

obedientiam, atque ea erat, quam viam belli vocabant, & Petrus de Alliaco, & Academia Parisiensis, & optimus quisque & Sacrosancta Synodus cruenta remedia respuebat. An igitur in fœdo schismate relinquendi? alia omnia postulabat fraterna, ac materna charitas, & Apostolicum illud: *ut firmiores imbecillitates infirmorum sustinerent.* Hinc novæ illæ convocationes admissæ sunt, illæsâ Synodi authoritate, cum nihil profectò lædat, quæ omnia potiùs sanat, charitas.

Quare Sessione decima quarta cùm accederet ad Synodum jam Constantiæ congregatum Gregorii XII. obedientia; nova quidem facta est, ipsius Gregorii nomine, per ejus Procuratores convocatio, & confirmatio, sed postquam ea omnia facta sunt, Synodus sic pronuntiat, *eam convocationem, authoritatem, approbationem, & confirmationem à Gregorio nunc factas, quantum ad ipsum spectare videtur, in omnibus & per omnia admitti: quia abundans ad certitudinem, pro bono cautela nemini nocet, omnibus prodest.* Hæc docent Synodum per se stantem, convocatam tamen à Gregorio, non quidem absolutè, sed quantùm ad ipsum spectare videbatur: neque ex necessitate, sed ex abundanti. Eadem ratione Sacra Synodus Joannis XXIII. jam depositi consensionem, & quantum in ipso esset, sententiæ Synodalis confirmationem admisit. Quas res Joannes Gerson præsens, earumque pars maxima, *ad cautelam & humili quâdam condescensione factas*, & ipse credidit, & coram tota Synodo concione habita prædicavit. Neque convocatorium Gregorii Decretum in Provincias pro more missum est; sed tantùm in Synodo lectum, ut ea convocatio ad œconomiam quandam atque indulgentiam, non ad ipsam rei, ut vocant, substantiam pertineat. Sic Synodus suæ conscia Majestatis, & constantiæ retinens, infirmis quoque ac dubiis animis consulebat, eodem pacis intuitu, in eadem Sessione admissum est Gregorii de Papatûs abdicatione mandatum, cum hac professione, quod cum hunc Papatûs titulum clarum certumque haberet, permissum etiam ei sit, ut quibuscunque verbis Papatum tueretur, quem reipsâ abdicaret.

Quamobrem in eodem Diplomate Procuratoribus, seu Legatis suis facultatem dabat vice sua convocandi, *& autorizandi Generale Concilium, remotâ tamen, inquit, omninò Balthazaris præsidentiâ & præsentiâ*, quæ quidem Sancta Synodus nullo suo detrimento concedebat; cum Joannes jam depositus sententiæ acquievisset, cautumque esset, ne aut ipse, aut Gregorius, aut Benedictus eligi possent.

CAPUT XXIV.

Exemplum singularis in ejusdem Schismatis casu indulgentiæ & condescensûs.

Scilicet ut tuta præstarent omnia, omnes in unum titulos congregabant, ne ex levi quoque scrupulo, tanquam ex tenui scintilla, tota exosi Schismatis flamma resurgeret. Quod tunc usque adeò hærebat animis, ut Martinus Quintus duodecimo Pontificatûs anno, cum per tot annorum spatium, ac tota jam Ecclesia egregius, ac Supremus Pontifex coleretur, fictilis Clementis Cessionem Petri Cardinalis *Fuxensis* operâ impetratam, magni beneficii loco duceret.

Hæc advertat lector diligens, Petrus de Luna in Constantiensi Concilio à tribus

tribus jam obedientiis anathemate damnatus, desertusque à suis penè omnibus, & tamen in Papatu tuendo ad mortem usque obstinatissimus, nescio quem Ægidium Munionem, Canonicum Barcinonensem Successorem habuit, is anno 1422, Petro mortuo, à tribus Cardinalium larvis electus Clementis nomen accepit, tota illa Ecclesia erat Peniscolensis rupes, in Catalonia castellum exiguum, extremum Petri de Luna schismatisque perfugium; favebat occultè Rex Aragonum Alphonsus, Martino Quinto infensus: tantoque Pontifici inane Pontificis spectrum opponebat; totâ Ecclesiâ partim irridente, partim etiam indignante, & tamen ut ea larva è medio tolleretur, pace jam cum Alphonso Rege factâ, missi Regis Oratores, in his Alphonsus Borgia, postea Calixtus Pontifex Maximus, qui falsum Clementem ad abdicationem inducerent. Missus Petrus Cardinalis Fuxensis, vir per eam ætatem, & genere, & rerum gestarum gloriâ clarus, qui reliquias Schismatis extingueret; cujus acta sic habent apud Odoricum Raynaldum, ad annum 1429. *Dominus Ægidius in Sessione publica, indutus Papalibus insigniis in Castro Peniscolæ, primitùs & ante omnia pro serenitate conscientiæ suæ & suorum sequacium, ut dixit publicè & solemniter omnes processus, sententias, fulminationes & censuras, depositiones, inhabilitationes, per suum Prædecessorem Benedictum Papam XIII. in sua obedientia nuncupatum, & ipsum in suo prætenso Pontificatu, contra omnes & singulos, & non obedientes specialiter contra Odonem de Columnis, quem secundùm eorum opinionem reputabant Antipapam & Schismaticum, & omnes sibi adhærentes, factas, pronuntiatas, & fulminatas per suas litteras & prætensas Bullas plumbeas expressè revocavit, & omnes illos, qui præfato Domino Odoni adhæserant, & specialiter ipsum Odonem de Columna ad omnes dignitates & honores, & specialiter ad Papatum habilitavit, restituit, & redintegravit; deinde idem Ægidius proposuit solemniter coram omnibus, qualiter electus ab ibidem præsentibus suis Fratribus, prætensis Cardinalibus Papatum recepit, non ad alios fines, quam ad hoc principaliter, ut per ejus medium Dei Ecclesiæ vera & indubitata unio sequeretur; etiam à primis diebus suæ novæ assumptionis ad Apostolatum veraciter in animo disposuit, pro tanto bono unionis Ecclesiæ Dei spontè & liberaliter se velle renuntiare honori, & Officio Papali: quod revera præstitit, confitens expressè, veram renuntiationis hujusmodi esse viam planiorem, utiliorem, securiorem, & breviorem ad consequendam veram & indubitatam unionem Ecclesiæ Dei.*

Quin etiam umbraticus Pontifex Bullam plumbeam super cessione sua edidit, sub hoc titulo: *Clemens Episcopus, Servus Servorum Dei*, cujus hæc verba referre placet: *Hinc est quod nos perpensiùs attendentes, quòd quando validiora, certiora & firmiora sunt in hujus Apostolatus Officio jura nostra: tantò laudabilius ea ducimus pro pace, ac redintegratione Religionis Christianæ relinquere*: quo fundamento posito hæc subdit; *omni jure Papatûs oneri & bonori, ejusque titulo & possessioni, quam habemus non vi, dolo, seu metu; sed simpliciter, purè, liberè, & spontè, ac ex certa scientia, & de plenitudine potestatis, assistentibus Venerabilibus Fratribus R. E Cardinalibus, nec non præsentibus Alphonsi, Regis Aragonum, Ambassatoribus, cedimus & renuntiamus, Papalia deponentes insignia, ad efficaciam veræ ac desideratissimæ Unionis Ecclesiæ Sanctæ Dei. Datum Peniscolæ*

Distre-

Distresensis Diœcesis 7. Kal. Augusti, Pontificatûs anno quinto. Prorsus eo more rituque, atque etiam verborum majore magnificentiâ, quam Angelus de Coravio, seu Gregorius XII.

Neque eo contenti fuere, sed post eam abdicationem falsi Clementis, ejus Cardinales, tanquam vacante Sede, ad novum Pontificem eligendum, locum Conclavis postularunt, quo pro more *conclusi, nemine distrepante, per viam Spiritus Sancti, Reverendissimum in Christo Patrem, & Dominum Odonem de Columna, in sua obedientia nominatum Martinum Quintum, quem ipse Dominus Clemens ante suam cessionem, tollendo sententias & processus contra ipsum ratione schismatis latos, & factos, habilitarat de Apostolicæ Potestatis plenitudine, usque ad Summum Pontificium inclusivè, in Romanum Pontificem, ac Beati Petri Successorem concorditer elegerunt.* Atque hujus electionis publicum Instrumentum ab Alphonsi Regis Oratoribus Pontificio Legato statim est traditum.

Quid igitur? nisi larva Pontificis Martinum Quintum *habilitâsset* ad Pontificiam Dignitatem, nisi loco cessisset: nisi umbratici Cardinales eundem Martinum elegissent, non ei tota sua constabat authoritas, ac Decreta Constantiensia fluctuabant? absit. Sed tamen hæc omnia facta sunt, quod Catholici spectarent, non solùm vera jura, titulorumque certam authoritatem, sed etiam firmum & tutum partæ consensionis effectum.

Quæ quidem cum accepisset Martinus Pontifex ingenti *gaudio affectus est; datisque litteris Legato Cardinali* plurimum gratulatus: Ægidium Munionem Baleari Episcopatu, Alphonsum verò Borgiam, quo suadente abdicaverat, Valentino Archiepiscopatu donavit. Tanta mercede eos honestavit, tantâque operâ etiam profligato schismate, tamen ad muniendam pacem, inania etiam jura, inanesque titulos conquirebant.

Non ergò mirum, si eodem adhuc vigente Schismate Constantienses Patres Gregorio XII. tanta permiserint; cùm pariter declararent, *hanc convocationem, & authorizationem* Gregorii admittendam esse; *quantum ad ipsum spectare videretur:* non quantum ad Synodum, neque ex necessitate, *sed ex abundanti esse*, ut & Gregorii ejusque sequacium scrupulis caveretur, & sua interim Sacrosancta Synodo constaret authoritas.

CAPUT XXV.

De Sessione XXII. XXVI. quibus Aragones, Navarici, Castellani suscepti sunt.

EOdem animo actum cum Aragonensibus, aliisque Hispanis, qui rejecto Benedicto Sigismundi Imperatoris operâ, ex pacto Narbonensi, Sessione XXII. ac sequentibus, Constantiensi se Synodo conjunxerunt, quæ compositio Narbonensis Constantiæ in Sessione XX. lecta & approbata est; ac postea præsentibus Legatis Ferdinandi Regis Arragonum Sessio XXII. celebratur, & statim quidem decretum editur consueto ritu: *Scilicet Sacrosanctæ Generalis Synodi Constantiensis nomine*, mox uti fœdere Narbonensi pactum erat,

erat, deposito titulo datæ sunt ad eundem Regem Aragonum, nomine Cardinalium, aliorumque Prælatorum *Constantiæ in Christi nomine congregatorum*, litteræ, quibus eum ejusque Prælatos Constantiam convocarent, quo facto Oratores Regis Aragonum, eos à quibus ipsi convocabantur, Prælatos & cæteros Dominos Constantiam convocabant: qui scilicet jam præsentes aderant, totoque Orbe conscio, plus annum integrum Conciliari potestate agebant, responsumque est statim à Patribus Constantiensibus; *nos dictam convocationem acceptamus*, continuò non dimissis in Aragoniam, aliasve Provincias novæ convocationis litteris, nedum expectato responso, mutua facta conjunctio est; ac Sancta Synodus multa decrevit sub *titulo consueto Sacrosanctæ Generalis Synodi Constantiensis in Spiritu Sancto legitimè congregatæ*, ut una in Sessione, si spectes titulos, Synodus ter sortem mutaverit.

Ac ne Aragonenses Antistites Generali Synodo deesse putarentur, ibidem promulgatum est Sacri Concilii Decretum: ut Regis Aragonum Oratores, non Provinciarum delegatione, sed ipsius Synodi authoritate sic agerent, atque in Synodo sententiam ferrent, ac si omnes earum partium repræsentarent Ecclesias, quæ non ex Ecclesiastica disciplina, aut rei veritate, sed οἰκονομικῶς, ac pacis gratia, summaque indulgentia & condescensione facta esse, res ipsa clamat, eodem ritu modoque Legati Navarræ Regis, Sessione vigesima sexta, ac Joannis Regis Castellæ & Legionis, Sessione trigesima quinta suscepti, utraque Sessione nova fit convocatio: iterum Synodus œcumenicæ titulum deponit, statimque resumit, atque interim interjectæ Sessiones œcumenicæ Synodi titulo celebrantur. Quæ res omnibus Sessionibus, jam inde ab initio universalis Synodi nomen dignitatemque asserit: nam ad ipsam quidem, quæ se ab initio pro universali gereret, omnes occurrunt, ipsa inmmota stat: atque illa, suæ licèt conscia dignitatis, id infirmis tribuit, ut venerandum nomen, terque, quaterque deponere videatur, sed ut majore semper consensione recipiat. An igitur toties, atque etiam in una, ut vidimus, XXII. Sessione, œcumenica esse definit, & incipit. Neutiquam, sed οἰκονομικῶς pacis atque infirmorum gratiâ, & nomen deponit, & rem tuetur, & quemadmodum Sacra Synodus, licèt in gratiam Castellanorum ultimo adventantium Sessione 35. nomen œcumenicæ tantisper deposuerit; tamen haud immeritò illud acceperat, & Sessione 26. in qua Navarrici, & 22. in qua Aragones accessere. Ita tametsi eum titulum in Aragonensium gratiam tantisper dimiserit, haud minore jure illum acceperat, & Sessione XXIV. accedente Gregorio, & ante eam Sessionem ab ipso convocationis & celebrationis initio.

CAPUT XXVI.

Ex ipsa rerum serie antedicta confirmantur.

QUin ipse rerum tenor eam œconomiam probat, quàm assertum imus. Neque enim aut Gregorius, ejusve, vel Benedicti asseclæ, cum ad Synodum accederent, id sibi vindicarunt, ut ante gesta velut ad incudem revocarent, aut ab iis postulatum, ut ea, tanquam essent infirma, vel dubia, appro-

approbarent, rataque habere vellent, sed ea omnia, non aliter quam ipsa rerum confirmatione firmantur, id ipsa in Benedictum gesta manifestant. Certè enim post susceptos Sessione 22. Arragonenses adversùs Benedictum juridica informatio decernitur, idque sub œcumenicæ Synodi titulo, non tamen ante gesta iterantur; Sed tenore suo causa procedit. Itaque Sessione 24. Benedicti citatio promulgatur: Sessione 29. & 33. declaratur contumacia. Sessione 30. subtracta Benedicto obedientia approbatur, aliaque multa fiunt maximi ad causam ponderis. Quæ omnia, Castellanis adventatibus, Sessione 35. novaque Concilii convocatione promulgata, adeò non infirmantur, ut statim Sessione 37. ultima & peremptoria adversùs Benedictum Sententia pronuntietur. Quæ tamen non valeret, nisi & informatio, & citatio, & contumaciæ declaratio, anteà valuissent. Certum igitur est, novis illis Synodi convocationibus pacis studio ex indulgentiâ factis, nihil ipsius Synodi auctoritatem infringi; idque agnitum ab iis etiam, qui eas fieri postulassent.

Quod si respondetur, valuisse illa quidem, sed tamen ex consensu tacito Navarricorum, aut etiam Castellanorum, qui ultimo loco advenerint, quanquam id absurdum est, tamen ad rem nostram sufficit. Sic enim omninò constat quæcumque ab initio à Joannis 22. obedientia gesta, ea advenientibus reliquis obedientiis, ipsa conjunctione, ac rerum prosecutione valuisse, neque enim retractatum quidquam de rebus anteà, atque ab initio ipso in Synodo gestis: neque magis de Sessione VIII. actum est, ubi damnatus Wiclefus ante susceptum Gregorium, aut de XV. Sessione ubi damnatus Hussus, proscriptaque propositio Joannis Parvi de cæde Tyrannorum ante Hispanos adunatos, quam de IV. & V. Sessione, ubi Conciliorum supra Pontificem declarata est potestas, nihil retractatum fuit, sed ipsa conjuratione membrorum Ecclesiæ, hæc atque illa decreta, atque firmata sunt, quippe cum intelligerent, non posse vera Caritate conjungi, qui tantis in rebus doctrinâ ac Sententiâ discreparent.

Neque objicias ideò constitisse facta adversùs Wiclefum, Hussumque Decreta, quod Bulla (*Inter cunctas*) quâ hæc Decreta firmantur, omnibus obedientiis adunatis, Sacro approbante Concilio, sit edita, hoc enim ipsum est, quo vel maximè vicimus. Cùm demonstratum fuerit, Wiclefi & Hussi propositiones ita referri in Bulla *Inter Cunctas*: Non ut quæ tunc à Synodo Generali damnentur; sed ut quæ jam antea à Synodo Generali, Constantiensi scilicet, quod universalem Ecclesiam repræsentet, damnatæ atque proscriptæ sint, quod cum approbarint Gregoriani, atque Hispani Præsules, nihil aliud egerunt, quàm ut Sessiones, ipsis quoque absentibus, celebratas, ut veri œcumenici Concilii Sessiones & acta approbarent.

Non ergò ab illis requirendum fuit, ut Sessionis IV. & V. Decreta expressè approbarent, cùm præsertim ea essent, quibus universa Synodi acta & ante adunatas, & post adunatas obedientias niterentur. Hoc fundamento nixi Hispani, cum reliqua Synodo Benedictum suum deponebant: quem usque adeò pro vero certoque habebant Pontifice, ut Synodo declararent, non posse ullum à se pro Pontifice agnosci, nisi Benedicto mortuo, vel renunciante, vel deposito Canonicè. Ergò cùm à Synodo deponi, ejus Sententias,

ejus anathemata solvi postulabant, atque ita ex Decretis Sessionis IV. & V. ipsum Pontificem, à se vetum habitum, Synodo submittebant.

Neque alio ex fonte illa repetita toties de reformatione Decreta manarunt, neque enim eam in Capite & Membris fieri, una Joannis XXIII. obedientia, verùm id vehementissimè, & Gregoriani Sessione 14. & Hispani Benedicti asseclæ Sessione 20. & 22. postulabant. Denique quoties aliqua Ecclesiæ Pars Constantiensi se Synodo adjungeret, toties inculcatum, ut in Capite & Membris fieret reformatio; idque Sacræ Synodi auctoritate, quæ proinde Caput suum sub sua ditione, suisque Decretis comprehensura valet.

Huc spectant ea Decreta, quæ omnibus obedientiis adunatis unanimi consensu sunt promulgata, unanimi consentu tres obedientiæ unitæ protulerant Caput illud, *Frequens*. Aliaque Capita, ubi futuris quoque certis Pontificibus legem dictam demonstravimus, unanimi consensu à Papa eligendo una cum Concilio reformationem etiam in Capite faciendam decreverant, neque antequam fieret, Synodum dissolvendam unanimi consensu compegerunt octodecim illos reformationis articulos, quibus Curiam Romanam, uti prædiximus, coercitam volebant, quæ omnia demonstravimus, nonnisi ex iis decretis manare potuisse, quæ Concilio Pontificem subjicerent, nihil ut à tota Synodo magis stabilitum, inculcatumque fuerit, certumque omninò sit, Patres Constantienses, quotquot sunt, qui diversis temporibus Sacro se Conventui adjunxerant, omnes in omnibus, ut communione, ita sententiâ & doctrinâ convenisse.

Et certe si à Concilio Constantiensi, Sessione 4. & 5. prolata doctrina, ferè hæretica est, ut Bellarmino, si schismatica saltem, aut periculosa, ut quidam alii haud minùs inconsideratè jactant, favebant hæresi, favebant Schismati, quotquot supervenerunt, quotquot adhæserunt, quotquot communicaverunt, longè magis quotquot consentanea decreverunt, ac tali fundamento nixi sunt, atque omnes obedientiæ totaque Ecclesia ea communione, & consensione commaculata, hanc labem eluere nulla ratione queat; Martinus quoque V. ipse Schismaticorum non modò Communicator, sed etiam Approbator, Romanam ea labe conspurcavit Ecclesiam, quippe qui Schismaticos & suum, Petrique, si Censoribus nostris creditur, Primatum evertentes, non modo consortes habuerit, cùm esset Cardinalis, sed etiam postea ad ipsam Petri Sedem capessendam auctores secutus, eosque jam Pontifex sua caritate complexus insuper editâ Bullâ *Inter Cunctas*, tribus jam obedientiis adunatis, tam perspicuè ac toties Concilii œcumenici nomine celebravit.

CAPUT XXVII.

Antiqua Ecclesiæ exemplis Concilii Constantiensis œconomia asseritur.

JAm ad eam quam tuemur Concilii Constantiensis œconomiam, atque Indulgentiam asserendam ex ipsa antiquitate prodeant. Primùm Episcopi Africani, ductore potissimùm Augustino, maximo illo post Apostolos caritatis & auctoritatis Ecclesiasticæ assertore. Hi ergò cum Donatistis Schismaticis

maticis toties victis, toties ab Ecclesia & Imperio condemnatis, quasi æquo jure disceptant, nec verentur de Catholicæ Ecclesiæ causa sub Marcellino Comite iterum litigare, hâc quoque ultrò conditione oblatâ, (a) *Veritate confisi illo nos vinculo conditionis obstringimus, ut si nobis ii cum quibus agimus, demonstrare potuerint, subitò Ecclesiam Christi, nescio quorum, quos isti accusant, peccatorum periisse contagio, & in solà remansisse parte Donati. Si hoc*, ut dictum est, *demonstrare potuerint, nullos apud eos honores Episcopalis muneris requiremus, sed eorum sequemur pro sola æterna salute consilium, quibus tanti gratiam beneficii pro cognita veritate debebimus*, an cunctabundi, an dubii, an Catholicæ Ecclesiæ ejusque auctoritatis incerti? Absit: qui eam tot tantisque documentis non modo certam, sed etiam perspicuam demonstrabant. Verùm id agunt, *ut, si fieri potest, corda hominum vel infirma, vel dura, pia caritas aut sanet aut edomet;* Advertatur illud, *vel infirma, vel dura*; ut nec ipsa pertinacia duros animos ab Ecclesiæ indulgentissima caritate posset excludere. Pergunt, *si victores ipsi fuerint pervicerintque adversùs* Donatistas, Ecclesiam non periisse. *Sic ejus*, inquiunt, *teneant unitatem, ut non solùm viam salutis inveniant, sed ne honorem Episcopatus amittant.* Hine illa conditio, ut in qualibet Civitate Catholicus ac Donatista Episcopus utrique pari jure servato Episcopatu *vicissim sedeant eminentiùs*, aut si populi Christiani Episcopalis dignitatis studio hoc refugiant, *utrinque*, inquiunt, *de medio secedamus, & in Ecclesiis in unitate pacifica constitutis singuli constituantur Episcopi.* Sic victi victoresque æquè loco cedebant, potioremque volebant esse Donatistarum conditionem, à quibus victoribus nihil sibi honoris reservari postulabant. An obliti Ecclesiæ Majestatem? Nullo modo, sed charitate & humilitate victi reducendis Schismaticis contra Ecclesiasticam disciplinam talia indulgebant. Quid enim, inquiunt, *dubitamus Redemptori nostro sacrificium istius humilitatis offerre? an verò ille de cœlis in humana membra descendit, & nos, ne ejus membra crudeli divisione lanientur, de Cathedris descendere formidamus?* Cùm ergò hanc œconomiam erga perditissimos Schismaticos pacis studium suaserit, an vererentur Constantienses Patres de sublimi veluti solio œcumenici Concilii tantisper videri descendere, & cum fratribus æquo jure disceptare, ut eos ab Schismate revocarent, in quo plerique non malo animo, sed infirmæ conscientiæ scrupulis permanere videbantur? Quid Cyrillus Alexandrinus? Nonne ille conscripserat adversùs Nestorianam perfidiam duodecim illos anathematismos maximè Theologicos, atque veridicos à Sede Apostolica, atque œcumenica Ephesina Synodo aliquatenùs comprobatos? nonne illos Theodoretus jussu Joannis Antiocheni, & omnium Orientalis Diœceseos Episcoporum omni execratione prosecutus erat? Nonne Orientalis Synodus eosdem anathematismos ut hæreticos proscripsit, Cyrillum & Memnonem Sacræ Synodi duces Episcopatu dejecit, totam œcumenicam Ephesinam Synodum anathemate condemnavit? Quid postea? Facta pax est: quasi æquo utrinque jure, rebusque integris, nulla anathematismorum Beati Cyrilli, nulla Orientalis adversariæ Synodi, nulla etiam, ut parca omnia esse viderentur, Synodi Ephesinæ œcumenicæ mentione facta, idque tantum actum, ut iis omnibus prætermissis vera fides, & Ecclesiarum facta adunatio firmaretur, an igitur aut Orien-

(a) Ep. Synaff. ad Marcell. Coll. 10. die N. 15.

Orientalis Synodus stetit, aut anathematismi pro hæreticis habiti, vel Synodi Ephesinæ Catholica definitio concussa est? Imò hac indulgentia vel condescensione firmata, retulitque id in illo dissidio pars sanior & potior, non solùm ut veritate, sed etiam caritate vinceret.

Neque illud omittendum, quod à Magno Gregorio Papa per mirificam indulgentiam Reginæ Longobardorum Theodelindæ concessum est, nempe ei, cùm quintæ Synodi occasione, se ab Ecclesia abrupisset, ita ei Gregorius satisfieri voluit, ut laudatis tantum quatuor primis Synodis, quibus summa fidei continetur, quinta Synodus ac trium Capitulorum damnatio, ut minùs necessaria taceretur, neque propterea quintæ Synodi à se toties comprobatæ auctoritatem infregit.

Quo Sanctorum Patrum Spiritu acta Sacra Constantiensis Synodus, sui tantisper oblita, sed recordata pacis, suam auctoritatem & omittit, & firmat, seque verè probat œcumenicam Synodum in Spiritu Sancto legitimè congregatam, dum Spiritu Caritatis animata nihil prætermittit, quo Hispanicos fastus delinire, aut duritiem frangere, aut infirmas conscientias tranquillare possit.

CAPUT XXVIII.

Objectio ex defectu confirmati petita dissolvitur.

Enim, inquiunt, utcumque in unam eamdemque sententiam omnes obedientiæ concurrerint, non tamen valent Synodi œcumenicæ nomine, nisi ea quæ Martinus V. prolato Decreto expressè approbavit, confirmavitque. At Sessionem IV. & V. Martinus V. non expressè probavit prolato Decreto, neque enim in Bulla: *Inter Cunctas*, eas Sessiones confirmavit, sed tantum quæ adversùs Wiclefum Hussumque gesta essent, & in ultima Sessione Concilii declaravit, non à se omnia comprobari, sed tantùm ea, quæ in materia fidei Conciliariter gesta essent, quo nomine Sessionis 4. & 5. decreta comprehendi negant: denique non edidit generalem confirmationem Synodi, tametsi id ipsa Synodus postulasset. Hæc Turrecremata: Hæc Bellarminus; Hæc Lupus & alii jactant, in eoque vim maximam causæ reponunt. Nos probatis gestis nullo negotio dissolvimus.

Ac primum testamur, nihil à nobis refugi confirmationis Apostolicæ nomen ac vim, neque existimamus, Romanos Pontifices, cùm Synodos œcumenicas legitimè habitas confirmant, superiorem in eas exercere potestatem: neque enim Romani Pontifices Conciliorum tantùm, sed etiam Antecessorum suorum passim decreta confirmant, neque tamen iis superiores se præbent, atque ut à Pontificibus Concilia, sic à Conciliis Pontificum Decreta confirmari in Actis Ecclesiasticis ubique legeris, nec immeritò: confirmare enim Ecclesiastico stylo, consentire est; & consentiendo confirmare.

Quippe Ecclesiastica gesta atque Decreta ipsa unitas firmat, rerumque, confirmatio est ipsa testificatio unitatis, quæ nos suo loco diligentiùs, ut pat est, exequemur.

Verum ad testificationem unitatis, atque consensionis, adeoque confirmationis non profectò necesse, ut expressa diplomata de confirmando prodeant. Martinum V. vidimus, cùm Otho Cardinalis esset, omnium quæque Pisis, quæque Constantiæ gesta essent, jam inde ab initio fuisse participem, & Pontificem factum, nihil eorum

quæ

quæ in Synodo gesserat retractâsse, imò tota Synodo approbante, easdem sessiones Concilii œcumenici nomine honestâsse, neque necesse erat, ut post semel assertam primis quoque Sessionibus Synodi generalis auctoritatem, Sessionis IV. & V. Decreta expressè probaret, Satis approbabat, qui decernentibus præsens communicabat, eorumque Conventum pro œcumenico Concilio agnoscebat: Satis approbabat, qui Joanni XXIII. ex his sanè Decretis ritè deposito suffici se patiebatur: Satis approbabat qui Caput *frequens*: ex earum Sessionum autoritate valiturum exequendum putabat. Satis approbabat, qui in Bullâ *Inter cunctas*, & exscripserat & exequendas mandaverat adscriptas à Sacrâ Synodo articulo quadragesimo primo Wiclefiano censuras, quæ ad Sessionis IV. & V. Decreta necessariò referrentur. Satis denique ante acta approbabat, qui eorum auctoritate omnibus præerat, quin ipsum interesse, ipsum communicare, probare est. Et nisi antiquitatem omnem, totamque vim Canonum penitùs ignoramus, Romani Pontificis, præsentis maximè, atque insuper collaudantis ipsa communicatio, validissima autoritas atque approbatio est, quare nec verum est, quod Lupus, & alii asserunt, post electum Martinum Sacram Synodum ab eo petiisse confirmationem Decretorum suorum more consueto. Hoc enim in gestis nusquam apparet, neque Sessionis 8. & 15. contra Wiclefum & Hussum prolata decreta peculiari Pontificis Decretali eguissent, nisi decuisset, quæ adversùs Wiclefianos & Hussitas Canonicè constituta essent, ad Ordinarios exequenda transmitti, unde Damnatio propositionis, *Quilibet Tyrannus*: de cædendis Tyrannis decretali inserta non est, eo quod non eodem ritu exequenda videretur, neque eo minùs tenet. Quod autem ipse Martinus Sessione ultimâ, (*a*) jamque dimissis Patribus declaravit in materiis fidei à se probari ea quæ Conciliariter conclusa essent, id neque petente Synodo, neque ad cujusquam instantiam, sed occasione Polonorum obiter atque aliud agendo dictum, gesta ipsa testantur; Supplicabant Poloni quemdam Librum, ut ferebant, ritè damnatum tanquam hæreticum, ut erat jam per deputatos fidei, ac etiam per Nationes Concilii, ac per Collegium Cardinalium conclusum in Sessione publicâ, per Sacrum Concilium damnari, seu publicè damnatum pronuntiari. His Papa respondet, quòd omnia & singula conclusa & directa in materiis fidei per Sacrum Concilium, conciliariter, tenere & inviolabiliter observare volebat; ipsaque sic conciliariter facta approbat, & ratificat, & non aliter, & alio modo; Quare confirmatio à nullo petita, neque quo loco res erant, necessaria videbatur, & cùm Martinus declaravit, *in materiis fidei* quid probaret, respondebat profectò ad Polonorum propositum, qui de fide quærentes responsum de fide retulerunt. Cæterùm satis constat, non hinc tantùm petendam esse Synodi approbationem: alioquin cùm hic Martinus signanter addiderit: de *materiis fidei* id à se esse dictum,' reliqua improbata remanerent, suaque Joanni XXIII. Gregorio XII. Benedicto XIII. constaret autoritas; quin ipse Martinus suam electionem infirmaret, cùm profectò quæ circa illa gesta sunt ad fidem materias non pertinere constet. Stat ergò Concilii certa confirmatio ipsa executione, ipsa consensione, valerentque ea quæcumque Conciliariter gesta essent, tametsi Poloni nihil rogâssent, ac Martinus non eam vocem addidisset.

G CAPUT

(*a*) Concil. Const. Sess. X. l. V. pag. 258.

CAPUT XXIX.

An Sessionis quartæ & quintæ Decreta in accenseri debeant, quæ MARTINUS V. ut Conciliariter *facta confirmavit.*

NE quis tamen Scrupulus supeesse possit, addimus Decreta ea Sessionis 4. & 5. de quibus agimus, & ad fidem pertinere, & Conciliariter facta esse.

Ad fidem quidem pertinent, quæ pertinent ad interpretationem divini juris, & ad traditam immediatè à Christo Petri Successoribus, atque Episcopis in Concilio generali sedentibus potestatem, neque Bellarminus aut alii diffitentur.

Quòd autem Conciliariter facta sint, constat quæ in publicâ Sessione, imò in duabus publicis Sessionibus, prolata esse vidimus; Ajunt quidem adversarii, à Martino dici Conciliariter gesta quæ adunatis obedientiis gesta essent, eaque sola à se probari; quasi verò in Wiclefum & Hussum, & in Joannem parvum gesta reprobentur, quæ ante adunatas obedientias gesta sunt.

Sed profectò nos ludunt, omninò enim Martinus V. ad Polonorum respondet propositum, illi namque petebant quem Librum *à fidei deputatis, ac per omnes Nationes, ac per Cardinales condemnatum dicerent, eum in Sessione publicâ per Sacrum Concilium condemnari, vel condemnatum pronuntiari*, tanquam confecta res, suâ tantum quâdam, ut ità dicam, formulâ vestienda remaneret. Quæ Martinus refutabat, à se enim pro conclusis Decretis determinatisque haberi quæ Conciliariter, & in Sessione publicâ: non perindè ea, quæ per Congregationes, seu per Nationes, atque Deputatos vel etiam per Cardinales gesta essent: hæc enim tractata tantùm digesta, expolita, & quodam modo præparata, non decreta, conclusa, determinataque esse.

CAPUT XXX.

Quo Sensu Bellarminus intellexerit vocem illam Conciliariter, *& an Sessionis quartæ & quintæ Decreta sine examine debito processerint.*

PLacet commemorare leve illud etiam, sed à magno tamen autore proditum. Sic nempe Bellarminus (a) ludit in verbo *Conciliariter*. Martinus V. disertè dixit se confirmare ea tantum Decreta de fide, quæ facta erant Conciliariter, id est more aliorum Conciliorum, re diligenter examinatâ; Constat autem hoc decretum sine ullo examine factum à Concilio Constantiensi. Hæc Bellarminus, cui suo more accinunt alii, exscriptis Bellarmini verbis, atque Sententiis, & addunt, Patres Constantienses non commisisse rem illam priùs examinandam, sicut commiserunt alias materias & quæstiones circa doctrinam Wiclefi & Hussi, priusquam ad determinationes procederent, atque hæc si DEO placet, Concilii Decreta, duabus continuis Sessionibus repetita, tam destinatò facta, tam fundamenti loca posita, tantaque omnium consensione munita, & inculcata, rebus annumerant quæ in Concilio obiter pertractatæ fuerant.

Duo reponimus, primùm illud; Post rem à Synodo expresso Canone ac peculiari decreto definitam, periculosissimo exemplo revocari in dubium, an de eâ rectè, & maturè sit deliberatum, atque hinc aperiri viam ad omnes Canones

(a) BELLAR. de Concil. lib. II. Cap. 19.

nones, Decretales omnes, omnia Concilia subvertenda.

Alterum; quòd in istâ quæstione Polonorum nihil de examine agebatur: illi enim affirmabant omnia examina præcessisse, ut Martinus ideò tantum approbationem negabat suam, quòd res Conciliariter, atque in publicâ Sessione conclusa non esset.

Tertium, idque vel maximum: Cæteræ fidei quæstiones, puta Wiclefi, & Hussi, quæ à Concilio certis deputatis examinandæ sunt commissæ, infinitæ erant. Offerebant enim se horum hæreticorum variæ, & perplexæ propositiones, & omnigenorum errorum monstra, neque tantum Wiclefi libri, & doctrina exitiabilis, sed etiam auctoris damnanda erat memoria, exhumandi cineres, scrutandi Sectatores longè latéque diffusi, & occulti ulceris persecandi sinus, tum Hussus ipse præsens confutandus, convincendus, ejusque discipulus Hieronymus Pragensis. Horum Artificum comprimendi lubrici lapsus doloque retegendi. At in Sessione quarta & quinta simpliciter juris quæstio. Ardua illa quidem, sed quæ ubique terrarum, in Galliâ præsertim, ad vivum resecata, & innumeris libris, Decretis, Litteris, Conventibus Theologorum, Canonistarum, Universitatum, Antistitum eliquata, elucidata, certique fundamenti loco posita erat, antequam Patres Constantiam convenirent, neque verò vacabat, post tot ac tantos ante Pisanum & in ipso Pisano Concilio Tractatus habitos novis disputationibus tempus terere, cum extrema omnia imminerent, sed explorata, & jam in Pisanâ Synodo aperta remedia expedire oportebat. Nihil ergo leviter, nihil præcipitanter actum: tantùm opportuna, imò verò necessaria, rebus in summum adductis adhibita celeritas.

Quin etiam Constantiæ Petrus de Alliaco, Cardinalis, Episcopus Cameracensis, Sancti Conventûs lumen, & in Dogmatibus explicandis omnium facilè Princeps in eo libro, quem vigente Concilio, *de autoritate Ecclesiæ* (a) scripsit, memorat quæstionem de stabilienda Concilii autoritate sæpè tractatam specialiter, in hujus Concilii initio, extantque eâ de re Joannis Gersonis Sermones coram Synodo habiti, qui Sessioni quartæ & quintæ præluxerunt, atque omninò ista tractabant; ut in quibus non aliqua pars, sed ipsa Summa Concilii collocata esset, neque necesse erat ad ea explicanda Deputatos nominari, ad quæ per sese Patres omnes à toto decennio, maximè verò in ipsa Synodo, attenti arrectique essent, nihil ut unquam fuerit vel doctrinâ elimatius, vel autoritate firmius, quàm id quod hoc de negocio à Sacrâ Synodo constitutum fuit.

CAPUT XXXI.

An illa formula: Sacro approbante Concilio: Papam Concilio Superiorem probet.

PErmulti (b) adversariorum magnam in eo vim faciunt, quòd postea quam electus est Martinus V. reformationis Decreta sub ejus nomine sunt edita. Nec jam Edictum, ut anteà Sacro-Sancta Synodus, sed Martinus sacro approbante Concilio. Non ergò jam in Concilio, sed in Pontifice suprema potestas, neque Concilium censuit se esse supra Papam, extra casum Schismatis, quo plures se pro Pontifice gerunt: aliàs non erat ratio mutandi formam decretorum de Reformatione; Ex quo inferunt Papam

G 2 unum

(a) Petr. Alliac. de aut. Eccl. 3. p. C 2.
(b) Doct. Lov. 71. dis. p. 30.

unum esse, qui statuat vim decernendi in eo esse totam; Patres Consiliariorum non Judicum loco esse.

At hæc omnia vana sunt, primùm enim mutatæ formulæ ratio manifesta est, quòd ab aliquot Seculis, Papâ quidem præsente, Conciliaria decreta sub ejus nomine pronuntiari solerent: *Sacro approbante Concilio, & consentiente Concilio*, quæ nihil officere suæ auctoritati Constantiensis Synodus intelligebat; Supra enim ostendimus, quantum illa differrent, *Sacro præsente Concilio*. Quid autem sit approbare, quantaque sit in eo autoritas, ipsi Pontifices attestantur, cùm ipsâ approbandi voce confirmant decreta, vel ipsum Martinum V. audiamus de Concilii Constantiensis Decretis hæc edicentem, quòd omnia Conciliariter facta approbat, & ratificat, quæ profectò adversarii ad veram autoritatem pertinere contendunt. Ita cùm dicitur; Martinus Sacro approbante Concilio, Martini Decreta verâ autoritate firmantur; sese que mutuò firmant Pontifex auctor, & Synodus approbans, quod ex ea conjunctione Capitis, atque Membrorum, ut sæpè dicimus, illud invictum Ecclesiæ Catholicæ robur exsurgat.

Fuit autem quæsitum in Constantiensi Synodo ante Papæ electionem, eo electo, quâ formulâ uterentur, an illa recentiore, quam diximus, an eâ quæ in antiquis passim Conciliis visitur: *Sancta Synodus*; Alliacensis Cardinalis scripto etiam edito docuit, seque & Theologos ita existimare antiquiorem illam formulam: *Placuit Sacro-Concilio: Sancta Synodus statuit, convenientiorem esse, & Theologiæ consonam*: quippe quæ magis congruat formæ illi Apostolicæ: *Visum est Spiritui Sancto & nobis. Cæterum secundam formam Sacro approbante Concilio* convenientem quoque esse, cùm eâ sufficienter exprimatur certissima ratio, quâ judicanti decernentique Pontifici Patres conjudicent atque condecernant.

Atque ita intellexisse Constantienses Patres gesta declarant. Sic enim in 43. Sessione Papâ jam electo, ac præsidente, legimus pro hujus Sessionis introductione . . . . . . *Reverendissimus Pater Dominus Cardinalis nonnulla Decreta sive Statuta per D. N. Papam, & Synodum facta publicè perlegit sub his verbis*. Subditque Decreta multa in hanc formam edita.

Martinus Episcopus, Servus Servorum Dei, Sacro approbante Concilio, quo liquidò demonstratur, Decreta in eam formam edita haud minùs communi Pontificis, atque Concilii autoritate esse facta. (a)

Neque illa posterioris ævi efficiebat formula, ut Patrum Sententiæ minùs requirerentur: eadem enim Synodus Constantiensis Joanne XXIII. præsidente sic incipit: *Sanctissimus D. N. Papa Sacro approbante*, statuit Sessionem tenendam die Veneris 16. hujus mensis, hinc ordo agendorum sacro approbante Concilio designatur. Lectaque schedula cujus verbis ipsa Bulla convocationis descripta erat, aliisque Decretis nomine jussuque Papæ editis. *D. Cardinalis Florentinus altâ & intelligibili voce interrogans sciscitatus est, utrum omnia & singula in supra dicta schedula contenta ipsi Synodo placerent: ad cujus interrogationem omnes & singuli Prælati responderant. Placet*. Quâ responsione factum ratumque intelligitur Conciliare Decretum.

In ipsâ etiam Concilii Ferrariensis, (b) postea Florentini, inchoatione solemni, lectum Eugenii Papæ decretum: quo lecto gesta sic habent: *Surrexit quidam ex parte Italorum & interrogavit Cardinales, & Ar-*

(a) Concil. Const. T. 12. Conc. p. 10.
(b) Conc. Ferra Tom. 13. Conc.

& Archiepiscopos, & Episcopos & Clericos omnes, dicens, Recipitisne hac quæ scripta & lecta sunt hodie coram vobis: at illi responderunt, Recipimus, & approbamus: tunc interrogaverunt & Græci suos Præsules, similiter, & reliquos omnes iisdem verbis, & illi responderunt, Recipimus & approbamus; & scripta fuit approbatio utriusque partis, & indictum Concilium & Sessionum celebratio in urbe Ferrariâ. En quid sit Concilii autoritate edita probatio: En ut Synodus non tantum Pontificis Decreto; sed etiam Sanctæ Synodi approbatione formetur, & constet quæ ratio ad cætera quoque decernenda spectat.

Quantum autem ea formula cum Episcoporum autoritate constet, ex Synodis etiam Provincialibus discere est. Nam Sæculis postremis, initio ducto, ni fallor, ab anno 1314. in Senonensi Concilio, Decreta Conciliaria persæpè in eam formam eduntur. Nos talis Metropolitanus, Sacro approbante Concilio. Ergone ei Episcopi Metropolitano Consiliarii tantum, non Judices, & assertores assistunt, non decernunt, non statuunt? absurdum & inauditum, ac profectò stare Patrum Sententiam, etiam Archiepiscopo reclamante, nemo negat. Nihil ergò interest, Synodi ne an Pontificis nomine, approbante Concilio, sententia proferatur, cùm in utraque formula unà cum Pontifice Patres quoque statuant, decernant, judicent, stetque Sententia communibus suffragiis; Vel particulares Synodos audiamus, quæ, præsente Romano Pontifice, antiquis temporibus Romæ sunt habitæ; ubique inveniemus Episcopos, Papa quidem autore, sed tamen cum ipso judicare, statuere, decernere, definire, idque in Decretis positum, adeò Episcopi ubique sunt Judices, etiam præsente, præsidente, præeunte Pontifice, ac si in Particularibus quoque Synodis, quanto magis in Generalibus, quibus ipsa Catholica omnium fidelium mater repræsentetur Ecclesia.

CAPUT XXXII.

Emanulis Schelestrati objecta à Codicibus Manuscriptis petita solvuntur circa Sessionem quartam.

EManuel Schelestratus cùm aliorum objecta repetit, tùm eo se maximè effert, quòd nova acta prodiderit, quæ orbis Catholicus ignoraret. Cæterùm unde sint eruti Manuscripti quos jactat Codicis, ubi delituerint, quas Temporum notas præferant, quid sint denique, an simplex gestorum series an historiæ, quibus acta inserantur; ac si historiæ, ut ea, quæ inde protulit, verba præ se ferant, quo autore conscripta sint, notone an ignoto: horum nulla mentio, omnia prætermissa, quæ autoribus aut Codicibus fidem vel afferant vel detrahant.

Et ille quidem integros Codices edere debuisset, ut lector eruditus probare vera, convincere falsa, manca supplere, dubia elucidare posset; Tot profectò extant Constantiensis Synodi nota monumenta, tot de ejus rebus virorum gravissimorum testimonia, ut nisi cum illis congruant, quæ Schelestratus hactenùs ignota fuisse confitetur, falsa ea, & partium Studio conscripta esse oporteat. Certè ex illis quoque frustulis, quæ ille, ut voluit, protulit, jam intelligimus acta ejus esse mendacia, primùm enim quæ de falsata Concilii Constantiensis quarta Sessione protulit, ea ex melioribus gestis

falsa esse constitit, quo uno Schelestratianis Codicibus omnis detracta est fides. Huc accedit illud, quod idem Schelestratus narrat ex actis suis ineditis, quatuor videlicet Codicibus Manuscriptis, quando Arragonenses ad Concilium venere, Legatos Regis dixisse, quod quidem vellent se unire Concilio; non tamen reputare esse Generale Concilium, neque agi de rebus Concilii Generalis, donec venirent Legati Regis Castellæ, apertum mendacium, nam Arragonenses quidem Legati 15. Octobris anni 1416. Legati verò Regis Castellæ Sessione demum 15. 18. Junii anno 1417. Synodo se adjunxere, ut in ipsâ Sessione 22. statim atque Aragonenses admissi sunt, Generalis Synodi Constantiensis nomine eduntur Synodica Decreta quæ vidimus. Eâdemque formâ res maximæ gestæ sunt per alias tredecim Sessiones; adeò falsa vel mutila acta Schelestratus protulit.

Jam circa Sessionem 4. hæc refert, quæ ne ipse quidem tueri velit rebus certè consideratis, nempè Cardinalibus, tres Nationes, Germanicam, Gallicanam, Anglicanam vehementissimè repugnâsse circa hanc quæstionem, an Concilium Papâ esset superius etiam in reformationis negotio, ac Regis Franciæ Oratores Cardinalium parti accessisse, quod est falsissimum, ut enim omittamus, Regiis Oratoribus nihil unquam cum ipsâ Gallicanâ Natione fuisse dissidii, certum Regios Oratores inter fuisse Gersonem, eumque omnium cæterorum, ut pietate ac doctrinâ, ita autoritate facilè principem; Extat ejus Sermo, quo jam inde ab initio Regis nomine Synodo proposuerit, quæ agenda viderentur. Dubitâsse verò Gersonem, an Concilium Papæ in reformationis negotio anteponi oporteret, ne ipse quidem Schelestratus dixerit; Quod ergò ille de Francis Oratoribus jactat, apertum mendacium est.

Et quidem post turpissimam Joannis XXII. fugam, alias fuisse multas dissensionis causas, ex ipsis etiam Schelestrati actis liquet, cùm Sigismundo bella in Joannem XXII. ejusque defensorem Austriæ Ducem paranti, multi, atque imprimis Universitas Parisiensis obstiterit, cùm Joannis adulatores, ipso elapso, contenderent differri oportere Concilium; alii Sessionem ultra protrahi nollent, neque fœdis ludificationibus in longum duci spem Ecclesiæ, ad extinguendum Schisma properantis, quæ nihil ad quæstionem attinent.

CAPUT XXXIII.

Quæ in Schelestrati Manuscriptis Sessionem quintam spectent.

Piget quidem luctari diutiùs cum ignotis, falsis, mutilisque Schelestrati Codicibus, & tamen quæ de Sessione quinta retulerit, prætermittere non possum, hæc nempe sunt, quòd Cardinales, & Oratores Regis Franciæ Sessioni interfuerint, præmissa protestatione in Camera Parlamentorum secretè facta, quod propter scandalum evitandum ad Sessionem ibant, non animo consentiendi, quæ audiverant in ipsa statui debere; maximè quod D. N. Papa, & alii in Concilio existentes in plena securitate fuerant, quorum plena Statuta non sunt, sed ad aliam Sessionem reservata, verba confusa, nulliusque boni sensûs, quæ tamen satis ostendunt, quæcumque illa fuerit difficultas, eam pertinere ad securitatem Concilii, non ad aliud quidquam, utcumque est, neque enim Schelestrato placuit hæc integra apparere: celebrata Sessio est, factaque sunt omnia, eodem Schelestrato teste, ut in vulgatis legimus.

At enim quædam gestorum suorum verbula à toto avulsa textu, aspergit ad marginem,

marginem, quibus iterum, si Deo placet, inducuntur Oratores Regis Francorum assistentes Cardinalibus, nec tantum à reliquo Concilio, sed etiam à Gallicana natione diffidentes: iterùm Gerson inducitur, contra eam Doctrinam protestatus, cujus & in ipsa Synodo, & extra Synodum acerrimus defensor extiterit, quæ absurdissima, si in actis Schelestratianis haberentur, meliùs vir optimus ineptos historicos, atque acta mendacia contempta Romanis Conciliorum editoribus, contempta Rainaldo in sordibus Bibliothecarum jacere sineret, sed age; sint vera, sint autentica, sint integra, quæ Schelestratus descripserit, sint recta quæ concluserit; quid postea? nempè acta Constantiensia auctoritate carebant? quid ita? quia ne vociferati sunt Patres? Quò ergò abibunt Calcedone acta, tot inter clamores, quos ipsi Judices compescere vix poterant? an ergò Schelestratus, putat in Sacris Conciliis, obstinatione semper, ac præcipitantia, tumultuarii sque motibus, non ipso fidei ardore, clamores editos? At enim dissenserunt multi Cardinales, quid tum? an, ut Chalcedonensia, aliàque vetera dissidia omittamus, an, inquam, infirma erant tot Tridentina Decreta, in quibus discrepantes Patrum Sententias Palavicinus refert? At enim multis repugnatibus Patres voluerunt in crastinum habere Sessionem, at præcipitanter actum, imò diligenter, ut obviam iretur pessimis adulatoribus dissoluturis Synodum, omnemque spem pacis impiè præcisuris. At enim Cardinales faciebant difficultatem interessendi, quid ad nos? cùm ex actis etiam Schelestratianis pateat interfuisse omnes, nec si abfuissent, Synodi Decreta infringere potuissent; At inquies, interfuerunt, præmissa in Camera Parlamentorum, sibi adjunctis Regis Franciæ Oratoribus secretâ protestatione: Tantumne ergò licere putabimus & Cardinalibus & Regum Oratoribus, ut earum protestatione, eâque secretâ, Conciliorum universalium Decreta in publica Sessione recitata solvantur: Sitque ipsa Sessio coram altaribus celebrata, Theatralis pompæ instar, dictæque à Patribus, talique in loco promulgatæ Sententiæ, prævaleat illud quod quidem occultè in Parlamentorum Camera susurrârint, non puduisset Theologum hæc orbi Christiano proferre ludibria, has Ecclesiæ dividendæ & Conciliarium Decretorum solvendorum vias?

Quin etiam si Schelestrato credimus, tanta Decreta concident, quòd ea Cardinalis Florentinus, qui ut Diaconorum ultimus legere debuisset, quia non probabat Poznaniensi electo legenda tradi. Tanquam idem electus non alia multa legerit, & Decreta Concilii cassa sint, nisi ultimo quoque Cardinalium Diaconorum placeant.

Quid quod Schelestratus ex gestis etiam suis ad protulerit, à Cardinale Florentino cum aliquibus Deputatis aliqualiter disputatum fuisse. Profectò aliqualiter, non contumaciter, quacúmque de re disputâsse finxeris, quin ipsum postea adfuisse Concilio ex actis tum editis, diversis à Schelestatianis, æquè constat, additúmque in gestis: Constitutiones lectas à Concilio uniformiter approbatas & conclusas, ut profectò constet, quacumque de re in principiis Cardinalis Florentinus aliique nonnulli à reliquis dissenserint, in conclusione tamen omnes consensisse, sed quandoquidem Schelestratus Cardinalis Florentini autoritatem tanti facit, ejus doctrinam audiat.

CAPUT

CAPUT XXXIV.

Francisci ZABARELLÆ Cardinalis Florentini de comparatione Concilii & Papæ.

CUm sub Innocentio VII. & Benedicto XIII. de Papatu contendentibus infando Schismati remedia quærerentur, ac Schismate flagraret Ecclesia. Franciscus Zabarella tum Juris Pontificii celeberrimus Interpres, ac posteà Cardinalis Florentinus tractatu de Schismate edito, hæc docuit: (a) *Si contendentes nolint congregare Concilium, tamen quocumque modo, sive per Collegium, sive per Imperatorem convocandum, quod si prohiberent, minimè parendum, quia Papa non est obediendum, quando ex hoc vehementer præsumitur statum Ecclesiæ perturbari. Subdit, Papam non posse impedire, quæ ad perpetuam utilitatem instituta sunt: radicem omnium malorum, quæ passa est Ecclesia, surrexisse ab omissione Conciliorum, neque aliud remedium ad instans Schisma tollendum aut ad Ecclesiæ reformationem.*

Tum illud proponit objici posse, *Papam esse supra Concilium, & Concilia per Ecclesiam Romanam robur accipere. Sed continuò respondet, hic non agi de Ecclesia Romana, sed de Papa: & quod aliud Papa, aliud Sedes Apostolica: & Sedem errare non posse, quod intelligendum videatur, accipiendo Sedem pro tota Ecclesia, id est, congregatione fidelium, hic autem agi de fide, quæ periclitetur in hoc Schismate. Item Ecclesiam Romanam seu Sedem Apostolicam vocari, non Papam solum, sed Papam cum Cardinalibus, quos inter & Papam si fuerit discordia, ut nunc evenit, cùm Cardinales à contendentibus se subtraxerunt, congregandam totam Ecclesiam, id est, totam congregationem Catholicorum, & principales Ministros fidei, scilicet Prælatos, qui totam Congregationem repræsentent: & agendum Apostolico more, atque ut in Actis scribitur, Concilium convocandum; quo in Concilio licèt Petrus fuerit Princeps, tamen plenitudinem potestatis non fuisse in eo solo, nec responsionem datam sub personâ Petri, sed Congregationis, unde illud, Apostoli & Seniores, & infrà. Visum est Spiritui Sancto & Nobis. Notandum est* (b) *id quod hic subjicit, hinc mos inter antiquos obtinuit, quod omnia difficilia per Concilium terminabantur & crebrò fiebant. Posteà verò quidam Summi Pontifices, qui magis ad modum terrenorum Principum quàm Apostolorum Ecclesiam rexerunt, non curârunt facere Concilia, ex qua omissione prodierunt multa mala, & ex hoc apparet, quod id quod dicitur, quòd Papa habet plenitudinem potestatis, debet intelligi non Solus, sed tanquam apud Universitatem. Ita quod ipsa potestas est in ipsa Universitate, tanquam in fundamento, & in Papa, tanquam in principali Ministro, per quem hæc potestas explicatur, ac posteà ex his infertur, quod potestatis plenitudo est in Papa, ita tamen quod non erret, sed cùm errat, habet qui eum corrigat, Concilium, apud quod, ut dixi, est potestatis plenitudo, tanquam in fundamento; quod ut probet, multa ex jure citat.* Quæ primum, inquit, sunt notanda, quia malè considerata sunt per multos assentatores, qui voluerunt placere Pontificibus per multa retrò tempora, & usque ad . . . hodierna suaserunt eis, quòd omnia possent, & sic quod quidquid liberet, etiam illicita, & sic plus quàm Deus. Ex hoc enim infiniti Seculi sunt errores, quia Papa occupavit omnia jura inferiorum Ecclesiarum. Ità

(a) Franc. Zabarel. tract. de Schism. edit.

(b) Pag. 559.

Ita quod inferiores Prælati sunt pro nihilo, & nisi Deus succurrat statui Ecclesiæ universalis, Ecclesia periclitatur, sed, Deo favente, speratur de reformatione, si ut dicitur constitutum congregabitur in Ecclesia Concilium, in quâ congregatione oportebit non solùm se Schismati præsenti, sed etiam futuris consulere, & ita determinare Papæ potestatem, ut non subvertantur inferiores Potestates, & ut Papa deinceps possit non *quodlibet*, *sed quod licebit*.

Sic igitur etiam in Reformationis negotio Papam non dubium, sed certum, & indubitatum à Concilio ligari posse putat, determinarique oportere, quæ ipsi insit, ut Ministro principali, plenitudinem potestatis, per eam potestatis plenitudinem, quæ est in Concilio, quod etiam firmat his verbis: *Universitas totius Ecclesiæ superiorem non habet nisi Deum & Papam cùm administrat: & de hoc an benè vel malè, habet utique Universitas decernere: neque inquam ita potuit transferre ipsam potestatem in Papam, ut desineret esse penes ipsam, quia hoc esset contra jus divinum & contra exempla Apostolorum.* Quo quid est clarius? neque necesse est, nos omnes hujus viri excutere rationes. Sufficiat demonstrasse, quid ille senserit, qui unus omnium maximè Concilii Constantiensis Decretis pro Papa obstitisse fingitur.

Sanè, teste Schelestrato, in eam sententiam conveniebant omnes, Papam non tantum in Schismatis negotio, sed etiam in fidei causa, quod est vel maximum, Concilio esse subjectum: Tantum, inquit, de reformationis negotio disceptasse & Papæ favisse Cardinalem Florentinum, atqui vides quid ea de re senserit, quid ex antiquitate, quid ex Apostolicis Scripturis; & exemplis, quid ex jure divino depromserit, ut Papam Concilio subderet, etiam in reformationis, etiam in regiminis Ecclesiastici negotio.

Videtur ille quidem initio in gratiam Joannis XXIII. à quo Cardinalis factus erat, aliquid cogitasse, & subdubitasse tantisper, non quidem, an Concilium in reformatione quoque Papam antecederet, sed an ad reformationem adhibitis pœnis Papam posset cogere, & id fuisse suspicor, de quo Florentinus aliqualiter disputarit, sed postquam à Patribus communi consensu in alia omnia itum est, nullam turbam movit posteà, ac Joannem XXIII. cum reliqua Synodo non hæresis, sed depravatæ vitæ causâ deposuit, Joannem, inquam, XXIII. in se beneficentissimum & sui Cardinalatus auctorem: ac proinde tàm ab ipso Florentino habitum pro certo Papa, quàm ipse Florentinus pro certo, Cardinali se gereret; Hæc igitur ad Acta Schelestratiana, ea quæ ad quartam & quintam Sessionem pertinent, dicenda habebamus: Pergamus porro ad sequentia, si qua memoratu digna videbuntur.

CAPUT XXXV.

Alia SCHELESTRATI ex Manuscriptis Codicibus objecta solvuntur, an aliquid contra Nos concludatur ex eo, quod reformatio ad id tempus dilata sit, quo Papa electus esset.

CUm Patres Constantienses jam in eo essent, ut Gregorio, Joanne, atque Benedicto, redactis in ordinem, Pontifex crearetur, tunc repente suborram contentionem novam Acta Schelestratiana produnt; & Sigismundum quidem cum Germanica natione, cui se Anglica primum adjunxerat, voluisse, ut reformatio fieret, antequam de Pontificis eligendi modo decerneretur quid-

quam, ab Italis, Gallis, Hispanis placuisse ante omnia extinguendum Schisma, eligendumque Pontificem: denique à Germanis discessisse Anglos, Germanos etiam cæteris assensisse, communique consensu factum esse Decretum, quod est in Sessione 4. ut futurus Pontifex de proximo assumendus, eum Sacro Concilio, ejusque deputatis reformationi provideret, antequam Concilium solveretur. Hæc ergo Schelestratus narrat ex quatuor Manuscriptis Codicibus, quibus gesta Constantiensis Concilii contineri dicit: quæ gesta, si causæ suæ, quantum ipse jactat, favere intellexit, cur non ea prodidit? at ille hæc tantum avulsa à reliquis, inter ipsa dissidia protestationem factam à Collegio Cardinalium, & tribus Nationibus Italicâ, Hispanicâ, Gallicanâ, tum ex iisdem Codicibus narrationem eorum subnectit, quæ in hujus controversiæ compositione gesta sunt; qua quidem in re multa peccat imprimis, quod obscuris occultisque ac nullius roboris gestis Sessionum publicarum gesta subrui posse putat. Hæc namque protestatio qualiscumque est, non est inserta Conciliaribus gestis, quæ dimissa quaquaversus sunt per omnes Ecclesias, totique orbi nota sunt, neque Bulla Canonica auctoritate constat, ac designata potius quàm perfecta est, statim dissensione composita; neque pluris est illa narratio privati cujusdam auctoris, cui & Anonymo & ignoto quanta fides adhiberi debeat, nequidem conjicere possumus. Denique tota illa qualiscumque contentio, certè mox composita, nullum in Actis Synodi, nullum in Historicis, nullum in Annalibus Ecclesiasticis à Raynaldo continuatis locum habet. Hæc verò sunt quibus Emanuel Schelestratus Sessionis IV. & V. auctoritatem infringi à se posse putat.

Jam si vel maximè constet huic narrationi fides, quàm infirma, quàm nulla sint ejus argumenta videamus.

Primum illud, Italica, Hispanica, Gallicana natio, imò tota Synodus Sessione 4. Papam priùs eligi volunt, quàm de reformatione tractetur. Ergò consitentur Decretum Sessionis V. quo Papa Concilio subesse dicitur: quoad reformationem attinet, non esse intelligendum de Concilio seorsim sumpto, *sed de Concilio, cui verus & indubitatus Pontifex adest, qui sensus nihil ad superioritatem Concilii facit.*

Imò verò multùm facit, quod hunc indubitatum certumque Pontificem Synodo præsidentem, in Synodi potestate esse crederent, eique leges figerent, ut vidimus.

Dices: Ergò saltem intelligebant, non posse à se quidquam in Reformatione tentari nisi electo Pontifice; nullo modo: cùm enim de fide ante electum Pontificem tam multa decernerent, quidni & de Reformatione, tum etiam multa decreta esse ostendimus, quæ ad Reformationem maximè pertinerent, imprimis Caput *Frequens*, aliaque Capita in Sessione 29. adunatis omnibus obedientiis promulgata. Non ergò Reformationem ideò differebant, quòd fieri non posse, sed quod non ita congruè fieri posse crederent. Neque Schisma ulteriùs protrahi sinerent.

2. Objectio Schelestrati: In ea protestatione est dictum, pessimam deformationem, cui primum provideodum sit, eam esse, quòd Acephala sit Ecclesia, Acephalum Concilium. Ergò ante electionem Papæ Concilium erat Acephalum, & mancum. Ergò Sessionis IV. & V. Decreta de corpote Acephalo, mancoque orta sunt.

Respondemus. Concilium non erat Acephalum & mancum ante constitutum Papam: cum damnaret Wiclefum, Hussum, propositionem Parvi de cædendis

dendis Tyannis; non erat Acephalum, cùm excommunicatet eos qui dicerent, Communionem sub utraque specie esse necessariam, aut eam deinceps populo ministrarent: non erat Acephalum cùm ederet Caput *Frequens* aliaque Capita: denique non erat Acephalum, cùm tanta illa faceret, quæ constituendo Capiti essent necessaria; tum verò fuisset Acephalum & mancum, si cùm ad eligendum Pontificem omnia comparata essent, rem in longum extraheret. foveretque Schisma, neque Ecclesiasticæ Unitatis opus, propter quod maximè congregatum erat, perficiendum putaret.

3. Objectio: In protestatione legitur, quòd Clerus & populus nonnullorum Regnorum & Provinciarum nondum solidè & clarè huic Sacro Concilio adhæserunt, propter rumores discordiarum, & quasi impressionum, quas in eodem Concilio fieri audiunt, fides eorum jam de Concilio dicitur vacillare: scriptumque & relatum à pluribus Magistratibus, in Italia plurimùm dubitari, ne in urbe Romana aliquis pro Summo Pontifice assumatur, cui forsan, præmissis attentis, tota Italia obediret.

Quid ista ad propositum? nempè quod rumores de impressionibus ferrentur: quod vacillarent quidam: quod Magistratus multi scriberent: quod dubitaretur, ne Romæ Pontifex fieret: quod illi forsitan Italia obediret: ideo tantæ Synodi auctoritas fluctuabit?

Quis autem non videat in illa protestatione suspicionum, ac timoris causas undique amplificatas inflatasque esse, ideò ut Germani ad eligendum Pontificem essent promptiores? quale enim illud est dubitari ne Romæ Pontifex fieret? à quo? cum omnes Cardinales omnium partium essent Constantiæ.

4. Objectio. Scriptum in narratione est, inter Nationes de pace tractatum. Leguntturque hæc verba in Codicibus manuscriptis; Natio Germaniæ petivit assecurationem & cautionem per Decretum irritans, quod post Papæ electionem fieret reformatio ante coronationem Papæ & administrationem aliquam: postea fuerunt factæ diversæ formæ Decreti ad hoc: tandem fuit dictum, quòd Papa electus ligari non poterat. Certè eo modo quo Germani petebant, nempe ita ut à Papa electo reformatio fieret ante coronationem, & administrationem aliquam, quod erat revera absurdissimum, ut Papa electus, tandiu ab Officii administratione suspensus haberetur, adeo Schelstratus ne sua quidem Acta intellexit, tum illud quam absurdum, quod vir bonus intellexit, Papam electum ligari non posse, hoc est, nullam electo imponi posse legem, tanquam si electo non posset, eligendo posset ac si id vel maximè dictum esset electo Pontifici legem figi non posse. Quæro à quo dictum? Ab ipsa Synodo? Ne id quidem, o Schelestrate, tua hæc gestà dicunt? patetque ex eo frustrato, quod tale protulisti, hæc in privata quadam congregatione esse acta. Quin tu igitur explicato à quo illud dictum sit? ab ignoto quopiam, atque uno hujus dicto, satis incerto, certa, cognita, omni robore firmata, Decreta tantæ Synodi collabascunt. Quantò melius has nugas orbis Catholicus adhuc ignoret!

CAPUT XXXVI.

Alia objectio Schelestrati circa Sessionem XIV. Concilii Constantiensis.

Illud in speciem probabilius, quod Emmanuel Schelestratus de Sessione XIV. Decreto refert post Sessionem 38. vigente adhuc illo de reformatione ante Papæ electionem facienda, dissidio, Cardinales protestatos, quod Sessionis XIV. Decretum, quia factum erat sine prævia Collegii deliberatione haberent pro invalido,

lido, & nullo. Cui Cardinalium protestationi Natio Hispanica adjunxerit, se illo Decreto, licèt aliàs validum existeret, minimè teneri, quia Sessione XIV. nondum adfuerat Concilio, ergò Concilium ante adunatas obedientias non satis erat firmum.

Hæc Schelestratus orbi Catholico pensanda proponit. Nobis ante omnia perpendendum, quodnam illud esset Sessionis XIV. Decretum, nempe id, ne vacante Sede Romana ad electionem futuri Pontificis procedatur sine deliberatione & consensu Concilii. Hic ergò Schelestratum rogatum velim: an illud Decretum XIV. Sessionis fuerit antiquatum, atque omninò an Papa fuerit electus sine consensu Concilii? nullo modo, imò communi consensu Cardinalium, & Nationum ex Decreto Concilii, electionis forma præscripta, adjunctique Cardinalibus hac vice ad eligendum Papam Sex Prælati de qualibet Natione, quibus eadem Synodus auctoritatem tribuit eligendi Romanum Pontificem; hac Sessione 4. decreta sunt, quæ ad executionem XIV. Sessionis apertè pertinebant. Quid ergò Cardinalium, aut etiam Hispanorum verba obstant, cùm res ipsa valuerit.

Quid quod Schelestratus sua Acta ipse corrumpit, falsoque ass[illegible], Cardinales protestatos esse, quòd Decretum illud Sessionis XIV. haberent pro invalido: id enim nullo loco in ea, quam Schelestratus edidit protestatione legitur. Neque ullibi dicunt, se ad electionem Papæ sine consensu Concilii processuros, quod Sessione XIV. erat vetitum, imò testabantur ad electionem minimè processuros, si Germani æqua postulata respuerent, dilatamque electionem, atque inde secutura incommoda in Germanos refundebant, quod longè abest ab eo, ut electionem sine Sacræ Synodi consensu celebrarent.

Jam ut ad Hispanos veniamus: primum quidem tanta non est eorum auctoritas, ut Conciliarem auctoritatem infringat, tum ne id quidem dixerunt, se nullis teneri Decretis ante adunationem factis: his enim verbis comprehenderent etiam fidei Decreta contra Wiclefum aliasque edita, quod est falsissimum, ac profectò disertè Sessionis 14. Decretis: his, inquiunt, Nos Hispanica natio non ligamur, quæ profectò Decreta ad Disciplinam pertinebant, neque protestationem ultra ipsa verba protendi, fas est, ac si Hispani negent se ligari iis quæ variabilis Disciplinæ essent, ideò aspernantur ea, quæ ad dogma Ecclesiasticum pertinerent, cum immota ea, communiaque omnibus esse oporteat; quare Hispani cum hæc dicunt, haud magis Sessionem 4. & 5. quam 8. &. 15. aliasque cogitant, in quibus Ecclesiasticum dogma firmatum est.

Quod autem Schelestratus asserit à reliquis Nationibus Hispanorum dicta laudari & approbari, quippè quæ protestationi sub suo nomine factæ inseri permiserint, vanum est: aliud enim est tolerare, aliud laudare, & approbare: tolerant enim aliæ Nationes Hispanos à pacifica Synodo abhorrentes ac pertinacissimo, & apertè Schismatico Benedicto adhærentes, non profectò laudarent. Cætera quæ Hispanorum gratiâ οἰκονομικῶς, ea non laudando, & approbando, sed tolerando, & indulgendo fecisse firmavimus. Eadem indulgentiâ talia protestantes tolerant, patiunturque Germanos hoc quoque metu deterreri ab incœpto protrahendæ electionis, ne in ipso Concilio inter Hispanos & reliquos novæ diffidiorum causæ fererentur. Neque tanti putant esse negasse Hispanos iis Decretis se ligari, dummodò orbis reliquus, quod Hispani fatebantur, his ligari se intelligeret, neque protestatio obsit, quominus Synodica definitio etiam in ea parte effectum consequatur.

CAPUT

CAPUT XXXVII.

Postrema Objectio Schelestrati de sublato tertio decimo Reformationis Articulo. Confirmatio Argumentorum pro Authoritate Constantiensis Concilii.

POstremo loco Schelestratus objicit tertium decimum Reformationis Articulum, propter quæ & quomodo Papa possit corrigi, & deponi? vel à Nationibus non fuisse propositum post electionem Pontificis, vel à Martino V. ut novum aliquid & hucusque inauditum fuisse rejectum. Ita ne inauditum quo omnes Scholæ Theologorum, & Canonistarum à tot Sæculis perstrepebant? Sed tamen attendamus, quid ex suis Manuscriptis Schelestratus præferat; contendit quippe ad hunc tertium decimum Articulum, hoc adscriptum esse non videtur, nec fuit visum in pluribus Nationibus circa hoc aliquid novum statui, vel decerni, quæ verba si intelligimus, non ipse Pontifex hæc ut nova, & inaudita, sua authoritate rejecit, sed id pluribus Nationibus visum fuit. Quid autem visum fuit? hæc omitti penitùs? minimè, sed circa hæc nihil novum statui, vel decerni; quippe cum rem diligenter quærenti sufficere intelligerent ea, quæ Sacra Synodus ex Sessione IV. & V. in deponendo Joanne XXIII. ac Benedicto XIII. gesserit, cum Joannem deposuerit pro certo Pontifice ab ipso Synodo habitum: Benedictum verò ad mentem Hispanorum, qui cum pro certo haberent, nemoque non videret, ea nunquam aliter conscientias placatura fuisse, nisi ex Decreto Sessionis IV. & V. Pontificem quemlibet atque adeò certum Concilii œcumenici judicio subditum esse, ritè pronunciasset. Jam ergò, Deo dante, expedita sunt omnia, quæ adversùs Sacrosancti Concilii Constantiensis, Sessionisque IV. & V. authoritatem congesserunt; Quod si objiciant, à Joanne Turrecremata, post annos ferè triginta illius Decreti rejectam authoritatem. Certè non deerant Martini etiam V. temporibus, qui Synodo Constantiensi, ut aliis Synodis contigerat, obtrectarent, sed Martinus V. Apostolicâ eos authoritate compressit, qui scilicet vani Capitis ludibria totius Constantiensis Synodi œcumenicæ, Patrum sapientiæ, ac probitati anteferrent, acuerentque linguas contra hujusmodi Synodi Decreta. Hic rogo, quis Episcoporum, quis Pontificum Romanorum, quis Catholicorum unquam, sine ullo discrimine Patrum Ariminensium sapientiam, probitatem, ac Decreta laudaret, ac non priora proba à posterioribus impiis & nullis secernenda putârit? Itaque Bellarminus, Binius, alii recentiores, ac privati Theologi, qui Concilii Constantiensis posteriora duntaxat Acta probant, illud Concilium partim approbatum, partim improbatum in ipso statim titulo profitentur. At non ita Summi Pontifices, non ita Martinus V. sed Patres Constantienses, eorumque Decreta laudat, nullo Sessionum, temporumque discrimine, quippe qui omnia inter se apta, connexaque esse intelligeret, neque ignoret, priores, quibus interfuisset, æquè ac posteriores, quibus electus esset, œcumenici Concilii nomine, honesta esse, neque valere Concilii œcumenici auctoritate electionem suam, nisi quæ huic certam ac necessariam muniissent viam, pari auctoritate constarent, ac ne id semel fecisse videatur, eodem anno 1422. decrevit, ut Joannes Comes Armeniaci determinationi Sacri Constantiensis Generalis Concilii adhærere, illamque ut obedientiæ filius insequi cogeretur.

At Anno 1423. cum adesset tempus habendi ex Constantiensis Decreti Auctoritate Papiensis Concilii, ad Othonem Archiepiscopum Trevirensem hæc scripsit: *Si forte Civitas Papiensis* per Sacrum Constantiense Concilium pro loco hujus futuri Concilii deputata aliquo casu, quod Deus avertat, impediretur, non propterea à tam sacro opere desisteremus, simul Academia Parisiensis sacerque in eo Theologorum cœtus, missis Oratoribus Martinum adhortatur, ut illud Concilium Ticini indictum celebraret. Hos ergo Constantiensis Synodi studiosissimos, quibus maximè authoribus Sessione IV. & V. Decreta prodierant, *de eximio in Romanam Ecclesiam studio commendavit, atque hæc rescripsit. Non est dubitandum. quin plurimum saluti profutura sit hæc Sacra Synodus, Deo auctore proximè celebranda, per Sanctam Superiorem Constantiensem Synodum instituta, ad ordinandam Reformationem Status Ecclesiastici.* Sic laudat absolutè Constantiensem Sacram Synodum, nihil à prioribus posteriora secernens. Sic probat Reformationem in Constantiensi Synodo commendatam, quæ Sacræ Synodo nunquam plena visa est, nisi in Capite & Membris fieret.

Itaque Martinus, ut Constantiensi pareret Synodo, Ticinum Legatos misit, qui suo nomine Sacro Generali Concilio præsiderent, at lue grassante non id sibi tribuit, ut Concilium solvat, aut transferat: sed ipsa Synodus, Decreto edito, Papa deindè approbante Civitatem Papiensem mutat, & loco ipsius Civitatem Senarum pro continuatione ejusdem Sacri Concilii eligit, atque deputat. Quod hic obiter notari velim, ad elucidandas controversias Basileæ postea suborturas.

Sanè dissimulari non potest, quod ab omnibus Scriptoribus est proditum, Curiales ut Reformationem, ita etiam Synodos, quibus auctoribus fieret, exosas habuisse, atque ob id apud pios gravi famâ laborasse. Quâ macula Martinus ipse nonnihil aspersus sit: itaque ad Synodos non satis seriò congregatas cunctanter accedebant; Synodusque Senensis statim atque inchoata est, sese ipsa dissolvit, id tamen ex Constantiensi disciplina, institutoque gessit, ut 19. Febr. 1424. Decretum ederet in Sessione prima Basileensi recitatum: quo Decreto pro loco futuri Concilii juxta formam & tenorem Decreti Constantiensis Civitas Basileensis unanimi Patrum Sententia nominatur.

Sequitur eodem anno Martini V. Bulla, quæ dissolutionem (a) Senensis Synodi, ac Designationem Basileensis Civitatis pro futuro Concilio post septennium celebrando, juxta determinationem Sacræ Constantiensis Synodi à Senensibus Fratribus, seu majore eorum parte factas, Apostolica Auctoritate confirmat, nihil quidem promptius confirmabant, quam quod se Synodi facilè dissolverent, sed interim ipsi gravi infamiâ, nimiis corruptelis Ecclesiæ Catholicæ disciplina laborabat.

Expleto septennio, tempus aderat, quo Basileæ ex Decretis Constantiensibus & Senensibus, Martino comprobante, Generalis Synodus haberetur. Eam ergò Synodum ex Capite *Frequens:* Constantiensis Concilii & ex Senensis Decreti authoritate, Pontifex convocavit, designatusque est Julianus Cæsarinus Cardinalis, Vir hujus ævi pietate & doctrinâ maximus, qui Sacro Conventui præsideret.

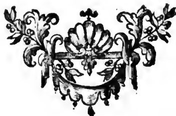
His gestis Martinus obiit, electusque est Gabriel Condulmerius, jam supra nominatus Gregorii XII. Sororis filius, atque Eugenii IV. assumpto nomine in Petri Cathedra collocatus.

Is

(a) Rainald. 1424. num. 5.

Is statim atque creatus est Pontifex anno scilicet 1431. eundem Julianum ab Antecessore Legatum designatum, ejusque jussu cum Bohemis agentem, ac magna tractantem, misit ad Synodum. Pontificis Mandata notanda sunt, ut expedito negotio Bohemorum, cujus finis expectatur in brevi, tuos gressus dirigas in Basileensem Civitatem, & ibi juxta tibi injuncta, & ordinata in Concilio Constantiensi, optimè provideas. Adeò sancta & inconcussa Synodi Constantiensis habebatur auctoritas, ex qua tum omnia gererentur.

Hanc Bullam accepit, Basileam venit, atque Eugenii IV. repetitis Mandatis Synodum inchoavit die 19. Julii, anno eodem 1431. Concilii Constantiensis Eugenii nomine auctoritatem agnovit. Decreta executus est, sed nos res Basileæ gestas alio ex principio ordiemur. Hic quidem observabimus, Constantiensis Synodi intactam & florentem manere auctoritatem; ut ejus profectò Synodi quæ tetrum Schisma extinxerit, autoritate, Sedis Apostolicæ Majestatem Schismate deformatam in integrum restituerit, & contra hæreticos asseruerit; fœdas hæreses profligârit: Reformationem Ecclesiasticæ disciplinæ, & necessariam declarârit, & ex parte delibârit, & ut postea fieret, nisi mens hominum læva obstitisset, certa fundamenta jecerit.

DEFEN-

DEFENSIO DECLARATIONIS CLERI GALLICANI, DE ECCLESIASTICA POTESTATE.

LIBER DECIMUS.

De Basiliensi, aliisque sæculi Synodis, quibus Constantientia Decreta confirmantur ad Caput II. Declarationis Gallicæ.

CAPUT PRIMUM.

Duo Dissidia Basiliensia distinguuntur, res in primo Dissidio gesta.

NUnc Concilii Basiliensis, & Eugenii IV. recensenda gesta; duo quidem dissidia extitere inter Eugenium, & Basiliense Concilium. Primo in dissidio vicit Synodus, tenuere Patres, ut auctore Pontifice Decreta sua valerent. Alterum immedicabile dissidium fuit. Eugenius, frustra renitente Synodo, in Cathedra Petri mansit. Hic constituendum tantis in dissidiis, tantoque animorum æstu quid fixum, inviolatumque steterit; Constantiensia Decreta nos intacta & immota perstitisse, imò expressissimè confirmata, eoque, quem dicimus, sensu intellecta fuisse, ex Actis docebimus.

Sessione I. Basileæ habita, Juliano Præside, lecta sunt ea Decreta, quibus Synodus iniretur. Imprimis Caput *Frequens* Concilii Constantiensis, Senensis Concilii Decretum de Basileensi Concilio celebrando, Martini approbatio de eodem habita, Synodi evocatio, ac designatio Juliani Cardinalis Præsidis, ad eundem Eugenii IV. eadem de re datæ Litteræ. His lectis à Synodo tot tantisque firmata præsidiis decretum est, Sacrum Generale Concilium Basileæ stabilitum Canonicè esse fundatum, quò Prælati omnes accedere tenentur.

Sessione II. 15. Febr. anno 1432. decretum est: *Sacram Basileensem Synodum, Sacris Constantiensi, & Senensi Conciliis Generalibus decernentibus, & auctoritate Apostolica interveniente, fuisse debitè, legitiméque ac ritè initiatam.* Constantiensis Concilii Sessionis V. Decreta, repetita ea, quæ à Clero Gallicano laudata,

data, atque à nobis sæpè relata sunt, nempe quod omnes etiam ipse Papa Concilio subsit in causis Fidei, Schismatis, ac reformationis; ea verò Decreta gestis inseruntur; cum nullum Schisma esset, cum Pontifex indubius, missis Legatis, Synodo præsideret, quo fixum, non ad Schismatis, sed ad omne tempus ea Decreta pertinere, eoque sensu ab omnibus fuisse intellecta.

Eodem anno 1432. 29. Aprilis, Sessione III. hæc legimus perlatum ad Sacrum Concilium, Eugenium, ex sinistra informatione motum, dissolutionem ipsius Concilii attentasse, nempe ab Eugenio edita erat Bulla, quâ Synodum prorogabat, Basileensem dissolvebat, novam Synodum Bononiam, elapso anno integro cum dimidio, atque iterum post decennium ex ordinatione Constantiensis Concilii Avenionem convocabat. Hæc autem Decreta non statim perlata sunt ad Synodum, & qui temporum notas Pontificis Bullis & Conciliaribus Decretis adhibitas inter se contulerit, statim animadvertet, Basileensem Synodum vix inchoatam, jam ab Eugenio fuisse diremptam: Juliani Cardinalis operâ factum, ut Decreti promulgatio aliquantulum differretur.

Allatæ eæ sunt dissolutionis causæ, quas, qui in ipsa Bulla revocationis Concilii legerit, vanas facile comperiet. Ita Patres, ita Legatus Julianus, ita Christiani omnes, atque etiam, ut videbimus, ipse Eugenius judicavit; cæterùm è re nostra est intelligere Eugenium IV. nihil omninò conquestum de Constantiensibus Sessionis V. Decretis, Basileæ Sessione II. repetitis, quippe cum Constantiensia Decreta ab omnibus inviolata, sanctaque haberentur.

Et hoc ad elucidationem rerum pertinet, hanc quoque dissolvendæ Synodi causam fuisse allatam, quod Græci Ecclesiæ Romanæ conjungendi, Bononiensi Synodo adfuturi essent, quasi statim Basileæ non posset tot exoptata votis reformatio fieri, ac tum, si res posceret, nova Synodus revocari Bononiam, sed Eugenio Græcis quoquo modo opus erat, ut consiliis suis aliquem colorem obtenderet. Grave visum est Patribus reformationem elusam toties, & in longum ire spem Orbis, Synodumque Basileensem duorum Generalium Conciliorum, duorum Pontificum, ipsiusque adeò Eugenii IV. auctoritate, tanta solemnitate, tanta Orbis Christiani expectatione inchoatam, in ipsis initiis ab ipso Eugenio repente dissolvi: obtendi bella, obtendi pericula, quæ Basileæ agentibus imminerent: hyemen, etiam morbos, alia incommoda exaggerari Romæ, que ipsi Basileæ ne quidem cogitarent: tum novarum Synodorum incerta spes, cum interim jam convocata, jam felicibus auspiciis inchoata solveretur, pro ludibrio erat. Editum ergò à Synodo Sessione III. Caput *Considerans*. Quæ decernit præfatam dissolutionem contra Decreta Constantiensis Concilii, magno Fidei periculo, magno populi Christiani scandalo factam, nullatenùs fieri potuisse, quin imò ipsa minimè obsistente ad persecutionem eorum, quæ laudabiliter sunt incœpta, esse cum Sancti Spiritus gratia procedendum.

Illud diligenter annotandum, Basileenses Patres Concilii dissolutionem irritam declarasse, Constantiensibus Decretis Sessione V. nixos: iis enim niti se profitentur, eaque Decreta iterum repetunt, suoque Decreto inserunt. Quod quàm ad rem nostram spectet, lector per sese intelligit, sequentia demonstrabunt.

Hoc Decreto edito de dissolutione revocanda multa Pontificem, multa Cardinales monent, ad inchoata porrò pergunt.

Pridem suspicabantur Martinum V. & Eugenium IV. abhorrere à Conciliis celebrandis, ac reformationis opus cunctanter,

ctanter, & dissimulanter aggressos, quare Patres ægrè ad Concilia veniebant, quæ Pontificibus invisa, ac statim re infecta solvenda esse crederent, & ipse Eugenius Juliano Cardinali succensebat, quòd res Concilii citiùs optaro processissent. Cùm verò solvendi Concilii missa est facultas, Julianus pro eo ac debuit, ad Pontificem scripsit; In Concilio Orbis Christiani spem unicam, Fidei extrema imminere pericula, nec se facile potuisse adduci, ut crederet, tantam rem à Pontifice dissimulanter, aut negligenter actam, sibi quidem decretum, non exercere dissimulatoris officium, cùm de correctione Cleri, præsertim in Germania, nulla spes superesset, futurum ut in nos irruant Laici more Hussitarum, hoc est, more ferarum, ac prægnantes hominum animos in immune aliquod facinus erupturos, atque instar sacrificii putaturos, si spoliarent Clericos, primævæ disciplinæ, ac pietatis oblitos, aut etiam trucidarent, jam enim Christianum Orbem dira fata agebant, & adversus effrænas cupiditates divina ultio ac virga vigilabat, postremo vitiorum tanta colluvies, & grassantes Wiclefi, Hussi, Bohemorum hæreses tetrum reformatorem protendebant, ac parturiebant Lutherum; De Græcis liberè respondebat Julianus, absurdum videri, ut propter incertam reductionem Græcorum permitti debeat, quòd Germania nunc & semper labatur in hæresim Bohemorum. Denique omnia egit, quasi jam instaret, & ob oculus versaretur infanda & horrenda illa discessio, quàm postea vidimus. Alterâ Epistolâ urgebat vehementiùs, Patribus videri dissolutionem ab Eugenio factam nullam & irritam fuisse, in Concilio enim Constantiensi Sessione XXXIX. Capite *Frequens* signanter cautum, ut tempus Synodi abbreviari à Pontifice, non autem prorogari posset, ac multò minus dissolvi incepta jam Synodus, tum illud definitum in Sessione V. Cuilibet Concilio Generali etiam à Papa morem geri oportere; cujus Concilii, si Decreta vana essent & frustratoria, tum Ponteficum electiones, & cætera quoque Concilia totumque Ecclesiæ statum vacillare.

Hæc de Concilio Constantiensi vir hujus ævi maximus, longéque doctissimus, atque sanctissimus, & in Synodo Florentina causæ Catholicæ adversus Græcos præcipuum firmamentum: Rainaldus multa in hunc ferè sensum maximi Cardinalis profert Epistolas, quas omnes referre nihil attinet, cùm summam teneamus.

Cæterùm ipse in Concilio perstitit, neque revocatus licèt ab officio Præsidis destitit; mansere in Concilio alii Cardinales, in his Dominicus Capranica vir maximus, Martino V. à secretis; irati omnes unà cum cæteris Patribus, gesta ab Eugenio ad Synodum dirimendam cassa & irrita esse senserunt.

Sessione IV. Synodus Cardinales vocat, definit quod in eventum vacationis Sedis Apostolicæ hoc Sacro Generali durante Concilio, electio Pontificis in loco Concilii, non alibi, celebretur, in contrarium attentata, quavis authoritate, etiam Papali, nullius roboris ipso jure esse decernit: id decretum pro rei gravitate Sessione VII. repetendum censuit.

Exinde contra Eugenium proceditur Sessione VIII. & IX. accusatur, citatur, ac demum Sessione XII. Capite quod incipit *Sancta Catholica*, nisi intra sexaginta dies Bullâ editâ resipiscat, ab officio suspenditur, ut Subversor Constantiensium Decretorum Sessionis V. & Capitis *Frequens*: quæ Decreta iterum,

iterum atque iterum repetuntur, inculcantur, gestis inferuntur.

Ex his intelligitur, quo maxime fundamento Patres Basileenses Eugeniana Decreta solverent. Nempe quòd Eugenius Caput *Frequens* contempsisset, quod quidem ad reformationem pertineret, imò verò quo tota, prout tunc res erant, reformatio nitebatur. Quo Canone contempto ipsa Sessionis V. fundamenta quatiebat. Hoc igitur Synodus Basileensis egit, & adversus Decreta Basileensia edit Eugenius Bullam *Ineffabilis*, & Bullam *In arcano*. Atque hac ultima Bulla expressè reprobat Basileense Decretum *Sancta Catholica*, Sessionis XII. quo ipse intra sexaginta dies resipiscere jubebatur.

Interea ad Synodum Basileensem Sigismundus Imperator accesserat, qui in Constantiensi quoque Concilio tanta gessisset. Is ubi primum intellexit Synodum ab Eugenio dissolutam, nihil commotus iis, quæ ad ipsum Eugenius eâ de re scripserat, palam Eugenio significat, se nihil adversus Bohemos armis profecisse, nec jam, inquit, aliqua sperantur remedia, quam hoc Sacrum Basileense Concilium, quod Deus Omnipotens hoc tempore tribulationis ab alto concessit, & in quo omnis virtus contra hanc pestem hæreticam, omnisque salus & spes omnium consistit. Itaque profitetur se hanc Synodum omni ope tuendam suscepisse, in eamque Sessione IX. 22. Januarii anno 1443. magna, ut par erat, Patrum gratulatione exceptus est, neque alia sentiebant alii Orthodoxi Principes, præsertim Francorum Rex Sacrosanctæ Synodi defensor eximius.

Sessione XI. decernitur, ut *Basileense Concilium per neminem, etiamsi Papalis fuerit Dignitatis, sine consensu duarum partium Concilii dissolvi, aut de loco ad locum mutari possit.* Sic Concilium suam in Pontificem potestatem non modo explicabat Decretis, sed etiam reipsa exercebat.

Imperator ac Reges agebant cum Eugenio, ut dissolutionem revocaret, cum ergò Sessione XIII. Papæ contumacia accusata esset, instaretque terminus præfixus à Synodo, atque Imperator triginta dierum dilationem impetrâsset, quibus elapsis contra Eugenium jure ageretur, nisi Decretis Synodi satisfaceret; victus est Pontifex Synodi auctoritate, Principum precibus, Ecclesiæ periculo; gravique sui nominis infamiâ, quare ex præscripta per ipsam Synodum Sessione XIII. adhæsionis formula Sessione XV. Concilio se adjunxit.

Quæ autem Sessione XIV. gesta sint, cùm his maximè causa nitebatur, diligentiùs considerare oportet.

Prorogatur Eugenio terminus ea conditione, ut nisi satisfecerit, *pœnæ in Decretis monitorii, ac prorogationis contentæ, eo ipso inflictæ sint, & esse intelligantur.* Tum in ipsa Synodo confecta Bulla, quam Eugenius ederet, & ad Synodum mitteret, hujus initium: *Dudum Sacrum:* summa verò hæc est:

Primum Concilium à die inchoationis legitimè continuatum fuisse & esse.

2. Dissolutionem ab Eugenio promulgatam, irritam & inanem.

3. Tres Bullas adversus Concilium editas, nullas & irritas fuisse. 1. *Inscrutabilis.* 2. *In arcano* supra memoratas. *Deus novit.*

4. Quæcumque à se contra Synodum

ejusque membra, atque etiam in Cardinales Synodo adhærentes, edita essent, æquè nulla.

5. An ejus legitima citatio & defensio fuerit, stare se ipsius Synodi judicio.

Hæc si Eugenius faceret, tum si quid culpæ commissum est attentando dissolutionem, aut in confectione, & publicatione trium Bullarum, Sacrum Concilium penitùs abolet. Quæ omnia superioris adversus inferiorem esse omnes intelligunt.

Hæc tamen Decreta Sessionis XIV. Basileenses expresè ab Eugenio approbata & confirmata esse, & apud omnes constat, & Rainaldus confitetur, & Acta ipsa demonstrant. Nempe Sessione XVI. allata Bulla Eugenii *Dudum Sacrum:* in ea verba, quæ Synodus præscripserat, quæ data 18. Kalend. Jan. 1433. Basileæ in Sessione XVI. legitur, publicatur, approbatur, gestis inseritur.

Sic tanto molimine ab Eugenio tentata, ac decreta Synodi dissolutio ab eodem Eugenio revocatur, declaraturque, Sanctam Synodum non modo non contemnandam, sed ipso reclamante licèt, vere ac legitimè continuatam fuisse: habitæque pro nullis tanto strepitu editæ, Bulla: *Ineffabilis*, ac Bulla pro *Arcano*, Bulla verò, *Deus novit*, tametsi ab Eugenio respuatur, ut falsa, neque unquam à se edita, ad cautelam tamen etiam ipsa revocatur.

Notatu dignissima Eugenii verba, quibus eas Bullas revocat, declarat enim revocari à se eas, ut, inquit, *Mentis nostræ integritas ac devotio, quam ad universalem Ecclesiam, & Sacrum Generale Concilium Basileense gerimus, omnibus constet evidenter. Sic Basileense Concilium, in eoque repræsentatam universalem Ecclesiam, non tantum honore, sed etiam devotione prosequitur, sibique anteponit.* Cujus quippe jussu, sua quoque Decreta totâ, quanta erat, auctoritate prolata antiquat & revocat.

His lectis Synodus hanc tulit sententiam: Sacra Synodus decernit, Eugenium per has litteras satisfecisse plenariè monitioni, citationi, & requisitioni Sacri Concilii, prout in Decreto in XIV. Sessione promulgato, & in schedula in eodem Decreto inserta continetur, patetque omninò ex Actis supremam Synodi œcumenicæ authoritatem, etiam in ipsum Papam, eamque indubitatam non modo à Synodo declaratam, sed etiam à Synodo exercitam, atque ab eodem Papa fuisse agnitam; edito quoque, quo nihil solemnius esse possit, diplomate in OEcumenica Synodo promulgato, ac Patrum sententiis roborato.

CAPUT II.

Ex antedictis Constantiensia dogmata confirmantur.

PRimùm Eugenius noverat è Sessione II. III. XII. Basileensi, ante & post dissolutionem, Constantiensia Decreta Sessionis V. repetita, & constabilita esse, ut quæ vera certaque Concilii Oecumenici ubique approbati Decreta essent: atqui Concilio Basileensi ita prædicanti, ac decernenti adhæret, & legitimè continuatum esse confirmat. Ergò Constantiensia Decreta valere intellexit, valere voluit, nedum suspecta, aut infirma, aut revocanda putaret.

Quod si cum Turrecremata negaveris nota Eugenio fuisse, quæ publica essent, ac publicè promulgata; sic agimus: Decreta Constantiensia Sessionis V. Decretis Basiliensibus adversus Eugenium editis, ac Decreto *Sancta Catholica*, Sessionis XII. Basiliensis inserta erant ad verbum, atqui Decreta illa Basiliensia Eugenio nota erant. Certè enim noverat, quæ judicatorio edicto damnaverat: damnaverat autem, ut vidimus, Bullâ,

Inscruta-

Inscrutabilis, & Bulla *in Arcano*, quæcumque Basileæ post dissolutionem gesta essent, & quidem speciatim ea, quæ statuta de se & contra se essent, atque expressissimè Decretum Basileense *Sancta Catholica*, quo nullum erat ad inculcanda, repetenda, exequenda Decreta Constantiensia validius, igitur ea Basileæ approbata esse noverat, eorumque approbationem ipse ex certa sententia approbabat. Confirmatur: Bulla *Inscrutabilis*. Decreta Basileensia ita damnaverat, ut quæ non ad reformationem, sed ad deformationem: non ad unitatem, sed ad scissuram Ecclesiæ: non ad hæreses tollendas, sed ad nutriendas spectare videatur: Ergo Eugenio benè nota Decreta, quibus tam perspicuas notas inureret, ac proinde sunt sancta, ac censuris libera, cùm inustas à se notas ipse absterserit.

Quod si ea quoque, quæ ex Constantiensibus Decretis contra ipsum gesta essent, ab omni Schismatis & Hæreseos suspicione liberavit, & valere judicavit, quantò magis Decreta Constantiensia, quæ fundamenti loco ab ipsis Basileensibus posita, & Decretis inserta esse vidimus.

SecundumArgumentum: quæcumque à se in solvendo Concilio contra ipsius Decreta Concilii gesta essent, ea Eugenius non modò revocavit, verùm etiam nulla fuisse declaravit, & Concilii Acta se quoque contradicente gesta valuisse sanxit; præterea quæstionem hanc, an adversùs Pontificem ab ipsa Synodo decreta citatio & Pontificis defensio legitima fuerit, judicio Synodi permittit, ejusque Decreto se stare declarat. Ergo iterum atque iterum Constantiensia Decreta, & Conciliorum supremam potestatem, non modò approbando, sed etiam exequendo, & obediendo firmat.

Tertium Argumentum; Decreta Constantiensia usque adeo ab omnibus firma habebantur, ut ne dissidii tempore, aut ipse Eugenius aut ejus nomine quisquam improbare sit ausus.

Non ipse, qui Bulla *Inscrutabilis ea* tantum Basileensia irritasset, quæ post dissolutionem facta essent: non ergò quæ ante dissolutionem Sessione II. ubi Constantiensia Decreta repetita fuere. Ergo ipso quoque annuente valebant.

Non ejus Fautores vel obsequentissimi in Bulla, *Deus novit*, ubi hæc verba legimus: *Si Papa, vel Legatus ejusdem nollet disponere, aliqua & contra Concilium affectaret, Papæ Sententia, vel ejus Legati personam Pontificis repræsentantis, non Concilii voluntas sequenda foret, cùm super omnia Concilia Papa habeat potestatem, nisi fortè quæ statuenda forent, Catholicam fidem respicerent, vel si non fierent statum universalis Ecclesiæ principaliter perturbarent, quia tunc Concilii Sententia esset potiùs attendenda.*

Igitur qui Pontifici impensissimè favebant in Ecclesiæ Generalibus, ipsiusque adeo fidei negotiis, Concilii potestatem præstare fatebantur. Ergo Constantiensia Decreta, quæ id statuerunt, probata omnibus, neque in maximis etiam controversiis controversa unquam fuere.

Quartum: ex his quoque certum, Constantiensia Decreta, non ad Schismatis, aut ad dubii Pontificis tempus à quoquam relata, cum sub Eugenio IV. indubitato Pontifice valere, & ipsi & Eugenius IV. voluerint & intellexerint.

Quintum & ultimum: Cùm Eugenius IV. Bullis quoque editis, & solemnissimo ritu in Concilio scilicet Generali promulgatis, Basileensia insertaque in eis, ac sæpè innovata Decreta Constantiensia firmaret, ac supra se Concilii Generalis potestatem extolleret, vel vera, vel falsa promebat. Si vera, stant planè Constantiensia

tiensia Decreta, atque iis certa fides: Stant adversus indubitatum Pontificem: Stat suprema Basileæ agnita, & exercita in indubitatum Pontificem potestas. Si falsa prompsit Eugenius, jam Pontifex non tantum erraverit, verum etiam errorem firmaverit, eoque Decreto, quo nullum ritu solemniori promulgari possit, quippè quod fuerit in œcumenica Synodo promulgatum; ac Synodi sententiâ roboratum. Sit quidquid dixeris, vicimus atque omninò res nostræ utrinque in tuto sunt.

CAPUT III.

Confirmantur Argumenta Capitis præcedentis: Insigne EUGENII IV. ad universas fideles Diploma refertur.

ID ut pateat clariùs, placet considerare, quid ipse Eugenius, dissolutione, ut quidem existimabat, vigente, quid posteà dixerit, nempe dissolutione nondum revocata hæc edixit, & id quidem *Universis Christi* fidelibus, ne Eugenii ut privati Doctoris scriptum esse respondeas, nempe Eugenio objicebatur à Basileensibus Caput, *Frequens*, à Martino Papa approbatum, id Caput dissolutioni obstare contendebant, negat Eugenius eo se teneri, neque enim Martinus, inquit, suis Successoribus potuit præjudicium generare, pari post ipsum, quin imo eadem potestate functuris, & infertur (prout ut secundum omnia jura) in hac parte Concilium inferius summo Pontifice, Papamque ipsis priorem nequeunt solvere, vel ligare, sed nos in his Concilio superiores ipsum possemus pro libitu regulare; Pergit: *Nam hoc de jure notissimum est, quod possumus quæcumque statuta, declarata, sive sancita per quoscumque Prædecessores nostros, vel per quæcumque Concilia, dummodo in ipsis fidei fundamenta non existant, sive ex hoc universalis Ecclesiæ bonum principaliter non turbetur, ut Vicarius Christi & irreprehensibiliter pro nostro amovere, & corrigere libitu voluntatis, & contra sentire non esse procul ab hæresi, velle ligare manus Vicarii JESU Christi, & in terris Dei Legati, sive ipsius gesta judicare, vel improbare, quod Sacrilegii crimen habet.*

Infert deinde multa in acephalam Synodum, atque ita concludit: *Sacrilegum igitur à nobis postulant, & hæreticum, ut declarare velimus retroactis temporibus Basileæ continuè fuisse Concilium, cùm post nostram dissolutionem sine nostris præcedentibus regulare non facerent Concilium, quia eorum dicta, gesta, & facta omnia contra divina jura pariter, & humana perperam sunt confecta, quæ adeò sunt minùs bene composita, ut etiamsi ab habentibus potestatem promulgata fuissent, essent irritatione, annullatione & revocatione dignissima.*

At hæc, Eugenio teste, annullatione, & revocatione dignissima firmavit Eugenius, hæc ab hæresi non longæva Eugenius sanxit: hæc sacrilega, & hæretica, nempe retroactis temporibus Basileæ fuisse Concilium: Eugenius amplexus est, atque in œcumenica Synodo Bullâ editâ declaravit: Sic ille nos adjuvat, providitque Deus, ut qui Pontificiam potestatem supra omnem modum extollere nitebatur, omnia sibi in Concilia quoque licere definiens pro suæ libitu voluntatis, is omnium maximè Conciliari potestati se subderet, eamque dictis & factis superiorem agnosceret.

CAPUT

CAPUT IV.

Turrecrematæ, & Raïnaldi suffugia.

ID Argumentum quanquam obvium neque Bellarminus, neque Lupus, neque Disquisitor, neque Auctor doctrinæ Lovaniensium, neque ille qui diligentissimus videri voluit, rerumque subtilium investigator, & collector Anonymus, neque alii quique attigere, unus Turrecremata videre visus est. Sed qui ejus dicta exscribere solent, eos credo referre puduit, quæ huic argumento ille responderit.

Primum ergò Bullas, quibus Eugenius dissolutionem suam nullam esse judicavit, vi extortas fuisse Turrecremata significat, idque à pluribus magnæ gravitatis viris dictum esse in Curia; Esto dictum ab aulicis, sed nullis Actis probatum, nullo scriptore proditum, & ab ipso Eugenio negatum, ut mox videbimus, neque ei Rationi Turrecremata insistit, & nos contemnimus.

Sed enim Turrecremata Florentiæ hæc dicentem audivit ipsum Eugenium in Disputatione publica. Nos quidem bene progressum Concilii approbavimus volentes, non tamen approbamus ejus Decreta. Tu ne ergò ejusmodi colloquiis dictisque, quorum penes te fides, evertenda aut etiam interpretanda putas, ea quæ Synodicè gesta, decreta, judicata, & approbata sunt? audi tamen Pontificem *approbavimus* volentes; non ergò extortæ Bullæ, atque illi viri graves, qui id in Curia dicerent, nugabantur.

Quod autem addit, à Pontifice non approbata Decreta Basileensia, quæ numquam vidisset, neque examinasset, fallit aut fallitur; an ergò hæc decreta non satis divulgata erant, an Pontifex non viderat, neque examinaverat, quæ in se facta ipse damnaverat, an verò valitura ea non intelligebat post sententiam suam ab ipso revocatam: denique an damnatis à se Basileensibus Decretis Constantiensia Decreta inserta non legerat, vana hæc & ludicra à tractationibus Theologicis procul absint.

Urget, sed quod Eugenius decrevit Synodum Basileensem à se licèt dissolutam tamen ritè & ordine continuatam fuisse dicit, id non est referendum ad defectum potestatis, quasi Eugenius Synodum dissolvere non potuerit, sed quòd dissoluta non veris rationibus niteretur. Contra asserit Synodus, nec potuisse dissolvi, quod ea dissolutione subverteretur Caput *Frequens*, quo reformatio nitebatur. At Eugenius hæc Decreta Synodica à se licèt condemnata valere voluit. Ergò & id probavit, Synodum à se nec dissolvi potuisse. Sed esto: Sint vera quæ tu dicis. Est ergo, te fatente, falsum illud jactatum ab Eugenio, potuisse à se dissolvi Synodum pro suæ libitu voluntatis, nullis licèt veris Causis, denique vel ex te duo habemus. Primum dissolvendi causas ad examen venire, atque illud examen pertinere ad Synodum, non ipsam à Pontifice dissolutionem factam statim ex se ipsa stare. Alterum utcumque sit, vel renitente Pontifice certo, indubitato, nec hæretico valere, & stare semel inchoatam Synodum universalem.

At enim, inquit, aliud est progressum Concilii, aliud decreta probari, sed qui Decreta Synodi sciat, nec improbet, & editâ Bullâ Synodo adhæreat, quid aliud quàm approbat, aut Ecclesiam ludit, quantò magis cùm ab ipso expressè damnata Decreta Synodica ipso quoque autore posteà convalescunt, cùmque eas delet quas impresserat,

presserat, notas, ac censuras, uti jam diximus.

Asserit Turrecremata à Concilio petitam aliam approbationem, nec impetratam, gratis dicit, nullis Actis probat, causæ suæ favet, denique hæc addit, Non esset passura, inquit, Sedes Apostolica à Papa confirmari talia Decreta, quæ ab Evangelicâ veritate, & Sanctorum Patrum doctrinâ aliena videbantur; Respondemus,ergòSedes Apostolica Pontifici obstitisset: quantò magis Ecclesia Catholica adunata id facere potuit? Prosequitur: neque per illam revocationem voluit Dominus Eugenius se & sua abnegare, quæ juxta Scripturas & Sanctorum Patrum Sententias Apostolicæ Sedi divinitus sunt concessa, cùm hoc non possit facere, inter quæ est illud de dependentia Conciliorum à Papa, non è converso. Quid audio? Papa non id facere potuit, & tamen factum est, & ipse Pontifex judicio Synodi stare se declaravit, & id ex præscripto Synodi egit, & quæ de Conciliorum potestate Constantiæ primùm, deinde Basileæ toties definita erant, sibi licèt nota, non modo immota reliquit, sed etiam inustas à se revocavit notas, non ergò Scripturis, non Sanctis Patribus, non Sanctæ Sedi divinitus concessis privilegiis adversari intellexit.

Postremò cogitent dictum illud Eugenii sua decreta revocantis; Ut nostræ mentis integritas & devotio, quam ad universalem Ecclesiam & Sacrum generale Concilium Basileense gerimus, omnibus constet evidenter, quidquid per nos, aut nostro nomine contra hujus Concilii auctoritatem factum, seu attentatum, & assertum est, cassamus, irritamus. Quid illa devotio erga Basileense Generale Concilium, nisi gestorum in eo apertissima comprobatio est; Ergò comprobavit quæcumque Basileæ pro suprema Conciliorum in Papam potestate gesta, decreta, & ex Constantiensi Synodo repetita erant: nisi fortè schismatica improbata, atque exosa ipse quoque honore, imò etiam devotione prosequitur.

Raïnaldus objicit, Eugenium, cùm hæc faceret, pacis studio jure suo cessisse, idque ab ipso ad Imperatorem esse perscriptum; illud perscriptum quidem Epistolâ privatâ, sed hujusmodi Epistolis negamus jura contineri. Tu mihi id respice, quid Synodicè gestum sit Sessione 14. Concilii Basileensis, non id à Pontifice postulatum, ut jure suo spontè decederet, sed ut perperam incœpta jussu Synodi omitteret, atque revocaret, Sessione 16. Eugenius à Synodo admissus est, ut qui Synodi monitioni, ac citationi satisfecisset, hoc est, procul dubio paruisset, totam ipse causam in Synodi potestate esse professus est. Sed jussus, ut vidimus, sed præscriptâ formulâ, non ergò jure suo spontè decessit, qui ex lege in ipsum lata egit.

Sic quæstio nostra iterum, nec tantum Constantiæ, sed etiam Basileæ à Concilio œcumenico Papa approbante judicata est, quippe de superioritate Papæ, vel Concilii potestate agebatur, Synodum œcumenicam ritè inchoatam Papa dissolvit. Decretum de dissolvendo Concilio à Papa editum Synodus antiquavit, quæsitum, cujus superior sit potestas? At, Eugenio quoque judice, superior est Synodus, quæ ab Eugenio dissoluta, Eugenio renitente ac tandem obtemperante, stetit, & valuit, quia ex dissolutione fidei periculum, Ecclesiæ scandalum, reformationis necessariæ mora, quantò ergò magis Synodus prævaleret, si quod maximè quærimus de fide, de Schismate, aut de reformatiqne directè ageretur.

Notent nunc, damnent, improbent quæ

quæ tantis in dissidiis Sedes Apostolica comprobavit, avertant, quæ fundamenti loco magna consensione utrinque sunt posita, suo certè pondere firma erant; ad quæ quisquis impegerit, se potiùs quàm illa confringet.

CAPUT V.

De secundo Basileensi dissidio, quid ab initio reconciliatæ gratiæ usque ad secundi dissidii initium à Synodo gestum sit per biennium.

JAm ex altero Basileensi dissidio haud minùs valida argumenta procuremus, verùm ut intelligantur, rerum summa ab ipso principio reconciliatæ cum Eugenio gratiæ ex Actis recensenda est, qua in re mihi certum de ipso dissidio non referre sententiam, id agam, ut referatis defensionis causis, ipsaque quæstione inter Eugenium & Patres ex gestis constitutâ, Canones Constantienses, quos tuemur, pro certis & immotis ab utraque parte habitos esse appareat. Quod unum ad Gallicanam declarationem pertinet.

Postquam igitur Eugenius Sessione 16. Synodo satisfecit, ejus Legati, in his ille qui nunquam à Synodo, aut officio Præsidis recesserat. Julianus Cardinalis, admittuntur, & Synodo incorporantur, dato priùs Sacramento nominibus propriis de defendendis Decretis Sessione V. Constantiensis Concilii sæpè memoratis, atque ea Decreta iterum gestis inseruntur die Sabbati 24. Apr. 1434.

Posteà decernitur, ut Legati jurisdictione coactivâ careant, utque ea quæ à Sacra Synodo decreta fuerint, ipsi aut ipsis absentibus, vel recusantibus primus Prælatorum Synodi nomine concludat, atque pronuntiet, quo sublato nulla Concilii libertas, imò nullum Concilium esse videretur, sed omnis ejus actio in Legatorum potestate esset: Itaque hæc, præsente Imperatore, Legatis annuentibus, solemnissimo ritu confecta sunt Sessione 17. Secuta Sessione 18. Sessionis V. Constantiensis Decreta innovantur, atque in his omnibus Augustinus Patricius hujus ævi Auctor diligens Eugeniarum partium nihil turbæ refert, cùm accuratè soleat hujusmodi memorare.

Sessione XIX. Multa de Græcis, & cum Græcis aguntur, Legatique Græci Imperatoris audiuntur, ejusque ac Patriarchæ leguntur scriptæ ad Synodum Litteræ, atque inita cum ipsis de suscipiendo itinere atque habendi Concilii modo pacta firmantur, proponuntur à Græcis loca, quibus utriusque Ecclesiæ conventus habeatur, Patres Legationem decernunt, quâ Græci inducantur, ut in Civitatem Basileensem velint assentire: veriti ne translationis specie aliquid ab Eugenio novaretur; hæc gesta 7. Sept. anno eodem 1434.

Sessione XX. de Reformatione multa, eaque egregia decernuntur, continuatur reformatio Sessione XXI. de Divino officio multa præclarè, sed quò Romana Curia maximè moveretur, vetitæ sunt Annatæ sub pœnis adversus Simoniacos inflictis cum hac clausula; Et si, quod absit, Romanus Pontifex, qui præ cæteris universalium Conciliorum exequi, & custodire Canones debet, adversus hanc sanctionem aliquid faciendo Ecclesiam scandalizaret, Generali Concilio deferatur. 9. Junii 1435.

Memorat Augustinus Senensis, Archiepiscopum Tarentinum, & Episcopum Paduanum Legatos Apostolicos Pontificis nomine protestatos, Patres in sen-

tentia perstitisse, Decretum à Juliano Cardinali Præside conclusum esse.

Anno 1436. 25. Martii, Sessione 23. multa decernuntur de electione ac professione summi Pontificis, de numero & electione Cardinalium, de Sacris electionibus celebrandis, de tollendis reservationibus, de Clementinæ Litteris, quæ Sedem Apostolicam maximè concernebant. Hæc Augustinus Senensis in publica Sessione communi consensu ritè decreta esse confirmat.

Sequente Mense Aprili die 5. Sessione 24. multa item de Græcis & cum Græcis acta, Legati Græci Imperatoris, ac Patriarchæ, totius Orientalis Ecclesiæ desiderium exponentes, Sacram Synodum excitant, ad tam sancti operis prosecutionem, illud imprimis firmiter, constanterque asserentes, unionem ipsam, nisi in Synodo universali, in qua tam Ecclesia Occidentalis quàm Orientalis conveniat, fieri nullatenus posse.

Hinc salvus Conductus Græcorum Imperatori ac Patriarchæ totius Orientalis Ecclesiæ, Græcisque Sacri Concilii nomine est datus, concessaque à Synodo plenissima indulgentia, in favorem subsidii pro Græcis reducendis, eâ plenè formâ quâ similis indulgentia in Senensi Synodo Concilio suo Martini V. Legatis præsidentibus atque assistentibus, Martino nihil repugnante, data erat.

Eodem anno Nonis Maji decernitur de loco, quo in Græcorum gratiam Synodus cogeretur, & designata est certis conditionibus Avenionensis civitas. Hinc nova cum Eugenio jurgia, & Concilii Ferrariam translatio sequitur. Sic à Sessione 16. quâ Eugenius primâ dissolutione revocatâ Synodo conjunctus est, continuatæ per biennium publicæ Sessiones tantisque de rebus Decreta sunt edita. Nunc quid Eugenius egerit ex gestis recensendum.

CAPUT VI.

Quid per idem tempus ab Eugenio quarto sit gestum.

DUm hæc Basileæ agebantur, misit Eugenius ad Synodum peculiares Legatos, qui de aliquot Decretis quererentur, imprimis de Annatis, quod gravissimum videbatur, peterentque à Synodo fieri provisionem Sedi Apostolicæ, hoc est, pecuniaria concedi subsidia. Cardinalis Julianus Apostolicæ Sedis Legatus & Concilii Præses legitur Concilii nomine respondisse de Annatis, quòd à Synodo decretum fuerit nihil in diminutionem Sedis Apostolicæ factum: providisse Synodum juxta Apostoli sententiam, ut ab omni specie mali abstinerent, *à Synodo faciendam esse provisionem Apostolicæ Sedi competentem*, si Papa, qui omnium Caput esset, ut ab ipsa Synodo requisitus erat, Canonum atque inchoatæ reformationis rationem habuerit, quòd autem petebatur suspendi Decretum, nulla ratione decere, ut tam salubre Decretum, conformeque per omnia Legi Evangelicæ & SS. Patrum institutis suspendi aut irritari debeat.

Hæc igitur Synodi nomine responsa docent, requisitum quidem ab Eugenio, ut eos Canones admitteret, non eo tamen animo, quod Patres putarint Synodica Decreta ab eo potuisse dissolvi, quare alio quoque Synodali responso declarant, vehementer mirari se, quòd Pontifex mansuetissimè requisitus ad duo tantum Capita responderit, nempe de Electionibus, atque Annatis. Ac de Annatis quidem, *decuisse magis suam Sancti-*

tatem Decretum hoc libere observare, ac servari facere juxta sanctorum Patrum instituta, ac Decretum Sacri Concilii Constantiensis, definiens omnem hominem etiam Papalis dignitatis Decretis & Mandatis Conciliorum generalium parere debere in his, quæ pertinent ad fidem, extirpationem scandalorum, reformationem Ecclesiæ in Capite & in Membris, quibus declarabant sibi quidem inesse summam potestatem, cæterùm id agere, ut Eugenius non coactus, sed requisitus sponte assentiretur.

Quare his atque aliis commotus Eugenius Legatos misit toto orbe terrarum, suo sacrique Collegii Cardinalium nomine de Synodo conquesturos cum Commonitorio, sive secretis mandatis, quæ Rainaldus expressit ad annum 1436. Eugenii 6. hæc occultè acta, quanquam procul absint à Decreti publici auctoritate, eorum tamen summa capita decerpere est animus, quòd multum juvent ad intelligendas veras hujus dissidii causas.

Primum ergo. Eugenius queritur de Sessione 17. admissisque Legatis sine jurisdictione coactiva, atque ea conditione, ut iis recusantibus nomine Synodi Prælati concluderent, quæ Eugenii querelæ eò pertinebant, ut tota Synodus sub Legatorum potestate esset.

Hic Eugenius refert totam Synodum id ausam, ut constitueret sibi Præsidentem, & Caput; *primæ nempè dissolutionis tempore: quod*, inquit, *non tam est erroneum, quàm periculosum, & piarum aurium offensivum, nec non ab omni observatione, & doctrinâ Sanctorum Patrum alienum.*

Atqui illud erroneum atque à doctrina Patrum alienum ipse Eugenius confirmavit, dum Synodum à se dissolutam malè, bene continuatam esse edito diplomate definivit.

Pergit innovasse *Patres duo Decreta Constantiensis Concilii ad alios casus, quàm fuerat constituentium intentio: per hoc denegantes Concilia Generalia habere potestatem ac robur à Vicario Christi, & inferentes, quòd Romanus Pontifex obedire teneretur Decretis Concilii, quod est potestatem Christi Vicarii tollere, & in manibus multitudinis ponere; quod est non tam erroneum, quàm etiam ab omni doctrina Patrum totaliter alienum. Quo loco Concilii Constantiensis auctoritatem toto orbe constantem sollicitare non ausus, ejus Decreta perperam à Basileensibus intellecta querebatur; utcumque est, illud erroneum, & à Patrum doctrina alienum* Patres Basileenses pridem amplexi erant, ab ipsis nempe suæ Congregationis initiis Sessione 2. ut vidimus. Id etiam sæpè dissolutionis tempore innovarant, inculcarant, sciente Eugenio, qui hæc nedum reprehenderet, ipsam quoque Synodum ritè inchoatam, ritè continuatam esse definiret, edito diplomate, ut profectò pateat, quæsitas nunc ab illo clam eas conquerendi causas, quas ipse antea publicè, totaque Sedis Apostolicæ auctoritate respuisset.

Addit fecisse Decretum de Annatis auferendis, quæ Annatæ invaluerint à tanto tempore, de cujus contrario non est memoria. Id vero quale sit, docti sciunt, ac nos facilè omittimus.

Queritur Eugenius vehementissimè de concessis à Synodo indulgentiis, & Julianum Cardinalem Legatum, honorificè tamen appellatum, graviter vituperat, quod ea in materia concluserit; atqui jam diximus à Senensi Synodo concessas indulgentias, nemine prohibente, nemine conquerente, neque omittit Eugenius *Bullam plumbeam* à Synodo factam, quæ profectò indicant ab Eugenio querelarum causas undecunque conquisitas, atque exaggeratas fuisse.

Subdit Eugenius, Legatos Concilii Præsidentes adversus Conciliaria Decreta, aliquan-

aliquando publicè, aliquando ad partem à Concilio, aliquando extra Concilium in eorum domibus, coram honestis personis, prout meliùs & securiùs potuerunt, sæpius protestatos, singulariter in Decreto de Annatis, de quibus nihil comperio in gestis aut in nullo publico monumento, imò Decretum de Annatis, à Juliano Cardinale Præside conclusum, ac vehementissimè nomine Synodi assertum esse constitit; quod autem significare videtur Eugenius, Legatos à Synodo vim aliquam metuisse, nullis est gestis, nullis historiis, nullo auctore proditum, imò constat ex gestis, Legatos honorificentissimè habitos.

Nec illud tacet Eugenius, Concilium jam annis sex durare sine fructu, quod ipsum Patres vehementissimè querebantur, ipsique Eugenio imputabant, qui Synodum sine causa jam inde ab initio dissolverit, qui toto fere triennio exagitaverit, qui nullam posteà Curiæ reformationem pati posset.

Quantam autem Reformationis curam gereret Eugenius hæc Commonitorii verba ostendunt, *Utile prætereà foret, si ii Nuntii Apostolici secum portarent sub Bulla aliquam Curiæ reformationem, quam Regibus & Principibus præsentarent: Hoc enim baculo adversarii nostri semper nos invadunt, & percutiunt, quia dicunt, multa in Romana Curia fieri quæ egent magnâ reparatione, nec illa tamen corriguntur per hanc reformationem, etiamsi usquequaque plena non foret, modò esset, aliqua eorum ora obstruerentur, qui continuè lacerant, & carpunt Romanæ Curiæ famam, nec haberent quid ultra impingerent, redirentque tunc Reges & Principes meliùs ædificati, & proni magis ad condescendendum petitionibus Domini Nostri Papæ, & Sacri Collegii, deterrerenturque qui auctoritatem Apostolicæ Sedis suo hoc prætextu persequuntur.* En quam reformationem vellent. Itaque Eugenius translatâ Synodo Ferrariam, ac deinde Florentiam ne unum quidem reformationis Caput attigit, ut suo loco videbimus.

Hæc qui legent, ne adversùs Sacrosanctam potestatem trahant, neque hominum peccata Sedi imputent: sed divina judicia contremiscant, totque reformationes impias sequente sæculo ex inferis prodituras, neglectæ reformationis ultrices cogitent.

Neque prætermittendæ artes, quibus Sigismundum Imperatorem, Regem Francorum, aliosque Principes delinirent: multa speciatim ad singulos Principes, hæc generatim ad omnes; non esset etiam malum, quòd Nuntii, qui habebunt ire, habeant aliquas particularitates etiam in foro conscientiæ, ut possint gratificari Regibus, & Principibus.

His artibus id impetrare nitebantur, ut Papa supra omnia Concilia extolleretur, neque eorum ullis legibus teneretur, sed leges omnes moderari, atque etiam tollere pro arbitrio posset, verùm hæc omnia orbem conciliatura cum palam edicere Eugenius vereretur, occultis tractationibus promovebat; nunc quid publice sanxerit exponendum, postquam res in apertam erupit dissensionem.

CAPUT

CAPUT VII.

Dissidii causa ex gestis: Quæstio proponitur, an Constantiensia Decreta revocata in publicum.

HActenus motus animorum varios; nunc ipsum controversiæ Caput exponimus; de Græcis reducendis pridem, & cum Eugenio, & cum Synodo agebatur, & Eugenius quidem rem strenuè promoverat, & quamquam subsidia hæc in Pontificis potiùs quàm in Concilii manu erant, Græci tamen professi erant ad tantæ rei firmitudinem Concilii auctoritatem esse necessariam. Locus ergò idoneus quærebatur, quem in locum Græci commodè convenirent; Basilea remotior, nec sine translatione Concilii res confici posse videbatur. Hinc motus, nam & Patres Eugenium ex jam dissolutione suspectum novis experimentis permoti reformationi obstare arbitrabantur, verebanturque, ne translationis specie iterum Synodus solveretur, aut in eum deduceretur locum, quo minùs liberè reformatio processura esset, & aliundè Græcis Italia commodior erat, & Pontifex habendo Conventui, cui ipse quoque necessariò adfuturus esset, Ferrariam, ut sibi Græciæque commodam destinabat; Patres in alia omnia ire, neque se Basileâ commovere velle, sed si Græci recusarent, præter Basileam, Avenionem quoque, aut aliquam in Sabaudia urbem habendæ Synodo designabant, ubi ex propinquo præsidium à Gallis, qui & Synodo faverent, & reformationem urgerent, neque Græci primum à Sabaudia abhorrebant, sed interim per Eugenii Legatos de Italia viciniore pacti erant, resque cum eorum Imperatore transacta. Cæterum Legati Apostolici Pontificis nomine, & Græcorum haberi rationem postulabant, & sumptus translationi necessarios offerebant; quod autem Patres obtendebant Bohemos Basileam vocatos, propediem adfuturos, iidem Legati, ut Bohemorum negotium Basileæ tractaretur, utque ibi reformatio, quoad Græci advenirent, ritè procederet, assentiebantur; quæ cum multis Patribus æqua viderentur, Sessione XXV. in duas itum est sententias. Patrum pars maxima locum habendæ Synodi Avenionem designabant. Pauciores cum Legatis Decretum edidere Synodi nomine de ipsa Synodo Florentiam vel Utinam transferenda, sive in alium locum tutum in anterioribus Decretis comprehensum, Summo Pontifici, & Græcis accommodum: dummodo in manu Concilii ponerentur. Hoc Decretum incipit. Hæc Sacrosancta Synodus, statimque ab Eugenio, ut rectè & ordine à saniore Concilii parte editum confirmatur; promulgata Bulla, quæ incipit Salvatoris, 29. Maji 1437.

Exinde Eugenius translatam Synodum intellexit, Patres obstinatè niti, atque inficiari Decretum, ut illegitimè à paucioribus factum, atque in designanda Avenione persistere, Græcis frustra clamantibus facinus indignum. Cùm ipse Imperator, ac totus Oriens patriam ultrò relinquerent, Basileenses iis excipiendis, ne in vicinam quidem Italiam movere, se velle Avenionem anteferre, procul à Græcis dissitam, cujus nulla mentio in pactis facta esset. Hæc Græcorum Legati querebantur, ac palàm Basileæ solemni contestatione edita declarârunt, non adventuros Græcos, eorumque Imperatorem, atque Patriarcham niti, postquam in Italiam appulissent, ac loca vicina habendæ Synodo declararentur, totamque Schismatis culpam in Latinos, Latinamque Ecclesiam conferebant.

Hac igitur rerum necessitudine constrictus Eugenius de Concilio Ferrariam translato Decretum edidit, continuato tamen Basileæ tantisper Concilio ad peragendum

Bohemorum negotium, cætera, quæ Basileæ agerentur, irrita declaravit. Hæc continentur Bullâ *Doctoris gentium*, 1. Octobris 1437. ac deinde Concilium ad diem octavam Januarii Ferrariam indicitur Bullâ *Pridem ex justis*, 1. Januarii ejusdem anni 1437. nam annorum initia pro more à Dominica conceptione numerabant.

Interea dum Basileæ de loco Concilii certaretur, Græcus Imperator appulit Venetias. Hic Julianus Cardinalis hactenus Synodo addictissimus, Basileenses hortari, ut Græcis toties vocatis irent obviam, Legatos mitterent, ac perducerent, sane Basileam, si possent. Sin persuadere non possent, de loco Concilii cum ipsis convenirent, pacem Ecclesiæ loco quocumque curarent. Nihil actum. Julianus abiit: Synodus sine Legatis mansit. Ludovicus Alemandus Cardinalis, Arelatensis Episcopus, Conventui præfuit.

Sæcula deinde illa omnibus nota, quæ nihil ad nos spectent, neque enim posteriora illa Basileensia Clerus Gallicanus tutanda suscepit, sed Constantiensia Basileensibus prioribus gestis, consentiente Pontifice, toties repetita hæc immota stare, ex Ferrariensi quoque, & Florentino Concilio, ex ipsius Eugenii & Successorum Decretis, cum maximè damnarent Basileensia posteriora Decreta, non conjecturis aut ratiocinatione dubia, sed Actis comprobamus.

CAPUT VIII.

Ex aliis probatur, priora Basileensia, quibus Constantiensia confirmantur, integra auctoritate esse.

NE quem lateat, quid ex Actis, monumentisque ordine recensendis probatum velimus, hæc summa est; Postrema Basileensi contentione quæsitum id tantum: An Pontifex ea auctoritate fuisset, ut Synodum renitentem aliò transferre posset, cæterùm Constantiensia Decreta Sessionis V. atque his connexa priora Basileensia valuisse, neque quidquam ab Eugenio, edicto sanè publico, commotum in iis, quibus se Synodus ex Decretis Constantiensibus in fidei, schismatis, reformationisque negotio Papæ anteponeret.

Primum ergò publicum monumentum illud sit Decretalis: *Salvatoris* supra memorata, quâ Eugenius IV. Decretum: *Hæc Sacrosancta Synodus*, Sessionis Basileensis XXV. ut legitimi Concilii verum ac legitimum Decretum firmat, ac Florentinum, vel Utinum in Patria Forojulii ex eodem Decreto futuræ Synodo habendæ designat, ergo Basileensibus gestis ad XXV. Sessionem, innititur, nedum ex dicto improbarit.

2. Loco prodeat illud ipsum Eugenii de Concilio Basileensi Ferrariam transferendo Decretum, quod incipit *Doctoris gentium* 1437. quo quidem Decreto commemorat Decretum: *Hæc Sacrosancta*, Sessione XXV. editum, quo ipsa translatio innitatur. Ad hoc de Basileensibus multa conquestus est, nihil verò de iis, quæ ad Constantiensia Decreta spectarent, non igitur ea sollicitari voluit.

3. Sit Decretum Sessionis I. habitæ Ferrariæ anno 1438. ante adventum Græcorum, quo Decreto statuitur, Synodum Ferrariensem Basileensis continuationem ac prosecutionem esse. Igitur adeò non improbat anteriora Basileensia Decreta, ut ei innitatur, & ea continuet.

4. In medium adducimus Eugenii præsentis in Synodo Ferrariensi Decretum,

tum, Sacro approbante Concilio, editum, quo signanter declarat, gesta Concilii à die translationis nullius esse roboris. Ergò nec ipse Pontifex anteriora gesta rescissa esse voluit.

Cur autem Basileensia hæc posteriora rejiceret, hanc causam affert: nos igitur attendentes excessus eorum adeò notorios, ut non possint aliqua tergiversatione celari, quòdque error, cui non resistitur, approbari videtur, & latum pandit delinquentibus iter, is qui eorum conatibus non resistit; atqui haud minùs notoria erant, quæ pro Constantiensibus Decretis Basileenses gesserant, ante dissolutionem quidem Sess. II. post instauratam verò Synodum Sessione maximè XVI. & XVIII. Ergò si Eugenius improbanda ea esse censuisset, & tamen conticesceret, veritatem prodidisset, conticuit autem. Non ergò improbanda censuit. Ex his omnibus liquet, Basileensibus gestis detractam auctoritatem, eis quidem præcisè, quæ post translationem facta sint, anterioribus verò minimè, atque ea non quidem jam Basileæ, sed Ferrariæ continuata esse. Quare anteriora Basileensia Decreta, quibus Constantiensia confirmantur, repugnante nemine, imò totâ Ecclesiâ iis Decretis nixâ, plena authoritate constant.

Quæres, an igitur adhuc valeant Basileensia Decreta Sessionis XXI. & XXIII. quibus de Annatis, deque Electionibus, atque aliis Disciplinam spectantibus, tot ac tanta statuta sunt.

Respondemus, Quæ ad Dogma Ecclesiasticum pertinent, magno discrimine distinguenda ab iis, quæ ad disciplinam.

Hæc à Conciliis quoque œcumenicis facta variis de causis, consentiente Ecclesia, mutari possunt. Illa immota & perpetua esse constat; cùm ergò Decreta, quibus Basileenses Sessionis V. Acta Constantiensia repetunt & inculcant, ad dogma pertineant, neque ea unquam Eugenius edicto edito reprehenderit, imò ut œcumenicæ veræ legitimæ Synodi Decreta agnoverit, non est cur de eorum authoritate dubitemus.

Quid quod in Synodo Florentina, authore Eugenio, Constantiensia Decreta expressè approbata sunt, flagrantibus dissidiis, id verò demonstrabit sequens monumentum.

CAPUT IX.

Decretalis Moyses in Synodo Florentinâ edita priora Basileensia & Constantiensia Decreta firmat.

POsteaquam Ferrariæ cum Græcis aliquot sunt habitæ Sessiones, Eugenius Concilium, ipso Concilio approbante, Florentiam transtulit: ibi celeberrima Eugenii Decretalis; *Moyses Vir Dei*, Sacro Florentino approbante Concilio, edita est; qua quidem Decretali Eugenius iisdem insistens vestigiis Basileensia posteriora convellit, ea scilicet, quæ post translationem facta sint, non autem antecedentia, tum etiam Basileensia illa posteriora sic improbat, ut firmet Constantiensia.

Præmittendum verò est à Concilio Basileensi Sessione XXXIII. tria hæc esse decreta: *Ut veritas de Potestate Concilii Generalis supra Papam declarata per Constantiense*, & hoc Basileense, Generalia Concilia, sit veritas Fidei Catholicæ, ut veritas hæc, quod Papa Concilium

cilium Generale fine ejus consensu nullatenùs authoritativè potest dissolvere, aut ad illud tempus prorogare, aut de loco ad locum transferre, sit Fidei Catholicæ, ut veritatibus his duabus pertinaciter repugnans sit censendus hæreticus.

Hæ tres veritates Boncilii Basileensis ferebantur. Hæ maximè nitebantur Constantiensibus Decretis Sessionis V. toties Basileæ repetitis, eaque Decreta prima illa veritate apertissimis verbis iterum repetita. Quod verò Eugenius Pontifex has propositiones negaret Sessione XXXIV. hæreticus declaratur, & loco motus est anno 1439.

Adversus Decreta illa Basileensia Sessionis XXXIV. Eugenius in Synodo Florentina edidit Decretum, *Moyses:* ubi bis terque repetitur Synodum Basileensem condemnandam, ejusque Decreta esse irrita; sed ea, quæ à die translationis facta sint, sed post translationem: Ergò cætera Basileæ etiam post reconciliatam gratiam per biennium acta, ut veræ, orthodoxæ, ac legitimè continuatæ Synodi Acta habebantur. Atqui eo tempore Constantiensia Decreta Sessionis V. innovata, ergò Decretum de ea innovatione factum, nullà est authoritate rescissum, manetque integrum, ipsaque adeò Constantiensia Decreta firma, & inconcussa stant.

Id verò clariùs apparebit, si notas & qualificationes quas vocant tribus veritatibus Basileensibus adhibitas consideremus.

Igitur tres illæ Basileenses veritates ipsi Decretali insertæ, atque his verbis damnatæ sunt. Ipsas propositiones superiùs descriptas, juxta pravam ipsorum Basileensium intellectum, quem facta demonstrant, velut Sacrosanctæ Scripturæ, & Sanctorum Patrum, & ipsius Constantiensis Concilii sensui contrarium, Sacro approbante Concilio, Florentino scilicet, damnamus, reprobamus, damnatas & reprobatas nuntiamus. Datum Florentiæ in Sessione publica Synodali solemniter celebrata anno 1439. Pridie Nonas Septembris.

Ubi sunt, qui nobis Concilium Florentinum objiciunt, audiant in Concilio Florentino propositiones Basileensium non absolutè damnatas, sed ad pravum eorum intellectum, quem autem intellectum? nempe eum, quem facta demonstrant, nempe quod Synodum nullâ causâ etiam maximâ, & ad pacem Ecclesiæ maximè faciente transferri non posse, idque ad Fidem Catholicam pertinere dicerent; eo ergò tantum respectu Basileenses propositiones damnat Eugenius; quâ verò notâ afficit? nempe damnat, ut quæ essent contrariæ Concilii Constantiensis sensui; en qualificatio, qua ipsa Auctoritas Decreti constet ex iis rebus repetita, quæ ipsæ in Ecclesia summæ sunt authoritatis, Scripturâ, Patribus, Concilii Constantiensis dogmatibus; qui enim Basileensia Decreta Constantiensibus adversa damnat, is profectò Constantiensium investigandum sensum, authoritatem verò certam & indubitatam esse definit: quid ergò certius, quàm id cui adversari certa damnatio est, vel quod magis ad Concilii authoritatem facit, quàm ejus decreta Scripturis, & Patribus conjuncta proferri, ut certam Fidei normam.

Et quidem Pontifex de Basileensibus Synodum post translationem continuantibus hæc præmiserat in hoc perniciosissimo Conventu, dum suam malignitatem sub veritatis Fidei fuco colorans, Constantiense Concilium, in malum ac reprobum

bum sensum, & à sana doctrina prorsus alienum pertrahunt, cæterum schismaticorum & hæreticorum falsam doctrinam sequentes, qui confictos errores, & impia dogmata ex divinis Scripturis, & Sanctis Patribus perversè intellectis, semper sibi adstruere moliuntur. Sunt ergò Decreta Constantiensia, profectò ea non, de quibus Catholici dubitent, sed quæ hæretici & schismatici pervertant, ut Sacram Scripturam, ut Sanctos Patres; Summo ergò honori ac venerationi habenda. Quæ porrò Decreta, nisi ea quibus Basileenses usi erant, hoc est, Sessionis V. Decreta sunt, ergò ea Decreta certa & immota, de quorum auctoritate, tot jam Pontificiis Conciliaribus Decretis apertè approbantibus, non nisi, temerè ne quid dicam gravius, dubitari possit.

At enim objiciunt. Hîc affirmat Eugenius Decreta Constantiensia, vigente Schismate, per unam ex tribus obedientiis, post recessum Joannis XIII. factam esse, verum, & rem, ut gesta est, narrat Eugenius. An ergò propterea Constantiensibus Decretis detrahit auctoritatem, qui Basileenses eorum Decretorum auctoritate damnet; Esto Constantiensia Decreta Sessionis V. Eugenius Pontifex obliquè, si ita placet, perstricta voluerit; næ tu iniquus sis, qui quod narrando obliquè & obiter dictum sit, ipsi Decreto anteponas, neque verò dicas, laudari Constantiensia Decreta, non ut certæ auctoritatis, sed ut quæ à Basileensibus allegata sint, disertè enim Pontifex pronuntiat ita perversa fuisse à Basileensibus Decreta Constantiensia eâ audaciâ, eo ritu, quo ab hæreticis, & schismaticis scripta quoque, & Patres soleant. Planè eo sensu, quo Petrus doceat Pauli Epistolas, ut & cæteras scripturas à pravis hominibus fuisse perversas, hoc est, eo modo quo ad condemnandam Constantiensium Decretorum auctoritatem nihil dici potuit firmius.

Jam quod ad eorum sensum attinet, aut minùs finita res ex Eugenii IV auctoritate & judicio, nempe adversarii Constantiensium Decretorum, sensum eum esse volunt, ut adversus dubios tantum Pontifices valeant, atqui Eugenius cùm ei in primo & in secundo dissidio Constantiensia assiduè objectarentur, & inculcarentur, nunquam id respondit, imò verò responsum in primo dissidio dictis, factisque confutavit, cùm Basileenses Constantiensium Decretorum authoritate adversus ipsum quoque indubitatum licèt Pontificem usos edito diplomate agnovit Orthodoxos, iisque insuper ut Superioribus paruit, quare nec in secundo dissidio rebus exasperatis ab illo fundamento recessit, etsi Basileenses multa in se gravissima ex Decretis Constantiensibus molientes, definivit ab eorum Decretorum sensu deflectere, non tamen ideò, quod ea Decreta in Pontificem indubitatum verterent, sed quod assererent nullam omninò esse causam, propter quàm Synodus à Papa transferri possit, idque ad Fidem Catholicam pertinere, neque ullo Decreto quidquam aliud in Basileensibus condemnavit, quàm quod tantâ licèt Græcorum reducendorum necessitate translati continuâssent Synodum, neque ulla Synodica Decreta irrita declaravit, nisi ea quæ post translationem facta essent, quare ille est sensus, quem Constantiensibus Decretis malè affingi definivit. Manent cætera, Eugenio quoque judice, immota, nempe ut Constantiæ Decreta summa & indeclinabili auctoritate constent, utque extra Schismatis tempora sub indubitato quoque Pontifice, suo nativoque sensu valeant, nempe in Fidei, in Schismatis, in Generalis Reformationis casibus, quod

quod unum Patres Gallicani sua Declaratione complexi sunt, neque translationis à Basileensibus spretæ quæstionem ullo modo attigerunt.

CAPUT X.

An Decretum Unionis Florentiæ editum Constantiensia Decreta antiquaret.

JAm perpendere nos oportet Decretum Unionis Florentiæ editum, illud scilicet, quo Latini, Græcique conjuncti sunt: hoc enim Decreto Constantienses Canones reprobatos Bellarminus asserit, cujus dicta alii passim exscribunt, Decreti autem hæc verba sunt: Definimus Sanctam Apostolicam Sedem in universum Orbem tenere Primatum, & ipsum Pontificem Romanum Successorem esse Beati Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesiæ Caput, & omnium Christianorum Patrem, ac Doctorem existere, & ipsi in Beato Petro pascendi & regendi, ac gubernandi universalem Ecclesiam, à Domino nostro Jesu Christo plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam in gestis œcumenicorum Conciliorum, & in Sacris Canonibus continetur, ac paulò post, salvis privilegiis Patriarcharum, & juribus eorum, Datum Florentiæ 1439. pridie Nonas, hoc est 6. Julii; Hæc sunt, quibus Constantiensia Decreta abrogata esse voluit, quod est falsissimum.

1. Enim si Constantiensia displicebant, si ea ut erronea, vel schismatica rejici oportebat, apertè agendum, recitanda Decreta, quæ abrogarentur. Sessio V. Constantiensis expressè revocanda, ne amplius œcumenici Concilii nomine falleremur, quid enim verebantur? an Constantiensis Concilii prò œcumenico habiti authoritatem? hanc autem veramne an falsam judicabant? Si veram, ergò indeclinabilem, neque ullo alio Decreto labefactandam, si falsam, eo rejiciendam apertiùs, quo tanto nomine simplices animæ, imò verò docti quoque in errorem inducerentur.

2. Si doctrinam Constantiensis Synodi damnatam voluissent, saltem iis verbis facerent, quæ plana & perspicua essent, neque in sensum Constantiensi Decreto congruum facile flecterentur. Tali verò sensu Florentinum Decretum facile intelligi posse, & ipsum Duvallium, nobis licèt adversum, confitentem audivimus. Ergò Florentini Patres Constantiensem doctrinam nullatenùs à se damnatam voluerunt.

3. Verba Decreti Florentini revera nil habent Constantiensi Decreto contrarium, nempe hæc verba objiciunt. Papæ in Beato Petro pascendi, regendi, & gubernandi universalem Ecclesiam à Domino plenam potestatem fuisse traditam, atqui hæc non indicant, eam potestatem ita esse datam, ut adunatæ quoque Ecclesiæ consensum unus vinceret, quod Patres Constantienses condemnabant. Ergò Florentini Patres Constantientibus non repugnant.

4. Nemo negat Archiepiscopo subjici totam Provinciam, ab eoque regi, sano quidem sensu, & certis legibus: nulla enim Provinciæ pars, quæ non ipsi subsit, quidni potiori jure summus Pontifex universam, quacumque patet, gubernet Ecclesiam, cum nulla pars Ecclesiæ sit,

sit, quæ non ei obediat. Patet ergò verus Decreti Florentini sensus Constantiensi congruus, ea quippe mente Florentiæ dictum à Papa regi universalem Ecclesiam, quâ mente Constantiæ, Martino quoque Papâ approbante dictum, Ecclesiam Romanam ita esse supremam inter alias Ecclesias particulares, non certè ita ut earum conjunctam vim & consensionem vincat.

5. Ipsa Florentina Synodus disertis verbis Constantiensia Decreta confirmavit approbata scilicet ritè & synodicè Decretali, *Moyses*. Ergò in Decreto Unionis eadem improbata noluit, neque quidquam est ineptius, quàm ut præcisè & speciatim dicta generatim dictis irritari possint.

6. Quæro, an à Græcis quisquam postularit, ut omnibus Conciliis, in omnibus casibus Pontificem Romanum Superiorem esse necessariò crederent, eâque conditione tantum Ecclesiæ Romanæ conjungerentur, malè profectò & iniquè cum ipsis comparatum esset, à quibus graviora & difficiliora de primatu Pontificis, quàm à Latinis quoque peterentur. Erant in omnium manibus Alliacensis, Gersonis, aliorumque libri, qui Papæ Synodum anteferrent. Nemo eos orthodoxos, piosque esse negabat. Imò hanc sententiam doctissimi quique & omnes passim Academiæ propugnabant. & à Græcis interim Florentini Patres graviora postularent? quid absurdius, aut iniquius fingi potest, quis verò putet, Græcos id fuisse laturos?

7. Et ultimò revera longè alia mens eorum fuit: Decreti Unionis verba longè aliud præ se ferunt, nempe sic scriptum est, Papæ in Petro datam plenam potestatem regendi & gubernandi universalem Ecclesiam, non sanè simpliciter, ita ut Ecclesiam pro arbitrio regat, sed quemadmodum etiam in Gestis œcumenicorum Conciliorum, & in Sacris Canonibus continetur, sive ut Græcè habetur, secundùm quod in Gestis œcumenicorum Conciliorum, & in Sacris Canonibus continetur, unde etiam addunt, salvis Patriarcharum Privilegiis & Juribus, quæ omnia Græci & Latini apponi voluere, ne Ecclesia voluntate magis quàm Canone regi videretur, neve plenæ potestatis specie Ministeria omnia miscerentur, neque id lædebat Pontificiam potestatem, cùm ab ipso Ecclesiæ nascentis exordio Sacris Canonibus obligari, se vel ipsa professa sit; quod suo loco asseremus.

CAPUT XI.

De vero sensu eorum verborum Decreti Unionis, quemadmodum etiam in Gestis œcumenicorum Conciliorum continetur.

NEque equidem ignoro magnas moveri lites de his interpretationibus. Prima, quæ sic vertit. Quemadmodum etiam,& altera, quæ sic, Secundum, quod & in gestis &c. Neque minorem esse de ipsorum verborum sensu controversiam, cùm illimitatæ potestatis defensores asserant, postrema Decreti Florentini verba proferri non ad coërcendam justis legibus Pontificiam potestatem, sed tantum ad demonstrandum pascendi ac regendi potestatem plenam, quæ anterioribus verbis definitur, à Conciliis quoque Generalibus, Sacrisque Canonibus fuisse agnitam, quem sensum firmari contendunt prima versione, *Quemadmodum etiam*, hâc enim voce etiam hunc sensum maxime comprehendi; Nos verò hanc litem facile componemus, si

cum æquioribus disceptatoribus agere liceat.

Primum enim certum, illud congruere Græco textui de verbo ad verbum postremam interpretationem, *Secundum quod & in Gestis Conciliorum œcumenicorum, & in Sacris Canonibus continetur.*

Secundò & illud certum, Græca æquè ac Latina, Sacro approbante Concilio, Eugenii nomine esse edita, Latinaque ab Eugenio, & Latinis subscripta hanc habere interpretationem, *Quemadmodum etiam;* Id verò ex antedictis Concilii Florentini constat, quod in nobili Bibliotheca Colbertina Eugenii, ac Michaëlis Imperatoris signis munitum asservatur.

Tertiò. Neque illud in dubium ab æquis judicibus revocari potest, quin Decreto Florentino, quo Græci Ecclesiæ conjungendi erant, Græcis maximè consulatur, adeoque si interpretationes conciliati non possent, eam maximè probari oportere, quàm Græca verba præferant: Quid enim an Græcos dicamus fuisse delusos? an subdola interpretatione avocatos eos ab eo sensu, quo Græca ipsa ferrent? Absit hoc ab Ecclesiæ Latinæ candore ac Majestate, quare in eam potius iremus sententiam, quàm Græca verba postularent.

Sed quoniam clarum erit recte considerantibus, & Græca & Latina in eam facile convenire sententiam, certam inimus viam, quâ liquidò demonstremus, postrema Decreti verba & fuisse prolata, ut plena potestas, quam Florentini Patres Papæ asserebant, Sacrorum Conciliorum & Canonum auctoritate non tantum probaretur, sed etiam antiquis suisque coerceretur finibus. Id verò declaramus, non jam nudis verbis, sed quod Theologum maximè deceat, supra verborum gestorumque serie.

Primùm enim Græci nunquam intellexerunt, Papæ inesse eam authoritatem, quæ nullis legibus teneretur. Ecce enim Bessarion Metropolites Nicænus unus Græcorum omnium antiquissimæ conjunctiònisque mutuæ & ineundæ cupidissimus, & initæ tenacissimus, cum nostri in additione vocis *Filioque* Ecclesiæ Romanæ authoritatem urgerent. *Scimus quidem*, inquit, *quæ sint Jura & Prærogativæ Romanæ Ecclesiæ, nihilominus scimus, prærogativæ ejus quos terminos habeant.* Hæc jam inde à Synodi initio Græci profitebantur Sessione IX. ipse etiam Eugenius Sessione XXV. hæc ad Græcos loquebatur: *Conveniamus simul fiatque Synodus: conficiat Sacrum Sacerdos, Jusjurandum demus Latini, pariter & Græci, proferatur liberè veritas per Sacramentum, & quod pluribus videtur, hoc amplectamur, & nos & vos: jusjurandum enim apud Christianos non fallitur.*

Non ergo ex sua unius sententia rem decidi volebat, neque ita pascebat & docebat universalem Ecclesiam, ut adunatæ consensum vinci à se putaret, qui fidem quoque suam Patrum consensione firmari intelligebat.

Jam eadem de re, eadem Sessione, quid Græci sentirent Bessarionem clarè exponentem audiamus. Habuit ille ad suos orationem dogmaticam, cujus hoc fundamentum, quoties necessitas ingruat, & hæresis aliqua exorta sit, debere Ecclesiam DEI in unum congregatam de rebus dubiis judicare, ex Canone usum secundum præcepta Divinæ Legis, & Sanctorum Patrum communi omnium consensu sententiam ferre. Tunc addit, communiter hæc agi, & quæ com-

communia sunt communi consensu terminari oportere, ita enim egisse Synodos œcumenicas primam, secundam, tertiam, & aliàs omnes.

Cum verò inter se Græci deliberarent, Imperator sic infert: *Ego præsentem hanc Synodum generalem nullâ ex parte inferiorem judico aliis omnibus antehac celebratis.* Ac posteà, *Ego Imperator sequi debeo sententiam Synodi, majorisque illius partis, nec non defendere, quod fuit sancitum à pluribus; Propterea dico*, inquit, *me hujus Sacræ Synodi pluriumque ejus Patrum, sequi sententiam, tum quia Ego censeo Sanctam Ecclesiam in Sacris Dogmatibus nullo modo posse errare, communi ac Synodica consideratione utentem*, unus verò, vel duo, vel tres, aut plures ex hominibus fieri potest ut errent, at universalem Dei Ecclesiam, de quâ Dominus ad Petrum, *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam*, eam, inquam, Ecclesiam communiter errare omninò est *impossibile*. Alioquin & sermo Salvatoris evanuit, & fides nostra debili fundamento est nixa: hæc Græci audiunt, hæc probant. Non ergò ad Papam solum, sed ad universam Ecclesiam provocabant, nostrisque omninò consentanea prædicabant. Jamne quid superfit dubii operæ pretium erit diligenter excutere, quæ dixerint cùm de privilegiis Papæ speciatim ageretur, ac postrema hæc, de quibus nunc agimus, Decreti verba expenderentur.

Græci igitur sic loquuntur. Admisimus privilegia Papæ, præterquam duo, ne convocet Synodum œcumenicam sine Imperatore & Patriarchis, si conveniant, quod si advocentur nec veniant, ne impedimento sint, quominus Synodus fiat. Alterum est, ut si quis putet se ab aliquo Patriarcharum pati injuriam, & veniat qui interposuit appellationem, ne Patriarchæ ipsi se sistant judicandos, sed Papa mittat Inquisitores ad Provincias κατὰ χώραν, & ibi in partibus τοπικῶς judicetur.

Hic Papa respondit se velle *omnia Ecclesiæ suæ privilegia, ad se fieri appellationes, nec non regere & pascere universam Ecclesiam, ut ovium Pastorem, & celebrare Synodum œcumenicam cùm opus fuerit, & omnes Patriarchas parere ejus voluntati.*

Hæc postulata Papæ omnia ad absoluta Imperia revocantes Græci respuêre, Gestaque Synodi sic habent, Imperator, his auditis, desperavit, nec aliud respondit nisi, Curate de nostra profectione: adeò abhorrebant ab eo, ut Ecclesia non Canone sed voluntate regeretur. Ergò conventum est, ut Papa regeret Dei Ecclesiam, salvis Patriarcharum Orientis Privilegiis & juribus; quod fixum, valere Canones, nec mero Imperio regi Ecclesiam, omnibusque Ecclesiis sua jura Canonico ordine fundata constare.

Cùm in eo jam essent, ut conscriberetur Decretum unionis, de Papæ privilegiis sic erat scriptum, ut Papa illa habeat juxta determinationem Sacræ Scripturæ & dicta Sanctorum, obstitit his verbis Imperator: *An si quis*, inquit, *Sanctorum in Epistola honoret Papam, excipiet hoc pro privilegio?* ac Papæ significavit, ut aut hoc corrigeret, aut de reditu ejus cogitaret, cogebatque apponi juxta tenorem Canonum & non secundum dicta sanctorum.

Nunc nemo negaverit, quin tunc vel maximè quæreretur non de constituenda, sed de regenda suisque coërcenda finibus Pontificia potestate, cùm Græci vereren-

vererentur, ne ambiguâ formulâ Papæ privilegia in immensum tenderent.

Quare hic omnis unionis spes rursus penè concidit, patetque omninò intellexisse Græcos, regendam quidem à Papa universam Ecclesiam juxta Canones; non mero Imperio & absoluta voluntate.

Quæ cùm diu multumque agitata fuissent, atque omninò Eugenius quidem vocem illam secundum dicta Patrum vehementer urgeret, Græci vocis ambiguitate deterriti haud minore vehementiâ repugnarent: Tandem conventum est, ut Papa habeat sua privilegia juxta Canones & dicta Sanctorum, sacramque Scripturam & Acta Synodorum, quæ collecta simul veram administrandæ Ecclesiæ formam exhibebant, patebatque, à Synodo Papalis potestatis non solum habendæ firmamentum sed etiam exercendæ regulam fuisse præscriptam.

Hic Eugenius dicta Sanctorum toties inculcata omisit, ut quæ jam ipsi quoque ambigua viderentur, convenitque utraque Ecclesia in hanc formam, ut Papæ quidem inesset à Christo tradita regendæ ac pascendæ Ecclesiæ potestas, sed secundum eum modum, qui & gestis œcumenicorum Conciliorum & Sacris Canonibus continetur; quæ quidem Gersoni, Alliacensi, nostrisque concinunt, in Papa agnoscendam plenitudinem potestatis, sed *à Conciliis* Sacrisque Canonibus regulandam. Hinc autem videre est, cur jam Eugenius hanc vocem dicta *Sanctorum*, hic omitti ipse vellet, quippè cum haud satis apta videretur regulandæ Pontificiæ potestati, quæ Canonibus quidem & Conciliis œcumenicis, non autem dictis Sanctorum generatim sumptis parere soleat.

Hæc igitur è Florentini Concilii gestis expressa demonstrarunt, quantum abfuerint Græci ut agnoscerent supremam illam infinitamque potestatem, quæ totam adunatam Ecclesiam supergrederetur, quantum abfuerint Latini: ut eam à Græcis agnosci postularent, atque omninò consentire Florentina cum Constantiensibus, nedum ea abrogarent. Sic decet à Catholicis quidem non inter se committi & collidi Concilia, ne quæ in Ecclesiâ Summa est nutet auctoritas.

Florentinum Decretum ab Eugenio factum est Sacrâ approbante Synodo, sive ut Græca habent Συναινούντων ἐν τῇ συνόδῳ τῶν Σεβασμιῶν ἀδελφῶν. *Consentientibus in Synodo Reverendissimis Fratribus*, hoc est, ipsa Synodo condecernente sententiam cum ipso ferente, ac Decretum suum ejus Decreto addente: neque aliter Græci intellexerant, quàm ut eos sæpè professos esse vidimus, decernendi vim ipsa membrorum omnium consensione atque unitate constare, tuncque Ecclesiam errare non posse communi scilicet & Synodica consideratione utentem, ut suprà professos legimus.

CAPUT XII.

An Constantiensibus Decretis & Conciliari potestati noceat, quòd Ecclesiæ pars maxima, ac præsertim Galli Eugenio Basileæ damnato ac deposito obedirent.

Hic quæstio exoritur, si Conciliis tanta inest Auctoritas, cur ergo Basileensia postrema irrita fuere? atque Eugenius IV. à Synodo depositus, pro verò Pontifice, etiam à Gallis est habitus: In promptu responsio est, facta referimus, solutio ex factis.

Basileenses Patres multis videbantur duro nimis & obstinato animo neglexisse Græcorum salutem, & æquas conditiones respuisse, ipsi etiam Græci Basileæ magnis clamoribus querebantur de Synodo, quæ tantæ rei gratiâ commovere se nollet, in easque angustias Pon-

tifex conjici videbatur, ut omitteret Ecclesiæ conjunctionem; tantum opus, idque magno & æterno suo & Ecclesiæ Latinæ dedecore, nisi Synodum ipse transferret, quod tamen ne solus contra Synodi auctoritatem attentaret, memoratum illud de Florentia & ultimo Decretum Synodi prætendebat. His causa Pontificis nitebatur, neque ut antea vanæ ac frustratoriæ dirimendæ Synodi causæ ferebantur, sed conjunctio Ecclesiarum jam præsentibus Græcis & Synodum cum Successore Petri celebrantibus, cæterùm cùm eo loco tes Eugenii essent, tamen tanta erat Synodi reverentia, ut Ferrariam pauci convenirent, non Patres, non Reges, non reliqui Principes orthodoxi, unus Burgundiæ Dux Sessione demùm XIII. anno ferè integro, postquam Eugenius Ferrariæ cum Græcis agebat, missis Legatis Synodo se conjunxit, & Episcopi ex Italia convenere ferè ad 60. Abbates ad 40. quos inter ex Gallia Antistites quinque admodum vel sex ex Provincia fuere, quæ nondum Gallicano Imperio parebat, & duo Hispani, ex Germania, ex Anglia totoque septentrionali tractu nullus. Hæ Gentes cum Gallia & Hispania, omissis Florentinis, ipsoque Eugenio, Basileensibus adhærebant, interim paulatim Basileæ dilabi Patres: postquam Reformationis studium ac spes in jurgia abiisse visa, cujus rei culpam multi in Patres, multi in Eugenium conferebant, ergo pauci exercere Synodi autoritatem, atque plerumque non Episcopi, sed Doctores Theologicarum, ac Juris Facultatum, Presbyteri tantum, immò interdum vix Clerici. Jamque viris maximis, neque Eugenianæ neque Basileensium partes planè probabantur: Cardinalis Sancti Petri viri Sancti & gravissimi sententia placebat, qui neque hos, neque illos laudare solebat. Hæc Æneas Sylvius.

In hunc locum redacti Basileenses, tamen in Eugenium cum Græcis & Atmenis præclarè agentem, atque Orientales Ecclesias à tot sæculis scissas ad ovile revocantem, miris anathematibus œcumenicæ Synodi titulo detonabant, at cum eum etiam depposituri viderentur, sapientissimus quisque ab ea sententia abhorrere, Legati Regum palam intercedere novi Schismatis metu, multi à Synodo discedere: inter eos etiam, qui Basileæ remanerent, graves dissensiones oriri, prorsus tanto nomini neque Consiliorum gravitas, neque ipsa cœtus dignitas respondebat; nihilo secius toties imminuta Synodus, neque sibi satis consentiens, Eugenium mirâ confidentiâ deposuit, elegit Felicem, olim Sabaudiæ Ducem, qui abdicato Imperio, quæsitoque secessu, quietam magis ac suavem quàm solitariam vitam agebat.

Deponendi Eugenii causæ: translata & contempta Synodus, negatæque eæ, quas Catholicas ferebant, Synodi veritates, tum Simoniacum, ac dilapidatorem bonorum Ecclesiæ arguebant, jactatum potiùs in speciem, quàm probatum, immò nec quæsitum. Hic iterum in studia scindi Christiana Respublica, pars hunc, pars illum colere: pars neutrum, & expectare quid copiosior ac certior Synodus declararet. Hanc sententiam Germani maximè sequebantur, Galli Basileensem Synodum colerent, Florentinam respuerent, Constantiensia omnia confirmarent, simul Pontificem Eugenium agnoscebant, depositionem non admittebant, quòd malorum Ecclesiæ recordati, Schisma verentur. Neque multis satis idonea causa visa esset, cur Eugenio tam pauci, iique inter se divisi, Legatis reclamantibus, Principum potestatem abrogassent, in cæteris Basileensia Decreta, atque iis nixam Pragmaticam Sanctionem studiosissimè retinebant,

Id

Id quidem Odericus Raynaldus confitetur, ac probat ex Nicolao Clemangio, Theologo Parisiensi, hujus ævi celeberrimo, gesta publica referente, sed nos ipsa gesta ipsamque Pragmaticam sanctionem legere ac referre præstat. Ea edita est, Rege præsente, & in Congregatione Ecclesiæ Gallicanæ apud Bituriges 7. Julii anno 1438. Atque à magnificâ Synodi Basileensis commendatione ducit initium.

Recipiuntur ergo ex eodem Basileensi Concilio, Concilii Constantiensis Constitutiones, inprimis Caput *Frequens*, tum ejusdem Concilii Constantiensis Sessionis V. Basileæ toties repetita Decreta, adscribiturque sic. *Acceptavit & acceptat prout jacent jam dictorum Prælatorum cæterorumque virorum Ecclesiasticorum ipsam Ecclesiam Gallicanam repræsentantium Congregatio sæpè dicta.* Tum Basileensia Decreta memorantur & acceptantur, præsertim illud de Sacris Electionibus. Adhibitæ quidem Decretis Basileensibus aliquot modificationes, sed quòd illud fieret, illæsa Concilii auctoritate, hæc verba demonstrant, *Demum conclusit prædicta Congregatio, ut Decreta ipsa, de quibus visum est, quod debeant simpliciter acceptari, ex nunc semper acceptentur & executionem sortiantur, atque ex nunc effectui realiter mancipentur, & similiter ea decreta circa quæ factæ fuerunt prænotatæ modificationes, ex nunc cum ipsis modificationibus acceptantur, prout etiam acceptantur, sub spe scilicet quod ipsæ modificationes per Sacrum Concilium admittentur, pro quo regii Oratores instabunt vice Regia, Ecclesiæ, Regni, & Delphinatus.*

Cùm hæc admitterent, tamen in agnoscendo Felice Basileensibus non consentiebant, sed Eugenio obsequebantur: Id cur facerent, docet illa responsio Caroli VII. deprompta ex vetustissimo Codice Victorino, quo hujus ævi Acta referuntur. *Protestatus Rex, quòd more Prædecessorum suorum paratus est audire Ecclesiam ritè ac legitimè congregatam, verùm quod apud multos graves & probos non modica est dubitatio, an suspensio, privatio, & subsecuta Electio facta Basileæ sit legitima: Dubium etiam est, an illa Congregatio diebus, quibus prædicta agitata & facta sunt, sufficienter repræsentaret Universalem Ecclesiam; Ad tantos & tam arduos actus, Rex perstat & manet in obedientiâ Domini Eugenii, in quâ nunc stat, ubi verò Rex plenè & sufficienter de prædictis informatus fuerit, sive per æcumenicum, aut aliud generale Concilium, aut in congregatione Ecclesiæ suæ Gallicanæ extensiùs congregandæ seu in conventione Principum Rex compertâ veritate stabit cum ea & ei adhærebit.*

Ergo Rex, Gallicanaque Ecclesia de potestate Concilii Generalis in deponendo Papa minimè, de hoc tantum Concilio, neque in omnibus ambigebant, quod licèt pro Generali haberetur in aliis quibus consentiret Ecclesia, in deponendo Papâ, repugnantibus Regum Legatis, ac plerisque per orbem terrarum Ecclesiis, non satis repræsentare videretur eam, quæ maxima ex parte hujusmodi Consiliis repugnaret, Ecclesiam; ea causa dubitandi fuit; quæ dubitatio Germanos adduxit, ut neutri faverent: nostros, quòd erat æquius, ut in possidentis obedientia persisterent, neque ex dubia condemnatione, certa eum dejectione mulctarent, statuentibus.

CAPUT

CAPUT XIII.

Nobilissimas Universitates propter Constantiensium Canonum Autoritatem Basileensi Synodo adhæsisse.

INterim Nobilissimæ Academiæ toto orbe terrarum inclinabant in Synodum.

Anno 1438. cùm Bituricensis Conventus haberetur, Universitas Parisiensis Legatos misit, qui Conciliorum generalium ac præsertim Constantiensis ac Basileensis auctoritatem tuerentur.

Anno 1439. jam deposito Eugenio, & electo Felice, in Codice Victorino optimo, hæ Universitates memorantur, Parisiensis, Viennensis, Erfordiensis, Coloniensis, & Cracoviensis, quæ Basileensibus adhæserunt.

Edicta ergo est Doctoris Parisiensis pro Synodo Basileensi contra ejus translationem ampla defensio, quâ sententia Sacræ Facultatis totiusque Academiæ argumentis firmaretur, juxta quam nullus est alius inobliquabilis nisi Ecclesia aut Concilium generale, habens specialem Christi assistentiam ex promissione ejus; Ergo nulli alii necesse est infallibiliter credere, nisi Ecclesiæ aut Concilio generali. Concilium generale est regula inobliquabilis ratione assistentis Salvatoris, supremum Tribunal in terris, ad quod in dubiis salutem humanam concernentibus haberi debet recursus, nec ad Christum à generali Concilio legitimè congregato appellari potest, cùm Spiritus Sanctus eorum, quæ conciliariter aguntur, principalis Autor & definitor existat.

Tum Universitas Coloniensis à Theodorico Coloniensi Archiepiscopo requisita edidit responsionem, quam supra retulimus, ab hac propositione incipit; Ecclesia synodaliter congregata habet supremam Jurisdictionem in terris, cui omne membrum Ecclesiæ, cujuscumque dignitatis fuerit, etiam Papalis, obedire tenetur, quam nemo sine ipsius Ecclesiæ Synodalis conventu dissolvere vel transferre potest. Ex his cætera existimari possunt: Universitas Erfordiensis Theodorico Archiepiscopo Moguntinensi simile responsum dedit, quo Basileense Concilium asserit, *Neutralitatem* improbat, quod Concilium sit supra Papam, ex Constantiensi Decreto.

Universitas Viennensis Concilio Basileensi ac Felici favet, & neutralitatem impugnat, quod si duo aut plures contenderint *de Papatu, est justum & licitum, si de jure eorum dubitatur, eis usque ad futurum Concilium obedientiam subtrahere, at in his quæ fidei sunt, aut quæ Schismatis extirpationem, aut morum reformationem in Capite & in Membris Ecclesiæ respiciunt, nunquam licet Christiano à Sacro Concilio legitimè congregato appellare.*

Cracoviensis Universitas editis litteris ad Uladislaum Poloniæ & Hungariæ Regem Decreta Basileensia adversus Eugenium & pro Felice firmat his maximè Conclusionibus. 1. *Quod unam Ecclesiam agnoscere oporteat.* 2. *Quod sicut unum est Caput principale Christus, ita unum est Caput universale Papa.* 3. *Quod quodlibet Concilium generale in Spiritu Sancto legitimè congregatum repræsentat Universalem Ecclesiam, & habet potestatem immediatè à Christo, idque Constantiensi Concilio fixum, ac probatione non egere.* 4. *Potestas Ecclesiæ universalis, ac etiam cujuslibet Concilii generalis legitimè congregati ipsam repræsentantis, superior est potestate Papæ & qua-*

& qualibet alia potestate in terris. Reliqua ex his facilè intelliguntur.

Ex his liquet, quòd etsi de aliqua parte Basileensium gestorum fuerit dubitatum, non proinde Concilii Universalis, aut Constantiensium Decretorum auctoritatem in dubium fuisse revocatam, sed certam & inconcussam suoque immotam pondere constitisse, id etiam sequentia gesta declarabunt.

CAPUT XIV.

Mors Eugenii IV. Nicolaus V. Successor: Pax composita, immotis Decretis Constantiensibus: Concilii Basileensis Antesignani nullâ retractatione pro Orthodoxis habiti.

DUm hæc agebantur, Græcis ad unitatem redactis, eruditis Armenis, Jacobitarum, atque Æthiopum accepta Legatione, Eugenius Florentiâ Romam Concilium, ipso Concilio approbante, transtulit, ne deesset quod Basileensibus opponeret, una vel altera Sessione vix quidquam, de reformatione certè nihil actum: Interim Basileenses extenuatis ac pœne nullis viribus cum Felice suo Lausannam defluxere, vicinam Civitatem, utrinque paucis cum Episcopis Synodus Universalis agebatur, aut potius tanti Nominis majestas ludibrio habebatur. Eugenius obiit unione factâ nobilis, utinam stabili felix! cæterùm id egisse quod in ipso esset, maximæ laudi fuit, optabant viri boni, ut pari studio reformationi animum adjecisset. Aliis occupatus partem officii vel maximam prætermisit; Successit anno 1447. Nicolaus V. anteà Thomas, Sanctæ Sabinæ Cardinalis, vir optimus atque doctissimus, quodque inter omnes constabat, pacis amantissimus; Itaque anno sequente 1448. postquam à tempore electi Felicis annos ferè novem inter Papam, & Synodum, dubiæ Ecclesiæ fluctuabant; facta pax Caroli VII. Francorum Regis præcipuâ operâ, his conditionibus, ut Felix Papatui renuntiaret, ut Concilium Basileense sive Lausannense *ordinaret, maximè propter pacem Ecclesiæ, Nicolaum pro Pontifice habendum, statuendo & ordinando quod faciat & adimpleat, quæ summus Pontifex facere tenetur, mandaretque omnibus, eidem Nicolao obediendum esse, ut Synodus deinde seipsa dissolveret*, ut à Nicolao Synodus generalis, neque revocanda, neque proroganda, neque impedienda, in Gallia statim indiceretur, ut utrinque factæ gratiæ ratæ: utrinque irrogatæ pœnæ irritæ haberentur.

Hæc igitur inter Oratores Nicolai Papæ & Caroli VII. Francorum Regis pacta atque conventa sunt, obsecundantibus Angliæ & Siciliæ Regibus, ac Ludovico Delphino; Thomas Corcellæus, insignis pietate ac doctrinâ Theologus, & Concilii tum Basileensis Lausanensisque pars maxima, inter Oratores Caroli nominatur.

Electores & Principes Carolo se conformant, suaque Avisamenta proponunt de irritandis utrinque pœnis, hanc causam afferebant, quòd Catholica universalis Ecclesia diffusa per orbem & communitas fidelium utplurimùm hujusmodi processus, sententias, censuras, privationes & pœnas hinc inde emanatas non recepit. Hæc docent, quo loco Decreta pœnalia non modo Basileensia, sed etiam Eugeniana haberentur, cavebant etiam Synodi Constantiensis auctoritati his verbis: *Instabit Dominus Rex Francorum, quòd S. D. Nicolaus Papa V. Concilium Constantiense, Decretum Frequens, & alia ejus Decreta, sicut cætera Concilia Catholicam militantem Ecclesiam repræsentantia, ipsorum potestatem,*

tem, honorem, & eminentiam, sicut & caeteri Antecessores sui, suscipiet, amplectetur & venerabitur; Sic sancta habebatur omnium Constantiensium Decretorum autoritas.

Ut hæc executioni darentur, primus Felix ex pacto edidit Bullam, quæ incipit, *Quas ob causas*, à Raynaldo relatam: cujus hæc est summa 1. Se ab universali Synodo Basileensi ad Apostolicum Regimen evocatum obediisse, ut concussum tueretur generalium Conciliorum Autoritatem, memorem videlicet Constantiensis Concilii, & nulla unquam oblivione delendæ definitionis, quòd videlicet sancta Synodus in Spiritu Sancto legitimè congregata &c. prout ex Constantiensi Concilio sæpè recitata sunt, quam etiam veritatem Basileensis Synodus confirmasset, tota Catholcia suscepisset, ac practicasset Ecclesia. Exinde permotum gravi Schismatis malo post acerrimos continuosque labores, quos solius veritatis manifestandæ, autoritatisque Sacrorum generalium Conciliorum conservandæ gratiâ amplecti voluerit: eò animum contulisse, ut pacem Ecclesiæ, quacumque fieri posset ratione, procuraret, ea causa in Sancta Synodo Lausannensi universalem Ecclesiam repræsentante ultrò cessisse Papatui, *sperantes*, inquit, *quòd in futurum Reges & Principes, Prælati, & alii, autoritati Sacrorum Conciliorum assistent, eamque tuebuntur & defendent, quodque universalis Ecclesia, pro cujus dignitate, supereminentia, & autoritate totis viribus pugnavimus, nos apud Clementiam primi & æterni Pastoris, nostræ hujus pacifica humilitatis contemplatu, suis devotis jugibusque orationibus commendabit.* Lausannæ 7. Aprilis 1449.

His conditionibus, hac fide edita in Lausannensi Concilio Papatum deposuit. Paucis post diebus Synodus his consentaneum Decretum protulit, ab eodem Raynaldo relatum, cujus initium; *Multis ab annis*: sic autem definit, *desiderantes inquiunt de unico Pastore uni Sanctæ Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ providere, compluribus suadentibus & urgentibus causis, præsertim dilectione dandæ unionis & pacis in personam dilectissimi Filii Ecclesiæ Thomæ, in sua obedientia Nicolai V. nominati, nostra vota contulimus, sperantes eum omnia facturum, quæ Summus Pontifex facere tenetur, fida quoque relatione intelligentes, eundem credere & tenere veritatem pro conservanda Sacrorum Autoritate Conciliorum in sacrosancta Synodo Constantiensi definitam & declaratam, ac in Sacro Basileensi Concilio renovatam, nec non à Prælatis, Regibus, & Principibus & Universitatibus orbis susceptam, prædicatam & dogmatizatam, videlicet quòd Generalis Synodus in Spiritu Sancto legitimè congregata*; & reliqua, prout in duobus Constantiensibus Decretis Sessione V. habentur. His positis Nicolaum pro Pontifice habendum decernunt, ipsique obediri mandant.

Antecesserant Decreta de irritatis pœnis & confirmatis gratiis, prout pactum erat: Denique eadem Synodus Lausannensis alia duo Decreta ab eodem Raynaldo descripta edidit 25. Aprilis; Altero Felicem creat ac nominat Sabinensem Episcopum ac per varias amplasque Provincias Sedis Apostolicæ Legatum Vicariumque perpetuum, primumque post Romanum Pontificem locum eidem attribuit, servatis aliquot Pontificiæ Dignitatis insignibus; Altero, post pacem constitutam, Synodus seipsam dissolvit ac dissolutam esse decernit.

Hæc agentes pro Decretis Constantiensibus hanc fidem professos Nicolaus V. tribus datis Diplomatis, quæ incipiunt: *Ut Nobis, &c, Tantò Nos, &c, A pacis autore:* non modò ut ab omni censura immunes, verùm etiam in suis suscepit honoribus; Felicem verò sive Amadæum, eandem fidem toto terrarum orbe testatum, pro Sabinensi Episcopo ac primo Cardinali Legatoque perpetuo habet & agnoscit, 21. Junii eodem anno 1443. Viderat autem Nicolaus, memorata Felicis & Synodi Lausannensis, de Cessione, & pace Diplomata, quorum respectu Bullam *Ut pacis* & Bullam *Tanto Nos*, à se editas esse testatur, nihil ut sit clarius, quàm Felicem & Lausannenses Sessionis V. Constantiensis Decreta laudantes, ac supereminentem Concilii potestatem his asserentes, à Nicolao V. fuisse susceptos.

Quid hîc mentis fuisse Nicolao putant, nullamve, an suspectam immò Apostolicæ Sedi exosam habuisse Sessionis 5. Constantiensis autoritatem, qui Felicem ac Lausannenses eam ad Cœlum idque postremis etiam Decretis extollentes amplexus sit, an fortè existimabat, ab iis Constantienses Canones ita laudari, ut quod jam adversarii volunt, ad solum Schismatis tempus revocarent? atqui Basileenses iis Canonibus adversùs Eugenium indubitatum Pontificem usos prædicabant, quid ergo Nicolaum indulgentiâ usum adversùs eos, qui erroneam aut schismaticam doctrinam non modò profiterentur, sed etiam universæ Ecclesiæ commendarent? apage insana protsùs deliria. Nihil ergo superest, nisi ut eos pro Orthodoxis habuerit, idque tribus Diplomatis uno die editis confirmavit. Sic autem inter Papæ Regisque Oratores pactum erat, ut hæc tria Diplomata de cassatione processuum, de Confirmatione gestorum & de Reformatione privatorum secundùm minutas ab ipsis Oratoribus concordatas, à Nicolao ederentur, & Felici traderentur, quæ Oratorum testificatione in Conciliorum voluminibus edita constant.

Refert quidem Raynaldus ex Jannozio Monotto, Amadæum perfidiæ suæ errorem recognovisse, quem confitentem ac pœnitentem Nicolaus spontè Cardinalem creaverit; at nos Historicis partium studio quæ libuere scribentibus adversùs gestorum fidem, ac Nicolai Diplomata, non credimus, cæterùm in gestis ac Bullis nihil retractationis aut pœnitentiæ reperimus, immò ultima Felicis gesta ac Synodi Lausannensis omnia præclarè ab iis atque à Basileensibus gesta, nec nisi pacis studio irritanda confirmant, utrinque solutæ pœnæ, utrinque confirmatæ gratiæ, de pœnis id notatu dignum, quæcumque à quocumque, etiam ab Eugenio in Felicem ac Basileensem sive Lausannensem Synodum emanassent, eas à Nicolao nullas & irritas declaratas, atque etiam de Regiftris Eugenii, Nicolaique ipsius & locis aliis abolitas atque deletas.

Omnes ergo utrinque pro Orthodoxis habiti, quique pro translatione, quique adversus translationem egissent: retractationes fingunt, quas nec ipsi probant, & Acta respuunt. Joannes Segobiensis Hispanus, Thomas Corcellæus Gallus, alii innumerabiles, sanctitate ac doctrinâ conspicui Basileensi Synodo ad finem usque conjuncti, in pace Ecclesiæ obierunt, famâ integrâ ac virtutum omnium, imprimis verò modestiæ & contemptarum dignitatum laude floruerunt. Ludovicus verò Alamannus Cardinalis Arelatensis Archiepiscopus, quo duce ac Præside

Præside depositus Eugenius, Felix electus, continuat Synodus & ad extremum usque perducta est, ille, inquam, retractatione nulla, imò gestis in Lausannensi Sessione ultima confirmatis, pristinæ dignitati restitutus in sua Ecclesia vixit, obiit clarus miraculis, pro Sancto colitur, Clemente VII. Pontifice, ut jam memoravimus, approbante, nempe omnia bono animo adversus translationem egisse constitit, dum reformationi student, ejusque promovendæ spem in Conciliorum invicta stabilitate repositam putant.

CAPUT XV.

Quæstionem Basileensem de translatione indecisam videri: de Constantiensibus Decretis nullum superesse dubium: Joannis de Paradiso Carthusiani locus de rebus Basileensibus.

Quin ipsa quæstio de translatione rectè consideranti pendere adhuc, & in medio relicta videbitur, ecce enim à Felice, à Lausannensibus nihil retractationis exigitur. Ipse Eugenius translationi Decretum, ut vidimus, Basileense prætendit, & quidem Ferrariensem Synodum Florentiam, Florentinam Lateranum, sed ubique, Concilio approbante, transtulit. De translato Ferrariâ Florentiam Concilio memorabile illud, quod legimus in Actis: Eâ translatione proposita respondisse Græcos, *Nos vellemus Ferrariâ non excedere, quandoquidem in ea statutum est, non alibi Synodum celebrari.* Dixisse Imperatorem Græcum, Lex est apud Latinos, Synodum œcumenicam, non ita simpliciter ac fortuitò, dimitti infecta re, ac sine definitionibus synodicis, præter quam tribus hisce de causis, si pestis grassetur: si fame laboretur: si fiat hostium incursio, qua propter nos etiam justa de causa Synodum transferemus. Est autem causa *pestis*, quo audito omnes dixerunt, *justum est* translationem Synodi notam fieri. Placuit ergò convenire Generalem Synodum, atque ita *indicta est translatio.* Decretum translationis habetur in Conciliorum voluminibus, *Sacro approbante Concilio.* Quo quidem Decreta duo asseruntur à Græcis. Primùm nonnisi necessariis causis Concilium dimitti, antequam definita sint, propter quæ est congregatum. Alterum ne id quidem fieri, nisi assentientibus Patribus.

Neque aliter gestum in Tridentina Synodo, allatum Pauli tertii Decretum de Concilio Bononiam transferendo propter grassantes morbos. Sessione VIII. quæsitum à Patribus, num placeret eâ causâ *decernere ac declarare Concilium esse transferendum, & ex nunc transferri, donec Sanctissimo Domino nostro, & Sacro approbante Concilio videbitur, ut ad hunc seu alium locum ipsum Concilium reduci possit ac debeat. Responderunt: Placet.*

Huic translationi cùm Carolus V. Augustus ejusque Regnorum Episcopi intercederent, Galli quidem consensere, extatque Mandatum Henrici II. ut suo & Ecclesiæ Gallicanæ nomine translatio approbetur, sed cum ea clausula, quòd dictum Concilium Patrum ibidem agentium consensu atque authoritate Bononiam translatum fit.

Mortuo Paulo III. & Julii III. Successoris Bullâ Concilium Tridentinum resumptum, ita decernente atque assentiente Consilio Sessione II. anno 1551. Calendas Maji.

Suspensa Synodus per biennium Sessione XXII. 28. Aprilis 1552. at ipsa Synodo decernente resumpta Synodus sub Pio IV. Sessione 17. sed iterum ipsius Synodi accedente Decreto, denique dissoluta

folutâ eodem ordine Sessione 25. Quæsitum à Patribus, placeatne, ut huic Sacræ œcumenicæ Synodo finis imponatur. Responderunt, Placet. Cæterùm hæc nihil ad nos, qui tantum Constantiensia Sessionis 5. Decreta tutanda suscepimus, ea verò per se summa authoritate constare, & à Martino V. iteratis vicibus approbata esse, & à Synodo Basileensi, dum legitimè canonicéque ageret, repetita: & ab Eugenio IV. sæpiùs etiam in Synodo Florentina comprobata, & à Nicolao V. pro sanctis atque intemeratis habita fuisse demonstravimus. Dum Felicem ac Lausannenses ea Decreta laudantes, atque repetentes, & quidem quovis tempore & adversus quemvis Pontificem valitura, audiit, suscepit, amplexus est, edito etiam Diplomate.

Quin etiam idem Nicolaus Carolum VII. Pace Ecclesiastica confecta nobilem, miris in cœlum laudibus efferebat, cùm Carolus interim totaque Ecclesia Gallicana Pragmaticam Sanctionem omni ope tuerentur, in quâ, ut vidimus, Basileæ repetitos Canones Constantiensis Sessionis IV. & V. recipiebantur, laudabantur, & pro certo ac stabili rerum omnium fundamento constituebantur.

Calixti verò III. qui Nicolao proximus Sedit, tempore Cardinalis Avenionensis anno 1456. Legatus à Latere ad eundem Carolum & Gallias missus, id etiam scripto confirmavit. Nihil se acturum, quod Pragmaticæ Sanctioni adversaretur, cujus Autographum in Registris Regiis haberetur, adeo Pragmatica in nostrorum animis hærebat, nedum à Romana Curia vexabatur.

Ex his concludimus, motam quidem de translatione quæstionem hactenus indecisam certè, quod hîc agitur, & Clerus Gallicanus declaravit, Constantiensia Sessionis V. toties reperita, toties approbata certâ & indeclinabili authoritate constare.

Hic qui scire velit, translationes ac dissolutiones Conciliorum, quo loco à viris bonis doctisque haberentur, legat Jacobi de Paradiso Carthusiani Doctoris Erfordiensis collectum, de septem Statibus Ecclesiæ in Apocalypsi, ibi leget, quàm necessaria reformatio, quàm neglecta, quàm exosa tunc temporis, præsertim Italis & Curiæ: tum subdit mille artes, quibus Concilia dissolvunrur: *quod*, inquit, *clarè probat tragædia nostris temporibus in Basileensi Concilio practicata, & ex hoc ortum est vulnus, nescio quando curabile contra authoritatem Conciliorum generalium, ut absentibus Papa, aut suis Præsidentibus à loco Concilii, vel differentiâ exortâ inter partes ejusdem censeatur Concilium dissolutum, reside itque in persona Papæ de plenitudine potestatis auctoritas dissolvendi, & transferendi Concilia generalia, prout Eugenius olim Papa anno 1437. fecisse comprobatur. Hoc venenum per eum diffusum est in Ecclesias, per adversarios Conciliorum. At quod refugium habebunt, ut subterfugere valeant? correctionem & reformationem, ita ut etiam modernis temporibus frontosè dogmatizare audeant, in quolibet Papa residere plenitudinem potestatis, non solùm super quolibet membro singulari Ecclesiæ, sed & super totam Ecclesiam singulariter congregatam ad libitum ipsius disponendi, decretandi, dissolvendi, transferendi, corrigendi, auctorizandi, ut nullus & audeat dicere, cur ita fuit, & sic totaliter nituntur suffocare authoritatem Conciliorum, contra decretationem ab omnibus acceptam in Constantiensi & Basileensi generalibus Conciliis publicè promulgatam, & contra Pragmaticam Sanctionem super hoc editam, atque factam.* Decreta memorat in Sessione V. Constantiensi edita, ac Basileæ repetita, & ab omnibus accepta. Hoc igitur ad avaritiam ac pessimam adulationem refert, concluditque ira: *Quod*

Quòd Ecclesiâ universali conciliariter congregatâ Papam inferiorem esse non dubitemus, & quod Authoritas Ecclesiæ integrè servanda est super omnem, quacumque præfulgeat dignitate, etiam Papali, in his quæ ad Fidem, & ad Schismatis extirpationem, & ad generalem Ecclesiæ reformationem, in Capite, & in Membris. Secundò Concilium punire potest, & debet quemlibet, etiam Papam, qui contumaciter statutis ejus obedire contempserit, ex præmissis infertur. Si universalis Ecclesia, tàm in Capite, quàm in Membris debet reformari, oportet hoc fieri per totam Ecclesiam conciliariter congregatam, à Capite incipiendo, neque enim spiritus mendax fuisse credendus est in ore omnium illorum virorum celeberrimorum in Constantiensi Synodo congregatorum, qui hoc sanxerunt per Decretum Frequens, licèt quidam ex Italica Natione, de Collateralibus Papæ molestè illud tulerunt, postea tamen omnes consenserunt de Superioritate Concilii Generalis super Papam, licèt inimicus homo iterum superseminavit zizania.

Hæc viri boni ac fortes adhuc subjecta oculis memorabant, de conciliari auctoritate in Constantiensi Concilio consensionem omnium, ac affirmabant superseminata paulò post zizania, atque iis reformationem impeditam deplorabant: ad eam incipiendam, atque promovendam ad Constantiensia Decreta tanquam ad arcem confugiebant. Hæc nos cum iis dolentes ingemiscentesque referimus, Deumque precamur, ne fœdos iterum atque Ecclesiam vastaturos reformatores immittat, & Ecclesiæ vulnera aliquando ab alto respiciat.

CAPUT XVI.

Petri Meldensis Episcopi ad Eugenium IV. Caroli VII. nomine gesta Legatio, an Oderico Raynaldo eam objicienti prosit?

Dum in rerum Basileensium seriem, ac summam intendimus, tantisper distulimus eam, quam Odoricus Raynaldus refert, Petri Meldensis Episcopi anno 1441. gestam, ad Eugenium Quartum, cùm Florentiæ ageret, Caroli VII. nomine legationem.

Hujus Legationis causa erat, ut Eugenius in Synodo Basileensi condemnatus, Florentinâ verò absque ulla Ecclesiæ reformatione facta, novam Synodum generalem, idque in Galliis indiceret, haud ita facilè dissolvendum, atque hactenus factum, pii omnes ingemiscebant; Quod ergo vir prudentissimus verba sua sensusq; ad deliniendum Eugenii animum accommodat, ut eum omni arte perflectat ad Synodum, totum id Odoricus Raynaldus eò refert, ut Basileenses, ab eo damnati fuisse, Pontificia verò Monarchia super omnem Conciliorum authoritatem provecta, & exaltata fuisse videatur. At ille sua dicta sic temperat, ut cum cæteris Theologis Gallicanis conciliaris potestatis defensoribus summâ ipsâ conveniant, Monarchiam commendat Ecclesiasticam, pacis, unitatisque conciliatricem, nihil mirum quippe quam Catholici omnes, præsertim Parisienses, laudent, Basileenses suggillat, qui eam nunc abolere & supprimere contendunt, & illud verbulum, *nunc*, à prudentissimo Oratore interjectum, ad posteriora Basileensia adjicit animos: Priora, quæ conciliarem potestatem recto ordine asserebant, sana esse significat, quare oratione tota quidquid improbat in Basileensibus gestis, ad Eugenii depositi, ac Felicis substituti tempora manifestè refert, quæ Gallia non probabat, multique viri præstantes, Conciliaris etiam potestatis rectæ & ordinatæ strenui defensores, omnia Basileæ tum ab incondita multitudine per seditionem ac tumultum fieri querebantur. Hæc ergo nunc gesta, quæ pacem unitatemque convellant, Orator memorat,

interim

interim cùm supremam in Romano Pontifice potestatem agnoscat, uti omnes Catholicos, ac præsertim Parisienses, facere vidimus, & hoc addit: *Patres constituisse Decreta & Regulas pro ipsius usu gubernando, & regulando, & quicumque*, *inquit*, *præter has regulas hâc potestate utitur*, *superbit*, *& potestatem exercet*, *sicut Principes gentium*, *quod prohibuit Christus*.

Quo loco subdit duas extremitates jam in Ecclesia esse. Alteram quidem procusam in Concilio olim Basileensi, quâ voce olim iterum ostendit, & viguisse olim Concilium illud, & nunc Concilii loco non esse. Alteram item a multis in Flo[illegible]ino exacutam reputari: atque in Concilio quidem Basileensi unam extremitatem nimis exacui extincta potestate. Alteram à Florentino Concilio nimis exacui visam, potestate quidem agnita, sed nulla re addita *pro regulando usu hujus potestatis*, quod quid est aliud quàm Theologorum Parisiensium more supremam ac plenam in summo Pontifice potestatem, sed eam per Canones, & Concilia regulandam, ut etiam in Gallicana Declaratione est positum, agnoscere.

Addit noster Orator, quod ad has extremitates evellendas non sufficit authoritas Papæ, sine generali Concilio; Et si, inquit, Eugeni, in favoribus Principum confidas, absque generali Concilio, procul dubio arundineum baculum tenes. Quibus aliisque patet, in ea Legatione rejectis Basileensibus, sed tantum posterioribus gestis, pro vera Conciliorum auctoritate summâ quidem modestiâ, ne Eugenium exasperarent, sed tamen strenuè esse certatum: Quàm autem Rex Christianissimus Basileensium Patrum ad finem usque honori consulerit Acta eo authore, sub Nicolao V. jam relata testantur, quare hîc finem ea de Legatione dicendi faciemus.

CAPUT XVII.

Bulla retractationis Pii XI. ad Coloniensium Academiam Constantiensia Decreta firmat, *Basileensia tantùm posteriora damnat*.

ÆNeam Sylvium ex gente inclyta Picolominea, Poëtam eximium, Concilio Basileensi etiam post translationem adhæsisse, eique scripto, factoque favisse, pauci sunt qui nesciant, & ipse profitetur. Jam retractationem ejus producemus, ut omnes intelligant, in ipsa retractatione, quæ ille revocarit, quæ intacta reliquerit, quæ ultrò firmaverit.

Anno igitur 1463 ad Universitatem Coloniensem Bullam edidit: *In minoribus*, ex qua perspicuum est, Basileensium gesta ab ipso improbari, sed quæ? ea scilicet quæ contigerunt, postquam *Eugenius Concilium in Italiam transtulit*, *& cum Græcis Ferrariæ convenit*, *& Legati Concilii ad Eugenium defecere*: Hæc ille semper inculcat, hæc non alia retractat, ac revocat.

Sed fortè anterioribus gestis non interfuerat, nec necesse habuit ea quoque reprobare; atqui primo Concilii anno Christi 1431. ad Concilium venisse se narrat. Quid autem ageretur, referentem audiamus: *Aderant Legati Parisiensis Scholæ*, *cujus est fama percelebris*, *adfuerunt aliquando & Veneti & aliorum Germanicæ Nationis Oratores*, *& uno ore Concilii Generalis authoritatem ad cœlum efferebant*. An ergò ea tum improbata fuit, imò, *accessit*, inquit, *& ipsius Eugenii consensus*, *cum dissolutionem Concilii à se factam revocavit*, *& progressum ejus approbavit*. Quorum alterum ad anteriorum approbationem, alterum ad sequentium cursum pertineret; Quis autem ille sit Eugenii consensus à Pio II. memoratus, ipsa verba demonstrant, nempe consensus cum iis, qui uno ore Concilii authoritatem ad cœlum

Cœlum efferrent. Cum his Eugenius, Pio teste, consensit Concilii Basileensis dissolutione revocatâ, atque adeò Constantiensia Decreta firmavit, quæ tum Basileæ toties repetita, & inculcata sunt.

Quin ipse Pius apertissimis verbis hæc Constantiæ Decreta confirmat: posteà quam enim summis laudibus supremam Apostolicæ Cathedræ potestatem commendavit, hæc addit, *Cum hu, & generalis Concilii autoritatem complectimur, quemadmodum & ævo nostro Constantiæ, dum ibi fuit Synodus Universalis declaratum, definitumque est, veneramur enim Constantiense Concilium, & cuncta quæ præcesserunt à Romanis Pontificibus nostris Prædecessoribus approbata;* Ergo Constantiense inter approbata numerandum, neque audiendi illi, qui partim approbatum, partim improbatum memorant, cùm Pius simpliciter approbatum pronuntiaverit & reliquis simpliciter ex æquo approbatis accensitum velit, neque verò quidquam est in Constantiensi Concilio quod non Pius approbet. *Concilii enim, inquit, autoritatem & potestatem complectimur, quemadmodum & ævo nostro Constantiæ, dum ibi fuit Synodus Universalis, declaratum definitumque est. En universum dictum, dum ibi fuit Synodus Universalis.* At ibi fuisse Universalem Synodum jam inde ab initio & in iis etiam Sessionibus, quæ adunatas obedientias præcesserunt, Martinus utique V. toto approbante Concilio definit. His ergo verbis Pius usus est, ne fraude agere, aut aliquam Concilii Constantiensis partem suspectam habuisse videretur: quid quod his Pii verbis Sessionis 4. & 5. Constantiensis Decreta disertè probata sunt. Repetamus enim Pontificis verba, *Concilii autoritatem & potestatem complectimur, quemadmodum ævo nostro Constantiæ declaratum definitumque est.* Quo verò loco declaratum definitumque est nisi Sessione 4. & 5. aut si non ita sunt quæ Pius amplectitur, edissere, quo alio loco aliquid de Concilii generalis autoritate Constantiensis Synodus definitum à se declaratumque voluerit, nihil inveniet; atque adeò quæ tu loca improbata putas, ea sane sunt quæ hîc expressissimè & significantissimè approbentur; At inquies, licèt approbaverit, saltem non eo modo intellexit quem nos secuti sumus, cùm tantam Papæ inesse voluerit in Synodos etiam generales autoritatem, *ut eas & congregare & dissolvere eidem datum sit:* Esto ergo, eò te fatente jam deducta res est, ut Pontifex Concilium congregare & dissolvere, non sane eò usque, ut etiam congregati dissolutique Concilii jussa in fide, in Schismate, in reformatione detrectare possit, quod unum ex Constantiensi Concilio, eique conjuncta Declaratione Gallicana tuendum suscepimus, cætera aliis tractanda relinquimus.

Interim quærimus, an etiam Pius putaverit à Papa dissolvi posse Concilia, nullâ idoneâ causâ, nullâ necessitate, atque ut Eugenius, ejusque adulatores ferebant pro suæ libitu voluntatis. Absurdum, cùm ipse Eugenius nimia illa rejecerit, ac si quæcumque Dissolutio, quo jure, qua injuriâ à Pontifice facta, Pio valere videretur, quò pertinebat ille à Pio memoratus Eugenii consensus, cum iis qui Synodum ab ipso licèt dissolutam stare ac valere sentiebant.

At enim post illam Concilii Constantiensis tam apertam approbationem, hæc Pius subjecit. *Inter Concilia nullum invenimus unquam fuisse ratum, quod stante Romano indubitato Præsule absque ipsius autoritate convenerit, quia non est corpus Ecclesia sine Capite & omnis ex Capite defluit in membra potestas.* Sanè ut congregentur quod verborum tenor indicat, non autem usque adeò omnis, ut Patres semel

congregati nullam à Christo habeant potestatem; Si enim nullam habent nisi à Papa potestatem, unde illud Constantiense Pio quoque probatum, quod Synodus Generalis immediatam à Christo potestatem habeat. Concilianda certè Pii dicta, non collidenda sunt, habeant ergo Episcopicam à Pontifice, Capite post Christum secundo, potestatem, ut congregentur; congregatique maneant. Ordinariè certè, neque enim vel ipse Pius aliud postulaverit, ut autem congregati doceant, decernant, statuant, judicent, à Christo immediatè habent.

Næ illi falsi sunt, rerumque Ecclesiasticarum imperitissimi, qui quod Concilium ordinariè quidem nonnisi convocante Romano Pontifice verè & legitimè congregatum habeatur, ideò ad Pontificis nutum pendere omnia jactant, quasi nulla sit Synodi ad Pontificem accedentis autoritas, satis enim apparuit atque ex sequentibus clariùs elucescet, ita esse Ecclesiam constitutam, ut postquam congregata est, ex Patrum sententiâ omnia decernantur, atque tali cœtui in fidei rebus, aliisque à Synodo Constantiensi memoratis ipse etiam Papa obedire debeat, atque utut is maximè dissolvere possit Synodum, non tamen pro libito, non indictâ causâ, non levi quacumque objecta difficultate, sed magna gravique, quâ tota Ecclesia meritò commoveri possit, cùm ipse pudor prohibeat undique concurrentes Fratres re infectâ dimittere, aut Ecclesiæ Catholicæ in Spiritu Sancto legitimè congregatæ Majestatem aspernari.

CAPUT XVIII.

An Lateranensi Synodo sub Leone X. Constantiensia Decreta abrogentur: quantis autoritatibus hæc firma sint: Cur Patres Gallicani priora Basiliensia gesta in Declaratione sua exprimenda non putaverint.

Lateranensem Synodum sub Leone decimo in eaque editam Constitutionem: *Pastor æternus*, de Pragmaticâ Sanctione abolenda Bellarminus & alii passim objiciunt, quâ Constantiensia toties approbata Decreta rescissa sint; Sicut supra de Florentino, ita nunc de Lateranensi Concilio quærimus, an Constantiensia Decreta explicitè, quod suprà statim quærimus, rescissa sint, ut olim Ariminensia, ne id quidem dixerint, cùm Leo X. Constantiensem Synodum nullo Decreto violavit. Cur ergo reticuit Synodi Constantiensis Nomen, annon reverentiâ Synodi œcumenicæ? Ergo pro œcumenica habebat, cujus proinde Decreta, quæ ad Doctrinam spectant, si labefactaret, semetipsum potiùs quam Constantiensem Synodum ipse convelleret. Itaque hoc illud est quod sæpè querimur: Collidi & committi inter se veluti diffidentes præliantesque Synodos, tanquam in Conciliorum Doctrina esset illud quod Apostolus vetat, *est & non*; quo non modo Constantiensis, sed jam Conciliorum omnium nutet autoritas.

Jam nihil necesse est rem ipsam hic à nobis tractari fusiùs, de qua jam diximus; Summa est, si autoritas autoritati comparetur, Lateranensi Synodo Constantiensem, ut rerum gestarum gloriâ, atque Episcopotum magnorumque virorum numero, & claritudine, sic etiam autoritate esse potiorem, cui deinde subjungimus Lateranensibus Decretis firmari potiùs Constantiensia, quàm rescindi.

Ac de

Ac de Lateranensis quidem Synodi autoritate jam commemoramus, quàm pauci Episcopi, quàm ex paucis Provinciis convenerint, quàm justis de causis Galli se excusârint, quàm difficilis tum ad urbem esset aditus, flagrante Italia atrocibus bellis. Itaque Gallicanæ Ecclesiæ tum Lateranensis Concilii autoritas planè, ut Bellarmino etiam ipsi visa est, non admodum stabilis, quippe qui in asserendis Pontificiis gestis confidentior de Lateranensi Synodo hæc trepidè scripserit. *Concilium Lateranense non fuisse Generale vix dici potest* : & alibi *de Concilio Lateranensi nonnulli dubitant, an fuerit verè Generale, ideò usque ad hanc diem quæstio superest etiam inter Latinos.* Hâc igitur Synodo si præstare contendimus, numerosissimam, ac patentem omnibus Constantiensem Synodum, tantâ rerum gestarum gloriâ nobilem, ac denique à tot Synodis, totque Pontificibus approbatam, id jure nostro agere videbimur.

Jam quod in Lateranensi Synodo dicitur, Romanum Pontificem supra omnia Concilia potestatem habere. Primum quidem vidimus non definiendo sed narrando esse positum, quòd Constantiensibus de ea re definitionibus prævalere non possit, tum ex tenore verborum eò referendum esse, ut Pontifex Concilia indicere, transferre ac dissolvere valeat, quod nec ad quæstionem nostram nec ad ea quæ tuemur Decreta Constantiensia pertinere sæpè ostendimus.

Huc accedit, quod Leo Eugenii, Pii, aliorumque Antecessorum insistens vestigiis, Basileensia damnet, sed ea quæ post translationem gesta sunt, quo etiam refertur illud, quod de superiori Papæ potestate dicit.

Quod autem Pragmatica antiquata sit, nihil ad quæstionem nostram : Etenim Constantiensia iisque conjuncta Basileensia anteriora de Conciliorum autoritate Decreta, etsi inserta Pragmaticæ, non tamen ex Pragmatica vim obtinebant suam, ut prostratâ Pragmaticâ jacere necesse sit, denique Pragmatica abolita quidem est, non tamen ut hæreticum quid, aut erroneum, aut suspectum in fide sonans, sed ut corruptela noxia disciplinæ. Abierunt ergo quæ ad disciplinam spectant, quando quidem Romana Curia ea ferre non poterat, nos ea non tuemur : Stant verò immota, quæ ante Pragmaticam extiterunt Sacrorum Conciliorum dogmata, quæ neque à Leone aut Lateranensi Concilio tacta sunt neque tangi sine gravissimo fidei periculo potuere.

Quare Ecclesia Gallicana in Tridentinâ Synodo antiquam de Conciliorum potestate professa est sententiam, qua de re quid Sancta Synodus, quid etiam Papa egerit, jam diximus; constititque omninò, neque Gallos à Constantiensis Concilii Decretis tuendis destitisse, neque Pontificem aut Synodum ut ab eis desisterent postulâsse.

Diximus etiam, ab eâdem Synodo Basileensem controversiam de translatione in medio esse relictam, cum Tridentini Bononiam indicta translatio ac posteà Concilii suspensio, iterataque celebratio, ac tandem dissolutio, non nisi Synodo approbante, & condecernente facta sit.

Neque prætermittendum id quod Palavicinus refert, Hispanos sæpè multumque questos, quod Sessione 17. Decreto de celebrando Concilio insertum illud esset, tractanda ea quæ *proponentibus Legatis ac Præsidentibus apta, & idonea ipsi Sanctæ Synodo videbantur.* Nempe verebantur, ne Conciliaris autoritas ac libertas eâ clausulâ violaretur, totaque Synodus in Legatorum posita potestate esset.

Nostros ad Hispanorum Sententiam accessisse Acta testantur, tandem ipsa Synodus Sessione 24. *Explicando declarat mentis suæ non fuisse, ut ex prædictis verbis solita ratio tractandi negotia in Generalibus Conciliis*

cilii ulla ex parte immutetur. Neque novi quidquam, prater id quod à Sacris Canonibus vel Generalium Conciliorum forma hactenùs statutum est, unquam adderetur vel detraheretur: Ne scilicet aut Patrum imminuta Majestas aut Legis adolita autoritas putaretur. Sic sapientissima Synodus omnia inter Catholicos controversa integra esse voluit, ne dum Constantiensia semper immota subrueret. Omninò ergo constat valere Constantiensia Sessionis 4. & 5. Decreta. Primum ex sese, suâque & Spiritus Sancti authoritate nixa, tum consequentibus in ipsa Synodo gestis valere, posteà Martino primo toties exequente, tum convocatione Conciliorum trium generalium Papiensis, Senensis, ac Basileensis ex Constantiensibus Decretis instituta ad hæc Decretis Synodi Basileensis adhuc Eugenio adhærentis: nec minùs ex Eugenii Diplomatis in utroque dissidio editis, quin etiam Ferrariensis, ac Florentinæ Synodi expressâ autoritate, Nicolai etiam V. Decretis, atque ipsa Pii II. retractatione, denique Leonis decimi, & sub ipso habitæ Synodi Lateranensis constituta, atque ipsa Synodi Tridentinæ Sententia, ut tantam nubem testium, tantam autoritatem tamque firma monumenta, nemo sine gravissimo suo ac rei Ecclesiasticæ detrimento labefactare possit.

Ex his igitur patet, quàm verè sanctèque Præsules Gallicani, in eâ, quam tuemur, declaratione affirmârint Sessionis 4. & 5. Constantiensis Decreta à Sede Apostolicâ approbata, ipsoque Romanorum Pontificum ac totius Ecclesiæ usu confirmata esse, quo loco, cur Basileensia priora exprimenda non putârint, nemo jam non videt, id causæ fuisse: quòd nihil aliud quàm Constantiensium firmamenta essent, atque id notari velim propter autorem Anonymum, cui Basiliensis Synodi autoritatem valere Gallicanorum Præsulum *Silentium sufficientissima* responsio est. Ingeniosissimum suffragium, quò nempe declinet tot ac tanta argumenta, quæ ex Basileensibus prioribus gestis Eugenianisque consentientibus Decretis tanquam invictissimis munitissimisque Castris prodeunt.

CAPUT XIX.

An Constantiensibus Decretis nixa Sententia ad fidem Catholicam pertineat.

QUæ res, cùm ea Doctrina, quam tuemur, à Constantiensi Concilio definita sit, illudque Decretum à Sede Apostolicâ, totaque Ecclesia comprobatum, an igitur ad fidem Catholicam pertineat, contraria verò Sententia an hæretica judicari debeat? Nostri atque imprimis Pius ille, doctusque Gerson apertè pronuntiavit hæreticam esse, quæ Synodi Constantiensis œcumenicæ definitioni adversetur. Sic enim incipit Decretum Sessionis 5. de quâ agimus; Hæc Sancta Synodus Constantiensis Generale Concilium faciens in Spiritu Sancto legitimè congregata ordinat, definit, decernit & declarat, ut sequitur.

Porrò dubitari nequit, quin res, de quâ agitur, pertineat ad interpretationem divini Juris. Quæritur enim quam potestatem Petro ac Successoribus: quam Ecclesiæ atque Conciliis Christus dederit, Definit Synodus, eam Conciliis potestatem à Christo immediatè datam, cui etiam Petri Successorem subesse oporteat; Ergo clarè agitur de Interpretatione Divini Juris, adeoque de Doctrina Catholica à Deo revelatâ: neque Bellarminus aut ejus asseclæ diffitentur, certè quod hæc verba, quicumque; cujuscumque dignitatis, etiam

etiam Papalis, hujus & cujuscumque Concilii generalis legitimè congregati statutis obedire contempserit, illi interpretantur, non de quocumque Concilio Generali, sed de Concilio in Schismate habito, tanquam aut certus Papa non sit, maximè Papa, aut Concilium in Pace habitum non sit, vel maximè legitimè congregatum, id ostendimus esse meram puramque tergiversationem & cavillationem verbis Concilii apertissimè repugnantem; Quod autem de Concilii Constantiensis fluxa autoritate dicunt, non minùs clarè ostendimus, id nonnisi conculcata Conciliorum Generalium, Romanorumque Pontificum autoritate dici posse, ut nihil obstare videatur, quo minùs ea sententia hæretica sit, quæ Concilii OEcumenici definitioni tam perspicuè adversatur; Unum illud obest, quod est ab adversariis non indiligenter notatum, his Decretis pro more Synodorum de fide agentium, atque hujus quoque Synodi, Wiclefum, Hussum ac Joannem Parvum damnantis, non fuisse adhibitam anathematis pœnam, ac nequidem dictum, ita secundum fidem Catholicam esse tenendum.

Addimus Synodum Basileensem in anterioribus probatissimis gestis Constantiensia Decreta repetentem iisdem duntaxat verbis usum esse; quod autem tres suas veritates ex Constantiensi Synodo repetitas *ad veritatem fidei Catholicæ* ita pertinere sancit, ut qui his *pertinaciter repugnet, sit censendus hæreticus.* Factum id post translatum Ferrariam Concilium, quæ posteriora gesta anterioribus æquiparari non posse antedicta demonstrare videntur.

Responderi potest, non propterea videri adversarios omnis condemnationis immunes, neque enim Apostolos Hierosolymitani Concilii Decreto adhibuisse Anathematis pœnam, sed ita conclusisse: *A quibus custodientes vos benè agetis:* Cæterum postquam edixerant, *Visum est Spiritui Sancto & nobis*, satis significatum, non sine pœnâ gravi futuros esse eos qui Sancti Spiritûs judicium contempsissent: ita æstimandum de Constantiensi Synodo, postquam edixit, Hæc sancta Synodus, generale Concilium faciens, in Spiritu Sancto legitimè congregata ordinat, decernit, definit, & declarat, ut sequitur, pœnam enim minimè declaratam ex Decreti ac Sancti Spiritûs autoritate statim in contumaces sequi.

Huc accedit, quòd Synodi ab Anathematis pœna pronuntient atque definiant maximè adversùs hæreticos, perduelles, ac superbos; Synodus Constantiensis Sessione quinta, inter Catholicos dijudicâsse videatur, satis ergo visum Christi fidelibus non contumacibus, sed ad obedientiam pronis, nullo Anathematis metu suam mentem ostendisse ac definitione edita confirmâsse.

Huc etiam referri potest Clementis quinti in Concilio generali Viennensi definitio, quæ incipit *Fidei Catholicæ* & referri Clementina unica *de summâ Trinitate*. Ubi duæ Theologorum *opiniones* referuntur, quorum quidam dicerent *Per virtutem Baptismi parvulis culpam remitti, sed gratiam non conferri:* Alii autem assererent, *quod ei culpa remittitur & virtutes & informans gratia infunduntur quoad habitum, etsi non illo tempore quoad usum.* Has inter opiniones Synodus sic decernit. Nos opinionem secundam tanquam probabiliorem, & dictis Sanctorum ac Doctorum modernorum Theologiæ magis consonam & conformem, sacro approbante Concilio, duximus eligendam.

Huic ergo Decreto nullâ licèt adhibitâ aut hæreseos notâ aut Anathematis pœnâ Catholici omnes ex autoritate Concilii paruere. Quanto ergo magis parere

N 3 debue-

debuerunt Constantiensi Concilio, non tantum declaranti, *probabiliorem opinionem* sed absolutè edicenti, *Hæc sancta generalis Synodus in Spiritu Sancto congregata ordinat, definit, decernit & declarat, ut sequitur.*

Atque illud quidem Constantiense Decretum est ejusmodi, ut ab eo cætera tanti Concilii Acta pendeant: Hinc Wiclefi de primatu Romanæ Ecclesiæ error condemnatus: Hinc destituti Pontificis, etiam ejus qui à Synodo totoque ferè Christiano orbe colebatur: Hinc alter substitutus eique creando forma præscripta. Hinc de Conciliis Generalibus convocandis Canon conditus, ordinata reformationis structura, ac fundata spes Orbis, ut cum eo Decreto tota Constantiensis Synodus prosternatur.

An ergo adversarii ex omisso Anathemate ab hæresi satis purgatos se putent, ipsi viderint à gravi certe nota immunes esse non posse.

Ac si illi qui electam à Viennensi Concilio probabiliorem seu probatiorem sententiam contempserunt, à Tridentinâ Synodo tandem Anathemate damnati sunt, videant contemptores Decreti Constantiensis, quanta illis immineant, qui plenam & absolutam tanti Concilii definitionem abjecerunt.

Cæterùm id cogitent, à Synodo Constantiensi nec prætermissam pœnam, ecce enim apertissimè decernit, ut ipse etiam Papa, si obedire contumaciter contempserit, nisi resipuerit, condignæ pœnitentiæ subjiciatur ac debitè puniatur, etiam ad alia juris remedia, si opus fuerit, recurrendo. Qualia verò sint juris remedia, quàm fortia, quàm gravia, nemo nescit, quæ remedia si expedit in eos, qui tali inobedientiæ contempto Synodi Decreto faveant ac serviant. At Clerus Gallicanus huic sententiæ adversantes, neque perduelles, neque contumaces reputat, priscamque sententiam retinere & declarare contentus ab omni non modo Anathemate, verùm etiam censura temperavit, tantamque rem Ecclesiæ Catholicæ judicio reservavit.

CAPUT XX.

An ea, quam vocant, Parisiensium sententia occasione Schismatis exorta sit lata in Joannem de Montesono Anno 1387.

Petri Alliacensis, Joannisque Gersonis atque aliorum Parisiensium de potiore Conciliorum potestate sententiam, quam posteà Synodus Constantiensis amplexa sit, multi eo nomine suspectam putant, quod eam non sponte ac veritate duce exortam, sed vi quadam extortam putant, nempè occasione Schismatis, seu potiùs litigationis ejus, quæ inter Gregorium XII. ac Benedictum XIII. suborta, ad id expediendum remedium & Theologos passim & ipsam adegit Synodum; primum quidem remedia, quibus malis Ecclesiæ providetur ex ipsâ traditione, atque ex ipsa veritate esse deprompta, neque unquam Ecclesiæ opus est, ut novam doctrinam excogitet, malisque occurrentibus id effici potest, non ut novitates pariat, sed ut antiqua dogmata diligentiùs proponat atque explicet, quod non infirmandæ sed potius asserendæ, confirmandæque doctrinæ sit, quare ex actis potuit eos, qui occasione litigationis hujus Conciliarem potestatem extollendam putârunt, illud remedium non proposuisse ut novum, sed ut consuetum & in illa necessitate diligentiùs adhibendum. Multa quoque suo loco suppetent, quibus constet, eam sententiam, quam tota nunc Ecclesia & Synodus Constantiensis amplexa sit, ex antiqua & certa traditione manâsse. Nunc ea commemoramus quæ Anno 1383. Facultas nostra gessit atque

atque decrevit, Schismatis quidem tempore, sed antequam illa de utroque Pontifice in ordinem redigendo dissidia orirentur, Facultas Parisiensis Joannis de Montesono Ordinis Prædicatorum assertiones condemnavit; De immaculatâ Deiparæ Virginis conceptione imprimis agebatur: Censura Facultatis Episcopali judicio confirmata, Joannes de Montesono ad Clementem septimum, Avenione agentem, quem Gallia venerabatur, appellavit, delecti qui causam Facultatis coram Clemente agerent. Petrus de Alliaco tum Collegii Navarrici Magister Legatorum Princeps in Consistorio coram Pontifice omnium nomine peroravit, atque imprimis, *Protestamur*, inquit, *quod non nostro proprio aut personali nomine in hujus causæ prosecutione dicemus, sed solùm ex parte, & aliorum nomine, qui nos mittunt*, in uno ergo Alliacensi Facultatem universam audiemus.

Sic autem causam ipsam aggreditur; *Joannes*, inquit, *de Montesono id ad sua appellationis fundamentum principaliter assumit, quòd solius Sedis Apostolicæ est circa fidem declarare, damnare & reprobare, iterum quod eorum quæ tangunt fidem ad solum summum Pontificem pertinet examinatio & decisio.*

Ad illud fundamentum Joannis de Montesono Petrus de Alliaco duo respondebat, primò: *Hoc dictum continet manifestam hæresim*; 2. *hoc postremum sic probat, supponendo quod sit Sedes Apostolica, nam ipsa, vel est universalis Ecclesia, vel aliquod generale Concilium, universalem Ecclesiam repræsentans, vel particularis Ecclesia Romana, in quâ scilicet Ecclesia sedet, cui præsidet summus Pontifex, & ideò ipse & Sedes Apostolica non sunt jam Sedes, sed sedens, ex quibus clarè patet, si ad solam Sedem Apostolicam pertinet circa fidem declarare vel reprobare, quod ad solum summum Pontificem hoc non pertinet.* Et è contra, si ad solum summum Pontificem pertinet, *eorum quæ sunt fidei, examinatio, & decisio, hoc ad solam Sedem Apostolicam non pertinet.* Et sic apparet, quomodo *in illo dicto manifesta est repugnantia.*

Jam quæ sit illa hæresis, quæ in Joannis de Montesono dictis continetur, sic exponit, *Quod ad solum summum Pontificem pertinet eorum, quæ tangunt fidem, examinatio & decisio, continet manifestam hæresim, immò multas hæreses. Tres autem commemorat; primam, quia per illam exclusionem excluditur universalis Ecclesia & generale Concilium eam repræsentans, quod est hæreticum, quia in Causis fidei à Summo Pontifice appellari potest ad Concilium, sicut patet* 19. *distinct. cap. Anastasius, & manifestum est, quòd ad ipsum pertineat Concilium de Causis fidei definire, sicut patet ex autoritate Gregorii distinct. XV. Cap. sicut.* Secunda hæresis: eo quod per illud excludatur *Sedes Apostolica, ut dictum est* (nempe quatenus sedenti opponitur & manere censetur, obeunte Pontifice) *& est manifestè hæreticum.*

Tertia hæresis est, quod excluduntur Episcopi Catholici ab omnimodâ cognitione, examinatione & decisione eorum quæ sunt fidei, quod est contra jus divinum & humanum.

Unde concludit condemnandum Joannem de Montesono, & propter prava asserta, *& propter frivolas appellationes, quia alioquin verisimiliter formidandum erit, quod deinceps apud Judices ordinarios, nemo compellatur erroneas suas assertiones revocare, dubitabunt enim per varias appellationes, per processus longos, per graves impensas vexari, vel per falsas accusationes in fama, aut aliàs lædi, quod quàm magnum & apertum esset in fide, ac moribus periculum, satis notum est.*

Hæc nos ex Registris vetustissimis descripsimus, hæc in Bibliothecis habentur

tur, nostrisque omnibus nota; & confessa sunt, sic sacra Facultas Sedis Apostolicæ & Episcoporum jura defendit, & quod in rem nostram conducit *maximè in Causis fidei à Papâ ad Concilium appellari posse*, docet tum, Concilii esse officium de Causis fidei definire, ea definitione scilicet à qua appellare non liceat. Hæc uno ore docebant Theologi Parisienses; Hæc docentes Clemens septimus suscepit, censuram Facultatis confirmavit, atque hinc Joannis de Montesono in Clementem odia ac scripta permulta Pontificibus qui Urbano VI. successissent, quæ scripta Odoricus Raynaldus sæpè laudat, quo fonte profecta sint tacet; Neque objicias nullam esse autoritatem Clementis, utpote Antipapæ, pro vero enim Papa in Galliâ ac media Ecclesiæ parte colebatur, adeò probabili ratione, ut multi sanctitate, ac miraculis clari ei adhærerent. Itaque ab eo ejusque Successore Benedicto cum æmulis æquo jure certatum fuisse vidimus, cùm ejus sententia plenam executionem habuit, probante Galliâ, ac nemine per totam Ecclesiam reclamante, ne Urbano quidem VI. quique ipsi adhærerent.

Et illi quidem, quo erant in Clementem in Clementinosque odio, haud probâssent violatam Sedis Apostolicæ dignitatem, victusque Montesonus Urbanum VI. ac Bonifacium IX. quos omni ope tuebatur, acribus stimulis in adversarios instigâsset.

His ergo perspicuè refelluntur ii, qui Parisiensem de potiore Concilii potestate sententiam Constantiæ demum emersisse memorant, aut ad extremum Pisis inter ea certamina, quibus de æmulis Pontificibus tollendis litigabant, ecce enim triginta annis ante Constantiense Concilium, cùm nec dum quidquam moveretur ad ambos contendentes in ordinem Conciliari autoritate cogendos, nostri in causis fidei à Papâ appellari posse ad Concilium coram eo, quem colebant, Papâ, ejusque Consistorio, nemine reclamante, asserebant.

Quod autem in Causis fidei Synodus anteponenda crederetur, hinc sequi putabant absolutam Concilii supra Papam autoritatem, quia *indeviabile* nempe Concilium *deviabili* nempe Papæ anteponi necesse sit.

Quo argumento usos in ipso Constantiensi Concilio Petrum de Alliaco, ejusque discipulum Joannem Gersonem, nostrorum antecessorum ac sacræ Synodi Duces, suprà demonstravimus, ut profectò constet ad Schisma extinguendum, nihil novi à nostris, sed quæ priùs animo hæserant adversùs Ecclesiasticæ pacis ac reformationis hostes fuisse deprompta.

CAPUT XXI.

Facultatis articuli adversùs Joannem Sarrazini Prædicatorem paulò post Constantiense Concilium ac Martino V. sedente.

JAm postquam de ambobus contendentibus in ordinem cogendis finita lis est, quid nostra Universitas cum aliis Universitatibus, immò cum tota Ecclesia pro Conciliorum potestate egerit, decreverit, scripserit, utque Pisanæ & Constantiensi Synodis præluxerint, suprà exposuimus, sed quandoquidem ea ad Schismatis tempus, non autem ad omnia Ecclesiæ tempora pertinere fingunt, operæ pretium erit, sacræ Facultatis audire sententiam, Constantiensi jam transacto Concilio compositis rebus ac Martino V. sedente.

Anno igitur Christi 1429. Martini undecimo Facultas priscis nixa dogmatibus articulos refellebat, quibus Joannes Sarrazini ex Prædicatorum ordine Licentiatus evertebat Constantiæ stabilitam de Conciliorum autoritate doctrinam.

Hi

Hi articuli sæpè vulgati, jam in omnium sunt manibus. Ex his aliquot seligamus. Primus Sarrazini articulus: Omnes potestates Jurisdictionis Ecclesiæ aliæ à Papali potestate, sunt à Papa ipso, quantùm ad Institutionem & Collationem, sic Turrecrmata postea, sic deinde Cajetanus, sic moderni Lovanienses Conciliorum potestatem in ipso fonte labefactant: dum omnem potestatem ac Jurisdictionem Ecclesiasticam à Papa esse contendunt; At Sacra Facultas hæc reprobans jubebat à Sarazino hunc pronuntiari articulum, Omnes potestates Jurisdictionis Ecclesiæ aliæ à Papali sunt ab ipso Christo, quantum ad Institutionem & Collationem primariam, à Papa autem, & ab Ecclesia, quantum ad limitationem & dispensationem ministerialem.

Vigilanti verbo Institutionem & Collationem primam Christo attribuebat, à quo nempe constabat, Apostolatum Verbi causâ, & esse institutum & certis hominibus collatum. At limitationem ad certa quædam loca, certamque Diœcesim, quam à Christo immediatè non esse constabat, non Papæ quidem soli, sed Papæ & Ecclesiæ tribuebat.

Joannis Sarrazini secundus articulus; Hujusmodi potestates non sunt de jure divino, nec immediatè instituta à Christo.

Tertius quidem articulus; Non invenitur, Christum tales potestates scilicet alias à Papali expresè ordinâsse, sed tantum supremam, cui commisit Ecclesiæ fundationem. At Sacra Facultas contrarios articulos à Sarrazino deffendi jubet; Ex his tribus articulis Sarrazinus inferebat quartum, nempe, Quod tota autoritas dans vigorem Statutis Conciliaribus in solo Summo Pontifice resideret, at Facultas jubebat ab eo sic pronuntiari: *Quandocumque in aliquo Concilio aliqua instituuntur, tota autoritas, dans vigorem Statutis, non in solo Pontifice, sed principaliter in Spiritu Sancto & Ecclesia Catholica residet.* Rectè enim neque Petrus ait, Visum est Spiritui Sancto & mihi, sed Ecclesia Catholica & Pastores adunati: *Visum est Spiritui Sancto & Nobis.*

Jam articulo 7. ex pessimis dogmatibus Joannes Sarrazinus pessimum corollarium istud inferebat. Sicut nullus flos, & nulla pullulatio, nec etiam omnes flores & pullulationes possunt aliquid in arborem, cùm pariter instituta & ab arbore derivata sint: Sic omnes aliæ potestates nihil de jure possunt contra Summum Sacerdotium, quæ Sacra Facultas revocari jubebat his verbis; Aliqua potestas scilicet potestas Ecclesiæ de jure potest aliquid, & in certis Casibus contra Summum Pontificem; Sic profectò docebat, Summo Pontifice præstare Ecclesiam ipsa potestate, neque in uno Schismatis casu, cùm nihil de Schismate ageretur; sed certis in casibus, iis scilicet quæ Constantiæ exposita erant, in Fide, in Schismate, in Reformatione, hoc est, in constituendâ generali Disciplinâ, hanc Papali potestate superiorem Ecclesiæ potestatem à Christo immediatè esse asserit, vanaque effugia in antecessum præcludit.

CAPUT XXII.

Pergit Facultas Parisiensis cohibere Mendicantes. Basileense dissidium: Pax: Facultas in prisca Sententia: Decreta vigente Pragmaticâ Sanctione.

Ut erant Mendicantes in Pontificiæ potestatis adulationem proni, Nicolaus Quadrigarii ex Ordine Eremitarum Sancti Augustini Joannem Sarrazinum Prædicatorem imitatus, hæc asserebat:

quod sola Papæ potestas in tota Ecclesiâ est immediatè à Christo; Vigilantissima Facultas sua decreta repetebat, quæcumque articulo primo Sarrazini opposuerat, ut suprà memorantur, iterari totidem verbis jubebat anno 1432.

Quid per ea tempora ac vigente Concilio Basileensi Sacra Facultas Parisiensis, eique conjunctæ Coloniensis, aliæque Germanicæ Nationis Academiæ crederent, testatum voluit Pius II. cujus hæc ad Coloniensem Academiam verba protulimus: *Aderunt Legati Parisiensis Scholæ, cujus est fama percelebris; adfuerunt aliquando ac vestri & aliorum Germanicæ Nationis Oratores, & uno ore cuncti Concilii Generalis autoritatem ad Cœlum efferebant*, eam scilicet, quâ Eugenius sua de dissolvendo Basileensi Concilio diplomata rescindere jubebatur.

Retulimus etiam, quid post translationem Concilii Basileensis, Parisiensis Facultas, eique conjunctæ Coloniensis, Erfordiensis & Cracoviensis egerint: nempè id assiduè repetebant, *Indeviabile Concilium* Deviabili Pontifici anteponi oportere.

Neque verò rebus sub Nicolao quinto pacatis Sacra Facultas, atque Ecclesia Gallicana ab instituto deflexerunt, cùm relatis hujus fœderis actis demonstraverimus, Constantiensem de Conciliorum potestate sententiam his esse firmatam.

Quare anno Domini 1460. cùm Pius II. in Conventu Mantuano Regi, Regnoque gravia interminatus esset, Joannes Dauret Procurator Generalis ab iis appellavit, fultus Decretis Sessionis 5. magni Concilii Constantiensis, eamque secutæ Basileensis Synodi, quæ eadem Decreta Constantiensia innovavit, præsidente Legato Sedis Apostolicæ; Hæc igitur Decreta à Romanis Pontificibus comprobata in Ecclesia Gallicana vel maximè vigere testatur Regis atque communi Ordinum Nomine, inficiante nemine, nemine conquerente, neque quisquam in Gallia aliter cogitabat.

Soli Mendicantes Pontificiam potestatem solam immediatè à Christo, aliorum omnium potestatem à Petro esse dicebant. His Pontificem supra omnia Concilia extollebant; At Sacra Facultas Joannem Munerii, Theologiæ ex Prædicatorum Ordine Professorem hæc docentem compescebat, atque ex priscis Decretis ad palinodiam adigebat, anno 1470.

Ne Prædicatoribus ac Sancti Augustini Eremitis Minores deessent, Joannes Angeli hujus Ordinis Papam supra Canones evehebat his verbis: *Quod Papa posset totum jus Canonicum destruere & Novum construere.* At Sacra Facultas à Venerabili Capitulo Tornacensi consulta respondebat: *Hæc propositio est scandalosa, blasphematoria, notoriè hæretica, & erronea.*

Idem Joannes de Angeli asserebat, *Quicumque contradicit voluntati Papæ, paganisat & sententiam excommunicationis incurrit, ipso facto, & in nullo Papa reprehendi potest nisi in materiâ hæresis*; Respondit Sacra Facultas. *Hæc propositio est falsa, scandalosa & sapiens hæresim manifestam* annno 1481.

Anno 1497. Januarii 11. sub Alexandro VI. Facultas à Carolo VIII. Rege de habendo Concilio Generali consulta, respondit, quod summus Pontifex & Pater Sanctissimus tenetur de decennio in decennium congregare Generale Concilium Universalem Ecclesiam repræsentans, & maximè nunc, cùm tanta sit deordinatio in Ecclesia, tàm in Capite quàm in Membris, quæ cunctis notoria est. Sic Papam ad Concilii Constantiensis Canones sequendos adigebant, iisque teneri eum affirmabant.

Anno 1505. Cùm idem Alexander VI. certam pecuniarum collectam imperâsset; Decani & Capitulum Venerabile Parisiensis Ecclesiæ hoc suæ appellationis. ac justæ

ac justæ defensionis fundamentum ponunt. *Quod sit omnibus per plura Sacro-Sancta Generalia-Concilia, præcipuè per saluberrimum & irrefragabile Concilium Constantiense & ei immediatè subsequens Basileense oraculum decretum, declaratumque fuisse ad dubia piarum mentium extirpanda, noxiasque in contrarium, & adulantes summo Pontifici falsitates abolendas; omnes cujuscumque sint status, dignitatis, potestatis, etiamsi prima sit & Papalis, Statutis & ordinationibus dictorum Sacrorum Conciliorum teneri, ligari & adstringi, ita ut si in contrarium quisquis facere audeat, & attentet, etiamsi Romanus Pontifex, nullum sit, & inefficax, quod agit præter id quod etiam de perperam attentato, præsertim si Ecclesiam turbet & scandaliset emendationi & correctioni Universalis Ecclesiæ, cùm primum haberi sacrum Concilium poterit, deferri ac subjici potest.* His se fundamentis Gallicana libertas tuebatur, & Canones Constantienses adversùs certum quoque & indubitatum Pontificem ex paternâ traditione & Scholæ Parisiensis placitis exercebat.

Anno 1512. sub Julio II. Cajetanus librum edidit de comparatione Papæ, & Concilii, quem librum Ludovicus XII. ad Facultatem misit, ut eum examinaret, ac falsa refelleret datis litteris 19. Februarii anno 1512. Sacra ergo Facultas, qui librum confutarent, Jacobum Almainum ac Majorem elegit, quos testantes legimus; *Quod ista sit Conclusio, quam tenent omnes Doctores Parisienses, & Galli, quòd potestas Papæ subjecta est potestati Concilii; quòd ista sit resolutio Scholæ Parisiensis, & Ecclesiæ Gallicanæ*: Quòd in Universitate Parisiensi contraria sententia non probabilis habeatur, & qui tenuerit in campo revocare cogatur, quæ cùm sub oculis Facultatis, immò ejus mandato scripserint, Facultatem eorum ore loquentem audimus.

Hos libros Julius II. nullâ censurâ notavit, cùm infensissimus Pontifex in Gallos totius orbis arma concitaret, sed antiquam probatamque Doctrinam censuris proscribere nemo cogitabat.

CAPUT XXIII.

Post abolitam Pragmaticam Sanctionem eadem Doctrina apud nostros etiam in Tridentino Concilio.

Pragmaticâ Sanctione sub Leone X. Regis consensu antiquatâ hujus Sanctionis sublatam disciplinam in Doctrina nihil esse immutatum vidimus.

Anno 1514. 13. Junii Frater Ludovicus Cambout præsentatus Fratrum Prædicatorum, hæc asserebat in Actu qui Aulica dicitur: *Episcopus qualis inter Apostolos solus Petrus à Christo immediatè fuit consecratus, Curatus verò jure positivo institutus, cùm nec Episcopus quisquam, Petro dempto, immediatè est à Christo institutus. Adscriptum in Registris Facultatis, quæ assertio Magistris nostris præsentibus displicuit, quia falsa: jussumque à Sacra Facultate est, ut Ludovicus Cambout in Sorbonica oppositam Conclusionem teneret, hoc adjecto, quod oppositum non est probabile.*

Quo sensu Facultas ut Episcopos ita etiam Curatos à Christo esse velit, alibi exponemus. Hic quidem quæ sunt hujus loci exequimur; Per ea tempora jam Lutherus exsurrexerat in Sedem Apostolicam, cujus cohibendus furor, sacerque ille Primatus à Christo institutus asserendus fuit, id Sacra Facultas ex prisca Doctrina & Constantiensibus placitis egregiè præstitit. Itaque cùm à Francisco I. Philippus Melanchton atque alii Germanici Theologi accirentur, qui de rebus Theologicis cum nostris Theologis tractarent, Sacra Facultas hæc Regem commonuit, interrogandos esse eos primùm, an confiteri velint, Ecclesiam militantem divino jure fundatam, indeviabilem esse in fide, ac bonis moribus, cujus Ecclesiæ sub

Christo Petrus Caput esset ejusque Successores, item an velint eidem Ecclesiæ parere, ejusque Doctrinæ & determinationi assentiri, ut veri Ecclesiæ filii, eique subditi, item utrum admittant determinationes & Decreta Conciliorum Generalium Ecclesiæ; Item an fidem adhibeant Canonibus ac Decretis Romanorum Pontificum ab Ecclesiâ receptis & approbatis. Sic Facultas diligentissimis verbis ex antiqua Scholæ, immò Ecclesiæ traditione depromptis & Papæ Primatum agnoscebat, & supremam Ecclesiasticæ potestatis arcem in ipsa Ecclesiâ Catholica ejusque Generalibus Conciliis collocabat anno 1535. Septembris 15.

His consentanea protulit, cùm eodem anno conscripsit illos adversùs Lutherum articulos, quos supra retulimus. His Ecclesiæ & Conciliorum Generalium potestatem pro Pontificia apertè commendabant: in horum Decreta & fidem nihil errati irrepere posse fatebantur: ad eos referebant determinationem eam, quâ nulla certior esse possit, Pontifici tantùm obedientiam deberi docebant, non tamen ut ei, qui errare non posset, ex quo consequitur illa erga omnem legitimam potestatem solemnis exceptio, ut ei pareatur, si nihil divino juri adversum imperet.

Hi articuli anno 1535. à Facultate conscripti atque anno deinde 1543. toto Regno vulgati, ac recepti, quid omnis Gallicana teneret Ecclesia, satis docent, neque desunt per idem tempus egregia testimonia, quibus mentem suam antiquæ doctrinæ adhærentem comprobavit.

Nempe habita est Lutetiæ anno 1528. ab Antonio Cardinale Pratensi Archiepiscopo Senonensi celeberrima ac sanctissima Synodus Provinciæ Senonensis, quibus & Lutheri errores damnarentur & Sancta Ecclesiasticæ disciplinæ reformatio fieret.

Annotata sunt Lutheri dogmata, in his illud, Primatus Summi Pontificis non est à Christo: Hæc ergo Synodus ad ea confutanda tribus nititur, quòd Ecclesia Universalis errare non possit, utpote quæ regatur Spiritu veritatis, secum manente in æternum, & cum qua Christus maneat, idque ad consummationem Sæculi.

Hoc primum omnium ac validissimum fundamentum, quod luculentiùs exponitur Decreto primo de Fide, his verbis: Una igitur Sancta & infallibilis Ecclesia, quæ nec à Charitate deficere potest, nec ab orthodoxa Fide deviare: cujus autoritatem qui in fide & moribus secutus non fuerit, quasi Deum abnegaverit (cui Gloria in Ecclesia & Christo Jesu in omnes generationes) infideli deterior habeatur.

Alterum secundo Decreto explicatur; quòd Ecclesia non sit invisibilis: Quisquis igitur, inquit, tergiversandi studio invisibilem & incertis sedibus errantem dixisset, omnium hæresium puteum fodisse judicetur.

Tertium Decreto tertio de autoritate Sacrorum Conciliorum constituunt his verbis: *Proinde cùm certa sit & infallibilis Ecclesiæ regula, nec aliquando invisibilitatis prætextu excludi queat, ea profectò Sacris Generalibus Conciliis autoritas derogari non possit, quæ proximè Universalem repræsentant Ecclesiam.*

His igitur tribus fundamentis ponunt hæc consentanea, ut librorum Canonicorum autoritas veraque Interpretatio ab Ecclesia repetatur, valeantque traditiones etiam non scriptæ, quæ à primis Ecclesiarum principiis ad nos propagatæ fuerint, ex quibus deinde peculiaria Lutheri Dogmata condemnentur. Sic ergo nostri cum Ecclesiæ autoritatem exponerent, de Pontificia infallibilitate aut Superioritate nequidem cogitabant, de quâ conticescere in eo exponendæ Ecclesiasticæ autoritatis articulo, nihil est aliud quàm eam à certis probatisque arcere dogmatibus.

Ita anno 1562. & 1563. ex ea Doctrinâ

ctrinâ in Concilio Tridentino ambiguam formulam respuebant, Constantiensia, iisque conjuncta Basileensia Decreta laudabant, ex eorum autoritate Conciliarem potestatem unanimi consensu potiorem profitebantur: Id toto orbe testatum ad Summum Pontificem perferendum curabant, seque ei approbant; quæ omnia alibi relata, hîc memorata tantùm, non designata volumus.

CAPUT XXIV.

Acta Parisiis apud Prædicatores Richerio Syndico anno 1611.

QUibus Curæ erat occultis machinationibus absolutam potestatem tueri, ac Pontificiam autoritatem omnibus Conciliis totique adeò Ecclesiæ anteferre, Galliam obilare suis Conciliis sentiebant, idque Aulicis artibus agebant, ut apud nos quoque adulatoriæ sententiæ irreperent; Cæso igitur per infandum parricidium Henrico Magno, pupillo sub Principe Regina Matre ac Tutrice, Itali atque Italis septa, oportunum tempus mutationibus nacti spargere libellos adulatoriâ doctrinâ plenissimos, Doctoribus ablandiri, Sacram Facultatem quâcumque arte poterant in partes trahere, si possent, sin minùs graves ciere motus & intestinis agitare dissidiis.

Erat tunc Syndicus Sacræ Facultatis Edmundus Richerius, acer homo, & priscorum Academiæ Parisiensis Decretorum tenax; is igitur ultramontanis conatibus vehementissimè repugnabat.

Anno 1611. Capitulum Generale Prædicatorii Ordinis Lutetiæ Parisiorum habebatur, quibus in Conventibus solent Theses proponere solemnissimo more, his inseruerunt. *Romanum Pontificem in fide & moribus errare non posse: in nullo casu Concilium esse supra Papam: ad Papam pertinere dubia decidenda in Concilio proponere, decisa confirmare, vel infirmare, partibus silentium perpetuum imponere.* Multæ turbæ. Grave videbatur hæc publicè in Gallia agitari, ac Richerius Syndicus virum Clarissimum Nicolaum Cœffeteau, Doctorem Parisiensem, & Prædicatorem Priorem in ipsis pergulis, quo loco in publicis Disputationibus considere Doctores solent, coram Doctoribus compellabat *rem indignissimam ac minimè ferendam*: tentari patientiam Gallorum, si prædicti articuli intacti maneant, statim Gallos atque exteros sibi persuasuros, Sorbonam isto silentio à majorum suorum placitis desciscere, publicum errorem publicâ satisfactione eluendum. Hæc gravissimè questus, jamque recessurus hoc responsum à Priore tulit: Se quidem inscio hæc facta, injunctum sibi à Regiis cognitoribus, caveret diligenter, ne quis in eos articulos disputaret. Patrem Generalem Præsidi ac Respondenti strictissimè præcepisse, ne de illis partibus responderent: has si quis attingeret palam declararent, sibi minimè esse licitum de illis agere; Gratum Richerio id publicè edi: ita enim constiturum, non probari, ut hæc in Gallia liberè propugnentur. Itaque ejus jussu quidam Baccalaureus argumentari cæpit. Quod in Thesi legeretur: In nullo casu Concilium esse supra Papam, *Concilio Oecumenico Constantiensi approbato Thesim esse contrariam; adeoque hæreticam;* Quo argumento facto Præses semel & iterum pronuntiavit: Se has Conclusiones non posuisse animo offendendæ Academiæ, aut Facultatis Parisiensis, quam vel ut Academiarum omnium matrem agnosceret, sed tantùm veritatis disquirendæ gratiâ, neque hanc partem velut de Fide, sed velut problematicam posuisse: siquidem constaret, multas Universitates hanc Conclusionem tueri contra sententiam Academiæ Parisiensis.

Aderant frequentissimo cœtu Viri Ordinum illustrissimi, eminebant Cardinalis

Perronius ac Sedis Apostolicæ Nuncius. Aderant etiam Academiæ Rector, Nuncius Apostolicus jubebat Disputationem procedere. Baccalaureus iterum atque iterum hæresim esse inculcabat. Vocatus à Perronio Richerius, Synodi Constantiensis autoritatem asserebat, Thesim publicè confutari oportere. Tandem Perronius sæpè professus quæstionem problematicam esse, Disputationi finem imposuit: alia tractari poscit, constititque omninò coram tanto cœtu ac Nuntio Apostolico, etiam professione Præsidis Theses proponentis, quænam sententia Facultatis esset, quamque hæc innoxiè tueretur. Rei gestæ seriem Actu authentico Richerius edidit, quæ publici Juris facta in omnium est manibus. Subscripsere Rector Academiæ, ipse Richerius Syndicus, vocatique ab ipso testes ac Bidellus seu Notarius Sacræ Facultatis.

CAPUT XXV.

Edmundi Richerii liber de Ecclesiasticâ & Politicâ potestate: Aulica Artes: Acta Facultatis: Episcopales Censura: quo fundamento de priscâ Sententiâ nihil motum.

PEr eam occasionem non ita multò post eodem scilicet anno 1611. defensurus Richerius antiquam Scholæ Parisiensis de Conciliorum potiore potestate Sententiam, tacito nomine libellum edidit, de Ecclesiastica & Politicâ potestate, cui conjunctæ prodierunt Sacræ Facultatatis pleræque censuræ, quas memoravimus.

Richerius undique magnis hostibus premebatur, magnæ illi, Facultatis ac totius Academiæ nomine, cum Jesuitis simultates, magno hominum concursu ac studio lites agitabantur, perviceratque Richerius, ut Jesuitæ Senatûs Consulto hæc profiteri juberentur, se amplecti Scholæ Sorbonicæ Doctrinam, maximè in iis, quæ ad Salutem autoritatemque Regum, atque ab antiquo semper custoditas & observatas Ecclesiæ Gallicanæ libertates tuendas pertineret, quarum libertatum validissimum firmamentum majores nostri in Conciliorum priori ac superiori potestate reponebant. Hæc 22. Decembris anno 1611. ab amplissimo Ordine jussa 22. Februarii à Jesuitis subscripta in Curiæ autoritatibus continentur, superscripsere inter alios Viri ornatissimi atque omni laude cumulati Fronto Ducæus & Jacobus Sirmundus, quos honoris causâ appellatos volo.

Concitabatur interim adversùs Richerium Romana Curia: aula Regia, ipsa Facultas, ipse Clerus, Cardinalis Perronius, Archiepiscopus Senonensis, vocatique Comprovinciales Episcopi ita decreverunt, *Libellum de Ecclesiastica & politicâ potestate censurâ & damnatione dignum judicavimus & declaravimus, ac reipsa censurâ notavimus & damnamus ob multas, quas continet, propositiones, expositiones, & allegationes falsas, erroneas, scandalosas, & ut sonant, hæreticas, juribus tamen tam Regis quàm Ecclesiæ Gallicanæ ejusque immunitatibus, & libertatibus per nos non tacitis; Parisiis in Congregatione Provinciali anno* 1612. *Martii* 13.

Similem Censuram ediderunt Paulus Huraldus Archiepiscopus Aquensis & Comprovinciales, nisi quod de Regis juribus & Ecclesiæ Gallicanæ Libertatibus tacuerunt eodem anno Maji 24. Nullæ notatæ sunt propositiones, quòd Censuræ genus anceps multi querebantur: Sacræ Doctrinæ nihil afferre lucis, fraudibus locum dare: Cæterùm nemo dixerit, antiquam de Concilii potiore autoritate sententiam à Perronio damnatam. Quam aliasque & conjunctas problematicas

ticas esse toties in egregiis scriptis, ac nupertimè apud Prædicatores in amplissimo cœtu vivâ voce pronuntiaverit.

Propositiones in Richerii libello improbatas has ad Casaubonum scripsit: *Quòd Presbyteri cum Episcopis Aristocratici regiminis more in partem Ecclesiasticæ administrationis vocentur, quod Electiones jure divino nitantur, ex quo consequatur à Regibus, qui Antistites designent, contra jus divinum peccari, quod regimen Aristocraticum omnium sit optimum, & Naturæ convenientissimum, in quo directè Status Monarchicus oppugnetur, quòd omnis Principatus à subjecti populi consensu pendeat: quòd Deus influat in supposita analogicè, hoc est, in civitates ac regna, ipsamque communitatem prius & propriùs ac principaliùs, quàm in partes, quæ non aliter agant, quàm ut instrumenta eorum suppositorum & communitatum, quo fiat, ut Principes ac Reges non* ipsi regerent, sed Communitas per ipsos tanquam *administros.* His addebat Perronius habere se pro manibus ipsam Richerii Thesim anno 1591. in Sorbona propugnatam: *Quòd Ordines regni Regibus potestate antecellant quòd Henricus III. justè cæsus sit ut tyrannus, eique similes armis & insidiis insectandos: Jacobum Clementem ad eum cædendum Disciplinæ Ecclesiasticæ studio & amore legum ac Patriæ libertatis incensum.* Hæc igitur quæ nunc libello edito Richerius docuisset ex horrendis illis, & penitùs inhibitis erroribus prodiisse.

Ex his sanè patet satis multa suppetiisse, quæ Aulam, quæ Clerum, quæ omnes Ordines in Richerium commoverent. Certè nemo dixit fuisse damnatum, quod antiquam Facultatis sententiam tueretur, quique eâ causâ maximè insectabantur eum, alia obtendebant.

Imò recordemur Duvallium, cùm adversùs Richerium infensissimo animo scriberet, hæc diligentissimè docuisse juxta sententiam Academiæ Parisiensis, Concilii potestatem Papali anteferri, infallibilitatem ad Concilium Generale solùm referri: Utramque sententiam ab omni Censuræ nota esse liberam: quæ supra descripta nunc tantùm à nobis commemorari oportet.

His igitur liquet, Sacram Facultatem nihil antiquæ doctrinæ derogâsse, cum 1. Septembris anno 1612. edita Conclusione Richerium Regio jussu Syndicatu expulit. *Cùm ei gratias agendas censuit ob res præclarè in Syndicatu gestas: libro excepto de Ecclesiasticâ & Politicâ potestate,* quâ exceptione nec librum censurâ notavit, quem nec examinaverat, & cætera, ac præsertim ea, quæ apud Dominicanos recentissimâ memoriâ gesserat, approbavit.

Cæterum ex Regestis Parlamenti constat, Nuntii Apostolici Auditorem, clam conventis Doctoribus id egisse omni ope, ut liber censurâ notaretur, improbareturque antiquorum Facultatis editio Decretorum tanquam Richerius his editis arcana Facultatis ejus injussu, præter fas, evulgaverit, aut Sacra Facultas clam habere vellet quæ à 200. annis palam decreta & gesta in Acta retulerit.

Quid posteà egerit Richerius? quid passus sit Cardinalis Richerii tempore? quid retractavit? quid defenderit? quomodo retractationem explicavit? quid denique scripserit? quid testamento facto Orbi Christiano testatum voluerit? qualia sint ejus scripta post mortem publicata? nostra parvi refert, qui Sacræ Facultatis atque Ecclesiæ Gallicanæ non unius privati hominis causam agimus.

Hoc certè non diffitemur, cùm plerique Richerium pessimè haberent, quòd antiqua Decreta coleret, multos eo exemplo fuisse deterritos, ne ea apertè tuerentur, sed

ſed nos aulicis artibus geſta nihil moramur, Sacræ Facultatis geſta referimus.

CAPUT XXVI.

Acta Facultatis adversùs Marcum de Dominis & Theophilum Milleterium: item de Ludovico Cellotio ac Franciſco Guillonio.

ANno 1617. Facultas cenſurâ notavit quatuor priores libros de Republicâ Chriſtianâ Marci Antonii de Dominis; atque ille quidem de Eccleſia Romana ſic docebant: *Erat ergo & eſt Eccleſia præcipuâ Nobilitate, exiſtimatione, nomine & dignitatis autoritate, non Regiminis & Jurisdictionis Principatu*, qua de re Facultas ſic cenſuit: *Hæc propoſitio eſt hæretica & ſchiſmatica, quatenus apertè inſinuat Romanam Eccleſiam jure divino autoritatem in alias Eccleſias non habere.* Vigilantiſſimè omninò in alias Eccleſias, non in ipſam adunatam atque collectam Univerſalem Eccleſiam provida ac docta Facultas adversùs novos hæreticos, Romanum Principatum ſic aſſerit, ut antiquæ Doctrinæ & Decretorum Conſtantienſium ubique recordetur.

Quod autem ille Autor diceret, à Pariſienſibus unum ſupponi Papam Univerſalem, qui toti præſit Eccleſiæ Univerſali, tanquam Epiſcopus Univerſalis, eadem Facultas ſuppoſitionem, quam Pariſienſibus tribuit, falſam judicavit, cujus falſitas in hæc verba (tanquam Epiſcopus Univerſalis) cadit, quaſi alii Epiſcopi ſint tantùm Papæ Vicarii. Sic fœdam & adulatoriam ac poſtremis temporibus ortam ſententiam, ex cujus Decretis Papam Conciliis anteponunt, priſcæ traditionis memor à ſe amolitur. Hujus verò Cenſuræ Duvallium, ejusque aſſeclas autores extitiſſe conſtat, neque effecerunt, ut Sacra Facultas à priſcorum Decretorum autoritate ac Sententia recederet.

Anno 1641. Ludovicum Cellotium Conciliorum autoritati detrahere viſum, eoque nomine Cenſurâ notatum Sacra Facultas ſuſcepit affirmantem & profitentem illud; *Nempe Conciliorum Generalium convocationem quandoque neceſſariam.*

Cùm Milleterius de uſu Pœnitentiæ quæſtione motâ librum edidiſſet ſub hoc titulo. *Le pacifique veritable, quo libro aſſereret, Sedis Apoſtolicæ Decreta de Fide, eo ſolum ſtatu eſſe infallibilia, ſi in Conciliis œcumenicis fierent, atque in ſolis Conciliis œcumenicis conſenſum unanimiter Eccleſiæ declarari: Facultas ſic cenſuit. Hæ propoſitiones in quantum infallibilitatem Eccleſiæ Univerſalis, in nullo alio ſtatu quàm in ſolo Concilio œcumenico congregatæ tribuunt, & ipſam aliquo tempore legitimæ uſus pœnitentiæ cognitione caruiſſe, ſupponunt, temerariæ ſunt, ipſi Eccleſiæ injurioſæ & hæreticæ*: Sic cùm de Conciliis Generalibus ac Sede Apoſtolica ageretur, Sacra Facultas antiquis Decretis hærens, infallibilitatem non Sedi Apoſtolicæ ſoli, ſed Eccleſiæ Univerſali tribuit, eamque conſtare docuit non tantùm in Conciliis Generalibus, ſed etiàm in Eccleſiâ toto orbe diffuſa; prorſus ex eâ fide, quam profeſſa erat adversùs Sarrazinum. *Quod in Conciliis tota autoritas, dans vigorem Statutis, reſidet in Spiritu Sancto & Eccleſia Catholica.* Ut Spiritus Sanctus toti Catholicæ Unitati primitùs adhæreat, eaque ſit radix, unde certitudo & infallibilitas in Concilium quoque œcumenicum, hoc eſt, in ipſam Chriſtiani nominis repræſentationem influat, quæ mirum in modum cum quarto Gallicanæ Declarationis Articulo congruunt.

Franciſcus

Franciscus Guillonius Baccalaureus pro minore ordinariâ responsurus, multa in Thesi proponebat, quibus autoritati Episcoporum à Christo institutæ, eorumque in Conciliis assidentium judiciariæ potestati derogaret anno 1656. Facultas actum distulit, atque eodem anno 15. Januarii suscepit Baccalaureum hæc scripto professum: *Agnosco & fateor Episcoporum Jurisdictionem esse Juris divini, & esse immediatè à Christo, eosque in Conciliis œcumenicis verè esse Judices, atque in iis ex eorum Judicio Summum Pontificem pronuntiare.*

Hæc si intelligimus, confectam esse constabit quæstionem nostram; Profectò enim si quis est ex provisione Christi infallibilis, is non ex aliorum, sed ex suo Judicio pronuntiat: alioqui sui dubius, neque satis conscius assistentis Spiritûs, aliis se permittit, ac si media, ut vocant, humana requirere necesse sit. Consilia sanè, non judicia, consiliariosque qui doceant ac suadeant, non Judices qui secum assideant ac decernant, exquirere oporteat.

Ex his dogmatibus jussu Facultatis emendata Thesis, atque in meliorem formam reducta est, quæ res in actis Facultatis sic perscripta est. Ex ultima appendice, in qua plus inerat involuræ difficultatis circa Apostolatum ipsum, & annexa Apostolatui gratiarum dona & potestates, nec non Jura Episcoporum in convocandis Synodis particularibus, & in sanciendis cum Summo Pontifice Conciliorum Generalium definitionibus, quidquid detorqueri poterat contra veritatem, totum illud erasum fuit.

Ergo diligens Lector sequentes consideret propositiones, quas Facultatis Acta commemorant in Thesi erasas esse, intelligatque, quænam illa sint quæ detorqueri possent contra veritatem; Prima propositio erasa, Petrus in Primatu, Christi Consors & Socius participatione factus est, quæ profectò si starent, haud magis Pontifici quàm Christo Sacra Concilia anteferri possent.

Erasum quoque illud, quod à Sancto Leone depromptum videretur, sed procul ab ejus mente deflexum. *Si quid Christus cum Petro cæteris voluit commune esse Apostolis, nunquam nisi per Petrum dedit, quidquid illis non negavit,* ne, quod est absurdissimum, Apostoli proximè à Petro, non autem à Christo ad Apostolatum ordinati videantur; N neque illud Facultas in Thesi reliquit, solus Petrus Successores habet Apostolos, quo Guillonius Episcopos ab Apostolorum Successione ac Jure contra omnem antiquitatis fidem penitùs movebat.

Deletum etiam illud, *Solus Pontifex Episcopos in Concilium, vel particulare, vel generale, non nunquam ad melius necessarium convocat.* Hoc nempe erat quod Facultatem dicentem audivimus, involvi à Guillonio *jura Episcoporum in convocandis Synodis particularibus*, nec placebat illud *ad melius necessarium* convocatas Synodos, quia illud melius infringebat illud necessarium, quod quandoque agnoscendum ad convocandas Synodus etiam generales Facultas decreverat adversùs Cellotium.

Denique erasum illud, In Conciliis Pontifex auditis Episcoporum sententiis de Judiciis pro suâ autoritate certoque ac infallibili Charismate verbum Dei pronuntiat; Quod si admitteretur, jam Episcopi in Conciliis Consiliarii tantùm, nec nisi nomine tenus Judices haberentur, atque in solo Pontifice autoritas resideret, eaque evanesceret, quam Facultas agnoverat à Christo profectam autoritatem Episcoporum *in sanciendis cum summo Pontifice Conciliorum Generalium definitionibus.*

Itaque deletum illud, *Pontifex auditis Episcoporum sententiis & judiciis pro suâ autoritate pronuntiat*, cujus loco repositum est *ex illorum sententiis ac judiciis ipse pronuntiat.*

Sublato etiam certo illo atque infallibili Pontificis charismate, quo quidem Episcopi Papali sententiæ obnoxii, non etiam ipsi Judices, verique assessores essent, adeò nova hæc à Facultatis sententia abhortebant.

Neque prætermittendum istud, jussu Facultatis in Thesi repositum, postea quam nempe scriptum est: Petrus totius Ecclesiæ fundamentalis Petra; & Pastor Universalis, Apostolorum Princeps à Christo constitutus; Jussu etiam Facultatis adscriptum, jure etiam divino cæteri Episcopi singularium plebium Capita, cùm Baccalaureus tantùm optimates scripsisset, tanquam unus tantùm Romanus Episcopus, non autem cæteri Episcopi veri à Christo instituti Ecclesiarum Principes & Capita haberentur.

Erat tum Clerus Gallicanus frequentissimo cœtu Parisiis congregatus; Scriptum ergo est, in Registris Facultatis. *Domini Episcopi gratias egerunt Facultati ex parte totius Cleri Gallicani pro suâ in defensione Jurium Hierarchici Ordinis cura & sollicitudine, idque per Organum D. Petri de Berthier, Episcopi Montalbanensis.* Quæ etiam in Cleri Actis habentur, ut Doctrinam Facultatis ab Episcopis & Clero Gallicano comprobatam esse constet.

Jam ergo arbitramur intellectum omnibus, Sacræ Facultatis totiusque adeò Ecclesiæ Gallicanæ Doctrinam, id primum Ecclesiæ Universali ejusque unitati tribuere, conjunctam vim Spiritûs radicemque infallibilitatis in ea unitate esse sitam, quæ in Concilium Universalem Ecclesiam repræsentans transfundatur. Solum illud esse, quod à Fide deviare non possit; Ergo Pontificem qui deviare possit Ecclesiæ indeviabili meritò esse subditum, proinde Episcopos jure divino institutos, Romanoque Pontifici, maximè in judicandis fidei quæstionibus, non Consiliarios, sed Assessores, & Conjudices datos, ex quorum judiciis ipse pronuntiet, adeoque interdum convocationem Conciliorum Generalium esse necessariam, quæ profectò vacant, si Romanus Pontifex, vel solus, non autem cum Ecclesia conjunctus, infallibilitate atque adeo suprema & indeclinabili potestate gaudeat.

Hinc Ecclesiæ status constitutus, atque in Thesibus prædicti Francisci Guillonii jussu Facultatis scriptum, *Ecclesia jure divino Monarchia est, tametsi Aristocratiâ temperata.* Monatchia quidem, quòd habeat Principem Petrum ejusque Successorem pro tempore sedentem, temperata Aristocratia, quòd Petri Successori à Christo dati sunt Episcopi, ut veri Principes ac Judices, ex quorum judicio pronuntiet.

Hinc damnatus de Dominis, ejusque propositio habita est schismatica & hæretica, quatenùs vult, Ecclesiam universalem secundùm se totam esse aristocraticam.

Id qui adversari putant antiquæ sententiæ, quæ Papam subdit Concilio, hos ego dejerârim nunquam in nostrorum libris versatos fuisse; Gerson quidem assiduè Ecclesiæ statum agnoscit Monarchicum; Hunc alii sequuntur atque omnia maximè conciliant, dum Romano Pontifici tribuunt, ut Ecclesiis quidem singulis, non autem totæ Ecclesiæ collectæ & adunatæ præstet, & habeat quidem plenitudinem Apostolicæ potestatis, sed Conciliorum & Canonum autoritate tanquam Aristocraticæ temperamento moderandam.

CAPUT XXVII.

Articuli Facultatis ad Ludovicum Magnum allati: Censuræ Veruantii & Guimenii: Alexandri Septimi Bulla: Strigonensis ejusque Censura.

EX his ergo Decretis toties iteratis, ac perpetua traditione servatis Sacra Facultas

Facultas Ludovico XIV. Magno sex illos articulos, toto postea Regno edicti Regii autoritate vulgatos attulit, quos suprà recensitos hic prætermisimus anno 1663.

Metuebat Rex maximus, metuebat Sacra Facultas, atque optimus quisque, ne gliscens adulatio antiquorum Decretorum robur & innatam Galliæ libertatem infringeret.

Anno 1658. excusus est Metis, quodam Carmelita Autore, sub Jacobi Vernantii nomine liber, cum hoc ambitioso titulo. *La deffense de l'autorité de nôtre Saint Pere le Pape, de Nosseigneurs les Cardinaux, les Archevêques & Evêques &c.*

Quem librum Sacra Facultas à Pictaviensibus Parochis consulta, multis habitis per duos ferè menses publicis ac privatis Congregationibus, censurâ notavit, ac censuram confirmavit 26. Maji anno 1664.

Quod igitur Vernantius soli Summo Pontifici infallibilitatem activam, passivam Ecclesiæ, & Conciliis tribueret, Sacra Facultas sic censuit: *Hæ propositiones quatenùs excludunt ab Ecclesia infallibilitatem activam seu autoritatem emergentia circa fidem dubia infallibilis veritatis oraculo tollendi & explicandi, falsæ sunt, temerariæ, scandalosæ & hæreticæ.*

Quod statuebat Vernantius, Papam soli Deo subjici, nec nisi divinâ potestate Papalem posse restringi potestatem, eique nullis legibus modum poni, Facultas proscribit his verbis: *Hæc propositio intellecta de usu & exercitio potestatis Papalis falsa est, Ecclesiæ, & Conciliorum autoritati derogans,* diligentissimè omninò, atque ex Majorum non modò Decretis, sed etiam verbis Papalem potestatem utpote divinitùs institutam Deo soli quoad se, quoad usum & exercitium Sacris Canonibus Conciliisque subjiciunt. Vernantius, nisi Papa infallibilis haberetur, aiebat mutandam professionem eam, quâ credimus Sanctam Ecclesiam Catholicam & Romanam, quod prænominata Facultas sic censuit; Hæc propositio est falsa, temeraria, scandalosa & in Fide periculosa, quippe quæ, ut jam diximus, Catholicam fidem pendere vellet à dubia, ne quid dicam gravius, de Pontificiâ infallibilitate sententia.

Asserebat Vernantius, à solis hæreticis, ac schismaticis peti Concilia, ut perturbandæ Ecclesiæ locus esset. At Sacra Facultas *hæc propositio universim sumpta est scandalosa, Ecclesiæ Conciliis generalibus ac sublimioribus potestatibus contumeliosa*, quippe quæ sæpè œcumenicis Conciliis congregandis operam dederint, atque adeo etiam provocârint.

Cùm Vernantius Conciliaris potestatis, ac Jurisdictionis fontem in uno Pontifice collocaret: Facultas sic statuit, Hæ sex propositiones, in quantum asserunt, Ecclesiam in *Concilio Generali congregatam non habere à Deo immediatè Jurisdictionem ac autoritatem, falsæ sunt, verbo Dei & Concilii Constantiensis definitioni contrariæ, & olim à Sacra Facultate reprobatæ.*

Negabat Vernantius, unquam examinatum aut ulli appellationi fuisse subjectum id quod Romani Pontifices decrevissent, Facultas è contra: *Hæ propositiones falsæ sunt, quatenùs quædam asserunt, & aliæ innuunt, in nullo casu à Summo Pontifice appellari posse, Sacræ Conciliorum autoritati detrahunt, ac germanæ Ecclesiæ Gallicanæ libertatibus sunt contrariæ.* Gallicanam libertatem, contra quod Petrus de Marca non satis consultò dixit, in supremâ Conciliorum potestate nixam profitentur.

Quod Vernantius diceret, Cujusdam Doctoris de Pontificiâ infallibilitate sententiam

tentiam à Facultate esse laudatam, id à se Facultas amolitur his verbis; *Hæc propositio imponit Sacra Facultati, quæ mentem suam aperuit in articulis contra Lutherum & in declaratione factâ apud* Regem Christianissimum anno 1663.

Vernantius dixerat, eandem, quam Christus à Patre acceperat, potestatem totam in Romano Pontifice esse collocatam, quæ documento sunt, quàm hujusmodi homines cæco & interdum impio ferantur impetu; At quæ in eam sententiam congesserat Facultas, ut scandalosa, *piarum aurium offensiva, & ut verba pra se ferunt, blasphema rejecit.*

De fidei regula quod Vernantius scripserat Facultas condemnavit, his verbis: *Hæc propositio, quâ parte asserit Summum Pontificem esse veram regulam fidei, temeraria est, & in errorem inducens, quod nempè in errorem inducat, is qui pro regula fidei ponat Pontificem, quem infallibilem esse non constet.*

Quæ Vernantius de Jurisdictione Episcoporum à Romano Pontifice profecta dixerat, Facultas sic rejicit. *Hæ propositiones, quarum duæ priores asserunt, Apostolos non fuisse constitutos Episcopos à Christo. Cætera verò, potestatem Jurisdictionis Episcoporum non esse immediatè à Christo, falsæ sunt, verbo Dei contraria, & olim à Sacra Facultate reprobata. Hactenus Vernantii censuram referre placuit.* Cætera ad alium locum pertinent.

Amadæus Guimenius omni recentium Casuistarum fœce collectâ id etiam de Pontificia infallibilitate scripserat, de Fide eam esse; atque ita inferebat, Ecclesia errare non potest, & consequenter nec Caput ejus, quem Sacra Facultas damnatis opinionum portentis hac etiam in parte notandum censuit his verbis: *Doctrina his propositionibus contenta & illata falsa est, temeraria, scandalosa, Gallicanæ Ecclesiæ libertatibus contraria, Universitatibus, Theologicis Facultatibus ac orthodoxis Doctoribus contumeliosa*, anno 1665. Sic duæ Censuræ adversùs Vernantium & Guimeniuum processerunt, confutati acriter, quòd nostra damnabant, quod autem contraria sequerentur, coërciti tantùm; sed pro innatâ Gallis, ac nostræ Facultati modestiâ, nullâ hæreseos aut etiam erroris notâ inusti sunt.

Has igitur Censuras nostrâ memoriâ accuratissimas atque elaboratissimas summaque moderatione libratas esse constat, nec tamen defuere, qui Alexandrum VII. adversùs modestissimam Facultatem, antiqua & probata tuentem, instigarent.

Ille igitur ad Regem adversùs Sorbonicas Censuras gravem expositionem habuit, datis Litteris 6. Aprilis anno 1664. At Rex prudentissimus nihil se commovit, gnarus scilicet impositum fuisse Pontifici, ac Sorbonicos priscæ sententiæ institisse.

Anno 1665. Bulla Romæ prodiit, in quâ Censuras adversùs Vernantium & Guimenium uti præsumptuosas, temerarias, atque scandalosas, cassas & irritas declarabat, defendique & allegari sub Excommunicationis pœnâ Apostolica autoritate prohibebat. Ulterius judicium de prædictis Censuris, deque opinionibus in libris Jacobi Vernantii & Amadæi Guimenii sibi Sedi Apostolicæ reservabat. Gravis ea reservatio videbatur, qua ferre cogeremur interim quæ adversùs Hierarchiam ac mores dudum invalescerent portenta opiniorum, ac Theologiæ Facultates ipsique adeo Episcopi tanto in Ecclesiæ discrimine elingues fierent.

Grave

Grave item illud, quod erat in Bullâ de Vernantii & Guimenii opinionibus dictum, præsertim quæ ad actionum moralium regulam pertinerent, nempe eas opiniones & gravissimorum scriptorum autoritate & perpetuo Catholicorum usu nixas, quod Ecclesiæ Catholicæ maximo de honestamento verteret.

Hoc Pontificum diploma, tametsi non erat ad nos solemni more missum, Româ tamen in privatarum Epistolarum fasciculis pervenit in Galliam.

Deputati à Facultate qui rem examinarent: constit apud omnes, Diploma Pontificium Inquisitionis esse opus: editum quippe non de Fratrum Consilio in publico Consistorio, sed auditis suffragiis Cardinalium in totâ Republicâ Christianâ Generalium Inquisitorum motu proprio, qualia nemo unquam in Gallia admisit, præsertim cum illa clausula, motu proprio, quam novam & prisco jure incognitam Gallicana Ecclesia non admittit.

Constabat & illud, ut etiam optima formula constaret, ne quidem ad nos pertinere Bullam, quæ more solemni missa non esset, neque ipsi Pontifici eam mentem inesse ut Gallos obligaret, his ritibus prætermissis, qui antiquo Gallorum imò totius Ecclesiæ jure nitantur.

Itaque Facultas quiescendum rata, Rector Academiæ admonitus Sacræ Facultatis spopondit suam et Universitatis operam minimè de futuram more majorum, si quid gravius contingeret, Senatus Bullam divulgari vetuit, neque ulteriùs processit negotium. Itaque Censuræ suæ apud nos loco steterunt: Bulla annumerata iis, quæ ignota ac nulla, nihil ad nos pertinerent, qui hæc perpenderit, facilè intelliget Sacræ Facultati cum Clero Gallicano maximè convenire, Clerique declarationem anni 1687. ex intimâ ipsius Facultatis, imò Ecclesiæ totius Gallicanæ doctrinâ esse deprompram, ac si quid difficultatis obortum est, id non ex ipso dogmate provenire, sed ex aliis rebus, quæ nihil ad rem nostram pertinent.

Quare Sacra Facultas priscis insistens condemnavit jussu Senatûs deductam ad Examen suum hanc censuræ Hungaricæ Propositionem, *ad solam Sedem Apostolicam divino & immutabili privilegio spectat de Controversiis fidei judicare: quæ de re sic censuit.*

Hæc propositio, quatenùs excludit ab Episcopis & Conciliis etiam Generalibus de fidei contraversiis autoritatem, quam habent immediatè à Christo, falsa est, temeraria, erronea, praxi Ecclesiæ adversa, verbo Dei contraria, Doctrinam renovans aliàs à Facultate reprobatam 18. Maji anno 1683.

Hic Doctrina Facultatis quàm necessariò cum Universâ Declarationis Gallicanæ Doctrinâ sit conjuncta, ex relatis Sacræ Facultatis Decretis manifestum reor. Sed antequam ad alia me convertam, eximam oportet eum, qui quorumdam animis hæret scrupulus.

CAPUT XXVIII.

An sententia de potiore Concilii potestate, Regum Juribus ac potestati noceat.

Thomæ Corcellæi responsum: Propositio Joannis Hussi in Constantiensi Concilio condemnata.

Nempe objiciunt, Regnis ac Regibus periculosam esse nostram sententiam: Si enim Spiritualis primus Pontifex Ecclesiæ & Concilio subsit subesse,

multò magis Regno ac generalibus Regnorum Conventibus temporales Reges.

Quo maximè argumento in antiquam sententiam Reges incitârunt, sed Thomas Corcellæus id ab Eugenii Legatis objectum responso edito coram Regni Principibus, ipsoque Carolo septimo Rege, sic solvit; *Nec ullatenùs sunt audiendi, qui ad alliciendum Reges & Principes in contrarium autoritatis Conciliorum dicunt, quòd si Concilia generalia possent corrigere & deponere summos Pontifices, pari ratione quòd populi haberent corrigere & deponere Principes sæculares; qui enim talia dicunt manifestè autoritatem Conciliorum, & declarationem fidei super hoc factam destruunt, non plus tribuentes autoritatis ipsi Congregationi Ecclesiæ, quàm uni communitati sæculari. Clarè quoque negant, Concilium habere autoritatem à Christo immediatè, cùm ipsum sic comparant communitati sæculari, quæ non habet autoritatem à Christo corrigendi aut puniendi Principem suum; Sed bene conspiciant definitionem Concilii Constantiensis, reperient in hoc magnam differentiam, nam ipsum Concilium Constantiense reprobavit illum articulum decimum septimum inter articulos Joannis Hussi contentum, quòd Principes debeant puniri ad arbitrium populi; & tamen alterum probavit. Quod Concilium Generale habet potestatem immediatè à Christo &c. & hoc etiam apparet ex Sacris Scripturis, cùm Christus ipse, assignans differentiam inter hoc & illud, dicat: Reges Gentium dominantur eis, vos autem non sic: & Beatus Petrus in Canonicâ* dicit de Pastoribus, *non ut dominantes in Cleris, sed forma facti gregis.* Doctores quoque lucidè declarant, quomodo Papa non est Dominus rerum Ecclesiæ, sed Minister: valdè quoque extraneum est & à veritate alienum dicere, quòd non plus Spiritualitatis reperiatur in Congregatione legitima Ecclesiæ quàm in una Communitate sæculari, aut non specialior assistentia Spiritûs Sancti, de quo Christus ad ipsam dixit, *Mittam vobis Spiritum veritatis, ut maneat vobiscum in æternum* Joannis 14.

Quin ipse Richerius in suâ defensione sic ait, ut quid ergo imponere Richerio? quòd sustineat Concilium Generale esse supra Papam, quia vel sic Comitia Generalia Regni sunt supra Regem, nunquam hoc venit in mentem Richerio. Adulatores Curiæ Romanæ, quorum etiam in Sorbonâ non exiguus est numerus, hoc effinxerunt, ut non solum Richerium, sed fidelissimos Regum servos & subditos odiosos redderent ipsismet Regibus, quamvis illorum jura contra Romanam Curiam tueantur.

Quod autem quidem etiam Parisienses aliud docuerunt, dum totus ferè Orbis in summa Juris publici ignoratione versaretur. Nego omnes: Nego hoc fulcimento nixos tribuisse Conciliis potiorem potestatem; Nego Facultatem; Nego Constantiense Concilium pessimis argumentis usum: Nego his detractis, sententiæ veritati ac similitudini detractum esse; Quid quam aliæ suppetebant, quæ Thomas Corcellanus optimè enarravit, imò ut idem Corcellanus demonstravit. Sacrum illud Concicilium, quo maximè supra Pontificem Conciliorum evecta est autoritas, damnavit insanam sententiam, quæ Reges Regnis subjiceret, non Regna Regibus. Adeò constabat ratione diversissimâ constitutas humanam ac divinam Civitatem: Itaque hæc, quæ creandæ invidiæ objiciuntur, omittamus. Ecclesiæ à Deo constitutæ & gubernatæ regimen non ex mundani Regni ratione, sed ex Dei revelatione, atque ipsius Ecclesiæ Decretis ex Patrum traditione æstimemus.

DEFEN-

DEFENSIO DECLARATIONIS CLERI GALLICANI

LIBER UNDECIMUS.

DE PONTIFICIÆ POTESTATIS USU PER CANONES MODERANDO, AD CAPUT TERTIUM GALLICANÆ DECLARATIONIS.

CAPUT PRIMUM.

Refertur Caput III. *hujus DECLARATIONIS.* Hinc Apostolicæ potestatis usum &c.

Inc Apostolicæ Potestatis usum moderandum per Canones, Spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentiâ consecratos. Valere etiam regulas, mores & instituta à Regno & Ecclesia Gallicana recepta, Patrumque terminos manere inconcussos; Atque id pertinere ad amplitudinem Apostolicæ Sedis, ut Statuta & consuetudines tantæ Sedis & Ecclesiarum consensione firmatæ propriam stabilitatem obtineant.

CAPUT II.

Exponitur tertium Caput Gallicanæ Declarationis : hujusque duæ partes : id probandum suscipitur, Ecclesiasticam Disciplinam, sive universam, sive particulares, spectet Ecclesias, in Romano Pontifice regi, adhibitis Regulis, sive universim sive particulatim, receptis.

TErtium, quartumque Caput Declarationis Gallicanæ versatur circa usum Apostolicæ potestatis, tum quoad Ecclesiasticam Disciplinam, tum quoad ipsam Fidem, ac secundo Capiti Constantiensique Decreto annectenda erant.

Postquam enim erat positum ex ejus Decreti autoritate, Pontificiam potestatem Conciliari subesse, etiam quoad Fidem ac Reformationem, eam quâ Ecclesiastica Disciplina continetur; exponendum restabat, quæ esset illius subjectionis ratio in utraque ista re : quod tertio quartoque Capite Gallicani Patres exequuntur.

Et

Et Galli quidem Nostri æquè ac cæteri agnoverunt semper in Petro & Successoribus plenitudinem Ecclesiasticæ potestatis, *quam nemo hominum præter Christum, immò nec Ecclesia tota conferre potuit & auferre*, sed simul docuerunt, hujus potestatis exercitium & usum Canonibus moderandum, quod à Gersone dictum, non modo Academia Parisiensis, atque Ecclesia Gallicana, nostrique omnes, sed etiam per universum Orbem optimè quippe magno studio celebrârunt.

Hanc ergo Doctrinam, quâ Ecclesiasticæ Disciplinæ ratio, Ecclesiæque Gallicanæ libertates constant, Patres Gallicani tertio Capite profitentur.

Dividitur autem Caput illud bifariam: Cùm enim Ecclesiastica Disciplina vel universim spectetur vel particulatim, hoc est, vel universam Ecclesiam, vel particulares respiciat Ecclesias, puta Gallicanam, exponunt Gallicani Patres, utroque respectu Ecclesiam non ad arbitrium regi à Summo Pontifice, sed Universam quidem per Canones ubique receptos, *ac totius mundi reverentiâ consecratos*: Particulares verò Ecclesias, verbi causâ Gallicanam, per Regulas in hac Ecclesia receptas. Regularum verò nomine etiam Consuetudines approbatas comprehendunt.

At ne qua sit difficultas, exponunt, recepta ea, seu approbata haberi, quæ Sedis Apostolicæ atque Ecclesiarum consensione & & usu obtinuerint, quæ usque adeò sana sunt, ut de iis ferè ipsi etiam adversarii conticescant.

CAPUT III.

Ecclesia Romana iisdem Canonibus regit Ecclesias, quibus ipsa regitur, probatur ex Romanis Pontificibus.

HÆc igitur sigillatim exponere potiùs quàm probare nos oportet: exponimus autem maximè ex Sedis Apostolicæ Decretis, quæ obvia ac toties amplis voluminibus memorata, nunc compendiosè recensere placet.

Id fundamenti loco ponimus, Ecclesiam Romanam eò maximè eminere cæteris, quòd Canones & sequatur & aliis sequendos suâ auroritate præscribat.

Id Sanctus Gelasius profitetur loco celebri, quo docet, *Uniuscujusque Synodi constitutum, quod universalis Ecclesia probavit assensus, nullam magis exequi Sedem præ cæteris oportere quam primam: quæ unamquamque Synodum & suâ autoritate confirmat, & continuatâ moderatione custodit.*

En quæ Romana Sedes exequi, atque exequenda mandare velit, ea nempe, *quæ & ipsa firmavit, & universalis Ecclesiæ probavit assensus.*

Et ante eum Zozimus, *Indecens autem hoc, ab Episcopis ob certas causas Concilium agitantibus extorquere, quod contra Statuta Patrum & Sancti Trophimi reverentiam, qui primus Metropolitanus Arelatensis Civitatis ex hâc Sede directus est, concedere vel mutare, ne hujus quidem Sedis possit autoritas.* Cujus rei causam egregiam subdit his verbis: *Apud nos enim in convulsis radicibus vivit antiquitas, cui Statuta Patrum sanxere reverentiam.*

Hæc occasione Arelatensis Ecclesiæ dicta sunt à Zozimo de Juribus peculiaribus. Ecclesia-

Ecclesiarum, quas secundo loco in hoc Tertio Capite Declarationis Gallicanæ contineri vidimus; & his quidem obligari se Sedes Apostolica profitetur: quantò magis iis quæ Universalis Ecclesiæ firmavit assensus.

Hinc Leo ille Magnus: *Nimis improba sunt, nimis prava, quæ Sanctissimis Canonibus probantur adversa.*

Sanctus Gregorius Magnus: *Si Canones non custoditis, & majorum vultis Statuta convellere, non agnosco qui estis.*

Sanctus Martinus Doctissimus Pontifex & Martyr egregius, *Canones Ecclesiasticos solvere non possumus qui defensores & custodes Canonum sumus, non transgressores.*

Et Sanctus Leo tertius ad Caroli Magni Legatos: *Ego me illis Concilii Patribus absit ut præferam, sed etiam illud absit, ut coæquare præsumam:* cùm ab eo peteretur ut in disciplina canendi Symboli aliquid innovaret.

Sanctus Leo quartus: *Non potuimus præfixos Patrum terminos immutare.*

Nicolaus primus autoritatis Apostolicæ vindex acerrimus de Ignatio deposito, ac Photio contra Canones substituto: *Talibus itaque qui juris nostri, id est, Canonum gubernacula custodimus, necesse est obviemus.* Ac posteà: *Canonum paternorum vetus forma servetur.* Atque alia Epistola eadem de re: *Romana Ecclesia semper Sanctorum Patrum sincerissimas autoritates in omnibus actibus suis sequitur.* Verùm hæc tractatio in voluminen excrescet si omnia congerimus.

His ergo evincimus duo, Canones in Ecclesia Romana maximè observatos: Canonum observantiam ab Ecclesiâ Romanâ ut capite, in omnia Ecclesiæ membra, & exemplo & autoritate diffusam, hoc enim est, quod aiebat Papa Zozimus: *Apud nos enim in convulsis radicibus vivit antiquitas*, hoc est, & hæret apud nos, & inde pullulat per omnes Ecclesias. Quò etiam spectant illa sancti Innocentii ad Victricium Rothomagensem: „Rectè postulâsti ut in illis partibus istius modi, quam tenet Ecclesia Romana forma servetur, non quò nova præcepta aliqua imperentur, sed ea quæ per desidiam aliquorum neglecta sunt ab omnibus observari cupimus, quæ tamen Apostolicâ & Patrum traditione sunt constituta.

Sic Ecclesia Romana antiquas Regulas, quas ipsa omnium prima servaret, servandas mandabat cæteris. Hinc etiam Nicolaus I. Epistolâ ad Photium hæc docet: Quòd Ecclesia Romana sit caput omnium Ecclesiarum: „Illas ab eâ rectitudinem atque ordinem in cunctis Civitatibus & Ecclesiasticis Institutionibus quas secundùm Canonicas Sanctorumque Patrum sanctiones inviolabiliter, atque irrefragabiliter retineret, exquirere & sectari „: Ergo firmum illud Apostolicæ sedis perpetuâ traditione, hinc ad omnes Ecclesias à Romanâ Ecclesia omnium principe ordinem propagatum quòd eas iisdem Canonibus regeret, quibus ipsa prima omnium regeretur.

CAPUT IV.

Idem probatur ex gestis sub Bonifacio *secundo & ex Concilio Romano sub* Joanne *nono de Translationibus.*

Hinc fit ut vix ullos habeamus ordinandæ in Romanâ Ecclesia disciplinæ peculiares Canones constitu , sed

sed quæ per omnes Ecclesias jubebantur ea in Ecclesia Romana vel primitùs obtinebant, vel diligentissimè recipiebantur & custodiebantur, sic annexus sacris ordinibus Cœlibatus; sic sacræ Electiones ordine celebratæ; sic vetitæ translationes; sic eadem omnia, quæ cæteris Ecclesiis, Ecclesia Romana sibi vel maximè interdicta esse intellexit.

In vitis Pontificum legimus de Bonifacio II. „ Hic congregavit Synodum in „ Basilicâ Beati Petri Apostoli, & fecit „ constitutum, ut sibi successorem ordi- „ narent. Quo constituto cum Chi- „ rographis Sacerdotum, & jurejuran- „ do ante Confessionem Beati Petri „ Apostoli, Diaconum Vigilium cons- „ tituit, eodem tempore factâ iterum „ Synodo, hoc cassaverunt Sacerdotes „ omnes propter reverentiam sedis „ sanctæ: & quia contra Canones fue- „ rat factum, & quia culpa eum res- „ piciebat, ut successorem sibi consti- „ tueret, ipse Bonifacius Papa reum se „ confessus est majestatis, quòd Dia- „ conum Vigilium sui subscriptione „ Chirographi & ante Confessionem „ Beati Apostoli Petri, successorem „ constituisset, ac ipsum constitutum „ in præsentiâ omnium sacerdotum & „ Cleri & Senatûs incendio consump- „ sit „. Ad reverentiam sanctæ sedis pertinere intelligebant, ut quæ in ea contra Canones fierent, cassarentur. Neque Bonifacius allegabat plenitudinem potestatis, qua supra Canones evectum se esse jactaret, sed ipse primus omnium Canonibus serviebat: ita rem gerebant optimis Ecclesiæ Romanæ temporibus.

De translationibus memorabile illud, nullum in sedem Apostolicam ab Episcopatu translatum videri ante Marinum anno 882. aut Formosum anno 891. ex Episcopo Portuensi assumptum: ut totis ferè 900. annis, Ecclesia Romana nullam translationem noverit: adeò Canonibus, quibus Ecclesiam regeret, serviebat. Et id quidem Marino à Basilio Macedone exprobratum. Stephanus verò quintus à Marino tertius, sic respondet: „ Quicumque dicunt Mari- „ num fuisse anteà Episcopum, & proin- „ de non potuisse ad aliam sedem trans- „ ferri; ostendant illi id apertè. Scio, di- „ lecte & omni honore digne Impera- „ tor, quòd licèt illi impedimento fuis- „ set, quod objicitur de Canone, cùm „ tamen id nunquam fuerit, multitudo „ tamen sanctorum Patrum, & illorum „ autoritas & judicium potuit illum „ constituere in primo gradu „. Quo loco per multitudinem sanctorum Patrum, significat sacrum Concilium Ecclesiæ ac Provinciæ Romanæ, vicinarumque Ecclesiarum, quæ Papæ Electionem facere vel firmare, consueverant, quorum autoritate Marinus per dispensationem transferri potuerit.

Tum profert Gregorium Nasiansenum & alios, qui à suis sedibus ad alienos translati sunt. Nec ille quidem dicit Romanam Ecclesiam aliis eminentem Canonibus non teneri; immo dispensationem ex sacri Concilii autoritate in eâ, ut in aliis, locum habere potuisse.

Cætera quæ subdit, *tametsi peccatum fuisset in Ecclesiâ Romanâ, tamen primam sedem à nemine judicari*, eò pertinent, non ut Ecclesia Romana Canonibus non obligetur, sed ut ejus Pontifices etiamsi peccâsse videantur, non tamen subsint particulari Concilio; quale adversùs Marinum Constantinopoli congregari potuisset, quod alterius loci est.

De Formoso quidem omnes nôrunt ejus Cadaver à Stephano sexto (septimum passim vocant) refossum, objectumque illud mortuo: *Cùm Portuensis Episcopus esses, cur ambitionis spiritu Romanam sedem usurpâsti?* Ac deinde tribus abscissis digitis, quibus Pontifices be-

benedicere solent, projectum in Tyberim.

Hæc quidem infanda acta à Joanne nono damnata sunt in Concilio primo Ravennensi septuaginta quatuor Episcoporum, cujus synodi Capitulum tertium sic habet: „ Quia necessitatis causa de Portuensi Ecclesia Formosus „ pro vitæ merito ad Apostolicam sedem provectus est, statuimus & „ omninò decernimus ut in id exemplum nullus assumat, præsertim cùm „ sacri Canones hoc penitùs interdicant „ & præsumentes tanta feriant ultione „ ut etiam in fine laïcam eis prohibeant Communionem, quippe quod „ necessitate aliquoties indultum est, „ necessitate cessante, in autoritatem „ sumi non est permissum.

Canon memorabilis quo Ecclesia Romana ut forma cæterarum adeò communi reliquæ Ecclesiæ Canone se teneri testata est, ut id etiam vereretur, ne laxata apud se disciplina, aliis quoque laxata esse videretur: adeoque & ipsa laxati erga se Canonis causam ipsam, quæ cæteras quoque excusaret Ecclesias, necessitatem affert. Tum cavet Canonibus ab exemplo Romanæ sedis & eos innovat ac firmat. Fixum ergo illud atque perpetuum, ita à Domino Ecclesiam Romanam cæteris præsidere jussam, ut quibus Ecclesiam regeret, iis Canonibus ipsa regeretur.

CAPUT V.

Aliud exemplum. Concilium Romanum sub Joanne duodecimo.

Aliud exemplum videamus. Decimo exeunte sæculo, anno Christi scilicet 963. Joannes duodecimus à synodo habita, autore Othone primo Imperatore, propter horrenda totoque orbe nota flagitia ac scelera, depositus est. Leo dictus octavus huic substitutus hanc synodum, ut omni autoritate Canonicâ, utque etiam ordine judiciario destitutam, Baronius rejicit inter pseudo-Synodos. Romanam Synodum à qua, Joanne præside, anno 964. illa damnata est Synodus, miris affert laudibus: Hujus ergo synodi acta audiamus actione I.

„ Joannes piissimus ac sanctissimus „ Romanæ Ecclesiæ Papa dixit: Scitis, „ dilectissimi fratres, me fuisse expulsum Imperiali vi per duos menses à „ propriâ sede; quapropter vos plurimùm rogo, si dici potest regulariter Synodus illa quæ habita est, me „ absente, in Ecclesia meâ, ab Othone „ Imperatore suisque Archiepiscopis „ & Episcopis: sanctum Concilium „ respondit: Prostibulum favens adultero, hoc est, invasori alienæ sponsæ, nempe Leoni intruso piissimus ac „ sanctissimus Papa dixit. Ergo damnanda est à nobis. Sanctum Concilium respondit, autoritate sanctorum „ Patrum damnanda „; hoc est, autoritate Canonum tum à Papa & Episcopis prolata sententia est. Rursùs Papa sic interrogat: „ Quid censetis de „ Sicone Episcopo à nobis dudum consecrato, qui in Nostro Patriarchio „ Leonem Curialem & Neophytum atque perjurum, Nostrum jam ostiarium, Lectorem, Acolythum, Subdiaconum, Diaconum, atque subitò „ Presbyterum ordinavit, eumque sine „ aliqua probatione, (*hoc est, sine consueto examine*) contra omnia Patrum statuta, in nostrâ Apostolicâ „ sede consecrare non formidavit? Sanctum Concilium respondit, deponatur „ ipse qui ordinavit, & qui ab eo est „ ordinatus „. Nempe ex sanctorum Patrum statutis quibus Curiales, quibus Neophyti atque assumpti ex Laïcis, Episcopatu arcebantur, quibus Episcopi

sine Canonico examine fieri vetarentur. Papa iterum rogat: „Quid ergo de illo „Curiali & Neophyto, perjuro, atque „invasore nostræ sedis censetis? Sanc-„tum Concilium respondit, omninò „damnetur, ut nullus deinceps Curia-„lium aut Neophytorum, aut Judicum, „aut publicè pœnitentium ad summum „Ecclesiæ gradum aspirare præsumat„. Tum Piissimus ac Sanctissimus Papa dixit: „Sit Leo Curialis ac Neophytus, „ac perjurus noster, Dei omnipotentis „ac Beatorum Apostolorum Petri & „Pauli, omnium simul Sanctorum & „Conciliorum venerandorum autorita-„te necnon & Spiritûs sancti per nos „judicio omni Clericatu prorsùs exu-„tus„.

Hic Joannes tantâ sede depulsus, non sedis suæ privilegia, quæ essent maxima & notissima, prædicabat, nullos Canones de sua sede prolatos aut ipse aut Episcopi proferebant: Patrum statutis, Conciliorum universalium autoritate communi se Canone tuebatur; Quo damnatus Photius, quo ubique Curiales, Neophyti inexaminati Clero arcebantur; sic igitur decimo sæculo corruptissimo in Ecclesia Romana ipsa traditione vivebat antiquitas, & communium Canonum disciplina: neque aliter, Joannes adversùs Othonis synodum, quàm communi se Canone defendebat.

CAPUT VI.

Nova & inaudita Gratiani interpretatio 25. Q. 2. si ergo.

NEque me fugit quem in sensum Gratianus hæc post aliquot sæcula detorserit; nempe is primus omnium mortalium, anno circiter 1150. de suo, neque ullum, ut aliàs solet, autorem allegans, hæc scripsit. Quemadmodum Christus sabbathi ac Legis Dominus, se sabbatho submisit, *sic*, inquit, *summæ sedis Pontifices, Canonibus, sive à se, sive ab aliis sua autoritate conditis reverentiam exhibent, & iis se humiliando, ipsos custodiunt, ut aliis observandos exhibeant.* Durius est quod subjungit, neque anteà observatum à quoquam, quod iidem Pontifices, „nonnunquam „seu jubendo, seu definiendo, seu „aliter agendo, se Decretorum Domi-„nos & Conditores esse ostendunt. Neque „levius istud aliis imponitur necessitas „obsequendi: summis verò Pontificibus „ostenditur inesse autoritas obsequen-„di ut à se tradita observando, aliis „non contemnenda demonstrent, Ex-„emplo Christi, qui sacramenta, quæ „Ecclesiæ servanda mandavit, primus „in se ipso suscepit, ut ea in se ipso „sanctificaret„. Quæ si quis ante hæc tempora à Romanis Pontificibus, vel à quopiam probatioris notæ Autore conscripta legerit, nihil repugno, quominùs autoritatem obtineant; valere autem quæ contra totius anterioris ævi traditionem, duodecimo demùm sæculo, Gratianus commentus est; Theologicæ disciplinæ ratio non sinit, sed omisso Gratiano ad prisca & anteriora redeamus.

CAPUT VII.

Concilium Mosomense: Rodulphi GLABRI *locus: Concilium Ansanum: de eo Anonymi responsiones; de exemptionibus obiter: Petri venerabilis, ut sancti Bernardi loci: An Monachis Cluniacensibus profuerit, quòd Romanum Pontificem peculiarem Episcopum habere vellent.*

CÙm ergo Ecclesia Romana communi Canone & regeretur & regeret

geret sancti Patres nostri Gallicani Episcopi; referente Flodoardo ad annum 948. in Mosomensi synodo, mirantur allatas litteras *ex nomine Agapiti Papæ per Clericum, qui eas Româ detulerat nihil Autoritatis Canonicæ continentes, hoc tantùm præcipientes ut Hugoni Rhemensi redderetur Episcopium.*

Hoc nostris novum & insolens videbatur quippe à consuetudine Romanæ Ecclesiæ alienum. Pergit Flodoardus: *Quibus lectis ineuntes Episcopi Concilium cum Abbatibus & cæteris sapientibus, qui aderant responderunt, ut quod Regulariter cœptum fuerat, Canonicè pertractaretur.* Itaque recitato Capitulo decimo Nono Carthaginensis Concilii „ de accusato & accusatore judicatum „ est secundùm definitionem ipsius Capituli ut Artaldo Præsule retinente „ Communionem & Parochiam Rhemensem, Hugo qui ad duas synodos „ vocatus venire contempserat, à Communione & Regimine Rhemensis Ecclesiæ abstineret donec ad Universalem Synodum ex Germanis & Gallis „ Episcopis congregatam se purgaturus „ occurreret „.

Suspectas habent allatas Româ ex nomine Papæ Litteras quòd sola jussa nihil Canonicæ autoritatis continerent; ipsi ex Canonibus Roberto Trevirensi Legato Apostolico autore inchoata exequentur. Sic Germani, sic Galli Episcopi judicabant.

Notum illud, neque omittendum Rodulphi Glabri de Episcopis Gallicanis ægrè ferentibus Cardinalem à Joanne decimo septimo delegatum ut Romani Pontificis autoritate, Basilicam in agro Turonico à Fulcone Andegavensi Comite constructam consecraret: Quod Hugo Turonensis Archiepiscopus ex Causis Canonicis facere recusâsset, qua de re Glaber hæc scripsit.

Quod utique audientes Galliarum Præsules præsumptionem sacrilegam cognoverunt ex cæca cupiditate processisse. ac rursùs: *Licèt Pontifex Romanæ Ecclesiæ ob dignitatem sedis Apostolicæ, cæteris in orbe constitutis Episcopis reverentior habeatur, non tamen ei licet transgredi in aliquo Canonici moderaminis tenorem.* Denique *universi pariter detestantes quoniam nimiùm indecens videbatur, ut is qui Apostolicam regebat sedem, Apostolicum penitùs ac Canonicum transgrediatur tenorem.* Itaque turbinem repentè coortum, quo concussâ Basilica ac disturbata consecratio est, divino judicio imputârunt anno 1004.

Sunt qui Rodulphum Glabrum falsi convictum putent, tabulis ab illustrissimo Petro de Marca summatim relatis. Atqui vir doctissimus his tabulis Glabrum non confutatum, sed illustratum voluit. Deinde has tabulas visas lectasque oportet integras antequam candidissimo hujus ævi historico detrahamus fidem. Denique utcumque est, ejus testimonio firmatum videmus de observando etiam à Romano Pontifice Canonico ordine, Communem Ecclesiæ Gallicanæ sensum.

Neque ita multò post Concilium Ansæ in pago Lugdunensi congregatum est. Ibi Gaulenus De Viennâ Episcopus Matisconensis gravem expostulationem habuit de ordinatione Cluniacensium Monachorum à Burchardo Viennensi facta vi privilegii quod Cluniacenses habebant à Romanâ Ecclesiâ.

Quâ de re sancta Synodus sic statuit: *Relegentes Sancti Chalcedonensis Concilii, & plurimorum autenticorum Conciliorum Sententias, quibus præcipitur, qualiter per unamquamque religionem Abbates & Monachi proprio jubesse debeant Episcopo, & ne Episcopus in Parochiâ alterius audeat ordinationes*

vel Consecrationes absque licentiâ ipsius Episcopi facere, decreverunt chartam non esse ratam quæ Canonicis non solùm non concordaret, sed etiam contradiceret Sententiis. Archiepiscopus ratione convictus de Gausleno veniam petiit. Eidem mulcta imposita satisfecit anno 1025.

Neque propterea omnia privilegia cassa habebantur, hoc tantùm cavebant ne pro arbitratu, ne necessitate nulla, ne inconsultis iis quorum intererat, concessa viderentur. Itaque ea privilegia, quæ hactenùs invaluerant, concedi solebant autoribus Episcopis, vel Synodis certè consentientibus: & ad certum modum, magnoque respectu ad Canonicum ordinem. Quod etiam vir doctissimus Ludovicus Thomassinus luculentissimè demonstravit.

Ansanæ Synodi autoritatem elevare nititur autor Anonymus qui de Gallicanis libertatibus scripsit, ac primùm quidem ex ea Synodo nihil memorat præter fragmentum à Marcâ relatum, Capite 8. num. 1. At dissimulat narrationem integram optimæ Notæ, in editione Labæanâ Conciliorum insertam Tom. XI. Ait posteà Narrationis hujus non adeò *indubitatam esse veritatem.* Sed id pronuntiâsse non sufficit; docere oportebat, addit *Monachos Cluniacenses privilegiis Apostolicis non fuisse donatos, quamvis renitentibus, sed tamen cedere coactis Episcopis.* Quis enim hæc nescit & gliscente licentiâ prævaluisse in multis contra canones absolutam illam & arbitrariam potestatem? Id ex Ansano concilio notum esse volumus majores nostros sæculo quoque undecimo, Canonum ac priscæ disciplinæ memores extraordinariis illis Imperiis, quoad fieri salva pace potuit, obstitisse.

Quare nihil ad nos illud quod idem Anonymus memorat, *Joannem decimum nonum & Monachos privilegia jam concessa defendisse*, neque magis ad rem Joannis decimi noni Epistola ab Anonymo memorata quâ Burchardo Lugdunensi Ansani Concilii præsidi, *gratum animum testetur, quòd Cluniacensi Monasterio faveret contra Gauslenum.* Quâ Epistolâ Anonymus ad infringendam Ansani Concilii autoritatem frustrà utitur. Potuit enim Burchardo Lugdunensi, licèt Præside refragante adversùs Cluniacense privilegium Patrum vicisse sententia. Potuit idem Burchardus ab eâ Sententiâ recessisse quam in Ansano Concilio protulisset. Quibus modis à Joanne decimo nono grati animi significationem retulerit, illæsâ Ansani Concilii veritate, illud interim constiterit, & privilegium contra Canones Chalcedonenses datum Gallicanis Episcopis usque adeò nullum fuisse visum, ut Burchardus Viennensis, quòd eo usus esset Gausleno Matisconensi satisfecerit.

Neque hìc an & quibus casibus Papa potuerit absolutâ illâ potestate hujusmodi privilegia concedere repugnantibus licèt Episcopis; quam quæstionem Anonymus invidiosè movet, sed tantùm volumus, quòd Gallicana declaratio docet, illam plenitudinem Apostolicæ potestatis per Canones moderandam; idque à Patribus nostris, lapsis etiam Ecclesiæ rebus, atque undecimo sæculo pro virili parte propugnatum fuisse.

Hic laudat Anonymus Petrum Cluniacensem duodecimo sæculo hæc scribentem: „ His additis & multa in„ vectione extollitis, quod proprium „ Episcopum habere refugimus; nos verò „ respondemus istud veritati contrarium „ oppositâ fronte existere, quoniam „ patet nos proprium Episcopum habe„ re. Quis rectior, quis dignior, Romano „ Epis-

„ Episcopô Episcopus potest inveniri „? Hæc quidem scripsit Petrus ille venerabilis ad Beatum Bernardum, seu potiùs, modestè licèt, adversus ipsum & Cistercienses. Nunc lector viderit Petrine Cluniacensis an Bernardi Claravallensis potior sit autoritas? Paucos equidem esse existimo qui Petro non anteponant Bernardum accusantem eos qui hâc specie ab Episcoporum autoritate recesserant. Nempe conqueritur is, istis emancipationibus *Monachos, dissolutiores fieri uno & pauperiores, peccare licentiùs vagum ac malè liberum vulgus, noxiæ Libertatis germanam sobolem esse paupertatem & sæcularitatem, sanctitatis nomine in Monasteria introductam.* Cætera omnibus nota commemorare nihil attinet. Cæterùm eventus docuit, haud frustrà hæc conquestum esse Bernardum, quod enim Monachi passim magnum quidem & omnibus præsidentem, sed tamen longè positum & omnium Ecclesiarum sollicitudine occupatum habere voluerint peculiarem Episcopum; hinc maximè provenisse vidimus, ut tot Monasteria prope jam immedicabili vulnere prostrata jaceant. Sed nos hæc aliis tractanda & deploranda relinquimus, quæ à nobis sunt inchoata prosequimur.

CAPUT VIII.

Concilium Lemovicense secundum. Gregorius VII. *Romanorum Pontificum & Episcoporum concors professio de regendo & obediendo secundùm Canones.*

Anno Christi 1031. paulò post Ansanam synodum habitum est Lemovicense secundum Concilium in quo hæc legimus: *Episcopus Petracoriensis de quodam Canonico suo tantùm Clerico qui uxorem duxerat, inquirendo proposuit dicens, ut judicarent quid de eo ageretur. Ad hoc verbum in Concilio responsum est: Canones judicent: quomodo enim possumus nostro arbitrio judicare quidquam?* Quâ regulâ etiam à Romanis Pontificibus gesta æstimabunt, *inconsulto*, inquiunt, *Episcopo suo ab Apostolico pœnitentiam & absolutionem accipere nemini liceat.* Ac subdunt neque Petrum ipsum aliter facturum fuisse: *Certè Beatus Petrus si sciret illum* (quem absolvit) *esse à Beato Martiale excommunicatione obligatum, potiùs eum damnaret quàm absolveret. Sic Apostolici Romani Episcoporum omnium sententiam confirmare, non dissolvere debent, quia sicut membra caput suum sequi, ita & caput membra sua necesse est non contristare.*

Neque aliter Romani Episcopi sentiebant: In eodem enim Concilio refertur Pontium Comitem Auvernensem à suo Episcopo excommunicatum, à Papa absolutionem accepisse, conquestumque Episcopum, hoc responsum à Papa tulisse: „ Debueras certè mihi ante-„ quam illa mortua ovis Romam veniret, „ ejus causam tuis innotescere apicibus, „ & ego eam omni modo objicerem „ tuamque firmando autoritatem eam a-„ nathematis ictu repercuterem. Profiteor „ quippe omnibus Consacerdotibus meis „ ubique terrarum adjutorem me & con-„ solatorem potiùs esse quàm contradic-„ torem: absit enim schisma à me & „ Cœpiscopis meis. Itaque illam pœni-„ tentiam & absolutionem, quam tuo „ excommunicato ignoranter dederam, „ & ille fraudulenter accepit, irritam „ facio & cassam, ut de illa nihil aliud „ speret quàm maledictionem quoad „ satisfactum tu justè absolvas.

Aliud exemplum afferunt Papæ, Episcopum *rogantis ut pœnitentiam, quam imposuerat, affirmaret*, Episcopi verò re-

tementis his verbis: *Non credere possum hoc mandatum ab eo exortum quod Canonibus repugnaret.* Quibus commemoratis *dixerint Episcopi hoc ab ipsis* Apostolicis Romanis & cæteris Patribus cautum tenemus quod contra Canones elicita robore careant, ac præter Sententiam Apostolicæ sedis expressa videantur.

Neque eò minùs Pontificiam autoritatem reverebantur sancti & humiles Episcopi, qui Papam caput suum ubique prædicant, asseruntque illud: *judicium enim totius Ecclesiæ maximè in Apostolicâ Romanâ sede constat*, sed illud Judicium Canonico ordine proferri volebant, non mandatis extraordinariis præter Canonum Sententiam.

Hâc disciplinâ Gregorius VII. vixit: *Solet*, inquit, *Sancta & Apostolica Sedes pleraque consideratâ ratione tolerare, sed nunquam in suis decretis à Concordia Canonica, hoc est, à Canonum consensione discedere.* Alibi commendat, *statuta Romanæ Ecclesiæ*, quæ à tramite sanctorum Patrum non recedit, reprehenditque Episcopos, *quoniam Sanctorum Patrum decreta, & Ecclesiasticæ religionis statum, non eâ, quâ oportet, diligentiâ custodirent*, sic Canonum observantiâ ipsum Religionis statum fulciri putabant.

Itaque Episcopi in ipsâ Consecratione Romano Pontifici profitebantur *Canonicam obedientiam & secundùm Canones & servato ordine suo, quæ professio etiam nunc in Episcopali consecratione viget*: Romani verò Pontifices ritè appellatis octo universalibus Conciliis dato jurejurando, profitebantur; *Se quæ prædicaverunt & statuerunt, omni modo sequi & prædicare: omnia decreta prædecessorum Apostolicorum Pontificum quæcumque ipsi Synodaliter habuerunt & probata sunt, confirmare & indiminuta servare, & sunt ab iis statuta, sunt in sui vigoris stabilitate custodire.* Sic totius disciplinæ ratio antiquis constitutis nititur. Profiteanturque & Episcopi ut secundùm Canones pareant & Romani Pontifices ut secundùm Canones regantur, ac regant.

Hæc Papæ professio diurno Romanorum Pontificum continetur. Hæc post octo prima Concilia, post octingentos annos vi sua stabat. Hæc Ivonis Carnotensis, immò & Gratiani tempore, viguit, quippe quam memorârunt & in Canones transtulerunt.

Quàm autem viguerit illa, quam Episcopi Romano Pontifici profitebantur secundùm Canones obedientiam, testatur Hincmari Rhemensis in Truassinâ Synodo, Joanne octavo Præside, ipsi ac Sedi Apostolicæ factâ professione in hæc verba: *Quod in omnibus secundùm scripturarum tramitem Sacrorumque Canonum decreta, Sedes Romana tenet per omnia & in omnibus pro scire & posse meo pe petuum prosequor & teneo. Quam professionem aptiore posthac loco integram referemus ne hæc omnia præposterè congerantur.*

CAPUT IX.

Libertas in jure antiquo & communi: Pragmatica Sanctio Sancti Ludovici an ab Anonymo idoneis probationibus falsi arguatur.

AT postquam labente disciplinâ, ambitione atque adulatione gliscente ab eâ regulâ deflexum est, ac Romani Pontificis mandatis extraordinariis, reservationibus ac decimis, gravia onera, etiam pecuniaria imponere & trahere ad se paulatim Episcoporum Clerique jura cœperunt: Sanctus Ludovicus Pragmaticam edidit, quâ novos ausus cohiberet; primi Capitis hæc verba sunt: „ Statuimus & ordina„ mus,

mus, ut Ecclesiarum Regni nostri Prælati, Patroni & Beneficiorum Collatores ordinarii jus suum plenarium habeant & unicuique sua Jurisdictio servetur: Caput secundum, *item Ecclesiæ Cathedrales, & aliæ Regni nostri liberas Electiones habeant, & earum effectum integraliter prosequantur.* Quartum, *item promotiones, Collationes, provisiones, & dispositiones prælaturarum, dignitatum & aliorum quorumcumque Beneficiorum & officiorum Ecclesiasticorum Regni nostri, secundùm dispositionem, ordinationem & determinationem juris communis, sacrorum Conciliorum Ecclesiæ Dei, atque institutorum antiquorum sanctorum Patrum fieri volumus & ordinamus.* Anno 1268.

Hæ sunt illæ, quas vocamus, Gallicanæ Ecclesiæ libertates: regi jure communi, Conciliorum autoritate ac Patrum institutis hanc Pragmaticam vetustissimis actis & Regestis inscriptam, à multis jam sæculis laudatam, memoratam, commendatam, idque ab Ecclesiasticis, à Magistratibus, à Legatis, ab universi regni ordinibus congregatis, ac per tot sæcula nulli suspectam. Quidam etiam Galli nostris temporibus aut partem ejus aliquam, in dubium revocant, nullo documento, postquam nempe audemus infusulare falsi quidquid gustui non sapit.

Quid autem habet novi ut falsa habeatur? nempe illa jus commune, Conciliorum autoritatem, ac Patrum instituta prædicat, his adversantia valere non sinit. Quid autem aliud sonant tot Patrum, maximè Gallicanorum, gesta, quæ legimus? Cur ergo falsa sit quæ usque adeò Gallorum ingenium sapiat? Quid quod si falsa esset, tamen haud aspernanda videretur, quæ nostris moribus traditionibusque congruat tam pronis animis accepta sit! sed tamen videamus quid Autor Anonymus, qui de Libertatibus nuperrimè scripsit, super hâc falsitate dixerit, ut vel ex eo pateat quàm futilibus argumentis agant.

Primum argumentum: *Pragmatica illa à nemine allegata fuit per ducentos annos.* Facilis responsio, non enim causa adfuit; ac si illa probatio admittitur quot bona legitimaque acta conciderint!

Secundum argumentum: *Nec etiam tunc in lucem edita fuit, sed tantùm anno 1515.* Quid autem est *in lucem edita*? an fortè vulgatam typis oportuit, cùm nec dum typi essent? an verò negabant more solemni promulgatum, quæ in vetustissimis Parlamenti Regestis extet? an etiam necesse est post tot sæcula acta promulgationis afferri? Quis tam iniquas conditiones imponere possit?

Tertiò pluries typis excusa est sine 5. Capite *quo exactiones & onera gravissima per curiam Romanam imposita prohibentur.* At quid hoc ad primum, secundum & quartum Caput, quæ nunc laudamus? De quinto verò fatemur à Margarino de la Bigne, quem alii secuti sint, in Editione Bibliothecæ Patrum fuisse prætermissum; sed mancum ut fit exemplar nactus est. Ex integrioribus jam supplendum exemplaribus. Seu viro bono religioni fuit sancti Ludovici nomine quidquam edi, quo Curia Romana reprehendi videretur, seu Typographi metuerunt, infixis censuræ notis, creari sibi incommoda. Cæterùm & ille 5. articulus longè antea laudatus ac memoratus fuit.

Quartum argumentum non esse verisimile sanctum Regem, *tanta erga Sedem Apostolicam reverentia edicto solemni Romanæ Curiæ officiales comprimere voluisse*, tum illud; *nec dum fuisse morem inductum autoritatem regiam sanctæ sedis ordinationibus opponendi*; tamquam exactiones illæ ad pietatem, aut ad sedis Apostolicæ dignitatem pertineant.

Quintum & sextum argumentum anno 1268. sanctus Rex *ad secundam in terram sanctam expeditionem cum summi Pontificis consilio se accingebat*, monitisque potiùs cum amicissimo Pontifice, quàm edictis egisset. Neque is erat Clemens quartus, qui his coërcendus videretur innocentissimus, atque abstinentissimus Pontifex. *Ac si quod tum fuisset exactum subsidium, nonnisi adjuvandum in expeditione bellica Regem impendendum fuisset.* Quæ omnia sponte concidunt; si dicamus Ludovicum non præsentibus malis, sed quâ erat providentiâ futuris ac pridem expertis occurrere voluisse: Clementem verò IV. quò erat abstinentior, eò æquiore animo tulisse prohiberi ea à quibus ipse abhorreret.

An verò probatione nulla tam futilibus conjectutis celebratissima acta falsi insimulare liceat, prudens lector judicet. Certè autor Anonymus, quò causam tuetur suam, nihil affert vetius quàm istud, virum egregium Ludovicum Thomassinum Gallum in eadem esse sententia; hujus ergo conjecturas colligit quas modò refutavimus. Nos verò eum virum ut doctrinâ clarum, ita pacis studio multa ac ferè dixerim nimia cogitantem, ac ne quemquam lædat ubique metuentem; nec lædere ipsi volumus: atque hîc de Pragmaticâ sancti Ludovici Sanctione dicendi finem facimus.

CAPUT X.

Edictum CAROLI VI. *Decretum Florentinum*: nulla *sunt quæ contra Canones*: *Romanus Pontifex contra Canones agere nolle præsumitur, ne ipse adversetur sibi*: *Locus insignis Concilii Basileensis.*

EX eodem fonte manavit Caroli VI. Constitutio *Clero agente ac plaudente*, edita anno 1406. qua sublatis reservationibus *sive expectantibus* (hoc est, expectativis gratiis) *personas Ecclesiasticas regni ac Delphinatûs ad suas franchisias & libertates in perpetuum reducit, secundùm antiqua jura Communia & Concilia generalia*, quæ ex S. Ludovici sanctione deprompta sunt.

Hæc verò omnia Concilii etiam Florentini autoritate sancita invenimus. Decretum retulimus, quò utriusque Ecclesiæ, Græcæ scilicet ac Latinæ consensione firmatur à Petri successoribus pasci ac regi universalem Ecclesiam, sed ad eum modum, qui Conciliorum gestis ac sacris Canonibus continetur.

Quid si adversùs Canones statuunt? An continuò ad Generale Concilium appellandi? nequaquam, nisi omnem solverent disciplinam in minoribus ac particularibus causis id sufficit: Decretum contra Canones editum esse nullum. Sic enim sanctus Zozimus (a) jam relatus, *contra statuta Patrum concedere vel mutare, ne hujus quidem sedis potest autoritate*: & sanctus Leo magnus (b) *ut omni penitùs autoritate sit vacuum quidquid ab illorum Canonum*, videlicet Nicænorum, *fuerit Constitutione diversum*: Atque iterùm (c) *infirmum atque irritum erit, quidquid à prædictorum Patrum Canonibus discrepârit*. Et sanctus Martinus: (d) *Canones Ecclesiasticos solvere non possumus, qui Custodes Canonum sumus.*

Id Majores nostri Epistolâ ad Adrianum secundum, hac etiam ratione firmant: (e) *Quòd Apostolica sedes non potest esse sibi contraria.* Esset autem si Canonum ex officio custos, Canones solveret. Quo fundamento si quid à Papa prodit minùs Canonicum, sic est interpretandum ut voluntas potiùs quàm facultas desit.

Neque verò Ecclesia Romana Canonum est Custos tanquam alieni boni, sed pro-

(a) Zoz. Ep. 7. (b) Leo Ep. ad Anat. (c) Ep. ad S. Syn. Chalced. (d) Martin. Pap. Ep. 11. (e) Hincm. Ep. 43. Carol. Cal. ad Adria. II. T. 11. pag. 708.

profectò tanquam sui: Canones enim sunt Ecclesiarum omnium, maximè verò Romanæ omnium matris, cujus etiam autoritate firmantur.

Scitum enim apud Socratem (a) *Canone Ecclesiastico jussi ne absque Romano Pontifice Canonisentur*, hoc est, regulentur, gubernentur, suoque ordine componantur, & constituantur Ecclesiæ. Hoc est enim κανονίζειν τὰς ἐκκλησίας. Quod ipsum Sozomenus (b) clarioribus verbis expressit: *Lege Pontificia pro irritis haberi quæ præter sententiam Episcopi Romani fuerint gesta*, attestantur alia Ecclesiastica monumenta.

Itaque sedes Apostolica canonibus adjicit vim τὸ κῦρος, sibique adversaretur si eos solveret quos ipsa formâsset, firmâsset aut etiam condidisset.

Id præclarè explicat Basileense (c) Concilium, de Papa agens: *Quidquid enim statuitur in sacris Conciliis, suâ etiam* (Pontificis scilicet) *autoritate statuitur, quæ semper ibi refulget, ut prima & præcipua præ omnibus, caput & directrix, & cùm, aut personaliter aut autoritativè semper in Synodis universalibus intersit, ipseque Ecclesiæ Rector sit & Pastor, decreta Conciliorum etiam sua & sedis Apostolicæ non immeritò dici possunt: Nos enim unum Ecclesiæ corpus sumus, & ipse hujus corporis caput sub capite Christo. Quidquid igitur fit ab hoc corpore Ecclesiastico, etiamsi omnia membra in idem concurrant, sicut in corpore naturali, accedit magis tamen ac propriè oratio quævis Capiti appropriatur & adscribitur, ab ipsoque magis quàm ab alio corporis membro, procedere censetur. Itaque non secùs Synodalia decreta pro suo debito & honore exequi debet, ac per alios servari facere, quàm si ab ore proprio dictata & promulgata essent: dum enim ipse per semet inest, ipse concludit, ipse statuit, & sub nomine suo ac persona ejus omnia decreta decernuntur: dum abest, sui præsidentes qui vice ejus funguntur, locumque Apostolicum tenent, & personam Pontificis repræsentant per sacrum Concilium deliberata concludunt.*

Hæc pro Pontificia autoritate magnifica & sublimia à Juliano Cardinale, Concilii Basileensis præside pronuntiata, atque ab ipso Concilio diplomate edito promulgata sunt. Quæ profectò efficiunt, ut Ecclesia Romana sibi adversetur dissolvens Canones suâ primitùs autoritate firmatos. Quod eò minùs præsumi potest quò sæpiùs & clariùs nulla & irrita pronuntiat, imò sua inficiatur esse, quæ sacris Canonibus adversa, suo etiam nomine proponantur. Hinc Hilarius, quem cæteri longo ordine consequuntur: *Nihil adversùm venerandos Canones, nihil contra sanctæ memoriæ decessoris mei judicium valeat, quidquid abreptum esse nobis constiterit.*

(a) Socr. hist. Eccl. Lib. II. Cap. XVII. (b) Sozom. hist. Eccl. Cap. X. (c) Inter Epi. Syn. Tom. XII. Conc. p. 706.

CAPUT XI.

De Decretalibus Epistolis, deque Consuetudine recepta, & Canonum Origine.

Canonibus annumeramus decretales Romanorum Pontificum Epistolas, quanquam illæ serò Dionysii Exigui operà, Ecclesiæ Codici & Canonum corpori adjunctæ sint: idque in Occidente tantùm atque initio ducto à Siricii Epistolis, quarto sæculo per provincias missis. Namque anteriores interciderant aut remanserant penes Ecclesias sedem Apostolicam consulentes, neque in unum corpus collectæ erant, quæ innumerabiles hinc indè dimissæ certis casibus providebant.

Cur autem posteà in unum collectæ corpus ad Ecclesiæ Canones accesserint in promptu erit juris Ecclesiastici Origines repetenti: namque Ecclesiæ primitùs traditione regebantur. Hinc ex traditionibus Apostolicarum Ecclesiarum conscripti Canones Apostolorum, quia Latinis serò, neque simul omnes in autoritatem adsciti.

Conditi verò posteà sunt Canones per provincias, aut in Universalibus Synodis, cùm ne labente tempore à priscis institutis deflecteretur, vel aliquid novæ difficultatis occurreret, sibi Ecclesiæ id honoris mutuò exhibebant, ut statuta ab aliis, alii plerumque ut sua ducerent, à communi scilicet profecta spiritu: Utebantur singulæ Ecclesiæ Canonibus vel universalium Conciliorum, vel suis vel adoptatis & consensu receptis. Hæc Origo Canonum. Horum executionem prima & Apostolica sedes ubique terrarum urgebat. Hinc ortæ Epistolæ decretales de quibus Hincmarus (a) hæc: *Sunt Leges & Canones ac decreta sedis Apostolicæ ex iisdem Canonibus promulgata.* Ac paulò pòst, *in decretis suis* (scilicet Romanorum *Pontificum*) *ex sacris Canonibus promulgatis.* Quæ quidem totidem in verbis in Pontigonensi Synodo (b) repetuntur, ut non unius Hincmari, sed omnium Episcoporum Gallicanorum esse constet.

Manant hæc ex anterioribus sedis Apostolicæ decretis, quale est illud quod Sanctus Xistus Tertius (c) scribit ad Illyricanos Episcopos *à Canonum præceptis vestrûm nemo discedat, nec ab his deviet quæ juxta regularum ordinem frequens ad vos directa Sedis Apostolicæ decrevit autoritas.* Sic ea quæ scribebant, ac per universas mittebant Ecclesias & è Canonibus prompta erant & Canonum executioni serviebant.

Cæterùm ratio postulabat ut qui Canones firmarent & exequerentur, iidem cùm opus esset interpretarentur, & dubia jura resecarent, & pro tempore sancirent, quæ Canonibus congrua viderentur. Itaque meritò in autoritatem admissæ decretales, quæ denique probatæ & usu receptæ essent. Quò pertinet illud in professione Romanorum Pontificum suprà memoratà: *Ut Custodirent decreta Canonica prædecessorum Apostolicorum Pontificum.* Ea, *quæcumque ipsi Synodaliter statuerunt & probata sunt:* hoc est, communi usu & consensu recepta. In constituenda enim Ecclesiastica disciplina universalem assensum ab antiquis Pontificibus postulatum supradicta satis probant, & qui ampliora velint nostros consulant. Nobis in re trita summa quæque capita proferre est animus.

Consuetudines ac mores universalis Ecclesiæ usu receptos vim Canonum obtinere constat: quandoquidem plerique Canones, si rerum originem attendamus, primùm Consuetudines fuerunt usu receptæ & probatæ. Nicæna Synodus (d) sedium jura sanciens Canone sexto, *antiqua consuetudo servetur.* Et Canone septimo: *Obtinuit consuetudo & antiqua traditio, ut Æliæ,* (hoc est, Hierosolymorum) *Episcopus honoretur.* Sanctus Basilius (e) ille Canonum vindex Canonica Epistola ad Chorepiscopos, *Canonibus accenset consuetudinem quæ in Ecclesiis versabatur.* Epistola etiam ad Dioscorum, consuetudinem, quæ in Ecclesiis Cæsariensis tractûs obtinebat, vim Legis habere decernit, *propterea*, inquit, *quòd hæc statuta à sanctis viris sunt nobis tradita.*

Jam in citatis locis consuetudines Canonibus æquiparatas passim audimus, laudantque omnes Beatum (f) Augustinum, cui *mores populi Dei & instituta majorum* pro lege sunt. Undè ad intolerandissimam insaniam refert contemptum eorum quæ sunt Universalis Ecclesiæ consuetudine roborata. Epistola ad Januarium, & alibi sæpius; ac passim in Decretalibus & in Conciliis, conjuncta hæc duo tanquam æqualis ponderis de jure vel consuetudine. Atque hæc de Universalis Ecclesiæ regulis. CA-

(a) *Hincm.* Ep. 41. ad Adria. II. T. II. p. 692. (b) *Conc. Pontig.* sess. I. T. 3. *Conc. Gal.* an. 876. (c) *Xist.* III. Ep. ad. Illy. Episc. in Syn. Rom. Cap. 17. Collect. p. 1.

(d) *Conc. Nicæ.* Can. 6. & 7. (e) *S. Basi.* Ep. 181. & 197. (f) *August.* Ep. 86. ad Casul.

CAPUT XII.

Jura, Canones, Consuetudines particularium Ecclesiarum retinenda, in iisque pars libertatis Ecclesiasticæ. Cæterarum gentium eâ in re cum Gallis concors sententia.

At Ecclesiasticam disciplinam, libertatemque nostram, non solùm tuemur, universalibus Canonibus ac moribus, sed etiam iis qui per singulas Ecclesias valeant, quod secundo loco in Declaratione Gallicana est positum. Hoc equidem ex antedictis jam confectum putamus. Laudata est Basilii Epistola de consuetudine particularium etiam Ecclesiarum, *quæ vim legis obtinebat* (a) *eò quòd hæc statuta etiam particularia à sanctis viris sint tradita.* Laudatus est Zozimi locus de servandis Patrum constitutis. Quem locum ad particularia jura Ecclesiarum pertinere vidimus. Laudata est Nicæna Synodus, primis sedibus ex ipsa consuetudine sua jura servans, Canone sexto & septimo.

Accedit Ephesina Canone octavo à Cypryis & aliis quibuscumque Ecclesiis potentiores Episcopos, qui eas invaderent, prohibens, *ne Patrum canones proferantur: ne sub Sacerdotii prætextu mundanæ potestatis fastus irrepat, ne clam paulatim libertas amittatur, quam nobis donârit sanguine Dominus Jesus Christus omnium hominum Liberator. Alludit ad illud Pauli,* (b) *pretio empti estis, nolite fieri servi hominum.* Hæc ergo pars comparatæ Christi sanguine libertatis ut non hominibus sed Canonibus serviatur.

Sic igitur & jura peculiaria Ecclesiarum servanda, & id pertinere ad Ecclesiarum libertatem, Synodus Oecumenica definivit: referuntur ad universalis Ecclesiæ jus, etiam particularia jura, quippè quæ à Synodis universalibus confirmentur.

(a) *Basil.* Ep. 197. (b) I. ad Cor. VII. 23.

Eodem ferè sensu Calcedonensis (c) Synodus primo id capite decernit: Regulas à sanctis Patribus in unaquaque Synodo usque nunc prolatas teneri statuimus; quibus regulis non tantùm communia, sed etiam propria cujusque Ecclesiæ jura asseruntur.

Stus. Gregorius (d) Magnus, ad Dominicum Carthaginensem: *Sicut*, inquit, *nostra defendimus, ita singulis quibuscumque Ecclesiis jura servamus.* Atque alio loco, *absit* (e) *hoc à me, ut statuta majorum Consacerdotibus meis in qualibet Ecclesia infringam: quia mihi injuriam facio, si fratrum meorum jura perturbo.*

Neque tantùm majores nostri laudaverunt universales Canones Conciliorum generalium autoritate conditos, sed etiam Gallicanos. (f) *Quoniam venerandi & sancti viri eos ediderunt, quorum vitam & sanctitatem crebra miracula commendârunt.*

Valere autem ut Canones, ita etiam Consuetudines non modò Ecclesiæ universalis, sed etiam particularium Ecclesiarum antedictæ firmant. Huic accedit Ratramnus (g) Corbeiensis libro jussu Regis & Episcoporum Gallicanorum contra Græcos edito, quo particulares consuetudines laudat, de quibus etiam hæc scribit: *Instituta Majorum suis quibuscumque locis edita, sicut non omnibus, eadem sic unitatem fidei nullatenùs divisêre.*

De his consuetudinibus retinendis Jordani Lemovicensis Episcopi, in Concilio (h) Lemovicensi præclara sententia est: *Non enim una eademque lex omnibus Ecclesiis sive populis, sive Civitatibus, sive gentibus semper potest congruere, sed quadam pro qualitate locorum, & gentis animorum, quamvis diverso tamen congruenti ordine in consue-*

(c) Conc. Calced. act. XV. cap. 1. (d) *Greg.* lib. II. p. 1. ep. 39 ad Dom. Carth. (e) Lib. II. ep. 37. ad nat. Salo. (f) *Agobard.* Ep. ad Ludovic. Imper. (g) *Ratram.* cont. Græc. lib. I. cap. II. lib. IV. cap. II. Spicileg. tom. II. (h) Conc. Lem. sess. II. tom. IX. Con. pag. 895.

ſuetudinem deducuntur. Cujus rei multa exempla commonſtrat.

In eamdem ſententiam Fulbertus (a) Carnotenſis: *Nec nos offendit obſervantiæ diverſitas, ubi fidei non ſcinditur unitas.* Quod ſumptum ex ſancto Gregorio, Numidarum peculiares conſuetudines firmante, his verbis: (b) *Conſuetudinem, quæ tamen contra fidem Catholicam nihil uſurpare dignoſcitur, immotam permanere concedimus.*

Notum omnibus Beati Ambroſii dictum à Beato Auguſtino tanta cum laude memoratum de conſuetudinibus regionum; at Clerus Gallicanus ne conſuetudinis nomine eas comprobare videatur, quæ in jure vocentur *corruptelæ, ac vetuſtas erroris*, conſuetudines eas ad Eccleſiæ Gallicanæ diſciplinam, libertateſque pertinere voluit. (c) *Quæ ſedis Apoſtolicæ & Eccleſiarum conſuetudine firmentur.* Sic noſtræ Libertates vel maximè Sedis Apoſtolicæ auctoritate conſtant. Quippè quæ canonum executrix cuſtoſque ſit, unde noſter Gerſon (d) docet omnem ſtatum Eccleſiaſtici ordinis *ſubeſſe rationabili voluntati Papæ, quæ rationabilitas regulanda eſt per determinationes Conciliorum generalium, præſertim jam factas de conſenſu & autoritate ſummorum Pontificum.* Adeò noſtri æquo jure omnia metiuntur, totoque ſtudio ſedis Apoſtolicæ autoritati conſulunt, ſumma doctrinæ eſt Eccleſiam ubique conſenſione regi.

Cæterùm ne nobis quiſquam eâ cauſâ ſuccenſeat, habent non modò Galli, ſed etiam Hiſpani, Belgæ, Germani, alii omnes ſuas conſuetudines, ſua jura vel uſu firmata, vel pactis. Hæc ſedes Apoſtolica ſervat in Eccleſiis quibuſque gubernandis; quæ pars eſt vel maxima Eccleſiaſtici regiminis, dicente Apoſtolo: (e) *Omnibus omnia factus ſum, ut omnes faciam ſalvos.* Habent eædem gentes ſuos ritus aliena, nova, noxia reſpuendi, ſi fortè obtrudantur. Id ſibi præ aliis Eccleſia Gallicana vindicat ut jure communi regatur, hoc eſt, quoad fieri liceat jure antiquo à quo dimoveri invita non poſſit. Quale jus reliquæ gentes vindicare ſibi velint, nihil profectò prohibemus.

(a) *Fulb. Carn.* ep. II. ad Finard. (b) *Greg.* lib I. ep. 75. ad ep. Num. (c) Decl. Cleri Gal. C. II. (d) Gerſon de ſtatu Eccl. Conſid. IV. (e) 1. ad *Corinth.* IX. 22.

CAPUT XIII.

Jura novella, neceſſaria ad vetera collimandum: Patrum Gallicanorum ea de re in Concilio Tridentino ſenſus: Ipſum Tridentinum Concilium eodem animo fuit.

Cum autem vetuſta laudamus, atque in iis arcem noſtræ diſciplinæ libertatiſque collocamus, non propterea contendimus immutabilem eſſe Eccleſiæ diſciplinam: Agnoſcimus enim à Patribus noſtris in Concilio ſecundo (f) Vaſcenſi commendatos non tantùm *antiquos*, ſed etiam *novellos Canones.* Hos meritò laudat Agobardus, (g) factos videlicet pro cauſis neceſſariis, quarum definitiones in illis generalibus Conciliis non habentur.

Et tamen ad antiqua ſemper niti nos oportet, præcipuumque id fuit (h) Gallorum ſtudium in Concilio Tridentino. Itaque oratores Regis id præ aliis omnibus, mandatum acceperant in Eccleſia reformanda *primum (i) id videri, ut ad Eccleſiæ initia redeatur, ut Eccleſiæ ſtatus ad originis ſuæ puritatem quàm maximè accedat.*

Id verò Tridentini Patres, quoad iniquitas temporum tulit, egregiè præſtiterunt. Unde hæc habent paſſim: *Sancta* (k) *Synodus antiquorum Canonum veſtigiis inhærendo ſtatuit.* Ac rurſus: *Sancta*

(f) Conc. Vaſcenſ. II. præf. T. 1. Conc. Gal. an. 1529. (g) Agob. lib. adverſ. leges Gondor. (h) Hiſt. des Amb. 1562. (i) Memoire pour le Conc. pag. 173. (k) Conc. Trid. ſeſſ 23. de Refor. Can. VII.

ta (a) *Synodus vestigiis sexti Canonis Concilii Calcedonensis inhærendo statuit. Denique id agit semper*, eoque collimat (b) ut antiqui Canones, *qui temporum atque hominum injuriâ penè in desuetudinem abierunt, innoventur*, universamque disciplinam Cleri restituit ex iis (c) *quæ aliàs à summis Pontificibus ac sacris Conciliis sancita fuerunt.* Tum præcipit ordinariis *si quæ ex his in desuetudinem abiisse compererint, ea quàm primum in usum revocari studeant, non obstantibus consuetudinibus quibuscumque ne subditorum neglectæ emendationis ipsi condignas, Deo vindice pœnas persolvant.*

Si ergo sanctissimæ, atque omni veneratione digna Synodus veterem disciplinam non omninò restituit, id factum vel maximè quod temporum ratio non sineret. Qua in re memorabilis est Caroli Cardinalis à Lotharingia, Archiepiscopi Rhemensis unà cum Episcopis Gallicanis de Tridentina Reformatione declaratio & protestatio an. 1563. (d) *Cùm nudius tertius meam de reformationis articulis dicerem sententiam, præfatus sum etiam me valdè cupere, ut prisca illa Ecclesiastica restitueretur disciplina: sed cùm his corruptissimis temporibus & moribus, intelligam non posse ea quibus maximè opus est protinus adhiberi remedia, interim assentiri & probare ea quæ nunc sunt decreta: nonquòd ea judicem satis esse ad integram ægrotantis Reipublicæ Christianæ curationem, sed quòd sperem his priùs lenioribus fomentis adhibitis, cùm graviora medicamenta pati potuerit Ecclesia, Pontifices maximos, & maximè sanctissimum Dominum nostrum Pium pro sua insigni pietate & prudentia diligenter curaturum, ut ea quæ desunt implens & efficaciora inveniens remedia, in usum veteribus jam diu abolitis, revocatis Canonibus, & maximè quatuor veterum illorum Conciliorum, quæ quantùm fieri poterit observanda censes, vel si expedire videbitur frequentiori Conciliorum Oecumenicorum celebratione, morbum ab Ecclesia propulsans, eam suæ pristinæ restituat sanitati. Hanc autem meam mentem & sententiam, tum meo, tum omnium Galliæ Episcoporum nomine in acta referri volo, & ut id fiat, à Notariis peto & postulo.*

Est ejusdem generis & spiritûs protestatio circa ejusdem Concilii caput: *causæ criminales*: & caput, *causæ omnes*: quibus Episcopi Gallicani, Christianissimi regni privilegia, jura, sacrasque constitutiones tuentur.

(a) Ibid. Can. 16. (b) Sess. VI. de ref. Can. 1. sess. 2. de ref. Can. 11. &c. (c) Sess. XXII. de ref. Can. 1. (d) Memoire pour le Conc. de Trente p. 571.

CAPUT XIV.

Ecclesia Gallicana antiquam & sanctam sub Aurelio & Augustino Africanam Ecclesiam sequitur: Christiani Lupi hallucinationes: summa doctrina nostra de Libertatibus.

Qua in re Ecclesia Gallicana eodem spiritu agitur, quo nobilis illa quondam Ecclesia Africana. Notum quid ab ea sanctus Zozimus Papa missâ legatione postularet. Quid Patres Africani responderint? Duo tantùm observamus: Primum illud, Papam Zozimum, cùm appellationes Ecclesiæ Africanæ suæ sedi vindicaret protulisse Canones, eosque Nicænos, in Africa quidem, ut toto orbe terrarum receptos. Alterum Africanos Patres apertè professos se ita probaturos appellationes eas, si Canonibus Nicænis juberentur.

Ergò neque Zozimus absolutâ voluntate agebat, neque Africani Patres ea se gubernari sinebant; sed in receptis Canonibus pars utraque vim omnem reponebat.

In-

Interim Africani (a) Præsules sedi Apostolicæ de Nicænis Canonibus adhibent fidem, donec disquisitio fieret, posteà quam constitit Canones à Zozimo (b) quidem bonâ fide laudatos, non esse Nicænos. Collectâ Synodo scribunt nobilem (c) illam, ad Sanctum Cælestinum, post Bonifacium Zozimi successorem, Epistolam: qua nova, neque receptis Canonibus probata repudiant, atque sic in antiquo jure perstant.

Hæc egit Ecclesia Africana eo tempore, quo tot orbis Christiani Lumina suo sinu alebat, Aurelium, Alypium, alios, & qui unus omnium instar esset, Augustinum.

At Lupus (d) tantæ Ecclesiæ, tantæ Synodi Epistolam *infelicissimam, & scatentem erroribus*, Synodum ipsam, *erraticam, deviam ac prævaricatoriam* appellare non veretur; cujus causâ factum sit ne Aurelius Vir maximus (e) *non appareat in Romanis sanctorum tabulis*: *nempè*, inquit Lupus, *propter hunc finalem lapsum.* Qui si revivisceret, profectò videret à Doctissimo, ac Religiosissimo viro (f) Joanne Mabillone nuper editum Ecclesiæ Africanæ antiquissimum Martyrologium, quo sanctos inter Episcopos, Gratum, Augustinum, quod vult Deum, Capreolum, & alios, sanctus quoque Aurelius, ille, si Lupo credimus, finaliter lapsus, adscribitur sub finem mensis Julii, his verbis 13. *Calendas Augustas*: *Depositio sancti Aurelii Episcopi.*

Quod autem Lupus notat, (g) *Augustinum, Alypium, Possidium, ac alios meliores Episcopos retraxisse manus & infelicissimis Litseris subscribere noluisse*; *ac solos Juvenes Aurelio adhæsisse*: viri docti me miseret, tot ac tantas ineptias congerentis: Primùm enim constat quæ in ea Synodo gesta sunt, consentire eum iis quæ in anteriore Synodo sanctus Augustinus tunc, ut in actis legitur, Legatus provinciæ Numidiæ, dixit (h): *Et hoc nos servaturos profitemur salva diligentiore inquisitione Concilii Nicæni.* Ex qua sequebatur ne servaretur ampliùs postquam à Nicæno Concilio abesse compertum est, quod Synodus Aurelii sanxit. Quid autem requiramus in ejus Synodi Epistola sancti Augustini & aliorum manum? Nempe illi aberant: neque enim provincia Numidiæ, aliaque eosdem semper legatos mittebant. At si improbâssent, utique adversùs *erraticam & deviam* (i) *Synodum* reclamandum erat: quod contrà factum est: ea enim in alia Synodo Africana, unà cum aliis Synodis sub Aurelio actis *recisata*, repetita & comprobata est. Neque prætermissa est illa Epistola, quam optimus Lupus *scatentem erroribus* reputat. Neque Augustinus unquam ab Aurelio secessisse, uti Lupus memorat. Quin potiùs Aurelium, & vivum & mortuum, ni fallor, miris ubique laudibus commendavit. Hujus etiam memoriam, hujus Epistolas Africanorum Conciliorum dictatas nomine, sequens ætas celebravit. Testis vir egregius Ferrandus Diaconus in Vita (k) Sancti Fulgentii: *Sanctæ*, inquit, *memoriæ Aurelius Carthaginensis Ecclesiæ Antistes, inter sua privilegia meruit, ut litseras ex Africano Concilio dandas ipse solus scriberet.* Quod item sancto Fulgentio contigisse memorat: tam sanctum habebatur illud officium!

Fingit bonus Lupus juvenes tantùm Episcopos adhæsisse Aurelio. Neque illud saltem cogitat post ipsum Aurelium statim in Epistolæ fronte apparere Valenti-

(a) Concil. Carth. IV. sess. 7. & sequentibus. (b) Concil. Afric. Can. 101. & seq T. II. Conciliorum. (c) Ep. Conc. Afric. Can. ad Cæl. Concil. Afric. Can. 105. ibid. (d) Christ. Lupus de Gal. Eccl. Rom. appel. C. 12. p. 116. (e) De Afric. appel. Can. 30. pag. 704. 708. (f) Annal. T. 3. p. 399. (g) De appel. Afric. Can. 30. p. 603. 708.

(h) Concil. Carth. VI. Can. 7. (i) Concil. Afric. sub Cælest. ibid. (k) Vit. S. Fulgentii ante ejus opera. Cap. 20.

tiuum Numidiæ scilicet Primatem.(a) Quem Primatum ætati datum esse nemo nescit. At ille etiam retrocessit, unà cum Augustino, aliisque Numidis, si Lupo credimus; nempè fefellit eum (b) S. Augustini Epistola ad Sanctum Cælestinum de Antonio Tussalensi. Quam si attentè legisset, profectò invenisset sub ipsa initia Cælestini scriptam, antequam ab Oriente de Nicænis Canonibus responsa venissent; quo tempore ab Afris permissas appellationes, *salva diligentiore* (c) *Concilii Nicæni inquisitione.* Prout Sanctus Augustinus interlocutus erat in Concilio sexto Carthaginensi vidimus. Hæc verò nos de Lupo monenda esse duximus, ut viris bonis appareat, quàm inepta, ne dicam impia, adversùs Sanctos viros, imò adversùs sanctissimam Africanam Ecclesiam suaserit falsa & præpostera pietas: quid posteà in Africa, labentibus rebus, gestum sit, nihil nostrà: hoc enim abundè est nobis esse communem, cum tam claro Sancto tantisque viris, receptorum Canonum, atque in eo positæ Ecclesiasticæ libertatis defensionem.

Summa ergò sit nostræ libertatis, sic novella jura, pia aut necessaria institutione stabilita servare ut antiquiora respicere, iisque sustentare labentem disciplinam: *Certè jus commune*, atque in eo venerandas juris antiqui reliquias omni ope servare, jusque arbitrium & mandata extraordinaria repudiare studeamus. In eàque partem maximam nostræ erga Ecclesiam Catholicam ac Sedem Apostolicam reverentiæ reponamus: quippè qui intelligamus, quò quisque est studiosior antiquæ disciplinæ, eò magis cordi habere Ecclesiæ Catholicæ ac Sedis Apostolicæ majestatem.

(a) De appel. Afric. C. IV. p. 609. ibid. &c. (b) *Aug.* Epist. 209. in nova Edit. olim 261. n. 1. (c) Concil. Carth. VI. Can. 7.

CAPUT XV.

Libertates quo sensu privilegia dicantur, nempè ut jura antiqua, libertatum radix: An Petrus de MARCA *audiendus, qui Conciliorum superiorem potestatem à libertatibus separat.*

OMittimus notum illud, libertates nostras non privilegia, sed libertates dici, ut quæ non venia & indulgentia, sed ipso antiquo jure nitantur, quamquam jura Ecclesiarum apud antiquos passim privilegia etiam appellantur vulgatúmque illud, *τὰ πρεσβεῖα*, hoc est, antiqua & vetusta, quæ nostri privilegia vocant, ipsa antiquitatis commendatione fulta, sua vi stare oportere.

Radix autem libertatis Ecclesiasticæ eò maximè constat quòd in ipsa Catholica Ecclesia vigeat suprema illa vis & indeclinabilis, quà ipsa Catholica Ecclesia gubernetur: Valeat illud Beati (d) Hieronymi, quod est à majoribus nostris toties celebratum: *Si autoritas quæritur, orbis major est urbe.*

Haud me fugit virum illustrissimum atque doctissimum Petrum de Marca, dum Romanis auribus parcit, aliam ac novam de libertatibus Gallicanis protulisse sententiam. Is enim (e) profitetur confutari à se communem opinionem, quæ docet, præcipuam libertatum regulam hanc esse ut Concilium Oecumenicum, superiùs Romano Pontifice dicatur. Quamvis tamen hæc sit Scholæ Gallicanæ sententia, non esse unam ex libertatibus Gallicanis, niti eam eo fundamento, quod sit exponendum, an nova constitutio vel novum rescriptum

S rebus

(d) *Hier.* Epist. ad Evagr. (e) *De Marca* Tom. I. Lib. 3. Cap. VII.

rebus Gallicanis consulat aut noceat. Ac fruatur licèt Summus Pontifex, aut æquo jure cum Conciliis generalibus, aut superiore, nihil hoc ad libertatem, cùm & ea perindè utamur erga Conciliorum atque erga Pontificum nova decreta: quod certum fieri ex modificationibus, ut aiunt, Basileensi Concilio, ac deindè Tridentino adhibitis, atque omninò sufficere illud, ut Romani Pontifices Canonibus derogare velle non censeantur, etsi fortasse formulis rescripti ex stylo Curiæ, aliter cautum sit.

Hæc docet vir summâ doctrinâ, summóque ingenio; at quod nemo neget, versatili & in utramque partem æquè composito; profectò ut verum sit id quod exponit, nihil tamen vetabat libertatem Gallicanam duplici fundamento niti: nec à Gallo Jurisconsulto ac Præsuli circa libertatem, antiqua & vulgata rejici oportebat, dum ei muniendæ nova fulcimenta quærit.

Nam neque consultum id erat ad Scholam referre tantùm, nostram de Conciliorum potiori libertate sententiam, quæ Constantiensibus Canonibus innitatur. Cùmque nostra libertas Conciliorum, maximè Oecumenicorum, Canonibus contineatur, non erat inficiandum ejus partem vel maximam in Canonibus Constantiensibus esse repositam, quos Ecclesia Gallicana non modò summâ pietate receperit, verùm etiam ut conderentur, omni studio procurârit. Tum illud libertati erat congruum, ut adversùs extraordinaria mandata certâ præscriptione uterentur, quod esset in Canonibus firmum aliquid & invictum, constitutum ab ipsa Ecclesiæ potestate; quæ Pontificiam potestatem, si quando extra limites efferebatur coërcere, quin etiam interdùm in gravibus scandalis castigare posset. Quo enim alio firmiore telo usa est Ecclesia Gallicana ad tuendam libertatem quàm appellatione? At illa nulla est nisi Concilium statuas potiore potestate esse. Quin Ecclesia Gallicana clarè & apertè legitimæ defensionis fundamentum in Constantiensium Canonum autoritate reposuit. Id docent ea verba appellationis (a) Capituli Parisiensis, & Joannis Dauvet Procuratoris Regii, quæ suprà memoravimus, placétque hæc addere haud minori emolumento futura. Capitulum quippe Parisiense repetitis, ut suprà descripsimus, Constantiensibus Sess. quintæ & aliarum Canonibus; hæc subdit, multa à Synodo Constantiensi esse decreta: (b) *ut Romanis Pontificibus congregandi Concilii universalis occasio, necessitásque inesset, spontæque Christi Universali Ecclesiæ sic congregatæ, id honoris singularisque præeminentiæ locum deferre consuescerent. Ut si quid fortè tam arduum contingeret, quod omnes tangat, universorúmque statum, commodum aut incommodum spectare videatur: ipsius universali Concilio atque veritate testante, supremo infallibilique judicio deliberandum determinandúmque committerent: eoque pacto non se jam rerum Dominos & omnipotentes, & quibus à nemine dici possit, cur ita facis? Sed Domini sui Christi sponsæ famulos se, verósque Dei servos non verbo & linguâ, sed opere & veritate faterentur*: Hoc ergò fundamento, nempè invictâ autoritate Constantiensium Canonum de suprema, & absoluta Concilii Oecumenici potestate, ipsa libertatis adversùs imperatam pecuniam defensio nitebatur. Quantò magis uteremur illa defensione, si nobis præriperentur ea jura, quæ omni auro contrà æstimamus.

Neque Patres nostri unquam ab ea sententia discesserunt. Audivimus enim Cardinalis Lotharingii è Concilio Tridentino

(a) Vide supra. (b) *Preuves des libertez, Tom. II. Canon. 22, pap. 890.*

dentino scriptam Epistolam, qua Papæ quoque ipsi testatum esse voluit Gallos ad necem usque in ea sententia perstituros, quæ Constantiæ atque Basileæ de Conciliorum potestate (a) firmata est „ quippè „ quà omnia Regni privilegia innitantur.

Idem professus erat Henricus II. cùm in ipsis Concilii Tridentini initiis, hæc suis Oratoribus declarat ac mandat, tamquam rerum suo nomine agendarum certissimum fundamentum. (b) „ Nos pro „ nostro munere ac titulo quem à Majo„ribus accepimus, cupientes Ecclesiasticam „ libertatem sartam tectam manere & sa„ crorum generalium & Oecumenicorum „ Conciliorum, & Sedis Apostolicæ auto„ ritatem illæsam conservari, simul & Gal„ licanæ Ecclesiæ Regni ac Dominiorum „ nostrorum jura ac libertates salvas esse „ & incolumes „. Ecclesiæ igitur universæ ac privatim Ecclesiæ Gallicanæ libertates cum Apostolicæ quidem Sedis, sed primùm cum Oecumenicorum Conciliorum autoritate conjungit. Quæ à viris eâ tempestate maximis limata, atque ex intimo totius Ecclesiæ Gallicanæ sensu deprompta esse constant.

Ergò Gallis non placent à Gallo homine & Præsule Gallicanæ expositæ libertates diversissimo modo, quàm ante fuerat à Gallis summâ consensione factum: perstititque Facultas ut omittam cæteros in pristina sententia, quam exposuimus, (c) cum Vernantii & Guimeni censuris ageremus.

Atque haud scio an probari debeat universim ea, quam vir illustrissimus statuit, libertas, ut in novis morum decretis ab Oecumenicorum etiam decretorum autoritate liberè recedatur. Factum id quidem semel in recipiendo Concilio Tridentino, non solùm à Francis nostris, sed etiam à Belgis (d) ditioni Hispanicæ subditis. Cujus rei multæ causæ sunt, & quadam à nostris tactæ in ipso Tridentino Concilio, peculiares illæ quidem nec trahendæ universim ad generalia Concilia. Neque satis cautum aut honestum videtur, passim in eo reponere libertatem, ut ab Universalis Ecclesiæ decretis recedere liceat. Atque id quidem monere interim, at excutere penitùs alieno loco non libet. Quod sanè aiunt ab Ecclesia Gallicana certis conditionibus ac modificationibus receptum esse Basileense Concilium, (e) suprà retulimus eas ita esse adhibitas, sub spe scilicet quod per sacrum Concilium admittentur.

(a) *Memoires du Clergé*, p. 556. (b) *Mem. pour le Concile de Trente*, pag. 20. (c) Vide supra. (d) *Memoire pour le Concile Protest.* pag. 531.

CAPUT XVI.

Hæc doctrina non obest dispensationibus Apostolicæ Sedis: Concilii Basileensis locus: GERSONIS doctrina à Sancto BERNARDO ducta.

NEque verò putent à nobis constitutâ Canonum autoritate dispensationes omnes esse sublatas: absit: has enim nemo Catholicus, nemo veri Regiminis sciens, aut rerum Ecclesiasticarum gnarus abstulerit. Has toto animo complectitur ea, quam Pontificiæ potestati maximè adversari putant, Basileensis Synodus: sic enim loquitur: (f) „ Per Concilium autem statuta, „ in nullo derogant suæ potestati, quin „ pro tempore, loco, causisque & perso„ nis utilitate vel necessitate suadente, mo„ derari dispensareque possit, atque uti „ Summi Pontificis *igitur* quæ ab eo „ auferri nequit anno 1435.„

Itaque in decretis (g) Synodalibus Papæ autoritatem exceptam intelligunt nisi aliter caveatur. Quam exceptionem Gerson (h) egregiè explicat, atque ita vult dari locum Pontificiæ dispensationi, *non ut sit*

S 2 *effrana*

(e) In fine Pragm. Vide suprà. (f) Concil. Basil. Epist. Synod. resp. quæ incipit hodie n. 5. T. XII. Conc. p. 704 (g) Responsf. cogit. inter Epist. Synod. n. 9 T. XII. Conc. pag. 691. (h) Gerson. Tract. de Eccl. potest. Consid. 10

effræna libertas, sed si necessitas, vel evidens utilitas postularet, nec recursus pateret ad generale Concilium, alioquin non esset uti plenitudine potestatis, sed abuti planissimè.

Qua sententia vir (a) doctissimus juxta ac modestissimus mediam tenebat viam: *ne talis esset restrictio Papalis potestatis, ut semper ad Concilium recurrendum esset propter raritatem: nec talis laxatio, quæ Conciliorum robur enervet.*

Grave illud ac memorabile quod idem Christianissimus Doctor coram Alexandro V. Apostolica libertate prædicabat: (b)*Leges rectè latas quantalibet importunitate potentium fatigeris, nunquam dispensabis, nisi aut necessitas urgeat aut communis provocet utilitas. Alioqui fuerit potiùs crudelis dissipatio, quàm justa dispensatio. Cavebis dispensationem ipsam lege communiorem facere, ne turpe sit, si regulam sua vincat exceptio.* Quo ferè loco res esse, boni omnes lugent.

Cæterùm eruditus Lector in oratione Gersonis Beati (c) Bernardi verba recognoscit. Notum id melliflui Doctoris: *Ubi necessitas urget, excusabilis dispensatio est: ubi utilitas provocat, laudabilis dispensatio est:* (d) *utilitas dico communis, non propria: nam cùm nihil horum est, non planè fidelis dispensatio, sed crudelis dissipatio est.*

His igitur causis multa in jure permissa sublimioribus, ac litteratis personis, multa Episcopis, ut Episcopatus non tam dignitatem, quàm onera sustinere possint; multa Principibus, quorum rationes publicis atque etiam Ecclesiasticis rationibus prosint. Cujus generis est illud (e) Tridentini Concilii, *in secundo gradu nunquam dispensetur, nisi inter magnos Principes, & ob publicam causam.*

Nec desunt quæ indulgere privatis, publica etiam utilitas postulat, ne pereant, (f) *ne abundantiori tristitiâ absorbeantur*: ne Ecclesia infirmis materna viscera claudere videatur, excidátque ab Ecclesiastico regimine Apostolicum illud, (g) *infirmum autem in fide assumite*, sed nobis non vacat prosequi singula, summa attigisse sufficiat.

Illud prætermittere non possumus, aliud esse quod Ecclesia jubeat; aliud quod indulgeat; aliud quod toleret: id jubet ut quàm maximè observentur Canones: id indulget ut causis necessariis interdum relaxentur: id tolerat quod sine gravi perturbatione punire non potest. Quæ quidem tolerantia pars quædam est Ecclesiasticæ disciplinæ: sed ea quæ peccantes non excuset, imò etiam gravet; quippè qui divinæ ultioni reserventur.

Bernardo & Gersoni adjungere longo ordine poteramus scriptores antiquiores. Verùm posterioris ævi Doctores, hoc loco vel maximæ autoritatis esse omnes fatebuntur: quippè ex his affirmare liceat quid primis sæculis Ecclesia senserit, cùm priscus Canonum obtineret vigor: oportétque omninò immota esse ea quæ corruptissimis quoque temporibus, ac profligata disciplina, suo tamen pondere steterint.

CAPUT XVII.

Dispensationes sine causa; Canon Lugdunensis, in earum gratiam à Petro de MARCA *citatus, an id efficiat.*

QUàm autem ex Bernardi Gersonisque temporibus projecta, ac prolapsa sint omnia, vel ex eo patet quòd dispensationes

(a) Id. sermo pro Viag. Regii Rom. 1. past.
(b) Id. serm. coram Alex. V. ibid. (c) Bern. de consid. Lib. 3. Cap. IV. (d) Liber de Præcept. & dispens. Cap. XLI. (e) Concile de Trente Sess. 24. de reform. Can. 5.

(f) 2. ad Corinth. II. 7. (g) Ad Rom. Cap. XIV. 1.

tiones etiam *ſine cauſa valere* tam multi ſentiant, quorum autoritas apud cordatiores nulla eſt.

Omninò enim quæ ratione conſtituta ſunt, quæ publica utilitate, non debent ſine ratione, ſine publica utilitate laxari; tales autem ſunt leges: non ergò ſine ratione, ſine publica utilitate laxari poſſunt.

Ligant ergò potiùs quàm ſolvunt, illæ nunc à multis tanto ſtudio celebratæ diſpenſationes ſine cauſa. Ligant, inquam, non modò impetrantem, ſed etiam dantem: & cùm Dominus incipiet rationem ponere cum ſervis ſuis, & egredietur illud ab alta Chriſti Sede: (a) *Redde rationem villicationis tuæ*, non credo valebit illud poſtremis demùm temporibus natum, *pro arbitrio feci*. Meminiſſe enim oportebat Sancti Cæleſtini (b) dicentis, *dominentur nobis regulæ, non regulis dominemur*.

Præpoſitis Eccleſiæ dominantur regulæ: Primùm enim eas exequuntur; deindè cum certa ratione ſolvunt. At profectò regulis dominantur, cùm pro arbitrio ſolvi à ſe poſſe confidunt.

Vir illuſtriſſimus Petrus de Marca ſatis ſibi diſciplinæ caviſſe videtur, ſi diſpenſationem ſine cauſa diceret, *in his quæ vel jura tertii, vel ſtatum publicum lædunt, nec licitam eſſe. nec validam, alioquin abſque crimine ſuſcipi & concedi*: tanquam *ſtatus publicus* non ſtatim lædatur, aut verò ullo modo poſſit conſiſtere, ſolutis etiam ſine cauſa legibus.

Profert ille quidem (c) Lugdunenſe Concilium ſub Gregorio X. quod, inquit, ad Romani Pontificis arbitrium retulit *æſtimare quem modum beneficii ſui eſſe velit*. Ex quo infert licere Summo Pontifici *ſine cauſæ cognitione aliquem è Canonibus ſolvere, dummodo ſtatus publicus non lædatur*. Quo etiam refert nomen *beneficii*, eoque ſignificari vult *gratiam ex mera Principis liberalitate collatam*. Sed profectò hanc gratiam & liberalitatem meram in exequendis Canonibus, Eccleſiæ traditionem non agnoſcit.

Ego verò diligentiùs expenſum vellem illud *æſtimare* quid ſit? Non enim quod infert *ſine cauſæ cognitione aliquem Canonibus ſolvere*, ſed conſiderare, ponderare quæ ſit mens Canonum, & quatenùs boni publici interſit eos temperari certis & extraordinariis caſibus, penſata ea quam Ivo (d) noſter celebrat, *honeſta vel utili compenſatione*, unde exiſtat illa quam ipſe Ivo memorat *provida diſpenſatio*, aut, ut idem definit, *autoritate præſidentiam diligenter deliberata diſpenſatio*; quæ Synodus Lugdunenſis *æſtimandi* voce complexa eſt.

Cæterùm ille Canon Lugdunenſis agit de iis qui plures dignitates & Eccleſias ex diſpenſatione obtinent, quod unum vel maximè certa atque optima cauſa fieri oportere, & omnia jura clamant, nec ipſe Marca inficietur.

CAPUT XVIII.

De diſpenſationibus ſine cauſa: Sententia Cardinalium ſub Paulo III. *Concilii Tridentini decreta memoranda.*

De diſpenſationibus ſine cauſa ac mera Papæ voluntate factis, optimum legi, altèque animis infigi ea (f) quæ egregii Cardinales *Nicolaus* Contarenus, *Joannes Petrus* Theatinus, poſteà Paulus IV. *Jacobus* Sadoletus, *Reginaldus* Paulus unà cum Epiſcopis ac Theologis ſuo ævo maximis ad

S 3 Pau-

(a) Luc. XVI. 2 (b) Cæleſt. Epiſt. I. ad Illyriæ Epiſcop. (c) Conc. Lugd. II. Can 18. T. II. Conc. p. 985.

(c) Ivo Carnot. Præf. decret. (f) *Concil. de lect. Card* &c. *de emend. Eccl.* Paulo III. *exhibita an* 1538.

Paulum III. edidêre anno 1538. cùm ejus Pontificis jussu de emendanda Ecclesia tractarent. Primum illud *principium malorum indè fuisse, quòd nonnulli Pontifices prurientes auribus, ut inquit Apostolus Paulus, coacervaverunt sibi Magistros ad desideria sua, non ut ab iis discerent, quid facere deberent, sed ut eorum studio & calliditate ratio inveniretur, qua liceret id quod* Adulatio. *liberet. Tum illud principatum omnem sequitur adulatio sicut umbra corpus, difficillimusque semper fuit aditus veritatis ad aures Principum: qua Doctorum adulantium fallacia contigerit, ut voluntas Pontificis qualiscumque ea fuerit, sit regula, qua eius operationes & actiones dirigantur: Ex quo procul-dubio effici ut quidquid libeat, idem etiam liceat: Subdunt, ex eo fonte, Sancte Pater, tamquam ex equo Trojano irrupêre in Ecclesiam Dei tot abusus, & tam gravissimi morbi, quibus nunc conspicimus eam ad desperationem ferè salutis laboràsse & manàsse harum rerum famam ad infideles. Usque denique illud; nec putemus nobis licere dispensare in legibus nisi urgenti de causa & necessaria. Nulla namque perniciosior consuetudo in quavis Republica induci potest quàm hæc legum inobservantia, quas sanctas majores nostri esse voluerunt, eorumque potestatem venerandam & divinam appellaverunt.*

Non vacat commemorare quæ de dispensationum atque indulgentiarum abusu viri gravissimi protulerunt, quorum summa est dispensationes nulla necessitate factas solvendis legibus ac dissipandæ Ecclesiæ esse comparatas.

Hinc illud gravissimum atque sanctissimum de dispensationibus moderandis Concilii Tridentini (a) decretum, *sicut publicè expedit, legis vinculum quandoque relaxare, ut pleniùs evenientibus casibus, & necessitatibus pro communi utilitate satisfiat: sic frequentiùs legem solvere, exemploque potiùs quàm certo personarum, rerumque delectu, petentibus indulgere, nihil aliud est quàm unicuique ad leges transgrediendas aditum aperire. Quapropter sciant universi, sacratissimos Canones exactè ab omnibus, & quoad ejus fieri poterit, indistinctè observandos. Quod si urgens justaque ratio & major quandoque utilitas postulaverint, cum aliquibus dispensandum esse. Id causâ cognitâ ac summâ maturitate atque gratis à quibuscumque ad quos dispensatio pertinebit, erit præstandum, aliterque facta dispensatio subreptitia censeatur.*

(a) Concil. de Trent. Eccl. 25. Can. 18.

Hac lege confitemur ex eodem Concilio (a) in omnibus morum decretis *Sedis Apostolicæ autoritatem salvam & esse & intelligi*, quòd avos nostros ita commovebat, ut vel eâ causâ Synodum Tridentinum admittere recusarent. Cùm negarent à Papa relaxari posse Synodorum universalium decreta nisi ipsi Synodi permisissent.

At rectè æstimanti sufficere potest: *quòd nisi justâ & urgente ratione causaque cognitâ ac summâ maturitate & gratis facta sit dispensatio subreptitia, adeoque irrita & nulla habeatur.*

Hæc pœna decernitur non adversùs dispensantes, sed adversùs impetrantes: quo fit ut in ejusmodi dispensationibus irritandis non semper recurri debeat ad dispensationis autorem. At debet impetrans conscientiam primum adhibere judicem, atque illud apud se reputare retractanda, imò etiam persæpe punienda divino judicio quæ humano judicio intacta fuerint.

(a) Ibid. Can. 21.

CAPUT.

CAPUT XIX.

Natura ipsa dispensationis ex Sancto SYMMACHO *& Sancto* GELASIO, *Romanis Pontificibus. Hinc dispensationes sine causa evertuntur.*

HUjus verò doctrinæ de dispensationibus fons, radixque est relaxare & solvere; quòd jam animo conceptum habent, sed distribuere & regere, administrare, pro locorum, temporumque ac rerum rationibus; ex quo interdum juris relaxatio consequatur, undè quòd Græci οἰκονομίαν nostri dispensationem vocant.

Est ipsa dispensationis natura & vox: *non enim dispensare est*. Atque hæc quidem vox dispensationis, res autem est ipsa ex juris mente profecta juris interpretatio, in causis extraordinariis & necessariis, quas ipsa lex exceptura fuisse præsumitur, si animo prævidisset.

Qua de re extat brevis illa quidem, sed aurea, quàm Dacherius Lucas, Vir Doctissimus ac Religiosissimus edidit, Sancti Papæ Symmachi (a) Epistola ad Avitum: *Licèt*, inquit, *confusionem Provinciæ à Prædecessore nostro sanctæ memoriæ Anastasio Episcopo, præter Ecclesiæ consuetudinem, & antiqua Prædecessorum nostrorum statuta, factam esse dixerimus, & non esse tolerandam. Attamen si ea quæ fecit, rationabiliter fecisse fraternitas tua docuerit, gaudebimus nihil esse ab eo contra Canones attentatum: quia quod fit præter regulam, modò sit ex justa causa, non infringit regulam, quam sola pervicacia & autoritatis contemptus lædit: nam quamvis à Patribus statuta diligenti observatione & observanti diligentiâ sunt custodienda, nihilominus propter aliquod bonum de rigore legis aliquid relaxatur. Quod & ipsa lex cavisset, si prævidisset & sæpè crudele esset insistere legi, cùm observantia ejus esse præjudiciabilis Ecclesiæ videtur, quoniam leges ea intentione latæ sunt ut proficiant, non ut noceant.* Qua una Epistola diligens Lector omnia nostra firmata comperiet.

Præluxerat Sancti Gelasii autoritas, *quæ in dispensationibus necessariis, adhibitâ consideratione diligenti decreta metiri, librare, temperare jubet.* Atque hæc illa est οἰκονομίας, ratio, unde ortæ dispensationes. Librando, metiendo, considerando, æstimando. Quam proindè οἰκονομίαν qui liberalitate mera ac pro libitu sine certa gravique ratione administrare posse credat, cùm sit ipsa summa ratio, profectò desipiat, ex quo sequitur in dispensationibus quæ sine causa esse dicantur, ipsam dispensationis rationem ac nomen everti. Hæc verò usque adeò certa esse credimus, ut qui semel animo perceperit, nullo modo ea negare possit.

(a) *Symmach.* Ep. 12. ad Avit. T. 4. Conc. T. 5. Spicilegii, p. 583.

CAPUT XX.

An Autor Anonymus tractatûs de Libertatibus ad tertiam propositionem Declarationis Gallicanæ rectum aliquid, aut ad rem dixerit.

NUnc erit facillimum ex dictis aperire quæ de Libertatibus Gallicanis Autor Anonymus, vel perperam vel extra rem, & inani opera, toto volumine disseruit, & præsertim ad Caput tertium Gallicanæ Declarationis.

Quo loco statim illud occurrit: (a) *Potestatis usum non potestatem ipsam summi Pontificis moderandam censent illustrissimi Antistites.* Ac paulò pòst, *sed videtur quem-*

(b) *Anonym.* Trait. des Liber. Liv. 6. n. 1.

quemadmodum potestatem, ita potestatis usum solus qui concessit posse moderari, nisi eam facultatem alteri permiserit: denique, *scimus equidem inesse Apostolicæ Sedi rerum spiritualium plenam potestatem, ut habet secunda propositio; sed à quo possit illius potestatis usus impediri ac ligari, à quo habemus?* Dissimulat scripturæ locos, quibus supremam *ipsam* atque omninò indeclinabilem autoritatem *in ipsa* Ecclesiæ consensione esse positam, nostri ostendunt. Dissimulat constantissimam Ecclesiæ Catholicæ, sedisque Apostolicæ ea de re traditionem; Dissimulat locos innumerabiles quibus ipsi Romani Pontifices adversùs Canones se nihil posse prædicant. Hæc ergo expendere non una interrogatiuncula solvere, ac velut dissecare oportebat.

Quòd declaratio Gallicana non ipsam Pontificiam potestatem, sed illius usum moderandum esse docet à Majoribus sumptum, quorum locos toto hoc opere sæpè referimus: Concedimus enim in jure quidem Ecclesiastico, Papam nihil non posse, cùm necessitas id postulârit. Quis sit autem in his modus præscribunt Canones totius mundi reverentiâ consecrati, quòd jam non ad potestatem illam in se, sed ad usum pertinet. Id si expendisset Autor, Gallicanos Patres ut diligentissimè & accuratissimè ex majorum sententia locutos laudâsset: non inanibus vexâsset cavillationibus & quæstionibus.

Dispensationes necessarias esse docet (a) Anonymus: Quis enim id nescit, aut quis negat? Quæ sit illarum ratio aut modus quod ad rem pertinebat levissimè transilit, nempè illud unum volebat notare Gallos, ut qui assiduè dispensationes implorarent tamquam in reliquo orbe Christiano plus Canones obtinerent.

Litem movet Anonymus (b) Episcopis Gallis quòd instituta commendent *à Regno & Ecclesia Gallicana recepta*. Quasi fraus aliqua in illis verbis lateat, *nisi fortè*, inquit, *Regnum & Ecclesia copulativè sumantur, quod magis crediderim*, quasi verò aliter sumi possit.

Metuere se fingit Anonymus ne probari videantur *abusus contra jura Ecclesiæ à Magistratibus inducti*: At Patres Gallicani studiosissimè monent statuta, & consuetudines, quæ pro legibus obtinere debeant, eas esse, (c) *quæ Apostolicæ Sedis & Ecclesiarum consensione firmentur*. Quo nihil est clarius. Quare Anonymus nihil hîc habuit, quod objiceret nisi istud, *operæ autem pretium esset statuta ejusmodi & consuetudines percensere, alioquin nequaquam tollitur suspicio, ne sub honestorum verborum specie occultetur animus Sanctæ Sedis decreta propriis rationibus accommodandi*: Quid igitur? Gallicanos Antistites non generales regulas exponere, quod in animo habebant: sed omnia statuta, consuetudines omnes, percensere oportebat; ac nisi statim Canones omnes compilârint, omnes probatas consuetudines recenserent, suspicari licebit eos decreta Sanctæ Sedis ad suas voluntates accommodare velle. Quidnam ineptius aut malevolentius fingi potuit?

At illud etiam gravius quod alibi scribit (d) Anonymus: *Potest etiam fortasse aliquis suspicari Illustrissimos Antistites Gallicanos, has quoque libertates, seu potiùs servitutes probâsse verbis illis tertiæ propositionis.* Valere etiam regulas, mores & instituta à Regno, & Ecclesia Gallicana recepta. Quasi metuendum sit, ne Antistites Gallicani omnia Fevreti, Puteani omnia ab Antecessoribus rejecta toties

(a) Ibid. n. 2. 3. (b) Ibid. n. 5.

(c) N. 6 7. (d) Præf. Lib. 10.

toties probâsse videantur, eò quòd non Ecclesiam tantùm, sed etiam regnum nominârint.

Has postquam gravissimas in tot ac tantos Antistites suspiciones injecit, excusare voluit dum subdit (a) id non præsumendum. Anne id tantum? At Illustrissimi Præsules non præsumptionibus, sed apertissimis verbis has suspiciones propulsârunt, disertèque expresserunt, commendari à se *statuta sanctæ sedis & Ecclesiarum consensione firmata*.

Cur ergo regnum pariter & Ecclesiam appellârunt? Quærant imperiti; non quærent qui sciunt Ecclesiam in regno esse, regni pace consistere, regni tutela ac defensione uti.

Jam secundo Capite quærit Anonymus (b) de autoritate summi Pontificis in Ecclesiam Gallicanam: quis enim hanc negat? Aut quid necesse erat operam in his perdere autorem declarationis Gallicanæ amplam discussionem pollicitum? An non satis clarè Gallicani Antistites eam autoritatem agnoverant? Quæ deindè non pertractat Anonymus, tanquam enim ea esset Gallicana declaratio, quæ omnia commoveret, (c) incipit agere de immediata jurisdictione Papæ in foro externo, interno de causis Romæ judicandis, de ordine judiciario, deque citationibus, & probationibus, de exigendis subsidiis, de jure summi Pontificis circa beneficia, & quid non? Quâ in tractatione quis commemoret, quot vera falsis, quot certa dubiis miscuerit? Quàm nihil à Novellis antiqua discreverit? Quàm parum adverterit vera quoque & certa, quem habeant modum? Sed hæc ad discussionem Gallicanæ declarationis minimè profutura, si pertractare aggredimur; nempè huic omnia jura transcribi oportebat. Unum est quod Autorem volo esse monitum, siquidem id sperat se suasurum Gallis ut arbitraria jura & omnia Curiæ scita pro lege habeant; ne agat ratiociniis è cerebro sumptis, ut facere amat, sed autoritatibus & Canonibus: ne confecta omnia putet, si Scholasticos tantùm Canonistasve nominet, si denique Gallos aliquos, qua in re victoriam plerumque collocat; pro se afferat & laudet: Neque enim nos fugit multos etiam Gallos in posterioris ævi adulationem abreptos, Scholasticos, Canonistasve in honore habemus; suo quidem loco: sed nemo graviter feret, si Patres anteponimus: si ad Ecclesiasticas origines convertimus oculos, quas posterioris ævi scriptores, multis Litterarum præsidiis, ut omittam reliqua, destitutos non satis explorâsse constat.

Absurdissimum illud est, quod (d) ad illimitatum Pontificiæ potestatis usum, referre videatur insignem de exemptionibus sancti Bernardi (e) locum: *Sic factitando*, inquit Bernardus, *probatis vos habere plenitudinem potestatis, sed justitiæ fortè non ita. Facitis hoc quia potestis, sed utrum hæc debeatis quæstio est.* Subdit Anonymus, *adeò certum habebat sanctus ille Abbas Pontificem in Christianos omnes etiam Laïcos jurisdictionem immediatam habere*: quod *quidem nemo negat*, sed summæ potestati adhibendum eum quem dicimus modum sanctus Bernardus docet. Dum in his plenitudinem deesse justitiæ quò modestiùs, eò efficaciùs ostendit; dum etiam illud subdit: *Vides quàm verus sit sermo ille;* omnia mihi licent, sed non omnia mihi expediunt, (f) *quid si fortè non licet! Ignosce mihi, non facilè adducor licitum consentire, quod tot illicita parturit.* Hæc Bernardus docet, cujus autoritatem venerandam Gallis prædicat Anonymus. Sic extraordinaria & arbitraria inter illicita reputat. Hanc Eugenio tertio proponit regulam. T CA-

(a) Lib. 6. Cap. 1. N 7. (b) Ibid. Cap. 11. (c) Ibid. Cap. 3.

(d) Anony. Lib. 6. Cap. 3. N. 6.7. (e) Bern. de Consid. Lib. 3. Cap. 4. (f) Bern. Ibid.

CAPUT XXI.

Autor Anonymus Libro Primo nihil agit; à scopo Quæstionis aberrare se docet.

NUnc percurrimus ab ipso initio ingens opus, ac paucis ostendimus Autorem Anonymum in discutienda declaratione Gallicana, nihil ferè aliud quàm vana & extra rem atque aliena sectatum. Et Libro quidem primo multa ludit de definitione Libertatum Ecclesiæ Gallicanæ. Quo Loco de Justelli, Leschasserii, Marcæ, Puteanorum, aliorumque definitionibus quærit: atque hæc ad Gallicanæ declarationis discussionem pertinebant. Habebat in manibus declarationem ipsam, qua profectò quid vellent Gallicani Præsules satis perspicuè demonstrabant.

Et Ille quidem ait (a) propositionem primam de Regum potestate nihil ad Libertatem Ecclesiæ pertinere; quod confutavimus.

Ut secundam oppositionem (b) quæ de Conciliorum potestate agit à Libertatibus separet, illustrissimum Petrum de Marca laudat; cui (c) Loco satisfecimus, & Conciliorum supremam potestatem Libertatis Ecclesiasticæ fundamentum diximus.

Propositionem quartam discussurus (d) quæ ad fidei quæstiones definiendas pertinet, hunc librum sic aggreditur: *Putaveram hactenus libertates Ecclesiæ Gallicanæ nullatenus ad fidem pertinere*: quasi nihil omninò pertineat ad Ecclesiasticam Libertatem, quo pacto doceatur fides, quidve ibi vel maximè Ecclesiæ consensio valeat.

Quod si ad strictiorem sensum Ecclesiasticam Libertatem placebat accipi, adverteret Autor id quod ab ipso scriptum est: (e) *Frequentiùs apud Gallos Libertatis significatio ea esse dicitur, quæ juxta Concilium Ephesinum Canone ultimo, in observandis Canonibus & conservanda cuique Ecclesiæ sua Jurisdictione consistit.*

Hæc ergo si quærebat quæ frequentiora apud Gallos consitetur ac Libertatem Gallicanam ad illa jura revocabat: habebat in manibus, & in ipsa declaratione, quam discutiendam susceperat, claram eorum jurium definitionem. Nempè Gallicani Patres ea obtinere volunt, *quæ totius mundi reverentiâ consecrantur, quæ in Regno & Ecclesia Gallicana recepta sunt, quæ sedis Apostolicæ & Ecclesiarum consensione firmata.* Quin illud aggrederis? Quid Marcam, Launoium, Chopinum, Puteanos sollicitas? Quin Clerum Gallicanum quem discutiendum polliceris ipsum per sesé loquentem oppugnas? Nempè hæc Cleri doctrina invicta erat; nihil metuebat argumentationes, aut si verum amamus dicere, cavillationes tuas. Hinc ad aliena digrederis & extra lineam ludis.

Atque is qui veram & claram à Clero Gallicano prolatam Libertatum definitionem prætermittit, alia declarationis verba aucupatur: (f) *Conventus Parisiensis*, inquit, (g) *Libertatum Ecclesiæ Gallicanæ fundamenta sacris Canonibus & Patrum traditione niti, jam in ipso limine declarat, ut tamquam certum supponere liceat, Ecclesiam Gallicanam suas Libertates in antiqui juris observatione constituere.* Ac deindè nos oppugnat, tamquam novella jura inter nos recepta à Libertatum notione arceamus: neque saltem cogitat quid sit illud

(a) Anonym. lib. 4. Cap. 1. Vide Suprà. lib. 8. (b) Anony. lib. 5. cap. 1. (c) Vide Sup. cap. 15. (d) Anony. lib. 7. cap. 1. num. 1.

(e) Anony. Tract. de Lib. Eccl. Gall. lib. I. cap. II. n. 12. (f) Anony. l. 1. cap. III. n. 13. (g) Præf. decl.

illud *niti*, vel ipsa declarationis verba perpendat: *Ecclesiæ Gallicanæ decreta & Libertates à majoribus nostris tanto studio propugnatas, earumque fundamenta sacris Canonibus & Patrum traditione nixa.* En, Vir Optime, fundamenta Libertatum dicimus: quo collimandum sit docemus: non proindè novella jura apud nos recepta spernimus: id tantum volumus, ne extraordinariis atque arbitrariis imperiis Ecclesiæ gubernentur, in eoque reponimus Ecclesiasticam Libertatem.

Quare quæ Autor de antiqui juris insufficientia ad constituendas Libertates Gallicanas toto ferè Libro primo studiosè quærit, supervacanea sunt; neque propius rem est, quod de Origine Gallicanarum Libertatum cum Marca disceptat. Non enim Petrum Marcam, atque ut uno ictu omnia incidamus, non Joannem Launoium, non Edmundum Richerium, non Carolum Fevretum non tractatum de juribus & Libertatibus Gallicanis; non ejus probationes, non alios in quibus confutandis toto ferè opere desudat Anonymus, (a) Clerus Gallicanus tuendos suscepetat: si quid ad rem pertinens de sancti Ludovici Pragmatica Sanctione dixit, suo loco expendimus.

At postquam autores, de quibus non agitur, satis à se confutatos putat, ipse quæstionem aggredi velle se simulat Capite decimo sexto, sub hoc titulo: (b) *Vera Origo & progressus Libertatum Ecclesiæ Gallicanæ.* Quis non hîc existimet rem seriò agendam? At Autor nihil aliud quàm ludit. Summa est (c) in lugendo schismate, post Gregorium Undecimum exortas esse Libertates Gallicanas; quippe cùm utrique Pontifices *Beneficiariis gravissima onera imponerent, beneficiorum collationem sibi reservarent, multaque contra disciplinam antiquam committerent.* Tum à Clero Regiam opem imploratam, *adductamque in medio Libertatem Ecclesiæ contra Pontificum exactiones ac Beneficiorum reservationes, tamquam antiquis moribus, & Canonibus contrarias. Ac sensim contra cætera omnia quæ nimis gravia videbantur. Hinc invasisse animos studium quoddam librandæ Pontificiæ autoritatis ne ultrà positos sibi à Christo limites in præjudicium Cleri aut Regni perduceretur.* Hanc ille narrat fabulam quasi nusquam anteà adversùs extraordinaria aut arbitraria mandata etiam Pontificia, recepti Canones allegati essent: atque id fieri cœpisset in lugendo schismate sub Carolo sexto ætate ac mente debili, ut Autor commemorat. Cæterùm probationes nullæ Autor Anonymus de Tripode pronuntiat.

Exindè memorat (d) Pragmaticam Sanctionem 1438. sub Carolo septimo olim à Gallis habitam ut arcem Libertatis, abrogatam deindè illam, & factum Concordatum sub Leone decimo, & Francisco primo Gallicanam Ecclesiam adversùs Pontificia mandata seculari tutela usam, in miseriorem servitutem incidisse. (e) *Pragmaticam Sanctionem judicibus secularibus ad opprimendam & ferè extinguendam jurisdictionem Ecclesiasticam viam stravisse*; quod etiam acta Cleri anno 1673. edita doceant.

Et quidem acta ab eo laudata docent (f) Regios Magistratus post Pragmaticam Sanctionem jura Ecclesiastica acriùs invasisse, inductis etiam illis appellationibus quæ ab abusu vocentur: non quòd Pragmatica Sanctio quidquam tale dixerit, sed quòd Magistratus Regis pragmaticæ sanctionis tute-

T 2

(a) Ibid. cap. XV. (b) Ibid. XVI. (c) Ibid. n. 2.

(d) N. 3. & Seq. (e) N. 9. (f) Traité de la jurisdiction Eccl. des tit. du Clergé 1673. tom. I. 1. partie tit. 2. chap. IX. p. 761.

tutelam sibi commissam ad omnia Ecclesiastica extenderent. Quæ ut vera sint, nonnisi invidiosissimè ac malevolentissimo animo adversùs declarationem Gallicanam adducuntur tamquam illa declaratio secularis potestatis invasiones probet. Interim de tuendis Canonibus receptis *sedisque Apostolicæ & Ecclesiarum consensione firmatis*, in quo ea declaratio veram Libertatem collocat, altum ubique silentium. Sic ab Anomymo promittitur declarationis ampla discussio. Summa ipsa rei omittitur; Vana & aliena copiosissimè perttactantur.

CAPUT XXII.

Anonymi Liber secundus : primùm multa agit extra rem. Tum in eumdem Sensum nobiscum congruit.

POsteàquam ex Anonymi libro primo constitit ab universo quæstionis Statu aberràsse eum, cætera expediemus promptiùs.

Libro ergò secundo hic impositus est titulus: *De Justitia libertatum Ecclesiæ Gallicanæ*. At sub egregio Titulo quid ad rem dixerit, videamus.

Statim quidem profitetur duplicem à se tractandam (a) quæstionem: Alteram *de facultate retinendæ antiquæ disciplinæ Canonicæ;* Alteram *an jus sit examinandi novas Leges, easque repudiandi, si cum utilitate conjunctæ non sint.* Ac (b) primo loco demonstrat interdum, necesse antiquis Legibus interdum derogari : quod nemo negaverat. Posteà adversùs Marcam disceptat an vis Legum ab acceptatione pendeat. Quæ utcumque se habent nihil ad quæstionem. Non enim necesse est de omni Lege quærere generatim, sed an Ecclesia ita sit à Christo constituta, ut suprema ejus, & indeclinabilis autoritas in ipsa consensione sit posita, quod ita se habere toto hoc opere firmavimus, ac generalem illam de acceptationis vi quæstionem omittimus.

Quæ deinde pertractat Autor, nihilo magis ad declarationem Gallicanam pertinere, ipsi Capitum tituli indicabunt. Nisi quod Capite duodecimo, & ultimo id quærit (c) *quæ sunt vera justitiæ Libertatum Ecclesiæ Gallicanæ fundamenta*? Quo loco hæc scribit : „ Nihil differre Gallicanam nationem à „ cæteris in acceptandis vel recusandis Legibus Ecclesiasticis : siquidem „ nulli non licet Legum executioni „ supersedere, si vel annuat Ecclesia, „ vel pensatis rerum, locorum ac personarum conditionibus, injustum „ sit ejus mandatis ad litteram servire. *Ac deindè clarius* (d) si sine „ causa repudiatæ sint à Gallis, Constitutiones (Pontificiæ, de quibus hìc „ agit) ab aliis receptæ, nonnisi ob „ tacitum Ecclesiæ consensum ab inobedientiæ peccato immunes sunt. Si „ autem is erat in Gallia rerum status, „ ut ei, sicut cæteris provinciis, orbis „ Christiani Leges illæ non convenirent, „ jure naturali & ipsa Legislatoris „ intentione ab earum executione liberi „ extiterunt: nec enim nocet disciplinæ „ diversitas, dum eam exigit morum „ dissimilitudo „. Quo concesso, quid erat quod cum Petro de Marca tantopere litigaret? Neque enim Vir illustrissimus contendebat, ut à Gallis novellæ Leges sine causa repudiantur; sed ideò certè si non convenirent. Cæterùm si Anonymus nihil hìc agit aliud quàm

(a) Anony. præf. lib II. p. 531. (b) Cap. III. & Seq. usq. ad cap. IX.

(c) Cap. XII. n. 4. (d) n. 5.

quàm ut Gallicana Libertas naturali etiam Lege asseratur, ac cæteræ Christianæ gentes communi nobiscum libertate gaudeant, ***non invidemus.*** In repudiandis noxiis Ecclesiamvè aut Rempublicam turbaturis Legibus sui quique ritus moresque; quos si probat Anonymus, næ ille iniquè agit qui solos Gallos ut Apostolicæ sedi suspectos insectatur.

CAPUT XXIII.

De reliquis Libris à Tertio usque ad duodecimum & ultimum uno verbo transigitur: ostenditur quòd in toto opere vix tertia pars ad confutandam Declarationem spectet.

JAm de reliquis Anonymi libris rem uno verbo conficimus, ac de Libro quidem tertio perspicua res est: Primùm (a) enim quod in Libertatibus explicandis, Canonibus potiùs quàm exemplis probatis duntaxat agendum, nihil erat necesse, ut nos singulari Capite Autor commoneret. Quæ deindè toto libro de Gregorio Turonensi & Hincmaro narrat, ad curiosa quæ de Petro Marca, de Joanne Launoio, de Edmundo Richerio, de Puteano tractat, ad aliena quæ adversùs Episcopos Gallicanos anno 1681. Parisiis congregatos impotenter agit; ad facta particularia referimus. Declarationis Gallicanæ doctrinam, quam unam hîc tuemur, his minimè tangi res ipsa clamat. Pauca quæ de Joanne Gersonio, atque aliis Parisiensibus Theologis rem propiùs spectent, suo loco pertractavimus.

Librum Anonymi quartum, quintum, sextum, septimum ad rem pertinere fatemur; toto tamen Libro quinto, ubi est comparatio summi Pontificis cum Concilio generali ab ipso quæstionis statu aberratur: cùm Autor profiteatur loqui se de Concilio, à quo absit Pontifex, falsòque supponat declaratione Gallicana nil aliud agi, quod est falsissimum; rem suo loco (b) ostendemus. Hîc tantùm admonemus Librum sanè sextum quo cœtûs Gallicani propositio Tertia expenditur; jam suprà (c) ostendimus, unum habere atque illud falsissimum quod ad declarationem faciat.

Jam Librum octavum de origine Jurisdictionis Ecclesiasticæ, (d) quo Episcopalem à Papa non à Christo deducit; Libro nostro decimo tertio expendemus, atque ibidem docebimus, quàm pauca hîc dicat Anonymus quæ ad rem conducant. Quatuor postremos Libros; nonum quo Richerius; decimum quo Puteanus de Libertatibus Gallicanis, ac probationum volumina duo; Undecimum quo Petrus de Marca ac Balusius; duodecimum quo appellationes ab abusu, Marca quoque ac Carolus Fevretus iis patrocinantes oppugnantur; ad declarationem Cleri Gallicani nihil pertinere constat, præter paucissima quæ suis notamus locis. Reliqua partim contemnimus, partim ab instituto nostro aliena aliis tractanda relinquimus. Ac si qua sint quæ vera Gallicana jura lædant, speramus è Gallis vindicem non defuturum, nec desunt in ingenti opere, quæ etiam probemus, ac tantùm validiora ac moderatiora esse cupiamus. Sanè constat illam tanto hiatu promissam declarationis discussionem ejusmodi esse, ut vix tertia pars ad eam confutandam saltem collimârit.

Hæc igitur sunt quæ universum hunc tractatum, non satis solidum aut Theo-

T 3 lo-

(a) Id. lib. III. c. 1.

(b) Vide. infrà lib. XIV. (c) Vide suprà cap. XX. (d) Vide infrà lib. XIII.

logicum probent: illud neque Theologicum, neque Christianum, quod Autor modestiam professus sævire, non docere; ac de Gallis ubique falsa comminisci. Si qua etiam ut in rebus humanis vera mala sunt, ea non medica aut leni manu tractare, sed animo hostili insectari & exprobrare videatur. Quæ nos partim contemninus, partim ubi ad rem nostram pertinere videbuntur, suo loco confutabimus.

CAPUT XXIV.

An Autor Anonymus Gallicanas Libertates odiosas meritò esse dixerit?

Libertatis nomen quo perduelles & pessimus quisque abutuntur suspectum evasisse legitimis potestatibus, etiam; Ecclesiasticis docet Anonymus. In eoque (a) initio totius operis fundamentum jacit; addit hujus nominis auctam invidiam, *quòd aut nunquam, aut ferè nunquam allegatur Ecclesiæ Gallicanæ Libertas, nisi adversùs summum Pontificem, quasi supremus Ecclesiæ Pastor & Pater amantissimus, Tyranni loco à Christianissima gente haberetur.* Quod est non jam in Gallos, sed in ipsos Romanos Pontifices, invidiosissimè & insidiosissimè dictum: Cùm enim tot ac tanta contigisse constat, quibus Romanos etiam Pontifices non modò à Gallis, sed etiam ab aliis summa cum reverentia, absit verbo invidia, cohiberi oportuerit: an illi omnes ex Anonymi sententia pro Tyrannis habebuntur? An verò ignorat, adhibitis Legibus coërceri oportuisse etiam patriam potestatem? Neque illud verum est quod est ab eodem Anonymo dictum de iis qui Pragmatica Sanctione sancti Ludovici utantur: (b) *Odiosum poni principium: quòd Romani Pontifices ab antiqua disciplina primùm recessisse supponantur, ut beneficiorum collationem usurparent, tantuque in eo fuisse abusus. ut sanctissimus Rex eum suis Edictis cohibere coactus. sit.* Hæc à Viro Erudito dici potuisse miramur, cùm è contra certissimum sit, ut suprà (c) ostendimus, Romanos Pontificet diutissimè omnium Canones servâsse atque in Ecclesiastica disciplina perstitisse. Cui etiam fatciendæ tam firma jecerunt fundamenta, ut cùm postremis sæculis extra lineas prosilirent, non aliundè ipsis fuerit adhibendus modus, quàm ex propriis suisque Canonibus; neque id piis Christianisque Regibus indecorum, ut eos modestissimè ad sua & antiqua revocarent, id quidem Galli docent, qui de Libertatibus accuratè scribunt. Quo quidem liquidò constat Romanos Pontifices Ecclesiasticæ Libertatis, hoc est, Canonicæ disciplinæ, autores potiùs ac primos defensores quàm primos oppugnatores atque, ut ita dixerim, violatores extitisse, pessimoque animo actum ab Anonymo, qui contrariam sententiam nobis exprobrârit.

Quid illud quod objicit, (d) *si quis consideret, quæ hodie geruntur in Gallia Libertates Gallicanas non ineptè definierit oppressionem jurisdictionis Ecclesiasticæ à Laïca, & depressionem autoritatis Romani Pontificis à Clero Gallicano.* Quàm infenso, quam amarulento animo dictum; quàm ad declarationem nostram parùm attinet! An quia Clerus Gallicanus vetera retinet ac renovat, ideò Pontificiam opprimit Potestatem? cùm potiùs ea doceat, quibus maximè constat,

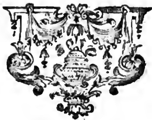
(a) Anony. lib. I. cap. I. n. 1. 2.

(b) Lib. I. cap. V. n. 2. (c) Vide suprà cap. III. & Seq. (d) Lib. I. cap. XIII. n. 6.

tat, fitque invictiffima de Laïcis quod Anonymus queritur. Pridem intelligimus quàm hoftili animo pridem *ifta* tractentur à multis, qui Regni Gallicani fplendorem ac pacem molefta ferant. Nos autem queri juvat, cùm decet & prodeft: remedia enim, *non* diffidia, quærimus. Id quidem confidentiffimè profitemur, nufquam veriùs ac fanctiùs Libertates veras ac germanas fuiffe tractatas. Nufquam luculentiùs falfas ac fpurias fuiffe rejectas, quàm in declaratione noftra, ubi difciplinæ ratio in iis collocatur, quæ fedis Apoftolicæ & Ecclefiarum confenfione firmata fint.

Quis ergo jam ferat Autoris Anonymi haud invidiofam minùs quàm ludicram definitionem Libertatum? *Vocantur*, inquit, (a) *non incongruè Libertates Ecclefiæ Gallicanæ. Arbitrium ex Antiquis Ecclefiæ decretis & ex novis, admittendi ea quæ videntur utilia.* Quem impugnat aut quem irridet Vir lepidiffimus? An foli Galli funt qui ex antiquis, novellifque ea retinent, quæ ufu probata publicæ utilitati, pacique congruant? Quin (b) *ipfe* docuit ea in re omnium gentium æquam effe Libertatem, fed quoquo modo Gallos derifos atque (c) *invidiofiffimè* traductos oportuit.

(a) Ibid. n. 7. (b) Anony. lib. II. cap. I. II. XII. (c) Vide fuprà cap. XXII.

DEFEN-

DEFENSIO DECLARATIONIS CLERI GALLICANI DE ECCLESIASTICA POTESTATE

LIBER DUODECIMUS.

De quæstionibus fidei, præsertim per Concilia generalia definitis. Ipsorum Conciliorum generalium Traditio explicatur, ad Caput Quartum DECLARATIONIS GALLICANÆ.

CAPUT PRIMUM.

Infallibilitas quibus verbis ab antiquis explicetur: Ubi sit sita quæritur.

IN fidei quoque quæstionibus præcipuas Summi Pontificis esse partes, ejusque decreta ad omnes & singulas Ecclesias pertinere, nec tamen irreformabile esse judicium, nisi Ecclesiæ consensus accesserit.

QUosdam Antiquitatis ignaros movit illa vox *Irreformabilis*; hanc sciant ab antiquitate depromptam. Notum illud Tertulliani: *Regula fidei immobilis, & irreformabilis.* Ergo Judicium illud irreformabile dicimus, quod immobile, irretractabile, irrefragabile ab antiquis; postremò denique ævô, re antiqua, novo vocabulo, infallibile appellatum est. Quærimus igitur ubi sit collocatum illud irreformabile judicium.

CAPUT II.

Sententia Parisiensium res inter judicatas reponenda ex dictis de Concilio Constantiensi.

AC nostri quidem Censores Parisiensium Sententiam, & inter Schismata esse ortam & variis dissidiis ultrò citroque esse jactatam Constantiensis quoque Synodi temporibus fluctuâsse; nos verò procul à Schismatibus, ab ipsa Christianitatis origine repetendam ostendemus; priùs præstruimus res inter judicatas pridem ex dictis de Constantiensi Concilio esse repositam. Certè Constantiense Concilium dum eas memorat causas,

ſas, quibus Papa Concilio ſubſit, primam ponit fidem. Ergo Papa Concilio ſubeſt, vel maximè fide. At infallibilem, quia quidem in re talis eſt, cuiquam ſubeſſe nefas. Imò infallibili, haud magis quàm ipſi veritati totam Eccleſiam ſubeſſe oportet. Non ergo ullus hominum, ſtante quidem Conſtantienſi Concilio, eſt in fide infallibilis. Atqui demonſtravimus Conſtantienſe Concilium, nullo unquam Eccleſiæ decreto labefactatum, imò tanta Sedis Apoſtolicæ, tanta Eccleſiæ univerſæ veneratione ſuſceptum, invicta auctoritate ſtare oportere. Ergò certa & invicta autoritate conſtat, unius Eccleſiæ ſive collectæ ſive diſperſæ, ſed tamen conſentientis ſententiam eſſe infallibilem.

Dices conſecutionem iſtam quidem eſſe à nobis deductam, non autem rem ipſam à ſacro Concilio definitam reponimus; imò verò non conſecutionem, ſed rem ipſam; neque enim aliud eſt alteram poteſtatem alteri eſſe ſubjectam, quàm eam quæ ſubjecta ſit à recto veroque deflectere & ab altera emendari ac reformari poſſe.

Quare quotquot hactenùs pro Pontificia poteſtate ſcripſerunt, Conſtantienſi decreto nihil opponunt aliud præter quàm illud toties à nobis confutatum, de Papa dubio, & fluxa Concilii Conſtantienſis autoritate reſponſum. Cui immorari ac dicta repetere ſupervacaneum eſt.

Non tamen omittemus quæ noſtro ævo multi comminiſcuntur ex ipſis Concilii Conſtantienſis confutanda verbis.

Primum illud toties decantatum, ex eo Concilio Papam quidem in fidei negotiis ſubeſſe Concilio, ſed ut privatum hominem, non ut Papam. Vanum ludibrium, cùm Conſtantienſe Concilium expreſſa etiam Pontificia poteſtate, eam in fidei negotiis Conciliari poteſtati ſubeſſe decernat.

CAPUT III.

Alia Modernorum quorumdam cavillatio confutatur, oſtenditurque ex ipſis Concilii Conſtantienſis verbis ac geſtis Papam non modò teneri Conciliaribus de fide decretis jam factis, ſed etiam in quærendo, & tractando in Concilii poteſtate eſſe.

His ergo Concilii Conſtantienſis verbis ſtatim ruit illud quod quidam intelligunt: nempè ut Papa quidem in formando circa fidem Conciliari decreto ſuperior habeatur. Cæterùm ubi res ſemel à Concilio definita eſt, non mirum eſſe quod prolatæ ſententiæ ſubeſſe teneatur. Cùm illa ſententia non tam à Concilio, quàm à Papa Concilii Capite prolata ſit: ut Papa non tam Concilio ſubeſſe, quàm ſibi ipſi conſentire videatur.

Ruit, inquam, illud: neque enim Conſtantienſe Concilium Papam conſentire ipſum ſibi, ſed planè Concilio ſubeſſe decernit, & quidem ſubjungit, debitè puniendum ſi obedientiam denegârit. Non autem intelligit Papam à ſe ipſo puniendum, ſed à Concilio ſupremam & indeclinabilem exercente poteſtatem; Ergo etiam intelligit Papam non ipſum ſibi ipſi, ſed omninò Concilio eſſe ſubditum.

Jam verba illa perpendant Conſtantienſium Patrum, Papam in fidei, in ſchiſmatis, in reformationis negotiis, *omnibuſque ad ea pertinentibus factis vel faciendis*, Conciliari poteſtati ſubjici. Ergo non tantùm in factis de fide decretis, ſed etiam in faciendis atque formandis, inque ipſa re quærenda ac tractanda Concilio ſubeſſe intelligebant.

V Nem-

Nempè sancta Synodus in ipsis principiis professa est se quidem congregatam, non modò ut de schismate ac reformatione, sed etiam ut de fide quæreret, adversùs Wiclefi & Hussi grassantes hæreses. Cujus rei gratià vel maximè à Joanne vigesimo tertio convocatam esse constabat. Quare omninò tractatura erat adversùs illos hæreticos varias ac maximas fidei quæstiones, ac speciatim adversùs Wiclefum, expositura erat ipsum Papalem primatum, quem ille impugnaverat, ut sæpe vidimus. Ergo intellexit, atque decrevit Papam in his quæstionibus Synodo pariturum.

Quid quod jam indè ab initio decrevit (a) Synodus ipsam Synodum talia tractaturam, nec Papæ discessu dissolutum iri, *sed remanere in sua potestate & integritate*, ea scilicet potestate, cui Papa subjicitur. Ergo intellexit atque decrevit Synodum, etiam recedente Papà, de fide tractaturam, ea potestate esse, ut decreta conderet, cui Papa ipse obedire teneretur nedum in tractando, & quærendo superiorem eum agnosceret.

Id verò demonstrant, uti prædiximus, non modò ipsius Synodi decreta, verùm etiam gesta: Revera enim tractata sunt sessione octava post recessum Papæ adversùs Wiclefum & Hussum ea quæ memoravimus, expositaque est circa Primatum Romanum Ecclesiæ fides. Quin etiam Papa ipso sessione duodecima ritè deposito tractatæ sunt multæ adversùs Joannem Hussum, Hieronymum de Praga, & Joannem depositum, fidei quæstiones, nempe sessione 13. & 14. & deinde cæteris. Ergo Synodus non modò decrevit à se posse fieri, sed etiam fecit, idque absente Papa, imò etiam deposito, decreta de fide, quibus ipse Papa parere tenetur.

Nempè intelligebat Papam absentem corpore, virtute tamen fuisse præsentem, Synodoque conjunctum, qui Synodum congregâsset, qui post recessum quoque toties declarâsset, (a) se, recedentem licèt, in Synodi potestate futurum: qui sanctam Synodum errare non posse profiteretur.

Quin Synodus suæ conscia potestatis, intelligebat se ipsam, quippe quæ Ecclesiam universalem repræsentaret, etiam Papatum ipsum virtute complexam summo & indeclinabili judicio nullaque adhibita mora definire posse ea quæ Ecclesiæ necessitas evidens postularet.

(a) Concil. Const. sess. 3.

(b) Sess. 4. 11. 12.

CAPUT IV.

Aliæ Cavillationes: Papam subjici quidem Concilio in fidei quæstionibus, sed tantùm postquam se illi spontè submisit: tum esse quidem illum per sese infallibilem si non adsit Concilium, sed præsente Concilio jam illi subesse.

HUnc nodum alii sic evolvunt, Pontificem quidem per sese infallibilem in edendis fidei decretis, neque eò seciùs etiam in quærendo de fide subjectum esse Concilio, postquam rem Patribus congregatis quærendam, decernendamque permisit.

At hæc à Constantiensibus disertè reputata sunt, cùm docent potestatem eam, cui Papa fidei quoque negotiis subditur, Concilio generali immediatè à Christo, non à Papa esse.

Sunt qui sic sentiunt, inesse utrique, scilicet & Synodo & Papæ infallibilitatem à sancto Spiritu; ità quidem ut Papa in decernendis fidei quæstionibus Concilio semel congregato subsit, ac nihilo seciùs si desit Synodus, seorsim ac per sese sit infallibilis & semel ab eo dicta sententia, Synodi quoque norma sit: nec

nec dum Synodi examini ac judicio subsit.

Hæc opinio neque cum Constantiensi decreto, neque cum Papalis autoritatis ratione, neque secum ipsa convenit.

Non quidem illa opinio convenit cum Constantiensi decreto; supponit enim illa diverso respectu, in fidei quæstionibus, ut Concilio Papam, ita Papæ Concilium subjici oportere: At non ita Constantiense decretum, imò absolutè, Papam Concilio in fidei quæstionibus, non vicissim Concilium Papæ subjicit, nullaque exceptione omnem Pontificiæ potestatis usum Conciliari potestati, ut supremæ, solique ineluctabili subdit.

Neque etiam adversarii hac opinione consulunt satis Papali dignitati, quam in Synodo exuunt, innata ipsi, ut quidam fingunt, dote. Nempe ut infallibiliter de fide vel sola decernat. Atqui hoc absurdissimum; cùm profectò Concilium nihil aliud sit quàm ipsa Catholicæ Ecclesiæ repræsentatio integris omnibus, quæ cuique à Christo sunt dotibus non profectò sublatis: ne non repræsentatio, sed extinctio Ecclesiasticæ unitatis esse videatur.

Denique hæc opinio nec secum ipsa convenit, cùm infallibilitatem à Christo datam, vel perpetuam oporteat esse vel nullam.

Ex his intelligitur id quod (a) Gerson, & alii nostri docuêre, eò vel maximè Papalem Potestatem Conciliari subesse, quod fallibilem, atque ut vocant deviabilem, indeviabili & infallibili subesse oporteat: id, inquam, non ex ipsorum peculiari sententia, sed ex intimo totius Concilii Constantiensis sensu esse depromptum.

Neque minùs liquet (b) vanos esse eos quos commemoravimus non eodem loco habere nostram de superioritate, ac nostram de Infallibilitate sententiam, cùm profectò constet utrasque sententias uno fundamento nixas, una ratione connexas, unoque decreto Concilii Constantiensis esse decisas.

Neque immeritò sacrosancta Synodus inter eas causas, quibus Papa Concilio subsit primam ponit fidem, cùm certo dogmate Pelagii secundi ex sancti Leonis autoritate deprompto habendorum Conciliorum, (c) *specialis Causa sit fides*, valereque oporteat Conciliorum potestatem in ea maximè causa, quæ propria ipsis speciallsque sit.

Nostra ergo sententia Constantiensibus Canonibus stabilitur iis, quos tanta sequentis ævi consensione firmavimus. Verùm ut Veritas clariùs elucescat, lubet recurrere ad fontes, & Constantiensem doctrinam ex anteactis sæculis affirmare.

(a) Vide suprà. (b) Vide suprà.

CAPUT V.

An Concilii Constantiensis Judicium antiqua traditione nitatur. Præmittimus quædam ex Vincentio Lirinensi *de Ecclesiæ Catholica toto orbe diffusæ autoritate: hinc valere Concilia Oecumenica: Duplex ratio agnoscendæ Ecclesiasticæ consensionis, ac finiendarum fidei quæstionum; altera per Concilia Oecumenica; altera sine Conciliis Oecumenicis. Utraque suo ordine tractanda suscipitur: A prima ordimur, atque octo primorum Conciliorum generalium traditionem, ac praxim explicare incipimus.*

PRæstruimus illud immotum quod est ab omnibus Catholicis. (d) Vincentio Lirinensi exponente, susceptum: Valere omninò *id quod ubique quod semper, quod ab omnibus creditum est.* Cujus rei radix est Apostolicum illud, (b) *fi-*

(c) T. 5. Conc. post Conc. 5 pag. 637. (d) Vincen. Lirin.

CAPUT VI.

Concilium Apostolicum Hierosolymis habitum de Legalibus, ut omnium Conciliorum forma proponitur: Perpenditur illud; VISUM EST SPIRITUI SANCTO ET NOBIS: *Vis Spiritûs in ipsa Consensione posita: in eam rem egregiæ Concilii quinti ac sancti Cælestini Papæ in Concilio tertio autoritates.*

SAcris Ecclesiæ Catholicæ Oecumenicis, sive generalibus Conciliis, Concilii Apostolici Hierosolymis habiti de Legalibus prælucet autoritas, Act. XV. Prima ea quæstio turbavit Ecclesiam. Ergo ibi quàm maximè futuris quæstionibus dicendis, formam dari oportebat. Quæcumque igitur ad futura Concilia pertinerent, jam ibi perspicuè perstruuntur, quæ nos ordine recensemus.

Primùm ac statim occurrit habendi Concilii causa, magna videlicet dissensio; ut habemus ex Actibus Apostolorum, (a) *facta autem seditione non minima.* Levior contentio non tantum remedium postulâsset. Atque id in secuta Concilia manaturum diligentissimè notari volumus. Exorta ergò hàc contentione tam gravi, subdit (b) Lucas in Actis: *statuerunt ut ascenderent Paulus & Barnabas ad Apostolos & Presbyteros in Jerusalem super hac quæstione*, nempe ut communi sententiâ finiretur.

2. Erat tum in Jerusalem Ecclesia principalis, in qua sedebat Petrus Apostolorum Princeps. Hinc proditum in sequentia sæcula, ne sine Petro & successoribus, atque Ecclesia principali, in quâ ipse sederet, Concilia regulariter haberentur.

(a) Act. XV. 2. (b) Ibid.

3. Facta est quanta fieri potuit, illis quidem temporibus, cùm adhuc Ecclesiæ formarentur Apostolorum & Pastorum Ecclesiæ congregatio ac perfectissima pro statu Ecclesiæ nominis Christiani repræsentatio.

4. Fit conventus omnium in unum locum: (c) *Conveneruntque Apostoli & seniores videre de verbo hoc.*

5. In ipso conventu tria hæc habentur: Tractatus primùm sive conquisitio; deinde deliberatio, sive uniuscujusque prolata sententia; postremò ex communi sententia, Concilii decisio; atque ea omnia in sequentia Concilia deindè manârunt.

6. Et quidem Tractatus his verbis Actuum designatur; *Cùm magna conquisitio fieret.*

7. Deliberatio (d) à Petro inchoatur, qui mos deindè invaluit; ut sacri cœtûs Principes primi sententiam dicerent; iisque autoribus decretum sanciretur. Petrus ergo ubique rectæ prædicationis & rerum agendarum autor, primus sententiam dixit: Dei arcana pandit, quæ sibi primo de vocandis gentibus revelata essent fundamenti loco (e) ponit. Ex his quæstionem solvit: *Deus in nobis elegit per os mecum audire gentes verbum*: & cætera quæ ad Cornelii ejusque familiæ vocationem pertinerent.

8. Quæ deinde ex illa Vocatione secuta sint, quantaque post Cornelium gentium multitudo confluxerit Paulus & Barnabas edisserunt: quæ firmandæ (f) Petri sententiæ essent. Tum Jacobus (g) dicturus sententiam expressè à Petri dictis incipit: *Viri fratres, Simon narravit, &c.* Quo ritu in secutis Conciliis, dicente cœtûs Principe, cæteri deindè placere demonstrant.

V 3. 9. Nec-

(c) Ibid. (d) Ibid. 7. 8. (e) Ibid. (f) Ibid. 12. (g) Ibid. 14.

9°. Nec tamen sic agunt quasi usquequaque primæ sententiæ autoritate constricti, sed ipsi judicant, & Jacobus: (a) *Ego*, inquit, *judico*; tum ad ipsam quæstionem principalem quæ addenda viderentur proponit; & de iis quoque judicat, nempè ut fratres è gentibus conversi (b) *abstineant à contaminationibus simulachrorum, & fornicatione, & suffocatis & sanguine.*

10°. Decretum deindè conditum communi nomine, ac Spiritûs sancti autoritate adscita: *Placuit* (c) *nobis collectis in unum, & visum est spiritui sancto & nobis*: ibi ergo vis: *spiritui sancto & nobis*: non quod Petro præcisè, sed quod nobis: & à spiritu acti, non unus Petrus, sed ipsa sacri cœtus unitas. Unde & Christus de spiritu, quem erat missurus, id dixit: (d) *Cùm autem venerit ille spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem*: vos, inquit, scilicet Ecclesiarum Pastores, ac cœterorum Magistros. Hinc semper additus Ecclesiæ, sacræque congregationi spiritûs. *Credo in spiritum sanctum, sanctam Ecclesiam, Ecclesiam Catholicam*, & meritò proindè diligenterque à nostris Doctoribus quondam dictum id quod memoravimus: *Vim* Conciliorum, *non in solo Pontifice Romano*, (e) *sed maximè in spiritu sancto, & in Ecclesia Catholica esse positam.*

11°. Re judicata per commune judicium, nihil posteà retractatum, aut nova cuique relicta dissensio est: sed perlatum decretum ad Ecclesias, docenturque plebes (f) *custodire dogmata, quæ erant decreta*; Græcè, *judicata: ab Apostolis & senioribus qui erant Hierosolymis.*

Hæc nos Catholici urgemus communi consensu adversùs hæreticos Conciliorum jussa & autoritatem detrectantes: quæ sanè nihil valeant, nisi cum auctoritate, etiam formam probamus; vimque ipsam decreti, non in Petro solo, sed in Unitate, & in Apostolorum ac Pastorum Ecclesiæ consensione ponimus.

Ait quidem (g) Bellarminus, id nulla necessitate factum, cùm non modò Petrus, verùm etiam Apostoli, ex sese ac singulares quoque quæstionem determinare potuissent, quod quidem aliis è Bellarmini siccitate, imprimis Joanni Bagotio non probatur: nec placet (h) sic *lusisse Apostolos, aut simulatè ab iis institutam quæstionem de re quam exploratissimam habebant*: utcumque est, in eo vis erit maxima: si nullo Concilio ac deliberatione indigentes, tamen ut formam darent sæculis secuturis, hanc inierunt viam: & communi sententia rem definierunt, ut idem (i) Bellarminus confitetur.

Et quidem omnia quæ in hac Apostolica Synodo acta sunt, in sequentes manâsse gesta prodent. Ergò id vel maximè manare oportet, quod maximè agebatur, & in quo Apostoli robur esse positum voluerunt: nempè ut *spiritûs sancti* efficacia & vis conjungeretur cum illo, *nobis*, inque ipsa unitate se exerceret.

Neque hanc interpretationem à nobismet ipsis promimus, sed à sanctis Patribus, totoque adeò universali Concilio quinto à Pontificibus Romanis toties comprobato.

Nempè Vigilius Papa Constantinopoli agens, ubi Concilium habebatur, sacro cœtui certis de causis suam præsentiam denegabat; pollicitus per se ipsum se daturum sententiam. At Patres, iisque autoribus & probantibus Justinianus Imperator sic (k) hortatur: *Inter nos placuit, tam ipsum* (Vigilium scilicet Papam, *quàm nos communiter convenire, & quod sacerdotes decet, communibus quæs-*

(a) Ibid. 19. (b) Ibid. 20. (c) Ibid. 25. 28. (d) Joan. XVI. 13. (e) Vide suprà Lib. I. (f) Act. XVI. 4.

(g) Lib. 4. de Rep. c. 7. (h) Apol. fid. l. 4. disp. 3. c. 2. sect. 2. (i) Lib. 2. de Conc. auct. c. 8. (k) Conc. V. T. V. Conc. coll. 8.

quæstionibus finem communem imponere... Et paulò pòst: *pro his ad memoriam ejus* (Vigilii) *produximus magna illa Apostolorum exempla & Patrum traditiones. Licèt enim sancti spiritûs gratia & circa singulos Apostolos abundaret, ut non indigerent alieno consilio ad ea quæ agenda erant, non tamen aliter voluerunt, de eo quod movebatur, si oporteret gentes circumcidi, definire priusquam* communiter *congregati divinarum scripturarum testimoniis unusquisque sua dicta confirmaverunt. Undè* communiter de eo sententiam protulerunt: *visum est spiritui sancto & nobis.*

Ut autem pateat eam formam futuris sæculis præluxisse, addunt: *Sed & sancti Patres, qui per tempora in sanctis quatuor Conciliis convenerunt antiquis exemplis utentes, communiter de exortis hæresibus & quæstionibus disposuerunt.* Rationem hujus rei afferunt duplicem: Alteram, quòd ex dissensione & collatione veritas emicaret; Alteram eamque vel maximam, quòd communiter *sententia proferenda*, scilicet sancti Spiritûs nomine: quibus sanè duobus, Concilia generalia maximè valent: veritatis elucidatione per collationem ac Spiritûs sancti judicio per communem sententiam.

Idem antea in tertio generali (a) Concilio Ephesino, scilicet sanctus Cælestinus Papa professus erat cùm suam ad Synodum Epistolam his verbis incipit: *Spiritûs sancti testatur præsentiam congregatio Sacerdotum*: Et paulò pòst: *Sanctum igitur est pro debita sibi veneratione Concilium, in quo utique nunc, frequentissimæ illius, quam legimus* (Actorum decimo quinto scilicet) *Apostolorum congregationis aspicienda reverentia est.*

(a) Conc. Ephes. T. 3. Conc. Epist. Cælest. ad Ephes. Syn.

Ex his confutantur quæ quidam, ac imprimis novissimus Autor Anonymus,(b) objiciunt: Eam quæ Synodo Hierosolymitanæ adfuit spiritûs sancti assistentiam, *Apostolorum gratiæ, non Concilii generalitati tribuendam, cùm Concilium illud generale non fuerit.* Quos miramur detracta velle Catholicis ea præsidia, quibus maximè pro Conciliis œcumenicis adversùs hæreticos, certant, tum verò parvi pendere, sancti Cælestini, tertiæque & quintæ Synodorum autoritatem: Nos verò eam secuti rectè à nobis putamus intelligi, Synodorum generaralium autoritatem & formam, si primam illam in reliquis veneremur & ad ejus normam omnia exigimus. Jam hoc fundamento Apostolico posito, quid secutæ Synodi gesserint audiamus.

CAPUT VII.

Concilii Nicani primi decreta adversùs ARIANOS; *ipsa Patrum Consensione valuerunt; nullo ante gestam, nullo post gestam Synodum sedis Apostolicæ speciali decreto: in eo Concilio ipsius consensionis autoritate Tres præcipuæ finitæ quæstiones: ad sedem Apostolicam communis decreti executio pertinet.*

DE primis duobus Conciliis universalibus Nicæno I. & Constantinopolitano I. pauca dicemus.

Atque in Nicæno quidem Concilio definitionem *communiter* factam, & sancta quinta Synodus mox exposuit nobis, & ipsa Nicænæ Synodi decreta clamant,

(b) Tract. de Lib. L. 5. C. 10. N. 4.

mant, (a) *qui dicunt, erat, quando non erat, &c. Hos tales anathematizat Catholica & Apostolica Ecclesia.* En in Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ consensione robur.

Adfuerant sanè sacro conventui Presbyteri Romanæ Ecclesiæ, dignioris præ cæteris Patriarchis, quo decebat loco, & Osium Cordubensem Sylvestri nomine adfuisse, Gelasio Cyziceno autori Græco ita ex actis referenti, facilè assentimur, cùm & nemo contrà dicat, & secutis Conciliis congruat, & sexta Synodus in Nicæna Synodo Sylvestrum Principem Constantino adjungat, ut Cælestinum Theodosio, Marciano Leonem. Cæterùm neque ante, neque post Concilium Nicænum adversùs Arianos quidquam decretum esse legimus à Sylvestro Papa quod Synodi sententiam vel præcederet, vel firmaret; constatque falsa esse, quæ de Nicæno Concilio confirmato acta referuntur, ut suo dicemus loco: atque omninò in ipsa consensione vim omnem fuisse repositam, historiæ clamant. Notum illud (b) Rufini: *Defertur ad Constantinum Sacerdotalis Concilii sententia: ille tamquam à Deo prolatam veneratur, cui si quis tentâsset obniti, veluti contra divina statuta venientem, in exilium se protestatur acturum.* Attestatur (c) Eusebius: congruunt ipsius Constantini verba hæc ad Alexandrinam Ecclesiam (d) scripta, statim absoluta Synodo: *Quod trecentis Episcopis visum est, non est aliud putandum quàm Dei sententia: quapropter nemo nostrûm hæsitet, nemo moram interponat.* En in quo reponerent divinam illam vim, & indeclinabilem noster (e) Sulpitius paucis & perspicuè, uti solet: „ Synodus apud Nicæam toto orbe „ contrahitur. Trecentis & duodeviginti Episcopis congregatis, fides „ plena conscribitur: Hæresis Ariana „ damnatur: Imperator decretum Episcopale complectitur: Ariani nihil „ contra sanam fidem retractare ausi, „ se quoque tanquam acquiescentes, nec „ aliud sentientes, Ecclesiis miscuerunt „. Ita decreti robur in Episcopalis Collegii consensione est positum. Sequens adstipulatur ætas. Et sanctus (f) Leo ubique Nicænorum Canonum decreta collaudat; *quæ sint à totius mundi Sacerdotibus constituta.* Eo nomine tantam autoritatem obtinuisse certum est.

In Primo illo Concilio tres maximè quæstiones, quæ Ecclesiam conturbarent communi decreto terminatæ. 1. Arianorum de Consubstantiali Filio. 2. Paschatis. 3. Rebaptizationis: quæ duæ postremæ jam à Romanis Pontificibus, Victore & Stephano, judicatæ, non tamen obtinebant plenam autoritatem donec in Nicæna Synodo penitùs finirentur. Et quidem in exequendis adversùs Arianos Nicænæ decretis Synodi, Sedis Apostolicæ præcelsa & singularis autoritas enituit. Id Athanasius aliique fidei defensores à sancto Julio Papa restituti, & Ariminensis Synodi à sancto Damaso soluta decreta, & Episcoporum orthodoxorum, maximè Orientalium ad Ecclesiam Romanam scripta clamant. Atque hæc in exequendo valuerunt: in decernendo verò consensio Ecclesiarum obtinuit: factoque Patrum decreto à Deo res transacta putabatur, ut nulla mora interposita, nullo expectato sedis Apostolicæ speciali decreto, omnes ubique terrarum Episcopi, Christiani omnes atque ipse Imperator, ipsi etiam Ariani, tan-

(a) Concil. Nicæn. Symb. I. II Conc. (b) Ruf. hist. Eccl. L. 10. C. 5. (c) Lib. 3. de Vita Const. (d) Const. Ep. ad Alex. T. 2. Conc. (e) Sev. Sulp. hist. Lib. 2.

(f) Leon. Ep.

tanquam divino judicio cesserunt. Ex quibus duo hæc habemus : & fidei decreta communiter fieri, & ad exequendum commune decretum, Sedis Apostolicæ sufficere autoritatem : atque hæc de prima generali Synodo. Jam ad secundam ordine veniamus.

CAPUT VIII.

Constantinopolitana prima Synodus, secunda generalis in medium adducitur: Ex ea demonstratur quæstiones fidei sola Ecclesiarum consensione finitas.

CErtum quidem est apud omnes ad Constantinopolitanam primam Synodum, quæ secunda generalis est pro Spiritûs Sancti tuenda divinitate, centum quinquaginta Patres ex Orientalibus tantùm Provinciis confluxisse. Certum item est, Orientalem Synodum, nonnisi consensu Occidentis & maximè Apostolicæ Sedis pro Oecumenica haberi potuisse. Jam quæ ex ea Synodo in rem nostram conducant, hæc sunt : Primùm apertè falsum, quod nonnulli, illi quidem assentatores immodici, jactant : haberi Synodum ad Pontificis animum Concilio tantùm & rei elucidatione adjuvandum. Cùm Orientalis Synodus nec ipsi præstò fuerit, & Constantinopoli in altera orbis parte sederit. Quare omninò constat Patres eò maximè in Synodum Oecumenicam congregari quòd in consensione & unitate robur autoritatis invictum sit positum.

II. Id confirmant Constantinopolitani Patres in ea Epistola, quam Theodoretus refert ac Bellarminus (a) laudat: cùm relatis iis quæque circa fidem de Spiritu Sancto, quæque circa disciplinam à se decreta essent, id tantùm postulant, ut Damasus & qui cum ipso erant Episcopi (b) *secum collætentur, intercedente spirituali charitate*; atque ita futurum aiunt, *ut cùm verbum Dei communi sensu stabilitum, & Christiana inter nos charitas confirmata fuerit, dicere desinamus. Ego quidem sum Apollo, ego autem Cephæ.* Videt eruditus Lector, *ut in communi consensu* verbi interpretationem ac fidei stabilitatem collocent. Neque tamen arbitremur omnia ex æquo Sedem inter Apostolicam atque Orientales Episcopos esse comparata : nam cùm primùm exorta illa est *de Spiritûs Sancti divinitate contentio*, vexati Macedoniani ad Liberium Papam ut Catholicæ communionis Principem, tres ex suo cœtu Episcopos destinârunt, ac rectam de Spiritu Sancto professi sunt fidem: Quo facto à Liberio cum litteris communicatoriis dimissi à Synodo Tyanensi statim suscepti sunt Valente Imperatore, refert (c) Sozomenus atque Basilius : hæc tantùm (d) *Sed posteà mota de Spiritu Sanctò quæstione, an ejusdem cum filio substantiæ esset, & crescente contentione, Episcopus urbis Romæ* (Liberius) *scripsit re comperta ad Orientis Episcopos, ut Trinitatem consubstantialem, & coæqualis gloriæ unà cum Occidentalibus confiterentur : quo facto, utpotè controversia judicio Romanæ Ecclesiæ terminata, quievêre, & quæstio finem accepisse videbatur* : Videbatur illud quidem, verùm ubi quies illa non fuit stabilis, eoque res decernere, ut Synodi generalis autoritate, orbisque adunati consensione opus esset. In ea consensione finis quæstionis ponitur à Constantinopolitanis Patribus, uti mox vidimus, atque ab omnibus Ecclesiis.

X CAPUT

(a) *Bel* L. 1. de Conc. Cap. V.

(b) Ep. Conc. Constantinop. Theodoret. Hist. Lib. 5. C. IX. (c) *Sozom.* L. 6. C. 10. 11. *Basil.* Ep. 7. 4. 82. &c. (d) *Sozom.* Ibid. & ex eod. Lib. Cap. XXI.

CAPUT IX.

Ad Ephesinam Synodum devenimus. Referuntur ea quæ Synodum præcesserunt, demonstraturque à Sancto Cælestino Papa tota Sedis Apostolicæ autoritate in NESTORII *hæresim ac personam pronunciatum fuisse : an tale judicium pro irreformabili sit habitum : quæstio ex actis posteà dissolvenda.*

IN Ephesina generali tertia ac secutis Synodis omnia clariùs elucescent : cùm gesta sint præ manibus, extentque plurima circa fidem Romanorum Pontificum, tota Cathedræ autoritate prolata judicia, in Synodis posteà generalibus retractata, nec nisi facto examine comprobata, quo nihil est ab infallibilitatis opinione magis alienum.

Ac de Ephesina quidem Synodo manifesta res est. Notum quid Nestorius Constantinopolitanus Episcopus innovârit, ut qui denegata Mariæ Virgini, *Dei-paræ* appellatione, Christi personam unam diviserit in duas. Sanctus Cælestinus Papa pro suo officio Ecclesiæ rebus intentus, Beato Cyrillo Alexandrino Episcopo præceperat, ut de Nestorii jam malè audientis doctrinâ, certa nuntiaret. Cyrillus testatur Epistola ad Nestorium : itaque (a) ad Cælestinum omnia scribit Nestorii dogmata, suáque exponit; binas à se ad Nestorium datas litteras mittit : Nestorius quoque datis litteris, & missis expositionibus suis Cælestinum in partes trahere conabatur. Sic Sanctus Pontifex acceptis utriusque partis litteris plenissimè instructus à Cyrillo interrogatur (b) in hanc formam : *Non priùs ab illius* (Nestorii) *communicatione confidenter abstinuimus quàm hæc tibi indicaremus. Dignare proindè aperire, quid sentias, quò liquidò nobis constet, an communicare cum illo oporteat, qui ejusmodi erroneam doctrinam fovet.* Additque ejus sententiam ad alios quoque Episcopos perscribendam; *ut omnes*, inquit, *uno animo, in eadem sententia persistant.* En clarè à tanto viro, secundæ vel certè tertiæ Sedis Patriarchalis Antistite, consulta Apostolica Sedes, ejusque judicium expectatum : nihilque supererat nisi ut Cælestinus ritè consultus Apostolicum exequeretur officium : id verò ut præstiterit, acta ipsa eloquentur.

Ac primum quidem Cyrilli litteras & doctrinam probat : sic enim (c) ad eum scribit : *omnia quæ sentimus ac tenemus, te itidem sentire ac tenere perspicimus* : Et ad Nestorium; (d) *Alexandrinæ Ecclesiæ Antistitis fidem & probavimus & probamus.* Et extrema intentat omnia; *nisi ea*, inquit, *prædices quæ Cyrillus prædicat.* Quo nihil significantius dici potuit.

Neque tantùm Cyrilli doctrinam probat, sed etiam Nestorii dogma perversum improbat : (e) *Vidimus*, inquit, *tuas litteras apertam blasphemiam continentes.* Et quidem distinctè, quod Beatam Virginem *Deiparam* dici nollet, decernitque eum Episcopatûs & communionis exsortem, nisi intra decem dies à die denunciatæ sententiæ numerandos apertè rejiciat hanc perfidam novitatem; quæ hoc quod scriptura conjungit, nititur separare; personam Christi scilicet. En Nestorii dogma præcisè improbatum, & clarè omninò Romani Pontificis, sub depositionis & excommunicationis

(a) Concil. Ephes. 1. part. C. V. VIII. T. III. Conc. (b) Ibid. C. XIV.

(c) Ibid. C. XV. (d) Ibid. C. XVIII. (e) Ibid.

municationis interminatione de fide pronunciata ſententia, tum ne quid deſit, Sanctus Papa Cyrillo *vices committit ſuas*, ut eam ſententiam exequatur: *Noſtra*, inquit, *Sedis autoritate adſcita noſtraque vice & loco cum poteſtate uſus:* Id ad Cyrillum; id ad ipſum Neſtorium; id ad Clerum Conſtantinopolitanum; id ad Joannem Antiochenum, tertiæ ſeu quartæ tum Patriarchalis Sedis Epiſcopum; id ad Juvenalem Sanctæ civitatis Epiſcopum, quem præcipuè honorari Synodus Nicæna præceperat; id ad alios quoque Epiſcopos ſcribit, ut data ſententia ritè & ordine omnibus innoteſcat.

Jam ſuas partes Cyrillus exequitur, atque omnia, uti juſſa erant, (a) peragit. Cæleſtini decreta promulgat, exequitur, Neſtorio denunciat; poſt decem illos dies à Cæleſtino *præſcriptos, definitoſque nullam ei cum Sacerdotibus ſortem, nullum ſermonem, nullum locum futurum.* Nihil planè deeſt quo Apoſtolica autoritas pleniſſimè exeratur. An verò ſententia, tanta autoritate prolata, poſtquam ingens diſſenſio exorta eſt ac Synodi Oecumenicæ injecta mentio, pro irreformabili ſit habita, geſta ſequentia demonſtrabunt.

CAPUT X.

Dicta à CÆLESTINO *Papa de fide, tota Sedis Apoſtolicæ autoritate ſententia Concilii univerſalis mentione & convocatione ſuſpenditur. Id canonicè & ordine factum omnes Epiſcopi & Papa ipſe confitetur.*

SÆpè diximus, ſæpè dicemus ita eſſe Eccleſiam conſtitutam, ut ad Oecumenicam Synodum neceſſariò, nonniſi extraordinariis caſibus ac diſſenſionibus recurratur. Cæterùm conſueto ordine ita finiri ſubortas etiam graviſſimas de fide quæſtiones ſi Romano Pontifici decernenti Eccleſiæ conſenſus acceſſerit. Id ex Neſtorii cauſa manifeſtè liquet.

Planè confitemur Cæleſtini ſententiam ita ut Cyrillus ſperaverat valituram fuiſſe ad novam hæreſim comprimendam, niſi graves ſuborti motus, rèſque ea viſa eſſet, quæ ad univerſalem Synodum deferretur.

Verùm Neſtorius Regiæ civitatis Epiſcopus eâ autoritate pollebat, ea ſpecie pietatis hominum animis illuſerat, eos ſibi conciliaverat Epiſcopos, ea denique gratia apud Theodoſium juniorem Imperatorem & Proceres erat, ut facilè omnia commoveret; itaque opus erat Oecumenica Synodo quod de re maximâ ac de perſona in maximam dignitatem evecta ageretur. Quod multi Epiſcopi in his Orientales ferè omnes, hoc eſt, Antiocheni tractatûs, atque ipſe Patriarcha Joannes à Cyrillo abhorrebant, & Neſtorio favere videbantur: quod ſciſſa hominum ſtudia, totum Orientis Imperium, (b) Cyrillum inter atque Neſtorium fluctuare videbantur. Hæc univerſalem Synodum poſtulabant.

Accedebant piorum atque Orthodoxorum preces: ecce enim religioſiſſimi Monachi pro fide Orthodoxa ac Deiparæ voce à Neſtorio multa perpeſſi Imperatori ſupplicabant: *ut ſacra & Oecumenica Synodus coeat, quæ præſente ſanctiſſimam Eccleſiam uniat, populum in unum reducat, ac Sacerdotes ſincera fidei prædicatores, priuſquam impia illa doctrina* (Neſtorii) *latiùs ſerpat, loco ſuo reſtituat:* Et iterùm, *nos enim vos de Oecumenica Synodo cogenda rogavimus, quæ aptiſſimè poſſet conſtabilire & erigere*

X 2

(a) Cyril. Epiſt. ad Neſt. ibid. Cap. XXVI.

(b) T. III. Conc. Eph. p. 1. C. 30. n. 4.&c

gere titubantiar five etiam facta. En post Romani Pontificis judicium expetita à piis per universalem Synodum, rerum titubantium invicta & ultima firmitudo.

His aliisque motus Imperator, (a) hæc ad Cyrillum scripsit: „ Pietatis doctrinam in sacra Synodo discuti & examinari volumus, & ratum esse, quod „ rectæ fidei consonum videbitur: sive „ illi qui victi essent veniam impetraturi essent à Patribus, sive non.

Hîc tria videmus: primum illud, post Sancti Cælestini judicium, aliud adhuc requiri, Synodale scilicet: Alterum, hæc duo in Patrum potestate futura, ut de doctrina, deque personis judicent: Tertium ratum id futurum, neque ampliùs retractandum quod Synodus judicavit.

Addit (b) „ judices hujus rei esse oportere eos qui Sacerdotiis ubique præsunt, & per quos ipsi in veritatis sententia sumus & erimus: quorum fide nitimur. „ En in quorum judicio ultima & indeclinabilis sit autoritas.

Id secundùm *Ecclesiasticos Canones* fieri & (c) Imperator affirmabat, & Episcopi fatebantur. Itaque omnes & ipse Cælestinus ad Synodum se accingunt. Nihil ultrà Cyrillus agit, Pontificii licèt decreti executor à Cælestino dictus. Nestorius pristino loco mansit; universalis Synodi sententia expectatur, & disertè rescripserat (d) Imperator: „ ut ante sanctissimam „ coactam Synodum communémque „ sententiam, nihil quidquam à quoquam, in ulla prorsùs re, privatim innovetur „. Rectè & ordine: id enim universalis Synodi majestas postulabat. Quare & Cyrillus paruit, & Episcopi quievêre. Fixúmque id dicta licèt ac promulgata Romani Pontificis sententia de fide ac personis violatæ fidei causâ judicatis, omnia in suspenso esse, postquam universalis Synodi expectatur autoritas. Id ab Imperatore actum. Id Episcopis, ac Papæ ipsi placitum vidimus. Id jam in ipsa Synodo Oecumenica comprobatum gesta sequentia declarabunt.

(a) *Theod.* Imper. Epist. I. ad *Cyril.* ibid. Cap. XXXI. (b) Ibid. (c) *Theod.* Epist. 2. ad *Cyril.* Ibid. Cap. XXXII. (d) Ibid.

CAPUT XI.

Acta Synodi Ephesinæ recensentur: Ejus actio I. Probat Synodus omnia quæ à CÆLESTINO *decreta essent in suspenso manere usque ad Synodi sententiam: Quæ de fide gesta sunt referuntur, ostenditurque prolatum à Papa judicium ad examen legitimum fuisse revocatum.*

Lectis iis quæ Synodum præcessêre, ipsius Synodi gesta recensemus, atque incipimus ab actione prima.

Posteaquam ergò Episcopi, atque ipse Nestorius Ephesum convenêre, inchoata est Synodus universalis, Cyrillo præside, ac Cælestini vices gerente; quippè qui Pontificiæ sententiæ ab ipso Pontifice institutus executor esset. In prima actione hæc gesta sunt.

Primùm lectæ Imperatoris litteræ eæ, quas memoravimus, (e) nempè ut Oecumenica Synodus haberetur, utque omnia interim in suspenso essent: lectæ, inquam, hæ litteræ, atque in gesta relatæ, probatúmque à Patribus, omnia circa Nestorium à Cælestino decreta, suspensa fuisse, donec sacra Synodus ferret sententiam.

Quæres an Synodus tantùm Imperatori licere voluerit, ut Sedis Apostolicæ sententiam ad effectum deduci interim prohiberet. Non ita ex gestis: sed potiùs

(e) Conc. Eph. Act. 1. Ibid.

potiùs interpoſita Synodi generalis autoritate, cujus quidem convocatio pro eorum temporum diſciplina, Imperatori permitteretur: ipſa Synodus intellexit, omnia ipſo jure in ſuſpenſo eſſe, atque à Synodi pendere ſententia. Quare Pontificio decreto promulgato ac denunciato, decemque illis diebus jam diu evolutis, Neſtorius (a) ab ipſa Synodo pro Epiſcopo eſt habitus, & religioſiſſimi Epiſcopi nomine appellatus: & eo quoque nomine ter vocatus & citatus ut in ſacra Synodo (b) cum aliis Epiſcopis conſederet: id enim diſertè ſcriptum συνεδρεύσαι, additum ut ad objecta reſponderet. Omninò enim volebant, ut quocumque modo agnoſceret univerſalem Synodum in ejus poſteà procul-dubio poteſtate futurus; ſed venire renuit, & ne ipſe adiri poſſet, fores ſuas armato milite obſideri voluit.

II. Hinc de fide quæſitum (c) quod & id Imperator juſſiſſet, & Canones poſtularent: lectáque Nicæna fides, ad quam omnia exigerentur, ac poſteà de Epiſtolis Cyrilli ac Neſtorii ordine inquiſitum.

III. Epiſtola Cyrilli prima deducta eſt ad Synodi judicium. (c) Illa, inquam, de fide ad Neſtorium Epiſtola, à Papa Cæleſtino tam expreſſè probata, de qua id edixerat ad Cyrillum; *omnia quæcumque ſentimus ac tenemus, te itidem ſentire ac tenere perſpicimus*, (d) quam decreto in Neſtorium per omnes Eccleſias promulgato, comprobaverat, atque adversùs Neſtorium *Canonicæ monitionis* inſtar haberi voluerit: de illa, inquam, Epiſtola, quæſitum, Cyrillo autore ac præeunte in hæc verba: „ (e) Perſuaſum habeo, nihil „ me ab Orthodoxa fide aut Symbolo „ Nicæno diſceſſiſſe, quare veſtram ſanctitatem rogo, ut coram exponat, rectè ne, & inculpatè, Sanctóque illi „ Concilio convenienter hæc ſcripſerim, „ an ſecùs. „

Et erunt qui dicant quæſtiones de fide ſemel à Romano Pontifice autoritate Apoſtolicâ judicatas, in Synodis generalibus examinari ad dictorum intelligentiam, non ad rei, quaſi adhuc in quæſtione poſitæ, definitionem. Audiant Cyrillum Synodi Principem: quid Synodo quærendum proponat attendant; & quidem nullius errati ſibi conſcius, ne tamen ſibi crederet, Synodi ſententiam rogabat, in hæc verba: *Rectè & inculpatè, an ſecùs ſcripſerit.* Hæc Cyrillus Synodi Princeps proponit in medium.

Quis vel fando audiit, poſt ultimum & irreformabile Eccleſiæ de fide judicium, ita unquam quæſitum interrogatúmque eſſe? Numquam factum: id enim eſſet de ipſa fide declarata & explorata dubitare. At id poſt Papæ Cæleſtini judicium factum eſt: neque Cyrillus aut quiſquam aliud cogitabant: non ergò illud erat ultimum, atque irreformabile judicium.

Ex ea interrogandi forma (f) Patres ordine cenſent *Nicænum Symbolum*, *& Epiſtolam Cyrilli per omnia conſentanea & conſentientia leſſe.* En quæſtio & examen; en deinde judicium. Geſta ſatis loquuntur: nos hîc ne verbum quidem.

IV. Producta deinde eſt Neſtorii Epiſtola illa, quam Cæleſtinus blaſphemam atque impiam pronunciaverat. Ea verò legitur: tum de ea quæritur, autore Cyrillo: (g) *Numquid hæc ipſa quoque fidei à Sancta Nicænorum Patrum Synodo expoſitæ conſentanea eſſe videretur, an non?* Eadem planè forma qua de Epiſtola

X 3 Cyrilli,

(a) Ibid. (b) Ibid. (c) Conc. Eph. t. p. C. XV. (d) Ibid. (e) Conc. Eph. Act. 1.

(f) Ibid. (g) Ibid.

Cyrilli quæsitum erat : Patres ordine censent : *à Symbolo Nicæno dissentaneam, atque eo improbatam.* Quo ritu, qua regula, probata Cyrilli est, eo ritu, ea regula Nestorii Epistola improbatur. En bis in eadem Ephesinæ Synodi actione Romani Pontificis dictum, ac promulgatum de Catholica fide judicium retractatur. Quæ approbaverat, quæque improbaverat, æquè in examen revocantur, nec nisi quæstione habita confirmantur.

CAPUT XII.

Continuatio actionis primæ Concilii Ephesini; quæ circa NESTORII *personam à* CÆLESTINO *Papa decreta essent, ad Synodale examen & ipsa revocantur, nec nisi quæstione habita comprobantur.*

HÆc quidem de fide gesta sunt actione I. Synodi Ephesinæ : jam quæ ad Nestorii personam eadem in actione pertineant recensemus.

I. Primùm Cælestini ad Cyrillum Epistola legitur, & in acta refertur : ea scilicet qua de Nestorio ferebat sententiam : de qua sanè sententia cùm, posteà perpensis omnibus, Patres judicaturi essent, interim tantùm in Acta referri oportebat. In Cælestini Epistola nihil erat peculiaris doctrinæ : tantùm in eo versabatur, ut Cyrilli probaret doctrinam & Epistolam; Nestorii improbaret : de quibus Cyrilli, ac Nestorii Epistolis jam prolatum erat Sanctæ Synodi judicium, ut aliquid iis addere supervacaneum esset.

II. Eàdem verò causâ cùm alia Cyrilli Epistola lecta esset, ea, scilicet, qua Cælestini exequebatur sententiam, de ea Epistola, nihil speciatim actum, sed jussum duntaxat, ut in acta referretur.

III. His positis de Nestorii (a) persona pronuntiandum fuit, quæsitum ecquid ea quæ Cælestinus ad Nestorium scripserat, quæque exequendo Cyrillus egerat ad Nestorium prolata essent, prolata esse compertum est & eum usque adhuc in sententia perstitisse; ac pridem effluxisse dies à Sancto Cælestino primùm, tum posteà ab Imperatore Synodum convocante præfixos. Hinc ad probationis cumulum, Patrum testimonia cum Nestorii exegesibus componuntur : immanis discrepantia prodit Nestorium novatorem atque Hæreticum : fit decretum in hæc verba : Sancta Synodus dixit : „ (b) Cùm impiissimus „ Nestorius, neque nostræ actioni pa„ rere; neque Episcopos à nobis desti„ natos admittere voluerit; necessariò „ venimus ad examinationem eorum „ quæ impiè docuisset, deprehenden„ tes itaque partim ex Litteris ipsius, „ partim è sermonibus, illum impiè „ sentire & prædicare : coacti per Sa„ cros Canones, & Litteras Sanctissimi „ Patres nostri Comministri Cælestini „ Romanæ Ecclesiæ Episcopi ad hanc „ sententiam venimus, Dominus noster „ Jesus-Christus, per hanc Sanctissimam „ Synodum Nestorium dignitate priva„ tum esse definit. „ Vides Canones conjunctos cum Cælestini Litteris; magnificè sanè & ad commendandam Sedis Apostolicæ Majestatem. Vides Synodum executam, quæ Cælestinus decrevisset, atque his coactam, ad tristem sententiam devenisse; Sed nova & sua definitione edita in Christi nomine : Sed postquàm legitima cognitione constitit omnia rectè & ordine gesta esse.

IV. Denique sententia Synodi pronuntiata ad impiissimum Nestorium scribitur :

(a) Ibid. (b) Ibid.

bitur : *Sancta Synodus Nestorio novo Judæ: Scias te à Sancta Synodo esse depositum.* Sic qui antè Sacræ Synodi disquisitionem, *Religiosissimus Episcopus vocabatur*, ea dispositione facta jam *impiissimus*, jam *novus Judas*, & ab Episcopali Sede depositus irrevocabili sententia promulgatur.

Sic maxima res maxima consensione perfecta est, quà nempè omnia in Ecclesiâ stare diximus: & ordo judicii ex se perspicuus : nempè à Cælestino sententia profertur : Concilii generalis convocatione suspenditur : cognitione examinatur ; novo & irrevocabili judicio roboratur, totius Ecclesiæ autoritate conjuncta.

Id Patres profitentur relatione ad Imperatorem, (a) Nestorium à Cathedra submovimus, & Canonicè exautoravimus ; Cælestinum magnæ Romæ Episcopum præconiis extollentes, qui ante nostram sententiam, Nestorii Hæretica dogmata condemnaverat, nosque in ferenda contra eum sententia anteverterat. Hæc illa unitas : hæc illa consensio quæ invictum jam & ineluctabile robur Ecclesiasticis judiciis præstat.

Ita congruunt omnia, ac nostra sententia stabilitur: dum enim Sedis Apostolicæ de fide, deque persona judicium Sancta Synodus comprobat & exequitur, ejusdem sanè Sedis legitimam potestatem, & primatum agnoscit. Dum autem illius judicium non probat, nisi per legitimam cognitionem & iteratum examen, Romanum Pontificem omnibus quidem Episcopis superiorem : uno tamen Concilio generali, etiam in causâ fidei, inferiorem esse docet. Quòd erat demonstrandum.

(a) Ibid.

CAPUT XIII.

Gesta actionis II. quibus præcedentia comprobantur : Quod sit confirmare decreta, stilo Ecclesiastico ex gestis demonstratur. In Synodi examine, atque judicio quæstionis finem non modò Sacra Synodus, sed etiam Legati Apostolici, atque ipse etiam Papa Cælestinus, agnoscunt.

DUm hæc agebantur, (b) Arcadius & Projectus Episcopi, & Philippus Presbyter delecti à Cælestino erant, qui speciali mandato Sedis Apostolicæ, totiusque Occidentalis Synodi, Ephesinæ Synodo interessent. Hi ergo Ephesum ab urbe adveniunt, ac Sacro conventui adsunt, atque hic actio II. inchoatur.

Lupus Lovaniensis (c) inter alia antiquitatis monumenta Cælestini ad Legatos Commonitorium, instructionesque ut ipse Cælestinus vocat, protulit. His præcipiebatur, *ut Sedis Apostolicæ tuerentur dignitatem ne se Episcoporum dissidiis immiscerent, quorum quippè judices*, cum Synodo utique *esse deberent cum Cyrillo*, utpotè fido, agenda conferrent. Jam quid his mandatis nixi præstiterint, ordine recensemus : atque his nostra firmari facilè ostendimus.

Primùm quidem proferunt Sancti Cælestini Epistolam ad Synodum, qua Legatis injunctum officium explicatur his verbis. (d) *Direximus Sanctos fratres nostros, qui iis quæ agantur intersint, & quæ à nobis statuta sunt exequantur.* His constat Synodi Ephesinæ actionem in Apostolici judicii executione

(b) Ibid. act. 2. (c) Lup. Lov. 55. Ep. C. 226. (d) Conc. Eph. act. 2. Ibid.

ne versari. Cujusmodi autem sit illa executio, an mera, ut aiunt, obedientia, an verò ipsius Synodi cognitione legitima, certòque jam & indeclinabili judicio sequentia demonstrabunt.

II. Lectis Cælestini Litteris, Legati consequenter ad Episcopos; *ut quæ Cælestinus anteà definire & nunc in memoriam revocare dignatus est juxtà communis fidei regulam, ad finem numeris omnibus absolutam deduci jubeatis, ἐις μέρος πλῆρέστατον, ad finem plenissimum.* Qui Concilii fructus est, post cujus sententiam nulla nova discussio novumque judicium, sed mera executio. Atque id Legati postulant juberi à Synodo, in qua summam illam autoritatem recognoscant.

III. Firmus Episcopus (a) Cæsareæ Cappadociæ, pro Synodo respondet: *Apostolica & Sancta Sedes Cælestini Episcopi, præsenti negotio sententiam regulamque præscripsit.* Græca habent, sententiam priùs protulit ac regulam, seu τύπον, quam vocem paulò post *formam* vertit interpres. Nos de vocibus non litigamus: Quid ipsa res sit audiamus eumdem Firmum accuratè explicantem: *Nos*, (b) inquit, *de Nestorio hanc formam executioni mandavimus, Canonicum Apostolicúmque judicium in illum proferentes* actione prima scilicet, qua, facto examine, & quæstione habita, Cælestini decretum firmatum vidimus. Sic exequitur Synodus generalis primæ Sedis sententiam, legitima cognitione & inquisitione nec simplicis mandatarii vice, *sed Canonico & Apostolico dato judicio.* Papale sanè decretum pro tantæ Sedis autoritate sit forma, sit regula; sed quæ, Synodo convocata, nonnisi ex communi judicio, plenam autoritatem obtineat.

(a) Ibid. (b) Ibid.

IV. Legatos quoque (c) ad Synodum mandato speciali missos, quæ adversùs Nestorium gesta essent, an satis ex Canonum præscripto & Sedis Apostolicæ reverentia intelligere oportebat. Id sæpè jam diximus, quare meritò petunt acta communicari; *ut nos quoque*, inquiunt, *confirmemus.* Illud *confirmare* quid sit ipsa gesta eloquentur.

V. Postquam, Legatis petentibus, data sunt, quæ in Nestorium acta essent de iis actione III. sic referunt: *Intelleximus omnia Canonicè & ex Ecclesiastica disciplina judicata esse.* Ergò Canonicè & ex Ecclesiastica disciplina, Sedis Apostolicæ judicia in Synodo generali, quæstione habita, retractantur, ac de iis judicatur.

VI. Cùm Legati probâssent acta in Nestorium sibi communicata, jam relegi petunt in publico concessu cætera, quæcumque Ephesi ab initio lecta gestaque essent, (d) nempè, inquiunt, *ut obtemperantes formulæ Sanctissimi Papæ Cælestini, qui hanc curam nobis commisit, vestræ etiam sanctitatis judicia confirmare possumus.*

Posteàquam ergo relecta sunt omnia, ac Legati assensêre, proponit Cyrillus Sacræ Synodo, *ut Legati obsignatione, ut moris est, planam ac manifestam faciant, Canonicam cum Synodo assensionem suam*; ad eam Cyrilli interrogationem, Synodus sic respondet, decernitque *ut Legati subscribendo acta confirment*: Quo loco perspicuè ipsum *confirmare* à Synodo dictum nihil aliud est, *quàm planam & manifestam suam assensionem facere*, ut à Cyrillo erat propositum.

Hunc verum, genuinúmque confirmationis sensum sæpè protulimus; sæpè proferemus, & nunc à Sancta Ephesina

(c) Ibid. (d) Ibid.

ſina Synodo tam clarè proponi nobis gratulamur.

VII. Jam verò quanti eſſet, (a) *autoritate Legationis Apoſtolicæ ſedis*, ut ait Projectus, Legatorum unus, decreta Epheſina confirmari, hinc intelligitur; quod etſi Cyrillus Papalis ſententiæ executor dictus eam in Synodo executus eſſet; non tamen ad Synodum expreſsè delegatus, de qua Synodo Cæleſtinus nondum cogitabat cùm Cyrillo vices committeret ſuas. At Arcadius, Projectus, & Philippus, expreſsè à Cæleſtino ad Synodum miſſi, mandati ſpecialis autoritate, Synodalia geſta firmabant, Eccleſiarumque omnium cum Eccleſia principali, Romana ſcilicet, claram omnibus modis ac teſtimoniis conſenſionem manifeſtabant.

VIII. Huc accedit quod Legati ad Synodum Epheſinam ſpeciali mandato miſſi, non modo Apoſtolicæ ſedis, ſed etiam totius Occidentis ferebant ſententiam, undè Philippus Presbyter, unus Legatorum, poſteaquam relecta omnia & communi conſenſu probata ſunt, ſic concludit; *firmum ergo eſt, juxta omnium Eccleſiarum decretum; nam* (Orientalis & Occidentalis) *Eccleſiæ Sacerdotes*, vel per ſe, vel per Legatos, Sacerdotali huic conſenſui interſunt, quod in Neſtorium eſt pronuntiatum.

IX. Hinc elucet ut ſeſe mutuò ipſa Eccleſiarum decreta confirment: ea enim omnia vim habent confirmandi, quæ Eccleſiarum omnium conſenſionem unitatemque declarant; cùm ipſa, unitate & conſenſione mutua, decretorum Eccleſiaſticorum firmitudo conſtet. Quare in edenda fidei expoſitione, Oriens & Occidens, ſedeſque Apoſtolica & Synodici conventus ſe mutuò firmant, unde & illud legimus in Epheſina Synodo Cæleſtino acclamatum: (b) *Cæleſtino Cuſtodi fidei*, Cæleſtino cum Synodo concordi: *Unus Cæleſtinus, Unus Cyrillus, Una fides Synodi*, Una fides orbis terrarum.

His ergo auditis Catholicæ unitatis acclamationibus Philippus Legatus ſic reſpondet: Gratias agimus Sanctæ venerandæque Synodo, quod Sancta membra, ſanctis veſtris vocibus, Sancto Capiti vos adjunxeritis: non enim ignorat veſtra beatitudo totius fidei, vel etiam Apoſtolorum Caput eſſe beatum Petrum. Hæc ergo ſumma autoritas, ſumma vis: quod membra inter ſe, & Romano Pontifici, ut Capiti conjungantur. Quod ex conſenſione invictum Eccleſiaſtici judicii robur.

X. Poſtremò Cæleſtinus ipſe, re tota peracta ad ſanctam Epheſinam Synodum mittit Epiſtolam, quam ſic auſpicatur, (c) *tandem malorum fine gaudendum eſt*, ubi *finem* agnoſcat Lector eruditus intelligit: Poſt damnatum ſcilicet Oecumenici Concilii, hoc eſt, totius Eccleſiæ Catholicæ indeclinabili autoritate Neſtorium: Pergit. *Hujus rei tam fideliter peractæ Vos executores videmus nobiſcum fuiſſe.* Omnes decernunt, omnes exequuntur: dato ſcilicet communi judicio. Undè addit Cæleſtinus, *dejectionem juſtam, & exaltationem didicimus juſtiorem.* Dejectionem Neſtorii à Romana quidem ſede inchoatam, ſed Synodi ſententiâ ad finem uſque perductam, εἰς πέρας πληρέστατον, ut ſuprà vidimus: exaltationem Maximiani, in Neſtorii locum poſt Epheſina decreta continuò ſubſtituti: Hic quæſtionis finis: Hunc finem non in ſuo, ſed in Synodi Univerſalis examine atque judicio, ipſe etiam Cæleſtinus agnoſcit.

Atque id geſtum in illa Synodo, in qua poſt Chriſtum natum ſedis Apoſtolicæ autoritatem luculentiſſimè commen-

(a) Ibid. (b) Act. II.

(b) Conc. Eph. p. 3. C. 20.

mendatam esse constat, neque tantùm verbis, sed etiam factis. Certè sancta Synodus Philippum audit hæc vera & magnifica prædicantem: (a) *de sedis Apostolicæ dignitate, deque Petro Capite & fidei Columnâ, & Ecclesiæ Catholicæ fundamento, & Christi autoritate Clavium administro, qui ad hoc usque tempus semper in suis successoribus vivat & judicium exerceat.* Hæc dicit, visis ipsius Concilii actis omnibus, quæ memoravimus, ut profectò intelligamus hæc omnia Petri sedisque Apostolicæ privilegia cum Synodi decretis & iterato judicio, & habita de fide post sedem Apostolicam quæstione, egregiè consentire.

CAPUT XIV.

Ephesinæ Synodi praxis qua doctrina nitatur. Episcoporum autoritas in Apostolis instituta: iis omnibus fidei depositum in commune traditum, & communi cura custodiendum: Apostolici in Hierosolymis Concilii autoritas in secutis Conciliis: Hæc est Cælestini Epistola Ephesi lecta: confutantur ii, qui docendi autoritatem à Papa in Episcopos manare contendunt.

POst Gesta relata, nostramque sententiam ex illis affirmatam, juvat etiam exponere sancti Cælestini Papæ doctrinam egregiam, undè ista manârint, nempè ea Epistola, quam ad sacram Synodum Legati attulerunt: hæc ante omnia proferebat: „Spiritûs sancti testatur præsentiam congregatio „Sacerdotum. *Ac paulò post*: Sanctum namque est pro debita sibi Veneratione; Concilium in quo ubique „nunc Apostolorum frequentissimæ illius „quam legimus congregationis aspicienda reverentia est, numquam defuit „his Magister, quem receperant prædicandum; adfuit his semper Dominus & Magister; sed nec docentes „à suo Doctore deserti sunt unquam. „Docebat ille qui miserat; docebat „qui dixerat quid docerent; docebat „qui in Apostolis suis se confirmabat „audiri „. Hæc de Apostolis, ac primo illo Apostolico Concilio dicta mox ad omnes Episcopos, atque ad secutas Synodos conferuntur. *Hæc*, inquit, „ad omnes in commune *Domini Sacerdotes* mandatæ prædicationis cura „pervenit: hæreditario in hanc sollicitudinem jure constringimur, quicumque per diversa terrarum eorum „vice nomen Domini prædicamus, „dum nobis dicitur; *ite docete omnes gentes*: advertere debet vestra „fraternitas, quia accepimus generale „mandatum: omnes etiam nos id agere voluit, qui illis sic omnibus commune mandavit officium: necesse „est ut competenter nostros sequamur autores; subeamus omnes eorum labores, quibus omnes successimus in honore. *Hæc denique sic concludit*: agendum est labore communi ut credita & per Apostolorum „traditionem detenta servemus „.

Ex hac sancti Cælestini doctrina multa deducimus: primum illud: Episcopos in Apostolis Doctores constitutos ab ipso Christo, non utique à Petro, aut Petri successoribus. Nec indignum putat tanto loco positus Pontifex admiscere se reliquis Episcopis: *Omnes*, inquit, *Apostolorum vice nomen Domini prædicamus; omnes illis successimus in honore.* Quo magis constet docendi autoritatem, tam in ipsum Cælestinum quàm in cæteros Episcopos à Christo esse transfusam. Hinc omnibus traditum sacræ doctrinæ depositum,

(a) Conc. Eph. Act. III.

tum,

tum cujus custodia penes omnes sit, communique adeò cura & consensione constituendam fidem: neque defuturum Ecclesiarum Magistris Christi veri Magistri præsidium. Hæc Cælestinus in commune statuit de se & omnibus Episcopis Apostolorum successoribus: tum illud consentaneum, ut quæstione de Legalibus collecti Apostoli simul protulerint eandem Spiritûs Sancti, suamque sententiam, ita porrò futurum in aliis summis controversiis, Apostolorumque Concilium in Episcoporum Conciliis revicturum. Quæ profectò docent non in Petri solius aut successorum Petri sententia, sed in omnium consensione vim & quæstionis finem esse repositam.

Neque propterea Cælestinus infringit suum privilegium dum se annumerat reliquis Apostolorum successoribus: ut enim reliqui Episcopi reliquis Apostolis, ita ipse Petro principi successor à Christo datus ubique omnes præit Petri autoritate, ut in eadem Synodo prædicatum gestumque legimus.

Sic in sancta Synodo generali 3. ac primis illis sæculis: & contrà hæreticos evincimus ubique præeuntem, atque omnium ducem Sedis Apostolicæ potestatem, quodque est maximum, Petri nomine, atque adeò à Christo institutam; nec minùs Catholicis ostendimus in eo collocatam ultimam, & irrefragabilem Ecclesiastici judicii vim, cùm ad Petri, id est, ad Papæ autoritatem Episcoporum quoque toto orbe terrarum Apostolorum vice, accedit autoritas atque consensio, quod unum Ecclesia Gallicana postulat.

CAPUT XV.

Chalcedonensis Concilii IV. *generalis acta proponuntur: referuntur ea quæ antecesserint: ex his demonstratur etiam in fidei causis post Romani Pontificis judicium, à tota Ecclesia ipsoque Romano Pontifice plenius ac majus, jamque irrefragabile judicium expectari.*

JAm acta Concilii Chalcedonensis generalis pervolvantur: hæc antecessere: duas in Christo naturas confundebat Eutyches, Archimandrita Constantinopolitanus ac Monachorum Pater, haud minùs pervicax, quàm delirus senex. Is ergo damnatus à sancto Flaviano suo & Constantinopolitanæ sedis Antistite, Patriarchas quidem omnes, sed Romanum maximè Pontificem, appellavit. (a) Leo scribit ad Flavianum, *ac jubet* (b) *ad se cuncta deferri.* Flavianus respondet, atque à Leone, (c) petit, *ut nempè propriam faciens communem causam, & Sanctarum Ecclesiarum disciplinam simul decerneret damnationem adversùs eum* (d) (Eutichem) *regulariter factam esse, & per propria dicta confortaret Imperatoris fidem.* Addebat (e) *Causa enim eget tantùm vestro solatio, atque definitione, quam debeatis consensu proprio ad pacem perducere.* Hoc est, aperta & plana est; pauci adhuc sectatores, iique obscuri, nec magni nominis, concludebat. *Sic enim hæresis quæ surrexit facillimè destruetur, Deo cooperante per vestras Litteras, removebitur autem Concilium quod fieri divulgatur quatenùs nequaquam Sanctæ turbentur Ecclesiæ* &

Y 2

(a) Conc. Chalced. 1. p. c. 3. T. 4. (b) Ibid. c. 12. (c) Leon. Ep. 6. (d) T. 4. Conc. ibid. c. 4. (e) Ep. *Flavi.* inter Ep. *Leon.* post Ep. 7.

& id ex disciplina, ut statim hæreses comprimantur, Episcopali primùm, tum deinde sedis Apostolicæ providentiâ: neque statim necesse sit, Synodo universali convocata, sollicitari omnium Ecclesiarum pacem.

Ubi ad Leonem acta (a) perlata sunt, ad Flavianum scribit: Sacramentum Dominicæ Incarnationis exponit *plenissimè, lucidissimè*, ut & ipse dicit, & omnes Ecclesiæ attestantur; Flaviani fidem & acta laudat; Eutychem ità damnat, ut ei indulgeri possit, si satisfecerit.

Hæc illa est nobilis ac planè cælestis Epistola, quæ per totam Ecclesiam tanto postea studio celebratur; quam nos ideò intellectam volumus quoties simpliciter Leonis Epistolam appellare contigerit.

His quidem quæstio finiri potuit nisi ea incidissent, quæ ad Synodum Ephesi convocandam Imperatorem Theodosium juniorem impulerunt; cùm qui Ephesi jam primam illam sub Cælestino & Cyrillo indixerat.

De hac Synodo sanctus Leo ad Theodosium (b) hæc scribit: primum quidem; *tam evidentem causam esse ut rationabilibus causis ab indicenda Synodo fuisset abstinendum.* Quod etiam Flavianus cavisse videbatur.

Cæterum cùm Imperator bono animo Synodum convocâsset, Leo assentitur, atque eas ad Synodum dat litteras, quibus Imperatorem laudat, (c) quod habere voluerit Episcopale Concilium, *ut pleniore judicio omnis error posset aboleri.* Memorat Legatos à se dirigi: *qui vice*, inquit, *meâ sancto conventui vestræ fraternitatis intersint, & communi vobiscum sententia quæ Domino sunt placitura constituant.*

Ex his tria habemus: Primum quidem in fidei quæstionibus, non semper necesse esse Synodum œcumenicam convocari. Tum illud post rem à se judicatam non refugi à Leone tanto Pontifice judicium, si causa idonea sit; Denique si Synodus habeatur, *pleniore judicio* errorem aboleri, & quæstionem à Sede Apostolica, *communi* cum Episcopis *sententia* finiri oportere. Quo quidem plenum illud à nobis sæpè memoratum consensionis robur agnoscit.

At postquam Dioscorus Alexandrinus Episcopus, Eutychetis fautor, omnia per vim & nefas egit, factumque est Ephesi, non Concilium, sed apertum latrocinium; jam scisso Episcopali collegio, totaque Ecclesia perturbata, Synodi secundæ œcumenicæ Ephesinæ nomine, ipse Leo agnoscit, novam Synodum generalem haberi oportere; quæ omnes offensiones, ita aut repellat aut mitiget, ne aliquid ultrà sit vel in fide dubium, vel in charitate divisum. Ergò intelligebat Schismata, & tantam de ipsa fide fluctuationem animorum, non satis tolli posse per suum judicium; & plenius, firmius, autoritate majus Synodi generalis judicium, quo scilicet judicio omne jam dubium tolleretur, haud minùs sapiens ac bonus, quàm fortis Pontifex postulabat.

Cæterum Theodosius Imperator, quamdiu existimavit Ephesi res ordine fuisse tractatas, de nova Synodo habenda nihil audire voluit. (d) *Rem enim transactam Ephesi depositione eorum qui meruerentur, & nihil ulterius post hæc definiri possibile est, cùm ista jam semel decisa sint.* Ex his clarè liquet quo discrimine essent Romani Pontificis ac Synodorum generalium judicia: cùm judicium quidem Romani Pontificis in Syno-

(a) *Leo* Ep. 47. ad Syn. Chalce. Ep. *Leon.* ad *Flavi.* 10. & Conc. Chalc. act. II. (b) Ep. 17. ad Imp. *Theod.* (c) Conc. Calced. Act. IV. T. 4. Conc. Eph. XV. *Leon.* ad Syn. Ephes.

(d) Ep. Theod. ad Valent. & ad Gall. Placid. Conc. Calced. 1. part. c. 29. 30. 31.

Synodo retractetur: post Synodum verò, quamdiu ea legitima habeatur, nihil retractari, nihil audiri liceat.

Verum Theodosio paulò post mortuo, Marcianus Imperator, ubi intellexit Ephesino Conventui propter vim & alia contra Canones gesta, Synodi Oecumenicæ nomen atque autoritatem à plerisque Episcopis, maximè verò à Romano Pontifice denegari, novæ Synodi convocationem petenti Leoni negare non potuit. Factum est igitur Chalcedonense Concilium, atque apud omnes constitit quasdam esse circa fidem dissensiones ita graves, quæ nonnisi Concilii œcumenici autoritate definiri possint.

CAPUT XVI.

In Chalcedonensi Concilio duo ad rem faciunt; alterum Dioscori Patriarchæ Alexandrini; alterum examen Epistolæ Leonis: hic de Dioscoro: demonstratur in causis quæ Universalem Ecclesiam spectant in ipsa consensione vim summam & indeclinabilem esse repositam.

NOtum est omnibus Chalcedonem sexcentos atque ampliùs Episcopos convenisse. Paschasinus & Lucentius Episcopi Leonis vice sanctæ Synodo præsidebant: dati ab Imperatore judices qui actionem regerent, turbas compescerent, quæstionem de fide & Ecclesiastica omnia, in Synodi potestate ac judicio relinquerent.

In ea verò Synodo, quæ ad rem nostram faciant, duo sunt; Primum Dioscori depositio: Alterum sententia Synodi de Leonis Epistola comprobanda.

De Dioscoro cùm vocatus Judicio se non sisteret, ejusque scelera omnibus innotescerent, sic transactum. Paschasinus sedis Apostolicæ Legatus Patres rogat: (a) „ quid placet vestræ sanctitati volumus discere: Sancta Synodus dixit: quod placet Canonibus: „ Lucianus Episcopus dixit: à Beatissimo „ Patre nostro Cyrillo in sancta Ephesina Synodo quædam acta sunt: „ ipsam inspicientes formam quæ placuerit date. Paschasinus Episcopus „ dixit: Jubet pietas vestra, ut ultione „ Ecclesiastica utamur? consentitis? sancta Synodus dixit: Omnes consentimus. „ Paschasinus Episcopus dixit: iterum dico, quid placet: beatitudini Vestræ? „ Maximus Episcopus magnæ Antiochenæ Civitatis dixit: quod videtur sanctitati Vestræ & nos conformes efficimur„. Ita primam sententiam à Sede Apostolica & formam quam vocabant dari oportebat; Itaque Legati, Dioscori sceleribus enarratis, ita pronuntiaverunt: *Undè Sanctus Leo per nos, & præsentem Synodum, unà cum Beatissimo Petro Apostolo, qui est petra & crepido Ecclesiæ, & rectæ fidei fundamentum ab omni Sacerdotali potestate alienum declarârit.* Anatolius Constantinopolitanus Episcopus: *sicut Beatissimus Archiepiscopus & Pater noster Leo & Anatolius.* Cæteri eodem sensu: *consentio, concors efficior: Consentio damnationi à Synodo factæ: Hæc eadem definio, decerno, &* subscriptum: *Paschasinus definiens subscripsi: Anatolius definiens subscripsi:* Cæteri idem.

Sic à Petro Capite, atque Unitatis fonte orta sententia, in summam vim porrò deducitur, consensione communi: Episcoporum velut Apostolorum prima illa Synodus ubique repræsentatur.

Ex his intelliguntur ea quæ ad Theodosium Augustum Valentinianus Augustus.

(a) Conc. Chalced. Act. III. T. 4. Conc.

gustus scripsit: (b) *Debemus cum omni devotione defendere & dignitatem propriæ Venerationis beato Apostolo Petro intemeratam & nostris temporibus conservare: quatenùs Beatissimus Romanæ Civitatis Episcopus locum habeat de fide & Episcopis judicare.* Neque tamen solus, sed ea conditione quam idem Imperator addit: *ut prædictus Episcopus* in his certè causis, quæ fidem & universalem Ecclesiæ statum tangunt, *congregatis ex omni orbe Sacerdotibus sententiam ferat.* Communi quidem decreto, ut & ipse Leo postulaverat, & in ipsa Synodo factum fuisse vidimus.

Eodem animo Pulcheria Augusta ad (c) Leonem sic scribit: de Episcopis convocandis, qui, inquit, *facto Concilio de Catholica confessione & de Episcopis, te Autore, decernant.*

Idem quoque scribunt Valentinianus & Marcianus Augusti ad eundem Leonem; (d) *ut per celebrandam Synodum*, omnia, eo autore, fierent: hoc præstructo fundamento; quod ipse *principatum in Episcopatu fidei possideret.*

Hinc liquidò constat, consueto ordine & Papam autorem esse debere, & Episcopos assidentes cum ipso esse Judices; & ipsum irrevocabilis decreti robur in consensione esse positum, quod ipsum Pulcheria Augusta testatur, (e) data Epistola ad Strategum Consularem, qui omnem à Synodo vim prohibere jubebatur: *Ut cum omni disciplina consedente sancta Synodo, sine aliqua commotione atque consensione, quæ à Domino Christo revelata fuerint, communiter ab omnibus confirmentur.*

Interim sic Pontificem autorem esse liquet ut decreti vis non sola Pontificis autoritate, quod tum nemo cogitabat, sed ipsa Concilii consensione & approbatione constet, Patresque ac Synodus condecernant, conjudicent, Synodique sententia Papæ sententia sit; quæ Ecclesiarum accedente consensu jam irreformabilis, irretractabilisque habeatur, quod unum postulamus.

(b) Conc. Chalced. 1. part. c. 25. (c) Ibid. c. 35. (d) Ibid. c. 33. (e) Ibid. c. 39.

CAPUT XVII.

Alterum Caput in Synodo Chalcedonensi tractatum, de exposita fide: Sancti Leonis Epistola, nonnisi facto examine comprobata: Gallorum & Italorum, ante Chalcedonense Consilium de recipienda Leonis Epistola, Litteræ ejusdem spiritûs referuntur. Decretum Apostolicæ sedis, nonnisi consensione Ecclesiarum, irretractabile fieri, Christiani omnes & ipse Leo confitentur.

Alterum Caput in Chalcedonensi Synodo tractatum, nempè firmata fides & probata Leonis Epistola; sic habet: Jam eam Epistolam, ante gestam Synodum, totus ferè Occidens & Orientales plerique & ipse Anatolius Constantinopolitanæ sedis Episcopus etiam subscriptione firmaverant, & in ipsa Synodo Patres sæpè clamaverant; (f) *sicut Leo, ita credimus; Petrus per Leonem locutus est; Epistola omnes subscripsimus; sufficiunt ad fidem quæ exposita sunt: alteram expositionem non licet fieri.* Eòque res processerat ut definitionem à Synodo fieri ægrè paterentur. Sed in tantis Ecclesiæ turbis, ad animos tranquillandos, neque privatim ante Synodum factæ subscriptiones, neque tanti in Synodo Patrum clamores sufficere visi; ne clamoribus magis tanta res, quàm æqua & legitima disceptatione transacta videretur. Et Cle-

(f) Act. II. T. 4. Conc. p. 337. 344. 368. 369.

Clerici Constantinopolitani dicebant (a) *Pauci clamant, non tota dicit Synodus.* Placuit ergò Leonis Epistolam ad legitimum Concilii examen revocare, & ab ipsa Synodo de fide conscribi definitionem. Itaque lectis antecedentium Synodorum gestis de Leonis Epistola judices ita proposuerunt: (b) *Quoniam Evangelia posita sunt, singuli Reverendissimi Episcopi doceant, si expositio* 318. *Patrum & post hæc* 150. *Patrum consonat Epistolæ sancti Leonis.*

Postquam de examinanda Leonis Epistola interrogatio in eam formam facta est, operæ pretium erit Patrum sententias, &, ut aiunt, vota pensare ut intelligamus ab ipsa origine, cur Epistola placuerit; Cur posteà tanto studio defenderetur: cur denique tam exacto Synodi examine probaretur: Primus Anatolius sic dicit sententiam: *Epistola sanctissimi Leonis consonat Symbolo* 318. *Patrum &* 150. *Patrum: sed & his quæ in Epheso sub Cœlestino & Cyrillo, quapropter consensi, & libenter subscripsi;* id erat apertè deliberantis, non autem cæco, ut aiunt, impetu, ex mera obedientia subscribentis. Cæteri in eumdem sensum: *Concordat & subscripsi.* Multi disertè & expressè: *Concordat & ideo subscripsi.* Additum à quibusdam: *Concordat & subscripsi cùm rectè habeat.* Alii: *Concordare certò scio.* Alii: *Cùm esset consona & eumdem haberet scopum, amplexi sumus & subscripsimus.* Alii: *Hanc jam olim tenuimus fidem: hanc tenemus, in hac baptisati sumus; in hac baptisamus.* Alii & magna pars: *Cùm viderem, cùm sentirem, cùm deprehenderem, cùm invenirem consentire, subscripsi:* Alii: *persuasus, instructus, certior factus, quòd omnia consentirent, subscripsi.* Multi exponunt difficultates suas, plerasque ex lingua peregrina ortas: alias ex rebus ipsis: & audisse quidem Epistolam, *& in plurimis rectè habentem comperisse: aliqua verba obstitisse, quæ partitionem aliquam in Christi persona demonstrare viderentur.* Addunt à Paschasino & Legatis doctos esse, *quod nulla partitio esset, sed unus Christus: ideò,* inquiunt, *consensimus, & subscripsimus.* Alii, enarratis iis quæ Paschasius & Lucentius dixerant, sic concludunt: *Per hoc nobis satisfactum est, & per omnia consonare æstimantes sanctis Patribus consensimus & subscripsimus.* Quo loco (c) Illyriciani Episcopi & alii, qui ante illud examen Epistolæ acclamaverant, iterum clamant; *eadem omnes dicimus, & his consentimus;* ut profectò & in ipsa Synodo & ante Synodum, ita consensisse constet; quod re consideratâ, convenire omnia cum Patribus æstimarent, judicarent, persuasi essent & communem omnium ac singulorum fidem à Leone expositam esse intelligerent.

Hæc quidem Chalcedone gesta sunt, sed & ante Chalcedonensem Synodum, (d) Galli nostri, habita in Galliis Synodo, de recipienda Leonis Epistola sic ad ipsum Leonem scripserunt: „Multi in ea Leonis ad Flavianum (*Epistola* „*scilicet*) gaudentes pariter & exultantes, recognoverunt fidei suæ sensum, & ita se semper ex paterna traditione tenuisse, ut Vester Apostolatus exposuit, jure lætantur: nonnulli sollicitiores facti, Beatitudinis Vestræ admonitione percepta modis omnibus se gratulantur instructos, datamque sibi occasionem gaudent, qua liberè & fiducialiter, suffragante etiam Apostolicæ sedis autoritate, eloquantur, & afferat unusquisque quod credit.

Congruunt Itali, autore (e) Eusebio, Me-

(a) Act. II. p. 369. (b) Act. IV. p. 471.

(c) Ibid. (d) Ep. Gall. ad *Leon.* T. 1. Conc. Gall. T. 4. Conc. Gen. (e) Ep. *Euseb.* Mediol. & Ital. ad Leon. T. 4. Conc. gener.

Mediolanensi Episcopo: „ Claruit eam, „ (Leonis ad Flavianum Epistolam) plena fidei simplicitate vigere Prophetarum etiam assertionibus, Evangelicis autoritatibus & Apostolicæ doctrinæ testimoniis radiare, omnibusque sensibus convenire quos Sanctus Ambrosius de Incarnationis Dominicæ mysterio, suis Libris, Spiritu Sancto excitatus, inseruit, & quia omnia majorum fidei nobis antiquitùs traditæ conveniunt, placuit omnibus, qui impiè de Incarnationis Dominicæ sacramento sentiant, suo etiam consensu, autoritatis vestræ sententiâ, damnatione congruâ persequendos „. En autoritatis sententia in Romano Pontifice; En Episcoporum cum Romano Pontifice autore consensus, isque exploratâ veritate præstitus. Sic probabant; sic subscribebant; sic Epistolam communis fidei sensibus congruentem, talemque à se repertam atque judicatam, ubique valere conjunctis cum Apostolicâ Sede sententiis decernebant: Quæ mirificè consentiunt iis, quæ modò in Patrum Chalcedonensium sententiis legimus.

Hoc est illud examen Epistolæ Leonis Chalcedone Synodicè factum, & in gesta relatum; de quo examine ipse Leo ad Theodoretum (a) hæc scribit: „ Quæ Deus nostro priùs ministerio definierat, universæ fraternitatis irretractabili firmavit assensu, ut verè à se prodiisse ostenderet, quòd priùs à prima omnium sede formatum, totius Christiani orbis judicium recepisset.

Pergit: „ Nam ne aliarum sedium ad eam, quam cœteris omnibus Dominus statuit præsidere, consensus assentatio videretur; aut alia quælibet subrepere posset adversa suspicio; inventi priùs sunt qui de judiciis nostris ambigerent: Tum ipsa quoque veritas clariùs renitescit, & fortiùs retinetur, dum quæ fides priùs docuerat hæc posteà examinatio confirmat „. En disertè examinatio, eaque liberrima. *Multum enim*, inquit, *Sacerdotalis officii meritum splendescit, ubi sic in summis servatur autoritas, ut in nullo Inferiorum putetur imminuta libertas, & ad majorem Dei gloriam proficit finis examinis.* Quando ad hoc se exerendi accipit fiduciam ut vincatur adversitas; ne quod per se probatur, reprobum silentii præjudicio videatur oppressum: Denique *Apostolicæ sedis Epistola universæ Sanctæ Synodi assensu firmata*; ut certissima ac perfectissima, nec ampliùs retractandæ fidei regula proponitur. En quod irretractabile, seu, mavis, irreformabile Leo censuit; quod quidem cum orbe & cum Chalcedonensibus Patribus censuisse nemini fraudi esse potest: ab Apostolicâ Sede forma profertur, sed quæ judicio eoque libero recipi debeat: & Episcopi singuli, ita summo Inferiores, ut de ejus quoque decreto universi judicent.

Neque aliter intelligebant dubitationem omnem tolli potuisse: ecce enim Imperator, peractâ demum Synodo, sic edicit: *Cesset igitur jam profana contentio: nam vere Impius atque Sacrilegus est, qui post tot Sacerdotum sententiam, opinioni suæ aliquid tractandum reliquit.*

Exinde omnem de Religione prohibet disputationem. *Nam*, inquit, *injuriam facit Judicio religiosissimæ Synodi, si quis semel judicata ac rectè disposita revolvere & publicè disputare contendit.*

En in Eutychetis condemnatione, ordo Ecclesiasticorum judiciorum circa fidei quæstiones. Nempe is à proprio Episcopo Flaviano judicatur, à sancto Leone Papa causa recognoscitur, retractatur; sedis Apostolicæ definitione de-

(a) Id. Epist. 63. ad Theod.

deciditur, post eam definitionem Patrum seu Episcoporum in Concilio Generali examen, Inquisitio, judicium sequitur: post approbatam Patrum judicio definitionem jam nullus dubitationi, aut disputationi locus.

Neque aliter Leo: „ (a) Nullum jam „ excusationis refugium, de ignorantiâ, „ vel de intelligentiæ difficultate conce„ ditur; cùm sexcentorum ferè fratrum, „ Coëpiscoporumque nostrorum Syno„ dus congregata, nullam artem ratio„ cinandi, nullum eloquium differen„ di contra fundamentum fidei inspira„ tæ permiserit; quoniam adnitentibus „ per auxilium Dei fratribus vicariis „ nostris, non solùm Sacerdotibus „ Christi, sed etiam Principibus & po„ testatibus Christianis, cunctisque Cle„ ricis, plebibus, ordinibus, plenè at„ que evidenter apparuit, hanc esse ve„ rè Apostolicam fidem, quam sinceram „ ab omni fæce totius erroris alienam, „ sicut accepimus, prædicamus, & uni„ verso jam mundo consentiente defen„ dimus. „

Sic summum jam & indeclinabile Decreto Apostolico robur accedit, postcà quam universali Inquisitione, examinatione, discussione, atque exinde consensu ac testimonio roboratur.

CAPUT XVIII.

Adversariorum effugia: BELLARMINUS *&* BARONIUS *diversa sectantur: aliorum cavillationes: de Theodoreto in Sedem restituto agitur, ex coque facto nostra sententia confirmatur.*

JAm quidem pernoscimus (b) Bellarminum hàc Decreti Pontificii examinatione permotum, sic respondisse: *Leo Epistolam suam miserat ad Concilium, non ut continentem ultimam & definitivam sententiam, sed ut instructionem, quâ adjuti Episcopi meliùs judicarent:* Nempè hoc unum effugium superest. Ad hæc misera & inepta viri, quamvis egregii, rediguntur. Nempè nisi omnia quæ, huc usque lecta sunt, aut contemnimus, aut obliviscimur, hanc Epistolam Leo, non ad Synodum instruendam misit, de quâ cùm scriberet nemo cogitabat; non ergò instruit Synodum, sed delatam ad se quæstionem suæ Sedis autoritate judicat. Hanc exponit fidem; hanc ad omnes Ecclesias mittit; his damnat Eutychen; probat Flavianum, quæ nisi plenâ Sedis Apostolicæ autoritate fiunt, jam nescio, quomodo & ubi ea sese autoritas exeruerit unquam. Quid autem causæ esset, cur ultimam sententiam non proferret Leo, appellante Eutyche, rogante Flaviano, ut de se actisque suis tantus Pontifex pro potestate decerneret? Scilicet homo imbecillis atque cunctabundus, nec satis agnoscens sibi à Deo creditam potestatem Eutychem cum aliquot Monachis metuebat: Hæc enim initia erant: Hoc temporum articulo scripsit Epistolam. An expectabat ut suborta Hæresis gliscerêt, totumque orbem flamma corriperet? Aut fortè quæstionis obscuritate turbatus hærebat, expectabat Concilii œcumenici sententiam: qui omnia à se plenissimè & lucidissimè enucleata esse profitetur. Quid quod ad Imperatorem scribit: *tam evidentem causam esse* (c) *ut ab indicendâ Synodo fuisset abstinendum*? Hæc scribens tantus Pontifex, tamen si (d) Bellarmino, credimus, non de judicandâ quæstione, sed

Z

(a) Epist. 52. ad Episc. Gall. (b) *Bell.* Lib. 1. de R. P. c. 19. dist. penult. n. 61.

(c) 1. p. Conc. Chal. c. 40. (d) ib. c. 17. Ep. Leon. 7. ad Theod.

ſumptio, ſed omnibus modis fixa ſententia & irretractabile judicium.

At enim, inquiunt, plerique ex Patribus jam ipſam Epiſtolam ſubſcriptione firmaverant, & omnes clamabant hanc eſſe ſuam fidem: ſanè, ſed jam ordine & legitimè declarandam reſtabat, undè is ſibi ſenſus: nempè quod rectè examinantibus conſtitiſſet Leonis ſententiam, cum antiquâ fide, quam habebant, conſentire; id ergo ſimul in Synodo faciunt, quod ſingulatim ante Synodum quique fecerant, & prolata communi judicio, quæ ſenſerant, firmant.

Ergòne ſingulis quoque Epiſcopis examen relinquimus? Certè non examen juridicum, quo ſinguli Decretum ſuperioris judicis, ſolvere & irritare poſſint; ſed examen hujus generis, quo cuique conſtet, nihil ſibi imperatum, atque propoſitum, quod divinæ Legi, ac veritati traditæ repugnaret: præmiſimus enim ex (a) Innocentio IV. quoque non tantùm egregio Pontifice, ſed etiam optimo Pontificii juris interprete, Epiſcopos inferiores Capiti ſuo Romano Pontifici dicto audientes eſſe debere, ſub hâc tamen exceptione, (b) *Niſi mandatum hæreſim contineret, vel niſi ex præcepto injuſto vehementer præſumeretur, ſtatum Eccleſiæ turbari, vel etiam fortè alia mala ventura.* Hæc Innocentius (c) cujus doctrinam amplectuntur omnes: quo ex fonte illud prodiit, (d) alio loco memoratum, quod ad Paſchalem II. à Sanctiſſimis Epiſcopis, ex Concilio Provinciali Viennenſi perſcriptum eſt, ipſo etiam Paſchali probante; *Si noſtra parvitatis aſſertiones prædictas roborare volueritis: Propitius ſit nobis Deus, quia nos à veſtra ſubjectione & obedientiâ repelleritis.* Ex quibus utrìſque conſtat, hoc Epiſcopis doctoris utique gregem ex autoritate, non autem ſimpliciter credituris, examen competere hoc ab illis fieri, ſive in Synodo, ſive extra Synodum, Chalcedonenſia & alia à nobis recenſita geſta declarant.

Aut verò dicant velim, quâ ratione non jam de Romanorum Pontificum Decretis, ſed de aliorum ſcriptorum Litteris & tractatibus judicatum putent? Vero certè examine, tanquam de re dubiâ. Ita enim Cyrilli; ita Neſtorii expoſitiones in Epheſinâ Synodo; ita aliorum in aliis Synodis ſcripta explorata ſunt, & ad certam exacta regulam; fidem Patrum ſcilicet; atqui de Leonis Epiſtola non aliud geſtum quod cùm conceſſerint, atque ex actis viderint, fateantur neceſſe eſt quâ ratione, quo jure atque ordine, de ſcriptis aliorum in Synodis œcumenicis inquiri ſit ſolitum, eâdem ratione, atque ordine ac jure, in Chalcedonenſi quoque Oecumenicâ Synodo, de magni Leonis Epiſtola inquiſitum eſſe; quod & per ſe clarum, & à Synodo V. expreſsè declaratum, ut ejus Synodi acta ſequenti capite recenſenda demonſtrant.

Sic duo illa expedivimus quæ ab initio ſunt commemorata; nempè Dioſcori condemnationem, & approbationem Epiſtolæ ad Flavianum. Tertium (e) addimus, quod ad rem noſtram pertineat, de Theodoreto in ſuam Sedem reſtituto. Is igitur cùm jubentibus Epiſcopis, Neſtorium apertè anathematizâſſet, *Glorioſiſſimi Judices dixerunt: omnis jam dubitatio de Theodoreto eſt ſoluta; quippè & Neſtorium coram nobis anathematizavit; & à Sanctiſſimo Archiepiſcopo Senioris Romæ Leone ſuſceptus eſt, & definitionem fidei à religioſitate veſtrâ prolatam libenter ſuſcepit: & inſuper*

Z 2 *Epiſtolæ*

(a) Diſt. pen. n. 78. 79. *Inn.* IV. in cap. *quanto* de conſuet. in Prim. Decret. Tit. 55. fol. 33. (b) In cap. Inquiſit. de ſent. excom Lib. 5. Tit. 39. § 1. 506. (c) Diſt. par. 79. (d) Conc. Vien. pro, ſub. Paſch. II. Tit. 10. Conc. *Labb.*

(e) Act. VIII.

Epistolæ memorati sanctissimi Archiepiscopi Leonis subscripsit. Decet igitur ut sententia proferatur adeò amabili sanctitate vestra, ut Ecclesiam suam recipiat, sicut & sanctissimus Leo Archiepiscopus judicavit, omnes Reverendissimi Episcopi clamaverunt: Theodoretus dignus est Sede; post Deum Leo judicavit. Nihil ergò Theodoreto profuturum erat prolatum à Leone de eo in Sedem restituendo judicium, nisi postquam ad Synodum perlata res est & fidem suam Synodo approbâsset, & ab eàdem Synodo Leonis judicium firmaretur. Hæc gesta sunt Legatis Sedis Apostolicæ præsentibus, ac posteà pronuntiantibus eam de firmando Leonis judicio sententiam, quam tota Synodus comprobavit.

CAPUT XIX.

Concilium quintum generale, seu Constantinopolitanum secundum in medium adducitur: in eo referuntur 3. & 4. Synodi acta jam à nobis recensita, & clarè docetur Romanorum Pontificum, ut & aliorum scripta, nonnisi inquisitione factâ à Synodis comprobari: undè trium simul Synodorum Oecumenicorum autoritas nostram sententiam firmat.

ACta Constantinopolitanæ secundæ Synodi, quæ quinta est generalis sub Vigilio Papâ, ac Justiniano Principe demonstrabunt, ita ut 3. & 4. Synodi decreta intelleximus, ita à quintâ Synodo fuisse intellecta: quæ eam traditionem ex proximo sumpserit, ac nobis reliquerit.

De tribus Capitulis agebatur; hoc est, de Theodoro Mopsuesteno; de Theodoreti scriptis adversùs Cyrillum, deque Ibæ Edesseni Epistola ad Marim Persam. Quærebatur eane Epistola probata esset in Chalcedonensi Synodo; atque eam quidem Epistolam Chalcedone lectam esse constabat, ac susceptum Ibam à Sancta Synodo, cùm Nestorium anathematizâsset. Quidam personæ veniam datam tantùm; Alii Epistolam quoque probatam contendebant. Quæsitum ergò in Synodo quinta quo ritu probari scripta de fide consuessent in Synodis anterioribus: 3. & 4. Synodi gesta explicantur; ea quæ suprà memoravimus, de Epistolâ Sanctorum Cyrilli & Leonis. (a) „ Tum Sancta Synodus dixit: Ex „ his quæ recitata sunt, manifestum est, „ quomodò Sanctæ Synodi ea, quæ „ apud eas proferuntur, probare solent. „ Cùm enim illi Sancti viri, qui recita„tas Epistolas scripserunt, sic splendue„rint. Tamen Epistolarum earum com„probationem non simpliciter, nec sine „inquisitione fecerunt, nisi per omnia „cognovissent consonare eas expositio„ni & doctrinæ Sanctorum Patrum, ad „quam collatio facta est „. De Ibæ autem Epistolâ non esse ita gestum constabat ex actis. Eam ergò Epistolam non esse probatam optimè concludebant. Sic igitur certum ex tertia & quarta Synodis, ita definiente & intelligente V. Epistolas à Sede Apostolicâ comprobatas, qualis Cyrilli fuit, aut etiam ab eâ profectas, qualis Leonis fuit, non simpliciter, nec sine inquisitione à Sanctis Conciliis receptas fuisse.

Rursùs in eàdem quintâ Synodo contra Nestorii Epistolam acta leguntur, quibus Ephesini Patres disertè pronuntiant: *Nullo modo consonam esse Nestorii Epistolam fidei, quæ Nicææ exposita fuit.* Sic & illa Epistola non simpliciter quoque, sed factâ, ut par erat, inquisitione rejecta est; damnatùsque Ibas, (b) *qui diceret Nestorium ab Ephesinâ Synodo sine examinatione & quæstione esse rejectum.*

Pergunt

(a) Conc. V. coll. 6. T. V. Conc. pag. 541.
(b) Collat. 8. C. XIV.

Pergunt Sancti Patres, & quod Chalcedonenses Episcopi futuri fuissent, si Epistolam Ibæ examinandam suscepissent, id ipsi facient. Epistolam conferunt cum gestis Ephesinis & Chalcedonensibus. Quo facto, „ Sancta Synodus dixit : ostendit „ (a) manifestè facta collatio, quod contraria per omnia est Epistola, quam Ibas „ scripsisse dicitur, definitioni, quam pro „ recta fide Chalcedonensis Synodus pronuntiavit ; omnes Episcopi conclamaverunt : hæc omnes dicimus ; Epistola „ hæretica est „. Sic ergò ex quintà Synodo Sancti Patres nostri in Synodis Oecumenicis, quas legunt Epistolas, sive Catholicorum, sive Hæreticorum, sive etiam Romanorum Pontificum, eodem ritu Orthodoxas, vel Hæreticas pronuntiant. Legitimâ cognitione, veritate inquisitâ, ac deinde perspecta, tum ex his dato judicio.

Nullone, inquies, discrimine atque animis æquè in utrosque propensis ? Sanè diximus, & sæpè dicemus, præsumptum fuisse pro Pontificum Orthodoxorum decretis : cæterùm in Synodis Oecumenicis, ubi judicandum in materiâ fidei, non jam præsumptionibus agi oportere, sed omninò ad liquidum veritate perspectâ.

Hæc quinta Synodus fecit : hæc ex tertia & quarta Synodo didicit & probavit, unâque hoc argumento Oecumenicorum Conciliorum, Ephesini, Chalcedonensis, Constantinopolitani secundi, pro nostrâ sententiâ decreta retulimus.

(a) Ibid. collat. 6.

CAPUT XX.

Synodus quinta, invitato ac repugnante Vigilio Papa, habetur: ejusdem Vigilii constitutum solvit : Ibæ Epistolam ipsius sententia ab hæresi absolutam impiam, & Hæreticam judicat : à Romanis Pontificibus comprobatur.

IN eadem quinta Synodo hæc gesta sunt, quæ ad causam nostram facere videantur.

De tribus Capitulis suprà memoratis Justinianus Imperator quæstionem in Ecclesiâ haberi petiit : ejus rei gratiâ Vigilium Papam Constantinopolim accivit: ibidem non ita multò pòst Synodum congregavit ipse, & Orientales adversùs Nestorianos sub eorum Capitulorum defensione resurgentes, magni momenti esse putabant, ut ea damnarentur; Vigilius cum Occidentalibus metuebat, ne per eam occasionem Chalcedonensis Synodus solveretur, quod in eâ Synodo Theodoretum & Ibam fuisse susceptos, Theodorum verò nominatum sine ullâ censuræ notâ dimissum esse constaret.

Quamquam ergò pars utraque de summâ fidei facilè consentiebant, tamen omninò ad fidei causam quæstio pertinebat, cùm ab his timeretur ne Nestoriani ab illis, ne Eutychiani Synodi Chalcedonensis inimici vincerent.

Ex eâ contentione multæ in Vigilium criminationes extiterunt, quæ nihil ad nos attinent. Mihi persuasum est, omnia à Vigilio optimo Consilio esse gesta, cùm Occidentales Capitula condemnari non ferrent, resque ad Schisma vergeret. Utcumque est, hoc liquet, Vigilium (b) etiam invitatum Synodo adesse noluisse : absque eo Synodum (c) nihilo seciùs celebratum : editum ab eo constitutum

 quo

(b) Conc. V. collat. 1. & 2. T. V. Conc. (c) Ibid. post Vigil. Epist.

quo improbaret ea, quæ Theodorus, Theodoretus & Ibas adversùs fidem scripsisse dicerentur; eorum nomini parcendum esse decerneret; quòd vel à Synodo IV. suscepti, vel in Ecclesiæ communione mortui, Deique judicio reservati haberentur; De Ibæ Epistolà hæc edebat: *ipsam rectissimo ac piissimo sensu intellectam*, irreprehensam manere: ac de tribus Capitulis universim *jubebat post præsentem definitionem* Ecclesiasticos nullam deinceps movere quæstionem.

Hæc quidem Vigilius pro potestate decrevit; ac Synodus post ejus constitutum & quæstionem habuit de tribus Capitulis; & judicavit meritò quæstionem (a) haberi de mortuis, & Ibæ Epistolam manifestè Hæreticam & Nestorianam, fideique Chalcedonensi per omnia (b) contrariam, atque omninò anathema esse, quique Impium Theodorum Mopsuestenum; quique Theodoreti adversùs Cyrillum scripta; quique Ibæ impiam & Nestoriana dogmata tuentem Epistolam defenderent; neque anathematizarent eam, sed rectam esse dicerent.

His igitur, nec Vigilio parcere videbantur, presso quamvis nomine; quorum Decretum à Pelagio secundo Gregorio Magno, aliisque Romanis Pontificibus confirmatum esse constat; atque etiam à Vigilio, siquidem vera est ea, quam Petrus de Marca, vir Illustrissimus, ex M.S.C. Codice Bibliothecæ Regiæ edidit Epistolam.

Hæc docent in re maxima, quæ totam conturbet Ecclesiam, atque ad causam fidei pertinere videatur; Pontificiis Decretis Sacrorum Conciliorum Decreta prævalere, Romanique Pontificis judicio defensam Ibæ Epistolam, haud minùs pro Hæreticà proscribi potuisse.

Nempè & hoc in eà legebatur, Cyrillum *lubricâsse*, atque ad Apollinarii dogma deflexisse, quia scripserat similiter illi, *quod Deus verbum factus est homo*. Hæc igitur Vigilius non satis cautè toleravit; Synodus verò quinta non tulit, ac Nestorii hæresim, sub novâ formâ reviviscentem extinxit. Quodque vel maximè Synodorum est, ab omni errore diligentissimè fidem Catholicam eliquavit.

(a) Ibid. collat. 6. p. 545. 548. (b) Ibid. collat. 8. can. 12. 13. 14.

CAPUT XXI.

In Synodo sexta generali, quæ Constantinopolitana est tertia, causa HONORII *Papæ per Synodum condemnati: tria effugia proponuntur: Quæstiones aliquot ex actis suo ordine resolvendæ: brevis Monothelitarum historia præmittitur.*

UT tertia, quarta & quinta Synodi de Romanorum Pontificum judiciis judicârunt, eaque nonnisi quæstione habità comprobârunt; ita à sextà Synodo factum esse constat, communeque illud est omnibus Synodis, sed quoniam Honorius Papa cum suis Epistolis in eà Synodo condemnatus, nostræ causæ peculiare præsidium præbet. Bellarminus, ac Baronius nullum non movent lapidem, ut acta sextæ Synodi falsata à Græcis librorum corruptoribus videantur. Falsatæ quoque, seu potiùs confictæ, Leonis secundi Epistolæ duæ, quibus Synodus confirmetur; Honorius condemnetur; tum ut ipse Honorius de Ecclesià benè meritissimus habeatur. Addunt, si vel maximè Honorius erraverit, ut privatum hominem, non ut Papam & Ecclesiæ magistrum errâsse. Hæc illi, quorum conjecturæ, non nostris ratiociniis, sed actorum lectione concident.

Hæc igitur erunt, quæ ex actis elucescent. Primùm, quas Epistolas Honorius, qui-

quibusve de causis, & an eas pro privato Doctore scripserit: Alterum cur necesse habuerit sexta Synodus eas condemnare Epistolas, quas Romani Pontifices Honorii successores excusasse videantur. Tertium an acta sextæ Synodi, aut Leonis secundi Epistolæ, aliquâ saltem verisimili conjecturâ, falsi argui possint. Hæc ita pandentur actis, ut nulla dubitatio superesse possit, sed res ab origine repetenda.

Meminerimus Monothelitas Hæreticos, in duabus licèt Christi naturis, unam voluntatem, unam operationem, non duas admisisse. Cùm Ecclesiam hæc novitas commoveret, Sergium Patriarcham Constantinopolitanum errori quæsisse latibula, & ab utroque vocabulo, sive unius, sive duarum operationum, abstineri voluisse: eorum planè Eutychianorum more, qui eùm Christum Deum perfectum, hominemque perfectum faterentur, (a) tamen unam æquè ac duas naturas vehementissimè refutabant; simili ferè modo insanisse Sergium tam ab eo compositam Ecthesim, seu expositionem Heraclii Imperatoris fautoris sui nomine, esse editam, quæ utraque vocabula æquè supprimeret: Pyrrhum Constantinopolitanum hæc sectatum fuisse: mortuo Heraclio, in eundem sensum fuisse promulgatum à Constante Heraclii filio edictum, qui (b) Typus diceretur à Paulo Constantinopolitano Patriarcha Pyrrhi successore compositum: Honorium Papam, jam inde à Sergii tempore, in eam dissimulationem fraude pertractum. Postremum hoc, cùm in eâ re versetur difficultas, paulò enucleatiùs enarrare oportet.

(a) Ecthes. Conc. Later. Sect. 3. T. (b) Typ. ibid. Sect. 4.

CAPUT XXII.

Honorius Cyri *Alexandrini*, & Pyrrhi *Constantinopolitani scripta dogmatica, in sextâ Synodo condemnata, directè probat.* Sophronii *Hierosolymitani ab eadem sextâ Synodo, atque ab omnibus Orthodoxis comprobata improbat: ejus Legatos à veritate deterret: consultus à tribus Patriarchis prava rescribit: ejus Litteræ toto Oriente vulgatæ: his Monothelitæ præcipuè nitebantur: An hæc pro privato Doctore scripserit? Eæ Epistolæ dogmaticæ habentur, hoc est, Decretales. Dogmatis nomen explicatur: confutantur effugia.*

Anno igitur 633. primus omnium Cyrus Patriarcha Alexandrinus, edito Decreto, *unam in Christo* (c) *operationem Dei virilem* prædicavit. Sic sub ipso habita Synodus Alexandrina anathematismo 7. hæc Cyrus edidit specie pacis, tanquam eo dogmate Eutychianos Ecclesiæ conciliaturus esset. Hanc doctrinam Sergius Constantinopolitanus Patriarcha statim suscipit: nec mirum, quippe qui occultus instigator esset. At Sophronius vir sanctissimus ac doctissimus tum Monachus, sed paulò post ad Sedem Hierosolymitanam evectus, hæc ut nova & impia detestatur. Neque Sergium Cyro opitulantem audit, aut ullam in fidei negotio compositionem admittit, petitque planè à Sergio unius operationis vocem in Synodi Alexandrinæ decretis aboleri. Tum Hierosolymitanus Patriarcha factus edita Synodicâ Epistolâ hanc vocem eò pertinere docet, ut duæ Christi naturæ

(c) Act. 3. Conc. III. Constant. gen. 6. T. Conc.

naturæ confundantur, cùm unicuique naturæ operationem adesse necesse sit.

At Sergius cùm intellexisset a rectos Catholicos, neque pacis licèt nomine obstrusam unam operationem admissuros, ad fraudem Hæreticorum more se contulit; & ad Cyrum scripsit: ut neque unam, neque duas operationes dici permitteret; cùm una operatio aliquos conturbaret; duæ à Patrum sententiis abhorrerent. Hæc igitur omnia cum Sophronio & Cyro à se gesta præscribit ad Honorium, extatque Epistola actione 12. Synodi VI.

Ea Sergii Epistola, (a) ut Hæretica à Sancta Synodo sexta condemnatur, neque quisquam excusat. Videamus ergo, an ejus Epistolæ vehementissimus approbator excusari possit Honorius.

Eâdem actione 12. refertur (b) Honorii prima ad Sergium Epistola, qua Sergio respondet, hoc initio: *Scripta Fraternitatis vestræ suscepimus, per quæ contentiones quasdam, & novas vocum quæstiones cognovimus introductas per Sophronium quemdam adversùs fratrem nostrum Cyrum Alexandriæ Antistitem, unam operationem Domini Nostri Jesu-Christi conversis ex hæresi prædicantem, ibi commemorat à se visas, quas Sergius ad Sophronium, satis providè circumspectèque* scripsisset Epistolas (*satis*, hoc est, *valdè*) stylo eâ ætate, ac superioribus quoque sæculis noto, collaudatque Sergium ea refutantem, *novas voces, quæ scandalum noscuntur Ecclesiis generare*. Scriptum est in fine, *hæc nobiscum vestra Fraternitas prædicet, sicut & nos ea vobiscum unanimiter prædicamus.* Hæc prædicatio quid sit, adversarii edicant: nos ex totius antiquitatis more, ipsum dogma, fidem ipsam totâ firmitate constantem contineri eâ voce contendimus. Honorium verò eâdem cum Sergio Hæretico, atque hæresiarchâ *unanimiter* prædicare, ipse jactat Honorius; ut vel absolvi Sergii, vel condemnari Honorii Epistolam omninò necesse sit.

Alteram Honorii ad Sergium Epistolam insertam habemus actis sextæ Synodi, actione 14. primùm (c) se testatur scripsisse, *ad Cyrum Alexandrinæ Civitatis Præsulem, quatenùs novæ adinventionis, unius, vel duarum operationum vocabulum, refutaret*, & iterùm: *ut unius, vel geminæ operationis vocabulum noviter introductum à prædicatione fidei eximatur.* Et infrà: *unius autem operationis, vel duarum, esse vel fuisse Dominum Mediatorem, sentire vel promere, satis ineptum est*, hoc est, valdè ineptum, ut suprà monuimus.

Pergit Honorius: „ Quantùm ad dogma Ecclesiasticum pertinet, quæ tenere vel prædicare debemus, propter simplicitatem hominum, & amputandas inextricabiles quæstionum ambages, sicut suprà diximus: non unam vel duas operationes, sed utrasque naturas, cum alterius communione operantes, atque operatrices confiteri debemus: & divinam quidem, quæ Dei sunt operantem, & humanam, quæ carnis sunt exequentem. *Et infrà*: duas naturas, inconfusè, indivisè & inconvertibiliter propriè operantes. „ Quæ ut ut orthodoxa esse maximè videantur, haud tamen facile est ea secernere à Monothelitarum simillimis dictis, tantæ ambages, tantus in verbis perniciosissimæ hæreseos dolus fuit. Paria enim Honorio proferebat Sergius in Epistolâ ad Cyrum, & in Ecthesi Heraclius, & in typo Constans, & alii Monothelitæ passim; verùm

(a) Ibid. act. 13. (b) Ibid. act. 12.

(c) Ibid. act. 14.

verùm hæc ad fastidium usque disputantur in scholis: nos quæ certa sint figere laboramus.

Ac primùm; illud certum est Honorium, à tribus Patriarchis consultum, hoc rescriptum edidisse. Quo enim sensu ad Sergium Constantinopolitanum, eodem ad Cyrum Alexandrinum se scripsisse testatur. His duobus Patriarchis addamus tertium Sophronium Hierosolymitanum, rectè de duobus operationibus sentientem, & ideò à sexta Oecumenicâ Synodo comprobatum, de quo hæc Honorius Epistola 2. ad Sergium: *Hos quos prædictus frater & Coëpiscopus noster Sophronius misit, instruximus ne duarum operationum vocabulum, deinceps prædicare nitatur: quod instantissimè promiserunt prædictum virum esse facturum, si etiam Cyrus frater noster ab unius operationis vocabulo discesserit.*

Hæc quidem Legati Sophronii promittebant: At Sophronium in rectâ sententiâ perseverâsse, ejusque tantùm Legatos ab Honorio, quem ritè consulturi venerant, pessimè instructos prava ac fidei adversa promisisse constat.

Jam adversarii viderint, an illud Honorius pro privato Doctore respondisse videatur, quod à tribus Patriarchis de fide consultus responderit.

Objiciunt in Honorii Epistolis, nullam Synodi à se habitæ fieri mentionem; nullum Anathematismum fuisse interpositum.

At Synodi quidem habitæ nulla mentio; sicut neque in Cælestini ad Cyrillum; neque in Leonis ad Flavianum, neque in Innocentii ad Synodos Africanas respondentis, Epistolis, neque in aliis multis, quas nihilo seciùs pro veris Apostolicæ sedis Decretis habeamus.

Nullus certè Anathematismus: quid tum? Nullus in Apostolico Hierosolymitano decreto, Act. XV. Nullus in Sophronii Epistolâ, quam tamen ipse Synodicam vocat: Nullus in permultis sedis Apostolicæ Decretalibus, etiam de fide editis: neque enim in Gregorii secundi primis Epistolis ad Leonem Isaurum, aut in aliis bene multis, statim stringuntur Anathemata. Doctrina præcedit simplici veritate nixa: Anathematismi sequuntur adversùs contumaces. Neque tantùm erratur, cùm damnantur vera, sed cùm falsa comprobantur: quod fecisse Honorium, cùm Sergium ac Cyrum, eorumque perversas suscepit Epistolas, procul omni dubio est. Atque omninò certum hæc rescripsisse Honorium de fide consultum: & à tribus Patriarchis, Sergio, Cyro & Sophronio, atque ad hoc Legatos mittente, ut *instrueretur*: nec minùs certum, hæc Honorii dogmata perlata ad Ecclesias, totoque Oriente vulgata. Hinc editas Ectheses, hinc Typos, quæ unam, vel duas operationes ex æquo prohiberent: Hinc Macarium Patriarcham Antiochenum Monothelitarum obstinatissimum in sexta Synodo in hæc verba (a) concessum: Consentimus tam quinque Synodis, quam Honorio adeò erudito, Sergio, Paulo atque Petro; atque iterùm: *Rejicio & Maximum & Impium divisionis ejus dogma: quod & olim nostri Patres respuerunt, id est, Honorius, Sergius, Cyrus, & reliqui Ecclesiarum Antistites*, præmisso semper Honorii nomine.

Quid autem illud est Honorii (b) ad Sergium: *Hæc prædicet nobiscum vestra Fraternitas;* nisi declaratio fidei per Sergium populis prædicandæ? Quid

A a

(a) Conc VI. act. 8. (b) Epist 1. ad Serg. Conc. VI. Act. 12.

Quid illud ejusdem Honorii suscipientis Cyrum; (a) *unam operationem Domini Nostri Jesu Christi conversis ab hæresi prædicantem*? Quid, inquam, illud est nisi hæreseos quam Cyrus prædicabat, hæreticæque professionis, quam tradebat, comprobatio? Sic Cyrum confirmat, non quidem in fide, quemadmodum jubebatur, sed in ipsa hæresi, quam Cyrus animis instillabat.

Hæc verò (b) scripta Sergii, Honorii, Sophronii, quæ memoravimus in sextâ Synodo dogmatica, seu Synodica appellantur; eoque nomine à sanctâ Synodo, prævio examine collaudantur, vel condemnantur. Quid sint autem hîc dogmatica scripta facilè intelligit, qui adverterit, id quod nos decretum dicimus, à Græcis appellari dogma. Hinc passim apud Autores Ecclesiasticos, decreta fidei Ecclesiastica autoritate edita vocantur dogmata. Quæ locutio ab ipsis (c) Apostolorum Actis deprompta videatur; ubi ea, quæ in Apostoli Concilii Litteris statuuntur, vocantur dogmata; quæ ab Apostolis judicata essent *δόγματα τὰ κεκριμένα*. Certè ipsa Nicæna fides, seu Symbolum Nicænum, plerumque apud (d) Sozomenum, & alios vocatur dogma Nicænum. Ac ne ab hoc negotio recedamus, Sancti Agathonis autenticæ Litteræ, Apostolicæ sedis, ac totius Synodi Occidentalis conscriptæ Nomine, à tota sextâ Synodo, dogma, & à Leone (e) secundo hujus Synodi acta ad Hispanos probanda mittente, *tomus dogmaticus* appellatur. Eodem nomine appellat Theophanes missam à Gregorio secundo ad Leonem Isaurum de fide decretalem, seu dogmaticam Epistolam: ut has Honorii à Patriarchis consulti Epistolas pro responso Apostolicæ sedis fuisse habitas, dubitari non possit.

(a) Ibidem. (b) Act. 12. p. 935. 13. p. 942. 946. (c) Act. XVI. 4. (d) Sozom. (e) Serm. Prosph. ad Imp. Conc. 6. Act. 18. T. Conc. p. 1053.

CAPUT XXIII.

Bellarmini ac Baronii effugium; quod hæc Honorius dispensatoriè pacis gratiâ scripserit, quoad rem exactiùs definiret: id ipsius Honorii verbis confutatur, doceturque Honorium cum Monothelitis à Romanis Pontificibus, ac præsertim à sancto Martino, presso licèt Nomine condemnatum.

Hæc cùm intelligerent Bellarminus atque Baronius in excusando Honorio, ejusque Epistolis defendendis, præcipuam operam collocârunt: contenduntque ab Honorio consultissimè factum, quod utramque & unius & duarum operationum vocem pacis gratiâ ex æquo sustulerit ac deindè multis agunt, ut Honorius à Monothelitarum hæresi alienissimus fuisse videatur.

Quod quidem haud est impossibile; neque propterea minùs intolerabile illud, quod malè Patriarchas consulentes *instruxerit*; redemeritque, pacem pacto silentio de Orthodoxâ fide.

At enim, inquiunt, ita egit, quoad rem diligentiùs definiret; Quo ritu multi Pontifices, & nostris temporibus Clemens octavus, Urbanus octavus in quæstione de auxiliis, quoad rem definierint utrique parti silentium indixêre. Id enim exemplum, ut maximè ad rem multi proferunt. Sed ego nihil simile video apud Honorium: ac si recta sentiens, veritatem dispensatoriè, & ad tempus premi juberet, primum non tam absolutè pronuntiâsset. Significâsset alicubi rem obscuram, atque aliàs exactiùs explicandam: non rec-

rectam ipsam fidem, æquè ac hæreticum dogma communi, *Novæ adinventionis ac novi introducti vocabuli*, nomine involvisset. Falsum enim erat duarum operationum, *novam adinventionem, novum esse vocabulum*, quod ex antiquâ Patrum traditione profectum tota Ecclesia recognovit. Ablegari autem voces, rectam spirantes fidem, ad eas novitates vocum, quæ, teste Apostolo, nonnisi prophanæ esse possint, quis æquo animo ferat? Jam verò quale est utrumque *ineptum, & valdè ineptum dicere, & unam operationem*, quod sit hæreticum; & duas quod ad fidem Catholicam pertinere constat? Quid quod Honorius docet, non tantùm ineptum duas operationes dicere, verùm etiam *sentire*: quo non tantùm illa vox, sed etiam res ipsa, sensus ipse proscribitur? Quid quod utramque sententiam, velut novitatem *æquè à prædicatione fidei eximendam putat*? Quis unquam Catholicus Pontifex ita paci, ita veritati, ante expromptam definitionem consuluit, ut utramque sententiam ineptam esse decerneret? Quod est ἀσύςατον, sibique ipsi repugnans; ut non immeritò post sextam Synodum & Imperatorio Decreto dicatur Honorius, non modò hæresis (a) *confirmator*, sed etiam sui ipsius oppugnator. Profectò nimis favemus Honorii nomini, si hæc defendimus, quæ nonnisi pessimo exemplo defendi possint. Denique ubi illa quæ definitioni supersedere cogat obscuritas quæstionis, duæne, an una in duabus Christi naturis sit operatio? Pari jure Leo Magnus duæne an una in Christo natura esset, dissimulare aut utrumque ineptum pronuntiare potuisset; ac tam fœdâ pactione pacem cum Eutyche & Dioscoro fovere. Pari jure Leo decimus consubstantiationem, ac transubstantionem perinde haberet, ac Lutherum eo fœdere, cum Ecclesia conjungeret. Hæc verò procul aberant à Patrum sententiâ. Quare Romani (b) Pontifices, Honorii proximi successores, Severinus, Joannes quartus, Theodorus, sanctus Martinus, & alii, ac sanctus Agatho, pari sententiâ proscripserunt, quique unam operationem dicerent, quique duas æquè ac unam tacendam esse indicerent.

Et Martinus quidem Martyr fortissimus, habitâ Lateranensi Synodo, insulsæ hæreseos Arcana revelavit. Quemadmodum Monothelitæ primùm unam voluntatem, unamque operationem prædicâssent: mox ut damnationem effugerent, unius æquè ac duarum vocabulum suppressissent, his expositis ipse, ac sancta Synodus Ecthesim Heraclii & Constantis typum damnant: duas voluntates, duasque operationes disertè asserunt, percussique uno anathemate quique falsa dicerent, quique vera supprimerent.

Ipsam Synodum audiamus. Sancta Synodus dixit: „Typus omninò est in„conveniens Catholicæ Regulæ, in „quâ utique adversa fidei tantùm ju„bentur silentio sepeliri; non verò „orthodoxa cum contrariis denegari, „aut admitti: pessimumque cum rectâ „fide impietatem suscipere, neque dis„cernere recta à malis„. Quod peccatum omninò peccavit Honorius, qui unius duarumque operationum voces æquè novas, æquè ineptas, æquè à rectâ prædicatione alienas esse asserit.

Hæc in secretario quartæ Synodi Lateranensis à sancto Martino Papa habitæ, in 5. secretario Canone decimo octavo Sergius, Pyrrhus, Paulus Constantinopolitani Patriarchæ, Cyrus Ale-

(a) Conc. 6. Act. 18.

(b) Conc. Lat. Secret. 4. & 5. T. 6. Conc.

Alexandrinus & Theodorus Pharan eo nomine damnati ſunt, quòd vel unam operationem dicerent, vel duas æquè ac unam prohiberent: Quo Canone quis non videat; Honorium preſſo ſcilicet nomine condemnatum? Sed jam ad Synodi ſextæ acta veniamus.

CAPUT XXIV.

De Synodo ſexta Generali: ea poſt Romanorum Pontificum, atque imprimis ſancti Martini exquiſitiſſimas definitiones eſt habita in ea de ſancti AGATHONIS, *totiuſque Occidentalis Synodi Litteris, ritè deliberatur: Quo ſenſu Synodus ſuſcipiat, quæ à ſancto Agathone de Sede Apoſtolicâ prædicantur.*

SAncti Martini Lateranenſe Concilium celeberrimum fuit legatione Africanorum, multarumque Orientalium Eccleſiarum, in eamdem fidem conſentientium: acceſſerunt ducentorum ferè Epiſcoporum, unà cum ipſo judicantium ſubſcriptiones: Denique miſſa ſancta Synodi ad omnes Chriſti fideles toto orbe terrarum Encyclica Epiſtola: tum illud maximum à ſancto Pontifice pro eâ definitione multa perpeſſo, fidem orthodoxam etiam martyrio conſignatam.

Poſt eam tamen definitionem toto Oriente commoto per Imperatores, atque Patriarchis Conſtantinopolitanis hæreſim prædicantibus, Macario quoque Antiocheno Patriarchâ in partes tranſeunte; neceſſe viſum eſt, ſub ſancto Dono Papa, eoque mortuo ſub ſancto Agathone, Synodum œcumenicam ſextam haberi Conſtantinopoli à Conſtantino Pogonato Imperatore convocatam.

Hîc primùm occurrunt ſcriptæ ad Imperatorem duæ Agathonis Papæ Litteræ, quæ in Synodo Generali legerentur. Altera (a) ipſius Agathonis ſediſque Apoſtolicæ; Altera Occidentalis Synodi, quam Agatho Romam vocaverat nomine. Lectæ igitur ſunt in ipſis Synodi principiis Act. 4. hîc videre eſt firmam & ubique conſtantem in deliberandi ordine ac ritu ſanctarum Synodorum traditionem. Quo enim ritu atque ordine ſancti Cyrilli & ſancti Leonis Epiſtolæ (b) in tertiâ & quartâ Synodis: eodem ordine rituque ſancti Agathonis in Synodo ſextâ probantur Epiſtolæ. „ Paulus Magnificus à Secretio dixit: dicat Georgius Archiepiſcopus hujus Regiæ Urbis, & qui cum eo, &c. „ Si convenit ſenſui ſuggeſtionum directarum ab Agathone ſanctiſſimo „ Papâ, & ſua Synodo. Georgius dixit; inſpiciens omnem virtutem, (*id „ eſt*, ſignificationem ac vim) „ earum „ Litterarum, & ſcrutans Libros ſanctorum probabilium Patrum, cuncta „ quæ continent, inveni conſonantia „ eis, & ſic profiteor & credo. „ *Alii*: „ „ inveni in nullo eas à ſanctis Patribus „ diſcrepare & conſentio „. In eum ſenſum omnes ſigillatim dicunt, nec niſi eo examine, probatæ Epiſtolæ ſancti Agathonis & Synodi totius Occidentalis.

Et quidem Agatho (c) & Occidentales ita ſua dogmata proferebant, ut qui vellent de iis, non tanquam de incertis contendere; ſed ut certa, atque immutabilia compendioſâ definitione proferre. Profectò ergo, quantum in ipſis erat, rem definiebant. Quærebatur an reliquæ per orbem terrarum Eccleſiæ conſentirent, nec niſi Epiſcopali examine res tanta conſtitit.

Quæ verò de ſede ſua ſanctus Agatho præclarè ac magnificè & verè ſcripſerat.

(a) Conc. Conſt. III. Act. 4. T. 6. Conc.
(b) Ibid. Act. 4. & 8. (c) Ibid. Act. 4.

ferat, quod nempè Domini pollicitatione subnixa nunquam à via veritatis deflexerit, quodque ejus Pontifices Agathonis antecessores in Petro jussi confirmare fratres suos, id semper præstiterint. Hæc Concilii Patres audiunt atque suscipiunt. Neque eò seciùs rem omnem examinant. De Romanorum Pontificum decretis quæstionem habent; quæstione habitâ Agathonis dogmata probant; Honorii damnant: certo documento, non ita intellexisse ea, quæ Agatho scripserat, tanquam singula Romanorum Pontificum decreta etiam de fide indiscussa suscipi necesse sit, cùm ea Concilii Generalis supremo atque ultimo examini subderentur. Sed ita ut universim sumpta, summa ipsa in totâ & integrâ Petri successione valeant, ut sæpè diximus & suo loco dicemus uberiùs.

CAPUT XXV.

Sextæ Synodi in HONORIUM *dicta sententia: ejus sententiæ frequens repetitio: Cur Synodus eam damnatum voluerit, quem Romani Pontifices excusare videantur,*

JAm an sexta Synodus tantâ severitate damnavit Honorium, acta ipsa eloquentur.

Et quidem Romanos Pontifices (a) Honorii successores, hujus nomini pepercisse constat. Quin etiam Joannes quartus post Honorium tertius eum excusavit, ut potuit (b) edita ad Constantinum Imperatorem Apologia, quam laudat Maximus hujus ævi adversùs Monothelitas confessor egregius.

Excusabat autem Joannes Honorium, quòd is unam voluntatem bono sensu dixisse videretur: quòd autem unam & duas æquè rejecerit, ne attingit quidem.

Agatho verò hoc quoque emollire nititur; sic enim loquitur in Epistolâ, quam in sacra Synodo legendam Imperatori misit. (c) *Ex quo novitates in Christi Ecclesiam Constantinopolitani Præsules introducere conati sunt, mei prædecessores nunquam neglexerunt eos hortari, ut à pravis dogmatibus, saltem tuendo desisterent ne ex hoc exordium dissidii, in unitatem Ecclesiæ facerent, unam voluntatem, unamque operationem duarum naturarum asserentes in uno Domino nostro Jesu Christo.* Indictum ab Honorio silentium extenuat, ut potest; neque tamen aut Honorium apertè defendit, aut approbare Synodo audet, duarum voluntatum æquè ac unius, suppressam, ab eo vocem.

Cur autem Honorii successores ante sextam Synodum, viri memoriæ pepercerint, hæ causæ extitêre: Primùm, quòd in aliis præclarè Pontificatum gessisset, & in Ecclesiæ pace obiisset ac nihil malo animo egisse, neque contumax futurus fuisse videbatur; tum Honorium excusantes, Catholicæ fidei favere se putabant, dum hæreticis tale patrocinium denegarent. Denique nihil cogere videbatur, ut Honorii Epistolas in Occidente damnarent, quod eæ ad Orientales scriptæ, inter Occidentales vix quidem aut certè tenui admodum famâ pervulgatæ essent, ubi Monothelitæ tum vel pauci vel nulli erant.

At Orientales & sexta Synodus, postquam iis constitit Honorii Epistolas & in Oriente longè latèque fuisse diffusas, & à Monothelitis miro studio jactatas, ac multos seductos Majestate Pontificii nominis, auditusque Macarius Antioche-

(a) Apol. *Joan.* IV. in Collect. *Anast.* Bibl. T. 12. Biblioth. max. (b) Collat. max. cum Pyrrh. T. Conc.

(c) Conc. VI. Act. 4. T. 6. Conc.

nus, qui in (a) actione 8. Honorium à Deo eruditum, antesignanum, ac ducem ubique nominaret, de Honorio ejusque Epistolis minimè tacendum esse decreverunt: itaque (b) actione 12. ac 13. Epistolæ lectæ sunt, itumque est in eam sententiam actione 13. ut Epistolæ Honorii, æquè ac Sergii, Pyrrhique & aliorum declarentur *alienæ ab Apostolicis dogmatibus, & à definitionibus sanctorum Conciliorum & cunctorum probabilium Patrum; sequi verò falsas doctrinas hæreticorum.* Itaque Honorius cum cæteris Anathemati subjicitur; eò quòd compertus sit, *per omnia mentem Sergii secutus, & impia dogmata confirmârit.* Quæ omnia gesta sunt, nihil contradicentibus sedis Apostolicæ Legatis, immò consentientibus ac subscribentibus.

Neque attenderunt Patres, si qua Honorius recta dixisset; cùm plena & tota in dogmaticis scriptis requiratur fides: neque reconditos, sed obvios sensus sanos esse oporteat; neque subtiliter, sed populariter intelligi debeant, quæ communi fidei exponendæ à Pontificibus conscribantur.

Dictâ sententiâ, Patres, pro more Synodorum, quid gestum sit ad Agathonem referunt, *atque ex ejus Litteris Sergium, Pyrrhum, cæteros, Honorium quoque damnatum profitentur.* Atqui, inquies, Agatho nihil de Honorio scripserat: immò defensare velle utcumque videbatur. Certè; (c) sed cùm alios exemplo Martini antecessoris sui condemnâsset, ac disertè proscripsisset non tantùm qui unam voluntatem dicerent, sed qui nec unam, nec duas: horum affectatorem Honorium, ac fautorem, in parem sententiam incurrisse, Patres intelligebant; datumque honori Agathonis, ut quæ ipsi supplevissent, eo quoque auctore facta esse viderentur.

Honorius item in (d) Prosphonetico ad Imperatorem cum aliis hæreticis memoratur.

Idem in Imperatoris edicto Honorius notatur his verbis: (e) *hæreseos fautor, concursor, confirmator, qui etiam sui extitit oppugnator.* Quippè qui, ut vidimus, pugnantia dixerit. En quoties in acta relatum sit damnati Honorii nomen.

(a) Act. 8. p. 741. 749. (b) Act. 12. 13. (c) Epist. Agath. Act. 4.

(d) Act. 18. (e) Ibid. (f) Epist. Leo. II. t. 6. Conc. p. 1117.

CAPUT XXVI.

Actio falsi intentata Synodalibus gestis, ac duabus Leonis Secundi Epistolis, temeraria & absurda: repugnantibus omnibus scriptoribus, actisque publicis.

Tot acta adulterari & corrumpi à Græcis potuisse, Bellarminus & Baronius, aliique jactant: neque tantùm hæc, sed alia multa, quæ ex his secuta sunt.

Hàc enim Synodi œcumenicæ semel prolatâ sententiâ Romani Pontifices, non jam licere sibi putârunt, Honorio parcere; sed Synodi autoritatem secutus Leo Secundus successor Agathonis, ad quem, antecessore mortuo, (f) acta sextæ Synodi firmanda transmissa sunt; damnat Monothelitas, & inter eos Honorium, *qui hanc*, inquit, *Apostolicam sedem. non Apostolicæ traditionis doctrinâ illustravit; sed prophanâ traditione immaculatam fidem, subvertere conatus est.* Quam sanè Epistolam bene Latinam habemus, & ita Nativis scriptam sententiis, ut vel ipso gustu, Græcis intactam sentias.

Hinc Anastasius Bibliothecarius, qui ex scriniis Apostolicæ sedis Romanorum

rum Pontificum scripsit Historiam, in Leone Secundo hæc habet: *Hic suscepit sanctam sextam Synodum, quæ per Dei providentiam nuper in Regiâ Urbe celebrata est, in quâ condemnati sunt, Cyrus, Sergius, Honorius ac Pyrrhus.* Hæc ille, ab his temporibus haud multùm remotus, ex scriniis scripsit: quæ si omnia falsa & adultera sunt, nihil est in omni antiquitate, quod integrum esse constet.

Neque ita multò pòst idem Leo Secundus datâ Epistolâ (a) *dilectissimis fratribus universis, Ecclesiarum Christi Præsulibus per Hispaniam constitutis;* acta sextæ Synodi recipienda transmittit ad Hispanos, qui Occidentali sub Agathone Synodo non adfuerant; de gestis autem sextæ Synodi sic habet: *Quâ in Synodo*, inquit, *æternâ damnatione mulctati sunt Theodorus, Cyrus, Sergius, Pyrrhus, Paulus, Petrus Constantinopolitani cum Honorio, qui flammam hæretici dogmatis, non ut decuit, Apostolicâ autoritate incipientem extinxit, sed negligendo confovit.* Quæ nec nota Græcis, nedum falsata fuerint.

Quare sequens ætas & septima Synodus & octava, & Synodi deindè omnes, & omnes Pontifices acta sextæ Synodi & condemnationem Honorii suscepêre. Hanc iterat Tarasius Patriarcha Constantinopolitanus Synodi septimæ tempore, ad Adrianum Papam primùm scribens hanc septima & octava Synodus, dum anteriorum Synododum pro more, anathemata repetunt; idque Romanis Pontificibus nihil repugnantibus; immò ultrò accinentibus: cum ipse Adrianus secundus (b) nonnihil ab Honorii exemplo metuens sedis suæ autoritati, damnatum quidem eum confitetur, à sexta Synodo, *sed post mortem;* sed propter hæresim; sed consentiente Romano Pontifice: hæc multis & sollicitè exequitur; cæterùm de falsitate nulla suspicio. Anastasius verò Bibliothecarius, non modò in Leonis Secundi vita scripsit, quæ statim memorata sunt; sed etiam Libris pro Honorio editis, cùm eum (c) vel maximè tuendum susciperet, immeritò quidem, sed à sexta Synodo verè damnatum fatebatur; ideò nihil de fraude suboluit. Quin etiam extat in diurno Libro Romanorum Pontificum ea, quam electi edere consueverunt, fidei professio: ea in professione inter cæteros anathemate condemnatos, Honorius recensetur. Quem diurnum Librum doctis viris visum pridem & agnitum, Petrus Garnerius vir doctissimus atque optimus è societate Jesu Theologiæ Professor ex optimis manuscriptis vulgavit: idem etiam in vetustis Romanis Breviariis, usque ad nostrum sæculum, in sancti Leonis secundi vitâ legebatur. At enim diurnum, ut possunt, premunt; in Breviario Romano hæc evaserunt. An ideò occultarunt? Undique erumpit veritas; tantòque hæc magis comparent, quantò studiosiùs evaduntur.

Quid ergo; tot Romani pontifices; tot Synodi adulteratis codicibus in errorem abrepti sunt? adeòne pronum fuit tantâ in re, toti Ecclesiæ, ipsisque adeò Romanis Pontificibus illudere?

Atqui in eam rem vel maximè intentos fuisse constat: nam & Joannes quartus Pontifex Honorium, quoad poterat, excusabat & Martinum & Agathonem antecessori suo, occultiùs licèt, patrocinatos esse, etiam adversarii volunt. Nullus interim falsitatem suspicatur. Ac post mille annos

(a) Leon. II. Epist. 2. ad Hisp. T. 6. Conc.
(b) Conc. 8. Act. 6. T. Conc.

(c) Collat. Anast. ad Joan. Diac. T. 12. max. Bibli. PP.

mille annos primus Bellarminus flagitium detegit ; hunc ſequitur Baronius. Quâ tam dignâ ratione ? nullâ , niſi quod ad tuendam eam, quam Romanis Pontificibus tribuunt infallibilitatem , illis falſata VI. Synodo ,quoquo modo opus erat.

Quod enim objiciunt hæc acta (a) falſa eſſe ideò , quia alioquin Patres iniquè inconſultò ac præcipitanter de Honorio ſtatuiſſent ; quis non videat ad falſi actionem , quàm lata ſit janua , ſi hæc admittantur?

Quid autem iniqui eſt in Decreto Synodali ? Nempè , inquiunt , Honorius non erat Monothelita. Quid tùm poſteà ? quaſi hæretici tantùm , ac non etiam hæreticorum fautores defenſoreſque damnentur.

At Patres Honorium (b) excuſare potuiſſent : debuiſſent quærere bonone animo , an malo ſcripſerit : Denique an non hæc quâliacumque recantârit.

Quid autem ? An ut illi parcerent, ejus Epiſtolas intactas relinquerent , quarum autoritate novas ſubinde fraudes hæretici molirentur ! Nempe Patres ſextæ Synodi tenebant Epiſtolas toto Oriente vulgatas , quibus ſe hæretici maximè tuerentur : videbant rectam fidem , una cum errore proſcriptam ; de Palinodiâ autem quid cogitarent ; de quâ nihil audierant ; nihil ad Provincias commeaverat : nihil Romani etiam memorabant ; & erat quod adhuc de Honorio quæreretur.

Nempè ſexti Concilii Patres, Bellarmini , ac Baronii more , in Honorii Epiſtolis reconditos ſenſus quærerent : faventem Sergio , ac veritati per Sophronium prædicatæ obſtrepentem , exquiſitis diſtinctiunculis excuſarent , ſi infallibilem cogitâſſent.

Jam ut ſtrictiùs de falſitate agamus. Græcos hujus autores eſſe volunt ; ſcilicet , ut tot inter à Synodo damnatos Patriarchas ſuos , vel unum Papam cernerent , id fuiſſe ſolatio ; atque hujus rei gratiâ , non tantùm eos , qui in Oriente erant , ſed omnes quotquot per orbem vulgati , libros corrupêre , atque Honorii infarſêre nomen. Hæc quidem, probari non autem jactari oportebat. Sed eſto ; admittamus fabulam. Leonis ſecundi duas Epiſtolas Latinè conſcriptas , totoque Occidente vulgatas , quis confinxit Græcus ? Quis Honorii nomen inſeruit ? Quis ad hoc flagitium perpetrandum , Italiam atque Hiſpaniam ex ultima Græciâ penetravit ? An Latini quoque ad eam falſitatem cum Græcis conſenſêre ? Ludibria quidem , non reſponſa iſta ſunt : prorſùſque conclamata cauſa eſt, quam talibus figmentis defenſam oporteat.

An fortè Leo ſecundus ipſe deceptus eſt, falſaque ad eum Synodi ſextæ acta perlata ſunt : neque à Legatis didicit ; quid rerum in tanta Synodo ſuper Honorii nomine geſtum eſſet ? Quis inſulſa commenta ac malè cohærentem fabulam ferre poſſit ?

Jam rogo falſane omnia in ſextâ Synodo , quæ de Honorio memorantur ; neque Macarius Antiochenus Monothelitarum Princeps patrocinantem ſibi jactavit. Honorium actione 8. neque Honorii lectæ ſunt Epiſtolæ actione 12. & 13. neque de iis quæſitum aut judicatum quidquam , actione 13. & 18. cui autem falſario adversùs Oecumenicam Synodum in totius orbis conſpectu , tanta licuere ? Si autem Honorii Epiſtolæ , verè ab hæreticis laudatæ , in ſanctâ Synodo verè lectæ, verè examinatæ ſunt, & in geſta relatæ, quid egiſſe finges Synodum? tacuiſſe, neque quidquam decreviſſe poſt tantos apparatus? abſurdum, probaviſſe abſurdius. Quis enim id unquam ſomni-

(a) Baron. T. 8. an. 681. (b) Ibidem.

niavit? Condemnavit ergo eas Synodus, neque ullum effugium est.

Vide autem adultera manus, quid potuisse visa sit Baronio. Nempè si ei credimus, Theodorus ille Constantinopolitanus in sexta Synodo est condemnatus; cùm hujus in actis Synodi nulla sit mentio: damnatione Honorii oppleta omnis pagina est: at Baronius eum condemnatum negat: Theodorus ille & contra se gesta evasit, & contra Honorium gesta inseruit: quidquid libuit, sustulit; quidquid libuit, infarsit: Leonis quoque secundi corrupit Epistolas: omnia successère; fraudis vestigium nullum; & quidem Baronius (a) tanquam scelere deprehenso, annum falsationis assignat, eum, qui post Synodum consequatur: pertractum in sceleris consortium Imperatorem ipsum, Catholicum licèt, ut Synodum se auctore ae defensore gestam ipse corruperit. Idem Baronius (mirum) de falsanda Synodo ad Imperatorem habitam artificis orationem refert integram, quæ duas implicat paginas: quasi Theodorus res in tantæ Synodi luce gestas, recente memoriâ, post annum vix expletum, obstupefaetis Patribus & legatis, atque emortuo orbe, æterno silentio sepelire se posse confideret? Hæc Baronius: quo teste? quo judice? nullo: nisi quòd non aliis fulfulta machinis, concepta sententia stare possit.

Grave quidem nobis est, hæc de Baronio, viro maximo, memorare, sed potior veritas: atque Annales Ecclesiasticos, tantum opus ab ipso auctore, dum partium studiis abripitur, his figmentis dehonestatos esse, nemo non doleat: neque nos hæc primi memoramus: alii viri doctissimi præiverant, ae (b) nuperrimè Christianus Lupus, totum falsi suspicionem tot argumentis elisit, ut nullus dubitationi supersit locus. Verùm alibi memorata hic prætermittimus.

At enim ex sextâ Synodo (c) constat corruptam fuisse à Monothelitis Synodum quintam, & acta Vigilii & Patrum Libros. Factum: at constat etiam falsitatem statim fuisse convictam, Patresque Orthodoxos adversùs impostores omninò vigilâsse. At post tantam falsitatem, quantam comminisceris, novem sæcula dormierunt.

Quid autem Bellarmino prodest, Leonis Magni Epistolas & alia multa à Græcis quibusdam fuisse corrupta; cùm ea acta ad nos haud minùs integra pervenerint? Aliud enim est à Græcis quibusdam, codices aliquot; aliud omnes Codices, quotquot per orbem terrarum erant, communi consensu fuisse corruptos. At enim, inquit ille, teste Gregorio, Latinorum Codices veraciores sunt, quàm Græcorum: quoniam Romani sicut non acumina, ita nec imposturas habent. Esto: quod tandem respondebunt cùm ad Latinos Codices provocabimus: nempe in Latinis Codicibus, Latinas Leonis secundi Epistolas legimus, quæ Græcis quoque Codicibus fidem præstent. Tantine igitur est, non erràsse Honorium, ut eâ gratiâ Latinorum æquè ae Græcorum etiam fidem suspectam habeamus?

Cæterum vir doctissimus ac religiosissimus Franciscus (d) Combefis è Prædicatorum ordine, sacræ Theologiæ Professor, cùm omnia Baronii argumenta invictis argumentis confutavit, tum verò ea gesta protulit, quæ si Baronio videre contigisset, haud equidem puto hanc falsi actionem tantâ confidentiâ susceptururn fuisse.

Is igitur edidit Agathonis Diaconi ora-

B b

(a) T. 8. ann. 682. (b) Dist. pen. n. 56.

(c) Act. VIII 12. t. 6. Conc. p. 753. 918.
(d) Hist. Monoth. auct. Bibl. Pat. t. 2.

orationem scriptam 30. ferè annis post sextam Synodum, Philippici Bardanis Tyranni temporibus: cujus actionis hoc initium est: „ Peccator ego & omnium „ minimus Agatho, indignus Diaconus, „ ac sanctissimæ hujus magnæ Eccle„ siæ Scriniorum custos, venerabilisque „ Patriarchalis secreti Protonotarius & „ secundus Cancellarius, ante 32. plus „ minùs annos, juvenili adhuc ætate „ Lectorum ordini accersitus, ac inutilis „ notarius agens; sanctæ huic & uni„ versali sextæ Synodo operam commo„ davi, universâ in eâ mota, quæsita„ que affectatus omnes porrò tomos „ actorum præfatæ Synodi mundo co„ dice propria ipse manu, Ecclesiasticis „ Litteris consignari, qui & sub signa„ culis, unà cum fidei definitione, „ quam sancta eadem Synodus palam edi„ disset, Patrum subscriptione munita, in „ Imperatoris palatio fuerunt repositi, „ ac tutò servati: quin & quinque Patri„ archalibus sedibus tradita, definitio„ nis ejusdem, eâdem Patrum subscrip„ tione munita exemplaria, eodem con„ scripsi modo, jubente piæ recordatio„ nis Imperatore Constantino, ac sic „ fieri præcipiente; quo fidei orthodoxæ „ sinceritas, atque veritas nullis pate„ ret insidiis „.

Cùm posteà memorâsset, quid Philippicus Bardanes Tyrannus pro Monothelitis molitus esset, addit: nec voluisse eum ingredi regiam, quoad sextæ Synodi imago inde dejecta est; subditque: *Id*, inquit, *sua autoritate decernens, ut Sergii, Honoriique ac cæterorum pariter ab eâdem sanctâ œcumenicâ Synodo ejectorum, ac Anathemati subjectorum nomina in sacra sanctissimarum Ecclesiarum dyptica, præconio publico rursus referentur, eorumque per loca Imagines restituerentur.*

En pro Honorio quid hæretici faciant, quid Catholici attestentur: En qui acta conscripserit testis adducitur: Quid plura desideramus? At adhuc Græcos omnes, etiam pios & orthodoxos, & sextæ Synodi studiosissimos, sextæ Synodi falsatæ argui placet. Nimiùm profectò hæc prava sunt, sed tamen audiamus, in quo Bellarminus & Baronius vim faciant.

CAPUT XXVII.

Potissimum argumentum falsitatis ex AGATHONIS *Epistolâ ductum: quàm vanum illud sit: Agatho & * LEO II. *inter se componuntur: Etsi* HONORIUS *de fide pravâ docuerit, haud minùs Ecclesiæ Romanæ permanere inconcussam fidem.*

NEmpè ex Agathonis ad Constantinum Pogonatum Epistolâ, hæc proferunt (a) quæ palmaria esse putant: „ Apostolica Petri Ecclesia nun„ quam à via veritatis in qualibet erro„ ris parte deflexa est: Nec hæreticis „ novitatibus depravata succubuit, sed „ ut ab exordio fidei Christianæ per„ cepit ab auctoribus suis Apostolorum „ Christi Principibus illibata fine tenùs „ permanet, secundùm ipsius Domini „ Salvatoris pollicitationem Petro: Pe„ tre, inquiens, Ecce Sathanas, &c. „ Consideret itaque vestra tranquilla „ Clementia, quoniam Dominus & „ Salvator omnium, cujus fides est, „ qui sedem Petri non defecturam pro„ misit, confirmare eum suos fratres „ admonuit: quod Apostolicos Ponti„ fices meæ exiguitatis prædecessores „ confidenter fecisse semper cunctis est „ cognitum „.

Hæc verò Epistola, ut ait (b) Bellarminus,

(a) Conc. VI. Act. IV. t. 6. Conc. (b) Bellarm. unde supra.

minus, à toto Concilio probata est actione 8. & 18. ubi dicunt Patres, non tam Agathonem quàm Petrum per Agathonem locutum. Ergo ex eâ Epistolâ Honorius quoque confirmavit fratres in verâ fide. Non ergo hæreticus, neque ei Anathema dictum à Sanctâ Synodo, quæ Agathonis Epistolam recepisset; atque omninò Synodum falsatam esse oportet.

Tantam vim inesse putat in illis verbis, quibus Apostolici, semper fratres suos confirmâsse memorantur, omnes ne ad unum? atque ut hîc alios omittamus, etiamne Liberius, quo tempore Nicænam infirmabat fidem; Athanasium fidei pugilem communione repellebat; Arianos omnes habebat pro Orthodoxis & cum Constantio persequebatur Ecclesiam? prorsùs nec illa tempora excipienda sunt, si semper illud strictè valeat. Sed ut in Honorio jam figamus gradum, rogo tantisper sextam Synodum omittamus, rem ipsam attendamus: falsata sanè sit Synodus, quàm maximè eâ parte, qua Litteras Honorii damnat. Certè ipsæ Litteræ verè ab Honorio scriptæ quas ut ab eo scriptas & Joannes quartus (a) Honorii successor, & sanctus Maximus, & sancto Maximo teste, ipse Honorii secretarius defensabant. Neque Baronius aut Bellarminus negant, immò ex earum fide maximè tuentur Honorium. Damnatæ ergo non fuerint, neque earum auctor; non eo profectò meliores, si judicium effugissent. At si id ad extremos apices verum est, quod Agatho prædicat, à suis *prædecessoribus*, etiam ab Honorio, ut vis, *fratres Episcopos in verâ fide semper* (b) *fuisse confirmatos*; Ergo Honorius fratres in vera fide confirmabat, tum cùm duas voluntates & operationes à prædicatione fidei eximebat. Confirmabat in fide Sergium Patriarcham, tum cùm scriberet, & *unius vel duarum operationum novæ adinventionis vocabulum refutaret*, atque unâ cùm hæresi orthodoxæ quoque fidei Confessionem novitatibus accenseret. Confirmabat in fide tum, cùm *unam vel duas voluntates sentire vel promere ineptum* pronuntiabat. Quasi vel utrumque adversari, vel saltem de utroque dubitare vera ratio cogeret. Confirmabat in fide Sophronium Hierosolymitanum tum cùm duas operationes ex Patrum Regulâ vel maximè asserentem, ita deterrebat, ut ab eâ voce discessurum, cùm illius quoque Legati *instantissimè* pollicerentur: Adeò rem urgebat Honorius; *pacis causâ*, inquies; falsæ quidem pacis, & meritò à Patribus detestatæ, ut suprà docuimus. An verò pax id quoque cogebat, *ut ineptum*, & novum diceret, quod sapientissimum, quod antiquissimum, quod semper in Ecclesia prædicatum esse constaret? Sed alio sensu, inquies, & ipsâ quæstione nondum intellectâ; & tamen interrogatus à tribus Patriarchis & utraque audita parte. Nam & Sergium ac Cyrum hæreticos, & Sophronium maximè orthodoxum audiebat; quos tamen interrogantes adeò non confirmabat in verâ fide, ut & à veræ fidei, quæ utique certa neque ambigua est, professione averteret. At nullo dato anathemate; quasi in damnando solùm, non etiam in probando, Ecclesiastica vigeat autoritas. Quid autem juvat nullum anathema pronuntiatum ab eo esse, qui vel hinc maximè in culpâ erat, & officio deerat; quod eo in discrimine positus, Anathema suspendisset: remque certam ac firmam in dubio reliquisset? At ut privatus homo; verùm utcumque est, quam-

(a) Collat. cum Pyrrh. (b) Vid. sup. c. 22. 23.

cumque Honorius personam induerit; certè interrogatus à tribus Patriarchis, atque Doctoribus, in eo articulo versabatur, ut vel eos in fide confirmaret, vel officio deesse cogeretur: non autem confirmavit, quos in ruinam impulit, vel certè fluctuare fecit: Ergo officio defuit.

At enim Agatho, cujus Epistolam suscepit sacra Synodus, eum defensare voluisse videbatur, obliquè certè, ut vidimus, non clarè & apertè. Suscepit autem sacra Synodus fidem Agathonis, non quæcumque de Honorio obliquè & occultè ingerebat. Ac ne quid Agathoni Patres derogâsse viderentur, id etiam scripsere ex ejus sententiâ damnatum Honorium, quem in Sergio ac similibus proscripsisset.

At qui tantùm Agathoni deferri velit, Honorium obscurè & obliquè excusanti; audiat Leonem secundum clarè & apertè ex sacræ Synodi præscripto condemnantem: *Anathematisamus*, inquit, *etiam Honorium, qui hanc Apostolicam sedem, non Apostolicæ traditionis doctrinâ illustravit, sed prophanâ traditione immaculatam fidem subvertere conatus est.* Et ad Hispanos quidem mitiùs, sed tamen tremendâ voce: *Æternâ damnatione multati sunt, Sergius, Pyrrhus &c. cum Honorio, qui flammam haretici dogmatis, non ut decuit, Apostolicâ Autoritate incipientem extinxit, sed negligendo confovit.*

Nempe his Epistolis victus Baronius, optat falsas, non probat. Nunc Agatho & Leo stent simul: ille ante Synodum habitam, Honorium utcumque purgare conatus: hic post Synodi sententiam, non modò abstinendum ratus ab excusando eo, verùm etiam arbitratus debito anathemate percellendum. Ac si tantos Pontifices etiam super Honorii nomine conciliare nos oportet, Agathonem, quo præside Synodus inchoata est, & Leonem, quo probante firmata, tu sanè, quisquis es, qui Bellarminum sequeris, conciliare non potes Agathonem dicentem, ut quidem interpretaris, ab Honorio quoque prædicatam esse & confirmatam fidem cum Leone dicente ab eodem Honorio non fuisse *illustratam*, sed fuisse proditam: nos facilè componimus omnia. Petro enim imperatum; ut confirmaret fratres; & Agatho dicit, & Leo fatebitur: Id ergo ad Pontificium munus pertinere, uterque prædicabit; & nos sanè cum iis prædicamus. An verò certum sit eo semper officio functos, Agatho quidem id asseruisse videtur; Leo verò Honorium vehementissimè officio defuisse. At illius generale, cum hujus peculiari dicto, facilè cohærebit. Dictum enim Agathonis non ad strictos apices exigendum, sed civiliter intelligendum esse dicimus: *&* *semper* ideò dictum, quod plerumque id factum sit; quod unius culpa Pontificis, aliorum statim opera sarciatur, nihilque detrimenti patiatur fides. Solemus enim homines magna & illustria & consueta sectari; quod rarum fuerit & statim mutatum, nullâ rerum conversione memorabili, nec factum cogitamus. Ita quidquid ab Honorio peccatum est, id sanctus Severinus Honorio proximus, id sanctus Joannes quartus, sanctusque Theodorus, Martinus, Eugenius, Vitalianus, Adeodatus, Donus, Agatho, Honorii successores cumulatissimè reparârunt; ut officio defuisse Honorium Ecclesia Romana vix senserit. Hinc *Ecclesiam Romanam non fuisse depravatam, neque errori succubuisse, sed in fide mansisse* Agatho prædicavit, & nos confitemur, neque in Petri sede visos esse Sergios, Pyrrhos, Paulos, Petros, Theodoros sibi mutuò

erro-

errorem quasi hæreditarium cum sede tradentes, neque Romanos Pontifices sibi invicem succedentes, à fidei unitate abruptos fuisse. Quod si Honorius vel pejora ausus esset, non Romana propterea succubuisset fides, sed eum ut mortuum Ecclesia projecisset, & ex Ecclesiâ Romanâ Pontifex Catholicus surrexisset: quæ si consideremus, & Agathonem cum Leone componamus, tum demùm intelligemus, quid sit illud immotum, quod in sede Petri omnes Catholici veneremur. Quare ut hanc disputationem aliquando concludamus hæc certa comperimus.

Honorium de fide à tribus Patriarchis interrogatum pessima respondisse.

A sextâ Synodo anathemate condemnatum.

A Romanis Pontificibus ante supremam Synodi sententiam excusatum; post eam sententiam eodem Anathemate esse damnatum.

Bellarminum ac Baronium conversos ad fabulas, quod Honorium defensuris nihil aliud auxilii suppetebat.

CAPUT XXVIII.

Quæstio de Honorio *concluditur, atque utcumque illius res se habent, invictum manet ex his petitum argumentum.*

Addimus & id frustrà esse, quod Bellarminus ac Baronius tanto molimine adstruere pergunt. Esto enim, falsata sint omnia; tamen, te fatente, à secutis Pontificibus, à septimâ denique & octavâ Synodo, vera sunt credita. Credita ergo à Pontificibus; credita à Conciliis; credita ab omnibus; credita, inquam, de Pontifice, quæ tanto molimine ne credantur caves.

Sagacissimus Bellarminus id vidit, nec negavit: creditum, inquit, de Pontifice, ut homine privato, quin tu igitur eo gradu consistebas? quid actorum fidem tam inani operâ sollicitatam oportebat? nempè Responsio de Papâ ut homine privato non satisfaciebat animo, cùm certum illud maneret, à Synodo sextâ generali fuisse interrogatum, Apostolico officio defuisse; neque confirmâsse, sed impulisse fratres, sesèque cum eis in præcipitium conjecisse. Hæc mente complexi Synodos ac Pontifices Bellarmino ac Baronio, summis licèt viris, facilè anteponemus. Quod verò Anastasius Bibliothecarius sextæ Synodi Decreta improbat, eaque pro Honorio audet, quæ nec Romani Pontifices ausi erant; contemnemus quidem, sed interim intelligemus, nullam aliam viam tuendo Honorio patuisse. Neque enim cogitabat illud, aut Romanum Pontificem pro privato egisse, qui tot Patriarchis de fide quærentibus responderet; aut ejus Epistolas non fuisse dogmaticas, qui sciret plerasque alias, non alio ritu modoque esse scriptas: neque levia illa aut minuta proferebat, in quæ nunc se conjiciunt; sed perfrictâ fronte Honorium tuebatur: quem si quis auctorem sequi malit, nec sic effugiet: manetque semper illud fuisse creditum Romanum Pontificem, ritè de fide interrogatum, docendo Patriarchas, respondendo Ecclesiis, pessima ac meritò damnanda respondisse, eamque sententiam ab œcumenicâ Synodo promulgatam: secutos Pontifices, secuta Concilia æquè œcumenica consensisse.

Jam si Anastasius, (a) ac post eum Bellarminus, ne quid intentatum relinque-

(a) *Anast.* Epist. ad Joan. Bibliot. Max. t.

querent de Litteris Honorii subdubitare voluisse visi sunt; quid nostrâ? cùm eas à Joanne quarto defensas, atque in sextâ Synodo Græcè & Latinè lectas, & eum autenticâ (b) diligenter collatas, ac pro veris agnitas, ac damnatas esse constet, idque præsentibus & nihil contradicentibus, immò consentientibus, ac subscribentibus Sedis Apostolicæ legatis, & ii quidem cùm Vigilio Papæ falsa decreta imputarentur, falsum arguerunt, Calumniam propulsarunt; pro Honorio nihil hiscunt. Quin ipse Anastasius, ipse Bellarminus, non modò admittunt Epistolas, verùm etiam asserunt, vendicant; ex iis maximè tuentur Honorium; quod item Baronius factitavit. Nec mirum varios fuisse, ac trepidos, qui tot undique coarctati argumentis, quo loco pedem figerent, non haberent. Sed eorum commenta dudum nos plus æquo distinent.

CAPUT XXIX.

Patres TOLETANI *Concilii decimi quarti Synodum 6. pro œcumenicâ non habent, eò quòd Hispani ad eam vocati non essent, neque eam probant nisi facto examine, tametsi à Leone secundo probatam constitisset.*

UNum jam superest de sextâ Synodo (e) memorandum, imò memoratum & jam perstringendum paucis. Hispani, Occidentali Concilio ab Agathone collecto, nulli interfuerunt, neque Synodum sextam noverant, neque etiam ad eam vocati erant. Itaque (d) Leo secundus ad eos scribit Epistolam eam, quam sæpe memoravimus; simul definitionem sanctæ Synodi & acclamationes mittit, acta quoque totius Concilii directurus, si ipsis delectarentur. Quæ cùm omnia recepissent, sub Benedicto secundo Leonis successore & Ervigio Rege, placuit Toleti congregari totius Hispaniæ *generale Concilium*, ut ea gesta ab omnibus regni Conciliis & provinciis probarentur. Decretum fit in hæc verba: (e) „ Gesta Synodalia & cum gestis „ quoque Leonis antiquæ Romæ Pon„ tificis invitatoriæ Epistolaris gratiæ „ consulta suscepimus, per quæ omnis „ ordo Gestorumque decreta dilucidè „ patuerunt. Quâ Epistolâ Præsules „ Hispaniæ invitati erant, ut prædicta „ Synodalia instituta, nostri vigoris „ manerent autoritate suffulta „. En perspicuis verbis Hispaniensium Præsulum requisita autoritas posteà: „ Pla„ cuit proinde satisfacientes Romani „ Pontifici, ea ipsa gesta firmare. *Et* „ *paulò pòst*. Ut utraque operum ges„ ta, & Synodico dirigantur examine, „ & discreta Conciliorum fulciantur au„ toritate. Idque fieri volunt, post„ quam, ut aiunt, Synodicâ iterum exa„ minatione decreta, vel communi Con„ ciliorum omnium judicio fuerint com„ probata. *Denique*, dicta gesta eum „ antiquis Conciliis conferentes, ea „ ipsa gesta probavimus . . . . . & ideò „ supradicti acta Concilii in tantum à „ nobis veneranda sunt, & recipienda „ constabunt, in quantum à prædictis „ Conciliis (*Nicæno & aliis*) non dis„ cedunt „. En deliberatio; en examen exactum ad certam regulam, ad Patrum scilicet & antiquorum Conciliorum fidem, & post illud examen, neque aliter gesta *firmata*. Quid amplius? Ni-

(b) Conc. 6. Act. III. (c) Dist. pen. n. 57. 58. (d) *Leo*. II. Epist. 2. t. 6. Conc.

(e) Conc. Tolet. 14. T. 6. Conc. n. 2. 3. 4. 5. 6.

Nimis probas, inquiunt; neque enim Pontificis tantùm, ſed Synodorum univerſalium Decreta, particularibus Synodis examinanda ſubjicis. Facilis ſolutio. Univerſalium Conciliorum, quæ ut talia ſint agnita, doctrinam, ac fidem, nemo unquam examini aut retractationi ſubmiſit. Hiſpani autem Patres minimè agnoſcebant ut univerſalem hanc Synodum, quam nec audierant, ad quam nec vocati erant. Undè nunquam vocant univerſalem Synodum, ſed aiunt: *ad ſe perlata* (a) *geſta Synodalia, quibus Conſtantinopoli Conſtantino pio Principe mediante, magna & ſublimis copia aggregata Pontificum* & conſideranti, tota geſtorum ſeries indicabit, graviter tuliſſe Hiſpanos, quòd vocati non eſſent; Quin etiam toties iteratâ examinis mentione, caviſſe videntur, ne quis exiſtimaret Concilii talis, quaſi univerſalis teneri Hiſpaniam, tantam Ecclesiæ partem, etiam non vocatam. Cùm autem Synodum ut œcumenicam nollent agnoſcere, tamen de Sedis Apoſtolicæ ſententia nulli dubitabant, quam & Agathonis & Leonis Epiſtolis expreſſam legerent. Disertè enim Leo Concilium VI. uti alia quinque, univerſale vocabat, & lata in Synodo ſexta anathemata iterabat, ut ſuprà vidimus. Quare agnitum quoque Pontificis Romani de fide Decretum examini ſubdunt, & legitima cognitione comprobant; nec verentur dicere, à ſe quoque firmari: tantùm autoritatis ipſi unitati, & communi conſenſioni ineſſe intelligebant.

Eadem ratione Franci Noſtri, & Carolus Magnus ac Ludovicus verè Chriſtianiſſimi Imperatores, ſeptimam Synodum de ſacris Imaginibus, recipere ut œcumenicam diutiſſimè recuſârunt; quòd ad eam nullo modo vocati eſſent. Sed jam operæ pretium eſt, ut ejus Synodi acta referamus.

(a) Ibid. n. 2.

CAPUT XXX.

Synodus Nicæna ſecunda ſeu generalis ſeptima more antecedentium Synodorum, de Adriani primi Litteris quæſtionem habet: Locus egregius, quo eadem Synodus docet vim illam ineluctabilem, in Eccleſiæ Catholicæ conſenſione eſſe poſitam.

CUm Adrianus primus veram de colendis κατὰ σχέσιν, ſeu relativo cultu Chriſti & Sanctorum Imaginibus doctrinam, ſeptimæ Synodo per litteras, more priorum Pontificum expoſuiſſet; Patres quoque more majorum eas Litteras Synodicè examinârunt. Lectis enim Epiſtolis duabus, ſancti Pontificis altera ad Imperatorem, altera ad Synodum; quæſitum ita eſt per Legatos Apoſtolicæ ſedis: (b) *Dicat nobis Sanctiſſimus Patriarcha Taraſius Conſtantinopolitanæ urbis Epiſcopus, ſi conſentiat Litteris Sanctiſſimi Papæ ſenioris Romæ?* Rogatus in eam formam Taraſius, conſentire ſe profitetur: *Nam & ipſi nos*, inquit, *ſcrutando Scripturas & Syllogiſticè approbando rimati ſumus: ſic quod conſeſſi ſumus, confitemur, & confitebimur; conſonamus, & vim lectarum litterarum confirmamus.* Supplendum ex Græco poſt illud; *Scripturas rimati*, hoc quoque, *& patriis doctrinis docti:* quod etiam vulgata & antiqua verſio retinebat.

Patet ergo à Taraſio ita approbatas Adriani Epiſtolas, quòd rem ipſe perpendens,

(b) Conc. Nic. 2. Act. II. T. 7. Conc.

pendens, eas scripturis, traditioni, eique quam ipse ab antiquo hauserat, fidei conformes esse senserit, factaque inquisitione intellexerit: post quæ Tarasii verba, *sancta Synodus dixit: tota Sacratissima Synodus ita credit, ita sapit, ita dogmatisat.* Quibus verbis tota Synodus se Adriano auctori, ac Tarasio ex intellecta ac perpensâ ratione approbanti, consentire declarat, atque ut res constaret clariùs, à Legatis Apostolicis Synodus interrogata est, in hanc formam; *dicat nobis sancta Synodus, si admittat Litteras sanctissimi Papæ senioris Romæ, an non?* quod de re explorata, deque irreformabili judicio quæri, neque recta ratio, neque fides sinit. Ad eam rogationem sancta Synodus dixit: *sequimur & suscipimus, & admittimus.*

Unde rebus summâ attentione perpensis, fit definitio (a) Synodalis, non unius Romani Pontificis, sed totius Ecclesiæ Catholicæ consensu, & autoritate nixa: cujus quippè definitionis hoc initium, hoc fundamentum, hæc summa est: *Christus, desponsata sibi sua sancta Catholica Ecclesia, non habente maculam seu rugam, hanc se conservaturum promisit, sanctisque discipulis suis asseverabat dicens; vobiscum sum omnibus diebus. Hanc autem repromissionem, non solùm illis donavit, sed nobis, qui per eos credidimus in nomine ipsius.* Hoc igitur pro certo fundamento habent; non Romani Pontificis definitionem, de quâ ipsi deliberant, sed Christi promissionem eam, quam toti Ecclesiæ Catholicæ datam intelligebant: subdunt: *Propterea Dominus Noster, nos Sacerdotii Principes beneficio suo undique convocavit, quatenus deifica Catholicæ Ecclesiæ traditio communi decreto recipiat firmitatem.* Quæ verba clarè docent, in quo sit vis Ecclesiastici judicii, ut nihil innovetur; ut quæ communi traditione perlata sint ad nos, communi consensione ac decreto firmentur: undè addunt: *nihil adimimus; nihil addimus:* communi & universali traditioni scilicet: *sed omnia quæ Catholicæ sunt Ecclesiæ immutilata servamus.* Quibus positis sic concludunt; *quæ cùm ita sint, regiæ viæ semitis inhærentes, sequentesque divinitùs inspiratorum sanctorum Patrum nostrorum magisterium, & Ecclesiæ Catholicæ traditionem, quippe quam esse noverimus Spiritûs Sancti, qui ipsam inhabitat; definimus in omni certitudine ac diligentia &c.* ut profectò appareat summam illam & ineluctabilem certitudinem in Ecclesiæ Catholicæ consensione, immò in Spiritûs Sancti universam Ecclesiam docentis magisterio esse positam: quod habemus demonstrandum. Igitur Sanctæ septimæ Synodi post Romani Pontificis lectam definitionem, Inquisitio, confirmatio, Judicium sic se habet.

(a) Defin. Syn. 7. Act. VII.

CAPUT XXXI.

Galli Synodum septimam seu Nicænam II. Adriano præside habitam pro œcumenicâ non habent, eò quòd ad illam nec ipsi, nec alii Occidentales vocati essent: Egregius eâ de re Jacobi Sirmundi locus: Romanorum Pontificum de Gallis sententia.

Cur autem Patres nostri Ecclesiæ Gallicanæ Præsules ejus Synodi Decretis repugnarent, causa erat, non quòd

quod de Synodi œcumenicæ autoritate dubitarent; sed quòd Nicænam II. ad quam vocati non essent, pro œcumenica non agnoscebant: immò in Francofordiensi (a) Synodo, ex Galliæ ac Germaniæ Ecclesiis congregatâ, præsentibus etiam Romanæ Ecclesiæ Legatis, respuebant: quod quia maximè ad rem nostram spectat, diligentissimè considerare nos oportet.

Sanè quod ad rem ipsam spectat, hoc est, Imaginum cultum, non est animus majorùm nostrorum sententiam tueri; quippè quos intelligamus, cum ipsis Nicænis Patribus, facilè convenire potuisse: si quod posteà factum est, sua ipsorum dogmata satis attendissent. De Synodi autem Nicænæ autoritate, quod hujus loci est, placet adscribere verba egregii viri Jacobi Sirmundi, in admonitione ad Canonem II. Concilii Francofordiensis. *Quod*, inquit, *ad Synodi nomen attinet in promptu habent Galli, quo invidiam depellant. Constat enim sic in hâc quæstione versatos esse, tum Synodi Francofordiensis, tum Carolini voluminis auctores, ut sibi, non cum œcumenico Concilio, sed cum peculiari Græcorum Synodo, rem esse contenderent. Ita enim passim in Libris illis profitentur, queruntur que propterea, illam sibi aut universalis, aut septimæ Synodi nomen arrogare, cùm œcumenicam dici posse negarent, ad quam soli Græci convenissent, reliquarumque Provinciarum Ecclesiæ convocatæ, aut sententiam per Epistolas, more Ecclesiastico rogatæ non fuissent. Et quidem si rem suis momentis expendamus, satis omninò causæ videbatur, cur Synodum, cui tot adhuc provinciarum, ac totius penè Occidentis suffragia deessent, pro œcumenicâ non haberent. Nec Adrianus ipse aliter se sentire ostendebat, qui allatam è Græcis Synodum (ut Hincmarus eodem loco docet) in Galliam misit; Conciliumque ejus causâ convocari à Carolo jussit, & Libris Carolinis, quibus oppugnata est, ita respondit ut œcumenicæ Synodi nomen illis autoritatemque nusquam objiciat.* Hæc Sirmundus vir maximus pro Gallis nostris, de Synodi Nicænæ II. autoritate respondet.

Neque tantùm Concilii Francofordiensis tempore, Nicænam secundam Synodum respuebant, cùm ejus acta ignorarent ferè, sed etiam toto Caroli Magni regno, ac diutissimè posteà.

Constabat interim Romanos Pontifices in eandem cum Nicænâ secundâ Synodo ivisse sententiam, atque ab Adriano editam eâ de re ac missam ad Synodum Epistolam decretalem, cui Synodus consensisset.

Agitata posteà res est, missis ultrò citróque scriptis; editique Libri adversùs Nicænam Synodum, qui ex Caroli nomine Carolini appellantur. His responsum est ab ipso Adriano pro Nicænis dogmatibus: neque eò seciùs nostri eum Carolo Magno in sententia perstitere.

Neque intereà pro hæreticis aut schismaticis habebantur, qui de re maximâ, nempè de interpretandis primæ tabulæ præceptis dissentirent, quia bono animo rem quærere, non pertinaci studio contendere videbantur. Et Carolus Magnus cum Adriano primo, non tantùm religionis obsequio, sed etiam singulari, atque intimo amicitiæ vinculo conjunctissimus vixit: & interim à Leone tertio sæpè ad auxilium invocatus, & Imperiali Coronâ fuit insignitus: adeò quæ ad fidem spectare viderentur, non in unius Romani Pontificis autoritate, sed in Ecclesiæ universæ consensione posita esse constabat.

Quin etiam imbibita nostrorum animis sub Carolo Magno Rege sententia, sub Ludovico Pio hæsit.

(a) Conc. Francofor. Can. II. T. VII. Conc. Gener. II. Conc. Gall.

Nempè sub eo Principe de Imaginibus conventus habitus est Parisiis; cujus conventûs historiam ex Gestis, vir diligentissimus Sirmundus sic exponit: venisse (a) ad Ludovicum Pium, Michaëlis ac Theophili Græcorum Imperatorum Legatos, atque inter cætera dissidium exposuisse, quod in Ecclesiâ Orientali propter Imagines versabatur; quas alii adorandas, alii non adorandas esse contenderent; eosdem Imperatorum Legatos significâsse, se hâc de causâ Romam etiam ad Pontificem ituros: Ludovicum pacis componendæ studio à Pontifice poposcisse, ut ejus rei gratiâ Parisiis Episcopi convenirent.

Ex hujus conventûs sententia, Ludovicus Pius scripsit Epistolam ad Eugegenium secundum, & Commonitorium ad Hieremiam Senonensem, ac Jonam Aurelianensem suos ad Eugenium Legatos, ex quibus hæc habemus.

Primò ab Episcopis *Collectiones* factas *de Libris sanctorum Patrum*, (b) easque ad Ludovicum perlatas: sic enim scriptum est in ipso Commonitorii initio.

Secundò petitam fuisse licentiam ab Eugenio hujus nominis II. ut Episcopi eas collectiones facerent, quæ Papæ ad Græcorum consulta responsuro adjumento futuræ viderentur. Quâ de re scribit Ludovicus ad Eugenium secundum: *A vestrâ sanctitate petivimus, ut sacerdotibus nostris liceret, de Libris sanctorum Patrum sententias quærere, atque colligere quæ ad eamdem rem, pro quâ iidem Legati* (Græci scilicet) *vos consulturi erant, veraciter definiendam convenire potuissent.*

Tertiò res igitur ita tractabatur, etiam Eugenii II. consensu, ut quæ nondum ultimo atque irretractabili judicio definita esset.

Quartò hæc quidem ad Papam scripta sunt. At in Commonitorio Episcopi jubebantur, ut rem quàm minimâ Pontificii animi offensione tractarent. Verba Commonitorii (c) sic habent: *Ut summoperè caveatis ne nimis resistendo Domnum Apostolicum in aliquam irrevocabilem pertinaciam incidere compellatis: sed obsequendo magis quàm apertè resistendo, ad mensuram deducere valeatis.* Sic & Sedis Apostolicæ dignitatem colebant, & cum Pontifice reverenter tractabant, & ab eo interim in quæstione fidei, *irrevocabilem pertinaciam* metuebant.

Atque hæc acta sunt anno 824. post triginta annos quàm secunda Nicæna synodus habita esset. Ac posteà Franci diutissimè suam sententiam tuebantur. Interim cùm à tot Romanorum Pontificum Decretis recederent, haud minùs se in Ecclesiæ Romanæ Communione ac fide permanere gloriabantur. Adeò dubia, nec dum recepta communi consensu dogmata, à certis exploratisque secernebant. Neque Romanam Ecclesiam, suis licèt Pontificibus cohærentem, errâsse jactabant; quòd abesse putarent eam, quam ad extremum ab Eugenio metuebant, *irrevocabilem pertinaciam.* Nec illis palam dissentientibus, Concilii Nicæni secundi, aut Romanorum Pontificum, qui idem decrevissent, aut etiam Concilium Nicænum comprobâssent, tanquam indeclinabilis objecta est autoritas. Quod satis constaret, nec vocatos eos, & pro lege esset illud, à Nicænâ quoque Synodo positum fundamentum communem fidem, communi consensu stabiliendam. Quare Concilii septimi apud Orientales, re penitùs inquisitâ, inter se consentientes, statim autoritas valuit: apud nostros, rebus paulatim patefactis, & consentientibus Ecclesiis obtinuit: adeò & nostrorum animis inhærebat, & ipsi Romani Pontifices

(a) T. II. Conc. Gall. ad ann. 824. (b) Commonit. ibidem.

(c) Ibid.

ces fatebantur, illud à majoribus acceptum: fidei definitiones Ecclesiæ Catholicæ consensu valere.

CAPUT XXXII.

Octava Synodus Generalis Constantinopolitana quarta æquè ac cæteræ, de Romanorum Pontificum judiciis judicat: traditam sibi à Christo, ut & Romanæ Ecclesiæ ligandi ac solvendi potestatem agnoscit & exercet: post Synodi judicium, nulla jam appellatio, nulla alia spes est.

NOn est hîc prætermittenda generalis octava Synodus, Constantinopolitana quarta sub Adriano secundo summo Pontifice, & Orientis Imperatore Basilio. Etsi enim non de fide propriè, tamen agit de re maximâ, quæ fidem proximè attineat; de initio scilicet Photiani schismatis, totam conturbantis Ecclesiam & in ingens incendium erupturi.

Quis Photius fuerit, quâ violentiâ Ignatium Constantinopolitanum Episcopum, virum sanctissimum oppresserit, & ejus locum invaserit, ut deindè à Romanis Pontificibus compressus, condemnatus, anathematizatus fuerit; quâ audaciâ adversùs Ecclesiam Romanam caput erexerit, omnes sciunt: de eo ejusque sectatoribus penitùs amovendis, quæstio habebatur; totaque adeò Synodus in commendandâ Sedis Apostolicæ autoritate versatur.

Actione III. legitur Adriani II. Epistola ad Synodum: post eam lectionem Sanctissimi Vicarii senioris Romæ dixerunt: est canonicè & Synodicè acta Epistola hæc. Sancta & universalis Synodus dixit; Canonica & ordinata, & plena justitiæ est Epistola quæ lecta est. Solemnis formula & anteriorum Synodorum usu ac traditione repetita, atque ab Apostolicis legatis frequentata.

Actione 4. & 5. leguntur Nicolai Papæ, Adriani Antecessoris, Epistolæ duæ, & Legati meritò contendebant, rem *ex multo tempore esse judicatam*; neque *à Patrum traditionibus posse discedi.* Cæterùm ad tollendam dubitationem omnem, lectis Epistolis, Synodum (a) rogant: *Placetne vobis sensus iste, an non? & si quidem vobis placet, talia sunt nostra & nostræ sedis: quod si apud vos non fuerint acceptabilia, nos tamen super montem excelsum Synodi ascendemus, & exaltabimus in fortitudine vocem nostram, Evangelizantes vobis, & consequentiam quæ facta est*, (id est, rei gestæ seriem, processumque juridicum) *& ore promulgata est sanctorum Patrum nostrorum à gratiâ Spiritûs Sancti; Ad hæc quid dicit sancta Synodus? Sancta & universalis Synodus exclamavit; recipimus omnia; valdè quippè sunt discreta & congrua, & consona Ecclesiasticis Regulis.* Ita sanctæ Synodi accipiunt, & sanctæ sedis decreta, & monita Legatorum, facto examine ratione perfectâ.

Actione 6. Episcopi, (b) qui Photio se obligatos putabant, ab his vinculis per hæc verba Synodi liberantur: *Sanctissimi vicarii senioris Romæ, & nos, qui reliquarum sedium vicarii sumus, hæc omnia dissolvimus; gratia Domini nostri Jesu Christi, qui dedit nobis summi sacerdotii potestatem justè & congruè ligandi atque solvendi.* Addunt: *Spiritus enim Sanctus, qui locutus est in sanctâ Romanâ Ecclesiâ, credimus quod & in Ecclesiis nostris locutus extiterit.* En Episcopalis cœtûs à Christo profectam, & unà cum Romana sede exercitam supremam Ecclesiæ potestatem!

Aderat sacro cœtui Basilius Impera-

Cc 2 tor,

(a) Ibid. act. V. (b) Ibid. Act. VI.

tor, ad quem Romani vicarii, memoratis Nicolaï primi & Adriani secundi judiciis Canonicis, hæc loquuntur: *Sanctissimus Adrianus nos famulos suos direxit in hanc urbem ad manifestationem veri & justi judicii, in conspectu Imperii vestri, & sanctæ universalis Synodi: ita ut non habeant vocem repedationis vel appellationis; sed quemadmodum jam judicati sunt, & addicti in sæculum maneant.*

En tantùm per Synodum universalem appellationis sublata spes omnis; neque à decreto resilire datur, sed fixa & æterna manet sententia. Quid ampliùs? Sic se habet Ecclesiasticorum Judiciorum ratio, non tantùm in fidei quæstionibus, sed etiam in iis, quæ statum & pacem omnium Ecclesiarum spectant.

CAPUT XXXIII.

Concluditur argumentum ab octo primorum Conciliorum autoritate repetitum: eorum acta adversarii nec considerâsse videntur. Sancti Gelasii & sancti Gregorii locus de irretractabili Ecclesiasticorum judiciorum autoritate.

Eam traditionem deductam ab Apostolis ad octo prima generalia Concilia manâsse vidimus. Quæ quidem octo Generalia Concilia totius Christianæ doctrinæ ac disciplinæ fundamenta sunt; quorum prima quatuor, haud secùs ac quatuor Evangelia, post sanctum Gregorium (a) Ecclesia venerata est. Neque minor cæteris cultus, cùm eodem spiritu acta, parem autoritatem obtineant. Quæ octo Concilia magno unanimique consensu definiendi vim irrefragabilem, non aliâ re, quàm in Patrum consessione posuerunt. Inter quæ sex ultima, Romani Pontificis prolatam etiam de fide sententiam, ad examen legitimum, sede Apostolicâ probante, revocârunt; Quæstione constituta in hanc formulam eane decreta rectè habeant, nec ne? ut in actis legimus.

Conticescant igitur Stapletonus & Autores doctrinæ Lovaniensium relati, atque eos secutus Auctor Anonymus de Libertatibus Gallicanis, qui hæc pronuntiant (b) contra *gestorum fidem*: *in istis Conciliis omnibus, præjudicatam Romani Pontificis sententiam, pro normâ & regulâ fidei habitam*: quodque idem est; *Apostolicæ sedis dogmaticam ad Synodum Epistolam locum habuisse plenæ atque irretractabilis definitionis.* Quo uno testantur Synodalia gesta nunquam à se attento animo, sanove judicio esse perlecta: quippe quæ dogmaticarum Epistolarum legitimam retractationem examenque contineant.

Non ita unquam Synodi generalis judicium retractatum vidimus, sed omnes statim in obedientiam pronos: neque unquam cuiquam, post illud examen, inquisitionem novam fuisse concessam, sed intentatam pœnam. Sic Constantinus; sic Marcianus; sic Cælestinus; sic Leo; sic alii omnes, quod in gestis vidimus. Hæc certa & inconcussa orbis Christianus agnovit.

Huc accedit illud sancti Gelasii (c) egregii Pontificis: *Bona Synodus verèque Christiana semel acta, nullâ nec potest, nec debet novæ Synodi iteratione convelli.* Atque iterum: *Bona Synodus, nulla causa est, cur alia debeat Synodo retractari, ne ipsa retractatio ejus constitutis detrahat firmitatem.* Sic stant

(a) Greg. lib. 1. Epist. 24.

(b) Tract. de lib. Eccles. Gall. lib. 7. C. 4. 15. (c) Epist. 13. ad Episc. Dard. 1. Conc.

ſtant irretractabilia, quæ ultimo & certo Eccleſiæ judicio conſtant. Convellitur enim illud Spiritûs Sancti judicium, quoties iterato judicio retractatur. Tale autem eſt judicium à Romano Pontifice prolatum, ut novo judicio retractatum fuerit. Non ergo eſt illud ultimum & certum Eccleſiæ judicium.

Neque verò obſcurior eſt illa ſententia Gregorii Magni quatuor Synodos Generales Evangeliis quatuor (a) comparantis: additaque ratio: *Quia cùm univerſali ſunt conſenſu conſtituta, ſe & non illa deſtruit quiſquis præſumit, aut ſolvere quos ligant, aut religare quos ſolvunt.*

Jam igitur noſtra quæſtio antiquorum Conciliorum ac Patrum traditione finita eſt. Placere debet omnibus Romani Pontificis ſecundum Concilii Florentini Decretum explicata poteſtas, ex Conciliorum Generalium praxi. Patet (b) diſcrimen ingens inter Conciliare & Pontificium judicium, cùm poſt Conciliare nulla quæſtio, ſed ſola ſuperſit captivati intellectûs obedientia; Pontificium verò ita comprobetur facto examine, ut ſi detur locus improbari poſſit, quod erat demonſtrandum.

CAPUT XXXIV.

Alia Concilia generalia memorantur; in iis perſtitit antiqua traditio, ut ſummæ quæſtiones ad Concilia generalia referrentur, nec Pontifex decerneret, niſi ſacro approbante Concilio: referuntur quatuor Lateranenſia Oecumenica Concilia ſub Cæleſtino ſecundo, ſub Innocentio ſecundo, Alexandro tertio, Innocentio tertio: & Lugdunenſe primum ſub Innocentio quarto.

(a) Lib. 1. Ep. 24. (b) Decret. univ. Eugen. IV. in Conc. Floren.

POſt primas octo Synodos generales ſummâ diligentiâ pervolutas, in promptu eſt judicare de aliis ex earum ſententiâ, quas & actis luculentioribus notas eſſe, & Apoſtolorum ævo propiores, facem cæteris prætuliſſe conſtat. Et tamen ex ipſis poſterioris ævi ſecutis Conciliis demonſtramus perſtitiſſe in Eccleſiâ Catholicâ antiquam traditionem, ut ſummæ quæſtiones ſummiſque animorum diſſenſionibus agitatæ ad Concilia generalia referrentur.

Id ſingulare habent pleræque ex his poſterioribus Synodis, ut eas Romanus Pontifex præſens habuerit, ejuſque nomine dicta ſententia ſit, non aliter tamen, quàm *ſacro approbante Concilio.* Quâ formulâ declaratur, definitiones editas & Canones conditos, nonniſi conſentiente & approbante Concilio pro pleno Eccleſiæ Catholicæ judicio valituras.

Jam ergo illas Synodos ordine recenſemus, enarramuſque geſta, quantum quæſtioni noſtræ erit neceſſarium, quod erit facillimum cùm pauca habeamus.

Quæſtio de inveſtituris ingens toto orbe incendium concitaverat, multiſque ad fidem pertinere videbatur, quod aliquatenùs verum eſt. De pace ſæpè actum inter Caliſtum II. & Henricum quintum Imperatorem, eamque ſummus Pontifex in Concilio (c) Rhemenſi, plus trecentis Epiſcopis congregatis, eorum *judicio atque ſententia confirmare voluerat;* ut ipſe in eâdem Synodo profitetur. Verba notanda ſunt, *ex eorum ſententiâ atque judicio*, prorſùs ex antiquæ diſciplinæ ratione, ſed quod Rhemis inchoatum, in (d) Lateranenſi I. generali Concilio conſummavit anno 1122.

Sub Innocentio ſecundo non ſolùm infando Petri Leonis ſchiſmate Eccleſia laborabat, ſed etiam auctore Petro de Brueis hæreſes ubique pullulabant eæ, quæ poſtea

(c) Conc. Rhem. ſub Caliſt. II. t. 10. Conc.
(d) Conc. Later. 1. gen. t. 10. Concil.

postea per Albigenses in majus incendium eruperunt. Arnaldus Brixiensis in ipsâ urbe, non solùm seditiones agitabat, sed etiam hæreses seminabat. Igitur ad schismatis reliquias extinguendas totque hæresium nascentium dira initia comprimenda, atque instaurandam tot turbis collapsam disciplinam, summus Pontifex Concilium (a) Generale Lateranense II. habuit anno 1135.

Alexander tertius cùm hæreses & schismata succrescere cerneret, ipse Octaviani Apostatici Pontificis schismate, diu agitatus, eam quæ schismatibus occurreret deinceps Romani Pontificis eligendi formam, Concilii generalis approbatione sancivit; damnavit hæreses quæ ab Albigensi tractu inauditis fraudibus diffundere se cœperant, ac labentem magis magisque disciplinam munire voluit. Harum rerum gratiâ, Concilium Generale (b) Lateran. III. convocavit anno 1180.

In convocationis Litteris hæc habentur: in Ecclesiâ pullulare germina vitiorum, Zizaniâ crescere, quæ germen bonum suffocare nituntur, horum evellendorum curam Episcopis quidem omnibus, *multò tamen fortiùs imminere Romanæ urbis Antistiti, quia Domino Jesu Christo, ut Caput esset Ecclesiæ in Beato Petro accepit, & de pascendis Dominicis ovibus, & fratribus confirmandis expressum & speciale noscitur habuisse mandatum.* Unde ipse de diversis partibus personas Ecclesiasticas evocavit, quarum præsentia & Concilio quæ fuerint salubria statuantur, & quod bonum secundum consuetudinem antiquorum Patrum provideatur & firmetur à multis: quod si particulariter fieret, non facilè posset plenum robur habere. Sic ad officium confirmandi fratres id pertinere intelligit, ut Concilio generali habito Decreta firmentur à multis, ac facilè plenum robur habeant, cùm statim elucescat illa consensio, in quâ firmitudinem Christus collocavit.

In Concilio generali (c) Lateranensi IV. sub Innocentio III. primùm explicatur Catholica fides de unitate sanctissimæ Trinitatis adversùs Joachimum Abbatem: Almarici etiam Doctrina condemnatur, non tam hæretica quàm insana. Eucharistiæ mysterium ac mira illa ab omni ævo credita panis vinique conversio significantissimo transubstantiationis vocabulo explicatur: Conduntur Canones quibus Ecclesiastica disciplina reformetur. Christiani denique omnes ad sacrum bellum & ad Hierosolymam recuperandam incenduntur: quas duas postremas Concilii convocandi causas Innocentius commemorat, nullique Canones labentibus sæculis magis invaluere, quàm ii quos tanta Synodus constituit anno 1215.

Innocentius IV. ad Fridericum Imperatorem deponendum Concilium generale Lugdunense I. convocavit, quo in negotio quàm nullam personam Episcopi egerint, suo loco referimus. Cætera verò quæ verè & liquidò Ecclesiastica asserit, Synodo approbante facta, anno 1245.

CAPUT XXXV.

Concilium Lugdunense II. sub Gregorio X. de reconciliandis Græcis: hujus acta præcipua referuntur.

ANno 1274. Gregorius X. cùm Græcos in Ecclesiæ Romanæ unitatem reducturus esset Concilium Generale Lugdunense II. convocavit. Huc accedebat terræ sanctæ vastitas, ac morum subversio in Clero & in populo tanta,

(a) Conc. Lat. II. gen. t. Conc. (b) Conc. Lat. III. gen. t. Conc.

(c) Conc. Lat. IV. gener. T. Conc. &c.

ta, ut non cerni ſed palpari videretur. His convocationis cauſis expoſitis hæc addit: (a) *Et quia ſalubre in his adhiberi remedium intereſt generaliter omnium, nos cum fratribus noſtris tractatu præhabito, prout tantæ neceſſitatis inſtantia exigebat generale Concilium, ſicut imitatione digna ſanctorum Patrum conſuetudo laudabilis, longæque obſervationis exemplum nos inſtruit, opportuno tempore decrevimus congregandum ut in eo tam circa præmiſſa, quàm circa cætera quæ ſalutem reſpiciunt animarum, illa, Deo auſpice, communi conſilio inveniatur proviſio, & ejuſdem Concilii approbatione roboretur*: Et hoc ex antiquâ diſciplinâ, ut quod intereſt omnium, id eſt, cauſæ generales, omnium conſilio procuretur, autoritate & approbatione roboretur, *tantaque* interdum *neceſſitas*, ut non alio remedio ſuccurratur.

Jam quod erat maximum, quid in reconciliandis Græcis actum ſit, compendio memoramus. Ac primùm allatæ (b) ſunt Litteræ Michaëlis Palæologi Imperatoris totius Eccleſiæ Orientalis ſcriptæ nomine. His repetitur Symbolum, cum additione *Filioque*, cætera Latinos inter & Græcos controverſa eo modo finiuntur, *quo docet & prædicat ſacroſancta Romana Eccleſia.*

Rogat deinde Imperator, ut Orientalis Eccleſia dicat Symbolum eo more, quo ante ſchiſma dicebat; non additâ ſcilicet particula *Filioque*, permaneatque in ritibus, *quibus* ante ſchiſma utebatur, *qui non ſunt contra fidem.*

Hac fide Græci recipiuntur: ſit Canon, quo *ſacro approbante Concilio reprobantur, qui Spiritum Sanctum à Patre Filioque tanquam ex uno principio procedere negaverint.*

Hæc igitur erant quæ Concilii generalis autoritatem requirebant; fides nondum hactenùs ab Eccleſiâ declarata de Spiritu Sancto, *qui à Patre Filioque procederet*; *tanquam ab uno principio*: utque nihilominùs Græci Symbolum recitarent quo more ſolebant, atque in ſuis ritibus permanerent: quæ Græcis ſine Concilii generalis aſſenſu & autoritate ſatis firma eſſe non crederent.

(a) Ep. Greg. X. ad Patr. Epiſc. t. Conc.
(b) Ibid.

CAPUT XXXVI.

Decretum Concilii Lugdunenſis II. *de Papæ autoritate producitur: oſtenditur nihil favere adverſariis.*

PAulò diutius immorandum in eo loco quo Græci Romani Pontificis primatum confitentur: quo loco adverſarii noſtram ſententiam confutari vehementiſſimè aſſerunt. Quare locum integrum producimus.

De hoc ergo primatu hæc Imperator; hæc Epiſcopi Græci per ſpeciales nuntios profitentur: *Ipſa quoque ſancta Romana Eccleſia ſummum & plenum primatum & principatum ſuper univerſam Eccleſiam Catholicam obtinet, quem ſe ab ipſo Domino in B. Petro Apoſtolorum principe, ſive vertice, cujus Romanus Pontifex eſt ſucceſſor, cum poteſtatis plenitudine recepiſſe veraciter & humiliter recognoſcit, & ſicut præ cæteris tenetur fidei veritatem defendere, ſic & de fide, ſi quæ ſubortæ fuerint quæſtiones, ſuo debent judicio definiri.* Addunt de appellationibus in quibuſcumque cauſis atque negotiis. Subdunt: ad hanc autem Romanam ſcilicet Eccleſiam, ſie poteſtatis plenitudo conſiſtit, quod Eccleſias cæteras ad ſollicitudinis partem admittit: quarum multas & Patriarchales præcipuè diverſis privilegiis honoravit. Suâ tamen obſervatâ prærogativâ, tum in generalibus Conciliis, tum in aliquibus aliis ſemper ſalvâ. His Prælati Græci, datâ ſpeciali Epiſtolâ conſentiunt.

Hæc

Hæc fusè retulimus, quibus adversarii maximè gloriantur: quàm immeritò vidimus cùm de Florentino Concilio ageremus, in quo eadem, quod ad rerum summam attinet, repetuntur.

Sanè docebimus à nostris in summo Pontifice agnosci plenitudinem potestatis, neque id prohibere quominùs ea potestas ab universali Concilio dirigatur & secundùm Canones exerceatur, quod etiam ex Concilio Florentino sæpè probavimus.

Quàm vero aptóque sensu Romanus Pontifex super (a) universam Ecclesiam primatum ac principatum obtineat ex Concilii Constantiensis certo atque à Martino V. expressè approbato dogmate, & ex Concilii Florentini doctrina, & ex adversariorum consensu ostendimus.

Quod autem ad Pontificiam infallibilitatem trahant illud: *Subortæ quæstiones suo debent judicio definiri*; nec id quidem advertunt, quod antecesserit, nempè, id *sicut præ cæteris tenetur veritatem defendere, sic etsi quæ de fide subortæ fuerint quæstiones, suo debent judicio definiri.* Ergo ut non solus, sed *præ cæteris*, tenetur defendere fidei veritates: sic profectò non solus, sed *præ cæteris* quæstiones definire debet: sic scilicet ut præcipua illius autoritas sit, ut habita Synodo ipse præeat, communemque sententiam, suo quoque nomine edat, pronuntiet, exequatur: quod Clerus Gallicanus cum omnibus Catholicis confitetur.

Sed fortè vim facient in illo verbo *definire* quod est in Concilio Lugdunensi positum: cùm profectò definire nihil aliud sit, quàm definitivam, ut aiunt, ferre sententiam: quod non modò supremo atque ultimo judici, sed etiam aliis competit, superioris autoritate salvâ. Certè definire ac determinare pro eodem habentur. Quis autem Theologus non audiit determinationes sacræ Facultatis, aut quis eas propterea infallibiles cogitavit, definit, determinat, qui tota sua qualiscumque est autoritate judicat. Quantum ea definitio ac determinatio valeat, non ex iis præcise verbis, sed ex aliis rebus, quas sæpè memoravimus, repetendum.

Quem ergo ex his Concilii Lugdunensis verbis sensum affingunt, ut Pontifex *solus* ut *infallibili judicio* definiat primum id de suo addunt: tum ab ipso Gregorio, Lugdunensi Concilio, ipsaque Græcorum sententia refelluntur.

Et Gregorius quidem non id sibi tribuit, ut solus definiat fidei quæstiones, qui ad eas definiendas Concilium generale congregavit, fidemque nonnisi *sacro approbante Concilio* exposuit, statimque professus est, in ipsâ convocatione Concilii, quæ essent decernenda, etiam circa fidem & schisma Græcorum, ejusmodi fore, ut *approbatione Concilii* roborentur. Cur verò tantus in ciendis Patribus toto orbe labor si unius Pontificis autoritate hæc robur obtineant? Id ergo voluit à se quidem *præ cæteris*, sed etiam *approbante Concilio*, quæstiones definiri.

Tum nec Græci tulissent, ut pro certo fidei articulo figeretur, Papam vel solum esse infallibilem, quod hactenùs nullo in Symbolo, nulla in definitione fidei scriptum haberetur.

Et quidem mens Græcorum fuit, ut ea omnia Papæ tribuerent, quæ ante schisma tribuissent; disertè enim scriptum legimus in (b) Epistolâ Episcoporum ad Gregorium X. *Nihil denegamus eorum quæ ante schisma præstabant Patres nostri.* Neque quidem aliud Latini, aut ipse Pontifex postulabat, neque profectò promoverent, sed disturbarent concordiam, si Græcis concordiæ maximè obluctantibus cùm articulum proponerent, qui & an-

(a) Sup. l. 5. c.

(b) Epist. Græc. ad Greg. X. Conc. Lugd. II. t. conc.

& ante schisma inauditus fuisset, & gravissimus omnium videretur.

Habemus apud Pachymerum (a) graves sub Michaële Palæologo Patriarchæ & Antistitum Græcorum contentiones de pacis conditionibus; habemus sub Andronico graviores pacis jam factæ criminationes Patriarchæ, qui paci obsisterent, sub Michaële depositi: depositus sub Andronico Patriarcha Joannes Veccus, qui pacem approbâsset. Sub Michaële non ferebant Papæ nomen inter sacra recitandum: gravissimi flagitii loco objectabant fuisse recitatum, quòd hæresis auctor Papa videretur; quantò graviùs vociferarentur in pacis conciliatores, & Michaëlis asseclas, si quod inauditum erat, Papam infallibilem prædicâssent? Non id autem queruntur, non id in Palæologo, non id in Andronico Pachymerus harum rerum scriptor diligentissimus attigit: non id habent tam multa per eam ætatem pro pace & contra pacem divulgata scripta, ab eodem Pachymero aliisque recitata: non ergo id quisquam in animum induxerat.

CAPUT XXXVII.

Idem ex Græcorum in Basileensi & Florentinâ Synodis doctrinâ, Eugeniique Papæ ac Latinorum consensu ostenditur.

Libet hîc reminisci ea, quæ de Græcorum sententiâ ex actis (b) Basileensibus & Florentinis (c) ostendimus: „Non posse unionem fieri „nisi in Synodo universali; in quâ „Occidentalis Orientalisque Ecclesia „conveniant Ecclesiam in unum congregatam (d) de rebus dubiis judicare: communi consensu sententiam „ferre: communiter hæc agi & quæ „communia sunt, communi consensu „terminari oportere, plurimorum sententiam prævalere, sanctam Ecclesiam „in sacris dogmatibus nullo modo „posse errare, communi quidem ac „Synodica consideratione utentem „. Hæc Græci profitentur, quæ usque adeò ipsi Eugenio IV. probata erant, ut hæc ad Græcos loqueretur: (e) *Proferatur liberè veritas per Sacramentum, & quod pluribus videbitur, hoc amplectamur & nos & vos.* Quæ neque Græci, neque Eugenius dicerent, si Papam vel solum infallibili judicio quæstiones definire, jam inde à Lugdunensis Concilii tempore constitisset.

Quid hîc adversarii respondebunt? an Græcos fidem Lugduni professos, tribuisse Papæ, vel soli, infallibile judicium? Florentiæ congregatos ab eâ sententiâ recessisse? aut ab eis plura Lugduni quàm Florentiæ fuisse postulata? quo quid absurdius?

Quid quod Constantiensia (f) decreta, quæ tuemur, in Concilio Florentino confirmata fuisse ostendimus. Revolvantur ea quæ de decretali; *Moyses*, in eo Concilio comprobata, deque decreto unionis ibidem condito, suo loco dicta sunt, & quandoquidem Florentini Concilii mentio semel incidit attexamus ea quæ ad illud spectant. Etsi enim nondum hùc nos temporum series, rerum tamen ratio nexusque deducit. In ea ergo Synodo Gregorius Scholarius vir doctissimus, atque unus Græcorum omnium ad pacem propensissimus, ad eam affectandam, suos ita adhortatur: „Si effeceretis ut verè œcumenica Synodus habeatur, ex quo „etiam

(a) *Greg. Pachym.* in vita *Palæol.* l. 5. c. 11. & seq. (b) Conc. Basil. Seff. 24. Aug. Patr. hist. c. (c) Conc. Flor. Seff. 25. T. 12. Conc.

(d) Sup. L. X. C. (e) Conc. Flor. Seff. 25. Sup. L. 10. ibid. (f) Sup. lib.

„ etiam fiat, ut firma sint quæ à vobis fuerint decreta: Nemo quidquam „ de rebus definitis in dubium vocans, fieri unquam auctor schismatis voluerit & Ecclesiam sciens id animadversuram & pœnas ab œcumenicâ Synodo constitutas reformidans, toto terrarum orbe idem sentiente „. Et aliâ oratione ad eosdem habitâ, dum adhuc de pace ageretur, ait, peracta œcumenica Synodo, fore omninò ut qui sapiant hæc dicant diffidentibus: (a) *Omnis Christianorum Ecclesia de rebus anteà controversis consentit, & præter vos, hujus œcumenicæ Synodi decreta omnes honorant, existimantes impossibile illam errâsse*. Ac paulò pòst: *universam verò simul errare Ecclesiam & veritatis lumine defici impossibile est*. En in quo verum robur: & invictam firmitudinem collocarent, in Ecclesiâ nempè Catholicâ & ejus Concilio œcumenico; non profectò in solo Romano Pontifice quos talia sentientes Eugenius IV. & Latini susciplunt.

At enim objiciunt duos viros præstantissimos in eâdem Synodo differentes, Rhodium Archiepiscopum & Julianum Cardinalem; & Rhodius quidem pro additamento, *Filioque*, certans ait; Latinorum Patres id multa cum reverentia suscepisse, *quod explanavit Romana Ecclesia: Sedem Petri solam esse in qua potestas sit explicandi fidem: ab hâc ipsâ Ecclesiâ cujus est explicare omnes fidei veritates, susceptam esse hanc de Spiritûs Sancti processione veritatem*. Quæ omnia eò pertinent, ut sedi Apostolicæ id incumbat officii, neque sine ejus autoritate fidei veritates definiri possint. Quod tamen officium, si sola præstare posset, seclusa Ecclesiæ Catholicæ consensione & autoritate, non erat cur Eugenius Florentinam Synodum convocaret, in eaque testaretur valituram eam fidem, ipso etiam præsente, quæ frequentis Synodi sententia ac testimonio vinceret.

Quod autem etiam Julianum Cardinalem objiciunt, hinc factum, quod Binianæ Editionis interpretationem secuti pessimam, Græca non consuluerint. At si sequamur eam, quam in editione Romana (b) ex Græcis expressam habemus interpretationem, quid erit quod objiciant? nempè hæc Juliani verba sunt: *Subortâ fidei quæstione, Romanum Pontificem debere ac teneri eam declarare*. Quis enim hoc nesciat? *Si error emerserit, Papæ necessitatem in eum benedicendi populos Catholicam veritatem*. Quis non amplectatur? *illo docente omnes Synodos & Ecclesiam universam debere hujusmodi veritatem sequi*. Veritatem certè quam in ejus definitionibus recognoscant, ut in Leonis Magni Epistolâ factum vidimus. Quo quid est certius? summa ergo doctrinæ, quam Julianus tradidit, hæc est; officium esse Romani Pontificis docere veritatem; Conciliorum officium, eo maximè præeunte, veritatem sequi, eumque in Ecclesiâ consuetum esse ordinem docendæ veritatis: Quod & Parisienses ubique & Ecclesia Gallicana maximè prædicant.

Nihil agit, inquies, si id tantum velit. Imò verò id agit, ut constet Latinos nihil novi molitos, qui Romanum Pontificem ritè officio functum, ac de Spiritûs Sancti processione vera & antiquitùs tradita prædicantem, pro Ecclesiastico more, autorem secuti sint. Quid si officio non fungatur, nec veritatem doceat? etiamne aberrantem sequi tenerentur? Id fieri nequit, inquies; Jam id tu quidem dicis, non ipse Julianus.

At enim Julianus, inquis, sancti Agatho-

(a) Idem. Orat. II. ad eosd. ibid.

(b) T. 4. Conc. Editi. Rom. Sess. 7.

thonis verba refert asserentis, *omnes Synodos Romanorum Pontificum doctrinam secutas:* Indiscussamne, an examinatam, & factâ demùm discussione firmatam. Examinatum certè, ut vidimus; atque hinc in ipsâ sexta Synodo, susceptum Agathonem, damnatum Honorium. Quæ si à Juliano contempta aut ignorata fingis, id sanè efficis, ut ne audiendus quidem esse videatur.

Meminerimus sanè Julianum Cardinalem eum esse, quo Præside, Constantienses Canones, Basileæ toties innoventur. Qui eorum autoritate Eugenium perpulerit, ad revocandam Basileensis Synodi dissolutionem; qui proinde crederet ac vehementissimè assereret, Papam etiam in fidei causis subesse Concilio: non ergo per se infallibilem. Atque à posterioribus quidem Basileensibus gestis post translationem, ab anterioribus verò, ipso auctore, gestis recessisse unquam, non ipse, non ullus alius testis memoravit.

Atque ut jam mittamus doctissimum quidem, sed tamen unum hominem Julianum; non aliter sensit Græcorum ac Latinorum Patrum multitudo, à quibus quippe vidimus, definiendæ Catholicæ veritatis autoritatem & vim, in communi deliberatione & consensione collocatam.

Et Marcus quidem Ephesius, aliique in Synodo Florentinâ ineundæ initæque pacis inimici, de Papa quidem multa, illud verò nunquam objecerunt; quòd eum infallibilem Conciliisque omnibus superiorem fecissent; aut in ipso solo vim omnem reponerent, adeò hæc nemo cogitabat.

Ergo fixum illud, Græcorum Latinorumque simulque Lugdunensis atque Florentini Concilii collatis sententiis, à Papa veritatem defendi, & quæstiones definiri oportere; *præ cæteris* quidem, ut est in Lugdunensi Concilio positum: ita ut ipse præeat, etiam in Conciliis œcumenicis: cæterùm stare omnia invicto robore, si Patrum condecernentium & conjudicantium consensus accesserit. Quò & Gallicana Ecclesia & omnis nostra disputatio collimavit.

CAPUT XXXVIII.

Viennense Concilium sub Clemente V. Ejus ævi scriptor nobilis Guillelmus Mimatensis Episcopus, Speculator dictus, à Papis jussus de habendo Concilio scribere, quid senserit.

Anno 1311. à Clemente V. Viennense generale Concilium celebratum est: anno verò 1307. in tanti operis apparatu Guillelmus Durandus, Episcopus Mimatensis, juris Pontificii interpres nobilis, ab eodem Pontifice jussus, tractatum edidit alio loco memoratum de celebrando Concilio, cujus hæc summa est: (a) *In Concilio œcumenico tractandum imprimis, de reformandâ & corrigendâ Ecclesiâ, tam in Capite quàm in membris. Quòd Episcopi potestatem receperunt à Deo, à quo Episcopi, loco Apostolorum constituti sunt, in singulis Civitatibus: quòd regenda sit Ecclesia secundum generalem ordinationem universalis Ecclesiæ à Deo procedentem & ab ejus Apostolis, sanctis Patribus, generalibus & specialibus Conciliis & Romanis Pontificibus approbatam: ut Ecclesia Romana nulla jura Generalia deinceps conderet, nisi vocato Concilio generali*; quod de decennio in decennium vocaretur; cùm illud quod omnes tangat, ab omnibus approbari debeat, itaque vocandum esse; quandocumque aliquid ordinandum esset

(a) Dist. penult. n. 50.

esset de tangentibus communem statum Ecclesiæ vel jus novum condendum: sic fore ut Ecclesia Romana floreat, vigeatque si omnia sibi vindicet, omnia perdituram, quæ fusiùs alibi recensita, nunc in pauca concludimus, ut fixum maneat, in iis quæ universam Ecclesiam spectant, quorum numero prima est fides, summam autoritatem ipsa consensione constare, neque aliter per ea tempora fuisse creditum.

Ex his patet sensus Clementinæ unicæ, in Concilio Viennensi editæ, *de summâ Trinitate ac fide Catholica*, quæ incipit: (a) *fidei Catholicæ*: ubi Pontifex de Christi latere post mortem percusso quæstionem tractans, sic docet: *Nos igitur ad tam præclarum testimonium, ac sanctorum Patrum & Doctorum communem sententiam, Apostolicæ considerationis, ad quam duntaxat hæc declarare pertinet, aciem convertentes, sacro approbante Concilio declaramus &c.*

Hanc igitur autoritatem nobis objiciunt, cùm clarum sit illud, *duntaxat*, intelligi, hæc sine sede Apostolica tractari non posse: alioquin excluderetur etiam Concilium, quo approbante ista definiuntur atque roborantur. Nec valerent ea quæ semper, atque illo præsertim tempore valebant, ut quæ universalem Ecclesiam tangerent, ab universali Ecclesia communi consensu decernerentur; quibus vel maximè contineri fidem consentiunt omnes. Nam & in hujus Concilii, ut etiam in Lugdunensis Convocatione scriptum erat, *circa ea quæ tangerent statum fidei catholicæ, faciendam provisionem, quæ approbatione Concilii roboretur.* Horum ergo declaratio ad Concilium pertinet, cujus est eam roborare & approbare; adeoque in omnibus sacri Concilii autoritas, cum autoritate Pontificia conjungitur, atque in eâdem convocatione, a Clemente V. decernitur; *omnia quæ correctionis & reformationis limam exposcunt, ad ejus notitiam deferenda, ut in examen deducta, Concilii correctionem & directionem recipiant opportunam.* Et alio diplomate prorogat Concilium, quia quæ in eo tractanda sint, non sunt præparata satis, *quòd in examen Concilii valeant introduci.* Certum igitur etiam ea quæ ad fidem pertinent, eoque nomine Sedis Apostolicæ considerationem poscerent, Romano Pontifice auctore, vel Concilii quoque non tantùm in considerationem, verùm etiam examen hic deduci oportere.

(a) Clem. lib. 1. T. 1.

CAPUT XXXIX.

Lateranensis Synodus sub Julio II. ex eâ Conciliorum necessitas & autoritas.

SEquuntur Concilia quatuor, Pisanum, Constantiense, Basileense, Florentinum, in quibus eam quam tuemur sententiam, non modò ex antiquâ traditione susceptam, sed etiam expressè judicatam fuisse satis ostendimus, ut jam ne verbum quidem hîc addere libeat.

De Concilio Lateranensi sub Julio secundo & Leone decimo, multa jam diximus, quibus hoc etiam addi placet.

Primùm quidem ad reformandam Ecclesiasticam disciplinam, adeò visam esse necessariam Concilii generalis autoritatem, ut Cardinales Julium secundum ad illud, post biennium à creatione suâ, celebrandum juramento adigerent.

Et ille quidem quominùs id faceret, legitimo impedimento teneri se causabatur.

batur. At Maximilianus Imperator, & Ludovicus XII. Francorum Rex, qui cum eo Bellum gererent, quosdam Cardinales instigârunt, qui quidem fœdis ludificationibus irrideri Christianum orbem questi, Concilium indixerunt. Pisis inchoârunt, paucissimis cum Episcopis pulsi, fatigatique omnibus locis, ac Maximiliano ad Pontificias partes transeunte, laceram ac miserabilem Synodum Lugdunum transtulerunt, atque improspero eventu agitârunt; quo tempore Julius II. Concilium Lateranense convocavit, ad Ecclesiæ exaltationem, unitatem & reformationem; schismatum verò & hæresium totalem extirpationem; invitavitque omnes, ut *ad tam laudabile ac necessarium opus accederent.* Itaque Concilio convocato, viri tota Italia celeberrimi coram ipso Julio orationes habuere, quibus Conciliorum Generalium utilitatem ac necessitatem mirificè commendarent.

Ægidius Viterbiensis (a) Augustiniani ordinis Generalis, in ipsis Concilii initiis dictorum se profitetur de Synodo, *& quàm Ecclesiæ commoda semper sit & quàm nostris temporibus necessaria* tum mira eloquentia prædicat: *Sancti Spiritûs lucem Synodis omissis extingui, habitis accendi & recuperari.* Mox: *absque fide Deo placere non possumus, atque sine Synodis stare non potest, absque Synodis igitur salvi esse non possumus.* Falsum & nimium, si absque Synodis & consensione Ecclesiæ fides valeat. Addit exempla, cum tribus maximis coortis hæresibus, *quæ tres rerum credendarum radices evellere* conarentur; *nulla*, inquit, *effugiendi, nulla evadendi inventa est via, nisi Nicæna Synodus.* Deinde: *Jam de fide dixi, quæ utique nulla esset, si Synodi Institutio non fuisset.* Tum illud: *Per Synodos*, inquit, *redit ad mortales Deus. Nam si dixerat, ubi duo vel tres meo nomine convenerint, ad eos venio interque eos sum: quanto huc lubentiùs se conferet, quò non duo tantùm vel tres, sed tot Ecclesiæ capita proficiscuntur!* Denique moribus in deterrima quæque prolapsis tot infaustos eventus, ipsamque Ravennatem cladem voces esse, *monentis Dei ac præcipientis, ut*, inquit, ad Pontificem sermone converso, *Synodum habeas, ut Ecclesiam emendes &c. ut denique post tot mala, tot incommoda, totque calamitates, principem Christum audias, Patro posterisque Synodum ostendentem, ut unicam omnium malorum medicinam singularem periclitantis naviculæ portum, solam Reipublicæ confirmandæ rationem.*

Cæteri qui in eâdem Synodo perorârunt, dispari eloquentiâ, eodem fere sensu, Concilia necessaria demonstrârunt. Alexius Episcopus Melphitanus: (b) *De rebus ponderosis & dubiis summum caput*, Romanus scilicet Pontifex, *ut communis omnium Magister & doctor consulebatur: quo fiebat, ut si quando hæresis vel alia res gravis & perniciosi exempli alicubi oriretur, præsertimque religionem & publicè leges offenderet, ad illam vestigio reprimendam Patres undiquè, præcipuè tamen probatissimi, eruditissimi, ac integerrimi quique accersebantur, & ad locum tempusque aptum à Capite delectum, & ab ipsis approbatum conveniebant:* adeò etiam in loco designando Patrum approbationem requirebat. In quo autem vis esset exponit his verbis, *omnia simul prospicientes, & singula sedulò scrutantes, & ponderantes, ut quæ ad omnes pertinerent, ab omnibus reciperentur, vel eliminarentur.* Hâc igitur ratione, hac consensionis Ecclesiæ autoritate extinctas hæreses, Canones conditos, *quibus non*

(a) Ibid.

(b) Sess. III.

minor fides & autoritas quàm ipsis Evangeliis attributa est; & quorum si quà à nobis ratio curave haberetur, ad has sordes fœditatemque morum, ad quas per eorum contemptum, & Conciliorum intermissionem devenimus, non utique deventum fuisset.

Unus Cajetanus ita peroravit ut nihil de Conciliorum necessitate diceret; quippè, qui unus, ut videtur, in una Romani Pontificis potestate & fidem & mores & omnia collocaret.

CAPUT XL.

Post Lutheranam pestem, Concilii generalis habendi necessitas ab omnibus, atque adeò à Romanis Pontificibus agnoscitur: Eâ re Concilium Tridentinum convocatur.

CÆterùm postquam Lateranensis Synodus reformationem tam diu expetitam vix attigit; exorta est illa per Lutheranam pestem misera necessitas, quæ ab invitis quoque Synodum extorqueret.

Inclamabant omnes ubique nationes, ad tot errores exscindendos, atque ad reformandos, errorum omnium fontem, èrrores pessimos, Concilii opem esse necessariam.

Quid Gallia, quid Germania egerint, quàmque professæ sint uno Concilii generalis remedio, tot Ecclesiæ vulnera curari posse, neminem latet? Sed quoniam eandem in rem concors cum cæteris Hungarici Regni sententia haud æquè omnibus nota est, placet referre acta (a) Posonii 1548. art. 13. „ Supplicant ordines & status re„ giæ Majestati, Domino eorum Cle„ mentissimo; ut tam suæ, quàm „ sacræ Majestatis Cæsareæ autoritate „ agat apud sanctissimum Dominum „ Nostrum, quo sanctitas sua genera„ le Concilium pro complanandis omni„ bus differentiis, variisque opinionibus „ de religione sine diuturniori mora „ celebrare dignetur. Quod si sancti„ tas sua id differret, Majestas Cæsarea „ dignetur modum adhibere, ne cele„ bratio Concilii diutius protrahatur.

Perstant in eàdem sententià anno 1550. quo hæc (b) ordinant: *Si quid deliberatione egere aut in disputationem vocari posse, ipsis vel eorum alicui fortè videretur, relinquant id totum generali Concilio dirimendum.*

Viderint jam Hungari, viderit orbis universus, postremus Strigoniensis Archiepiscopus quantum ab antecessorum suorum sententia deflexerit, qui nova hæc cuderit: *ad solam sedem Apostolicam divino immutabili privilegio, spectat de controversiis fidei judicare.*

Neque tantùm omnes Ecclesiæ, Concilii generalis adversùs errores invalescentes remedium, tanquam necessarium votis omnibus flagitabant; sed ipsi etiam Romani Pontifices fatebantur, undè Clemens VII. ad Franciscum primum hæc scribit: (c) „ Superiore biennio si„ cut tua Majestas recordari potest, „ cùm serenissimum Cæsarem, quam„ quam pro sua inclyta pietate omnia „ conatum, in Conventu Augustano „ nihil remedii ad hæresim Lutheranam „ in Germanià tollendam, præ illorum „ obstinatione, afferre potuisse audire„ mus, solumque Concilii generalis „ remedium à nostris prædecessoribus, „ in casu simili usitatum, & ab ipsis Lu„ theranis postulatum superesse videre„ tur.

(a) Ex decreto Ferd. Imper. Poson. an. 1548. art. 13.

(b) Ex decreto Edit. Poson. an. 1550. art. 16. (c) Mem. pour le Conc. de Trente p. 3.

„ tur. Habitâ super hoc cum venerabi-
„ libus fratribus nostris, sacræ Roma-
„ næ Ecclesiæ Cardinalibus, maturâ de-
„ liberatione, ad ipsius Concilii gene-
„ ralis indictionem in Italiâ & loco ad
„ hoc commodiore celebrandi devenire
„ intendentes, id tuæ Majestati, sicut
„ Cæsari, & cæteris Principibus signi-
„ ficandum esse duximus, eamque nos-
„ tris litteris fecimus hortati; ut tam
„ sancto & necessario operi favere vel-
„ les „. Adeò post Lutherum quoque à Leone X. antecessore damnatum, Synodus necessaria videbatur, ut majore luce ac certiore autoritate firmaretur fides. Consonat Paulus III. in ipsâ convocatione Tridentini Concilii, anno 1544. Pontificatûs 11. ubi hæ tres Concilii habendi causæ memorantur: *ad tollenda in religione dissidia, ad reformandos mores, ad suscipiendam contra infideles expeditionem. Quorum*, inquit, *trium Capitum causa, Concilium maximè esse necessarium semper duximus.* His deventum est ad sanctam Tridentinam Synodum, qua sine non putamus unquam futurum fuisse, ut doctrinæ Catholicæ tot ac tanti articuli copiosa expositione explicari intricatissimæ quæstiones tantisque hæreticorum fraudibus involutæ, dissolvi & expediri; vera certaque Patrum fides, atque traditio tot inter scholasticorum inter se dissidentium sententias internosci, totque anathematismis fœdorum errorum vulnera ad vivum persecari; occultumque virus tanta rerum luce, tanto delectu verborum, tantâ autoritate, tamque temperato firmoque decreto, retegi ac propulsari posset. Hæc perpendant, qui Concilia nec necessaria asserunt omnemque Ecclesiæ vim in decretis Pontificiis collocant.

Finis Libri duodecimi.

DEFEN-

DEFENSIO DECLARATIONIS CLERI GALLICANI DE ECCLESIASTICA POTESTATE.

LIBER DECIMUS TERTIUS.

Solvuntur objectiones quædam, ac præsertim illa quæ ex Conciliorum confirmatione petitur: ad idem Caput quartum GALLICANÆ PROPOSITIONIS.

CAPUT PRIMUM.

Objectio de confirmatis à Romano Pontifice Synodis generalibus proponitur; dissolvendæ hujus ratio atque ordo explicatur.

JAM verò revolutis omnium Conciliorum generalium gestis, certaque ex his traditione constitutâ, quæ inde repetuntur objecta solvenda sunt: atque illud imprimis de confirmatione generalium Synodorum, primis etiam illis sæculis usitata.

Et quidem adversarii illud longè validissimum pro Romani Pontificis potiore potestate esse constituunt, quod non tantùm posteriores Synodi, sed etiam primæ illæ, quas memoravimus, confirmationem à Papa & peterent & acciperent, tanta quidem autoritate Apostolicæ Sedis, ut eæ tantùm Synodi universales legitimæ habeantur, quas illa comprobârit atque confirmârit. Hinc Ariminensem Synodum; hine Ephesinam secundam sub Dioscoro fuisse reprobatas, quòd eas Sedes Apostolica irritas pronuntiâsset. Neque tantùm repudiatas illegitimas Synodos, sed etiam legitimas tantum autoritatis habuisse, quantum Sedes Apostolica judicârit, quo factum sit ut Chalcedonenses Canones, maximè ille vigesimus octavus de Constantinopolitani Præsulis augenda dignitate unanimi Patrum consensu factus, sola Sedis Apostolicæ & Leonis Papæ repugnantiâ atque sententiâ irritus habeatur. Ex quibus constare volunt Romanum Pontificem vel maximè infallibilem esse, cùm ejus autoritate generalium Conciliorum decreta etiam de fide constent, & omnibus Synodis etiam generalibus superiorem esse,

esse, qui & de illis judicet & ipsis tribuat firmitatem. Nec mirum, cùm omnis Episcoporum adeòque etiam Conciliorum autoritas à Petro ac Petri successoribus, tanquam à fonte profluat: quo fit ut Episcopi quantumvis adunati, non modò adversùs autoritatis suæ radicem ac fontem nihil possint, verùm etiam ut tantum habeant roboris quantum ab ipsa radice mutuentur. Atque id demonstratum putant multis S. Leonis, multis S. Gelasii, aliorumque Sanctorum Pontificum decretis, atque sententiis, summa omnium Ecclesiarum veneratione susceptis.

Hæc ut ordine dissolvamus: primum omnium exponimus, ex Ecclesiastico stylo, ipsam confirmandi vocem, tum verò referimus, peractis Conciliis, quid gestum sit, circa confirmationem Conciliarium decretorum: Quæ cùm perfecerimus, omnium consensu facilè evincemus, ut ea confirmatio nihil omninò ad Pontificiam infallibilitatem aut superioritatem pertineat, eoque responso, illud ab ipsa Episcopalis autoritatis origine petitum argumentum ultrò corruat.

CAPUT II.

Quid sit confirmare Ecclesiastico stylo & quid autoritatis invehat: confirmari decreta non modò ab æqualibus; sed etiam ab inferioribus passim. Tum speciatim explicatum, non modò à Rom. Pontificibus Conciliaria decreta, sed & à Conciliis etiam particularibus Romanorum Pontificum decreta confirmari.

Miror autem imprimis in confirmandi voce tantam reponi vim, cùm à Romanis Pontificibus, non modò Conciliorum, sed etiam Antecessorum decreta confirmentur. Qua confirmatione Romanorum Pontificum summæ autoritati detractum esse quidquam, nec ipsi adversarii dicent.

Quid quod passim legimus ea decreta, quæ omnium consensu valeant confirmari tamen; idque interdum etiam ab inferioribus. Sic non apud (a) Socratem, sic in actis Chalcedonensibus; sic in aliis innumerabilibus Ecclesiasticis monumentis legimus à Siciliensi & Tarsensi, à Sardicensi, ab Hierosolymitana, à Constantinopolitana, ab (b) Ephesina, ab ipsa (c) Chalcedonensi Synodis Nicænam fidem, Nicæna (d) decreta confirmata fuisse; hoc est, procul-dubio inculcata, asserta, defensa, pro firmis, (e) suaque autoritate constantibus habita, atque adversùs Hæreticos magis magisque vindicata, (f) non tanquam à superiore dijudicata & expensa, quò firmitudinem obtinerent; ut profectò nihil sit vanius quàm confirmationis vocem ad argumentum superioris potestatis trahere voluisse.

Hæc quidem sufficerent, nisi nobis constitutum esset operæ non parcere, ut tanta res in manifestissimam lucem veniat. Placet ergo referre non modò Synodorum decreta per Sedem Apostolicam, sed etiam Sedis Apostolicæ decreta confirmata per Synodos. Cujus rei exempla vel nunc nova proferimus, vel suprà jam aliis causis annotata paucis recolimus.

Medio ferè quarto sæculo Meletius Antiochenus aliique CXLVI. Orientales Episcopi, factâ Antiochiæ Synodo, in fidem à S. Damaso Papâ, eique conjuncta Romana Synodo expositam, consenserunt: eam consensionem ex vetere Romanæ Ecclesiæ archivo autentico Lucas Holstenius (g) depromit atque hæc adscripta refert, omnes ita consentientes eidem superexpositæ fidei, à Sancto Damaso

(a) *Soc.* Lib. II. cap. 21. 24 4. 12. (b) Epist. *Theod.* ad Syn. Ephes. II. (c) Concil. Chalced. act. 1 & 4. (d) *Epist.* Egypt. ad Leon. Aug. (e) Conc. Chalced. p. 3. Can 22. (f) *Epist.* Episc. Evr. ad Leon. Imp. ibid. C. 27. 32. 35. &c. (g) Coll. *Holst.* I. P. pag. 176.

& Synodo Romana missæ, singuli sua subscriptione confirmant.

In Conciliorum Africanorum collectione sub Cælestino (a) facta, refertur illud anno (b) Christi 401. decretum ab Africanis: *Recitatæ sunt Litteræ Innocentii Papæ ut Episcopi ad transmarina pergere non debeant; quod hoc ipsum Episcoporum sententiis confirmatur*, id est, recipitur, ipsa consensione roboratur.

Actione quinta (c) Chalcedonensi, postquam lecta est consonans Sancti Leonis Epistolæ fidei definitio à Synodo facta: *Episcopi clamaverunt, Epistolam definitio firmavit: Archiepiscopus Leo, ut credimus, sic credit.* Unde illud Sancti Leonis suprà memoratum: (d) *Quæ nostro priùs ministerio definierat, irretractabili totius fraternitatis firmavit assensu. Et postea quæ fides priùs docuerat, hæc postea examinatio confirmavit.*

Legimus in Encyclicarum Epistolarum volumine, post Chalcedonensem Synodum Theotimi Scythiæ Regionis Episcopi, ejusque Synodi; hoc de confirmanda Chalcedonensi (e) Synodo responsum: *Ego & Ecclesia Dei sic sapimus, & in consensu nostro Sanctorum Patrum definitiones fide & devota confessione firmamus.*

Sub Sancto Hilario Leonis Papæ discipulo & Successore anno 467. habita est Romana (f) Synodus, in qua præeunte Papâ ac decreta recitante, *ab universis Episcopis & Presbyteris acclamatum est: Hæc & confirmamus, hæc & docemus.*

In Concilio (g) Romano tertio sub Gregorio Magno, eidem præloquenti universi Episcopi responderunt: *Libertati Monachorum congaudemus & quæ nunc statuit beatitudo vestra firmamus.*

Sub eodem Papa aliud Concilium (h) Romanum habitum est, quo post decreta scriptum; *confirmârunt Episcopi & Presbyteri, n. 58.*

Habemus Martini Papæ post Monothelitas in Concilio Lateranensi condemnatos, (i) Epistolam ad Amandum Episcopum Trajectensem, ut Episcopi Gallicani scripta ad se destinent; *confirmantes*, inquit, *atque consentientes eis, quæ pro fide Orthodoxa & destructione Hæreticorum vesaniæ super exortæ, statuta sunt.*

An igitur non tantùm Synodi universales, sed etiam particulares ea autoritate pollent, ut Sedis Apostolicæ Synodica Decreta confirment? Certè cùm Ecclesiarum etiam particularium assensio pars sit illius consensûs universalis, quo summam & invictam firmitudinem constare diximus.

Eodem sensu vidimus Hispanos Episcopos qui sextam Synodum sine se actam, atque à se ignoratam, à Leone licèt secundo probatam, iterato examine (k) *firmant, comprobant, sua auctoritate suffulciunt*, adeò innatus erat omnibus Christi Ecclesiis is sensus, quo firmari constabat Ecclesiastica judicia, addito eo consensu qui desideraretur.

In Synodo septima audimus (l) Tarasium, qui Adriano Papæ concordaret & *vim Litterarum ejus confirmaret.* Quo etiam ritu cœteri Episcopi ac tota Synodus à Sede Apostolica prolatam sententiam comprobavit.

Hæc ad posteriorem ætatem traditio permanavit, in actis (m) Tricassinæ Synodi sub Joanne octavo Papâ, actione quartâ: *post hæc lecta sunt capitula statuta à Domino Joanne Pontifice Romano, quæ Sancta Synodus amplectenda recepit & confirmavit.*

Anno 904. in Concilio Ravennate præloquen-

(a) Conc. Afric. sub *Cæl.* Conc. Tom. 1. (b) *Baron.* Tom. 5. an. 401. (c) Conc. Chalced. act. 5. Tom. 4. Concil. (d) Epist. 63. ad Theod. (e) Concil. Chalced. p. 3. Cap. 31. (f) Concil. Rom. sub Hilario C. 4. (g) Conc. Rom. III. sub Greg. 1. T.

(h) Conc. Rom. sub Greg. T. 5. Conc. (i) Epist. ad Amand. T. 6. Conc. Tom. 1. Concil. Galli. p. 488. (k) Sup. Lib. 12. C. 29. Conc. Tolet. 14. T. 6. Conc. (l) Sup. Lib. 12. C. 30. Conc. Nic. II. act. 11. Tom. 7. Conc. (m) Conc. Tric. 2. an. 878. To. 9. Conc. gen. T. 3. Conc. Gall.

loquente Pontifice Joanne nono ac petente ut *quæ capitulatim annotata sunt, si omnibus placent, in conspectu omnium legantur, examinentur & examinata manibus omnium pro futura memoria roborentur*, eadem deinde capitula, *autoritate Sanctæ Sedis Apostolicæ & Sanctione Sanctæ* (a) *Synodi comprobantur.*

Ipse Papa Calixtus II. ad Synodum Rhemensem hæc ait: *Sicut conventionem pacis si fiat nobiscum & per vos confirmare optamus, sic in commentorem fraudis si infidelis evaserit, judicio Spiritûs Sancti & vestro, gladium Petri vibrare tentabimus*, sic gladius Petri, licèt Apostolicæ Sedi à Christo traditus, vibratur tamen non solius Summi Pontificis, sed etiam Concilii judicio quod Spiritûs Sancti sit judicium.

Petrus Damiani Synodalis (b) Decreti pagina, quam cum Concilii totius assensu beatus Papa constituit, cui propriæ manus articulum indidit, quam tot Episcoporum venerandus, celebrisque conventus subscriptione firmavit.

Bertholdus (c) ad annum 1096. de Urbano II. hæc habet: *Suorum statuta Conciliorum generalis Synodi assensione roboravit.* Generalem Synodum vocat Claromontanam ex magna Episcoporum copia congregatam, non verò Oecumenicam, qualem Urbanus II. nullam habuit.

Alia innumerabilia legenti passim occurrent, nihil ut sit vulgatius, quàm confirmationem Pontificiorum etiam decretorum, ipsa Episcoporum & Ecclesiarum consensione constare.

Unum addimus ex Lateranensi postrema Synodo repetitum: Sanè Julius II. postquam adversùs Summos Pontifices per Simoniam in Petri Sedem intrusos multa (d) decrevit, novisque ac meritis pœnis tam Sanctæ dignitatis emptores & venditores obstrinxit, ut diploma tam necessarium, omni qua poterat autoritate muniret, in Synodo Lateranensi confirmari voluit.

Et quidem intelligebat ac profitebatur Apostolicas Litteras, quæ tantam pestem exscinderent, *ad sui subsistentiam & validitatem alia probatione non indigere*; quod facilè confitemur; est enim illud insitum Apostolicæ Sedi ut sibi ipsi consulat, sibique à Simoniâ caveat, quam Canones toties condemnârunt; sed tamen quid de Synodo dixerit audiamus: *Decens & salutare reputamus ut quæ per nos statuta & ordinata fuerunt, pro rei magnitudine & gravitate per Sacrum generale Concilium approbentur & innoventur, & approbata & innovata communiantur, uti eò firmiùs perdurent & defendantur, quò fuerint dictâ auctoritate circumfulta.* Hinc repetito diplomate, sic concludit, *ut Litteræ prædictæ eò magis observentur, quò clariùs constiterit eas matura & salubri deliberatione dicti Concilii approbatas & innovatas.* Ac paulò pòst, *ad abundantiorem cautelam & ad tollendam omnem doli & malitiæ causam, ut eò tenaciùs observentur & difficiliùs tollantur, quò tantorum Patrum fuerint approbatione munita, Litteras prædictas & &c. sacro approbante Concilio &c.* Ecce in ea Synodo qua nulla existimetur Sedis Apostolicæ potestati magis consulere voluisse, diploma Pontificium tota potestatis plenitudine stabilitum, autoritate Synodi approbatum, innovatum, communitum, circumfultum; quò firmius, quò tenaciùs maneat, quod est validissimè roboratum atque confirmatum. Ergo est in Papâ unà cum Concilio aliquid autoritate firmius, quàm in Papâ solo; dicant ut voluerint; suum illud intensivè extensivè ingeminent. Certè utcumque est vicimus, vel enim Concilium est superius Papâ; quo concesso vicimus; vel non

(a) Conc. Rav. Præl. Pontifice T. 9. Conc. ibid. C. 1. (b) Petr. Dam. disp. cum adv. reg. (c) Bertho. apud..... 375. (d) Conc. Lat. sub Julio. II. Sess. V. Tom. Conc.

non est superius; & adhuc vicimus, reportamusque id quod hic quærebamus: nempe ex approbatione, confirmatione, corroboratione etiam validissimâ, quantâque verbis exprimi potest inferri, non posse superiorem potestatem, ut adversarii contendebant.

CAPUT III.

Quid in confirmandis Conciliis gestum sit; Nicæna Constantinopolitana, Ephesina Synodis, nihil in his de illa, quam quærimus, confirmatione actum: de Ariminensi Synodo; de Epistolis Eutherii & Helladii ad Sixtum tertium adversùs Ephesina decreta: Christiani Lupi vanæ notæ.

JAm ne quis existimet Concilia Oecumenica à Romanis Pontificibus alio sensu confirmari, aggredimur id quod secundo loco tractandum recipimus, nempè ut exponamus quid circa Concilia à Romanis Pontificibus firmata vel rejecta factum sit.

Incipimus à Nicæna Synodo ut omnium prima, non tantùm tempore, verùm etiam autoritate, in quâ quidem de Romani Pontificis confirmatione nihil actum esse constat.

Sanè adversarii post recentiores quosdam Lovanienses, in doctrina Lovaniensium relatos, jactant illi quidem eas, quæ Sacræ Synodi ac Sancti Sylvestri nomine circumferuntur de confirmando Concilio Litteras: verùm has non modò Sanctorum omnium altum ea de re ubique silentium, quin etiam & stylus & notæ, & alia multa falsas esse demonstrant perspicuitate tanta, nulla ut ea de re inter doctos quæstio superesse possit. Quâ de re vide (a) Labbæum, brevi ac marginali sed elegantissimâ & exquisitissimâ notâ.

Sanè memoravimus Ecclesiasticæ historiæ certa monumenta, quibus constat prolatam à Patribus sententiam, nullo alio expectato decreto, statim apud omnes, cælestis instar oraculi valuisse. Sic finitæ tres maximæ quæstiones Consubstantialitatis, Paschatis, Rebaptizationis, patuitque in Concilio primo generali, eas Synodos, quibus Sedis Apostolicæ Legatio (b) interesset, nullius specialis confirmationis indigere ut robur obtineant.

Objiciunt Ariminensem Synodum, optimis initiis, fœdo exitu, ac propterea (c) à Sede Apostolica reprobatam ac rescissam. Factum id quidem, sed omninò nihil ad rem. Primùm enim non fuit Oecumenica, ex solo scilicet Occidente convocata, cui præterea Occidentis, totiusque Ecclesiæ caput, Romanus Pontifex, aliique permulti magni nominis Occidentales Episcopi Arianorum fraude defuerint, deinde malum factum & ipso jure nullum. Quod rem Oecumenico Concilio, Nicæno scilicet, tota consentiente Ecclesia definitam iterum in quæstionem vocabant, quo spectat illud (d) Athanasii, *quæ nova hæresis? Cur nova Synodus?* Quin ipsa Synodus Ariminensis, quandiu liberè & canonicè egit, id professa est, editaque sententia declaravit, post Nicænam Synodum, (e) fidei jam expositæ nihil addi, nihil demi oportere, denique his omnibus circa ultimas actiones addita vis ac fraus. Quo factum, Liberio in Synodo Romanâ teste, *ut omnes (f) Ariminensis Concilii blasphemia ab*

(a) Labb. nota ad marg. T. 2. Conc. p. 58.

(b) Sup. Lib. 7. C. 7. (c) Soz. Lib. 6. c. 23. Theod. Lib. 11. Eccle. Hist. c. 22. Conc. Rom. sub Damaso. Collat. Holst. 1. part. (d) Athan. de Syn. Ariminensi (e) Epis. Conc. Arim. ad Const. ibid. & apud Socr. Lib. 11. Cap. 37. (f) Ibid. & apud Socr. Soz. Theod.

ab iis ipsis (a) *qui tunc decepti per fraudem fuisse videntur, anathemate damnatæ sint.* Idem habet Romana (b) Synodus sub Damaso. Cùm ergo Ariani Hæreticorum more, sua quamvis inania, magnis clamoribus venditarent, facile fuit Liberio ac deinde Damaso, postremam Synodi partem, per se nullam, nulloque ordine Canonico fultam, postulante (c) Basilio, omnibusque Orthodoxis Orientalibus, consentiente Occidente, ipsis Arimineosis etiam Concilii Episcopis ultrò petentibus, nullam & irritam declarare.

In secunda Synodo Generali, Constantinopolitanâ scilicet, certum est nullum esse locum ei, de quâ quærimus, confirmationi, post Synodum gestam; cùm Sanctus Damasus Papa ipse adfuerit Occidentalium Romæ habitæ Synodo, cujus consensu Constantinopolitana Oecumenica facta est.

Ephesina verò Synodus III. Generalis, de fide, deque Nestorio Cælestini Papæ sententiam executa erat, ut ea decreta à nova, post absolutam Synodum, confirmatione peodere, ne ipsi quidem adversarii dicturi sint. Accesserat (d) expressa per Sedis Apostolicæ Legatos, actionis primæ confirmatio, quam vidimus ex ipsius (e) Synodi gestis ac verbis, nihil aliud fuisse quàm consensionem.

Itaque Ephesini Patres rei gestæ mittunt relationem ad Cælestinum, nulla (f) unquam confirmationis petitæ mentione. Ita verò respondet Cælestinus, ut à se nihil amplius de eo negotio desiderari significet, cùm id tantùm agat ut de plena rei executione Patribus gratuletur.

(a) Epist. L. Soc. L. 6. C. 12. (b) Conc. Rom. sub Dam. Collect. Holst. 1. parte (c) Basilius. (d) Sup. Lib. 12. C. 13. (e) Concil. Ephes. act. 11. T. Conc. (f) Sup. Lib. 7. C. 13.

De Carisio Presbytero ac Messalianis condemnatis nulla mentio in Sacræ (g) Synodi, ac Cælestini mutuis Epistolis, eorum hæreses, nulla confirmatione speciali pro damnatis sunt habitæ, nihilque omninò occurrit, quo Synodalibus decretis, postquam sunt condita, aliquid roboris defuisse videretur: atque ita in tribus primis generalibus Synodis, nihil habent quod objiciant de ea confirmatione quam quærimus.

Christianos quidem Lupus nuper edidit Epistolam *Eutherii Thyanensis & Helladii Tharsensis scriptam ad magni nominis Romæ* (h) *Episcopum Sixtum*; in qua petunt ab eo *qui à Deo productus est gubernator*, retractari ac rescindi Ephesinæ Synodi acta adversùs Nestorium; *ac terrarum orbem* Synodo adhærentem, & cum Synodo errantem adjuvari, *quod est*, inquit Lupus, (i) *autenticum instrumentum appellationis, non ad generalem, sed adversùs generalem Synodum interposita apud Sixtum tertium Pontificem.* Quo deinde concludit, quod Orientalis Ecclesia crediderit, *Papam esse superiorem generali Synodo.* Addere debuisset, *generali Synodo*, autore ac præsidente per Legatos Pontifice, gestâ, quam *cum toto orbe terrarum* Sedes etiam Apostolica recepisset: hujus decreta, hujus etiam fidem à Romano Pontifice retractari, etiam & rescindi posse. Sic agit vir doctus, sed ubique nimius antiquitatis indagator strenuus, parum exactus judex. Nos in egregio antiquitatis monumento gaudemus tantam visam esse Hæreticis quoque Romani Pontificis majestatem ut qui Ecclesiam pertur-

Ee 3 batam

(g) Conc. Ephes. act. 6. & 7. (h) Var. PP. Epist. C. 117. (i) Not. ad 117.

batam vellent , ab eo per fraudem nimia etiam & inconcessa, neque tantum refutanda , sed etiam irridenda peterent. *

CAPUT

* Illustrissimus Autor , dum Eutherium Tyanorum , & Helladium Tarsi Episcopos , de quibus hîc agitur , manifestis Hæreticis accenset , videtur institisse Baronii vestigiis , qui ad annum 431. referens Epistolam Nestorii ad Theodosium Augustum datam Ephesi , quæ incipit *Pietatis tuæ decreto* , commemorat novem qui cum eo erant Episcopos ad majorem illi fidem conciliandam ; huic ultrò subscripsisse , atque inter hos recenset , Helladium Tarsi , & Eutherium Tyanorum , quos *faces Nestorianas* vocat. Et constat quidem Eutherium dum præfracto animo pacem , Cyrillum inter & Joannem Antiochenum compositam , ad finem usque repudiat, ab Ecclesia sua ejectum , & Scythopolim Palestinæ relegatum , tandem etiam inde fugatum in Tyro mortem obiisse , nec post integrum quidem sæculum apud Catholicos trium Capitulorum defensores bene audiisse. Autor enim Synodici ex quo Christianus Lupus tot variorum hujus temporis Patrum Epistolas exprompsit , de Irenæo , quem nôrunt omnes pertinacissimum Nestorii defensorem fuisse ad Epistolam ducentesimam interloquens , scribit hunc (a) *testimonia quædam ex Libro Eutherii cohæretici sui attexuisse operi cui Tragœdiæ nomen fecerat , ut probaret Joannem Antiochenum Patriarcham & Coepiscopos ejus , eadem quæ Nestorius sentientes sub hypocrisi ejus dejectioni consensisse.* Unde patet jam à Justiniani tempore quo scriptor hic vixit Eutherium hæresis infamiâ laborâsse. Helladium verò qui eadem cum illo scribit hîc , & sentit facilè ac pronum fuit eodem crimine involvere , maximè cùm de utroque Cyrillus ex æquo repugnârit , ne pacis beneficio volentes etiam gaudere sinerentur , quia nimirum à Synodo Maximiani Constantinopolitani Patriarchæ exautorati erant , quòd Nestorii non tantùm personæ ut cæteri , sed doctrinæ & sententiæ propugnatores esse viderentur. Quod si ita est, stat per se , nec alio firmamento indiget illustrissimi Præsulis ad objecta Christiani Lupi ex prædicta Epistola responsio , quæ totum illud , quod nimium & aliàs inconcessum , Romano Pontifici tribuere videtur , ablegat ad insanientes Hæreticos , nec à Catholicis Episcopis prolatum unquam aut propugnatum ulteriori consideratione dignum esse pronuntiat. Nec enim quid dixerint aut statuerint homines à doctrina Ecclesiæ alieni magnoperè in Ecclesia curandum est.

Verùm his argumentis haud moventur , tùm plerique alii , tùm ipse Christianus Lupus quocum manus hîc conserimus , nec sanè ita certum est hos Episcopos compertis & manifestis Hæreticis annumerandos : Talia enim non sunt Baronii aut Synodici eam in rem allata testimonia , ut assensum necessariò extorqueant , & contrariis facilè refelluntur. Nam Theodoretus scribens ad Alexandrum Hierapolitanum Proclo jam in Sede Constantinopolitana collocato famam invalescere quod orthodoxè doceret. ait se potissimum id didicisse (b) *per Litteras sanctissimi Episcopi Helladii , quarum rescripta ad ipsum transmitteret.* Prætereà verò *directum sibi exemplar Epistolæ Domini Deo amicissimi Eutherii eandem virtutem continens.* Id est, in eo cum litteris Helladii consentiens quod Orthodoxam Procli doctrinam agnosceret. Unde perspicuum fit illos ab ea fide, quam prædicabat Proclus , & Ecclesia semper pro Catholica habuit , minimè recessisse. Quamobrem (c) Lupus Eutherio quidem pertinax in personam & Capitula Sancti Cyrilli odium tanquam culpam non levem improperat , soli tamen personæ Nestorii quòd innocentem crederet, non item errori ulla ex parte addictum ostendi putat , tùm ex multis aliis , tùm ex eo in primis quòd ad Joannem Antiochenum scribens, profitetur ultrò à se susceptum iri latam in Nestorium sententiam , si modo objectorum veritas constitisset. (d) *Nullus enim* , inquit , *sic odit animam suam , ut non anathematizet ea , quæ manifestè fuerint prava , cum ipso qui ea dixit , sive ille vel Angelus de Cœlo fuerit qui dicere præsumpserit incongrua.* Et ibidem disertè abjudicat Nestorio , *quæcumque ex ejus adscripta nomine à veritate dissonantia videbantur ; & falsariorum audacia conficta queritur.* Unde causa ejus prorsùs eadem videtur esse quæ cæterorum Orientis Episcoporum , nec prægravatur, nisi perseveranti repulsa cujusque pacis, eo præsertim tempore quò fide utrinque in tuto positâ Ecclesia jam nihil præter concordiam Episcoporum, & finem quæstionum personalium requirebat. Alioquin ipsa , quæ nunc ejus supersunt , opuscula, & exquisita methodus qua Cyrilli Capitula impugnat, ostendunt virum licèt præjudicio nimis indulgentem , haud mediocriter tamen in doctrina Ecclesiæ versatum & eruditum. Helladii verò qui cum Eutherio in hac scribenda Epistola operam adjunxit suam , tàm fides quàm agendi

(a) Varior. Patr. Epist. Tom. 2. p. 403.

(b) Undè supra Epist. 148. p. 301. (c) Lupus *in Scholiis* ad variorum Patr. epist. Tom. II. p. 372. (d) Ibid. Tom. I. epist. 73. Pag. 164.

CAPUT IV.

De Ephesino Latrocinio. Quid Leo egerit, ut ultimam sententiam futuræ universali Synodo reservavit.

MAjore posteà verisimilitudine objiciunt Ephesinam Synodum pro Oecumenica à Theodosio Augusto S.Leonis consensu convocatam, quam tamen idem Leo irritam declaravit.

Sed eam Synodum (a) licèt legitimè congregatam, ab ipsis initiis legitimæ Synodi titulo caruisse, duo præsertim demonstrant: Alterum quòd Dioscorus Alexandrinus; Præses ab Imperatore præter morem dictus, omnia per vim egit; Episcopos quos voluit expulit, quos voluit admisit; quo nihil est ab Oecumenica Synodo magis alienum: admissos in pura charta subscribere coëgit, facta, infecta, in acta referri jussit; nulla ut jam legitimi cœtûs, nedum Oecumenicæ Synodi species superesset. Alterum quod idem Dioscorus Leonis Epistolam oblatam licèt

(a) *Ephes.* acta. Conc. Chalced. Act. 1..

agendi ratio, longè favorabiliùs defenduntur. Siquidem is primùm Sancti Theodosii apud Antiochiam Archimandritæ discipulus, & hinc Theodoreto teste (a) *post annos sexaginta divinitùs factus Antistes, vir admirandus vita, & Philosophia*, sic à Joanne Antiocheno inter has turbas versatus fuisse dicitur, (b) *ut faciliùs universa deponeret, quàm piæ fidei professionem.* Unde ab eodem nulla ratione habitâ lati à Maximiano judicii vel intercessionis Cyrilli, volente Imperatore, ad pacem invitatus, & admissus est, ac tandem piè obdormivit in Domino apud suam Ecclesiam, & pro Sancto coli promeruit, siquidem verum est quod opinantur Raderus & (c) Bollandus hunc ipsum esse quem Græci venerantur in Menæis IX. Novembris.

Hæc quæ non à Lupo tantùm, sed à doctioribus plerisque nostri temporis Floreio præsertim & Tillemontio uberiùs exponuntur & probantur; si fortè ante mortem recensuisset Autor illustrissimus, credo datum vellet duntaxat, non concessum, hæc quæ nimia & inconcessa meritò vocat, ab his Episcopis Romano Pontifici attributa esse. Nec desumpto ex Epistola argumento, objecta Autoribus cum exprobratione nimis incertæ hæresis, haud sanè verisimili doctrinæ Ecclesiasticæ ignorantia expeditum se satis aut omninò absolutum putâsset. Alia certè responsio, si non omnibus, iis saltem necessaria est qui memoriam horum Antistitum maximè ab his criminationibus vindicatam volunt. Hæc autem nullo negotio ex Epistola ipsa eruitur si paulò diligentiùs expendatur. Nec enim habet illa, quod ait Lupus, tùm ab his Episcopis, totum qua patet orbem, supponi adhærentem, Concilio, tùm eos ad Sixtum solum tanquam Oecumenica Synodo potiorem & superiorem provocâsse.

(a) Theodoret. *Vit.* PP. c. 10. (b) *Var. Patr. Epist.* Tom. I. epist. 48. p. 129. (c) Bollandus ad 11. Januar. Tom. I. pag. 679.

Et quod ad primum quidem attinet, absque ulla ambiguitate significant ultrò advolaturos ad Sixtum non ex una Provincia, *sed* (d) *è diversis* planè *regionibus, id est, Euphratesia & utraque Cilicia, Cappadocia, Bithynia, Thessalia & Mœsia Domini Sacerdotes, qui nunc propter Ecclesiarum suarum periculum vice sua Clericos dirigerent & Monachos.* Unde Lupus ipse deducit, (e) hanc appellationem & professionem non fuisse solius Eutherii & Helladii, sed omnium istarum Provinciarum, quæ proinde omnes Synodum Ephesinam nondum admiserant. Et ideò *in* (f) *orbe terrarum*, quem petunt *adjuvari* distingui volunt partem quidem unam, quam ipsi *errantem* putabant, & alteram quam *Tyrannidem pati* queruntur, & *impugnari quòd assensum non præbeat.* Quæ verba satis indicant non eam planè sibi videri Synodum Ephesinam, quæ universitatem Christiani nominis, aut repræsentaret satis, aut hactenùs consentientem haberet, tot ac tantis Provinciis reclamantibus, adeòque minimè, quod Lupus ait, adversùs generalem Synodum, aut quam ipsi talem putarent, sed adversùs cœtum quem tali omninò autoritate carere censebant imploratum Sixti Pontificis auxilium. Quin & ipsi paci Cyrillum inter & Joannem Antiochenum ad confirmationem ipsius Concilii recèns initæ, cùm ejus acta necdum ad Sixtum perlata essent, eumdem unanimitatis defectum objiciunt maximè quòd Joannes injectum Cyrillo vinculum per plenam & adunatam Synodum, solus ipse solvisset. Unde rem adhuc pendere, & locum admonendo Pontifici superesse facilè existimabant, ut (g) Princi-

(d) Varior. Patr. epist. Tom. I. epist. 117. pag. 245. (e) Tomo II. in notis & Scholiis in L. ep. pa. 452. (f) Tom. I. pag. 242. (g) *Ibid. Epist.* 116. pa. 240.

licèt à Legatis Apostolicæ Sedis, legi non (a) est passus, ac nemo ibi suscepit nomen Leonis, ut acta testantur: quo sine nomine nulla est legitima Synodus. Quem fontem nullitatis in Chalcedonensi (b) Synodo Lucentius Sedis Apostolicæ Legatus exposuit. Quod nempè Dioscorus; cùm *personam judicandi non haberet præsumpsit & Synodum facere ausus est*, (c) *sine autoritate Sedis Apos-*

(a) Ibid. (b) Conc. Chalced. act. 1.

(c) Ibid. Epist. ad Valen. & Marc.

priusquam, ut aiunt, *aliorum litteris de facta unitione præveniretur*, aut eam ipse cum Occidente toto pro Canonica compositione admitteret. Nam quod post plenam aut veram omnium consensionem nihil spei sibi reliquum fore scirent, manifestè innuunt dum addunt: „ *Timor est enim ne prævenientibus litteris aliorum* „ *quasi unitio facta sit & rebus incongruis consen-* „ *tientibus universis, segniores appareant ad ea* „ *quæ multò alia sunt corrigendum* „. Quo nihil magis abhorret ab adversariorum commentationibus.

Sed nec alterum illud quod Lupus addit solius Sixti judicio permissam ab his Episcopis causam fuisse, in qua de Concilii generalis autoritate quæreretur, operosiùs falsi convincitur. Hæc enim Epistola perscripta est ex consilio quod intimatur Alexandro Hierapolitano Episcopo & cæteris Antistitibus Provinciæ Euphratensis in Epistola, quam idem Lupus ante hanc immediatè edidit, cujus ipsissima verba sunt: (a) *Dirigendos aliquos cum communi formulâ & litteris accommodis ad Occidentis Patres, & excitandos ad hoc pro fide certamen eos, qui illic sunt habentes insitum fidei zelum*: quibus utique omnibus non minùs quàm Romano Pontifici, hæ litteræ destinatæ sunt, licèt ad hunc unum directus sermo videatur. Et tamen ubi distinctè petitionem suam enuntiârit, rogant, (b) *Ut horum omnium inquisitionem jubeat fieri, & his illicitis cælestem superduci correctionem*, non ut ipse, *per se inquisitionem* habeat aut correctionem solus inducat. Et sanè id dictum vult fuisse (c) Lupus ad mentem quorumdam Canonum, quos ipse Sardicenses putat, nos potiori jure Nicænos credimus in Oriente notiores, & à Leone Magno paulò pòst in causa Flaviani Constantinopolitani allegatos, ex quibus consequi ait, *ut* (d) *post Libellum appellationis*, vel sibi, vel Legatis suis *præstitum*, *necessariò* sibi urgenda esset apud Imperatores *Synodus generalis intra Occidentem*, in qua integra causa denuò recenseretur, *convenientibus atque Orientalium Provinciarum Episcopis*, nec aliò collimant ipsi Canones Sardicenses, quibus Lupus insistit ut ab illustrissimo Petro de Marca & aliis nostratibus rectissimè explicantur. Demonstrant enim ex ipso textu Canonum, jus per eosdem quæsitum Romano Pontifici, omninò diversum esse ab appellationis judicio, nec aliud ei conceptis verbis concedi, quàm ut decernere possit causæ retractationem, utique ut à Leone dicitur per novam Synodum. Et hoc est planè quod illi Episcopi, quos Lupus tunc à prima Synodo Ephesina, ut posteà Flavianum à secunda provocasse contendit, fieri postulabant à Sixto, dum rogant *inquisitionem ipso jubente fieri*: Si modò preces suas æquas esse decerneret, aut aliter restitui pax Ecclesiis non posset: quod ipsi tunc putabant, & porrò putare perrexit Eutherius. Sed anno vix dum elapso, Helladius alter Epistolæ nec minùs vehemens Autor, (e) agente in primis Theodoreto, nec non omni Clero & Episcopis Provinciæ suæ suadentibus & instantibus pacem Cyrillum inter & Joannem Antiochenum compositam, amplexus est, ejusque exemplum Cilices omnes & Isauri secuti sunt, ac demum cæteræ Provinciæ, quæ in illo dissidio fuerant, demptis quindecim Episcopis, iisque non multò post mortuis; & sic breviore via pax Ecclesiæ restituta est, & confirmata Ephesina Synodus, horum qui priùs tantoperè dissenserant assensu, non novo Sixti judicio qui statim quidem ab initio Pontificatu referente *Cyrillo* (f) *consonum sanctæ Synodo scripsit*, & eo nomine, si ita placet, *gesta illius omnia confirmavit*, & cum cæteris qui jam sub decessore suo consenserant, pro ratis habuit. Idem tamen semper putavit, tam Joannem Antiochenum quàm cæteros Orientis Episcopos, *qui sententiam suam suspenderunt*, ne Helladio quidem nostro & sociis exceptis, quos Synodus Maximiani dejecerat (g) *justinendos*, nec aures unquam commodare voluit instantibus, ut pro contemptu Synodi exerceret in illos autoritatis Apostolicæ severitatem. Imò post pacem testatus est, nihil tunc à se nisi *Præcoquum* & præceps in ipsos *agi* vel decerni potuisse, quia nimirum quidquid aliàs perperam egissent contra Synodum aut Cyrillum ejus præsidem, & vices, ut ipse gloriatur, Romani Pontificis tenentem, nihil tamen contra jus aut leges Ecclesiæ peccassent, hoc circa rei caput, id est, causam

(a) Ibidem. (b) Ibid. p. 245. (c) Tom. II. in notis & Schol. pag. 412. (d) *Leo Magnus* edit. Paris in 4. 1675. T. 1. epist. 40. pag. 509.

(e) epist. Var. P. Tom. I. epist. 164. pag. 128. item epist. 162. p. 318. (f) epist. *Cyrill. ad Acac. Melitin.* Conc. Tom. III. p. 1130. (g) epist. *Sixti* Papæ ad Cyril. ibidem, id est, Tom. III. Concil. pag. 1175. & 1176.

Apostolica, *quod nunquam licuit*, *nunquam factum est*; quam (a) nullitatis causam Patres omnes dictis sententiis comprobârunt, & ad Imperatores præscripserunt.

His causis omnes agnoscunt Ephesinam secundam Synodum non modò iniquam, verùm etiam per se nullam & irritam fuisse, neque tantùm propter vim, sed etiam vel maximè ex defectu potestatis, quo defectu nullus est major. Itaque violentam, pióque Flaviani sanguine commaculatam Synodum omnes Catholici horruerunt: atque ipse Flavianus, statim non à Synodo, quæ jam nulla esset, sed à Dioscoro, (b) neque ut à Synodi præside, sed ut à nefarii Latrocinii duce appellavit. *Appello*,

(a) Epist. ad Pulcher.

(b) In Act. Eph. Conc. Chalced. Act. 1.

sam Nestorii *statuentes quod à ducibus fidei sua deberet perfidia judicari.* Unde nec dicere dubitat *Christum Deum*, tunc demùm, *quàm verè sit sua causa monstrâsse*, quando jam consummata pace, *ita res visus esset gubernare*, *ut tantæ rei & talis judicium servaret suorum conventui Sacerdotum.* Ergò quantacumque autoritate per se polleret Ephesina Synodus, inquisitâ & patefactâ apud tam multos inter se, & cum Romano Pontifice consentientes, veritate non tamen adhuc absolutissimè liquebat; suspenso Joannis & aliorum Orientalium suffragio, *quàm verè in ea causa Christi acta esset.* Et hi quidem in Sixti sinu querelas suas deponere poterant, uti fecisse videntur hac Epistola Eutherius & Helladius, *sed tantæ rei & talis* summum & ineluctabile *judicium*, non ideò servabatur Sixto soli, sed teste Sixto *tali Sacerdotum conventui*; in quo vel *cuncti Duces fidei*, ut volebat Joannes Antiochenus, vel ut loquitur ipse Sixtus, *Apostolici*, id est, Sedium Apostolicarum rectores omnes, cum suis Coepiscopis unirentur. Quod dudum edoctus in Ecclesia Theodosius Imperator, primùm quidem cum Synodo Ephesinæ, sub Cælestino Sixti Decessore, adhæsit, & Cyrillum ac Memnonem suis Ecclesiis reddidit, nunquam tamen adduci potuit, ut in Joannem & alios Orientales Episcopos gravius quidquam decerneret; è contrario verò ipsis Synodi Episcopis, edicto palam proposito significavit, (a) *quod quandiù victurus esset*, eodem statu rerum manente, *Orientales Episcopos non condemnaret*, *in nullo coram se convictas* & paratos ubivis congredi, & tractare cum aliis, *nemine volente cum his disceptare.* Posteà verò quum de pace tractari cœptum est, dejectiones omnes, sive privationes, aut interdictiones, medio tempore attentatas, irritas esse voluit, quas Sixtus item *præcoquas* judicabat, & immaturas quòd ea nondum haberetur consensio, cui repugnare pœnale esset aut Universalis Ecclesiæ autoritati contumeliosum, quæ nihil tota decernere censetur quandiù non est ex communi examinatione, unanimis. adeòque nec tunc insuperabilem inducit parendi necessitatem. Hæc verò ipsa est illustrissimi Autoris doctrina sparsim per Librum præcedentem fusa & demonstrata, quæ cùm ex ea Sixti & Theodosii post Synodum agendi ratione maximè enitescat, adduxit nos ut eam hîc paulò accuratiùs tractaremus occasione Epistolæ Eutherii & Helladii ad Sixtum scriptæ. Unde sibi Trophæa de nostra sententia Lupus constituit, quæ quàm inania sint nemo non videt. Jam enim patet tot huic responsiones provisas esse, quot sunt hominum de ea, vel de Autoribus ejus diversa celebrata judicia. Nam vel contendunt in hac prorsùs omnia contineri, quæ nos tanquam nimia & immodica respuimus, & simul tueri volunt conjectam quoquo modo in Autores erroris ac hæresis suspicionem, & tunc si quid revera inusitatum habet, & à communi doctrina peregrinum & alienum hac ipsa suspicione, ut ab illustrissimo Autore validè demonstratum est, elevatur & destruitur, vel hanc suspicionem ut falsam & temerariam cum ipso Lupo amoliendam esse censent. Et nos quidem ipsis minimè fidem Orthodoxam invidemus, aut ereptam volumus, sed demonstramus simul ex ipso textu Epistolæ, & tota rerum serie, hæc quæ nimia & inconcessa putamus inprimis de appellatione à generali verè Synodo ad solum Pontificem, nec ab ipsis, nec à Sixto quidem cogitata fuisse, nedum dicta & in luce totius Ecclesiæ propugnata, & sic sub alterutra conditione ruit funditùs objectio.

(a) Sacra Theodosii Imp. apud Coteler. Tom. I. monument. ecclesiæ Græcæ pag. 41.

pello, inquit, *à te*, *ut habetur in gestis.*

Jam verò nemo negat ad Papæ officium pertinere, ut his provideat, déque operam, ne fideles Concilii Oecumenici nomine in fraudem inducantur: quo quidem officio (a) Leo continuò functus est, verùm ita sententiam temperavit suam, ut judicium daret non peremptorium, sed provisorium. Itaque Ephesinam Synodum ratam esse non est passus. Flavianum in communione habuit, omniaque interim in suspenso esse voluit, quoad Oecumenica Synodus haberetur. Synodo congregandæ ultimam sententiam reservavit.

Id Leo ubique testatur, præsertim Epistolà ad (b) Juvenalem: *Christus detestandum illud Ephesinæ Synodi judicium*, *S. Chalcedonensis Concilii autoritate destruxit.* Idem repetit in Epistola ad (c) Leonem Imperatorem, neque quidquam potuisse fieri convenientiùs docet, quàm ut Dioscori in Ephesina Synodo, *facinus*, *Sancta Synodus Chalcedonensis aboleret.* His congruit Beati Gelasii Papæ de Ephesino Latrocinio dictum, *malè gestam Synodum & injustam justâ*, *& bene gestâ Synodo submovendam.* Tale remedium, talem autoritatem Oecumenicæ Synodi ritè convocatæ nomen postulare visum.

Quid ergò hîc consequuntur superiotatis Pontificiæ defensores? Nempè ut Pontifex Synodum per se ab ipsis initiis nullam & irritam, non admittat ille quidem; ultimum tamen judicium futuræ Synodi relinquat arbitrio. Quodnam hîc ejus, quam quærunt superioritatis indicium est?

(a) Conc. Chalced. Par. I. Cap. 19. 20. 21. 22. 23. (b) Leo. epist. 72. (c) ejusdem epist. 75.

CAPUT V.

A Chalcedonensi Synodo nullam in fidei negotiis confirmationem petitam, cujus modi sit ea, quam Sanctus Leo ultrò dederit.

At in Chalcedonensi legitimo, Sanctoque (d) Concilio Oecumenico plus habere se putant, cùm ipsa Synodus rerum à se gestarum confirmationem à Leone petat, ut in relatione (e) Synodi ad ipsum Leonem est positum. Tum illud vel maximum quod Canonem 28. de Constantinopolitani Præsulis aucta dignitate, unanimi licèt Patrum decreto factum. Idem B. Leo Apostolica autoritate rescidit.

Nunc quidem de fide agimus, de Canonibus posteà videbimus; & quidem quod ad fidem fideique causâ depositum Dioscorum attinet, Patres Chalcedonenses (f) in relatione ad Leonem, nullam confirmationem petunt, satis esse rati, quod Leonis Epistolam prælucentem, ipsum sibi, *ut membris caput præsidentem ac spiritu præsentem*, ac penè in Legatis visum habuissent.

Itaque quoad hæc, nihil ampliùs desiderabatur: ac revera Imperatores, absoluto Concilio, statim ut re exploratâ (g) atque confectâ consensionem omnem de fide prohibent. Clerus ac plebs in ea fide, ac Dioscori condemnatione ubique acquiescit.

Et res quidem Synodi circa fidei negotium,

(d) Relat. ad Leon. Conc. Chalced. pag. 3. Can. 3. (e) Leo epist. 53. 55. 62. &c. (f) Relat. ad Leon. ibid. pag. 3. Can. 2. (g) Ibid. Cap. XXXIV.

gotium sic se habent ut de suis decretis à Leone confirmandis, ne quidem cogitâsse constet, & tamen S. Leo etiam non petitam confirmationem misit. Quâ occasione ipse idoneus testis exponet.

Quippè cùm occasione improbati à Leone 28. Canonis maligni homines in vulgus sparsissent, Chalcedonensem Synodum ab ipso improbatam, ad Episcopos, qui in ea congregati fuerant, hæc scribit: *Ne ergò per malignos interpretes dubitabile videatur, utrum, quæ in Synodo Chalcedonensi per unanimitatem vestram de fide statuta sunt, approbem. Hæc ad omnes fratres, & Coëpiscopos nostros qui prædicto Concilio interfuerunt, verba direxi, ut omnium fidelium corda cognoscant; me non solùm per fratres, qui vicem meam executi sunt, sed etiam per approbationem gestorum Synodalium propriam vobiscum iniisse sententiam; in sola videlicet fidei causâ adversùs malignos interpretes.* Quod factum fatebuntur omnes, non eò spectare, ut incerta firmentur, sed ut certa, summâque & indeclinabili autoritate facta magis, magisque asserantur & inculcentur.

Cujus generis est quod in Encyclicarum Epistolarum Tomo post Synodum Chalcedonensem edito legimus. *Penè omnes* (a) *Occidentalium partium Episcopi consentientes sibimet, & pariter decernente sanctissimo atque Beatissimo Romanæ urbis Archiepiscopo, Litteris propriis & oris sui confessione, ea quæ ab ipsis Sanctis Patribus Chalcedone collectis interpretata sunt, confirmaverunt & consignaverunt.* En quid sit confirmatio, nempè consensus ipse. En ut non modò Leo, sed etiam cæteri Occidentales Episcopi condecernentes Chalcedonensem Synodum confirmârunt.

(a) Part. 3. Chalced. Synodi Cap. XLV.

CAPUT VI.

Quintum, sextum, septimum, octavum Concilium.

Ex octo primis generalibus Synodis, supersunt adhuc quatuor, de quibus uno verbo decernamus.

Quintam Synodum Constantinopolitanam secundam à solis Orientalibus, nulla cum Occidentalibus communicatione, nulla Sedis Apostolicæ legatione transactam, non legatione nisi consensione Occidentalis Ecclesiæ, ac Sedis Apostolicæ approbatione pro Synodo Oecumenica valuisse constat.

Sexta Synodus de fide tantùm fideique condemnandis inimicis egit.

Statim atque fidei definitionem (b) edidit; eam ab Episcopis & Imperatore subscriptam ad quinque Patriarchales Ecclesias dimitti voluit ut quæ certissima autoritate constaret actione 18.

Eadem actione Patres ad Agathonem (c) Papam relationem mittunt: *quâ se Spiritu Sancto illustratos & Agathonis doctrina institutos, infesta dogmata depulisse testantur.* Tum subdunt; *& corde nos & linguâ & manu convenientes, omnis erroris expertem, certamque nec fallentem definitionem vivifici Spiritûs ope edidimus.* Quo perspicuè demonstrant, nihil expectari à se ut certam Spiritûs Sancti præsentiam, sibi ac Sanctæ Synodo vindicent, cùm præsertim se ab ipso Agathone, lectis ejus Apostolicis Litteris doctos esse fateantur.

(b) Conc. 6. Act. 18. Tom. VI. Conc. (c) Relat. ad Agath. Pap. Ibid.

teantur. Neque eò feciùs ab eodem Agathone petunt ut Orthodoxam fidem, quam cum ipso prædicârint iterum per sua rescripta confirmet. Satis ergò existimabant illustratam, roboratam, confirmatam fidem, quam ipsi tradidissent, & ad inculcationem majorem pertinere eam, quam postulabant, confirmationem novam.

Quare nec expectato Sedis (a) Apostolicæ responso Pius Imperator Synodi decreta edictis exequitur. Interim Agathone mortuo ad Imperatorem Leonis II. pervenit Epistola, quâ decreta Synodi Apostolica autoritate confirmat, *eisque consentit sicut supra solidam petram, qui Christus est, ab ipso Domino adeptis firmitatem*; adeò certum est eam confirmationem nihil aliud esse quàm consensionem eam quam diximus, ac recognitionem autenticam jam à Domino præstitæ invictissimæ firmitatis.

Sanè omittendum non est Macarium Antiochenum Episcopum hæreseos defensorem à Synodo depositum; ad Sedem Apostolicam missum, non quemadmodum nescio qui cavillantur, ut ejus causam tanquam superior retractaret, sed ut errantem instrueret, pœnitenti si fortè indulgeret, quod adeò (b) clarum est ex Imperatoris & Leonis Litteris ut his immorari pudeat. Alia prosequamur.

Septima Synodus Nicæna II. nullam ab Adriano, rebus gestis, specialem confirmationem petiisse, nullam accepisse legitur; neque eò infirmior visa est aut Græcis aut aliis. Neque Nostri cùm eam non susciperent, confirmationem defuisse causati sunt. Adeò ista ex abundanti esse constat.

Octava Synodus, Constantinopolitana quarta, Nicolai I. & Adriani II. judicium executa adversùs Photium, ut firmitatem obtineret, nulla procul-dubio Sedis Apostolicæ nova confirmatione indigebat, & tamen petiit his verbis: (c) *Itaque sanctitate vestra omnium nostrûm & universalis Synodi consensum recipiente prædicet eam magis ac veluti propriam, ac sollicitiùs confirma Evangelicis præceptionibus vestris ut per sapientissimum Magisterium vestrum, etiam aliis universis Ecclesiis personet & suscipiatur veritatis verbum & justitiæ decretum.* Quæ verba satis demonstrant confirmationis nomine expectari ab Apostolica Sede, Conciliarium decretorum promulgationem atque executionem; quod ultrò amplectimur.

Atque his profectò claret, quàm nihil faciat ad vindicandam Papæ superiorem potestatem ea confirmatio, quam in actis primorum Conciliorum generalium invenimus. Certè sic scribit (d) ad Adrianum II. VIII. Synodus: *Sicut Beatissimus Papa Nicolaus definivit & promulgavit, necnon & summa paternitis tua firmavit & Synodicè roboravit, ita & ipsi* (Legati scilicet Apostolicæ Sedis) *annunciaverunt & egerunt*, ut si necesse sit superiorem esse, qui confirmet & roboret Adrianum Nicolao antecessore suo superiorem fuisse, infieiari nemo possit.

Esto igitur fixum id quod probandum suscepimus; primorum Conciliorum generalium confirmationes à Romanis Pontificibus, post gesta ea Concilia editas, non ejus fuisse roboris, ut decretis de fide latis robur, quod deesset, adderent, sed ut quod inesset uberiùs declararent.

(a) Leo II. ad Imp. Epist. post act. 6. Synodi T. 6. Conc. (b) Epist. Imp. & Leon. post act. Synod. 6. ibid.

(c) Epist. Conc. 8. ad Adri. II. act. 10.
(d) Ibid.

CAPUT

CAPUT VII.

Reliqua Synodi usque ad Tridentinam.

EX primorum Synodorum confirmationibus, de reliquis judicare in promptu est. Post octo illas primas, quatuor omninò sunt quibus Romanus Pontifex non ipse adfuerit. Pisana, Constantiensis, Basileensis, Tridentina. Cæteras per se ipse gessit.

Pisanam per sese valuisse ante Alexandri Quinti confirmationem editam, vel ex eo demonstravimus, quòd nec Alexandri confirmatio valuisset, nisi prius (a) Pisani Concilii cujus ex decretis Alexander electus est, valeret autoritas.

Constantiensis Concilii Judicium de Joanne XXIII. quod ab eo summâ Religione susceptum est, (b) erat profectò, vel eo repugnante, valiturum ut suo loco diximus.

Ejusdem Synodi decretum adversùs Joannem Hussum & Hieronymum de Pragâ statim atque prolatum est; plenam executionem habuisse nemo negat. Illis etiam brachio sæculari traditis & extremo supplicio addictis, nec dum creato Pontifice, nedum ejus confirmatione expectata.

Cætera decreta, quæ adversùs Wiclefum, Hussumque facta sunt, satis demonstravimus Martinum V. non ut incerta ac nutantia confirmâsse; sed ut certa & valida autoritate Concilii, totam repræsentantis Ecclesiam executum esse.

Quod autem idem Pontifex in fine (c) Concilii declaravit, confirmari à se omnia circa fidem, quæ Conciliariter gesta essent, usque adeò ex abundanti erat, ut illud non scripto decreto, ut cætera, neque à Synodo requisitus, sed dimissis Patribus, Polonicæ controversiæ occasione dixerit.

Basileensia priora (d) gesta, quæ sola tuenda suscepimus, adeò suam per sese, sine expressa confirmatione, autoritatem & executionem habuere, ut iis victus Eugenius quartus pristina sua de dissoluto Concilio decreta revocaret.

Tridentina Synodus, quæ ultimo decreto suo Romani Pontificis confirmationem peti jubet eòrum, *quæ à se decreta & definita essent*, eò usque intellexit eas definitiones, vel tum valuisse ut statim post eam confirmationem petitam acclamârit CARDINALIS à *Lotharingiâ; Sacro Sancta Oecumenica Tridentina Synodus, ejus fidem confiteamur; ejus decreta servemus....* RESP. *semper confiteamur, semper servemus.* CARDINALES *omnes ita credimus, omnes idipsum sentimus; omnes consentientes & amplectentes subscribimus. Hæc est fides beati Petri & Apostolorum: Hæc est fides Orthodoxorum;* RESP. *ita credimus, ita sentientes subscribimus.* CARDINALES. *His decretis inhærentes digni reddamur &c.* RESP. *fiat, fiat, amen, amen.* CARDINALES *anathema cunctis Hæreticis.* RESP. *anathema, anathema.* Talia sentientes dum confirmationem petunt, quid aliud quàm certa & valida magis magisque firmari & inculcari petant?

Quare confirmatio statim atque ab Alexandro Cardinale Farnesio Legato ac Præside petita est, statim à Pio IV. in eodem Consistorio est data die Mercurii 26. Januarii anno 1563. ut subjuncta (e) Tridentina Synodo acta testantur.

(a) Sup. L. 5. (b) Ibid. (c) Conc. Const. Sess. ult. ib.

(d) Lib. 6. (e) Act. post Conc. Trid.

Etquidem in iisdem actis legimus audita vota Cardinalium, confirmatáque *omnia & singula* quæcumque in Synodo acta essent, (a) *maturâ cum illis Deliberatione prababitâ*: Quæ matura Deliberatio, si in rem ipsam caderet ac de ipsis Concilii tot ac tantis decretis esset inquisitum, profectò tanta res tam brevi tempore transacta non esset.

CAPUT VIII.

De Canonibus Conciliorum generalium à Sede Apostolica confirmatis vel infirmatis Constantinopolitani Canones, præsertim III. Chalcedonenses Canones, ac præsertim XXVIII.

DE fide egimus, causisque cum fide conjunctis; nunc de Canonibus paucis rem transigemus. Et quidem Nicænos Canones, statim atque à Nicænis Patribus per Provincias delati sunt, toto orbe terrarum obtinuisse constat. De Ephesinis in actis Synodalibus disertè legimus; statim atque sunt editi, unà cum Epistolà Synodi eà de re scriptà, dimissos fuisse (b) per Ecclesias continuò exequendos, ut quæ pleno & suo pollerent robore: itaque in Ecclesiæ Catholicæ codicem statim inserti sunt, tenuitque (c) Episcopis in Cypro, & Europa Provincia concessa libertas, nulla unquam confirmatione speciali de 7. & 8. Synodorum Canonibus, nihil quod sciam objicitur, quod ad hunc pertineat locum; constatque legi nusquam ab ulla Synodo generali petitam Canonum confirmationem, præter quàm à Chalcedonensibus 28. illius quo & Constantinopolitanus III. confirmabatur, & Constantinopolitanus Episcopus, non modò dignitate, sed etiam jurisdictione ac ditione auctus est. In his igitur tota est difficultas.

Ac de Canonibus quidem Constantinopolitanis sic objiciunt, quod eos, (d) teste Gregorio, Romana Ecclesia *non habet nec accipit*. Leo (e) verò Magnus Canonem III. caducum, spontè collapsum & Sedi Apostolicæ ignoratum sibi quoque displicere significat.

Interim id constat in codicem Canonum cum aliis Constantinopolitanis insertum, toto statim Oriente valuisse. Quin etiam in Chalcedonensi Synodo Legati Apostolicæ Sedis, Anatolium Constantinopolitanum Episcopum II. habuerunt. Quà de re usque adeò non questi sunt, ut è contrà quererentur in quintum Gradum à Dioscoro Flavianum relegatum. Quo loco laudantur à Diogene Cyzicensi *quòd regulas scirent*, quas nempè Dioscorus contempsisset. Ergò intelligebant omnes Episcopi, (f) ipsique adeò Legati Leonis, deberi Episcopo Constantinopolitano primum post se locum: non alio Canone quàm Constantinopolitano illo quem Romana Ecclesia ignorare ac minimè probare voluisse videbatur, visumque est satis, quod nondum apertè improbâsset.

De Canonibus Chalcedonensibus gravior difficultas ac præsertim de 28. Is actione (g) XV. Legatis absentibus conditus, (h) act. XVI. iisdem quærentibus relegitur. Legati contradicunt, Leonis mandata proferunt, Nicænos Canones legunt, quibus hæc nova adversentur, Constantinopolitanos rejiciunt, coactos Episcopos conqueruntur.

Hìc Episcopi conclamaverunt, (i) *nemo*

(a) Ibid. (b) Conc. Ephes. Act. 7. Tom. III. Conc. (c) Ibid. Act. 7. & 8.

(d) Greg. Lib. VI. Epist. 63. (e) Leo epist. 53. 55. 2. Synodi. (f) Conc. Chalced. Act. 1. 7. (g) Ibid. act. 15. (h) Ibid. act. 16. (i) Ibid.

nemo coactus est, dictisque sententiis Canon confirmatur. Hìc Legati postulant, *ut sua contradictio gestis inhæreat*; contestanturque se ad Papam relaturos.

De hoc ergò Canone uno qui controversus esset Patres (a) ad Leonem referunt, submisso animo petunt ut probare dignetur, & quemadmodum Patres *in bonis capiti consonarent, ita Pontificialis apex, id quod decens erat filiis indulgeret*: placiturum id Principibus, & Legatos quidem contradixisse, sed ut res ipsi Papæ reservata videretur.

Hâc rerum summâ patet nihil Patres ambigere, præter quàm de iis quæ nova, quæ contra Nicænos Canones, quæ repugnantibus Legatis decrevissent, cætera vi sua atque integro robore firma reputâsse.

Quid hîc Leo sanxerit nemo ignorat; nempè sic, (b) *consensiones Episcoporum Sanctorum Canonum apud Nicænam conditorum regulis repugnantes, in irritum mittimus, & per autoritatem beati Petri generali prorsùs definitione cassamus.* Alibi decernebat (c) *Canones Nicænos nulla in parte esse solubiles*; *infirmum atque irritum quidquid à prædictorum Patrum Canonibus discrepârit.* Denique Anatolium, (d) sic Canonem urgeat, *universalis Ecclesiæ pace privandum.*

Hæc de Canone 28. Sanctus Pontifex, cujus (e) autoritate victus ipse Anatolius (si Lucæ Holstenio (f) colligenti & edenti credimus, ut profectò meâ quidem sententiâ, credi par est) data Epistola Leoni præcipienti, ut à Canone tuendo abstineret, *respondit se illa obediendo complere, quæ ejus perfectissimis sensibus placita videbantur*; *nam penitus*, inquit, *absit, ut eis ego quæcumque mihi fuissent mandata per Litteras, adversarer.* Acquievit Imperator, eodem teste Anatolio in eadem Epistola, atque ex numero Canonum Chalcedonensium, Canon ille 28. expunctus est.

Hîc ergo objiciunt Romanum Pontificem Conciliis Oecumenicis longè superiorem, quorum Canones absque ejus approbatione non valeant, imò ab eo ex beati Petri autoritate cassentur, ipsis Orientalibus, ipsis Constantinopolitanis Episcopis, ipsis Imperatoribus consentientibus.

At hæc qui objiciunt, primò ne statum quidem quæstionis intelligunt. Defendimus enim Constantiense Concilium, quo nempe Concilii potior autoritas cognoscatur, in fide, in Schismate, in reformatione generali promovenda. At Orientales Episcopi isto Canone, Episcopo Constantinopolitano consulebant, Imperatori gratificabantur, non fidei, non Schismati, non reformationi generali providebant. Imò verò rectum ordinem ac primarum Sedium honorem ab antiquo institutum evertebant, qui rei universæ Ecclesiasticæ conducere videretur. Non ergo adversùs effrænem aut extraordinariam potestatem, Canones ac jura, libertatemque Ecclesiasticam tuebantur, quod Patres Constantienses volebant; sed Papæ, Canones rectumque ac probum & Canonicum ordinem defendenti repugnabant; ac proinde ad nostram quæstionem non pertinet quidquid hîc actum ab illis fuit.

II. Orientales Patres, hoc Canone constituto, id sibi tribuebant ut Patrum limites,

(a) Relat. ad Leon. (b) Leo Epist. 55. ad Pulch Conc. Chalced. p. 3. C. 7. (c) Epist. 55. ad Anat. Concil. Chalced. p. 3. C. 5. (d) Epist 16. ad Syn. ad Chal. Ibid. C. 16. (e) Epist. 55. ad Anath. Conc. Chalc. p. 3. C. 6. 5. (f) Coll. Holst. 1. p. C. 22.

limites, & Canones Nicænos ab universa Ecclesia conditos & receptos, inconsulto. Imò verò repugnante toto Occidente, convellerent. Quod non illis licebat.

III. In eo Canone statuendo, nequaquam Concilii generalis autoritate gaudebant, à quorum decretis in ea actione cum Sede Apostolica, universus Occidens recedebat.

IV. Hinc etiam factum est, ut Chalcedonenses Patres à Leonis arbitrio id pendere vellent, quod relationis quidem verba demonstrant, ut vidimus: sed apertè convincit illud Anatolii in Epistola (a) ad Leonem: *Cùm & sic gestorum vis omnis & confirmatio autoritati vestræ beatitudinis fuerit reservata.* Undè nec mirum, de iis Leonem statuisse, quæ in ipsius potestate, ipsa Synodus reliquisset.

Cæterùm Bellarminus (b) Canones Chalcedonenses omnes à Leone rejectos esse putat, propter quosdam Leonis aliorumque Pontificum locos: quem vir illustrissimus Petrus de Marcâ (c) egregiè confutavit. Nunc neminem esse jam puto, qui neget Chalcedonenses Canones 27. antiquissimis Canonum insertos collectionibus, statim in autoritatem admissos, quos si quis obstinatè contenderit à Leone improbatos; nempe Parisienses nostri non alio firmiore argumento probaverint, Conciliorum Generalium supremam potestatem, quàm quod tot Canones, etiam improbante Romano Pontifice, valuisse ipsi adversarii fateantur.

(a) Coll. Holst. 1. p. C. 22. (b) Bellarm. (c) P. de Marca.

CAPUT IX.

Recapitulatio eorum, quæ de confirmatione ex Conciliorum actis dicta sunt: hinc confutantur allati à quibusdam recentioribus Pontificiæ confirmationis effectus: Ecclesiæ consensus, quatenùs ultima Synodi bene gesta testificatio: Sancti Gelasii locus.

EX his facilè confutantur ea quæ recentiores quidam Theologi de Pontificia confirmatione dixerunt.

Et primùm quidem pauci sunt qui ad hæc extrema decurrant, vim omnem Ecclesiæ ac Synodorum in solo Pontifice esse positam, decreta quæ non ipse firmaverit, præsidentibus licèt, imò consentientibus ejus Legatis edita, incerta pendere, quoad approbaverit, neque aliam Synodis generalibus constare infallibilitatem quàm ab ipso promptam.

Hæc igitur confutantur, universim quidem (d) ex actis Conciliaribus, quibus vidimus decreta Conciliaria, statim atque sunt edita, Cælestis Oraculi vice sunt habita, executionique mandata. Speciatim verò (e) ex iis locis, quibus ipsa Concilia, ante omnem confirmationem asserunt, *se omnis erroris expertem, certamque nec fallentem definitionem, vivifici spiritûs ope, edidisse.* Quod sexta Synodus ad Agathonem Papam scribit.

Eodem pertinet illud quod (f) est à Nicæna secunda Synodo pronuntiatum. Vim qua fidei definitionem certam edidissent, in eo esse positam, quod divino numine congregati, ea repromissione

(d) Sup. C. 3. & seq. (e) Relat. ad Agat. Conc. 6. act. 18. Sup. 6. (f) Defin. Nic. II, Syn. act. 7. Sup. L. 7.

sione gauderent, qua Christus cum Apostolis usque ad finem sæculi futurum se esse promittit.

Neque minùs illustre est illud (a) Cœlestini ad Ephesinam Synodum: *Spiritûs Sancti testatur præsentiam Congregatio Sacerdotum.* Quo loco Sanctus Pontifex in Ephesina Synodo, Synodum illam Apostolicam Hierosolymis congregatam aspiciendam esse testatur.

Huc accedit Leonis II. sextæ Synodi (b) defensionem confirmantis verba, quibus declarat iis se consentire, *sicut supra solidam Petram qui Christus ab ipso Domino adeptis firmitatem*: ut confirmatio Synodi universalis nihil sit aliud quàm testificatio jam à Domino traditæ firmitatis.

His igitur victi (c) qui sunt paulò cordatiores, ab his insulsis & nimiis abhorrere solent, sed multùm desudant in vero explicando confirmationis effectu. Ac Joannes quidem Bagotius sic exponit, *confirmationem Pontificis omnibus fidelibus solummodo fidem facere, Synodum œcumenicam & legitimam fuisse; & cùm leges servaverit in Spiritu Sancto definiisse quod definiverit: quæ ultima certificatio credendi necessitatem imponat fidelibus, cùm antea nemo propriè teneatur Synodi definitiones accipere.*

Postremum, hoc æquè concidit actis Conciliaribus, quibus demonstravimus Conciliorum Generalium definitiones, statim atque prolatæ sunt, nullo alio decreto edito valuisse.

Illud haud absurdum, confirmatione declarari, Synodum & legitimè fuisse convocatam & legitimo ordine processisse, neque quidquam intervenisse quo nulla sit, qualia multa in Ariminensi atque Ephesina II. Synodo evenisse legimus: quæ causa fuisse videtur, cur Leo (d) Synodi Chalcedonensis definitionem ipso etiam autore ac per Legatos præsidente factam speciali epistola confirmandam duxerit, *propter malignos Interpretes*, ut vidimus.

Sanctus Gelasius approbationi Leonis universalis Ecclesiæ consensionem adjungit, eòque internosci docet, *malè gestam Synodum à bene gesta Synodo*: quod *malè gestam Synodum*, puta (e) Ephesinam secundam, *tota meritò Ecclesia non recipit & præcipuè Sedes Apostolica non probavit: At bene gestam Synodum cuncta recepit Ecclesia ac maximè Sedes Apostolica comprobavit*, ut profectò inter cœteras Ecclesias eminere oporteat Ecclesiæ Principalis assensum. At illud interim requiratur, ut Ecclesiæ totius consensus accedat.

Hæc ergo est ultima *adversùs malignos Interpretes* Synodi bene gestæ testificatio: Sedis Apostolicæ conjunctus cum totius Ecclesiæ approbatione consensus, quam confirmationem dicimus.

Ea verò universalis ac plena consensio, non tantùm adversùs *malignos interpretes*, sed etiam interdum bonis ac probis viris est necessaria; etsi enim boni viri non dubitant, quin œcumenica Synodus sit infallibilis, quandoque haud immeritò (f) ac bona fide dubitatur utrum aliqua Synodus sit verè œcumenica. Quale dubium contigisse vidimus Hispanicæ & Gallicæ Ecclesiæ circa Synodum sextam & septimam ad quas vocati non essent. Quare haud im-

(a) Epist. Cœlest. ad Syn. Eph. act. II. Sup. l. 7. c. 14. (b) *Leo* 2. Epist. ad Imp. post Syn. 6. ib. c. 14. (c) Apol. Trid. justis. Theol. disp. 5. c. 4. Sect. 2.

(d) *Leo* Epist. ad Juven. Sup. c. 5. (e) Epist. 13. ad Ep. Dard. (f) Sup. lib. 7. c. 29. 31.

meritò affirmamus ultimum quo Synodi œcumenicæ asserantur, esse Ecclesiæ universalis consensum cum Apostolicæ sedis confirmatione conjunctum.

CAPUT X.

Andreæ Duvallii de confirmatione sententia confutatur, nempe quod ante eam Conciliorum anathemata valeant tantùm sub spe rati Concilii VIII. Locus egregius.

ANdreas (a) Duvallius Concilia quidem Generalia, quibus Pontifex per legatos præest, ea infallibilitate gaudere contendit quam ipsa Spiritûs Sancti præsentia tribuat. Horum ergo decretis quoad fidem teneri Pontificem, neque posse negare confirmationem, si legitimo ordine processerint, vim porrò confirmationis in eo collocat, ut anathemata prolata à Conciliis, absque Pontificia confirmatione non valeant. Nempe Concilia illustrant, non feriunt; tanquam Ecclesiæ Doctores non habeant simul concessam divinitùs & Cathedram docendi & castigandi virgam.

Hæc Duvallii sententia omnium, quascumque viderim, longè absurdissima videtur esse: Primùm enim proculdubio valet statim prolatum ab uno Episcopo anathema, ac licèt solvi possit legitimo ordine, ac superioris judicio; non tamen superioris confirmationem expectat ut ratum habeatur: non valebit verò ab œcumenicis Synodis prolata sententia, omnem Ecclesiæ complexa potestatem; videtis ad quàm vana & absurda cogantur qui ab avita traditione degeneres Ecclesiasticæ potestatis formam, certis ratiociniis ad arbitrium fingunt. Deinde etiam si id placeat quod est falsissimum quæ jurisdictionis sint ad Papam omnia redigenda esse: annon ille intelligitur mandare Legatis ut exponendæ doctrinæ, ita exercendæ Ecclesiasticæ ultionis officium: cùm sexcenta Concilia provincialia, sive regionaria habeamus, in quibus Legati Apostolici unà cum Synodis anathemata pronuntient & exequantur? quam autoritatem Conciliis œcumenicis denegari, longè absurdissimum est. 3°. Libenter quærerem, ludantne nos Synodi cùm absolutè ac decretoriè pronuntiant: *si quis non ita senserit, anathema sit.* Ac nimis profectò ineptiunt, (b) qui hæc anathemata intentari respondent à Synodis sub ratihabitione & confirmatione futura ipsius Pontificis; at saltem audiant has formulas ab omnibus Synodis frequentatas, quæ effectum ipsum denotant: *ab Ecclesia projecimus, privavimus, nudavimus omni dignitate.* Ac rursus alio modo, *nudatus est, privatus est, projectus est.* Tanquam perfectâ re, quam ipsi pendere volunt. Postremò si adhuc hæsitant, esto illud ab VIII. Synodo decretum, peremptorium haud minùs adversùs eorum sententiam, quàm adversùs Photium: *Nos cum inobedientem, & resistentem Sanctæ huic & universali Synodo repulimus & anathematizavimus atque à tota & Apostolica Ecclesia fecimus alienum, per datam nobis potestatem in Spiritu sancto à primo & magno Pontifice nostro liberatore & salvatore cunctorum*: quid enim expectant qui sic

(a) Duval. l. V. de Sup. Pont. post. p. 4. q. 6. supra L. 3. c. 7.

(c) Duval. ibid.

sic pronuntiant? sed nos in tam claris plus æquo immoramur.

Atque hæc de objectione, quæ à Synodorum confirmatione petitur, dicenda habebamus. Sanè & Imperatores Synodos confirmârunt diversissimâ ratione, ut vim legis ac civilis executionis obtinerent. Confirmatio autem Ecclesiastica quid sit plenissimè explicatum esse credimus; nempè sic, vel ut insit ex communi consensione firmitas, vel ut innata jam, ac certa magis magisque inculcetur.

CAPUT XI.

Ex antedictis resolvitur illud, duodecim sæculis inauditum, quòd Episcopi jurisdictionem omnem à Papâ mutuentur, quodque Papæ assistant ut Consiliarii tantùm, non ut Judices.

JAm illud superest explicandum quod objiciunt, Episcopos à Romano Pontifice potestatem suam ac jurisdictionem mutuari, adeoque conjunctos quamlibet in Synodum œcumenicam, nihil posse adversùs autoritatis suæ radicem ac fontem, sed tantùm adesse ut Consiliarios, ac decreti robur tam in rebus fidei, quàm in aliis in Romani Pontificis potestate esse positum.

Quod commentum, sponte vel ex eo concidit, quod priscis sæculis inauditum 13. sæculo invehi cœpit in Theologiam, postquam scilicet Philosophicis ratiocinationibus, iisque pessimis, agere, quàm Patres consulere plerumque maluerunt.

Huic verò novitati repugnat (a) imprimis id, quod est ex Actis Apostolorum relatum de illâ Synodo Apostolicâ quam cæteris velut iterari & repræsentari Conciliis, Sancti Cœlestini ad Synodum Ephesinam Epistola & Concilii V. œcumenici interlocutio demonstravit, qua in Synodo, si quis Apostolos non veros judices à Christo constitutos, sed Petri consiliarios dixerit, nimis ineptus est.

Repugnant item ea (b) quibus constitit Romanorum Pontificum decreta atque judicia de fide œcumenici Concilii convocatione suspensa, autoritate retractata, nec nisi examine facto, ac dato judicio comprobata & confirmata fuisse: quæ profectò probant, eos non Papæ Consiliarios, sed Papalium decretorum sedere judices.

Et eos quidem legitimè convocari oportet, ne tumultu coëant: cæterùm convocati, *autoritate Spiritûs Sancti, non Papæ, judicant*; *pronuntiant anathemata*, non Papæ autoritate, *sed Christi*; totiesque in actis id inculcatum vidimus, ut repetere jam pigeat.

Huc accedat illud Concilii primi (c) Arelatensis ad S. *Sylvestrum: te pariter nobiscum judicante, cœtus noster majore lætitiâ exultâsset*: atque in ipso Concilii capite ad eundem Sylvestrum: *quid decrevimus communi consilio charitati tuæ significamus.* Hac igitur (d) Sacerdotii sui autoritate freti, de summis rebus, de observatione scilicet Paschæ Dominici, ut uno die per omnem orbem observetur; de baptismo non iterando; deque Ecclesiarum disciplina judicant. Cujus (e) generis exempla ubique occurrunt. Quin etiam à Synodis, etiam particularibus, quibus Papa præsedit, ejus etiam præsentis (f) decreta examinari & firmari consensione; Patres pariter judicare, decernere, definire constitit, ac millies in actis adscriptum vidimus.

(a) Sup. L. 7. cap. 6. 14.

(b) Ibid. Can. 9. & seq. (c) Epist. ad Sylv. T. I. Conc. Gall. (d) Can. I. (e) Can. 8. (f) Lib. Sup. Can. 2.

CAPUT XII.

Quo sensu dictum sit ab antiquis à Petro & per Petrum esse Episcopatum: S. Augustini locus.

CÆterùm in re tam clara unum illud ex antiquitate depromptum objiciunt, à S. Innocentio (a) dictum; *Petrum Episcopalis nominis & honoris autorem.* Et iterum, *unde* (b) *ipse Episcopatus & omnis autoritas nominis ejus emersit*: & à Sancto (c) Leone: *Si quid, cum eo*, Petro scilicet, *commune cæteris voluit esse Principibus*, scilicet Apostolis, *numquam nisi per Petrum dedit, quidquid cæteris non negavit.* Atque alibi item Christum ita concessisse cæteris Apostolis prædicandi ministerium, ut in eos à Petro, (d) *tanquam à quodam capite, dona sua, velut in corpus omne, diffunderet.* Unde etiam manavit illud Optati (e) Milevitani: *bono unitatis beatus Petrus præferri Apostolis omnibus meruit & claves Regni cœlorum communicandas cæteris, solus accepit*: & illud (f) Gregorii Nysseni, *per Petrum Episcopis dedit claves cœlestium honorum.* Et illud sancti (g) Cæsarii Arelatensis ad Symmachum Papam: *Sicut à persona beati Petri Apostoli, Episcopatus sumit initium, ita necesse est, ut disciplinis competentibus sanctitas vestra singulis Ecclesiis quid observare debeant, evidenter ostendat.*

Hæc & alia ejusmodi ad extremum si urgeant, nempe asserent à Petro non à Christo, aut à Christo per Petrum, non autem immediatè & proximè Apostolos constitutos tanquam alius quàm Christus Apostolos vocaverit, miserit, atque infuso Spiritu cœlesti potestate donaverit; ac Petrus non Christus dixerit: *Ite, docete, prædicate, baptizate, accipite; & sicut misit me Pater, & ego mitto vos.*

Neque me fugit Joannem de Turrecremata, aliosque paucos dum à se non putant, Sancti Leonis & aliorum jam allata dicta satis defendi posse, nisi Apostoli quoque à Petro suam jurisdictionem acceperint, in hoc etiam deliramentum abreptos contra manifestissimam Evangelii veritatem: quod quidem commentum ipse Bellarminus confutavit.

Id verò cùm sit omnium absurdissimum, nempe constabit adductis Patrum sententiis hæc doceri.

Primum, autoritatem Episcopalem ac Jurisdictionem clavibus ac ligandi solvendique potestate contineri, quod per se est perspicuum.

Alterum, Petrum fuisse primum, in quo ea potestas ostenderetur & constitueretur, patet ex Evangelica historia. Etsi enim Christus omnibus Apostolis dixit, *accipite Spiritum Sanctum*, Joan. XX. 22. *& quæcumque ligaveritis & quæcumque solveritis*, Matt. XVIII. 18. tamen præcesserat illud Petro dictum: *tibi dabo claves, & quodcumque ligaveris, & quodcumque solveris*, Matt. XVI. 19.

Tertium utrumque, id est, & quod est Petro & quod est Apostolis dictum æquè à Christo manare; qui enim dixit Petro: *tibi dabo; & quæcumque ligaveris*, idem Apostolis dixit, *accipite & quæcumque alligaveritis.*

Quartò, verum igitur esse quod ait Optatus de Petro: *Bono unitatis claves Regni cœlorum, communicandas cæteris solus accepit.* Revera enim quæ Petro datæ sunt, Matt. XVI. communicandæ erant

(a) Innoc. ad Milev. Con. (b) Innoc. ad Conc. Cart. ibid. (c) Leo. Ser. 3. in anniversf. assump. (d) Id. Epist 89. ad Episc. Prov. Vienn. (e) Optat. L. 7. contra Parmen. (f) Greg. Nyss. t. II. tract. in eos qui ægrè ferunt castigari. (g) Cæsar. Arel. Episc. ad Sym. T. I. Conc. Galli.

erant postea Apostolis, Matt. XVIII. & Joan. XX. communicandæ autem, non à Petro, sed à Christo, ut patet.

Quintò, verum etiam id esse quod ait Cæsarius: *à Petro Episcopatus sumit initium.* Cùm Petrus primus fuerit in quo per ligandi ac solvendi ministerium ostensa, inchoata, commendata fuerit Episcopalis potestas.

Sextò, hinc etiam verum quod ait Innocentius: *à Petro Episcopatum & omnem autoritatem ejus nominis emersisse*, quòd ille primus omnium sit Episcopus constitutus sive designatus.

Septimò, eâ causâ vocari Petrum ab eodem Innocentio Episcopatûs autorem; non quòd ejus institutor fuerit; non quòd ab eo Apostoli ligandi ac solvendi potestatem acceperint. Reclamant enim ubique scripturæ; sed quòd ab eo factum sit ejus potestatis inter homines collocandæ & constituendi sive designandi Episcopatûs initium.

Octavò, hæc ut clariùs elucescant, ac facilè intelligatur, quid sit illud *per Petrum*, quod apud Leonem legimus, recolenda est antiquæ Ecclesiæ ab ipsis scripturis ducta traditio.

Constat ergo Domino interrogante Apostolos; *quem dicunt homines esse filium hominis*: Petrum omnium Principem, omnium induta persona respondisse: *Tu es Christus*: ac postea Christum Petro talem gerenti personam dixisse: *tibi dabo*; *Quòdcumque ligaveris.* Quò patet, his verbis, non modò Petrum, sed in Petro suo Principe ac pro omnibus respondente, omnes Apostolos eorumque successores, Episcopali potestate ac jurisdictione esse donatos.

Quæ omnia complexus Augustinus hæc scribit: *Cùm omnes essent interrogati, solus Petrus respondit*: Tu es Christus; *Et ei dicitur*, tibi dabo, &c. *tanquam ligandi ac solvendi solus acceperit potestatem*: *cùm & illud unus pro omnibus dixerit, & hoc cum omnibus, tanquam personam gerens unitatis, acceperit.* Quo nihil est clarius.

CAPUT XIII.

Patres ante Augustinum. Alii Augustini loci. Traditio sequentis ætatis.

Augustino præluxit Cyprianus passim: brevis ac præclara ad lapsos Epistola sic incipit: *Dominus noster, cujus* (a) *præcepta metuere & observare debemus, Episcopi honorem & Ecclesiæ suæ rationem disponens, in Evangelio loquitur, & dicit Petro*: Ego tibi dico &c. *&*: tibi dabo claves &c. *&*: quæ ligaveris &c. *inde per temporum & successionum vices Episcoporum ordinatio & Ecclesiæ ratio decurrit, ut Ecclesia super Episcopos constituatur, & omnis actus Ecclesiæ per eosdem præpositos gubernetur.*

In uno igitur Petro omnes Episcopos institutos Cyprianus agnoscit, neque immeritò; Episcopatus, eodem Cypriano (b) passim attestante, unus toto orbe terrarum, in uno est institutus. Idque factum est ad stabiliendam *unitatis originem ab uno incipientem*, ut idem Cyprianus docet.

Consentit (c) Optatus, *qui claves communicandas cæteris* Apostolis, utique à Christo, ut rerum series demonstravit, *soli Petro* primùm agnoscit traditas, ut unitatis negotium formaretur.

Sed omnium maximè communem traditionem exponit & inculcat (d) Augustinus. Neque enim semel id dixisse contentus loco suprà memorato, in ejus

 doc-

(a) Cyp. Ep. 26. (b) Tract. de unit. Eccl. (c) Opt. L. 7. (d) Aug. tract. 50. in Joan.

doctrinæ exponendæ ratione totus est. Hinc illud, *in Petro esse Ecclesiæ sacramentum*; ergo ea, de quibus agimus, Christi verba dicta esse Petro *Ecclesiæ formam* (a) *gerenti, quædam dici de Petro quæ non habent illustrem intellectum nisi cùm referuntur ad Ecclesiam, cujus ille agnoscitur gessisse personam, propter primatum, quem in discipulis habuit.*

Hinc autem sequi (b) docet omnes Apostolos & Episcopos à Christo potestatem in Petro accepisse. *Petro enim figuram Ecclesiæ sustinenti datas claves atque hinc Ecclesiæ datas.* (c) *Petrum, Paulum, Joannem, cæteros Apostolos claves accepisse, easque adhuc in Ecclesiâ esse, sed omnes in Petro accepisse ut Ecclesiæ figurâ.* Quod inculcat his verbis, (d) *beatus Petrus primus Apostolorum; in illo uno omnes claves acceperunt.*

Id verò factum commendandæ unitatis gratiâ post Cyprianum & Optatum docet, (e) *Quando enim Christus ad unum*, Petrum scilicet, *loquitur, unitas commendatur.* Unde passim in libris contra Donatistas ait, *Claves unitati datas.*

Summa ergo hæc est. Cùm Apostoli & Pastores Ecclesiarum & unum sint & multi; unum Ecclesiastica communione, qui unum pascant gregem: multi per orbem terrarum distributi, ac suam quique unici gregis sortiti partem, ideò potestatem ipsis duplici Christi consensione datam; primùm ut unum sunt, in Petro Principe, unitatis figuram ac personam gerente, quo pertineat illa vox singulari prolata numero, *tibi dabo*: & *quodcumque ligaveris &c*: secundò ut multi sunt, plurali numero; quo pertineat illud; *accipite* & *quodcumque ligaveritis*: utrumque autem proximè & immediatè à Christo, cùm ille qui dixit: *tibi dabo*: ut uni; dixerit idem; *accipite* ut multis: præcessisse tamen eam vocem, qua datur potestas omnibus: ut sunt unum; quia Christus unitatem in Ecclesia suâ maximè commendatam esse voluerit.

Hinc omnia elucescunt. Neque tantùm Episcopi, sed etiam Apostoli à Christo claves potestatemque acceperunt in Petro ac suo modo per Petrum, qui eam pro omnibus ut omnium figuram ac personam gerens, communi nomine acceperit.

Manavit traditio ad posteros; hanc universam paucis complexus est (f) Christianus Drutmarus noni Sæculi scriptor nobilis, expositione in Matt. ad hunc quippe locum; *quodcumque ligaveris &c. hoc tam Petro quàm omnibus Apostolis & successoribus eorum, qui in Ecclesia eundem locum tenent rectè credimus concessum.* Id postquam Evangelicis dictis comprobavit, infert *quod autem quasi soli Petro, hæc legatio dici videtur, ideò fit, quia ipse locutus est pro omnibus, & in ipso omnibus responsum est.*

Hanc traditionem secuti, labente eodem Sæculo, anno videlicet 875. (g) Patres Cabillonenses, privilegium Monasterii Tornutiensis, sic statuunt: (h) *Auctoritate, quam à Christo Jesu Domino nostro summo Sacerdote, in Petro accepimus.* Quod totidem verbis repetitum legimus anno 878. in ejusdem privilegii confirmatione subscribentibus Hincmaro Rhemensi & aliis.

Idem legimus in Caroli Magni Capitularibus ab Ansegiso collectis: (i) *Præcipimus, ne forte, quod absit, aliquis* contra Episcopos *leviter*, hoc est, irreverenter; *aut graviter*, hoc est, contume-

(a) Epist. 165. ad Gener. Enarr. in Psalm. 108. (b) De Agon. Christi c. 30. (c) Serm. 26. de Div. c. 6. (d) Serm. 108. de Div. c. 2. (e) Serm. 108. de Div. c. 2.

(f) Christ. Drut. expositione in Matt. T. 15. Bibl. Max. (g) Conc. Cabill. T. 9. Conc. (h) Vide. ibid Conc. Rhem. an. 900. ibid. (i) Lib. 5. c. 163.

meliosè, *agat: quod ad periculum totius Imperii nostri pertinet; & ut omnes cognoscant nomen, potestatem, vigorem & dignitatem Sacerdotalem; quod ex verbis Domini facilè intelligi potest. Quibus B. Petro, cujus vicem Episcopi gerunt, ait quodcumque ligaveris &c.* vicem Petri dicuntur] Episcopi gerere quòd accepta in Petro potestate, vice ac loco Petri habeantur. Quemadmodum & ipsi Romani Pontifices, vice ac loco Petri se gerunt, ac Petri vicarios se passim appellant: majore potestate quàm alii, sed profectò non magis à Christo deducta.

Unde Episcopi (a) qui se vice Petri esse dicunt: iidem se Christi vicarios passim nominant, non pari amplitudine, quo Romani Pontifices, sed autoritate pariter à Christo derivata.

Hinc excommunicant, *virtute Spiritûs Sancti & ex autoritate beati Petri Apostoli*; (b) quippe qui intelligant, ad se quoque dicta quæ Petro dicta sint.

Piget commemorare ejusmodi innumerabilia, quæ passim legentibus occurrent, ex quibus profectò constet Episcopos omnes in Petro omnium personam gerente accepisse à Christo quam habent potestatem.

Neque propterea dixeris, nihil præ cæteris accepisse Petrum, qui tantùm cœteros figuraret: meminisse enim oportet, quid Augustinus (c) dixerit; *Petrum Ecclesiæ gessisse personam, propter primatum quem in discipulis habuit.* Et alibi (d) *Petrus Ecclesiæ figuram portans, Apostolatûs Principatum tenens*: quod assiduè inculcat, & cœteri Patres uno ore prædicant. Hoc enim habuit præ cæteris, ut cùm esset omnium Princeps illud potestatis à Christo proximò & immediatè manantis commune depositum, principali jure, & ipse acciperet & ad successores transmitteret; ut cœteros Episcopos meminisse oporteat, se primum in Petro ut unitatis capite designatos, formatos, constitutos in Petri successore colendo & observando unitatem & pacem servare debere.

(a) Conc. Meld. præf. T. 3. Conc. Gall. T. 6. Conc. gen. (b) Conc. Vienn. T. 9. Conc. (c) *Aug.* in Ps. 108. (d) De verb. Dom. Serm. 13. c. 2.

CAPUT XIV.

Cleri Gallicani ab antiqua traditione ducta sententia: Conventûs generalis anni 1655. adversùs Joannem Bagotium acta memorantur.

Hanc sanctam & Apostolicam Episcopalis Jurisdictionis ac potestatis à Christo immediatè profectæ & institutæ doctrinam, Ecclesia Gallicana studiosissimè retinuit: nec passa unquam est ab eâ traditione deflecti.

Ut alia omittamus, nostra memoria, anno videlicet 1655. Joannes Bagotius degenerem sententiam, quâ vilescat Episcopatus, propugnâsse visus erat. Id cùm Clerus Gallicanus maximô ac frequentissimô consensu Parisiis congregatus molestissimè tulisset, purgavit se coram amplissimo cœtu Bagotius, professusque est disertis verbis: *Episcopos immediatè à Christo accipere jurisdictionem, atque in suis Ecclesiis gubernandis eadem autoritate pollere, quâ Apostoli.*

Idem Bagotius docere visus; „ Ita „ se habere Papam respectu cujuscumque Episcopi & cujuscumque diœceseos, ut se habet Episcopus respectu „ cujuscumque curati, & cujuscumque „ parœciæ diœceseos *id à se dictum negavit*, atque inter utrumque ingens „ discrimen esse professus est, etiam „ jure divino.

Sacer verò cœtus fideles omnes edocere

cere voluit, *constitutam à Christo Papa autoritatem in totâ Ecclesiâ, Episcoporum verò in suis diœcesibus*; *quæ doctrina esset Conciliorum Lateranensis, sub Innocentio* III. *Tridentini & Florentini*.

Eam doctrinam Gallicani Patres luculentiùs exponunt. Datis pro more Litteris, ad omnes Coëpiscopos, quarum hæc summa est: „Neminem orthodoxum dubitare, quin Papa sit „Caput, Pastor & Primas universalis „Ecclesiæ, uti loquitur Concilium „Florentinum, cujus potestatis jure „posse eum in casibus ac forma in jure præscriptis providere regimini omnium Ecclesiarum, omnique pastorali functioni. Verùm ea doctrina non „destruit jus Episcopale, neque propterea admitti delegatos sine causa, „qui sine Episcoporum licentia omnia „eorum munia obire possint: hierarchiam nihil esse aliud quàm subordinationem quamdam membrorum ad „caput; eò esse comparatam ut membra conservet sub capitis regimine; „ac licèt utrique & caput & membra „potestatem ac vitam ducant ab eodem „Christo, non tamen eadem vi neque pari autoritate: Apostolos haud „minùs Petro fuisse subjectos, quamquam æquè ac Petrus, à Christo missionem habuissent, ita Episcopos qui „Apostolis successerint, haud minùs à „Christo habere potestatem, licèt eam „exercere sub Papa Petri successore „debeant: Cœterùm violari Episcopatum, qui secundùm Cyprianum unus „est nisi Episcopus agnoscatur à Spiritu „Sancto præpositus gregi, qui se ab „ejus autoritate segregaverit, ab eo id „pati Ecclesiam, quod sol erepto radio, obstructo rivo fons, detracto uno „ramo, arbor tota pateretur. Ac nemine Ecclesiæ verè esse conjunctum, „qui non agnoscat & superiorem in „totius corporis capite potestatem, & „quæ in subjectis particularium Ecclesiarum capitibus vigeat & Papam quidem instar petræ esse, in qua fundetur Ecclesia; Episcopos verò Columnarum instar quà porretur atque omninò ad sustentandam tanti ædificii „structuram, & Petram & Columnas „æquè conservari oportere „.

Hanc celeberrimi conventûs acceptam à Majoribus & tradendam posteris sententiam, aulicis artibus aliquanto tempore interceptam, conventus Ecclesiæ Gallicanæ anno 1682. innovavit ac promulgavit.

Hoc sacrum depositum ab omni Patrum memoria (a) Sorbona custodit. Neque unquam innoxios habuit, qui aliud sentirent, ut à nobis prolata monumenta testantur.

Nimia illa quidem, inquies, quæ potestatem jurisdictionis Parochorum æquè ac Episcoporum & Papæ à Christo esse docet, ut ex eisdem monumentis atque ex novissima Vernantii censura patet.

Qui hæc objiciunt, doctrinam sacræ facultatis non intelligunt: *disertè* enim explicat hîc agi de Parochis, non quantum *ad limitationem*, sed quantum *ad institutionem primariam*; subditque in censura Vernantii, *salvâ semper immediatâ Episcoporum in Prælatos minores, seu Curatos & plebem subditam autoritate*.

Mens ergo Facultatis de secundi ordinis Sacerdotibus, non ea est institutum à Christo, ut sint eo ritu, quem nunc Ecclesia servat in Parœcias distributi; id enim pertinet ad eam limitationem quam à Papâ quidem & ab Ecclesia esse ipsa Facultas docuit; sed omninò à Christo esse id, quod ad primariam hujus ordinis institutionem pertinet; nempe ut ille ordo sit in Ecclesia necessarius, & secundo loco sub Epis-

(a) Sup. l. X. c. 23.

Episcopis Ecclesiasticam Jurisdictionem exerceat, quam cùm exercet, non ab alio quàm à Christo, secundum Canones & Episcoporum juxta præscripta, exercendam accipiat: ita ur Episcopis, à quibus consecrantur & instituuntur, tanquam immediatis Pastotibus, vicariam operam præstent, quod est verissimum.

At Episcopos, licèt Papæ divino Jure subjectos, ejusdem esse Ordinis, ejusdem Caracteris, sive ut loquitur (a) Hieronymus, *Ejusdem meriti, ejusdem Sacerdotii*; Collegasque & Coëpiscopos appellari constat. Scitumque illud (b) Bernardi ad Eugenium Papam, *Non es Dominus Episcoporum, sed unus ex ipsis.*

Quod ergò nupertimè inventum est, Episcopos à Papa jurisdictionem habere, ejusque quosdam esse Vicarios; ut duodecim sæculis inauditum, à Scholis Christianis amandari oportet.

(a) *Hieron.* Epist. 88. ad Evag. (b) *Bern.* Lib. de Consid.

CAPUT XV.

Authoris Anonymi de Jurisdictione Episcopali à Summo Pontifice profecta, vanæ commentationes: S. Gregorii *loci*: Bellarmini *objectio*; S. Felicis tertii *locus.*

QUam firma & antiqua sit nostra sententia, aliorum vani conatus docent. Ac præsertim Anonymi, qui de Libertatibus scripsit, is enim ut nihil intactum relinqueret, quo vilesceret Episcopatus Dignitas, totum (a) 8. Librum in hac quæstione consumpsit, conquisitis undique Authoribus, qui degenerem sententiam sequerentur, & quidem Scholasticos ac postremæ ætatis Authores, (b) facilè invenit, multosque laudavit. Ex antiquitate nihil omninò protulit, præter illa, quæ de Petro dicta retulimus; quæ quàm abs re sint, omnes eruditi vident.

Sane & Joannem Ravennatem retulit, qui ad S. Gregorium de Romana Ecclesia hæc scribat: (c) *Quæ universali Ecclesiæ jura sua transmittit.* Sed hæc nihil aliud sonant, quàm omnium Ecclesiarum Jura, etiam Ecclesiæ Romanæ auctoritate muniri, eòque recurrere omnes, quorum jura violentur. Quod est certissimum. Si quis autem illa verba eò pertinere puret, ut à Papa, non à Christo Episcopatûs jura profluant, næ ille arbitretur à Joanne Ravennate plus tribui Gregorio, quàm ipse sibi Gregorius tribuat: is enim nihil aliud Petro authori suo tribuit, quàm (d) ut ei à Christo *Cura totius Ecclesiæ & Principatus commissus sit.* Hoc est, ut universam qualis à Christo instituta est, regat Ecclesiam: non profectò, ut omnia Ecclesiæ Jura à se, non à Christo transmissa esse putet; Idem Gregorius de se cæterisque Fratribus Ecclesiarum Episcopis hæc scribit: (e) *Quid ergò nos Episcopi dicimus, qui honoris locum ex Domini nostri humilitate suscepimus, & tamen superbiam hostis ipsius imitamur.* Nempe se accenset cæteris, qui *honoris locum* à Christo æquè suscipiunt; Non eum se esse vult, qui omnia jura cæteris tribuat. Quo etiam loco id scribit: *Certè Petrus Apostolus primum membrum Sanctæ & Universalis Ecclesiæ est, Paulus, Andreas, Joannes quid aliud, quàm singularum plebium sunt Capita?* à Christo utique, non à Petro constituta; unde subdit: *Et tamen sub uno Capite omnes membra*

(a) Anonym L. 8. C. 10. & 11.

(b) Ibid. c. 10. (c) Ibid. int. *Greg.* Epist. Lib. 2. ind. 11. Ep. 55. (d) L. 6. Ep. 32. ad *Maur. Aug.* (e) Ibid. Ep. 38. ad *Joan. Constant.*

membra sunt Ecclesiæ. A quo quidem Capite, Christo scilicet, vim omnem suam ducunt, non à Petro, qui licèt suo modo Caput omnium, respectu tamen unà cum ipsis membrum est, omnibusque pariter virtus & authoritas à Christo tribuitur, ac licèt non æqua omnibus, tamen omnibus æquè.

Non ergò à se putent Romanum Pontificem honoratum, dum volunt Episcopos, illi potiùs quàm Christo, referre acceptam eam, quam exercent, cœlestem jurisdictionem. Gregorium recordentur; (a) *Non honorem*, inquit, *esse deputo, in quo Fratres meos honorem suum perdere cognosco. Meus namque honor est, honor universalis Ecclesiæ; Tunc ergò verè honoratus sum, cùm singulis quibusque honor debitus non negatur.*

Nihil autem ad rem, quæ scribit (b) Anonymus de Alexandrino & Antiocheno Patriarchatu, per Petrum Apostolum constituto, longè verò minùs ad rem, quod etiam de phantastico Galliæ Patriarcha, singulari capite agit, ac pudere debuit virum gravem, in his etiam somniis confutandis tantum operæ collocasse, sed certum erat nihil prætermittere, quod aliquam Gallis invidiam apud imperitos collocare posset.

Metropolitanas Ecclesias, (c) præsertim in Gallia suam à Summo Pontifice authoritatem traxisse narrat, quo causæ suæ emolumento? Nempe & Paulus (d) Titum in Creta Metropolitam instituit, jussitque, ut per Ecclesias Episcopos constitueret, an hic etiam necesse fuit intervenire Petrum? an Petrus Ephesinam, Cæsariensem, Heracleensem, aliasque in Oriente primarias Sedes instituit, quæ non modo Episcopos, sed etiam Metropolitas plurimos sub se haberent?

Quod verò Episcopatum toto Orbe terrarum ab uno Petro & Successoribus propagatum, nulla probatione dicit: tanquam alii Apostoli nihil egerint: quod nonnisi authoritate Petri distributas Diœceses, & cuique Pastori suum assignatum gregem asserit: Quod, quidquid cæteri Apostoli, Paulus etiam apud Cretenses, egerint & jusserint, Petri & Successorum expresso vel tacito consensu valuisse respondet. Hæc contemnenda (e) potiùs, quàm confutanda duximus, & in tanta Litterarum luce ab homine gravi dici potuisse miramur.

Jam quod his & ratiociniis delectatur? Episcopi Papæ subjecti sunt, Episcopi à Papa reponi possunt (servatis quidem Canonibus) Episcopalis Jurisdictio ab ipso ordine sive charactere separari potest, ergò à Papa est; Episcopi inæqualem nec eandem cum Papa jurisdictionem accipiunt. Ergò non à Christo: quasi Christo non licuerit, honorem ac potestatem à se immediatè diffusum diversâ mensurâ, modóque & certo ordine temperare ac distribuere, nec memoratu quidem dignum est.

Nec melioris notæ illud (f) *In regimine Monarchico Supremus Princeps officia aliis etiam Principibus distribuit, ac jurisdictionem confert.* Demonstrandum enim erat, Ecclesiasticam Monarchiam, sub Christo præcipuo Monarcha constitutam, ad formam Monarchiæ sæcularis penitùs institutam esse. Quod est falsissimum: id, inquam, scripturis & traditione demonstrandum, non ex proprio cerebro, vanisque ratiocinationibus Christianæ Reipublicæ forma effingenda erat.

Illud verò longè est absurdissimum, quod statim significat (g) *Jurisdictionem ab eo esse, qui confert Titulum:* Item ab Apostolis (h) eorumque Successoribus esse, qui Diœceses seu Parochias distribuerint,

(a) L. 7. jud. 1. Epist. 30. ad C. d. Alex. (b) Anony. ibid. c. 3. (c) Can. 5. & seq. (d) ad Tit. C. I. 5.

(e) Ibid. C. 12. p. 2. (f) ibid. Conc. 12. n. 1. (g) C. 1. n. 9. (h) C. 8. n. 5.

buerint, (a) fundarint Ecclesias, Pastores constituerint, plebem assignarint. Cui enim non sit obvium, ab Apostolis, Apostolicisque Viris separata loca, personas designatas. A Christo tamen ipso jurisdictionem esse collatam? Quod si verbis ludimus, contendimusque à Christo immediatè non esse, quod sit per homines, jam ergò nec Papalis Jurisdictio à Christo sit. Romanus enim Pontifex æquè ac cæteri ab hominibus eligitur, ab hominibus ordinatur, quis autem ei Romanam Diœcesim assignavit? Cujus est peculiaris Episcopus? à quo Episcopalem hanc Jurisdictionem accepit? An à Petro & Antecessoribus jam pridem in cœlum assumptis? an fortè à se ipso ut Papa, non autem à Christo? Apage deliria! vana ratiocinia evanescant.

Memorat (b) Bellarminus, Bullas Pontificias Episcoporum instituendorum causâ datas, neque quidquam aliud profert, neque recordatur, quàm hæc novitia ac postremæ ætatis sint. Et quam nec ad Græcos, nec ad alios Orientales pertineant, quos non ea conditione, ut Bullas deinceps accipiant, Ecclesia Catholica toties susceperit, imò in antiquo usu reliquerit.

Neque tamen refugimus id quod est à (c) Felice III. dictum, *Perquam* Apostolicam scilicet Sedem, *largiente Christo omnium solidatur Dignitas Sacerdotum.* Non quod eos institueret omnes Episcopos, quod est falsissimum, sed quod malè & præter Canonicum ordinem institutos, à sua communione, suo quodam jure depelleret, eosque communi vinculo solidaret.

De Tribus Patriarchis, qui cæteros deinde Episcopos confirmarent, à Sede Apostolica confirmandis, quod objiciunt: Etiamsi esset certissimum, & vetustissimum, atque ab ipsa Christianitatis origine repetitum, quid ad nos pertinet, cùm certum sit, Carthaginensem Ecclesiam, & antequam Constantinopolitanæ subderentur, Ephesinam, Heracleensem, Cæsariensem in Cappadocia, aliasque absolutæ ordinationis jure gavisas. Quo etiam potiras esse Gallicanas & Hispanienses Ecclesias, ex antiquis primævæ Ecclesiæ Canonibus erui constabit, dicant tamen an valuerint, an non.

Sæpe etiam vidimus Romanorum Pontificum Electionem, atque Institutionem, si quid dubii fortè intervenit, Conciliorum atque Ecclesiarum consensione, authoritate, decreto agnitam & firmatam, multosque ipso fatente (d) Baronio intrusos Simoniacos, nullosque Pontifices, summa tamen authoritate valuisse, quod Ecclesia Catholica, tacito saltem consensu, eorum institutionem ac gesta comprobaret, rataque habret. An ergò propterea Romani Pontifices jurisdictionem ab Ecclesia esse dicemus? Sed nos in perspicua re plus æquo immoramur; Satis enim scimus, neminem dissensurum, qui quidem antiquitatem vel primoribus labiis degustârit. Neque futuros etiam fuisse, qui jurisdictionem omnem Ecclesiasticam ab ipso Papa repetendam docerent, nisi & fuissent, qui cùm omnia extraordinariè habere & gerere affectarent, omninò imminutâ Episcoporum potestate sibi opus esse crederent.

(a) C. 12. n. 6. (b) *Bellarm.* (c) Pont. Rom. Epis. in append. eod. theo. per Serm. Epis. 5. ad *Flavia.* C. P. Episc.

(d) *Baron.* T. 10.

finiquè dixerit; Ac si id Chrysostomus diceret, commoda interpretatione in aliam sententiam emolliendus esset, quod hujus loci non est.

3. Observat hæc verba Chrysostomi: *Pater illi quod loqueretur suggessit.* Unde concludit Anonymus. *Petrum divinæ sententiæ* (a) *sibi à Patre suggestæ promulgatorem, non humanæ opinionis relatorem extitisse.* Quo loco multa peccat: Primùm, quòd nemo cogitet Petrum, cùm suam & aliorum exposuit fidem, *humanæ tantum opinionis relatorem extitisse.* Non enim humana opinio est, in quam de Christo Deo Apostolicus Ordo consentiat, tum stant illa duo simul, & Petrum communis fidei esse interpretem, & eum nihilominùs à Patre acceptam esse.

4. & 5. Quod quarto & quinto loco (b) Anonymus memorat, ad Petrum verè ac propriè factam esse promissionem de ædificanda super ipsum Ecclesia; & cùm à Chrysostomo dicitur Ecclesia super ipsam fidem niti, id intelligi debere per singularem quendam respectum ad Petrum, ejusque Successores in Fide Apostolica, eximios Fidei Professores ac Prædicatores, tum Petrum Pastorem universi gregis esse constitutum, omnes quidem ac præcipuè Parisienses nostri & Gallicani Patres confitentur, neque in communi fide stabilienda laborandum fuit.

6. Neque etiam negant id, quod ab Anonymo sexto loco est positum (c) *Ut Petro verè, propriè, ac excellentiore modo revelata fuerat Christi Divinitas, ita ipsi verè & propriè & immediatè dari claves regni cælorum:* Hæc enim postrema sunt certissima, additis sanè iis, quæ ex Augustino ac Patrum traditione haurimus. At superest quæstio, qua conditione, qua lege administrandæ claves, idque ex universali traditione explicandum: non ex uno ambiguo & utrique sententiæ apto Chrysostomi loco.

7. Quod autem hìc & septimo loco notatum ab (d) Anonymo est, Petrum ad altiorem Divinitatis Christi cognitionem erectum, quàm cæteri Apostoli, quis asserere audeat? Certè ad excellentius ejus præconium adductum fuisse constat, quod sufficit.

8. Quod est octavò in Chrysostomo observatum, Jeremiam quidem uni genti, Petrum verò universo terrarum Orbi esse præpositum, quis negat? ut eloquentissimè, ita suo modo verissimè à Chrysostomo esse dictum, cum Præfectura Petri, non modò amplitudine, sed etiam ordinaria potestate præstet.

9. Quod denique (e) Anonymus Chrysostomum sic conclusisse memorat: *Tu verò mecum, ex eis omnibus intellige, quanta sit potestas ejus,* ad hæreticos certè vertenda sunt, non ad Parisienses, aut ad Patres Gallicanos, qui hanc potestatem esse maximam, ac planè cœlestem confitentur.

Quod autem ex alio (f) Chrysostomi loco, hæc infert Anonymus: (g) *Si Petrus splendor totius mundi, si Apostolorum Doctor, ab ipso alii, non ab aliis ipse instrui atque doceri indiguit,* quorsum spectat? Nisi fortè ut Paulus Petrum temerè, non modo docuisse, sed etiam reprehendisse videatur.

(a) N. 4. (b) N. 5. (c) Sub C. 12. & seq.

(d) N. 7. & 9. (e) N. 10. (f) N. 11. (g) Serm. in *Petr.* & *Paul.*

CAPUT XVII.

Alius Chryſoſtomi *locus in Acta Apoſtolorum.*

NOſter (a) Anonymus ultimo loco memorat Beati Chryſoſtomi Homiliam 3. in Acta Apoſtolorum, in eaque vim facit maximam. Ibi Sanctus Doctor exponit Sermonem Petri de uno ex diſcipulis in Collegium Apoſtolicum cooptando. Quo loco Chryſoſtomus id notat: Petrum ubique loqui primum; Græca autem ſic habent: (b) *Et ut fervidus & ut is cui à Chriſto Grex eſſet creditus, & ut cœtûs Princeps, ſemper primus incipit loqui*, hoc autem omnes confitentur; Chryſoſtomus paulò poſt: *Conſidera quàm Petrus agit omnia ex communi diſciplorum ſententia, nihil authoritate, nihil imperio.* Quæ nobis quidem proſint, potiùs quàm noceant; poſt multa interjecta ſubdit: *Multitudini permittit judicium, & eos qui eligerent reddens reverendos, & ſeipſum ab invidia liberans*; ac poſtea: *An non licebat ipſi eligere? Licebat & quidem maximè; Verùm id non facit, ne cui videretur gratificari.* Quo loco noſter Anonymus ſomniat voluiſſe Chryſoſtomum, ut Petrus jure ſuo potuerit totum negotium peragere, etiam inconſultis fratribus, quod procul eſt à Chryſoſtomi mente, & ab illis temporibus. Id voluit Chryſoſtomus, Petro Sacri Cœtus Principi licuiſſe, ut ſicut de electione primus verba fecerat, ita ſimul aliquem deſignaret, atque deligeret, in quem alii deinde facilè conſentirent. Quod quidem eſt eligere, non ſolum ſed primum. Hoc autem non fecit Petrus. Indefinitè dixit: (c) *Oportet teſtem Reſurrectionis Chriſti nobiſcum fieri unum ex iſtis.* Notat ergò Chryſoſtomus Petri modeſtiam, qui aliorum noluerit præoccupare judicia. At ſi, quod Chryſoſtomus ne cogitat quidem, id volunt, ut Petro vel ſoli licuerit totam rem pro poteſtate conficere: quid poſtea conſequetur? Certè ut Petri Succeſſor, ſeorſim ab Eccleſia etiam congregata, aliquid poſſit, puta deligere aliquem Epiſcopum; non proinde ſumma hæc definire poſſit, quæ ad Fidem, quæ ad Schiſma, quæ ad univerſalem Reformationem pertinent, quâ in re quæſtio eſt poſita. Quamobrem Chryſoſtomus, utcumque intelligendus eſt, ipſe certè Anonymus extra quæſtionem ludit.

Quæ deinde ſequuntur ab Anonymo relata verba Chryſoſtomi, variè leguntur in Græcis Codicibus, & vulgatus quidem Interpres, quem ſequitur Anonymus, ſic habet: *Quamquam autem habebat* (Petrus) *conſtituendi jus par omnibus, tamen hæc congruenter fiebant ob virtutem viri; & ob hoc quod tunc temporis Præfectura non honos erat, ſed cura ſubditorum.* Unde illa (d) Anonymi vana, *Petrum habuiſſe jus par omnibus non ſolum ſeorſim, ſed etiam ſimul ſumptis.* An Chryſoſtomus hoc dicit? Non has argutias in populari ſermone tantus Orator ſectabatur. Nihilque aliud hæc indicant, quàm ut Petrus æquè ac cæteri potuerit aliquem diligere, ac deſignare primus, id tamen aliorum arbitrio reliquerit.

Hæc dicimus ad Chryſoſtomi locum prout legit Interpres, at alia lectio eſt, quam vulgati Codices retinuerunt. Sic autem

(a) N. 12. *Act.* I. 16. 22. (b) hom. 3.

(c) *Act.* I. 22. Anonym. ibid.

autem habet ad verbum, *quamquam nec æqualem omnibus constitutionem habebat, &c.* affirmationis loco negatione reposita, quam Lectionem excutere non est animus: Ac duntaxat monemus Anonymum, recurrendum fuisse ad fontes, neque incerta lectione certam conclusionem elici debuisse.

At illud palmarium putat, quod subdit Chrysostomus: *Meritò primus omnium autoritatem usurpat in negotio, ut qui omnes habeat in manu: Ad hunc enim Christus dixit*, CONFIRMA FRATRES TUOS. Quo loco Anonymus subtile illud suum inculcare non cessat: *Omnes habet in manu*, ergò *omnes simul sumptos*: Quæ tamen nec sufficerent, & quandoquidem rem ad extremos apices urget, addere debuisset, Petrum etiam solum omnia potuisse quocumque in negotio: Nec tantum in designando Matthia, sed etiam in exponenda fide; in extinguendo schismate, in constituenda universali disciplina, idque absolutè ei ad nutum, nec ullâ Coapostolis deliberatione permissâ, qualia nec Petrus nec ipse Chrysostomus, nec quisquam homo sanus somniavit.

Nos quidem confitemur, Petrum omnium primum, ut ait Chrysostomus, non tamen solum in Ecclesiæ negotiis meritò *usurpare*, sibique vindicare *autoritatem*; & confirmare Fratres jussum, & quod suo loco diligentiùs expendemus, ejus in re obvia, neque multum controversa, prono omnium assensu obtinuisse sententiam. Cæterum ubi gravis orta est dissensio, qualis illa de Legalibus, Actorum XV. variabantque sententiæ, sigillatim dixisse & judicasse omnes, remque esse decisam omnium autoritate conjunctâ; Unde illud extiterit, *Visum est Spiritui Sancto & nobis*, missumque ad Ecclesias, non unius Petri, sed omnium Apostolorum quotquot adesse poterant, ut ipse Chrysostomus (*a*) loquitur, *commune decretum.*

CAPUT XVIII.

S. AUGUSTINI locus ab eodem Anonymo objectus, contra Conciliorum autoritatem indeclinabilem.

IDem (*b*) Anonymus Autor Libro 7. hunc objicit S. Augustini locum ex Libro 2. adversùs Donatistas, quo loco Sanctus Doctor respondet Donatistis, qui autoritatem Conciliumque Cypriani assiduè objectabant, de Conciliis autem hæc habet: (*c*) *Et ipsa Concilia, quæ per singulas regiones vel Provincias fiunt, plenariorum Conciliorum autoritati, quæ fiunt ex universo orbe Christiano, sine ullis ambagibus cedere, ipsaque plenaria sæpè priora posterioribus emendari, cum aliquo rerum experimento aperitur, quod clausum erat, vel cognoscitur, quod latebat.* Huc usque Anonymus; addemus & illud ejusdem Augustini ex eodem Libro: *Nam & Concilia posteriora prioribus apud posteros præponuntur, & universum partibus jure optimo præponitur.*

Probat (*d*) Anonymus, hic agi de Conciliis stricto sensu plenariis, eo quòd Augustinus loquatur de Conciliis, *quæ fiunt ex universo orbe Christiano*, proba agi *de fidei quæstionibus*, quod *hæc* de Conci-

(a) Hom. 33. in Act. (b) Anonym. L. 7. C. 9. n. 4. (c) Aug. L. 2. de bapt. adv. Don. C. 1. & 3. (d) Anonym. Ibid.

Conciliis *dicta sint*, *occasione hæresis scilicet Donatistarum Baptismum iterantium.* Queis fictus hæc ait: *Respondeam huic Augustini loco, qui judicium Concilii judicio Papæ in fidei quæstionibus præponit.* Melius diceremus; Respondeat Anonymus hæreticis, qui unum hunc præ cæteris jactant locum, ut in fidei quæstionibus, Concilia œcumenica errare posse probent. An forte respondebit, id quod persæpe profitetur, agere se de Conciliis, à quibus Summus Pontifex ejusque Legati absint? Sanè non Parisienses sed tota Theologorum & Canonistarum Schola profitetur certos esse casus, eosque extraordinarios, in quibus Concilia generalia sine Romano Pontifice celebrari possint; Neque ea Concilia quisquam Theologorum, ac ne ipse quidem negat (a) Anonymus, cùm nempe in eos casus incidimus, *qui non alia remedia patiuntur;* At illi casus nondum inciderant, ut eos ab Augustino prævideri necesse fuerit. Illud certè Concilium ex orbe Christiano collectum, quod objiciebat Donatistis, non sine Romano Pontifice celebratum esse, aut Augustinus idem significat, aut quispiam hominum cogitavit, imò illud Concilium, quo Donatistas premebat, consueto more erat actum: Idem Concilium irrefragabilis autoritatis fuisse, Augustinus docet, id enim ubique agit, ut de rebaptisatione, de qua agebatur, nullus jam superfit dubitandi locus, postaquam ea quæstio *ad Concilii plenarii autoritatem roburque perducta est.* Cui Concilio si Anonymus derogat autoritatem, aut ab Augustino derogatam putat, palam ad hæreticorum castra transit, qui veris legitimisque Conciliis œcumenicis adversantur, quare aut hæreticis se adjungat oportet, aut hunc, quem nexuit, nodum nobis ipse exsolvat; Atque hi sunt qui invidiosissimè jactant favere nos hæreticis, quod Catholicam innoxiamque sententiam tueamur, ipsi interim ab hæreticis arma mutuantur, quibus Conciliorum fidem autoritatemque proterant.

Nos facilè cum (b) Bellarmino, aliisque Catholicis respondemus, agi quidem hîc de Conciliis verè œcumenicis, eaque indubiè emendari posse à posterioribus Conciliis in rebus facti aut disciplinæ variabilis: quem Casum tantum Augustinus apertè indicat his verbis, *plenaria Concilia sæpè priora posterioribus emendari*, cum aliquo rerum *experimento aperitur quod clausum erat, & cognoscitur quod latebat.* Ergo Augustinus spectat non ipsam incommutabilem veritatem, quam sola apprehendat fides, sed eas profectò res, quæ *in rerum experimento* sunt positæ, quibus verbis ab Augustino designatas fidei veritates, neque & ratio sinit, neque quisquam in ejus libris unquam reperierit.

Jam quod Anonymus objicit, id à S. Augustino dictum, occasione fidei ab hæreticis læsæ: quid agat ignoramus, an ut Concilia œcumenica in fide errare possint? Impium, hæreticum, omnibus Catholicis detestandum. An ut Augustinus cum hæreticis senserit, Conciliisque Universalibus legitimis detraxerit autoritatem? Absurdum, erroneum, ipsi Augustino contrarium: Cum non alia magis ratione Donatistas de rebaptisatione deterreat,

(a) Anonym. L. 5. n. 4. 11. n. 3.

(a) Bell. Lib. de Conc.

terreat, quàm quod ab Universalis Concilii autoritate recessetint. Prorsus Anonymi nos piget, qui Conciliaris autoritatis odio ad hæc misera & infanda prosiliat. Nos autem cum Catholicis facile respondemus. Verba quidem Augustini, quæ cum hæreticis Anonymus urget, occasione quidem fidei esse prolata: Nihil tamen prohibere, quominus occasione capta de Conciliorum decretis universim tractet, atque ab uno casu transeat ad alios, quibus priora Concilia etiam plenaria, à posterioribus emendari possint. Agebat enim adversus Donatistas Universalis Ecclesiæ contemptores, qui proinde Conciliorum autoritatem, non ex illa à Christo Ecclesiæ Universali factâ promissione, sed humano more æstimabant, quâ quidem intentione sufficit, ut probet Donatistis, anterius habitum Cypriani Concilium objicientibus, posteriora Concilia anterioribus meritò anteponi; iis certè casibus, in quibus esse possit emendationi locus. Cæterum cùm eos casus ad rerum experimenta restringit, id diligentissimè cavet, ne ad ipsam fidem invariabilem protendantur. Atque hæc ad hæreticam Anonymi objectionem dicta sint, fusiùs fortasse quàm par erat, nisi ad Conciliorum adversùs hæreticos tuendam majestatem forent necessaria.

CAPUT XIX.

Alii loci AUGUSTINI ab eodem objecti, an Papa Ecclesiam Catholicam repræsentet.

HÆc habuit Anonymus, quæ Conciliis œcumenicis totam Ecclesiam repræsentantibus objiceret; Nunc ea proferimus, quibus docet, Ecclesiam Universalem per Papam repræsentari.

Et quidem in Ecclesiasticis gestis invenimus, à Summis Pontificibus & Conciliis dictam Ecclesiam Catholicam repræsentari Synodis œcumenicis, ejus virtutem omnem potestatemque complexis, quod ipsa repræsentandi voce designare solemus. Id autem de Romano Pontifice, neque ab ipsis Pontificibus, neque à Conciliis œcumenicis, neque uspiam in gestis Ecclesiasticis legimus, ut profectò novam vocem omissam ab (a) Anonymo oporteret probare; Sed eam probare nititur adductis Beati Augustini locis, quibus Petrus dicitur Ecclesiam figurasse; Qui loci à proposito longè distant; Aliud enim est in Petro universam Ecclesiæ vim atque autoritatem fuisse præsentem, quo ipsa repræsentandi ratio constat: Aliud in Petro tanquam in Sacramento, in typo, in figura, & quadam, ut ita dicam, persona mystica significatam, quo ritu in Martha, in Maria Sorore, in eodem Petro, in Joanne Apostolo vitam activam & contemplativam significari, Augustinus passim docet.

Quærit (b) Anonymus, quo sensu Petrus Ecclesiam figuravit, an ut nudum Signum, an ut pars quædam Ecclesiæ, an ut Superior; Facile respondemus; Placuisse Christo Ecclesiam in Petro figurari ut in Principe; Cæterùm eo sensu repræsentasse Eccle- Ii siam,

(a) Anonym. L. 5. C. 11. (b) Ibid. n. 4. 5.

fiam, quo ejus vim omnem, potestatemque ut insitam sibi præsentemque concludat, quod Concilio Universali proprium, non ipse Augustinus, non quispiam alius è Sanctis Patribus cogitabat.

Jam ergo Anonymi argumentum ruit: *Ei per quem repræsentatur Ecclesia Universalis conveniunt, quæcumque in Scripturis Sacris conveniunt Ecclesiæ ipsi; Atqui per Petrum repræsentatur Ecclesia Universalis: Ergo Petro conveniunt quæcumque in Scripturis Sacris tribuuntur ipsi Ecclesiæ, verbi gratiâ, quòd sit columna & firmamentum veritatis, quòd qui eam non audierit, sit habendus tanquam Ethnicus & publicanus.* Quæ omnia frigido nituntur æquivoco, sumpta figurandi voce, pro ipsa repræsentatione, quæ totam Ecclesiæ vim atque in unum collectam præsentemque sistat potentiam.

CAPUT XX.

Repetuntur & urgentur quæ pro Parisiensium sententia, ab autoritate & convocatione Conciliorum generalium dicta sunt: confutantur vana suffugia: BELLARMINI etiam responsionibus antedicta firmantur.

JAm ergò quod polliciti sumus, sententia Parisiensium Conciliorum generalium traditione firmata est: Etenim vidimus Romanorum Pontificum in Conciliis œcumenicis judicia retractata, de his quæstionem habitam, quæstione habita, Cœlestini, Leonis, aliorumque probata judicia, Vigilii, atque Honorii rescripta improbata fuisse, neque quidquam à Sancta etiam Sede profectum, aut à Patribus aut à Romanis etiam Pontificibus, pro irrefragabili esse habitum, nisi postquam Ecclesiæ consensus accessit. Quin etiam sententiam hanc ipsâ Conciliorum generalium convocatione firmatam, totamque quæstionem finitam esse arbitramur.

Omninò enim id certum est, ac immota lege, id omnium sæculorum traditione fixum, quòd in ipsis initiis hujus tractationis est positum: Synodos generales propter multiplices quidem causas, sed propter fidem maximè convocari oportere. Hinc illud (*a*) Pelagii secundi axioma à Magno Leone desumptum: *Specialis quippe Synodalium Conciliorum causa est fides.* Præluxerat Pelagio (*b*) Gelasius ubique inculcans, in magnis fidei quæstionibus suam cuique Synodum destinatam. Gelasio præluxerat (*c*) Athanasius de Synodo Ariminensi sic dicens: *Cur nova Synodus? quæ nova hæresis?* His omnibus præluxerant Apostoli, suborta quæstione de legalibus, quæ Ecclesiam maximè conturbaret, rem ad Synodum deferentes, suumque illud proferentes. *Visum est Spiritui Sancto & nobis;* Quod ad omnia deinde Sæcula permaneret. At si per sese valet ante Ecclesiæ consensum, Romani Pontificis indeclinabilis autoritas, nempe omnia ista tam clara tam certa concidunt. Quorsum enim attinebat ab ultimis Orbis partibus cieri Episcopos tantis laboribus, tantisque sumptibus, & Ecclesias Pastoribus viduari, si totum erat in Romano Pontifice positum? Si quod ille crederet, quodve doceret, statim pro summa & irrevocabili lege esset? Cur non ipse pronuntiat? Aut si pronuntiavit, cur jam convocantur fatiganturque Episcopi,

(a) *Pelag.* II. Epist. 3. ad Ep. T. 5. Conc. poll. C. 5. (b) *Gel.* Epist. 7. &c. (c) *Athan.* Lib. *de Syn.*

Episcopi, qui nempe actum agant, & de summo Ecclesiæ judicio judicent. Non id autem frustra foret? Sed Christianis omnibus cum ipsa fide est insitum, in summis dissensionibus totam Ecclesiam convocari, audirique oportere. Ergo omnes intelligunt, certam & exploratam & plenam veritatis declarationem, non in Papa solo, sed in Ecclesia ubique diffusa collocatam.

Ad id Argumentum respondet (a) Bellarminus ea quibus nostra invictissimè firmentur. Cùm enim objecisset sibi: *Quòd Concilia generalia necessaria non essent, si Papa posset definire infallibiliter in fidei dogmatibus;* Hæc quidem reponit; *Primum, quod non debet Pontifex contemnere media humana; Medium autem humanum est Concilium, majus aut minus, pro gravitate rei; quòd patet ex Apostolis, qui cùm soli possent quamlibet controversiam infallibiliter definire, Concilium convocarunt, denique definitiones de fide pendent præcipuè ex traditione Apostolica & consensu Ecclesiarum; Ut autem cognoscatur, quæ sit totius Ecclesiæ sententia & quam traditionem servent Ecclesiæ Christi, non est alia melior ratio, quàm ut conveniant Episcopi ex omnibus Provinciis & quisque referat Ecclesiæ suæ consuetudinem. Præterea sunt utilissimæ & sæpe necessaria, non tantùm ut finis imponatur controversiæ, sed ut serventur Decreta. Siquidem multi ignorantiam decreti prætexunt; Alii conqueruntur, se non fuisse vocatos; Alii apertè dicunt, Summum Pontificem potuisse errare.* Hæc sunt propter quæ Bellarminus Concilia necessaria esse judicet. Nos verò hæc non tam solvimus, quàm ex iis nostra stabilimus.

(a) L. 4. de R. P. C. 7.

Ac primum de mediis humanis, etiam à Pontifice adhibendis: Siquidem Pontifex petit tantùm Consilium, quod quidem pro animi sui sententia, vel admittat vel respuat; Non profectò Episcopi, sed doctissimi quique vocandi sunt. Cùm ergò Episcopi ad Concilia vocentur, certissimo argumento est, non Consilium sed autoritatem ac potestatem quæri, quæ Pontificis autoritati & potestati conjuncta, tota sit atque integra Ecclesiæ in docendo & coërcendo potestas & autoritas, adeoque summa jam & indeclinabilis.

Deinde huc redeunt omnia, quæ sunt hactenus validissimè constituta. Primum enim in Synodis generalibus, si Consilium tantum Pontifici definituro quæritur, non erant adhibendi qui conjudicarent, qui condecernerent, qui anathemata simul intorquerent, ac pronuntiarent: sed qui datis consiliis prælucerent, & rem Pontificio judicio potestatique relinquerent. At profectò adhibiti sunt in Conciliis Episcopi, non Consiliarii sed Judices: Non qui duntaxat doceant Pontificem judicaturum, sed qui ejus sententiam, ejus decreta, ejus anathema sua consensione atque autoritate firment. Non ergò Consilium in Synodis, sed summa autoritas potestasque quæritur.

Tum & illud certum est; Cùm Synodi Generales sunt habitæ, Romani Pontificis plerumque præcessisse sententiam. Omninò enim Cœlestinus, Leo, Agatho, Gregorius II. Adrianus I. sententiam dixerant, cùm tertia, quarta, sexta, septima Synodus haberentur: Non ergò Consilium judicaturo Pontifici, sed cùm judicasset, certæ & ineluctabilis autoritatis robur quærebatur.

Denique in Macedonii quæstione de Spiritu Sancto non dabant consilia S. Papæ Damaso in Occidente versanti, qui seorsim Constantinopoli quæstionem habebant Orientales Patres: Neque hi per litteras consultationem mittunt; sed Decretum, sed Symbolum; sed anathemata adversùs hæreticos, quod in aliis etiam quæstionibus factum (a) suo loco indicavimus. Quorsum hæc, nisi quòd omnes intelligant, non ideò requiri Episcoporum sententiam, ut Papa monitus meliùs judicet, sed ut ex communi Papæ Episcoporumque sententiâ ineluctabilis sententiæ robur existat.

At fortè id ita factum est, quòd Papa judicium Patribus relinqueret, quemadmodum Imperatores ac Reges, summâ licèt potestate præditos, & fecisse legimus, & facere intuemur. Non ita est; Non enim Episcopi se putabant esse à Papa selectos Judices, sed à Christo datos, neque ipse Pontifex Synodos exquirebat, quæ sibi judicaturo essent necessariæ; Sed orbis Christianus meritò reposcebat, ut quod certa fide crederet, certa jam & invicta autoritate doceretur. Neque Romani Pontifices aliud cogitarunt, cùm Concilia generalia, vel ipsi convocarent, vel ab Imperatoribus convocari sinerent, quàm ut ex consensu certa jam autoritas fidei adderetur.

Ajunt (b) Pontificis quidem Decretis, ut solitariis, plenam & ultimam autoritatem contineri: per Concilia generalia ex tractatione & examinatione addi summæ autoritati plenam lucem ad convincendos pertinaces; Eo enim decurrunt recentiores passim, ac maximè ille novissimus Anonymus, qui de libertatibus Gallicanis scripsit. Sed quid hoc rei est? Si lux quærebatur tantùm, cur congregatæ Synodi Romanorum Pontificum dogmata, non editis tractatibus, sed Decretis conditis muniebant? An verò tertia, quarta, sexta, septima Synodi, Mysterium fidei lucidiùs explanarunt, quàm Cyrillus à Cœlestino laudatus, quàm Leo, quàm Martinus, quàm Agatho, quàm Gregorius II. quàm Adrianus I. Neutiquam; Certè cùm Romanorum Pontificum Decreta toti Ecclesiæ præluxissent, Synodi postea congregatæ luci lucem addiderunt, sed ideò ampliorem, quòd jam certiorem, totiusque Ecclesiæ consensione constantem: Qua in certitudine, jam non dubiæ lucis, summam & indeclinabilem autoritatem collocamus.

Apostolici Concilii exemplum profert (a) Bellarminus, sed eo nostram sententiam firmari jam vidimus; quòd nempe Apostoli, tanta Spiritus plenitudine, tantaque divinitùs autoritate muniti Hierosolymis congregati sint, ac futuris dissensionibus terminandis eam formam dederint, quæ totius Apostolici ordinis conjungat autoritatem, in eaque reponatur illud; *Visum est Spiritui Sancto & nobis.*

Quo etiam ex loco illud Bellarmini confutatur, Concilia non esse medium divinum confirmandæ fidei, *sed medium humanum*, monendo & instruendo Pontifici; Id, inquam, ex Apostolico illo Concilio perspicuè refellitur, neque enim quisquam dixerit,

(a) Inf. l. c. (b) De *Lib. Eccl. Gall.* L. 7. C. 9. n. 9. C. 14. n. 2. & alibi passim.

(a) Sup. Lib. 7. C. 6. 14.

dixerit, conveniſſe Apoſtolos ut monerent Petrum, ſed ut ipſi cum Petro, conjunctà authoritate eam veritatem promererent, cujus cuſtodes ac teſtes à Chriſto in commune eſſent conſtituti, atque ibi eluceſcit, ut aperiendæ, ita etiam muniendæ veritatis, non *humanum medium*, ſed planè *divinum*, cùm illi congregantur, qui Eccleſiarum Magiſtri conſtituti ſunt immediatè & proximè à Chriſto dicente: *Sicut miſit me Pater, & ego mitto vos.* Et iterum: *Ite, docete omnes gentes, & ecce ego vobiſcum ſum.* Ut Eccleſia quæ ſit Schola Chriſti, & cœtus diſcipulorum ejus, id verè certóque à Chriſto didiciſſe intelligatur, quod uno ore Eccleſiarum Magiſtri doceant.

Quin & ipſe (a) Bellarminus aſſentire cogitur. Cùm enim fateatur, *Definitiones de fide præcipuè pendere ex traditione Apoſtolica, & conſenſu Eccleſiarum;* Hinc profectò fit, ut illa conſenſio ad plenam veritatis fidem neceſſariò requiratur. Quæ ſi Pontifici pronuntianti deſit, nempe deerit illud, quod eſt *præcipuum*, & unde *præcipuè*, teſte Bellarmino, definitio pendeat. Quare fateatur neceſſe eſt, cùm ab Epiſcopis in Concilium adunatis requiritur illa conſenſio cum Papa, non profectò requiti ad Papæ informationem, ſed ad invictum communis teſtimonii ac decreti robur.

Neque magis audiendi ſunt, qui Concilia Generalia media quædam humana eſſe voluerunt, ad convincendos, confutandoſque pertinaces; Scripſit (a) ille toties citatus Author Anonymus, Conciliorum neceſſitatem non eſſe à

(a) Loco ſupr. cit. (b) Tract. de Lib. L. 7. C. 9. n. 9.

Majoribus inculcatam, *quia unius, quantæcumque ſit dignitatis judicium eſſe infallibile, ſupra humanam rationem eſt, nec niſi fide ac traditione ſciri poteſt. Quod autem ſententia Senatorum toto Orbe congregatorum, nec minùs merito, quàm numero inſignium, veritatem attingat, etiamſi fides non doceret, ratio ſuaderet humana. Ideo Concilium Generale pertinaciſſimis hominibus erat proponendum; quod ſi recuſarent, rei à nemine non haberentur.* Sic (c) ergo Conciliis novo auſu humanam tribuunt authoritatem, at non invenimus in Sacris Conciliis, in eo repoſitam eſſe vim illam, quæ os omne obſtrueret, ſed in repromiſſione Chriſti dicentis: *Vobiſcum ſum omnibus diebus ſæculi:* ſed in (d) certiſſima inhabitatione Divini Spiritûs, cujus præſentiam Sacerdotum toto Orbe præſidentium congregatio teſtaretur: ſed in invicto robore traditionis ejus, quam communis conſenſio declararet. Quæ ſi præſidia defuiſſent, quivis cœtus humanus eò poſſet eſſe perturbatior, quò copioſior, quare firmioribus ſubſidiis nixi communem traditionem communi decreto aſſerendam putabant.

Idem Anonymus docet, convocari Concilia, *quò frequenter non de dogmate ipſo, ſed de perſonis ferendum eſt judicium.* (e) *Cui rei congruant multorum ſuffragia, & Senatorum numerus, & Senatûs Dignitas.* Scilicet, *ne qua ſuperſit injuſtitiæ, vel obreptionis ſuſpicio, addit circa dogma ipſum*, quantumvis certum ſit aliqua interdum

 uten-

(c) Def. Syn. 8. Act. 7. Tom. 7. Conc. ſup. Lib. 12. Cap. 3. (d) Cœleſt. Epiſt. ad Conc. Epheſ Act. 2. T. 3. Conc. Sup. Lib. 12. Cap. 14 (e) Tract. de libert. l. 7. C. 14. n. 7. & 8.

utendum esse œconomiâ, ut libentiùs reciperentur. Quæ quatenùs adhibenda sit in plurimorum cœtu faciliùs agnoscitur. Quorsum ista? Certè non agebatur de personis judicandis, neque de ea œconomia, quâ Papæ Decreta libentiùs reciperentur, ac suaviùs in animos influerent; Non hæc, inquam, agebantur, (a) cùm de ipsis Pontificis Decretis quæreretur: An Patrum Doctrinæ congruerent; an non; ut in Conciliis ubique factum legimus.

Quod autem Bellarminus ait, Congregationem Sacerdotum Christi eò esse comparatam, ut Papam dicturum audiant, neque quis *ignorantiam decreti prætexat*. Primum quidem inutile est; Cùm aliis modis ita sententiæ promulgentur. *Ut nemo ignorantiam prætexere possit*, tum verò Patribus contumeliosum est, ut toto Orbe convocati, tanto quidem labore, at nullo interim necessario officio, Ecclesias suas deserant.

Neque si Pontifex est infallibilis, meritò Episcopi *conquerantur*, ut ait Bellarminus, *se non esse vocatos*, nam post infallibile judicium, inventa veritate, nullus jam querelæ, sed gratulationi locus. Quis enim conqueratur expeditiore via quæsitam veritatem? neque fatigari Orbem Christianum, ad id investigandum, quod ab unius sententia pendeat.

Jam quod ultimo loco ait Bellarminus, *alios apertè dicturos*, *Pontificem errare potuisse*, rem quidem omnem conficit, rogo enim verè ne illud dicturi sint?, nostra sententia ergò vicit. An falsò & quidem teste Bellarmino, ea falsitate, quæ sit hæresi proxima? cohibendi ergò, non audiendi, qui hæc apertè jactarent: Ac si *propterea* tot Synodi convocandæ erant, quòd multi *apertè* dicant, Pontificem *errare potuisse*; Cùm à primis temporibus Synodi convocatæ sint; Erant profectò tum qui id apertè dicerent; quis verò eos coërcuit? Quis docentes reprehendit? Quis vel suspectos habuit, aut Schismaticos, aut malè de fide sentientes? Quis verò unquam dixerit, hæresi esse proximum, quod *apertè* toties & à tot sæculis in Ecclesia prædicatum, & à nullo reprehensum ad nos devenerit.

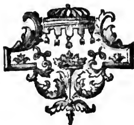
Certè Cyprianum Stephano reluctatum, vel eo nomine (b) Bellarminus excusatum voluit, *quòd nec modo censentur manifestè hæretici, qui dicunt, Pontificem posse errare*. Alias rationes purgandi Cypriani ab Augustino accepimus, suoque loco proferemus. Valeat interim hæc quoque à Bellarmino prolata excusatio; Cyprianum in Parisiensium fuisse sententia. Cur ergò Cypriano, Schismaticam, erroneam, hæresi proximam (siquidem Bellarmino credimus) sectanti Sententiam, Romani Pontifices pepercerunt? An viri dignitatem reveriti, cùm ejus de rebaptisatione doctrinam tam apertè damnarent? Cur verò hanc multò pejorem, si tamen adversariis fidem adhibeamus, immunem relinquebant? futurisque Schismatibus aperiebant viam? An illa de Pontifice errante sententia tunc libera erat, proscripta est autem postea? Quo Canone? Qua Synodo? Florentina scilicet aut Lateranensi ultimâ, aut certè Lugdunensi? Negamus, pernegamus,

(a) Sup. Lib. 7. C. 11. & seq. 17. 21. 24. & seq. 30. & seq.

(a) Bellarm. L. 4. de B. P. ibid. C. 7. inf. Lib. 14.

negamus, temerè id aſſeri ex actis demonſtramus. Cur autem anteactis temporibus Eccleſia tacuiſſet? Cur non Cypriano, totique Synodo Africanæ? Cur non Firmiliano, ejusque Collegis cum Cypriano conjunctis, palam denuntiabant, haud licuiſſe illis ab infallibili Papæ judicio diſcedere? Cur non idem ſignificabant ſibi conjunctiſſimo Auguſtino illos excuſanti eo tantum nomine, quod res nondum erat Concilii Generalis authoritate eliquata? Malè profectò veritati, malè publicæ ſaluti, malè unitati conſultum eſt. Si errorem periculoſiſſimum, de Papa infallibili, quo totum Eccleſiæ ſtatum convelli putant, Viri quidem Sanctiſſimi, primis ſæculis docuiſſent, cùm verò Eccleſia vix poſtremis ſæculis coërceret.

Finis Libri Decimi Tertii.

DEFEN-

DEFENSIO DECLARATIONIS
CLERI GALLICANI,
DE
ECCLESIASTICA POTESTATE.

LIBER DECIMUS QUARTUS.

De Quæstionibus præsertim Fidei, extra Concilia Generalia, per consensum Ecclesiæ definitis.

CAPUT PRIMUM.

Consensionis universalis vis & authoritas ante omne Judicium Ecclesiasticum: multò major, cum Romani Pontificis Decreta, nullo reclamante, obtinent.

Uid gestum sit in Synodis œcumenicis, maximè ad dijudicandas Fidei quæstiones, Synodica hactenus Acta docuerunt. Nunc quomodo fine Synodis œcumenicis subortæ quæstiones terminari potuerint, eâdem quam secuti sumus traditione Patrum facilè expediemus.

Et quidem nostri Censores eò maximè se efferunt, quòd hæreses, sine Concilii universalis examine, sola Romani Pontificis authoritate damnatæ summam ejus & ineluctabilem authoritatem probent, qui nec illud advertunt, ut sine Conciliis œcumenicis, ita sine speciali Romani Pontificis definitione damnatas, atque extinctas fuisse. Locus Augustini in eam rem clarus, ac notus: (a) *Nunquid Congregatione Synodi opus erat, ut aperta pernicies damnaretur; quasi nulla hæresis aliquando, nisi Synodi Congregatione damnata sit. Cùm potiùs rarissimæ inveniantur, propter quas damnandas, necessi-*

(a) Lib. 4. ad Bonif. C. 12.

necessitas talis extiterit, multòque sint incomparabiliter plures, quæ ubi extiterunt, illic improbari, damnarique meruerunt. Atque inde per cæteras terras devitandæ innotescere potuerunt. Perpendant illud; *Ubi extiterunt, illic &c.* atque illud, *inde devitandæ &c.* nullâ gravioris à Romana Sede censuræ mentione. Neque enim Ecclesiæ talem sententiam expectârunt, ut Manichæos, Ophitas, Collyridianos, Tertullianistas, aliasve sive manifestè impias, sive obscuras levesque sectas, per loca excitatas, aut horrerent, aut contemnerent. Neque dignæ sunt habitæ, propter quas Romani se Pontifices commoverent. Ergone singulares Ecclesiæ, à quibus statim rejectæ, aut etiam oppressæ sunt, ineluctabili authoritate gaudebant? Minimè: Sed profectò sic habet: Semel constituto hoc certo dogmate vim illam ultimam & ineluctabilem unitate & consensione constare; id quoque valere quocunque modo se illa consensio declaraverit, sive Concilia congregentur, sive non congregentur.

Scilicet divino Numine constitutus Petri Successor Romanus Pontifex, Episcopalis Collegii, totiusque Catholicæ communionis Princeps, ubi res tanta est, atque ipsi videtur, ejusdem Ecclesiæ tuba factus, Fratrum omnium Coepiscoporum sensum, in eoque communem omnium Ecclesiarum traditionem ab Apostolica Sede annuntiat illis, qui longè sunt, & illis qui sunt prope; quo planè ritu Petrus, (a) rogante Domino Apostolos: *Quem vos me esse dicitis?* unus pro omnibus respondit: *Tu es Christus, Filius Dei vivi.*

(a) *Matth. XVI.* 15. 16.

Cum ergò Petri Successor ita ex communi traditione pronuntiat, ut in ejus sententia: *recognoscant omnes Fidei suæ sensum.* Ut in Leonis (b) Epistola quondam Gallicani Patres: Tum sit illa consensio, quæ Judiciis Pontificiis firmum & indeclinabile robur conciliet.

Quod autem Nicolaus Dubois, aliique hujus consensûs publica instrumenta quærunt, nuntiosque ac litteras ad eum explorandum ubique dimissas, atque immensos labores sumptusque cogitant; næ illi vani sunt, quis enim nesciat, id quod jam à nobis dictum est, ut in omnibus Regnis, ita in Regno Christi, id valere vel maximè, quod nullo instrumento consignatum, populorum omnium usu sensuque constet? Sic in Successione omnium per orbem Principum suæ Leges; apud nos Salica; aliæ apud alios; ipsa populorum consensione obtinent, irritique essent, qui earum Legum peculiaria instrumenta reposcerent. Sic ipsum Jus Gentium, sic illa de bello ac pace deque Legatis sacrosanctis Jura, aliaque id genus, nullo alio instrumento, quàm publica generis humani voce vigent.

Neque verò Ecclesia sub Rege Christo pejore loco erit, quàm Regna terrarum, Resque publicæ omnes, ubi tot tantisque in rebus eminet vigetque nullo instrumento testata consensio: Quæ profectò in Ecclesia eò magis viget, quò est ejus per Spiritum Magistrum Veritatis firmiùs atque arctiùs nexa Compages. Et quidem cùm Augustinus, cùm Vincentius Lirinensis, cùm alii omnes Patres, hæreticis

(b) Ep. Gall. ad Leon. T. I. Con. Gall.

ticis ac Schismaticis communem universalis Ecclesiæ Fidem, cùm consuetudines, cùm dogmata toto Catholico Orbe vigentia toties objecerunt, quis ab eis poposcit, quos misissent Nuntios, quas accepissent litteras, aut quæ consensionis ejus, quam legis instar haberi volebant, instrumenta proferrent? nempe hæc nostro ævo deliria servabantur.

Sunt enim profectò quædam tam aperta, ut ea pernegare ne contumaces quidem audeant. En quædam Ecclesiæ Catholicæ vox, quæ quocumque locorum diffunditur: Quam etiam ante omnem dictam sententiam Catholici audiunt, novatores contremiscunt; quantò magis, cùm prolatum judicium ab altissima Petri Sede ad omnes perlabitur Ecclesias.

Desinant igitur sibique & nobis illudere, agnoscantque consensum illum, quem Galli cum tota Ecclesia prædicant, cum prolata à Romanis Pontificibus dogmata, reclamante nullo, ipsâ traditionis vi, ipsà ut ille (a) dicebat, *Consanguinitate Doctrinæ*, in Corpus Ecclesiæ coalescunt.

(a) Tert. de præsc. C. 32.

CAPUT II.

Locus Augustini *de* Pelagianis *causa finita est: quænam illæ causæ sint: quæ sine Synodis finitæ intelligantur: Duo Actorum loci comparantur: Causæ Pelagianæ status ex Augustino: Sufficiens judicium eidem Augustino, quid sit Capreoli Carthaginensis locus: Concili Ephesini de Pelagianis decretum.*

HAnc verò communem & pervulgatam esse controversiarum finiendarum viam, qui non intelligit, eum pacis inimicum, & omnis Ecclesiasticæ rei imperitum esse profiteor. Quare meritò S. Augustinus de causa Pelagiana loquens hæc prædicat: (a) *Jam enim de hac causa duo Concilia missa sunt ad Sedem Apostolicam: inde etiam rescripta venerunt; causa finita est.* Rectè atque omninò ex Ecclesiastica Disciplina; neque enim quavis suborta quæstione sollicitandus Orbis terrarum, aut generalia Concilia statim convocanda sunt. Sed tantum ex certa causa, si graves per orbem dissensiones oriantur, si aliter non videtur coalitura pax. Sic enim ab Apostolicis usque temporibus factitatum esse probavimus. Enim verò primum illud Apostolicum Concilium in Apostolorum Actis non ex eo præcisè collectum vidimus, quòd suborta esset quæstio, sed post ipsam quæstionem, (b) *Facta seditione non minima.* Hinc ad sedandas turbas collecta Synodus, & expressè omnium quæsita sententia est, extititque illud ex communi consensione decretum, cui jam omnes pii acquiescerent; At ubi nulla erat contentio similis, exsurgens Petrus in medio Fratrum dixit: *Viri Fratres oportet impleri Scripturam:* de Juda traditore scilicet, & in ejus locum alio eligendo, quæ cum omnibus manifesta visa essent, & locus Scripturæ luce ipsa clarior, nullius postea exquisita sententia est, sed in Petri sententiam, vel ipso silentio, omnes abiere, atque uti dixerat, ita sunt executi: quæ deinde ad nos, & ad secutam ætatem manasse vidimus. Nempe ut suborta quæstione, Petrus omnium Princeps eloquatur: Petrus, inquam, ille, Petrive Suc-

(a) *Serm.* de verb. Apost. C. 10. (b) *Act.* XV.

Successor, cui totus grex creditus; quo cum communicant omnes Ecclesiæ, quive adeo conscius communis traditionis, communi eam nomine ab alto depromit, ac pro potestate læsam veritatem vindicat. Hanc si omnes recognoscant, tum in Petri decreto communem omnium, totiusque Ecclesiæ sententiam venerantur, Sin autem oriantur *graves seditiones*, fratresque inter se, maximè verò Episcopi atque Ecclesiæ collidantur, tum verò recurratur ad commune Concilium, & communis fides, communi & expressâ Apostolorum sententiâ, Spiritu Sancto authore declaretur. Quo certè in cætu, pro officii sui amplitudine, sit Princeps ipse Petrus; Cæterum communi sententia judicium proferatur.

Quæ non eò dixerim, ut in omni quæstione statim, ac primo loco Petri Successor, longè licèt positus, ab extremo Orbe sit interpellandus; Interim alii Episcopi, quorum in Ecclesiis suborta sit quæstio, conticescant; Non ita Sancti Patres, quorum Acta perlegimus. Habent enim Episcopi omnes à Christo, ut docendi cathedram, ita virgam coërcendi & ligandi authoritatem. Sed cùm judicârint, ad Petrum referant, vel si omittant officium, aut tanta persona sit, quæ facilè coërceri non posset, aut alia ejusmodi causa subsit, ultrò Petrus insurgat, suoque ac nativo cursu ab eminentissima Sede, per pacatam Ecclesiam feratur veritas: *Causa finita est*, teste Augustino, nihilque addendum ultrà, nisi quod ipse subdit: *Utinam aliquando finiatur error.*

Neque enim aut Petri Sede Sedes ulla est altior, quò quæstio deferatur; Aut verò Petro major ullus Apostolus, aut ullum erectum est Tribunal augustius, quod quidem ordinariè consistat in Ecclesia: Nam Synodus œcumenica non assiduè sedet, nec nisi ex causa, eaque rarissimâ; Neque ulla lex jubet, ullave consuetudo, ut ad eam referantur quæcumque quæstiones, de magna quamvis re, sed de re obscura, ancipitique, ac magnis altercationum nebulis involuta, uti Augustinum ipsum exponentem audivimus, ac sæpè audiemus. Nempe si talis nulla causa adsit, (a) *causa finita est;* Hæc nativa, hæc communis, hæc provulgata via est. Cæterum ex *certa causa*, subortis dissensionibus, alia extra ordinem, legitima tamen atque solemnia quærenda sunt, Concilii scilicet generalis authoritas.

Id nos Ecclesiastica gesta docuerunt. Sic enim profectò adversus Nestorium, executore Cyrillo, Cælestini sententia secundum Canones valitura erat, nisi graves postea motus extitissent: Ubi commotus est Oriens, scissæque sint Ecclesiæ, convocatur Synodus; Nihil repugnante Celestino, imò etiam comprobante, atque ejus sententia, eo quo vidimus, ordine, retractatur.

Sic paulò post in ipsis Eutychianæ hæreseos initiis, Sanctus Flavianus ad Sanctum Leonem scribebat, nil Concilio opus, sed solâ Sancti Pontificis Sententiâ, ipse etiam Leo (b) ad Imperatorem: *Causam tam evidentem esse, ut meritò à Concilio fuisset abstinendum.* Non enim magnam causam negabat esse: Jam verò maximam agnoscebat de duabus scilicet in Christo naturis, sed tamen *evidentem*, nullisque adhuc, ut Augustini verbis utar, *altercationum nebulis involutam*, quare absque Concilio facilè transigendam, atque omninò Leonis Decreto finiendam, si omnes Ecclesiæ consensissent.

Hinc Sancti Augustini verbis de causa Pelegiana indubia fides: *Ad Sedem Apostolicam duo Concilia missa sunt, rescripta*

(a) Lib. pœn. n. 71. & seq. (b) Leo Epist.

venerunt, causa finita est. Ipso scilicet Episcopalis Ordinis, totiusque Ecclesiæ, cum Apostolica Sede, consensu manifesto: Neque enim, ut idem Augustinus (a) ait: *Congregatione Synodi*, universalis utique, *opus erat*, *ut aperta pernicies* damnaretur. Vide quàm diligenter dictum: *aperta pernicies*: id namque est quod postea à Leone dicebatur, *tam evidentem causam esse, ut meritò à Synodo abstinendum esse videretur*: Sic ubique consensit Ecclesia. Pergit porrò Augustinus: *Quasi nulla hæresis aliquando nisi Synodi Congregatione damnanda sit; cùm potiùs rarissimæ inveniantur, propter quas damnandas necessitas talis extiterit.* Cur autem Pelagiani non eam Ecclesiæ necessitatem inferrent, eorum paucitas faciebat, *quorum* scilicet, eodem Augustino (b) teste, *profanas novitates, Catholicæ aures, quæ ubi sunt, horruerunt.* Augustinus eos propter paucitatem, Maximianistis, exiguo ac vili Donatistarum frustulo comparabat. Quin ipse Julianus, conscius paucitatis, hæc jactabat passim: *Multitudinem nihil prodesse cæcorum, honorandam paucitatem, quam ratio, eruditio, libertasque sublimat.* Sed elegantem licèt vaniloquentiam Orthodoxi aspernabantur, nempe toto Orbe prædicabatur vera fides; In angulo Orbis, quatuor vel quinque Episcopi susurrabant, sive allatrabant. *At propter eos, Orbem Catholicum commoveri, quamquam eam captabant gloriam* (c) Augustinus non ferebat, & Sanctus Flavianus eodem spiritu Eutychianorum initiis Synodum universalem (d) denegabat, ne Sanctæ Ecclesiæ turbarentur.

Hinc illud (e) B. Augustini ad Pelagianos, *Quamvis dederit vobis Ecclesia Catholica judicium*, QUALE DEBUIT, *ubi causa vestra finita est.* Audin? judicium *quale debuit*, tantæ scilicet paucitati, *& in aperta pernicie*, ut supra vidimus. Quò etiam spectat illud ab eodem Augustino proditum; Non jam audiendos eos, *post factum illis competens sufficiensque judicium.* Quid sit autem illud *sufficiens judicium* ex rerum motibus pendet; nempe Cœlestinus, Cyrillus, Flavianus, Leo adversus Nestorium & Eutychen, in ipsis initiis *sufficiens* putabant Sedis Apostolicæ judicium; sed quod ex se sufficiens videbatur, id gliscentibus odiis, & in grave Schisma erupturis, jam non est sufficiens, collectaque universali Synodo opus fuit; Non ita res se habebant adversus Pelagianos, sed datum à Synodis Africanis, Sede Apostolica comprobante, judicium *sufficiens* fuit, quia totius Orbis consensus accessit. Sic conveniunt omnia, & Ecclesiastici Regiminis forma, magis magisque illucescit.

Hinc etiam patet, quam bene conveniat Gallis cum Beato Augustino, atque Africanis Patribus, nempe Africani Patres agnoscebant in condemnandis (f) Pelagianis eminere debuisse Sedis Apostolicæ authoritatem, à Sanctarum Scripturarum *authoritate manantem.* Hunc sensum Episcopi Gallicani sua declaratione complexi profitentur. *Primatum Petri, ejusq; Successorum à Christo institutum*, quo jure *in definiendis fidei quæstionibus primus esse Romani Pontificis partes, ejusque decreta ad omnes & singulas Ecclesias pertinere docent.* Jam illud quod subdunt, illud *irreformabilis judicii robur*, in Ecclesiæ Catholicæ *consensu* esse repositum, haud minùs ab Africanis Patribus accepere. Nempe Augustinus ideo à Pelagianis frustra peti

(a) ad Bonif. IV. 12. (b) Ibid. L. 3. C. 1. (c) Ibid. (d) Conc. Chalc. (e) Lib. 3. contra Jul. C. 1.

(f) Ep. Conc. Carth. ad Inn. T. 2. Conc.

peti contendit Univerſale Concilium, quod (a) *in hoc fortiſſimo & antiquiſſimo fundamento, ipſa toto orbe diffuſa, à ſe non diſcrepat multitudo.* Conſonat Capreolus (b) Carthaginenſis Epiſcopus & Africæ Primas, in ea Epiſtola, quàm Epheſina Synodus collaudavit; *Hos*, Pelagianos ſcilicet, *pridem expugnavit Eccleſia, hisque temporibus repullulantes, Apoſtolicæ Sedis autoritas, Sacerdotumque in unum conſonans ſententia oppreſſit.* En in quo ineluctabilis judicii robur collocet; Nempe in conſenſu orbis, & quidem in eo conſenſu apparere vel maximè oportebat earum Eccleſiarum conſenſum, ad quas lues Pelagiana pervenerat. Unde Auguſtinus paſſim memorat, Pelagianam hæreſim, à Romanæ Sedis Præſulibus, Innocentio, Zozimo, Cœleſtino, *cooperantibus Synodis Africanis toto orbe damnatam.* Quo facto nulla ampliùs, etiam œcumenicæ Synodi inquiſitio ſupereſſet.

Id verò Capreolus (c) Carthaginenſis profitetur, in ea Epiſtola, quæ modò memorata ineſt; *Si quid*, inquit, *fortè novarum controverſiarum inciderit, id diſcuſſioni ſubjiciatur oportet. At verò ſi quis ea quæ jam olim dijudicata ſunt, denuò ad diſputationem vocari ſinat, is ſanè nihil aliud facere cenſebitur, quàm de fide quæ hactenùs viguit dubitare.* Dogma Pelagianum jam ubique damnatum ad examen Synodi revocari vetat. At cur Neſtorianum à Cœleſtino damnatum, & examini ſubjicit? Nempè quod nondum Neſtorianos oppreſſerat; Ea, quam Capreolus adversùs Pelagianos commendaverat, *Apoſtolicæ Sedis autoritas, & Sacerdotum omnium conſonans ſententia.*

(a) Lib. I. contra Jul. Cap. 7. (b) Epiſt. Capr. ad Conc. Epheſ. Act. T. 3. Conc. (c) Ep. Cap. ibid.

Quòd autem poſteà in Epheſina Synodo generali Pelagianorum cauſa tractata eſt, nil omninò pertinet ad fidei quæſtionem. Sic enim eâ de re (a) Epheſini Patres, abſoluta Synodo, ad Cœleſtinum ſcribunt: *Perlectis in Sancta Synodo commentariorum Actis, in depoſitione impiorum Pelagianorum & Cœleſtianorum, quæ à pietate tua de ipſis conſtituta ſunt judicavimus, & nos ſolida firmaque permanere debere, & omnes idem tecum ſtatuimus, eos pro depoſitis habentes.* De depoſitione agitur, quàm (b) per calumniam factam Julianus & alii jactitabant; Perlectique ſunt commentarii, ſive ad geſtorum fidem, ſive ad qualemcumque inquiſitionem, ne deinceps importuni homines Eccleſiam fatigarent. Hinc editi Epheſini Canones, 1. & 4. quibus Cœleſtiani pro depoſitis haberentur. Ita quibus nulla Synodus data eſſet, horum cauſa per Synodum alia occaſione factam, ad qualecumque examen revocatur: Sed ut obſtinatis tolleretur etiam extremum illud, *quòd ſpem de Synodo huc usque geſſerunt.* Verba ſunt Cœleſtini (c) Epheſinam Synodum collaudantis; Sic poſt Epheſinum Concilium, præfractæ confidentiæ homines ſpem omnem recuperandæ Sedis amiſere, Tanta Synodi autoritas eſt; Cæterum de fide jam aſſerta quæſitum fuiſſe, neque geſta indicant, neque ea de re quiſquam cogitavit; Et quæſtio Pelagiana quòd ad fidem attinet, fine ullo œcumenicæ Synodi judicio, omnium Eccleſiarum conſenſione finita eſt.

CAPUT III.

Quæ cauſæ ſine Synodo finiri poſſint, quæ finiri non poſſint; Ex Sancto AUGUSTI-

(a) Epiſt. Eph. Syn. ad Cœleſ. p. 2. T. 3.
(b) Conc. Epheſ. act. 7. C. 1. 4. T. 3. Conc.
(c) Epiſt. Cœleſ. ad Syn. Eph. Conc. Eph. p. 3. C. 10. ſub fin. ibid.

GUSTINO & quæstione rebaptizationis ostenditur.

ALia verò causa est, quam Augustinus tractat, unde dictis nostris magna lux, certòque comperimus, quid sit illud Augustini; *Causa finita est.* Causam illam nobilem de rebaptisatione inter Sanctissimum Stephanum Papam, sanctumque Cyprianum Carthaginensem Episcopum, verosque Martyres, intellige: De qua controversia sic scribit (*a*) Eusebius. *Primus omnium Cyprianus non nisi per baptismum ab errore priùs mundatos admittendos censuit: Verùm Stephanus nihil adversùs traditionem, quæ jam inde ab ultimis temporibus obtinuerat, innovandum ratus, gravissimè id tulit.*

Constat Sancti Stephani decretum his verbis (*b*) editum; *Nihil innovetur, nisi quòd traditum est.* Hoc est præter id quòd traditum est; *Vel nisi quòd traditum est*, esse innovandum, nempe ut *reversis ab hæresi, manus imponatur ad pœnitentiam:* Illam enim manus impositionem, non sanè baptismum ipsum innovari atque iterari posse, antiqua traditio docebat.

Constat Cyprianum decreto obstitisse, quamvis Stephanus non tantum suasisset, sed etiam pro potestate egisset, Neque solùm (*c*) *Cypriano, ad ista non consensisse, verùm etiam contra scripsisse atque præcepisse.* Verba Augustini sunt, autoritatem Cathedræ demonstrantis; quanta autem autotitate Stephanus egerit, satis ostendunt illa (*d*) Cypriani. *Stephanus qui loci sui honore gloriatur, & Cathedram Petri tenere se dicit, super quem Ecclesia ædificata est.* Huc accedunt illa in Concilio Carthaginensi ab ipso prolata verba, ne Stephani autoritas aliquam Patribus necessitatem injecisse videretur: *Nemo enim inter nos Episcopum se Episcoporum contendit, aut tyrannico terrore cæteros adigit ad obsequium.* Quibus verbis Cyprianus non negat Stephani Primatum à Petro profectum, quem ubique asserit, sed potestate abusum, in errorem deflexisse contendit, eoque nomine vehementissimè reluctatur. Inde argumentum Parisiensium pro sententiâ alibi jam tractatum; Sed hoc necessariò repetendum, quòd Sanctus (*a*) Cyprianus hæreticos rebaptizavit, omnes posteà erroris arguerunt; quòd Stephanum Papam docentem Episcopos ac de fide præcipientem, errare potuisse crediderit, nemo succensuit. Ergò quàm illa de rebaptizatione sententia culpabilis, tam hæc de Romano Pontifice culpâ vacat. Quid quòd Augustinus (*b*) apertè excusandum putavit Cyprianum, qui errasset, antequam obscura quæstio *tantis altercationum nebulis involuta, ad plenarii Concilii autoritatem, roburque perducta est.* Ergò existimabat ad captivandum intellectum, Stephani Papæ decretum atque autoritatem non sufficisse solùm; Quin ipse Augustinus verè de hæreticorum baptismo doctrinæ assertor egregius, quòd ad autoritatem Pontificii decreti attinet, Cypriani sententiam apertè sequitur: *Neque nos*, inquit, *tale aliquid auderemus asserere, quale Stephanus jussit, nisi Ecclesiæ Catholicæ concordissimâ autoritate firmati: Cui & ipse* Cyprianus, *sine dubio cederet, si jam illo tempore veritas eliquata per plenarium Concilium solidaretur.* Cui autoritati Cyprianus ex certissima fide cessurus

(a) Hist. Eccl. L.7. Edit. Valef. 3. (b) Epist. Cyp. (c) Lib. 5. contra Don. Cap. 23. (d) Cyp. Episc.

(a) Lib. pœn. n. (b) Lib. 2. de bap. C. 4. 9. &c.

rus fuisset: Cui Augustinus ipse in re obscura cederet, verba demonstrant. *Nempe Ecclesiæ Catholicæ concordissimæ autoritati*, *Concilio plenario*, ex orbe Christiano, ut semper inculcat: Vel ut idem loquitur, *Sancto Concilio cunctarum gentium*, ad id provocat post ipsum Pontificale decretum, in eoque acquiescit.

En ergò quod sit illud, *causa finita est*; Finita quidem est, ubi aperta quæstio est, & ubique consensus ut in Pelagiana causa vidimus: Finita verò non est, magnis altercationum nebulis involuta.

CAPUT V.

Sancti STEPHANI Papæ contra rebaptizationem decretum, tota Sedis Apostolicæ autoritate factum & tamen Concilii generalis sententiam meritò expectatam, Sancti Augustini loci.

HIc Censores nostri oppidò conturbati, in partes se scindunt: Respondet (*a*) Bellarminus, excusatum Cyprianum, quia *Pontifex noluit rem de fide facere, sine generali Concilio*, an hæc quoque credere nos oportet, & potuisse si vellet, sed tantum noluisse, & tamen pro cathedræ autoritate præcepit & decretum condidit, & ad omnes misit Ecclesias, eaque res erat, ut aliud sentientes abstinendos putaret disertè (*b*) Augustinus; *Putaverat abstinendos, qui de suscipiendis hæreticis priscam consuetudinem convellere conarentur.* Ac si postea se repressit, non ideò intelligitur mutasse sententiam, sed executionem prudentiâ temperasse, aut in aliud tempus distulisse. Hoc quidem non privati Doctoris officium est.

(a) Lib. 4. de R. P. C. 7. (b) L. 5. contra Don. C. 25.

Cæterùm de abstinendo exiisse decretum, illa Firmiliani (*a*) indicant ad Stephanum: *Excidisti teipsum, noli te fallere, dum enim putas omnes à te abstineri posse, unum te ab omnibus abstinuisti.* Et Cypriani Legatos Romæ à Sancto Papa Stephano, non modò hospitio Fratrum, sed etiam omni Ecclesiæ tecto submotos, (*b*) Firmilianus testatur. Lupus ipse sic scribit: (*c*) *Sanctum*, inquit, *Firmilianum Cæsareensem in Capadocia Archiepiscopum Ponticæ Diæceseos Primatem, Sanctus Stephanus Pontifex communione suspendit.* Idem Lupus Sancti Stephani rescriptum, *Summa & irrefragabili Sedis Apostolicæ autoritate* editum esse contendit.

Sed age ut vis; quavis distinctiunculâ causam istam quasi in Scholastico pulvere tueare. Noluerit Stephanus rem tota Sedis suæ autoritate tractare; Certè Firmilianus voluisse credidit: *Dum enim putas*, inquit, *omnes à te abstinere posse, unum te ab omnibus abstinuisti.* Firmiliano consensit Cyprianus, ejusque Epistolam comprobavit ac Latinam fecit & edidit. Certè Augustinus, non id quòd tu profers, Cypriano excusationi ostendebat: Non ad aliud majus, aut luculentius Papæ judicium provocabat; Concilii generalis, totiusque Ecclesiæ Catholicæ appellabat fidem:. In ea autoritate fidei certitudinem reponebat. Hic hæreant necesse est, vel alia excogitent.

CAPUT V.

Novissimi Autoris Anonymi effugia: Non tantum pertinaces, sed Sancti post Papale decretum, aliud quid desiderant.

Respon-

(a) Ep. Firmil. apud Cypr. p. 203. col. 1. (b) Ibid. (c) Dict. Lov. p. 50.

RЕspondet novissimus Autor Anonymus, à Sancto Augustino Concilii Universalis urgeri autoritatem, quòd esset necessaria, non quidem in se, sed adversùs pertinacissimos Donatistas. Illudit verò sibi ipsa sua subtilitate vir acutus & alioquin diligens. Nempe Augustinus Concilii Universalis autoritatem urget, non tantùm ad frangendam Donatistarum pertinaciam, sed ad excusandum Cypriani ante Concilium generale rebaptizantis errorem; atqui Cyprianus amantissimus Christianæ pacis ac Martyr Sanctissimus, cùm post Stephani Decretum aliud quid desiderabat, non erat pertinax. Ipse Augustinus, qui nec Cyprianum nec seipsum cessurum fuisse docet, nisi Ecclesiæ Catholicæ *concordissimâ autoritate* victum. Ergò (*a*) non tantùm pertinaces, sed etiam pii sanctique post Romani Pontificis judicium, aliud quid, hoc est, ipsum consensum ipsumque decretum totius Catholicæ veritatis, atque Universitatis expectant.

Et quidem Augustinus, atque, Augustino interprete, Cyprianus ab Universali Concilio, non elucidationem obscuræ quæstionis expectabant tantum, quamquam & illam quoque, sed autoritatem ac robur: Unde illud. *Res ad plenarii Concilii autoritatem roburque perducta est.* Et illud (*b*) *potentior veritas de unitate veniens;* Et illud *Cypriani* (*c*) *sententiam Catholicus orbis terrarum robustissima firmitate consensionis exclusit.* En quam autoritatem post Papæ decretum, non hæretici & pertinaces, sed sancti Sacerdotes Cyprianus & Augustinus expectent.

Quid autem prodest Anonymo nostro illud, quod Augustinus in Cypriano agnoscit, *veniale peccatum?* Nempe inquit (*a*) Anonymus: *Quæ potuit alia esse Cypriani culpa, quàm inobedientia* in Decretum Pontificium? Ergò Pontifici decernenti infallibilitatem dettaxisse, jam Anonymo teste, veniale peccatum est; Non exitiosus error, qui Sedis Apostolicæ dignitatem evertat. Tunc alias culpas fuisse Cypriani constat; Imprimis verò illam, quòd commotior scripsit, quòd autem post Stephani decretum aliquid desiderant, adeò non est illud ab Augustino reprehensum veniale peccatum, ut etiam illud peccatum se quoque peccare & ipse fateatur.

Illud verò tolerari omninò non potest, quòd idem Anonymus Cypriano tribuit. Nempe ut quoniam Sanctus Martyr dixit, se non ab altero, sed tantum à Christo judicari posse, ideò existimavit se ab omni non modò Romani Pontificis, sed etiam Concilii œcumenici correptione immunem, quòd si Cyprianus sensisset, inexcusabilis proterviæ reus esset. Hæc ergò ad certos casus extraordinarios redigenda, neque cùm *ab alio* se judicari posse negat, existimandum est, eâ voce, *alius* Ecclesiæ Catholicæ aut etiam Concilii generalis excludi autoritatem. Certè Augustinus ei autoritati cessurum Cyprianum docet; Atque in hac quæstione, non alteri autoritati cedentem, non modò ipse probat, sed etiam imitatur.

CAPUT VI.

Quæstionem rebaptizationis à Cypriano & asseclis inter adiaphora non fuisse repositam.

AUtor Libelli de doctrinâ Lovaniensium (*b*) aliter expedire se conatur: Nempe ait, Cyprianum, Firmilianum, *aliosque sequaces Episcopos, persuasos fuisse*

(a) Lib. 2. de bapt. cha. Don. C. 4. (b) L. 2, cha. Don. C. 2. (c) L. 3. C. 2. ibid.

(a) Ibid. N. 1. (b) Doc. Lov. p. 56.

fuisse quod Stephani rescriptum non fuerat judicium definitivum, eò quod rem illam haberent pro adiaphora. Atque iterum, sic voluerunt Cyprianus, Firmilianus & alii, Helenus, Dionysius, Augustinus, qui affirmant, Stephanum non de dogmate, sed de aliarum gentium moribus & factis judicâsse: potuisse illic labi, ideoque ejus usque ad Synodum Nicanam judicio impunè atque innoxiè non fuisse obditum.

Hæccine à doctis viris proferri potuissent? Habebant hæc Cyprianus, Firmilianus & eorum sequaces pro adiaphoris atque indifferentibus. Nempe cum facto Concilio 87. Episcoporum pro sententia hæc ederent. Episcopus quidam Ordine tertius; *Qui hareticorum baptisma probant, nostrum evacuant.* Can. 18. *Secundo baptismate*, (in Ecclesia dato scilicet) *qui non fuerit baptizatus, regno cœlorum fiet alienus.* 20. *Qui hæreticorum baptisma probat, quid aliud quam hæreticis communicat?* 21. *Quot sint baptismi, viderint aut præsumptores aut fautores hæreticorum, nos unum baptisma, quod non nisi in Ecclesia datum novimus, Ecclesiæ vindicamus.* 23. *Si non obtemperat error veritati, multò magis veritas non consentit errori.* 47. *Me non movet, si aliquis Ecclesia fidem & veritatem non vindicat, quando Apostolus dicat, Quid enim si exciderunt à fide quidam illorum?* 58. *Non sibi blandiantur qui hæreticis patrocinantur, qui pro hæreticis Ecclesiastico baptismo intercedit, illos Christianos & nos hæreticos facit.* 61. *Qui hæreticis Ecclesiæ baptisma concedit, & prodit, quid aliud Sponsæ Christi quàm Judas existit?* Sic eam quæstionem inter indifferentia reponebant.

Huc accedit, quòd suam sententiam non humanis ratiociniis, sed divinis testimoniis muniebant. Legant Cyprianum quicumque dubitaverint; audiant Episcopos in Concilio Carthaginensi ita decernentes. Tertiùm, *Baptisma, quod dant hæretici & schismatici, non esse verum, ubique in Scripturis sanctis declaratum est; & secundum Scripturarum sanctarum autoritatem decerno, hæreticos omnes baptizandos.* Octavùm, *Lectis litteris Cypriani dilectissimi nostri, quæ tantùm in se sanctorum testimoniorum descendentium ex scripturis deificis continent, ut meritò omnes per Dei gratiam adunati consentire debeamus; Censeo omnes hæreticos & schismaticos, qui ad Ecclesiam Catholicam venire voluerint, non ante ingredi nisi exorcisati & baptisati fuerint.* Quare cùm errorem damnant, cùm veritatem inculcant, non nisi veritatem in scripturis revelatam, nec nisi errorem in scripturis damnatum intelligi volunt, qui hæc pro adiaphoris habere dicuntur.

CAPUT VII.

An AUGUSTINUS aliique Patres, eam quæstionem pro adiaphora habuerint.

QUod autem idem Autor etiam Augustinum recenset inter eos qui hæc pro adiaphoris habuerint, quis crederet ab homine in Augustini lectione versato dici potuisse? Nempe Augustinus hæc ubique profitetur: Cyprianum quidem in errore fuisse, sed ideo excusatum, quod res nondum fuisset Concilii Generalis totiúsque Ecclesiæ Catholicæ autoritate firmata. Non ille ad hæc levia & falsa confugit: Stephanum noluisse rem de Fide facere, aut in disciplinæ factique quæstione labi potuisse: Sed errâsse Cyprianum, atque id

vel postea correxisse, (a) *in regulâ Veritatis, quod suppressum sit ab eis, qui hoc errore nimium delectati sunt, vel hunc nævum candidissimi pectoris cooperuisse ubere, vel caritatis, ac passionis falce purgâsse.* Et nunc aliud quàm hîc senserat, *Videre in æterna illa luce veritatis ubi certissimè cernit, quod hîc pacatissimè requirebat;* (b) Quæ planè demonstrant, non adiaphoram ac variabilem disciplinam, sed à Deo revelatam certissimam & inconcussam veritatem.

Nempe hanc veritatem Augustinus tuebatur: Verba Christi, quibus Baptismus consecratur, tantæ esse virtutis, ut etiam inter hæreticos valeant: Signum militum Christi etiam in desertoribus recognoscendum esse: Sacramenta Christi etiam inter hæreticos non ipsorum, sed Christi & Ecclesiæ esse: remedium vulneri non sanitati adhibendum, adeoque corrigendum in hæreticis, id quod pervertissent; Nempe fidem; non id quod ab Ecclesia integrum abstulissent, nempe Baptismum, hoc est, Fidei Sacramentum. Hæc qui negarent recurrere jubebat (c) *ad Stateram Dominicam, ubi non ex humano sensu, sed ex divina autoritate rerum momenta pensantur.*

Et quidem permulta causæ munimenta promebat ex Scripturis: quod autem de Baptismo hæreticorum nihil peculiariter scriptum esset, allegabat cum Stephano Ecclesiæ consuetudinem, Universalem illam quidem, quæ per totam Ecclesiam ab ipsa origine propagata, (d) *non nisi ab Apostolis tradita, meritò crederetur.*

Neque verò aliud Stephanus prædicabat; & quidem urgebat consuetudinem, sed universalem, sed ab Apostolis constantissimo tenore ad nos usque deductam; quam liber anonymus apud Rigaltium Stephani tempore adversùs Cyprianum Cyprianique asseclas conscriptus appellat (e) *vetustissimam consuetudinem ac traditionem Ecclesiæ.* Et addit: *Sit unusquisque nostrum contentus venerabili Ecclesiarum omnium autoritate & necessariâ humilitate. Tum damnari utique debet quod contra priscam & memorabilem cunctorum emeritorum Sanctorum & Fidelium solemnissimam observationem judicatur*, sugillatque eos, *qui errores & vitia universarum Ecclesiarum correxisse se* putent: ac *monstri simile, Episcopos talia cogitare.*

Nec alio Spiritu scribit Eusebius, qui antiquam traditionem à Cypriano primo mutatam agnoscit. Attestatur Hieronymus celebri illo loco: *Illi ipsi Episcopi, qui rebaptisandos* (f) *hæreticos statuerunt, ad antiquam consuetudinem revoluti, novum emisere Decretum: quid facimus? ita & nobis majores nostri, & illis sui tradidere majores.* Quin ipsa etiam flagrante discordiâ, Cyprianus ejusque Collegæ Africani consuetudinem sibi adversari ultrò fatebantur, id sæpe Augustinus notat, & ipse Augustinus eam consuetudinem, *universalem & robustam* vocat, quam Stephanus tueretur, & quidem, uti memoravimus, ab Apostolica traditione venientem: hac etiam datâ regulâ, (g) *Quod universa tenet Ecclesia, nec Conciliis*

(a) L. de Unit. bapt. C. 2. & De bapt. contra Don. passim Ep. 48.
(b) L. 5. de bapt. cont. Don. C. 17.
(c) L. 2. de bap. 14.
(d) L. 4 de bap. C. 24. &c.

(e) Anony. inter Rigal. not. ad Cyp.
(f) Dialog contra Lucif.
(g) De Bapt. L. 4. C. 24.

ciliis institutum, sed semper retentum est, non nisi ab Apostolis traditum rectissimè creditur, quod assiduè Sanctus Doctor inculcat.

Hæc Augustini dicta, qui, Catholici licèt, ad variabilis & adiaphoræ disciplinæ detorquent negotia, hi profectò improvidi. Ecclesiæ matri firmissimas autoritates de dogmatis Fidei etiam traditione tutandas extorquere conantur. Sed frustrà sunt. Instat enim Augustinus, errorem esse id quod Cyprianus tuebatur, nondum quidem ab Ecclesia declaratum satis, sed interim errorem (*a*) in *æternitatis manifestâ luce purgatum*. Quin etiam de Donatistis hæc habet: *Audent etiam rebaptisare Catholicos; ubi se ampliùs* (a) *hæreticos esse firmârunt.* Jam ergo hæretici, ideo quod hæreticos; Sed ampliùs hæretici, ideo quod etiam Catholicos rebaptisabant; Notum illud Vincentii Lirinensis, (*c*) *Auto es ejusdem opinionis Catholici, confutatores verò hæretici judicantur.* Postea quam scilicet pronuntiavit Ecclesia, & antea quidem, teste Lirinensi, res ad veram Ecclesiæ doctrinam pertinebat, sed nondum Ecclesiæ universalis judicio declaratam. Augustinus (*d*) pariter libro adversùs Cresconium ad Donatistas ait: *Hæretici quidem estis, quòd non tantùm divisi, verùm & in rebaptisando diversum sequimini.* Idem docet (*e*) adversùs Petilianum & alibi. Semper Vincentius quidem Lirinensis scribit de Agrippino, quem autorem Cyprianus sequebatur. *Primus omnium mortalium contra divinum Canonem, contra Universalis Ecclesiæ regulam, contra sensum omnium consacerdotum, contra morem atque instituta majorum, rebaptisandum censebat.* De Stephano vero; *Intelligebat* vir Sanctus & prudens, *nihil aliud rationem pietatis admittere, nisi ut omnia, quâ Fide à Patribus suscepta fuerant, eadem Fide filiis consignarentur:* Reliqua videant qui his victi non fuerint.

(*a*) L. 5. de bap. Cap. 17.
(*b*) De hæres. hær. 79. quæ est Donat.
(*c*) Commonit.
(*d*) L. 2. contra Cresc. C. 7.
(*e*) L. de unico bapt. C. 11.

CAPUT VIII.

Quid objiciant, qui hæc referunt inter adiaphora: Firmiliani & Basilii locus.

QUi totam hanc quæstionem ad variantem per loca Disciplinam revocari volunt, hæc objiciunt; Primum Firmilianum (*f*) ita de rebaptisatione scribentem: *Nec meminimus hoc apud nos aliquando cœpisse:* Deinde Basilium Firmiliani Successorem de rebaptisatione adhuc hæsitantem, post Nicænam quoque Synodum, à qua quæstionem terminatam fuisse plerique velint. Quin ergo an Firmilianum causæ faventem suæ, Stephano, Eusebio, Hieronymo, Augustino, Vincentio Lirinensi, totique Ecclesiæ anteponunt. Quid verò Basilius? esto, quæstionem ad Disciplinam fortè variantem revocaverit. Nos quidem hîc Cypriani & Augustini mentem quærimus.

Neque tamen Firmilianum mentitum dixerint, cùm ait, rebaptisationem in sua ac vicinis regionibus viguisse semper:

Ll 2

(*f*) Ep. Firm. apud Cyp.

per : facile enim demonstraverint, eâ quidem tempestate, iisque regionibus hæreticos ferè omnes, varia ac portentosa baptismata confinxisse : nam quique suam hæresim, quò magis baptisatorum animis inhæresceret, in baptismum intrudebant. Atque hinc Firmiliano & aliis erroris occasio, cùm existimarent profanum baptismum, ac per se nullum, eo solo nomine, quod ab hæreticis administraretur, repudiatum esse. Neque Basilium hactenùs satis intellectum esse credimus : hæc enim fuisse putamus, de quibus hæsitaret, non quidem, an valeret baptismus verbis Evangelicis consecratus ; Sed quinam hæretici eo ritu baptisarent : quinam perverso ritu, & *proprio*, (*a*) quod ait, *baptismate*, qui sanè propterea rebaptisandi essent. Hæc etiam suspensum habebant Basilium. Ecquid credibile esset rectè baptisare eos, qui de Deo errarent, cùm errores suos plerique, uti modo diximus, in ipsum baptismum ingererent ? quærebat anxiè, quæ & quanta haberetur fides iis, qui dicerent se in Trinitatem baptisatos esse; nam aut oblivisci, aut certè hæsitare, aut etiam mentiri potuissent. Hinc illa verba Basilii Synodum optantis, uti decidatur ; *An qui responderit, in responsione Fide dignus habeatur* ; quam ad quæstionem spectat (*b*) Canon Arelatensis, quo legimus *interrogatos*, qui ab hæreticis venirent, *an in Patre, & Filio, & Spiritu Sancto baptisati essent*. Additumque, *& qui interrogatus responderit, in hanc Trinitatem, baptisetur*.

Hæc nos ad cumulum de Firmiliano & Basilio investiganda doctis, & confirmanda, vel etiam si placuerit, oppugnanda proponimus, utcumque est, stat illud immotum, Cyprianum, Augustinum, cæteros in ea quæstione, quam Fidei putarent, post judicium quoque Romani Pontificis diffidentibus Ecclesiis, ad habendam certitudinem, Ecclesiæ Universalis sententiam expectâsse.

(*a*) Ep. Can. ad Amphil.
(*b*) Conc. Arel. C. 8.

CAPUT IX.

Quæ sit illa Synodus Universalis, quam in hac quæstione Augustinus memoret. Nicænam eam esse, sed utcunque sit, nostra immota esse.

ANxiè à doctis quæritur, quæ sit illa Universalis Synodus, quâ istam quæstionem fuisse terminatam Augustinus memorat. Qui Arelatensem I. esse volunt, Romani Pontificis Sententiam, iniquius ut videtur, pendere decernunt ab ejus Decreto, quæ nonnisi abusivè Universalis vocetur.

Nos eam quæstionem in (*c*) Synodo Nicæna fuisse decisam cum Sancto Hieronymo profitemur, *Quod Episcopo Novatianorum, si conversus fuerit, non tantùm baptismum, sed quod majus est, etiam Presbyteri gradum servet*, Can 8. (*d*) *& quod omnes hæreticos susceperit, exceptis Pauli Samosateni discipulis* : Can. 19. cujus rei causam cum B. Augustino esse credimus, quod Paulianistæ *Regulam baptismatis non tenerent*. Nec facilè adduci possum ut credam, Arel. I. Synodum, numerosam quamvis, & ex toto ferè Occi-

(*c*) Dialog. contra Lucif.
(*d*) L. de hær. 44. quæ est Paulian.

Occidente collectam, Synodum cunctarum gentium, & totius Christiani orbis, & totius Ecclesiæ ubique diffusæ ab (a) Augustino vocari: quippe quam vix Oriens noverit, nedum frequentârit. Quin Synodum Nicænam apud Augustinum Concilii Universalis nomine intelligendam esse, non alio magis argumento probaverim, quàm quod eam nequidem nominârint: eam enim toto terrarum orbe celebratam, ipso *plenarii* Concilii nomine statim ab omnibus intellectam putabant. Et quemadmodum nos Concilii nomine Concilium Tridentinum intelligimus, quemadmodum Generalis Concilii nomine Lateranensis illa Synodus sub Innocentio III. plerumque accipitur, ita Augustini tempore, apud Ecclesias Africanas, Synodi Universalis nomine Nicænam, proprio licèt nomine minimè appellatam, intellectam fuisse constat. Lego enim apud Possidium, in vita (b) Augustini, ordinatum eum fuisse vivo suo Episcopo, *contra Synodi Universalis vetitum, quod jam ordinatus didicit.* Non hîc Nicænam nominat, sed Nicænam fuisse ex ipso Augustino accipimus, sic Universalis Synodi nomine Nicænam intelligi solere arbitramur, utut sit, qui tantùm Arelatensi tribuunt, in eam autoritatem consensione devenisse dicent, Gallicanamque sententiam de consensionis summa & ineluctabili autoritate confirmabunt.

(a) Cont. Cresc. 2. 33.
(b) Vita Aug. per Possidium C. 8.

CAPUT X.

Non tantùm Fidei causa, sed etiam aliæ, quæ Universalem spectarent Ecclesiam, ab Universali Concilio retractandæ, nec nisi consensione orbis finitæ esse creduntur: Causa Cæciliani: Sancti Augustini locus.

PArtem controversiæ cum Donatistis maximam, quæ in rebaptisatione posita erat, non nisi Sedis Apostolicæ & totius Ecclesiæ conjunctâ sententiâ finitam esse, beato Augustino teste, vidimus. Jam quod erat caput Schismatis, in causa Cæciliani idem evenisse, eundem Augustinum adducimus testem.

Ergo Cæciliani causa cùm tractata esset à Melchiade Papa, ejusque Judicio Donatistæ victi essent, tamen hæc ait (c) Augustinus: *Ecce putemus, omnes Episcopos, qui Romæ judicârunt, non bonos judices fuisse; restabat adhuc plenarium Universæ Ecclesiæ Concilium, ubi etiam cum ipsis judicibus causa posset agitari, ut si malè judicâsse convicti essent, eorum sententiæ solverentur, quod utrum fecerint, Donatistæ probent; nos enim non factum esse facilè probamus, ex eo quod totus Orbis non eis communicat.*

Ex his duo concludimus, alterum post prolatum, habita Synodo, Papæ Judicium, *restare adhuc plenarium Ecclesiæ Universæ Concilium*, quâ Pontificis judicium Synodi sententiâ solveretur; alterum, quamvis nulla fuerit œcumenica Synodus, quæ Melchiadis judicium retractaret, haud minore autoritate deci-
LI 3 sam

(c) Aug. Ep. 162.

ſam fuiſſe cauſam: eo quod Orbis terrarum non communicaret Donatiſtis, imò ut bidem Auguſtinus ait, *experti ſunt cum Cæciliano permanere conſenſionem Orbis terrarum.* Quibus verbis conſtat, Melchiadis judicium, quod alioqui Canonico ordine retractari potuiſſet, ipſa Eccleſiæ conſenſione in ſummam autoritatem evectum.

Facti quæſtio, inquiunt; Certè, ſed ejus facti, in quâ tota Donatiſtarum cauſa verteretur, ex quo illud efficitur, non tantùm in Fidei quæſtionibus, ſed etiam in omnibus, quæ totam Eccleſiam ſpectarent, robur ſummum in conſenſione eſſe poſitum: Ut profectò mirum non ſit, ſub Eugenio IV. cùm de Concilii poteſtate acerrimè decertarent, illud ab omnibus pro certo eſſe poſitum, nempe altercantibus, ſi fortè, Concilio & Papa, Concilii ſententiam potiùs attendendam, in Fide quidem maximè, ſed etiam in aliis omnibus, quæ Statum Eccleſiæ principaliter interturbarent, (*a*) ut ſupra memoravimus.

CAPUT XI.

Cauſa Sancti JOANNIS CHRYSOSTOMI.

HUjus occaſione quæſtionis proponimus aliam ejuſdem ferè generis, facti quidem quæſtionem, ſed quæ univerſam Eccleſiam conturbaret. B. Joannem Chryſoſtomum Conſtantinopolitanum Antiſtitem Theophilus Alexandrinus, nullo Canonum ordine, ſed ſolâ ſæculari poteſtate fretus, aulico potiùs, quàm Eccleſiaſtico judicio, loco moverat, quæ cauſa cùm totum Orbem commoviſſet, ad Univerſale Concilium devolvitur, & quidem S. Innocentius Papa ab eodem Chryſoſtomo invocatur, (*b*) *qui ſcriberet hæc nullius eſſe roboris.* Is Joannem æquè ac Theophilum in ſua communione retinuit, (*c*) Theophili judicium caſſum & irritum habuit: ultimam tamen Sententiam Concilio œcumenico reſervavit, ut disertè aſſerit inculcatque Palladius Chryſoſtomi Comes, ac rerum omnium teſtis oculatus. Locum Univerſalis Concilii Occidentales Theſſalonicam deſignabant. Memorabilis verò eſt hæc (*c*) Palladii ſententia. *Scopus Romanæ Eccleſiæ iſte eſt, non communicare Orientalibus Epiſcopis, præſertim Theophilo, donec Dominus dederit locum Univerſali Synodo, quæ profectò morbo eorum qui hæc patraverunt medeatur.*

Sic Romanus Pontifex, quæ pro loci amplitudine ſolus inchoavit, nonniſi totius orbis ſententiâ finiturus erat, verùm cùm Synodus œcumenica ab Arcadio Imperatore impetrari non poſſet, totius Occidentis cum Apoſtolica Sede conjuncta ſententia profecit, ut Joannis Chryſoſtomi nomen Conſtantinopoli quoque in Sacras tabulas referretur; ac ſine novo judicio, conſenſione totius Eccleſiæ, Theophili Synodus ſolveretur.

CAPUT XII.

Decreta adversùs Origeniſtas: Theophilus Alexandrinus Sanctum Anaſtaſium Papam prait, ac Romam ipſam liberat: in conſenſione vis poſita: Sancti Hieronymi loci.

PAulò ante ea tempora, Chriſti an. ſcil. 398. Sancto Siricio mortuo, ſub ipſa Sancti Anaſtaſii Papæ initia, Origenis errores cum Rufini libris Romam invectos, atque inter hos turbines Romanam Eccleſiam

(*a*) Sup. L. 6. Cap.
(*b*) Ep. Joan. ad Innoc.

(*c*) Ep. Innocentii ad Theophilum.
(*d*) Vita Joan. Chryſ. per Pallad.

Ecclesiam fluctuâsse (a) Baronius narrat. Adversùs eam pestem Anastasius vigilabat. Sed dum cunctabatur, ut Ecclesiæ Romanæ consideratissimum & accuratissimum judicium ederet, Theophilus Alexandrinus collectâ Synodo, ad omnes Catholicos super nomine Origenis, ejusque dogmatum condemnatione, edidit (b) Epistolam, datis etiam ut videtur, peculiaribus ad sanctum Anastasium Litteris. De hac Theophili Epistola (c) Hieronymus ad ipsum Theophilum hæc scribit: *Vox Beatitudinis tuæ toto orbe pertonuit, & cunctis Christi Ecclesiis lætantibus, diaboli venena siluere.* Et paulò post, *Vicentius presbyter ante biduum, quàm hanc Epistolam darem, de Urbe venit, & suppliciter te salutat, crebróque sermone concelebrat: Romam & totam Italiam tuis post Christum epistolis liberatam.* Quò etiam illud pertinet: (d) *Hæresim oppressam ejus autoritate & eloquentiâ.*

Hæc ita dicimus ut nihil imputemus Anastasio, *viro*, ut ait (e) Hieronymus, *ditissimæ paupertatis & Apostolicæ sollicitudinis*; Sed ut ostendamus fidei robur tota Ecclesia fusum, atque interdum extremo ex orbe prodire decreta, quibus etiam Romana illa Apostolico ore laudata excitetur & confirmetur fides.

Neque ita multò post prodiit Anastasii judicium: quo tempore Hieronymus alteram Theophili epistolam Latinam à se factam ad Romanos mittebat, cùm primam præterito anno accepissent; Scribebatque Hieronymus veluti concepto voto; *Prædicationem Cathedræ Marci Evangelistæ Cathedra Petri Apostoli suâ autoritate confirmet. Quamquam celebri sermone vulgatum sit, Beatum quoque Papam Anastasium, eodem fervore, quia eodem Spiritu est, latitantes in foveis suis hæreticos persecutum; ejusque Litteræ doceant damnatum in Occidente, quod in Oriente damnatum est.* Qua ex consensione illa jam firmitudo fidei constat, quam sæpè diximus., eam consensionem commendat Hieronymus, (f) *Quod beati Episcopi Anastasius, & Theophilus, & Venerius, & Chromatius, & omnis tam Orientis quàm Occidentis Catholicorum Synodus pari sententia, quia pari & Spiritu Origenem hæreticum denuntiant populis.* En igitur in consensione summa vis, ac Spiritûs Sancti testimonium.

(a) Tom. 5. Annal. an 398.
(b) Ep. *Epiphanii* ad Hier. inter Hier. ep. 73.
(c) Hier. ep. 71. ad Theoph.
(d) Ep. 77. Pamm. & Marc.
(e) Ep. 7. ad Demetriad.

(f) Apol. adv. Ruf. L. 11 C. 6.

CAPUT XIII.

Turbæ post Chalcedonensem Synodum: de iis seorsim per Encyclicas epistolas Ecclesiæ consuluntur: responsa mittuntur: communi consensione quæstiones finiuntur.

ANno 457. post sex ferè annos, quam Chalcedonensis Synodus acta erat, ejus incipiens, præsertim in Ægypto, fluctuabat autoritas. Iraque Marciano Augusto Synodi autore & defensore mortuo, infanda illa Alexandriæ extiterunt: Cæsus Proterius Orthodoxus & Sanctus Alexandrinus Episcopus: Timotheus Ælurus interfector à furente plebe ejus loco substitutus, Chalcedonensis Synodus condemnata: Leo Marciano Successor datus, ac novo principatu ab his seditionibus multa religioni,

ligioni, multa imperio infausta veritus, de nova Synodo consilia agitare videbatur. At Episcopi molestè ferebant retractari decreta Chalcedonensia, seque abstrahi à sedibus, ac sollicitari toties Ecclesiarum pacem. Quid ergo gestum sit, (*a*) Liberatus hujus ævi historicus paucis complexus est. *Imperator scripsit singularum civitatum Episcopis, de utroque negotio consulens, quid fieri oporteret vel de ordinatione Timothei, vel de terminis,* (seu definitione) *Synodi Chalcedonensis: & direxit per eorum Orientem Magistrianos. Mittit & Anatolius Episcopus Asclepiadem Diaconum suum, per quem omnes illi Episcopi, qui Chalcedone fuerant congregati, quid Alexandriæ gestum sit agnoscerent. Qui rescribunt, Chalcedonensem Synodum usque ad sanguinem vindicandam, eò quòd non aliam fidem teneret quàm Synodus Nicæna constituit: Timotheum verò non solùm inter Episcopos non haberi, sed etiam Christianâ appellatione privari, quo pacto scripsit Imperator Leo Duci Alexandrino Scilæ, ut pelleret quidem ab Episcopatu modis omnibus Timotheum, inthronizaret autem alium, decreto populi, qui Synodum vindicaret.*

Extat Imperatoris encyclica (*a*) epistola eodem exemplo ad sanctum Leonem Papam, atque ad alios Episcopos, cum ambarum partium supplicationibus missa. Extat sancti Leonis & maximorum orbis Orientalis Episcoporum responsa, quibus Timotheum abjiciunt; fidei quæstionem ab œcumenico Concilio definita reiterari vetant: omnes eodem sensu, eadem formâ agunt; *Decernimus, statuimus, pronuntiamus, dicimus, judicamus;* ex his epistolis, partum est volumen illud, quod apud antiquos encyclicarum sive circularium epistolarum nómine celebratur. Dicant nunc Episcopos Romani Pontificis consultores, atque Imperator ab Episcopis non consilia, quæ ad Leonem Papam mitteret, sed decreta & judicia, quæ statim exequeretur, exquirebat, atque id ad omnes æquè scripserat: *ut ex omnibus vestris litteris hæc integrè cognoscentes formam congruam dare possimus.* Cæterùm Orthodoxus Imperator de Synodo Chalcedonensi, cujus fidem professus erat, non ipse ambigebat. Sed cùm apud Ægyptios hæc quæstio versaretur, hoc quoque Episcoporum cum Sede Apostolica consensione decidi voluit, post Synodum œcumenicam iteratæ quæstioni nullum esse locum. Sic in summis dissensionibus atque periculis, Ecclesiæ Catholicæ toto orbe diffusæ, sed uno semper Spiritu actæ, etiam sine Concilio generali, sese exerit autoritas.

(*a*) Liberat. breviar. C. 15.
(*b*) Conc. Chalc. p. 3.

CAPUT XIV.

Sancti SIMPLICII Papæ locus de decreeis Apostolicis irrefragabilibus, Ecclesiæ universalis assensu.

HInc Romani Pontifices ipsa semper consensione nituntur. Sanctus Simplicius Papa post sanctum Leonem tertius, Apostolicorum Pontificum antecessorum suorum irrefragabilem commendat autoritatem; sed eam quæ cum totius Ecclesiæ consensione conjuncta sit, unde illud: (*c*) *Quod Apostolicis manibus cum Ecclesia universalis assensu, acie meruit Evangelicæ falcis abscindi, vigorem sumere non potest renascendi.* Qua mente in Epistola ad

(*c*) Simplic. Epist. 4. ad Zen. Imp. t. 4. Conc.

ad Acacium (a) Constantinopolitanum Episcopum rejicit à Sede Alexandrina Timotheum Ælurum, qui sit hæreticus *atque ab Universitate damnatus.* Ac postea, *quem conventus novos per se didicimus comminari, resolvi existimantem quod de se Universalis decrevit autoritas.* Illud denique: *Catholicis* Episcopis toto orbe terrarum præsidentibus subdit: *Sanctæ memoriæ prædecessorum nostrorum extante doctrina, contra quam nefas est disputare, quisquis rectè sapere videretur, novis assertionibus non indiget edoceri, sed plena ac perfecta sunt omnia.* Quo loco post Synodum Chalcedonensem finita omnia docet, nec novæ Synodo locum esse: quæ, inquit, *non aliàs semper indicta est, cùm aliquid in pravis sensibus novum, aut in assertionibus emersit ambiguum, ut in commune tractantibus, si qua esset obscuritas, sacerdotalis deliberationis illuminaret autoritas.* Inde ergo ex communi autoritate lux certa est, quæ postquam Ecclesiæ exorta, *abominabile* est innovari judicia, *contra sententias totius orbis Domini Sacerdotum.* En igitur in quo vim illam Ecclesiæ irrefragabilem collocaret, cujus generis testimonia si congerere incipimus, modum omnem excedimus voluminis.

CAPUT XV.

Sancti GELASII locus, in Epistola ad Episcopos Dardaniæ.

Neque obstant magnifica hæc & vera, quæ Sanctus (b) Gelasius egregius Pontifex, de Acacio adversùs Chalcedonensem Synodum rebellante respondet. Cùm multi quererentur eum à Sede Apostolica sola, non indictâ novâ Synodo, condemnatum.

(a) Ad Acac. C. p. Episc. Ep 5. ibid.
(b) Gel. Ep. 13. ad Episc. Dar. 1. 4. Conc.

Summa doctrinæ Gelasianæ est, postquam hæreseon autores semel ab Ecclesia universa damnati sunt, non esse necessarias adversùs Sectatores eorum novas *ac speciales Synodos*, ne in infinitum eatur, & Ecclesiastica jaceat autoritas: Sed esse à Deo constitutam Sedis Apostolicæ potestatem, quæ in ipso Apostolico Principatu communis sententiæ executrix, hæreticos jam sola prosternat: quæ nos verissima confitemur.

Per hanc occasionem Sanctus Pontifex commemorat, quæ Sedes Apostolica etiam sola, ac sine præcedente Synodo, possit in absolvendis damnandisve, quas oporteat personis: quæ quidem nos pari veneratione suscipimus; absit enim, ut velimus Sedem Apostolicam in omnibus causis Concilio œcumenico esse subjectam, cùm multa sint, quæ vel sola dissentiendo prohibeat atque disturbet, cujus consensionem atque sententiam in maximis rebus maximè exquirendam perpetua traditio docet. Hinc illa exempla, quæ nobis Zosimus Pontifex pari magniloquentiâ ac veritate subjungit, Athanasii, Joannis Chrysostomi, Flaviani, quos *Sedes Apostolica etiam sola, quia non consensit, absolvit.* Quæ quidem vera sunt; sed aliunde supplenda ea, quæ cùm ad rem facerent, Beatus Gelasius prætermisit. Nos quæ ad hanc causam conferant, subnectamus.

Et de beato quidem Joanne Chrysostomo docuimus, à Sancto Innocentio prolatum fuisse judicium, sed provisorium; integram cognitionem œcumenicæ Synodo reservatam.

Ejusdem sunt generis quæ à Sancto Gelasio deinde referuntur: *Flavianum in Ephesino latrocinio Pontificum congregatione damnatum, quoniam sola Sedes Apostolica non*

non consensit, absolvit: Ac paulò post, *impiam Synodum*, Ephesinam illam, *non consentiendo* submovit. Rectè si de provisorio judicio intelligas, quoad congregaretur, quam ipse Leo petebat, adversùs Synodum malè gestam, alia generalis Synodus; Interim, ut (a) ipse addit; *Querelis & prajudiciis partis utrimque suspensis, quò diligentiùs universa, qua offensionem generaverant, retractarentur.* Sic quæ sine gravi scandalo differri non possint, ipse provisorio judicio statim ordinat: Summam ipsam œcumenico Concilio relinquit.

Cætera quæ Gelasius commemorat, vel per se clara sunt, vel ex ante dictis facilè elucescunt, ac Dioscorum quidem *Sedes Apostolica sua autoritate damnavit*; quod autor fuerit ejus sententiæ, quam facto deinde examine, Chalcedonensis Synodus confirmaret, ut vidimus; de Episcopis verò, qui Dioscoro consenserunt, hæc scribit; Sedes Apostolica, *hos in sua perfidia permanentes sua autoritate prostravit: quam congregatio, qua illic (Chalcedone scilicet,) collecta fuerat, est secuta: Quoniam sicut id quod prima Sedes non probaverat, constare non potuit: Sic quod illa censuit judicandum, Ecclesia tota suscepit.* Quæ ad Sedis Apostolicæ autoritatem ideo referuntur, quod eam præeuntem Chalcedonensis Synodus sit secuta: ut profectò constet, in eo esse vim maximam & ineluctabilem, quod Sedis Apostolicæ judicia, *Ecclesia tota suscepit*, habitâ quidem quæstione, & nova discussione, ut ex gestis constitit.

Ita vel in iis, quæ à solis Romanis Pontificibus facta Gelasius memorat, Ecclesiæ Universalis potior autoritas elucescit; cujus illi, in iis quidem rebus quæ universam Ecclesiam conturbarent, vel judicia exequuntur; vel sanè, cùm præeunt ab ejusdem Ecclesiæ sententia ultimum ac perfectum robur accipiunt.

(a) Leo Ep 26. ad Pulch.

CAPUT XVI.

Propositio, unus Trinitatis crucifixus, à Scythis Monachis Constantinopoli agitatur: Monachi Hormisdam consulturi pergunt: Professio Justiniani eadem de re Romanum Pontificem consulentis pro ejus infallibilitate objicitur.

ANno 519. sub Sancto Hormisda summo Pontifice, quæstio suborta est ingens, quam diligenter evolvere oportet, quoniam inde ab utraque parte argumenta repetuntur.

Agebatur de propositione hac, *unus Trinitatis, seu unus ex Trinitate crucifixus est:* Hanc beatus Proclus Constantinopolitanus in Epistola ad Armenos, paulò post Sanctam Synodum Ephesinam, novis Nestorianis objecerat; cùm excommunicato Nestorio sub antiquiore Theodori Mopsuestani nomine patrocinarentur. Hi ergo Theodori publici laudatores, Nestorii verò occulti defensores unum Filium in duos dividebant; Mariæ Filium à Dei Filio segregabant: pro Trinitate quaternitatem invehebant, quos B. Proclus aptissimè redargui arbitrabatur, si Mariæ Filium non aliquem extra Trinitatem sed unum Trinitatis esse faterentur.

Procli (b) Epistola ab Orientali Synodo approbata, & ab ipsa Synodo Chalcedonen-

(a) Apol. Sac. L. 1. p. 5. Conc. Chalc. p. 3. Justin. C. de Sum. Trin. Apol. fac. L. 11. p. 59. Liberat. Breviar. C.10.

cedonensi laudata, toto etiam Occidente nobilis habebatur, postquam eam Dionysius exiguus in Latinum sermonem vertit, ac Procli industriam commendavit, quòd Christum *unum ex Trinitate asserens*, Nestorianas fraudes aptissimè confutaret.

Hanc ergo propositionem Joannes (*a*) Maxentius, aliique Scythiæ provinciæ Monachi adversùs Nestorianos asserebant, & qui eam respuerent, Nestorianismi arguebant. At Dioscorus Diaconus Sancti Hormidæ ac Sedis Apostolicæ Legatus, Constantinopoli agens, ad Hormidam perscribit; (*b*) Monachorum Scytharum propositionem, ut novam, ad hæc, ut hæreticam, & ab Eutychianis maximè assertam respuendam videri.

Certum quidem est, Petrum Gnaphœum seu Fullonem Eutychianum hæreticum, eo nomine à Felice III. ac Synodo Romana fuisse reprehensum; *Quòd unum increatæ atque individua Trinitatis passionem subjisse ac mortuum esse diceret.*

Sed id Petrus Fullo ita intelligebat, (*c*) *ut unus de Trinitate passionem pro nobis pertulisse* diceretur *in Substantia Deitatis*; ut ipse Felix III. refert, à quo scelere Monachi Scythæ adeo abhorrebant, ut (*d*) semper hoc adderent, quod & beatus Proclus accuratissimè dixerat: *Unum Trinitatis crucifixum carne*: Ne naturas confundere, & cum Eutychianis sapere viderentur. Qua in re (*e*) multùm distabant à Petro Fullone & ab ejus asseclâ Anastasio Augusto, & à Theodora Augusta, cujus sententia proscriberetur, *unum de Trinitate passum non asserens, secundum quid, sed absolutè*, Scythæ autem passum (*f*) asserebant *non absolutè* (quo hæretici significatum volebant etiam divinitate passum;) sed tantùm *secundum quid*, hoc est secundum carnem.

Quæstione mota Scythæ Monachi Romam profecti sunt, Sedem Apostolicam Ordine consulturi: eadem de re scribunt Justinus Augustus ac Justinianus tunc Comes domesticorum: atque hic Monachos ut inquietos ac turbulentos statim repelli petit, à Dioscono persuasus. Mox ipsâ re, ut videtur, graviùs consideratâ, per alias Literas (*g*) Hormisdam sic interrogat: *Quidam asserunt Christum pro nostra Salute crucifixum, unum de Trinitate debere prædicari.* Quærit, (*h*) *quid sequi, quidve super hoc vitare debeamus: quoniam verba videntur facere dissensionem; nam Sensus inter Catholicos omnes unus esse probatur.* (*i*) Subdit: *Hoc enim credimus esse Catholicum, quod vestro religioso responso nobis fuerit intimatum.* Quæ profecto ne statim ad Pontificiam infallibilitatem pertinere videatur, rei gestæ narrationem ad finem usque expectandam monemus: Interim bona fide notamus, quid nobis objiciant.

CAPUT XVII.

Viri boni Sanctique consulendos docent per Orbem terrarum Episcopos: quæstionis finem ab Ecclesia universalis autoritate expectandum.

QUis esset interim Catholicorum ea de re sensus, exponere (*k*) juvat, ac primum Scythæ Monachi fidem suam diligenter expositam Sancto Fulgentio ejusque Collegis sanctis Christi confessoribus,

(*a*) Joan. Max. præf. L. 9. Bibl. Max. p. 534. Dion. Exig. præf. ad Fel. ante Ep. Proc.
(*b*) Suggest. Geno. & post. ep. Horm. C. 5. L. 4 Conc.
(*c*) Fel. 3. Ep. 5. ad Zen. Imp. To. 4. Conc.
(*d*) Pet. Diac. L. ad Ful. inter opera Fulg.
(*e*) Joan. Max. præf. ad Fel. & Dionii. F. 9. Bibliot. M. p. 534.

(*f*) Vict. Turon. Chron.
(*g*) Ep. Horm. ib.
(*h*) Ep. Just. Imp post. C. 67. Horm.
(*i*) Ep. ad Horm. ibi.
(*k*) Petr. Diac. L. ad Fulg. inter Fulgentii opera.

ribus, ac Ferrando Diacono, viris eo ævo sanctissimis ac doctissimis approbârunt.

Id tantùm in Fulgentio (*a*) notaveris, malle eum dicere, *unam ex Trinitate personam*, quàm *unum Trinitatis*, vel *unum ex Trinitate*. Quæ diversitas tam est levis, ut qui eâ re tantùm differant, eos unanimes & ubique consentaneos meritò pronuntiaveris. Unde nec illi Monachi, à tantis Episcopis ritè interrogati, reprehensionis quidquam, sed fraternæ Charitatis testimonia retulerunt.

Ac revera unus ille Trinitatis indefinitè dictus, qui est alius quàm una persona Trinitatis, ut etiam Joannes (*b*) Maxentius & Ferrandus (*c*) Diaconus, ac postea Facundus (*d*) Episcopus Africanus ejus ævi nobilis Scriptor, luculentissimè declarârunt.

Sane Ferrandus Diaconus pravos sensus tres memorat, quibus dici posset; *Unus de Trinitate*, verum eos sensus Monachi apertissimè respuebant. Quare Ferrandus (*e*) Diaconus offensioni quorumdam tribuit, *ut una de Trinitate persona dicatur* potiùs, quàm *unus de Trinitate*. Cùm utrumque indifferenter aptéque & innoxiè dici possit.

Sed cùm Nestoriani personæ nomine abuterentur, Christumque ut Legatum, Verbi personam exhibuisse dicerent, ideo Nestorianarum fraudum gnari, *unum Trinitatis* malebant dici, anteponebantque eam locutionem, in qua *Nestorianorum dolus* minus *abscondi* posse videretur. Hæc (*f*) Maxentius, hæc (*g*) Facundus; notantque omnes hujus ævi Scriptores, ipsam Trinitatem ita esse locutam. *Ecce Adam quasi unus ex nobis factus est*: non dixit, quasi una ex nobis persona, sed quasi *unus ex nobis*, cùm tamen, ut ait idem Facundus, nullus de Trinitate meliùs loqui possit, quàm ipsa de se locuta est Trinitas.

Addebat Joannes (*h*) Maxentius B. Augustini (*i*) locum, quo Christum appellabat, *Unum trium*, quod quidem, quid est aliud quàm *unum Trinitatis*?

Neque, quod objiciebat Dioscorus Diaconus, Monachi Scythæ inserere fidei Chalcedonensi nitebantur eam locutionem: aut quod illa deesset, imperfectam Synodum arguebant, sed profectò asserebant, quod res est, licere ad hæreticorum fraudes refellendas multa extra Synodos usurpare; præsertim verò ea, quæ Patrum usu probata esse viderentur.

Cæterum Chalcedonensem (*k*) Synodum, ac B. Leonis epistolam ubique celebrabant, neque tantùm Eutychen, sed etiam Alexandrinum Dioscorum ejusque sequaces condemnabant: & Christum non tantùm ex *duabus* Eutychianorum more, sed etiam *in duabus naturis* subsistere: unumque Trinitatis passum quidem, sed carne tantum, non autem divinitate, omnibus paginis testabantur.

Hæc igitur quæstio cùm magna animorum contentione inter Ecclesiasticos tractaretur, Ferrandus Diaconus à Severo Scholastico Constantinopolitano rogatus (*l*) quid sentiret, jubet interrogari non se quidem, verum eos quibus honor Sacerdotii docendi autoritatem tribuit. *Interroga*, (*m*) *inquit*, *principaliter Apostolicæ Sedis Antistitem, cujus sana doctrina constat judicio veritatis & fulcitur munimine autoritatis. Interroga plurimos per diversa terrarum loca Pontifices, quibus scientia cælestium præceptorum divinitùs inspirata*

(*a*) Lib. de Nic. Conc. X. Lib. de Fide ad Pet.
(*b*) Joan. Max. Resp. ad Episc. ad possed. Bibl. Max. p. 542.
(*c*) Ferr. Ep. ad Annal. Num. 14. 15.
(*d*) Fac. L. 1. C 3.
(*e*) Ep. ad Anat. Num 16. ad Sen. Num. 10.
(*f*) Max. in Resp. ad ep. Horm.
(*g*) Facundus ibid.

(*h*) Joan. Max. de Christo præf. ibi. p. 535.
(*i*) Aug. Enchir. C. 38.
(*k*) Joa. Max. Ep. ad Germ. & Dio. L. 2.
(*l*) Ep. ad Sever. Schol. Num. 1.
(*m*) Ibid. p. 509.

vata famam grandem sui veneratione collegit. Hos quidem omnes interrogandos monet, sed *principaliter* Romanum Pontificem. Cæterum post quæstionem diligentissimè pertractatam, quo tandem loco certissimè figat pedem, his verbis explicat, *Unde desistendum à Constitutionibus reor: expectandum potiùs persuadens, patienterque hanc dubitationem ferendam, donec Universalis Ecclesiæ autoritate, vel pronuncietur suscipienda, vel prodatur abjicenda.* *En* rebus in dubiis, animisque *vehementi contentione* suspensis, quò refugere consuevissent. En unde certissimam atque irretractabilem expectarent sententiam, sed quomodo postea finita sit quæstio, paucis enarremus.

CAPUT XVIII.

Sancti HORMISDÆ epistola ad Possessorem, quâ Scythæ Monachi condemnantur: illi Ecclesiæ Catholicæ sententiam expectant: eorum propositio vincit: non nisi Ecclesiæ Universalis consensione quæstioni finis imponitur.

POstquam quatuordecim jam mensibus causa pependerat, Monachique per annum ferè integrum Romæ commorati: Hormisdas (a) edidit epistolam ad Possessorem Episcopum Afrum, qui tum Constantinopoli agens, Sedem Apostolicam de Fausti Regiensis libris consulebat.

Eâ epistolâ Pontifex, quid de Scythis Monachis sentiret, Constantinopoli ac toto orbe terrarum innotescere voluit. *Turbulentos, pertinaces, contentionum studiis assuetos, contemptores autoritatum veterum, novarum cupidos quæstionum; non eos monitis, non mansuetudine, non autoritate compressos:* Ac plebem etiam commoturos, *per diabolicæ semina infanda Zizaniæ, nisi fidelis populi constantia restitisset: Hos ergo esse vitandos:* Hæc Hormisdas, nulla interim anathematis aut depositionis mentione. Huc usque sententiam temperavit suam, de quæstione nihil, sed omnes facilè crediderunt, Monachorum proscriptam esse propositionem, cùm cætera innoxii, & importuni pertinacesque haberentur, quòd ab ea nullis monitis discedere voluissent.

Interim Hormisdæ tanti Pontificis Epistola haud prohibuit, quominus Catholici ubique terrarum, ac præsertim in Oriente adversùs Nestorianos, propositionem inculcarent. Ipse Maxentius adversùs eam epistolam commotissimo animo scripsit. Ejus autorem quisquis esset (neque enim fateri volebat Hormisdæ eam esse, quæ ipsi tam impia videretur,) Hæreticum appellabat, atque hæc insuper *audeo dicere confidenter,* (b) subdit, *non quod si per epistolam, sed si vivâ voce hic in præsenti positus idem Romanus prohiberet Episcopus, Christum Filium Dei, unum confiteri ex sanctâ atque individuâ Trinitate; nunquam eidem Dei Ecclesia acquiesceret; nunquam ut Episcopum Catholicum veneraretur, sed omninò ut hæreticum penitùs execraretur: quia quisquis hoc non confitetur, non est dubium, quin Nestorianæ perfidiæ tenebris excæcatus sit:* Quartum.

Mm 3

(a) Horm. Ep. 70. ad Poss. E. 4. Conc.

(b) Joa. Max. resp. ad ep. Horm.

Quartum & extraneum à sanctâ & infallibili Trinitate, eum qui pro nobis crucem sustinuit, prædicare contendat; sed absit, ut ex qualibet parte Catholicæ professioni Romanus Episcopus contradicat.

Hæc postrema qui ad Pontificiam infallibilitatem trahunt, non satis advertunt quæ antecesserint; Quàmque Maxentius adversùs fidem errâsse Romanum Pontificem, abominandum quidem execrandúmque, non autem impossibile judicaret; imò verò fieri posse supponeret, dum eo casu quid eventurum esset exponit, nempè ut hæresim asserenti, universalis repugnaret Ecclesia.

Nec placet interim, quòd Joannes Maxentius clamosior atque commotior Hormisdæ epistolam hæreticam, potiùs quàm asperam appellavit: quæ Scythas Monachos insectata tantùm, ne verbum quidem de quæstione diceret.

Illud ex vero Maxentius protulit, Ecclesiam omninò errare non posse: ac si Romanus Pontifex verum, quod Scythæ asserebant, dogma proscriberet, non eam assensuram. Id eventus docuit; usque adeò enim Monachorum propositio toto Oriente invaluit, atque adversùs novos Nestorianos necessaria visa est; ut eam edicto edito Justinianus approbare cogeretur; autoribus, ut fieri solebat, Episcopis, ac præcipuè Epiphanio Patriarchâ Constantinopolitano: quod edictum est (a) editum anno 533. duodecim annis post datas Hormisdæ ad Possessorem litteras.

Jam Imperator Legatione ad Joannem II. missâ, edictum approbari petit, & impetravit, deditque (b) litteras ad Papam, quibus significabat: *Paucos infideles Judaicè atque apostaticè contradixisse omnibus sacerdotibus; denegantes unigenitum Dei Filium hominem factum atque crucifixum, unum esse Sanctæ Consubstantialis Trinitatis, in quo videntur Nestorii malam sequi doctrinam.* Quod ipsum Scythæ Monachi à quindecim annis, atque ab ipso hujus contentionis initio propugnabant.

Neque Imperator jam consulit quid credendum, ut olim sub Hormisda fecerat, sed rem ut certam & exploratam, atque ab omnibus prædicatam refert, cui nemo nisi *Judaicè & apostaticè* contradicat.

Sic autem concludit: *Petimus ergo vestrum paternum affectum, ut nostris ad nos destinatis litteris, manifestum nobis faciatis, quòd omnes qui prædicta ritè confitentur, suscipit vestra Sanctitas, & eorum qui Judaicè ausi sunt rectam denegare fidem, condemnat perfidiam.* Addit hæc observatu digna; *Plus enim ita & circa vos omnium amor & vestra Sedis crescet autoritas, & quæ ad nos est unitas Sanctarum Ecclesiarum inturbata servabitur: quando per vos didicerim, omnes beatissimi Episcopi, eorum quæ ad vos relata sunt, sinceram Sanctitatis vestræ doctrinam.* Quo significabat insincerum visum iri, si Romanus Pontifex tam certum dogma improbâsset: ac sic Episcopi Orientales Romani Pontificis sinceram doctrinam, non ex ejus infallibilitate, certò præjudicatam, sed ex ejus responsis exploratam volebant.

His victus Joannes, Concilio habito, datisque litteris (a) ad ipsum Justinianum, ac deinde ad Senatores, confirmavit Justiniani fidem; *& unum de Trinitate crucifixum*, iisdem asseruit scriptu-

(a) L. 2. C. de Summ. Trinit.
(b) Ep. Iust. ad Joan. II. Cod. ibid. To. 4. Conc.

(a) Joa. II. Ep. 2. 3. T. 4. Conc.

ſcripturarum ac Patrum locis, quibus Scythæ Monachi uſi erant.

Disertè autem notat hæc à ſe probari ſecundum Patres omnes ac *Romanos Præsules*, quos in omnibus ſequeretur: quod etiam Juſtinianus (a) dixerat Epiſtolâ ad Joannem; Tametſi enim *unum de Trinitate* nondum affirmâſſent, id tamen ex aliis eorum dictis atque ſententiis perſpicuè ſequebatur.

In his igitur omnibus maximè eluceſcit fidei exponendæ & quæſtionum finiendarum ratio quam tuemur.

Gravem quæſtionem & cum ipſo Legato Apoſtolicæ Sedis Conſtantinopoli excitatam ad ipſam Apoſtolicam Sedem ſtatim deferri oportebat.

Hormiſdas interrogatus ſic reſpondet, ut proſtrata quodammodo veritas videatur, ejus deffenſoribus certa reſponſa quærentibus pro omni reſponſo ploratus indicitur: tacente, cunctante, obſiſtente potiùs Romano Pontifice, non ipſa tacet veritas: pervicit ac perrupit dubitationem omnem Eccleſiæ Catholicæ vox atque conſenſio, nec jam conſulitur ut de re ambigua Romanus Pontifex, ſed rei, ut indubitatæ & certæ, approbatio petitur & dicitur. Quis hic non videat, valuiſſe ut in omni ancipiti re, eam quam Fetrandus Diaconus & cum eo optimus quiſque expectabat, Eccleſiæ Catholicæ conſenſionem.

(a) Epiſt. ad Juſt. ibid.

CAPUT XIX.

Formula conſulendi R. Pontificis, rei geſtæ ſerie, ac Patrum traditione explicat.

Jam, credo, ipſa rei geſtæ ſeries, & Catholicorum in hac quæſtione communis ſententia, ſatis oſtendit, quæ vis ſit profeſſionis ejus, quæ à Juſtiniano Hormiſdam interrogante edita eſt: (b) *Id credimus Catholicum, quod veſtro religioſo reſponſo fuerit intimatum.* Rectè & ordine atque ex conſueta formula erga Romanum Pontificem de fide rogandum: cùm meritò præſumatur, non eum veritati, non officio defuturum.

Certè de Epiſcopis ſanctus Damaſus Papa, ac Synodus Romana ſic ſcribunt: (c) *Gallorum atque Venetenſium fratrum relatione comperimus, nonnullos non hæreſis ſtudio, neque enim hìc tantùm mali cadere in Dei Antiſtites poteſt.* Si ergo tantum mali in ſingulos Epiſcopos cadere non poſſe meritò præſumitur, quanto magis in eum qui tanto loco præſit.

Quiſquis ergo præpoſitos ac præſertim omnium Doctorem ac Principem Romanum Pontificem de fide interrogat, is confidat in Domino veridicum reſponſum omninò ſecuturum, at eam πληροφορίαν quam commendat Apoſtolus, hoc eſt, *eam fidei plenitudinem*, quæ penitùs captivet intellectum omni dubitatione ſublatâ, in ipſa Eccleſiæ conventione ſtare credat.

Id in hac contentione ipſe eventus docuit, & Catholicorum omnium ſenſus. Unde etiam illud contigit, ut & de Romano Pontifice optima tantoque officio congrua præſumerentur, & interim dubitaretur. Ecce enim Joannes Maxentius ab Oriente Romam petiit, ſecundum Hormiſdam de fide rogaturus. Quid tamen dixerit, audivimus, nempè ſi Romanus Pontifex præſens unum Trinitatis Chriſtum dici prohiberet, totam Eccleſiam reſtituram, eumque ut hæreticum execraturam fore; vides quàm bona præſumeret, quàm mala evenire poſſe crederet. Neque verò eâ cauſâ ſuſpectus cuiquam eſſe debet. Neque aliter in aliis controverſiis, viri boni Catholicique

(b) Juſt. Ep. ad Horm. T. 4. Conc.
(c) Ep. Rom. Syn. ad, Or: Coll. Holſt. part. p. 166.

liciquè senserunt. Ecce enim sequente sæculo, ad annum videlicet Christi 642. Sanctus Martinus Papa de Monothelitarum hæresi, collectâ Lateranensi Synodo, judicaturus sedebat, ad eum ejusque Synodum Ecclesiæ recurrebant unde quaque terrarum, an omni penitùs dubitatiône submotâ, hæc Sanctorum Abbatum supplicatio docet. *Certissimè scientibus vobis Sanctissimis, quod si aliter, quàm à nobis piè postulata sunt, quidquam omnino integritatem fidei corrumpens, à vestra terminetur*, (hoc est, definiatur) *beatitudine quod absit, absuturúmque sit: hoc enim omninò incredulum* (id est, incredibile) *nobis est: liberi sine dubio atque innocentes ab hoc quod fiet existimus*. id ergo infensissimum, difficillimum, rarissimum, atque adeò incredibile, non autem impossibile judicabant, quale enim erat, ut tam gravi obtestatione à se amolirentur ac deprecarentur culpam, quam omninò impossibilem judicâssent; undè addunt se Martino judicaturo, suam confessionem in cognitione offerre, in his quæ orthodoxè definit, secundum Sanctorum Patrum & Synodorum doctrinam & traditionem. Hâc conditione spondent Consensionem, si secùs fieret, culpam à se deprecarentur, atque hoc coram Sancto Martino profitentur, cùm ipse sederet in Synodo de fide judicaturus, eamque professionem Martinus eique assidentes Episcopi susceperunt.

Multa ejusmodi suis postea locis occurrent, quibus firmatur id quod contendimus: nempè in cæteris Ecclesiasticis de fide judiciis, ipso etiam Romano Pontifice confidente, inesse fidelibus animis piam fiduciam, πληροφορίαν, illam ac plenam certitudinem in unius Ecclesiæ Catholicæ judicio & consensione esse positam.

CAPUT XX.

Quæstio Elipandi de Christo adoptivo Dei filio, Romani Pontificis & Ecclesiarum consensione finitur: particula Filioque per eadem ferè tempora Symbolo addita.

HÆsit Latinorum ac maximè Gallorum animis à Majorum traditione repetita de consensionis necessitate, atque auroritate sententia: cujus rei illustre exemplum habemus octavo sæculo sub Carolo Magno in Francofordiensi Synodo; Ea Synodus maximi nominis, summæque autoritatis fuit; habebatque præsentes Theophylactum ac Stephanum Episcopos, Sedis Apostolicæ Legatos: ac totam ferè Occidentalem, sive per præsentiam, sive per Litteras, complectebatur Ecclesiam.

De Christo DEI filio quærebatur, quem Elipandus Toletanus Episcopus, aliique Hispani pro adoptivo habebant, quatenùs quidem homo est, dividebatur Dei filius, Nestoriana pestis reviviscere videbatur, Carolus Magnus nondum quidem Imperator, sed Francorum atque Italiæ Rex, ac Romanorum Patricius id maximè pro suâ religione curabat, uti quæstioni finis imponeretur. Quid (*a*) autem gesserit ipse declarat, datis quippe Litteris diligentissimè exquisivit, (*b*) primum quid Dominus Apostolicus cum Sancta Romana Ecclesia & Episcopis illarum partium

(*a*) Conc. Gall. T. 2.
(*b*) Epi. Car. Mag. ad Elip. & Hisp.

partium. 2o. *quid etiam Mediolanensis Episcopus & alii in Italia Doctores & Sacerdotes Ecclesiarum Christi.* 3o. *quid Germani, Galli, & Aquitani crederent.*

Primùm ergo accepit Adriani Papæ Epistolam, (a) quâ quæstionem tota sedis suæ autoritate judicabat; atque Elipandum & sequaces, nisi resipiscerent, *ex autoritate prorsùs sedis Apostolicæ ac B. Petri Apostolorum principis & per eam, quam illi Magister & Dominus ligandi ac solvendi tradidit potestatem, perpetuò anathemate religavit.*

Neque tamen in tantæ sedis tam expressa sententia finem posuit; sed accepta Mediolanensis Episcopi, atque ita eorum concordi sententiâ Concilium ex Germanis, Gallis, Aquitanisque Episcopis Francofordiam convocavit. Patres rectam fidem, edita (b) Synodica Epistola & Canone firmârunt: Elipandi nefariam hæresim condemnârunt. Jam Carolus Magnus, sedis Apostolicæ, totque Episcoporum autoritate fretus, hæreticos adhortatur ut decretis pareant: *quæ pia unanimitas, & pacifica perscrutatio protulisset*; se enim *cum his sanctis decretis & Catholicis statutis consensum suum subnexuisse*, & corde amplexum, *plurimorum testimonio roboratam fidem*; neque pro Catholico habiturum qui ei decreto repugnâsset, in quo conjunctæ essent, *sedis Apostolicæ autoritas & Episcopalis unanimitas*: eos enim esse quibus à Domino dictum esset, *ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi.* Quare hortabatur ut *ad multitudinem populi Christiani & ad sacerdotalis Concilii unanimitatem reverterentur.*

Hic existant illi, qui non tantùm præcipuam, sed totam in Apostolica sede autoritatem ponunt, Carolo movebunt litem. Quid tu, inquient, Episcopos per totum Occidentem ea inquisitione fatigatos velis? Unus Papa consulendus, audiendus unus, ex quo omnium deinde sententia pendeat. At non ita Carolus: quæstionem in Occidente ortam Occidentalium Ecclesiarum cum Apostolicâ sede communi sententiâ finiri placuit. Neque verò huc Episcopi diversarum partium adducuntur, ut Papæ consultores, quod nunc comminiscuntur: quippe qui seorsim per Nationes appellati, sententiam suam eodem spiritu ducti, eodem ferè tempore, nullâque communicandi consilii facultate, exprompturi essent. Neque sola sedes Apostolica appellatur, quod Censores nostri volunt, sed ita omnia firma esse intelliguntur, si ad *sedis Apostolicæ autoritatem*, *unanimitas* quoque *Episcopalis* accedat.

Hic ergo Carolus hæreticos universalis Ecclesiæ autoritate premit: (c) *Vos igitur*, inquit, *quia pauci estis, unde putatis vos aliquid verius invenire potuisse, quàm quod sancta universalis toto orbe diffusa tenet Ecclesia?* Sic demum omnia in autoritatem universalis Ecclesiæ resolvuntur, quæ & earum partium, ubi exorta quæstio, est expressa declaratione & cœterorum toto terrarum orbe communicantium, certa licèt tacita consensione constet. Hæc Galli sub Carolo Magno; hæc sub Ludovico Magno profitentur, neque Patrum traditionem avelli sibi sinunt.

Per eandem ætatem facta illa est Symbolo quæ tot turbas excitavit additio par-

(a) Ep. Adrian. ibid. (b) Can. 1. Ep. Syn. ad Hisp. T. 2. Conc. Gall.

(c) Ibid.

particulæ *Filioque* : (a) Cui additioni in Hispaniis inchoatæ, quantum Romani Pontifices abstiterint, Leonis III. sub Carolo Magno gesta testantur: pervicit tamen omnem difficultatem totius Occidentalis Ecclesiæ consensus, in quem deindè Romani Pontifices tot Ecclesiarum autoritate pertracti sunt; neque postea Græcorum clamores audierunt. Neque tamen succensemus Leoni III. talia prohibenti; sed reliquam Ecclesiam haud minùs in proposito persistentem, divino numine actam id egisse, certâ fide credimus.

CAPUT XXI.

Tricassina Synodus sub Joanne VIII. *Professio obedientiæ Romano Pontifici facta secundùm Canones ab Hincmaro Rhemensi: Episcopi conjuncta autoritate cum Papa judicant: ex consensione robur.*

QUid Episcoporum (b) cum sede Apostolica consensio præstet, non tantùm in fidei quæstionibus, sed etiam in exercendâ quibuscumque aliis causis Ecclesiasticâ ultione, Nono seculo in Tricassina Synodo, Joanne VIII. Papâ præside, apparuit. Is innumerabiles tum rerum Romanæ Ecclesiæ pervasores, communi sedis Apostolicæ & Coëpiscoporum sententiâ excommunicari postulabat actione I. actione II. Episcopis inducias petentibus, quoad cæteri confratres advenissent, *delata à Pontifice Romano sententia est excommunicationis & damnationis*, quæ per omnes Metropolitanas Ecclesias, conjunctis suffraganeis legeretur. At ut ex fratrum consensu robur accederet, actione III. „ universi Episcopi Sanctæ Synodi, libel„ lum concordiæ ac devotionis unanimi„ tatisque confectum suum Pontifici „ porrexerunt: quem idem Præsul beni„ gnè propriis manibus suscepit, & „ suum sub brevitate sancitum, super „ auctoritate Canonicâ, & concordiâ „ Coëpiscoporum, conjunctæ Synodo „ dedit „.

Ex hac sedis Apostolicæ & Episcoporum conjunctâ sententiâ plenum auctoritatis robur exsurgere demonstratur his verbis act. IV. *Lecta est lectio consensûs totius Synodi &* SENTENTIA ROBORATIONIS EJUS *data in pervasores Ecclesiarum, & trangressores præceptorum Dei, & statutum est ut scriptiones manibus singulorum roborarentur*; sic in consensu Synodi *sententia roborationis agnoscitur.*

Extat Joannis VIII. allocutio (c) ad Episcopos in hanc formam: *mecum viriliter state, quærentes simul & judicantes tantæ patratores iniquitatis, tantæque temeritatis præsumptores.* Tum subdit: *& vos fratres charissimi, ut decernimus, nostris communionis alienos tenete & anathematizatos fautores eorum, mecum facientes consternite.*

Hæc à fratribus postulabat, non cæcâ, ut aiunt, obedientiâ fieri, sed quæstione simul habita, simul prolato judicio: *quærentes simul & judicantes.* Quamobrem Episcopi respondent his verbis, quæ simul & obedientiam & auctoritatem præferant: „ Domine sanc„ tissime ac reverendissime Pater Pa„ trum Joannes, Catholicæ at„ que Apostolicæ primæ sedis Pa„ pa, nos famuli ac discipuli vestræ „ auctoritatis, Galliarum & Belgica„ rum,

(a) T. 3. Conc. Gall. (b) Conc. Tricass. II. an. 878. t. IX. Conc. G. T. 3. Conc. Gall.

(c) Ibid. alloc. Joan. VIII. ad Synod.

„ rum Episcopi, dolori vestro confsentes, condolemus; atque judicium vestræ auctoritatis, quod privilegio B. Petri & sedis Apostolicæ, in eos & complices eorum, juxta sacros Canones spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentia consecratos, & dominorum ejusdem Romanæ sedis Pontificum decreta protulistis, voto, voce, atque unanimitate nostrâ, ATQUE AUTORITATE SPIRITÛS SANCTI, cujus gratiâ in Episcopali ordine sumus consecrati, gladio Spiritûs Sancti, quod est verbum Dei, eos interimentes persequimur: scilicet, quos excommunicatis excommunicatos habemus, quos abjecistis, abjecimus, quos anathematizâstis, anathematizatos esse judicamus. & quos regulariter satisfacientes, vestra autoritas & Apostolica sedes receperit, recipiemus „.

Sic Episcopi cùm decreta sedis Apostolicæ recipiunt, ipsi quæstione habitâ, sententiam sententiæ, judicium judicio autoritatem suam à Deo profectam, summæ à Deo profectæ, Romani Pontificis autoritati, conjungunt, *gladium spiritûs* simul exerunt: sedis Apostolicæ statuta, *voto*, *voce*, ipsâ suâ *unanimitate*, & autoritate prosequuntur: non quòd judicium suum & autoritatem, sedis Apostolicæ judicio & autoritati coæquent, sed quòd intelligant, ex ipsa consensione atque *unanimitate* plenum robur existere.

Interim Romano Pontifici autori ac præeunti se obedire profitentur; sed pronuntianti, *privilegio beati Petri ac sedis Apostolicæ*, quod sic posteà interpretantur; *juxta sacros Canones spiritu Dei conditos, ac totius mundi reverentiâ consecratos, &c.*

Hinc illâ ejusdem Synodi Tricassinæ (a) Actione II. Hincmari Rhemensis professio: „ Secundùm Sacros Canones spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentiâ consecratos, quos Apostolica sedes per B. & Dominum nostrum Papam & S. R. E. omnium Ecclesiarum mater, privilegio sancti Petri damnat, damno: quos anathematizat, &c & quod in omnibus secundùm scripturarum tramitem, Sacrorumque Canonum decreta, sedes Romana tenet; per omnia & in omnibus, pro scire & posse meo, perpetuum prosequor & teneo „. Quæ tam clara sunt, ut ea legi tantùm oporteat, ac ne verbum quidem addere.

(a) Ibid. Act. 2.

CAPUT XXII.

Objecta solvuntur: Turonensis II. Concilii Canon: Statuta Nicolai Papæ: Canones Pontigonensis Synodi: quæ Petri privilegio facta habeantur: S. Leonis insignis locus.

His objicere solent, summorum Pontificum decretales ab omnibus Ecclesiis, præsertim à Gallicanis, summâ cum veneratione fuisse susceptas, ac Legis instar habitas, quæ quidem certa sunt; sed quæstio est, an Ecclesiæ eas decretales indiscussas reciperent, receptas certè, & totius mundi reverentiâ consecratas, inviolabiles fuisse nemo negat. Nihil ergo ad rem, quod profert novissimus scriptor (b) Anonymus, Concilii II. Turonensis (c) anno 567. Canone vigesimo ita esse decretum: *Quis Sacerdotum contra decreta talia, quæ à sede Apostolicâ processerunt, agere præsumat?* Dictum de sancti Innocentii Epistolâ decretali ad Victricium Rothomagensem Capite XII. quæ Epistola pridem totâ Ecclesiâ obtinuerat. Pergunt Turonenses Patres; *& quorum autorum valere possit*

(b) Anonym. de Libert. L. 5. C. 5. n. 10.
(c) Conc Turo. II. Conc. Gener. T. 5.

præjudicatio, nisi quos sedes Apostolica semper aut intromisit, aut apocryphos fecerit: & Patres nostri hoc semper custodierunt, quod eorum præcepit autoritas. Eorum sanè autorum, quos sedes Apostolica bonos, probabilésque non apocryphos ac suspectos duxerit. Allusum scilicet ad Gelasianum decretum, de Apocryphis ubique receptum; jam verò quærimus, an aliter recepta ista sint, quàm illa sancti Leonis ad Flavianum epistola. Atque eam non indiscussam receptam fuisse, nec nisi facto examine, toto orbe terrarum invaluisse constitit. Quo exemplo de cœteris judicandum, neque opplendæ paginæ præclaris verisque sententiis, quæ nihil ad rem faciant.

Nos autem ne quid dissimulare videamur, ultrò adducimus ea, quæ longè firmiora sint: Nempè inter statuta Nicolai I. Papæ in Concilio (a) Romano III. hæc leguntur: „Si quis dogmata, mandata, interdicta, sanctiones pro Catholicâ fide, pro „Ecclesiarum disciplinâ, pro correctione „fidelium, pro emendatione sceleratorum, „vel interdictione imminentium, vel futurorum malorum, à sedis Apostolicæ „præside salubriter promulgata contempserit, anathema sit„. Quæ tam absolutè, tamque universim dicta sunt, ut nihil alind omnibus fidelibus, adeoque ipsis Episcopis, quàm cœcam, ut aiunt, obedientiam, relinquere videantur.

Neque ab iis abludunt, quæ à Patribus nostris, Episcopis scilicet Gallicanis, in Pontigonensi (b) Synodo, anno 876. sub Joanne VIII. Canone I. „ut sancta Romana Ecclesia, sicut est Caput omnium „Ecclesiarum, ita ab omnibus honoretur „& veneretur; neque quisquam contra jus „& potestatem ipsius, aliquid injustè agere „præsumat; sed liceat ei debitum tenere „vigorem, & pro universali Ecclesiâ pastoralem exhibere curam„. *Canone II.* „ut honor Domino & spirituali Patri nostro Joanni summo Pontifici, & venerabili universali Papæ, ab omnibus conservetur: & quæ secundùm sacrum ministerium suum autoritate Apostolica decreverit, cum summa veneratione ab „omnibus suscipiantur, & debita illi „obedientia in omnibus conservetur„.

Sed hæc ex antedictis elucescunt: inhæret enim ex perpetuâ Patrum traditione, ejusmodi decretis, interpretatio & exceptio inseparabilis, ut Romani Pontifices, si quid *contra Canones*, nedum contra Legem Dei, & *scripturarum tramitem*, decernerent, non id *privilegio Petri* ae sedis Apostolicæ decernere viderentur.

Hinc illa, quam (c) legimus, professio obedientiæ, *secundùm scripturas, secundùm Canones*. Favebat & illud sancti (d) Leonis, toties per ea quoque tempora celebratum: *Manet ergo Petri privilegium, ubicumque (e) ex ipsius fertur æquitate judicium.*

Neque tamen ea, sive interpretatio, sive exceptio, ubique ae necessariò addebatur; fiebantque Canones absolutâ autoritate, de præstandâ obedientiâ: eo planè more rituque quo passim ab Apostolis dictum: *obedite præpositis* quòd præpositi contraria legibus & Canonibus decreturi haud facilè præsumantur.

Hac igitur lege Romanorum Pontificum decreta recipiebant: non quòd sibi Judicium adversùs judicem arrogarent; sed quòd Canonibus apertè adversa, non ipsi, sed Canones respuere putarentur.

Hujus rei ne longiùs argumenta repetamus, exemplum habemus præ manibus, in eâ ipsâ, quam nobis objiciunt, Pontigonensi (f) Synodo.

Nempè Joannes VIII. qui tam perspicuis validisque sententiis debitam obedientiam spopondissent; is Ansegisum Archiepiscopum Senonensem per legationem per-

(a) Conc. Rom. 3 sub. Nicol. I. Can. V. T. 8. Conc. (b) Conc. Pontig. T. 3. Conc. Gall. T. 9. Conc. Gen.

(c) *Vide Suprà.* (d) Serm. III. in anniv. assum. (e) Ep. Carol. Cal. ad Adria. II. inter Hincm. Ep. (f) Act. Conc. Pontig. an. 876. T. 9. Conc. Gen. T. 3. *Conc. Gall.*

perpetuam Apostolicæ sedis potestate extraordinaria evehebat; quod cœteri Metropolitani, assentientibus Coëpiscopis, præter Canones existimabant factum. Ansegiso Carolus Calvus Imperator impensè favebat. Quærenti ab Archiepiscopis, quid de jussis Apostolicis responderent, data est responsio: „ut (a) servato singulis Metropolitanis jure privilegii, secundùm sacros Canones, & juxta decreta sedis Romanæ Pontificum, ex iisdem sacris Canonibus promulgata, Domini Joannis Papæ jussionibus obedirent: & cùm Imperator & Legati Apostolici satagerent, ut absolutè Archiepiscopi responderent se obedituros de primatu Ansegisi, sicut Apostolicus scripsit, aliud nisi quod prædictum est, ab eis extorquere non potuerunt„.

Rex multa comminatus, vicésque Apostolicas sibi commissas præferens, suâ ac Papæ autoritate præcepit, *ut Ansegisus supergrederetur omnes ante se ordinatos. Rhemorum Archiepiscopo reclamante, audientibus omnibus, hoc factum sacris regulis obviare.*

Interrogati rursùs Archiepiscopi à Joanne legato Apostolicæ sedis, de Joannis Papæ jussione, singuli responderunt, *quod veluti sui antecessores, illius antecessoribus regulariter obedierunt, ita ejus decretis vellent obedire.* Subdunt acta: *tunc facilius est illorum admissa responsio, quàm fuerat in Imperatoris præsentiâ.* Sic legatus Apostolicus Episcoporum secundùm Canones lata responsa, æquo animo audiebat.

Aliâ sessione legit *Odo Belgivacorum*, id est, „Bellovacorum Episcopus, quædam Capitula à Legatis Apostolicis & ab Ansegiso & eodem Odone sine conscientiâ Synodi dictata, inter se dissona, & nullam utilitatem habentia; verùm ratione & autoritate carentia„. Quid autem addit de iis, quæ nullâ ratione, nullâ Canonum autoritate fulta essent? Nempe id: *& ideò hîc non habentur subjuncta*: quippe quæ Synodo irrita visa fuerint.

Sic Majores nostri Romani Pontificis decreta, reverenter quidem, non tamen indiscussa semper suscipere consueverant: ipsi Canones exequenti, aut secundùm Canones præeunti, reluctari nefas putabant.

Qui hoc obtentu omnia legitima Imperia solvi posse nugantur, hos remitto ad Theologos qui ista pertractant. Nobis sufficit ex certo & perspicuo dogmate, objecta diluisse.

CAPUT XXIII.

Aggredimur demonstrare viros bonos sanctósque Romanorum Pontificum decreta etiam de fide, suspenso animo mansisse, quoad universalis consensus accederet: Sancti Victoris. Papæ decretum de paschate proponitur. Sancti Stephani de rebaptisatione paucis repetitur.

Hinc factum est ut viris sanctis, bonisque fraudi non fuerit, quòd Romani Pontificis, recta etiam sentientis, pronuntiato non statim adhæserint; antequam scilicet Catholicæ Ecclesiæ autoritas accessisset.

Hujus rei multa exempla memorantur. Primum illud II. sæculo de S. Victore Papâ post Petrum XIII. notares est. De Paschali Die cum Asianis agebatur. Hi cum (b) Judæis XIV. Luna celebrabant, *antiquâ traditione nixi*, quam à Joanne Apostolo repetebant, inquit Eusebius. Reliquæ omnes Ecclesiæ, ex Apostolorum traditione, in proximam Dominicam quæ Christi resurrectione

(a) Conc. Pontig. N. 1.

(b) Euseb. L. 5. Hist. Eccles. C. 23. 24.

tione ſacra eſſet, conferebant, atque hanc quidem ſententiam Victor ſequendam ab omnibus in Concilio Romano definivit; cujus, aliorumque Conciliorum definitionem Euſebius memorat.

Hàc tamen definitione ad Aſianos perlatâ, Polycrates Epheſius cum Collegis ſuis Aſianis Epiſcopis, ad ipſum Victorem hæc ſcribit: *Non moveor iis, quæ nobis ad formidinem intentantur; qui enim Majores me ſunt, dixerunt:* OBEDIRE OPORTET DEO MAGIS QUAM HOMINIBUS.

Nihil moror quæſtionem an eum & ſocios Victor ejus rei gratiâ excommunicaverit; an id tantùm conatus ſit. Certè Euſebius (a) ſcribit; à *Communione abſcindere* conatum. Subdit tamen continuò; *datiſque Litteris, univerſos qui illic erant, fratres proſcribit, & ab unitate Eccleſiæ prorſus alienos eſſe pronuntiat.* Euſebium ſecutus (b) Socrates: *Victor Quartodecimanis qui in Aſia erant, excommunicationis libellum miſit.* Quare id quod Euſebius de *conatu* dixit, eò referendum videtur, quòd (c) res effectu caruerit. Utcumque eſt, Euſebius refert, non id placuiſſe omnibus Epiſcopis; non Irenæo, Galliſque noſtris: *increpitumque Victorem, quòd parum paci conſuleret*, etiam ab iis qui cætera cum ipſo ſentiebant. Neque minùs certum eſt Polycratem, & Aſianos in ſententiâ perſiſtentes, pro Sanctis piiſque habitos neque Quartodecimanos hæreticis accenſitos, niſi poſt oecumenicæ Nicænæ Synodi ſententiam.

Neque dicant rem levem fuiſſe, quæque ad fidem pertinere non videretur; omninò enim Victor excommunicabat Aſianos, (d) vicinaſque Eccleſias, *heterodoxa*, hoc eſt, ut eruditè Valeſius vertit, *contraria rectæ fidei ſentientes*; *ὡς ἑτεροδοξούσας* Neque aliter Polycrates ſentiebat: is enim in illâ ad Victorem Epiſtolâ, ſic ſcribit: *Hi omnes diem Paſcha XIV. die juxta Evangelium obſervârunt, nihil omninò variantes, ſed regulam fidei conſtanter ſequentes.*

Neque verò res orthodoxis exigui momenti videbatur; quippè qui intelligerent, Aſianorum ſententiam ad Judaiſmum pertinere. Tertullianus (e) recenſens hæreticos graviter: *eſt præterea his omnibus etiam Blaſtus accedens, qui latenter Judaiſmum vult introducere: Paſcha enim dicit, non aliter cuſtodiendum eſſe niſi ſecundùm legem* Moyſi XIV. menſis. Talia ſentientes ac traditioni Apoſtolicæ adverſos, à Victore inſuper Papâ condemnatos, inter pios habuere, uſque ad œcumenicæ *Synodi Judicium*: quo edito *τεσσαρεσκαιδεκατῖται* hoc eſt, Quartodecimani hæretici ab Epiphanio aliiſque memorantur, receptique in (f) Epheſinâ Synodo, ut qui ab hæreſi reſipiſcerent.

Pari ratione vidimus, poſt Stephani Papæ decretum Cypriano, Firmiliano, innumeriſque Collegis certam excuſationem partam, non modò, teſte Auguſtino, ſed etiam totâ probante Eccleſia, quæ horum memoriam conſecravit. Jam alia videamus.

CAPUT XXIV.

Pelagii I. piis & orthodoxis ſuſpecta fides propter approbatam Synodum V. non ut Doctor privatus, ſed ut Papa ſuſpectus, expoſitâ fide, non allegatâ infallibilitate ſe purgat.

EOdem loco memorare poſſumus, Pelagii I. tempore, Francorum Regem Childebertum, & Gallicanos Epiſcopos, alioſque viros bonos, qui de hujus Pontificis fide dubitârunt.

Cauſa dubitandi fuit V. Synodus ab ipſo ſuſcepta; quæ Synodus multis Occidentalibus videbatur Concilii Chalcedonen-

(a) Ibid. C. 24. (b) Socrat. l. 5. C. 22. (c) Ibid. (d) Ibid.

(e) De præſcrip. c. 53. (f) Conc. Epheſ. act. VI. T. 3. Conc.

nensis, ac Sancti Leonis fidem infregisse.

Id si esset, non erat dubium, quin Romani Pontifices, atque ipse Pelagius decrevissent contra fidem, qui erroneam Synodum in autoritatem recepissent.

Hic Pelagius non inclamat, seque & Romanos Pontifices errare non posse, schismaticosque eos esse, qui in eorum decretis errorem suspicarentur: sed modestè se purgat, edita suæ fidei clarâ professione; primùm ad Childebertum Regem quâ anathematizari à se declarat, quòd Sancti Leonis & Concilii Chalcedonensis fidei adversetur: (a) *atque hoc*, inquit, *breviter ad sanandum animum vestrum, vel omnium fratrum & Coëpiscorum nostrorum in Galliæ regionibus consistentium, faciendum esse perspeximus.*

Eodem ferè modo Episcopis Tusciæ satisfacit: (b) ,,Hoc, *inquit*, dilectionem ,, vestram certissimè nôsse desidero, me ,, illam, donante Domino, custodire fi- ,, dem, quam sacra Apostolorum doc- ,, trina constituit, quam Nicenæ fidei ,, firmavit autoritas; quam Constanti- ,, nopolitanæ, & Ephesinæ primæ, & ,, Chalcedonensis Sanctarum Synodo- ,, rum explicavêre sententiæ; nec quid- ,, quam de præfatarum Synodorum de- ,, finitionibus vel imminuisse aliquid, ,, auxisse, aut in aliquo permutâsse. Ac paulò pòst: ,, Hâc igitur dilectio vestra ,, fidei nostræ professione munita, igno- ,, rantiam hominum edocere festinet ,,. Denique id subdit: si quibus supersit scrupulus, ad se veniant, *ut rationabili satisfactione perceptâ, universali reformetur Ecclesia. Nos enim secundùm Apostolicam sententiam, parati sumus* AD SATISFACTIONEM OMNI POSCENTI NOS RATIONEM DE EA, QUÆ IN NOBIS EST FIDE, *quia in nullo nos à sanctis Patribus deviâsse cognovimus.*

Eandem satisfactionem edidit Epistolâ editâ ad universum populum Dei: *Id autem est*, inquit, *ut fidem meam, annexâ subter professione definiam, in quâ, Deo propitio, & rectæ me Apostolorum doctrinæ, & Patrum inhærere vestigiis, evidenter appareat.*

Cùm nec sic animi penitùs quievissent, tandem ad Childebertum Regem integram fidei suæ professionem dedit, cum hâc præfatione: (a) ,, Veniens Rufinus ,, vir magnificus, legatus excellentiæ ves- ,, træ, confidenter à nobis, ut decuit, ,, postulavit, quatenùs nobis, aut beatæ ,, recordationis Papæ Leonis Tomum, ,, à nobis per omnia conservari, signifi- ,, care debuissemus, aut propriis mani- ,, bus nostræ confessionem fidei destina- ,, re: & primam quidem petitionis ejus ,, partem, quia facilior fuit, mox, ut ,, dixit, implevimus ,,: de Tomo, Leonis scilicet, quod epistola duodecima suprà memorata fecerat, *ut autem deinceps, nullius, quod absit, suspicionis resideret, occasio, etiam aliam partem facere maturavi, scilicet propriis verbis confessionem fidei, quam tenemus, exponens.*

Cùm ergo id faciat *pro auferendo suspicionis scandalo*, atque ut modò legimus, ne ulla *suspicionis resideret occasio*; apparet fidem ejus & Regi & Episcopis Gallicanis aliisque orthodoxis licèt ac piis fuisse suspectam: quibus satis fecit fidem profitendo; non se infallibilem prædicando.

Respondebunt id fecisse humili condescensu. Imò (d) profitetur id fecisse jussu Petri præcipientis *reddendam omni poscenti fidei rationem: unde*, inquit, *fidem meam præsenti ad excellentiam vestram colloquio intimandam necessariò judicavi*; jubente scilicet Apostolo, non humili ac voluntario condescensu.

Denique respondebunt, fuisse suspectum ut Doctorem privatum, non autem ut Papam; imò verò ut Papam; quo nomine. V. Synodum, unde suspicio orta esset, suscepisset.

CAPUT.

(a) Pelag. 1. Ep. 12. ad Child. eg. T. 5. Conc. (b) Ep. 13. ad Episc. Tusc. ibid.

(c) Ep. 15. ad Child. (d) Ep. 13. 4. 16.

CAPUT XXV.

Bonifacius. III. seu IV. eâdem causâ sancto Columbano Presbytero suspectus.

EAdem suspicio etiam diutissimè hæsit animis, quanquàm Synodus V. à Vigilio Papâ, à duobus Pelagiis, atque etiam à Gregorio Magno comprobata erat: quâ de re extat sancti Columbani, seu Columbi, aut Palumbi, Presbyteri omni sanctitate conspicui, gravis epistola. Repetendum autem animo est ejus Synodi gratiâ multas in Africâ & Italiâ Ecclesias à Romanâ sede defecisse. Non ita Columbanus, qui in ultima Scotia, Romanæ tunc sedi addictissima, natus & educatus. Cùm tamen in Italiam post mortem Gregorii Magni venisset, ibique propter quintam Synodum à Romanis Pontificibus approbatam, tam populorum quàm Præsulum scindi studia intellexisset, hæc ex Monasterio suo Bobiensi instinctu Agilulfi Longobardorum Regis & Theodelindæ Reginæ scribit ad Bonifacium III. seu IV. nondum enim id mihi constitit. Sic autem incipit Epistola: *Totius Europæ Ecclesiæ capiti, pastorum pastori, Bonifacio Patri, Palumbus.* Tum subdit: *Doleo de infamia Cathedræ sancti Petri.* Tum illud: *Ut honore Apostolico non careas, conserva fidem Apostolicam, confirma testimonio, robora scripto, muni Synodo.* In eo enim vim reponebant, unde sequentia: *Vigila, Papa, vigila; quia fortè non bene vigilavit Vigilius, quem caput scandali isti clamant.* Postea: *Causa schismatis incidatur cultello quodammodo sancti Petri, id est, verâ in Synodo fidei confessione.* Ac mox: *Dolendum enim ac deflendum, si in sede Apostolicâ fides Catholica non tenetur.* Tunc rogat Pontificem, *quare vel infamare auderet fidei orthodoxæ sedem principalem.* Magnificè ac præclarè de sedis Apostolicæ majestate dictum. Ac statim: *Ut caligo suspicionis tollatur de Cathedra sancti Petri.* Tum: *Jam vestra culpa est, si vos deviâstis de vestrâ fiduciâ, & primam fidem irritam fecistis. Meritò vestri Juniores vobis resistunt, & meritò vobiscum non communicant, donec memoria perditorum deleatur. Vestri erunt judices, qui semper orthodoxam fidem servaverunt, licèt Juniores vestri sint.* Juniores illius sæculi stilo inferiores vocat, cùm Prælati ac præpositi passim Seniores dicerentur.

Ergone, inquies, vir tantus dicere potuit ad Romanum Pontificem, *meritò ei non communicari?* Certè si pergeret, uti Columbanus putabat, hæresim profiteri, nec se admonitus corrigeret; cæterùm nihilò seciùs ipse in sedis Apostolicæ communione persistit: *Nos enim*, inquit, *devincti sumus Cathedræ sancti Petri: licèt enim Roma magna est & vulgata; per istam Cathedram tantùm apud nos magna est & clara;* dignitate scilicet, ducta à Petro & Paulo Apostolis. Neque enim aliter Scoti, qualem se profitetur Columbanus, Romam noverant, Romanis armis prorsùs intacti; Solâque fides eis Romam commendabat. Unde hæc: *Roma orbis terrarum caput est Ecclesiæ.* Quæ quidem, Roma scilicet, ideò præcellere videbatur, quòd propter Cathedram Petri sit *fidei orthodoxæ sedes principalis.* Hine addit Columbanus: *Sicut magnus honor vester est pro dignitate Cathedræ, ita magna cura necessaria, ut non perdatis vestram dignitatem per aliquam perversitatem. Tandiu enim potestas apud vos erit, quandiu recta ratio permanserit.* Tum illud præclarum: *Unitas fidei in toto orbe unitatem fecit potestatis.*

Hinc de Concilio Quinto, ab eoque sublata Personæ unitate & dualitate naturæ dicit: tum ad ipsum Pontificem, qui eam Synodum comprobâsse diceretur: *Multi dubitant de fidei vestræ puritate.* Mox: *tollatis hunc nævum de sanctæ Cathedræ claritate: non enim decet Romanæ Ecclesiæ gravitatem hâc instantis levita-*

vitatis forma moveri à soliditate veræ fidei.

An ergo existimabat veram fidem extinctam esse Romæ, cùm Clerus universus totaque Ecclesia Romana suis Pontificibus adhæreret? imò verò dicebat; *Ego enim credo semper columnam Ecclesiæ firmam esse in Roma.* Quòd nempè putabat, id non pertinaci animo factum, atque admonitos facilè redituros; neque unquam futurum ut Cathedra Petri à vera fide, veràque Ecclesia pertinacibus studiis abrumperetur.

Eodem animo Gallos fuisse vidimus (a) sub Carolo Magno, sub Ludovico Pio, Carolo Calvo, religiosissimis Regibus, post Nicænam secundam Synodum, quam à Papâ licèt approbatam pro œcumenicâ non habebant, neque ullo modo admittebant; neque minùs pii Catholicique habebantur, neque hìc necesse est afferre cum Polycrate Asianos, cum Cypriano Afros, cum Columbano Scotos, Gallos, Italos seu Longobardos, alios, cùm in promptu sit memorare Ephesini Concilii ducentos, Chalcedonensis sexcentos, aliorumque Conciliorum innumerabiles Episcopos, iisque cohærentem Catholicam Ecclesiam, à quibus Romanorum Pontificum decreta pro irrefragabilibus non sunt habita, quoad Ecclesiæ universæ consensione probarentur.

CAPUT XXVI.

Romani Pontifices professi se Apostolico officio fungentes esse errori obnoxios, in autoritate universalis Ecclesiæ acquiescunt: locus Innocentii III.

Quin ipsi etiam Romani Pontifices nonnisi in universalis Ecclesiæ autoritate acquiescunt. Neque jam antiquos allegamus sæpe memoratos. En postremis temporibus Innocentius III. celebri Epistola ad Philippum Augustum Regem; rogatus enim à Rege ut ejus conjugium solveret, sic (b) respondit: ,, Sed in carnali commercio ,, inter te ac Reginam conjugem tuam ,, adcò processum est, quod si etiam illi ,, tantùm confessioni vellemus insistere, ,, quam nuper eadem Regina fecisse ,, proponitur, non auderemus super ,, hujusmodi casu de nostro sensu pro ,, te aliquid definire, propter illam Sen- ,, tentiam Evangelicam, quam ipse Chris- ,, tus expressit; ut Quod Deus ,, conjunxit, homo non se- ,, paret, cùm absque dubio nec sanc- ,, torum exempla, nec Patrum decreta, ,, intentioni tuæ in hoc articulo suffra- ,, gentur. Verùm si super hoc absque ge- ,, neralis determinatione Concilii deter- ,, minare aliquid tentaremus, præter di- ,, vinam offensam, & mundanam in- ,, famiam, quam ex eo possemus in- ,, currere, forsan ordinis & officii no- ,, bis periculum immineret; cùm con- ,, tra præmissam veritatis sententiam, ,, nostra non posset autoritas dispensa- ,, re,,. En unde autoritatem quærat in rebus maximis. En unde etiam pœnam metuat, si inconcussa temârit.

An dicent hìc inducere personam privati Doctoris, qui à tanto Rege interrogatus, ut specialissimo sedis Apostolicæ officio, supremâ scilicet dispensatione fungeretur, hoc responsum ediderit; quique professus sit, à se tractari rem deliberatione Concilii dignam. Ergo in tanta re infirmitatis humanæ sibi conscius, agnoscebat aberrare se posse ab Evangelica veritate ex Apostolico officio respondentem. Hìc ne ullum quidem dicit verbulum novissimus Autor Anonymus, qui ad hunc explicandum nodum tanta congessit. Unum hoc non perpendit, in quo est difficultas: à Papa agnitum id fieri posse, ut ipse quæstionem fidei inconsultò definiret, ac propterea loco caderet.

(a) Vid. Sup. L. 12. c. 31.

(b) Innoc. III. L. 3. Ep. 104. Serm. Inn. III.

An fortè ad Pighianas redeunt ineptias; & illud Innocentii, *si hæc tentaremus*, ita interpretantur; *si per impossibile*: ut quoniam Paulus semel (a) dixit; *licèt Angelus de Cælo quid novi annuntiaverit, anathema sit*, jam non liceat de Pontifice aberraturo loqui, nisi per impossibile: quamque vehementiam ac magniloquentiam adhibuit Apostolus, ad adstruendam immobilem Evangelii stabilitatem, eam ad unum hominem infirmum & imbecillem transferre necesse sit, aut verò oportuerit in eo laborare Innocentium tertium: ut explicaret, quid factura esset Synodus Generalis; si ipse aliquid impossibile perfecisset.

CAPUT XXVII.

Joannis XXII. fidei professio; omnia quæ in Apostolico officio gesserit, etiam circa fidem, iterum examinari posse demonstrat.

Nota est etiam illa professio, quam Joannes XXII. jamjam moriturus protulit. Is quippè de visione beatificâ ad extremum usque judicium dilatâ, cùm multa (b) dixisset quibus in hæresis suspicionem venisse se sentiebat, moriens eâ de re mentem suam sic explicat, subditque: „ Insuper si quæ „ alia sermocinando, conferendo, dog„ matizando, docendo, seu aliter quo„ vis modo diximus, prædicavimus, vel „ scripsimus circa præmissa, vel alia, „ quæ fidem concernant Catholicam, „ Sacram scripturam, vel bonos mores „ ea in quantum consona sunt fidei Ca„ tholicæ, determinationi Ecclesiæ, sa„ cræ Scripturæ, ac bonis moribus ap„ probamus: aliter autem illa habemus „ & haberi volumus pro non dictis, „ prædicatis & scriptis, & ea revoca„ mus expresse; ac ea quæ de prædictâ „ visione, & omnia alia dicta, prædi„ cata & scripta nostra de quâcumque ma„ teriâ, ubicumque & in quocumque „ loco, ac in quocumque statu, quem „ habemus, vel habuerimus, hactenùs „ summittimus determinationi Ecclesiæ „ & successorum nostrorum „.

Quid se infallibiliter dixisse, prædicâsse, docuisse, dogmatizâsse, scripsisse credidit, qui hæc moriens, judicioque divino proximus profitetur? An non clarè & liquidò statûs quoque Pontificii dicta scriptaque Ecclesiæ determinationi subjicit? Ecclesiæ verò suos successores addit pro dignitate suâ specialiter appellandos. Huic igitur potestati sua omnia examinanda & judicanda subjicit. Quid autem est subjicere, nisi retractanda atque examinanda omnia rursùs, si Ecclesiæ ita visum sit, recognoscere? Diceret saltem subjicere se determinationi Ecclesiæ, quæ ut privatus Doctor docuerit: Saltem decretales eas, quas de fide conscripsit, exciperet. An verò eas exceptas voluit, qui discretè exprimit, *quæcumque quovis modo, quovis tempore, quovis loco, statuque* positas, de quâcumque materiâ, nec tantùm de visione beatificâ, sed etiam de quâcumque aliâ re, quæ fidem concernat Catholicam, quæ Scripturam, quæ bonos mores, quantâ potuit diligentiâ, explicavit? An fortè quæ decretalibus definivit, non sunt eorum numero quæ scripsit, dogmatizavit, atque prædicavit, cùm ea vel maximè omnium prædicârit? Ea ergo etiam determinationi Ecclesiæ subjicit, & quidem hæc professus est nullius errati sibi conscius; sed id tamen volens, ut si quid errâsset, Ecclesia corrigeret. Neque verò hæc omnia tanquam per impossibile dixit. Absurdum enim esset fidei professionem de impossibilibus rebus edere: sed sibi conscius infirmitatis humanæ, ac Divina judicia rebus etiam, quas op-

(a) Galat. I. 8. (b) Joa. XXII. Odoric. Rayn. T. XV. ad ann. 1334. n. 27.

optimo animo gesserat, reformidans totum se resolvit in Ecclesiæ fidem.

CAPUT XXVIII.

Ejusdem Joannis XXII. de Animarum statu speciatim publico diplomate declarata fides: à Benedicto XI. successore ad examen revocatur.

ILle verò Pontifex non modò generatim sua omnia, quæque publicè, quæque privatim egerat, determinationi subjicit Ecclesiæ, sed etiam ea quæ speciatim & expresè de fide exponendà censuisset. Certè in eà, quam nunc commemoramus, fidei confessione, de Animarum statu hæc speciatim (a) edidit: „Ecce quod nostram intentionem, „ quam cum sanctâ Ecclesiâ Catholicâ „ circa hæc habemus, vel habuimus, „ serie præsentium, ut sequitur declaramus. Fatemur siquidem, & credimus, quòd animæ purgatæ separatæ à corporibus sunt in cœlo, & vident Deum ac divinam essentiam facie ad faciem clarè, in quantum „ status ac conditio patitur animæ separatæ „. Quæ cùm expressissimè declarâsset, ut suam & Ecclesiæ Catholicæ fidem, nihilo secius declarationem eam, Ecclesiæ & successorum determinationi subjicit.

Hic rogare libet eos, qui à Romano Pontifice editam fidem, non aliam esse putant, quàm ipsissimam Ecclesiæ Catholicæ fidem, quâ ratione putent Ecclesiæ Catholicæ fidem à Joanne XXII. Pontificio diplomate declaratam, ipsius Ecclesiæ ac successorum suorum determinationi subjici potuisse iterum examinandam.

An respondebunt à Joanne declarari fidem eam, quam privatus profiteretur, non verò quam Pontifex? Atqui fidem eam consignari voluit publico diplomate, præfixóque ut in aliis consueto Titulo.

An verò causabuntur has Pontificias Litteras *grossatas* quidem fuisse, non tamen Bullatas, superveniente obitu Joannis XXII. ut Benedictus duodecimus successor attestaretur? Ad has ergo ineptias talis quæstio devolvetur? Atqui quod per tempus Joanni non licuit, Benedictus supplevit, Bullatamque Epistolam ad omnes dimisit Ecclesias Pontificatûs sui anno primo, Christi 1334.

Neque eò secius fidem Antecessoris, quam suam quoque esse edito diplomate confirmaverat, revocavit ad incudem, quæstionemque de clarâ visione per duos annos tractavit de integro; ac demum definivit anno Pontificatûs III. Christi 1336. Ergo existimavit Romanorum Pontificum autentico diplomate declaratam fidem, adhuc in quæstionem revocari posse (Rayn. ann. 1336 n. 1.)

Nondum enim, inquies, rem dixerant, adhibitis omnibus solemnitatibus, nondum ab omnibus tenendam sub Anathemate, aut contrariam sententiam esse hæreticam: tanquam Romanam fidem, non nisi sub anathemate declarari oporteret; cùm profectò anathemata, non nisi subortâ hæresi decerni soleant: vera autem fides, ut ante omnem hæresim atque omnia anathemata constitit, ita absque anathemate declarari potest.

CAPUT XXIX.

Gregorii XI. ac Pii IV. professio.

QUo animo Joannes XXII. moriens eodem animo Gregorius XI. Apos-

(a) Joa. XXII. ibid.

Apostolicâ sede in urbem restitutâ nobis in iisdem appetentis lethi angustiis constitutus hæc edidit „: (a) Volumus, „ dicimus & protestamur, ex nostrâ „ certâ scientiâ, quòd si in Consistorio, aut in Concilio, vel in Sermonibus, vel in collationibus publicis, vel privatis, ex lapsu linguæ, „ aut aliàs ex aliquâ turbatione, vel „ etiam lætitiâ inordinatâ, aut præsentia Magnatum ad eorum forsitan complacentiam, sive ex aliquâ distemperantiâ, vel inadvertentiâ, aut superfluitate, aliqua dixerimus errronea „ contra fidem Catholicam, quam coram Deo & hominibus, ut tenemur „ præ cæteris profitemur, colimus & „ colere cupimus: seu forsitan adhærendo opinionibus contrariis fidei Catholicæ scienter, quod non credimus, vel etiam ignoranter; aut dando favorem aliquibus contra Catholicam religionem obloquentibus; illa „ expressè & specialiter revocamus & „ haberi volumus pro non dictis.„ Quibus verbis æquè complectitur ea quæ in Consistorio, inque Conciliis, ac ea quæ in colloquiis; omniaque in se recognoscit, quorum causâ quicumque mortalis scienter, vel ignoranter, privatim ac publicè errare potuit.

Extat in eandem sententiam Pii IV. in Consistorio habita oratio, cùm de Francisci Montmorancii Annæ filii matrimonio ageretur, eâ causâ Romam missus De la Haye Doctor Theologus, hanc rei gestæ narrationem misit, quam Castelnavius (b) diligens & candidus scriptor commentariis suis integram inseruit. Is ergo Pontificem in Cardinalium cœtu, in hæc ferè verba peroràsse memorat: „ Ego vos congregatos volui, ut à „ vobis audiam rem haud mediocris „ momenti; utrum scilicet conjugium „ contractum per verba de præsenti „ nostrâ potestate solvi possit. Diligenter advertite quæ dicam: non „ verba de futuro aut simplicem promissionem dicimus: quærimus an conjugium per verba de præsenti initum, „ quod verum conjugium, verumque „ est Sacramentum secundùm saniorem „ Theologorum sententiam, à nobis solvi „ possit: ne, quæsumus, tempus terite in „ colligendis antecessorum nostrorum „ exemplis & factis, quæ nos profitemur „ ita sequi velle, si cum Scripturæ autoritate & Theologicâ ratione consentiant. „ Neque enim sum dubius, quin ego & „ antecessores mei aliquando falli potuerimus non solùm in hoc facto, sed „ etiam in aliis „. En quid Pontifices ritè interogati, ut pro Pontificio officio respondeant, decernant, dispensent, de se ipsis sentiant. Hæc retulerunt ii qui nihil de Theologicis quæstionibus cogitarent; sed rem, uti gesta, uti nota, uti divulgata erat, ita enarràrunt. Neque quidquam novi Pius IV. loquebatur: ab antecessoribus consentanea audivimus. Quin in exequendo Apostolico officio contra veram à Scripturis traditam fidem, errare se potuisse senserunt. Hunc igitur sensum illis ipsâ fidei veritate insitum credimus. Quâ etiam veritate, est insitum Christianis omnibus, ut se quotidiè peccare multa sentiant: atque utrosque credimus, non modò humiliter, sed etiam veraciter confiteri, ipsámque humilitatem non verbis, aut falsâ sententiâ, sed veritate niti, ut Patres Carthaginenses & Sanctus Augustinus docent.

(a) Greg. XI. (b) Mem. de Casteln. p. 427.

CAPUT XXX.

Ecclesia Catholicæ auctoritas multis casibus Ecclesiæ Romanæ laborantis auctoritatem supplet: Primum exemplum, sæculi X. invasores.

Operæ pretium erit considerare, ut Ecclesiæ Catholicæ auctoritas laborantem ac periclitantem adjuvàrit Romanam Ecclesiam: simúlque, seipsam omni Romanorum Pontificum auxilio destitutam sancti Spiritûs fulta præsidio sustentàrit. Primùm igitur tantisper redire in memoriam volumus Sæculi X. infamiam, quo sæculo per septuaginta ferè annos flagitiosissimi invasores Petri Cathedram occupàrunt; postquam scilicet Imperatoria concidit auctoritas, Romæque omnia per vim ac libidinem gerebantur.

Ac Baronius (a) quidem de his invasoribus sic agit, ut Sedes Apostolica vacâsse videatur: eos enim appellat non modò *abortivos*, *monstra*, *sedisque Apostolicæ inquinatores*; verùm etiam quod apertè ad nullitatem pertineat, *invasores*, *intrusos*, *illegitimos*, *nullo pacto legitimos*, *ac nomine tenus Pontifices*, *Pontificis nomen usurpantes*, *pseudo-Pontifices*, *qui non sint nisi ad consignanda tempora in Catalogo Romanorum Pontificum scripti*. Neque tantùm *per vim ac metum* in Petri Cathedram *violenter* immissos; sed etiam aliis causis cassos nullósque Joannem XI. ac XII. vix puberes: illum etiam spurium ac Sergii jam tum Papæ filium, ac posteà successorem; quo nihil magis Canones abominantur, (b) *cui non ætas, non natalitia, non legitima suffragaretur electio; qui nonnisi nomen Pontificis malis usurpatum artibus retineret*. Tales interim Pontifices ad multos annos sacrilegum Pontificatum prorogabant, Joannes certè X. quo nullius fuit flagitiosior electio atque administratio tetrior, ad octodecim ferè annos. Quorum temporibus non Presbyteri, non Diaconi, sed fœdissima scorta sacrosanctam potestatem administrabant; qui denique haud scio, an non majore flagitio pellerentur, quàm intruderentur.

Hos ergò adeò nullos Baronius existimare videtur, ut eò referat illud Actorum, quod ægros *umbra Petri* ab infirmitatibus liberaret, ut profectò habeantur, non pro veris Petri successoribus, qui ejus dignitatem; sed pro invasoribus, qui ejus umbram tantùm ac speciem gererent.

Hinc idem Baronius (c) sedem Petri solis instar ac lunæ perfectam, tamen confitetur *Eclipses* esse passam: neque debere nos, *nimis rigidè in Apostolicâ sede majora requirere, quàm quæ in Symbolicis signis fuerint divinitùs demonstrata*.

Hæc igitur vacâsse sedem demonstrare videntur sub his propudiosissimis invasoribus. Addit tamen Baronius *accedente consensu Cleri* toleratos, ne Ecclesia schismate scinderetur; quosdam novis Comitiis electos, atque hinc pro legitimis Pontificibus cultos, quod non ita contigisset, *nisi de factâ*, inquit, *posteà legitimâ electione constitisset*.

Nos nulla ejusmodi nova Comitia legimus; nullas electiones novas, neque consensus Cleri Romani quidquam hic juvat, cùm ipse Clerus nihil sani aut

Oo 3

(a) To. X.

(b) Bar. ibid. (c) Ibid. ad ann. 897.

aut corruptus cogitaret, aut oppressus agere posset. Id quidem certum est, qui sedem Petri tenere viderentur, eos per totam Ecclesiam agnitos atque observatos fuisse, nempè quod Ecclesia Catholica præstabilius judicaret, pravum Caput habere quàm nullum.

Hinc igitur illis Pontificibus certior affulget auctoritas ex consensu Catholicæ Ecclesiæ eos agnoscentis, quæ Sancti Spiritûs auctoritas est. Hæc auctoritas Ecclesiæ Romanæ Ecclesiarum matri succurrebat; cùm nihil opis afferre posset ipsa sibi. Hàc Ecclesiæ Catholicæ autoritate suppleta sunt, quæ talium Pontificum electioni & administrationi deerant. Hujus auctoritatis plenitudine factum est, ne quæcumque fierent, hoc defectu cassa conciderent. Est ergo Ecclesiæ Catholicæ plenissima ac suprema & universalis auctoritas, quâ quæcumque deficiant etiam in Ecclesiâ Romanâ suppleantur.

CAPUT XXXI.

Alia exempla turbæ sub Sergio III. ordinationum Formosi Papæ gratiâ: Auxilii Presbyteri locus: Aliæ turbæ sub Joanne XII. Turbæ graviores atque incertior status in diuturno schismate inter Urbanum VI. & Clementem VII.

MAjore perturbatione res erant Stephani VII. & Sergii III. temporibus anno Christi 897. & 898. Hi enim præter quam quod per vim intrusi sunt, ad malorum cumulum multa insuper addiderunt. Hinc illa in Formosum Papam atrox sententia, quòd à Portuensi Episcopatu in sedem Apostolicam translatus esset. Tunc ejus cadaver projectum in Tiberim à Stephano VI. & quanquam Stephani acta Joannes IX. rescinderat, Sergius tamen Scotius Episcopos omnes à Formoso ordinatos item presbyteros, sive ab illis Episcopis, sive ab ipso Formoso ordinatos, aut abjiciebat, aut de novo ordinabat. Quo tempore ordinationes, *exordinationes ac superordinationes* contigerunt eæ, quas (a) Auxilius eorum temporum egregius Presbyter deploravit.

Is igitur propter Formosi causam, cùm à Sergio III. exordinatus esset, in ministerio stetit; aliisque eâdem causâ dejectis, ut starent, autor fuit, eâ vel maximè causâ, (b) quod si omnis ordinatio à Formoso profecta cassa esset, Italiæ regiones longè latèque *jam circiter viginti annos absque Christianâ Religione, absque Sacerdotio*, absque sacramentis vixerint.

His aliisque de causis jussus à Sergio sub excommunicationis pœnâ, Sacerdotali ministerio abstinere, edito libro, *de sacris ordinationibus*, ac posteà (c) Dialogo, qui inscribitur: *Infensor & Defensor*; respondit quòd Pastoribus injusta jubentibus obediendum non esset; quòd excommunicatio ejus rei causâ lata nulla haberetur; quòd aliud sunt *Pontificales sedes, aliud præsidentes*; (d) *quòd honor & dignitas uniuscujusque sedis regulariter observanda sunt*: (e) *præsidentes autem si deviaverint, per devia sequendi non sunt, hoc est, si contra fidem, vel Catholicam Religionem jubere cœperunt*. En quod Romano Pontifici exprobraret: addebat non observandam excommunicationem eam, quæ ad committendum facinus pertineret: usque adeò fieri potest, ut quis ad facinus à Romano Pontifice etiam sub excommunicationis pœnâ adigatur. Concludebat verò sic, suo & Sociorum suorum nomine: (f) *Ideoque in sacro ordine*,

(a) *Aux.* de Sac. L. 1. c. 28. Bibl. Max. T. 17. (b) Ep. ad Leo. Nol. Episc. ibid. (c) Dial. infens. & defens. de sacr. ord. c. 34. Dial. c. 14. (d) Lib. de Sacr. ordin. c. 34. (e) Ibid. c. 35. Dial. c. 14. 15. 16. 17. 18. (f) L. de Sac. ord. c. 40. Dial. c. 29. 30.

dine, quo consecrati sumus permanentes, præstolamur universalis Concilii æquissimum examen. Quin etiam illud Concilium non à Pontifice, qui omnia conturbaret, sed ab Imperatore expectabat: adeò in Ecclesiâ Romanâ intestinis discordiis laborante, nihil erat opis: ac dum Synodus, consentientibus Episcopis, cogeretur, ipse à Sergio habitus Communionis expers, Ecclesiæ Catholicæ eique connexæ Romanæ Ecclesiæ ac Sedis Apostolicæ communione gaudebat.

Auxilium Presbyterum (a) Sigebertus primùm, atque ipse Baronius (b) honorificè memoravit: & Baronius quidem ait, hæc quæ Auxilius deploravit, *perpetrata ab invasoribus & intrusis in Apostolicam Sedem, Pontificis nomen usurpantibus.* Verùm Auxilius non ita se tuetur; neque respondet Sergium illegitimum Pontificem à se impunè contemni; sed recurrit ad ea quæ veris Pontificibus prava jubentibus obtemperare vetarent. Quo certum omninò est, adversùs Pontificem pro vero ac legitimo habitum, sed potestate in Ecclesiæ perniciem usum, universalis Synodi opem imploratam, cùm nullum aliud præsidium superesset.

At enim, inquies, extraordinaria hæc, neque in exemplum trahenda; quæ nos ultrò confitemur. Illud autem volumus, gravissimos divino judicio multos incidisse casus, quibus Ecclesiæ Romanæ oppressæ ac laboranti, nihil præsidii, nisi in Ecclesiæ Catholicæ toto orbe diffusæ, auctoritate superesset.

Ac fateamur necesse est talia contigisse, (c) cùm Joannes XII. flagitiosissimus Pontifex ab Othone Imperatore, Concilio congregato, depositus est, & Leo VIII. substitutus. Baronio facilè concedimus illegitimum illud fuisse judicium. Interim pars orbis maxima, Joannem ejusque successores aversabatur; Leoni ejusque successoribus adhærebat. Bonâ profectò fide ac sub incerto, imò nullo Pontifice, haud minùs Christo ejusque Ecclesiæ conjuncti vivebant.

Quæ mala Ecclesiæ incubuere graviùs in longo illo schismate inter Urbanum VI. & Clementem VII. eorumque successores. Quo in schismate, ubi locorum esset Sedes Apostolica per quadraginta annos multi viri boni sanctique nesciebant, nullusque sedebat Romanus Pontifex; siquidem illud Bellarmini valet: *Pontifex dubius, Pontifex nullus.* Quibus turbis Sedes Apostolica nonnisi auctoritate Ecclesiæ Catholicæ, ultrò in Pisanam Synodum confluentis, emergere potuit. Atque interim Christus hæc duo demonstravit: primùm Ecclesiam Romanam occulto judicio in ea incommoda turbasque labi posse, unde se ipsa extricare non possit, & ab Ecclesiæ Catholicæ auctoritate pendeat: tum illud sub dubio ac fluctuante, imò sub nullo ac falso Pontifice, certam remanere, longo etiam tempore Ecclesiæ Catholicæ non modò unitatem, sed etiam auctoritatem, quâ rebus necessariis consulatur.

(a) Sigeb. L. de script. c. 112. (b) Baron. T. X. (c) Baron. T. X. ad an. 853 & seq.

CAPUT XXXII.

Ex his ostenditur, etsi quis Romanus Pontifex falsa definiat, Catholicam tamen Ecclesiam sedemque Apostolicam manere suo pondere constitutam.

His convincuntur ii qui Ecclesiam Catholicam statim interituram putant,

tant, si quis Romanus Pontifex falsa definiat tanquam una ea res sit quam Ecclesiæ Catholicæ auctoritas supplere non possit. Atqui alia quæ memoravimus, cogitanda erant. Nempe certum est Romanum Pontificem à Deo esse positum qui Catholicæ societatis communionisque esset vinculum. Stat semper invictum illud (a) Optati de Romano Pontifice: *cum quo nobis totus orbis unitatis in societate concordat*; Et illud (b) Hieronymi ad Damasum: *qui tecum non colligit, spargit*; Et illud Cypriani, illud Ambrosii, illud omnium, ut cum Episcopo Romano, id est, cum Ecclesiâ Catholicâ communicemus. Atque hinc etiam valet illud; absque Romano Pontifice non colligi Synodos. Quippe quo duce Ecclesiæ uniri, conjungique debeant: hæc à Christo instituta, hæc in ævum duratura sunt. Neque eò seciùs, Deo permittente, ea interdum eveniunt, quibus viri boni Sanctique Pontificiæ communionis exsortes manere debeant; ut Auxilio Presbytero contigisse vidimus, ne fateri cogeretur, cessasse in Italiâ per viginti annos legitimum Sacerdotium legitimâmque sacrorum administrationem. Quid in illo schismate, cùm inter duos, tresve Pontifices, viri boni, ipsáque Ecclesia fluctuaret; & à duobus delusa, ab utriusque se obedientiâ subtraheret? An abrupta erat illa tessera Christianæ fraternitatis, in Romani Pontificis communione à Christo constituta? Absit. Ad eam enim in integrum resarciendam votis omnibus anhelabant; Romano Pontifici, si non actu ac re ipsâ, tamen animo, affectu, voluntate conjungebantur. Interim Ecclesiæ Catholicæ, quod sæpe dicendum est, eique connexæ sedis Apostolicæ communione gaudebant. Et cùm omnino Synodo opus esset, Romani Pontificis ad eam colligendam officium. Ecclesiæ Catholicæ, hoc est, Spiritûs Sancti; supplevit auctoritas. An ergo officium confirmandi in fide fratres, si casus occurrat, eadem Ecclesia supplere non possit? Absit. Certè infandi illius ac diuturnissimi schismatis tempore fœdæ hæreses, Wiclefi, Hussique totâ Ecclesiâ vulgabantur; quibus interim certa Ecclesiæ Catholicæ auctoritas resistebat; adversúsque eos multa sunt edita ejusdem Ecclesiæ decreta gravissima, quibus Catholici firmabantur, hæretici profligabantur. Quin ipsi hæretici nihilo seciùs in sedis Apostolicæ Ecclesiæque Romanæ verba fidemque adacti sunt, & ad illam petram æquè allisi, ac si Romana sedes suo præside frueretur. Nec mirum; neque enim Romana sedes aut fides in vacatione interit, neque interitura est, etiamsi graviora ac diuturniora impedimenta contigerint. Cur ergo eò magis aut sedes Apostolica, aut Catholica Ecclesia collabatur, si quis Romanus Pontifex falsa definiat: nempe in uno hoc casu deficiet Ecclesiam ille à Christo datus, ut in ea maneret Spiritus. Nulla erit, super quæ succurrat, aut Synodum colligat, auctoritas. Quid si Romanus Pontifex hæresim non jam definitione sanciat, sed tamen prædicet? Quid si sit apertè jam obstinatèque hæreticus? Quid si simoniacus? Quid si schismaticus? Quid si contumaciæ nomine meritò deponendus? Quid si bonos viros à sua communione depellat? Quid si mente captus? Quid si detentus? Quid si ea tam multa contingant, propter quæ ei necessariò obsistatur? Hæc enim partim evenisse, partim evenire potuisse omnes confitentur. Quid dicam de Marcellino, quem thurificâsse multi crediderunt. Quid de illâ,

(a) Optat. (b) Hier.

illâ, quam adversùs eum collectam memorant, Sinuessanâ Synodo trecentorum Episcoporum? Falsane, an vera sit, nihil hîc nostrâ refert, veram certè esse ipsâ rei summâ defendit (a) Baronius. Veram eam esse plerique Canonistæ per trecentos annos existimârunt; eoque exemplo pro certo habuerunt, quibusdam in causis Synodum ultrò convenire posse, non quidem ad judicandum, sed ad convincendum atque increpandum Romanum Pontificem, ut saltem pudore victus abdicare cogatur. At enim, inquiunt, causæ eæ sunt necessariæ cur Synodus fiat, etiam invito Romano Pontifice, tanquam ulla causa magis necessaria sit, quàm læsæ fidei; aut adversùs Romanum Pontificem valeat Ecclesia, si hæresim prædicârit, inermis verò atque omni præsidio destituta jaceat, si certas formulas aut solemnitates adhibeat; quo quid absurdius? Et tamen quandoquidem in eo causa stat, jam exempla afferenda sunt, atque infirmiores animi ipsâ experientiâ confirmandi, ne quid fidei metuant, si quis Romanus Pontifex, quod absit, officio desit.

CAPUT XXXIII.

Lapsus Romanorum Pontificum nihil Ecclesiæ, nihil fidei, nihil Sedi Apostolicæ nocuerunt: Liberius ordine temporum primus recensetur.

Hic necessariò repetendi sunt Romanorum Pontificum in causis fidei pertractandis, non modò cunctationes periculosæ interdum, sed etiam lapsus. Etsi enim animus refugit commemorare ea, quibus imbecilles animi commoveri soleant, tamen hæc me spes sustentat, fidei omnia profectura, cùm evidens futurum sit, Romanis quoque Pontificibus, in injuncto officio confirmandi fratres deficientibus, tamen illud officium haud minùs postea viguisse, haud minùs immotam perstitisse Ecclesiam Catholicam, eique conjunctam Sedem Apostolicam, ac Romanam fidem.

Hîc primo loco occurrit Liberius: Neque verò animus est tractare quæstionem de Sirmiensibus formulis: quâ in controversiâ doctissimi quique dubitare se potiùs quàm certi aliquid tenere se fateantur. Nos in eam sententiam propendemus, ut Liberius ei formulæ subscripserit, quæ esset omnium maximè innocua. Hæc interim certa (b) sunt; pessimè fecisse Liberium, qui cùm Arianorum artes fraudésque nôsset, ei fidei subscriberet, quâ Christus consubstantialis ejusdémque cum Patre substantiæ taceretur. Illud enim erat initæ cum Hæreticis consensionis indicium ac tessera: atque adeò per Liberii subscriptionem Ariani id obtinebant, quo Nicænam infringerent & infirmarent fidem. Quare Liberius nec ipse dubitavit, datis fœdissimis ac miserabilibus Litteris, cum omnibus Arianis communicare, atque à sua & Ecclesiæ Romanæ communione segregare Athanasium, cum quo communicâsse pars Ecclesiasticæ atque Catholicæ communionis habebatur. Hæc à Liberio perpetrata satis amplam causam dederunt, cur ei hæc agenti Anathema ab (c) Hilario diceretur; cur ille ab (d) Hieronymo & aliis in hæresim subscripsisse memora-

Pp

(a) Baronius.

(b) *Baron.* T. 3. ad ann. 357. n. 30. & seq. (c) Hilar. (d) *Hieron.* in Chron. idem de script. Eccles. in Fortunatiano.

moraretur. Quo etiam factum est, ut à Romanis haud aliter reciperetur, quàm ut qui fidem prodidisset, ac se Arianâ communione maculâsset, Hæreticisque per omnia communicâsset, exceptâ rebaptisationis infamiâ, ut in vitis (a) Romanorum Pontificum disertè scriptum legimus.

Neque omittendum illud quod est gravissimum, Liberium, postquam Arianorum communione pollutus Romam rediit, à maximâ Cleri & Populi Romani parte rejectum, Sanctum Damasum gravissimum eâ tempestate Ecclesiæ Romanæ Presbyterum, ac posteà Liberii successorem, præ cæteris ab ejus communione abhorruisse, ac Felici in ejus exulantis locum substituto adhæsisse; quod hîc vice versâ Catholicam Ecclesiam contra Constantium tueretur. (b) Hinc *ab eo die*, quo scilicet, Liberius in urbem ingressus est, *fuisse persecutionem maximam in Clero, ita ut intra Ecclesiam Presbyteri & Clerici complures necarentur, & martyrio coronarentur*; ipse etiam (c) Felix pro confessione fidei moreretur, ac Martyrum numero haberetur. Hæc in vitis Romanorum Pontificum scripta recipit (d) Baronius; quibus profectò rebus Liberius non confirmabat, quam potiùs omni ope infringebat fidem.

CAPUT XXXIV.

Eusebii Romani Presbyteri ac Martyris acta referuntur.

TUnc Eusebius Romanus Presbyter martyrium passus est, cujus memoriam XIV. Augusti cum Ecclesiâ Romanâ agimus, quo die in Martyrologio Romano celebratur.

(a) Vit. Ro. Pont. in Liber. (b) Vitæ Rom. Pont. in Liberio (c) Ibid. (d) Bar. T. III. ad ann. 357. n. 45.

Hujus acta (e) Baronius in Annalibus paucis refert. In notis ad Martyrologii diem 14. Augusti remittit ad Boninum Mombritium Mediolanensem, ex quo ejusdem Eusebii uberiora acta promamus.

Sed quandoquidem Mombritius in paucorum est manibus, non pigebit antiqua Sancti Eusebii acta memorare, prout ea ex illustrissimi Archiepiscopi Rhemensis excuso codice diligenter exscripsimus. Is igitur sic habet tomo primo paginâ 515.

Tempore quo Liberius de exilio revocatus fuerat à Constantio Augusto Hæretico, in eodem tamen dogmate, ut non baptizaret populum, sed una communione contaminaret plebem. Eusebius verò Presbyter urbis Romæ cœpit declarare Liberium Hæreticum & amicum Constantii. Profectò cùm multi in sancta confessione & Catholica vitarent communionem Liberii, per Eusebii Presbyteri doctrinam occupantur Ecclesiæ à Liberio; ejicitur Felix de Episcopatu; subrogatur Liberius; tenetur Eusebius Presbyter, quia in domo suâ, quam ipse construxerat, populum congregaret, & quia plebem sanctam exhortabatur; tunc Constantius Imperator aggreditur cum Liberio Eusebium Presbyterum, dicens: tu solus Christianus es in urbe Roma. Eusebius Presbyter respondit: Sic confidimus in Domino, quia fideles nos inveniet Christus, sicut & baptizati sumus, & per benedictionem quam à beato Julio suscepimus. Liberius dixit: nos cujus fungimur vice; nonne Julii antecessoris nostri? Eusebius Presbyter dixit: Sic perseverâsses in fide, quam in persecutione primò tenere visus fueras. Liberius dixit, præsente Augusto: tam contumacem me existimas? Eusebius dixit; Res ipsa te docet & declarat. Impe-

(e) To. 3. ibid.

Imperator Constantius dixit: & quid est inter Fdem & Fiidem? Eusebius Presbyter respondit; quantùm ad nos peccatores, integrè tenentes fuimus? Quantùm ad vos, insania Diaboli & invidia superstitionis vestræ, ut Felicem Episcopum quem vos timuistis. * *Catholicum & Dominum Jesum-Christum invocantem, purum Sacerdotem ab omnibus declaratum, in damnationis causam exilio direxistis; qui tamen in prædiolo suo orationibus vacat; & quidem jussu tuo Christianis occisionem & necem præcepisti inferri, maximè Clericis, Presbyteris & Diaconis. Tunc iratus Constantius sub rogatu Liberii includit Eusebium Presbyterum in quodam cubiculo domûs suæ, quod humile erat, in latitudine pedes quatuor: & ibi multis diebus in oratione constanter perseverans, inclusus tamen post menses septem dormitionem accepit, 19. Calendas Septembris:* „ Cujus corpus collegerunt Gregorius „ & Orosius Presbyteri, & parentes „ ejus, & sepelierunt in cryptâ juxta „ corpus beati Xisti Martyris & Episco„ pi in viâ Appiâ, in Cœmeterio Callix„ ti; ubi & titulum ipsius scribentes, „ posuerunt pro commemoratione ejus: „ *Eusebio homini Dei.* In eodem tem„ pore auditum est à Constantio Impe„ ratore, quòd Gregorius & Orosius „ Presbyteri collegissent corpus Eusebii „ Presbyteri, & in eâdem cryptâ vivum „ præcepit includi Gregorium. Tunc „ Orosius Presbyter, collegit semivivum „ beatum Gregorium nocte occultè prop„ ter Constantium Augustum, & emis„ so spiritu sepelivit eum juxta corpus „ Sancti Eusebii Presbyteri; qui etiam „ Orosius hæc gesta scripsit. Ab eo„ dem die intra Ecclesias jussu Constan„ tii Imperatoris, quisquis inventus fuis„ set non sic confiteri & participare, „ sicut Liberius, indiscussus gladio pu„ niretur; in plateis, & vicis, & „ in Ecclesiis, sive in Balneis gladio „ trucidabantur, persequente Constan„ tio Christianos unà cum Liberio. „ Mortuo autem Liberio, levatur Da„ masus qui voce publicâ damnavit Li„ berium, factâ Synodo cum Episco„ pis viginti octo, & Presbyteris viginti „ quinque & cessavit persecutio; non „ tamen multum tempus, donante Do„ mino Jesu-Christo, qui vivit & reg„ nat in sæcula sæculorum. *Amen.*

* In Edit. Baluz. quem vos non tacuistis.

Huc usque acta; ubi innatâ simplicitate ipsa se prodit antiquitas; & quibus ejus generis actorum aliquis inest gustus, hoc sapiunt. Tum Usuardus Monachus, & Ado Viennensis hæc acta viderunt, ex quorum quippè verbis, brevem illam, quam suis Martyrologiis inserant, Sancti Eusebii contexunt historiam. Cæterùm id quod hîc de Damaso in fine actorum scriptum est, quòd voce publicâ damnavit Liberium, factâ Synodo, ad Damasi Pontificatum referendum non est: pridem enim Liberius resipuerat; sed hæc fecit Damasus tum Presbyter, ac deficiente Liberio Synodum fieri procuravit; innuuntque obiter acta, eum qui hæc fecerit, meritò Liberio subrogatum fuisse.

Quod autem in his actis, ut & in vitâ Liberii scriptum est, de rebaptizatione ab Arianis factâ, non debet movere doctos; qui apud (a) Ambrosium de Auxentio legerint: *Cur igitur rebaptizandos Auxentius fideles populos putat, baptizatos in nomine Trinitatis, cùm Apostolus dicat; una fides, unum baptisma.* Hoc igitur Liberius reservavit, ne Romani rebaptizari cogerentur. Quid autem egerit; quàm

(a) Lib. V. Ep. 32.

quàm à rectæ fidei defensione defecerit, quam persecutionem moverit adversùs fratres, quos confirmare in fide jubebatur, satis patet ex actis; nunc quid ad hoc respondeant audiamus. *

CAPUT

* Singularem operam posuisse videtur Autor illustrissimus, in hac elucidanda vita Eusebii Presbyteri Romani, quam totam ferè ex Bonino Mombritio descripsit. Recudit hanc ad quatuor vetustissimos codices manuscriptos recensitam & emendatam, vir de Litteris, dum viveret, optimè meritus Stephanus Baluzius Miscellaneorum Tomo II. pag. 141. atque (a) in notis continere res scitu dignissimas, quarum nulla est mentio in Annalibus Ecclesiasticis quibus utique illustrandis non minùs quàm Præsul noster illustrissimus utilem fore credidit. Summa narrationis hausta est, ut fine legitur, ex Commentariis Orosii Presbyteri, ipsius Eusebii sodalis & consanguinei. Is enim postquam tam ipsi quàm Gregorio persecutionis socio justa reddidit, (b) *hæc gesta conscripsisse* dicitur. Quæ circa Justiniani Imperium, eam in formam redacta sunt, qua hîc habentur ab alio Autore & fortè eo qui gesta Pontificalia eodem ferè tempore compilavit, adeò similis apparet in utroque opere styli sermonisque facies. Hinc Præsul illustrissimus, hæc ipsa quæ edit acta potissimum ab antiquitate, quæ sua se simplicitate prodit, nec minùs à domestica traditione ipsius Ecclesiæ Romanæ, in qua res tota gesta est, & sic descripta, commendat, quamplurium jam sæculorum intercapedine firmatam & comprobatam nono demum sæculo per totum orbem in Martyrologiis suis promulgârunt Usuardus Monachus, & Ado Viennensis. Cùm tamen hæc, qualia nunc habemus acta, non sint ipsum opus primigenium Orosii, vexata sunt his ultimis temporibus & ab anno præsertim 1704. (c) multis criticorum tricis, quarum unam, aut alteram prævidit Autor illustrissimus & expeditè solvit, ubi explicat ea quæ vel de rebaptizatione ab Arianis proposita, vel de Synodo, quæ publica voce damnavit Liberium, in his actis habentur.

Duo nihilominùs vel fortè etiam tria, quæ objecta ante mortem videre vix potuit, intacta reliquit, quibus nunc potissimum adversùs hanc vitam insurgunt, eamque vim habere volunt ut omnem illi autoritatem adimant, hîc utique ad plenam confirmationem hujus & sequentis capitis discutienda & resolvenda, ne silentii præjudicio oppressa magis, quàm pro merito suo contempta & reprobata adversariis videantur.

Id verò tanquam palmare & præcipuum cæteris præponere solent quod in hac vita legatur, Eusebium, in urbe Roma, adstante Liberio, post suum ab exilio reditum, congressum esse præsentem, cum præsente Constantio: aiunt enim id apertè pugnare (d) cum historia publica, ex qua satis constat egressum Roma Constantium anno 357. quarto kalendas Junias, dum adhuc in Thracia Liberius exularet, nunquam posteà pedem in urbem retulisse revocato Liberio, sed quidquid in ea re difficultatis inest, ipsi solvere solent qui objiciunt, ubi de narratione Theodoreti circa res gestas (e) in ordinatione Ambrosii Episcopi Mediolanensis agitur. Apertè enim huic interponit contra scriptorum cæterorum fidem præsentiam Valentiniani senioris Augusti, multáque mandâsse refert & cum Episcopis interlocutum esse quasi Mediolani degentem quem ex Ammiano (f) constat apud Treviros aut certè alicubi in Rheni vicinia tunc hyemem egisse. Nec tamen ideò (g) critici nostri volunt Theodoretum statim omni autoritate spoliandum esse, imò nec totam hanc ejus narrationem rejiciunt, quàm verè profecta, ab Imperatore mandata, & responsa verè ab Episcopis edita, continere non dubitant, sed cùm harum rerum minimè testis oculatus; aut etiam Autor primigenius fuerit Theodoretus, haud alienum à vero existimant, subjectos illi Commentarios fuisse, in quibus, hæc tam mandata quàm responsa, verbis, ut non rarò fit, quibusdam ancipitis ambiguæque potestatis expressa essent, quorum diverso sensu deceptus, rescripta incautiùs immutârit in sermones & perlata per veredarios mandata, quasi præsentis imperia sit interpretatus; maximè cùm sciret Imperatores in Occidente degentes, ipsumque etiam Valentinianum sæpiùs Mediolani egisse. Ita sanè hîc explicanda veniunt, quæ de Constantio in his Eusebii nostri gestis habentur, & ab Orosio primigenio scriptore aliter expressa non dubitamus, quanquam verbis haud ita perspicuis, ut non facilè potuerint post duo plus minùsve sæcula, ab Autore minùs cauto aut in antiqua historia non satis versato, in eum sensum abripi qui nunc criticos nostros moratur, absque ullo tamen autoritatis aut sinceritatis detrimento quoad cætera, quæ nec ita facilè simili obnoxia errori nec similiter quoque aliorum testimonio redargui videmus.

Quod-

(a) BALUZ. *Miscel.* Tom. II. in notis pag. 497. (b) Ibidem *in corpore*, *Operis*, pag. 142. (c) Vide *Tillemontii Commentarios in Hist. Eccl.* Tom. VI. *de Hæresi Ariana*, Cap. 75. pag. 418. & in not. pag. 676.

(d) *Ammian. Marc.* Lib. XVI. p. 72. (e) THEOD. *Hist. Eccl.* Lib. IV. Cap. VI. Edit. *Sirm.* Tom. III. pag. 666. (f) *Ammian.* Lib. XXX. p. 418. (g) Vide *Tillemont.* Tom. X. *in vitam Ambros.* not. 4. pag. 731.

CAPUT XXXV.

Adversariorum effigia præcluduntur : nostra argumenta firmantur.

PRimùm quidem aiunt, ad hæc misera & infanda, vi adactum Liberium, tædio scilicet victum exilii, ut scribit Hieronymus. Id ipsius Liberii, quæ supersunt miserabiles testantur Litteræ : satis enim constat, etsi districtos gladios non legimus, tamen intentatos necis metus. Sed nihil magis infregit Liberium, quàm prava cupido tantæ recuperandæ Sedis, quod etiam (a) Baronius confitetur, verèque memoravit eam fuisse Dalilam, quæ hunc Samsonem corrupérit. Utcumque est, si verba Christi, dicentis : *Rogavi pro te*, omninò eò pertinent,

(a) *Bar.* Tom. III. ad ann. 347. N. 23.

Quod enim opponunt secundo loco apud alios non legi quòd Liberius Catholicam fidem negaverit, aut insectatus sit, multò minùs quòd persecutio extincta cum ejus Autore Constantio, modico tantùm tempore cessaverit, quæ nonnisi post annos, ut minimum, viginti quatuor sub Justina Valentiniani Regis pueri matre recruduit, quoad omnes & singulas partes falsum esse evidenter apparet. Et de negatione quidem Liberii testis vel unus, operis historici fragmento Sexto sufficiet Hilarius. Illic enim pluribus diversisque modis ingeminat (a) Perfidiam apud Sirmium descriptam & Liberio Papæ Beroeæ à Demophilo expositam, ab ipsomet Liberio tandem dictam esse Catholicam, & simul eundem propter hanc ipsam prævaricationem apostatam appellare non dubitat, his ferventissimis verbis erumpente zelo quem tanta fidei Catholicæ illata à Pontifice injuria accenderat. *Hæc est perfidia Ariana, hic ego notavi, non Apostata.* Cæteri verò scriptores modò cum (b) Athanasio Liberii *prius in hæresim odium* commemorant; quod posteriùs evanuisset modò cum (c) Hieronymo & Auxilio, *ad subscriptionem Hæreseos* devenisse, vel tandem apertè (d) *hæresi Arianæ subscripsisse* quantumvis præmissa (si quid in illo solatii inest) lamentabili deploratione significârit. Quæ sanè innuunt fidem Catholicam à Liberio saltem exteriùs desertam & abnegatam fuisse. Apostata enim, quod Græcum nomen est, Latinè defectorem significat, nec tribui solet nisi iis qui à fide descivisse, eamque publicè deseruisse videntur. Hæreticus verò eodem jure censetur, qui alicujus temporalis commodi, & maximè gloriæ principatûsque sui gratia, falsas ac novas opiniones vel gignit, vel sequitur, vel certè videri vult sequi externa & publica professione, cum eis qui genuerunt aut sequuntur. Quod ipsum negationem externam planè conjunctam habet. Unde & hoc nomen in Liberii lapsum verè propriéque cadere toto ferè capite sequenti invictè demonstrat Autor illustrissimus. Quod spectat verò ad persecutionem, præter quam quod huic aperta testimonia perhibentur in gestis Pontificalibus Felicis & Liberii (e) Sozomenus quoque refert *Liberio suos, usque adeò addictos fuisse, ut ejus causâ gravissimam seditionem excitaverint, & ad cædes usque proruperint*, sed clarissimè omnium Hieronymus (f) in Chronico, ideò cum Felice ejectos Clericos memorat, *quòd Liberius tædio victus exilii & in hæreticam pravitatem subscribens Romam quasi victor intraverat.* Quibus in verbis apparet verúmque pariter junctum, id est, eam fidei negationem quam necessariò importat : *Hæreticæ pravitatis subscriptio & victoriam*, utique non sine vi & pugna aliqua cum æmulis qui per illam victoriam, *ejecti* dicuntur. Et hæc est persecutio peculiaris urbi Romæ quam describunt acta Eusebii, non illa generalis quæ toto ferè tempore Constantii diversis variata temperamentis, Ecclesiis omnibus aliquando sæviùs, aliquando etiam remissiùs incubuit. Et illam quidem localem, urbique Romæ & propriam acta nostra cessasse volunt, sive post Eusebii mortem, sive quod magis series demonstrat, post Synodum, Autore Damaso, qui posteà Pontifex fuit, in Liberium congregatam, etsi *non ad multum tempus*, id est, ad exitum usque Concilii Ariminensis. Nec enim mirum est Liberium cui tanta constantia omnes resisterent intellexisse tandem viam à se insisti, quæ res suas in odium, invidiámque maximam deduceret. Tum aliæ subinde causæ intervenisse videntur. Jam enim omissis prima & altera Formula Sirmiensi, quarum alterutri Liberius subscripserat, & hactenùs subscribi ab omnibus voluerat, tertia in nova Synodo Sirmiensi parabatur & propter acti disputationem de majoribus Conciliis Arimini in Occidente & Seleuciæ in Oriente celebrandis agitabantur consilia, quorum expectatio suspensos omnium detinebat animos. Unde per illud intervallum incerto

(a) *Hilar.* Edit. Bened. p. 1339. & 1340. (b) Athan. in *Epist. ad solit.* p. 837. (c) Hieron. *vir illustr.* C. XCVII. (d) Auxilius *de Sacris ordinat.* C.

(f) *Sozom.* Lib. IV. C. XV. (g) Hier. *in Chron.*

tinent, ut Petri successor nunquam fidei desit, nusquam officio confirmandi fratres, Liberium haud minùs ab ipso metu tactum esse oportebat, quàm à cæteris pravis cupiditatibus. Quis enim non videat, id promisisse Petro Christum,

incerto futurorum Liberio facilè Ecclesia respirare potuit. Post Ariminense verò Concilium, si Socrati Sozomenóque credimus: (a) *Constantius Ursatio ac Valenti, eorúmque asseclis quidvis contra Ecclesias agendi liberam potestatem dedit, & expositionem fidei quæ lecta fuerat Arimini ad Ecclesias Italiæ mitti jussit; mandans, ut quicumque subscribere ei nollent, pellerentur Ecclesiis, & in eorum locum alii constituerentur.* Et sic renovata est persecutio, quæ vix integro anno quieverat, adeòque non minùs in hoc tertio, quàm in duobus aliis acta nostra cum cæteris scriptoribus consentiunt. nec veritatem exaggerant dum Liberii sive hæresim, sive persecutionem describunt; siquidem stant intra id quod poscit argumenti necessitas, nec persecutionis hujus amplificandæ studio terminos ejus ultra modum fidémque gestorum publicam protendunt, ne quis jam hæc conficta ad suggillationem Romanorum Pontificum, ut & ad Historiæ ludibrium ulteriùs effutiat.

Quod si qui tandem alii sunt, ut planè inter adversarios esse nonnulli dicuntur qui illud ultimum urgeant, quidquid de veritate aut diuturnitate hujus persecutionis statuatur, eâ saltem Martyres aut Confessores, Eusebium & socios fieri non potuisse, qui, ut hæc ipsa vita testatur, sequerentur partes Felicis Pseudo-Pontificis quem cum suis omnibus, tam Marcellinus Presbyter, in præfatione precum ad Theodosium, quàm Hieronymus in Chronico, & magnus Athanasius, in Epistola ad solitarios perjurii, non minùs quàm Schismatis crimine infamatum reliquerunt, pari facilitate reponimus in quamcumque partem super hac disputatione concedamus, non ideò purgatum iri Liberium à crimine, quo propter impiam subscriptionem Hæreticus & amicitia Constantii pollutus jactabatur ab Eusebio, quo fit ut ad rem ipsam quam unicè per hæc acta comprobatam volumus, tota hæc objectio minimè pertineat. 2. Neque hoc Schisma, si satis constet, fraudi jam esse posse Eusebio, aut sanctitatis ac confessionis ejus famam obscurare quæ jam à tot sæculis constanti Universalis Ecclesiæ traditione nititur, nec alioquin absimili multùm exemplo in ipsâ Ecclesiâ Romanâ fulcitur. Colit hæc enim pridie kalendas Junii Paschasium Diaconum, de quo refert in Dialogis Sanctus Gregorius Magnus, (b) *quod in contentione simili*, quæ sub finem quinti sæculi Symmachum inter & Laurentium, *inardescente zelo fidelium commota est, in parte Laurentii, omnium licèt unanimitate superatus, ad mortem usque permansit, & tamen statim à morte miraculis claruit, Dæmoniacúmque sanavit, interim quidem ad tempus aliquod detentus in pœnâ: quia ignorantiæ errore peccaverat, sed ab eo peccato ob eleemosynarum largitatem brevi purgatus & liberatus*, ut tandem revelatum fuisse Germano, Capuano Antistiti, narrat Gregorius. Sanè & in Eusebio nostro, posito Felicis Schismate, quemcumque nævum tandem ex eo contraxerit, cùm non ex malo animo ortum haberet, zelo fidei Catholicæ coopertum; & vel in hac vita, passionis falce, vel in altera quavis aliâ brevi pœnâ purgatum fuisse, Ecclesia ex ejus miraculis, aut aliis sanctitatis indiciis facilè edoceri potuit. 3. Etsi Martyres & Confessores in vero & propriè dicto Schismate minimè reperiri posse fateamur, de hoc tamen Felicis Schismate non ita constare, ex novis veteribusque Ecclesiæ monumentis facilè probare possumus.

Et quidem Antonius Pagius ex ordine Minorum Autor ingentis eximiique operis quod (c) critica in Annales Baronii dicitur ad annum 355. re maturè perpensâ, utramque opinionem suos Patronos habere ait, suásque rationes, vixque certum aliquid de hac controversiâ dici posse, & inter Felicis adversarios celebris præ cæteris Christianus Lupus (d) qui hinc potissimum causam ipsius abjectam à se causatur quòd Liberius nec à Deo, nec ab homine degradatus fuerit. nihilominùs nodosam quæstionem ait in qua stent pro Felice, jam à multis sæculis omnes penè Romanæ Ecclesiæ libri; qui eum Pontificem ac Martyrem exprimunt & novissimè inventa sub Gregorii XIII. Pontificatu Sarcophagi inscriptio, quæ hæc firmanda & custodienda in Romano Martyrologio persuasit. Quæ utique liberum unicuique de eâ re judicium permittunt, satisque significant nemini pro utraque parte testimonia aut argumenta esse defutura. Et manifestè res ita se habet. Marcellini enim Presbyteri, qui maximè contra Felicem producitur in recitandis factis externis, quæ suo tempore contigerant & Roma cum ipso suis oculis viderat nullatenùs autoritatem rejici posse facilè confitemur, judicium tamen ob sectam Luciferianam, cui nomen dederat, ubi præsertim de crimine, aut accusatione aliquâ in adversarios ejus sectæ

(a) *Socr.* Lib. II. C. XXXVII. *Sozom.* Lib. IV. Cap. XIX. (b) *Greg. Magn. Dial.* Lib. IV. Cap. II. Tom. II. *Edit. Bened.* pag. 444.

(c) *Pagi. Crit.* Tom. I. pag. 452. (d) *Lup. Decret. & Can.* Tom. IV. pag. 795.

Christum, ne ullà animi infirmitate vinceretur? Quo loco si metum excipimus, nimium stultè in re tantâ ludimus. Atque hoc animi robur ad Petri succcessores manâsse oporteat, siquidem.

fectæ agitur, suspectum sæpiùs habere cogimur, & audaciorem sin minùs in pervertenda factorum substantia, in addendis nihilominùs, aut detrahendis, vel certè dissimulandis pro anticipata opinione circumstantiis, non raro deprehendimus; imò Lupus ipse disertis verbis multa mentiri, ubi res sua postulat, non diffitetur. Athanasium & Hieronymum fide digniores non dubitamus, nec tamen mirum si in tanta confusione rerum tunc Romæ gestarum, in qua quisque ut partem, sic narrationem haberet suam, nonnisi perturbata factorum notitia in Ægyptum perveneritad Athanasium, aut ipse quo erat animo in Liberium eam antetulerit cæteris, quæ amici quondam sui honori, aut consuleret magis, aut certè minùs detraheret. Nam Hieronymus vix quidquam habet à Marcellino diversum, & si quid habet, plerisque non videtur melioris notæ, quàm quæ de Meletio & Cyrillo, ex sparsis ut plurimum inter adversarios rumoribus Chronico suo inseruit. Diversas certè narrationes de Felicis electione & ordinatione ab ipsis initiis percrebruisse & ad se pervenisse Socrates, Sozomenúsque testantur, & omninò diversa est quæ ex ipsis Archivis Ecclesiæ Romanæ si sexto saltem sæculo propagata est ab ea quæ Marcellini autoritate statuitur. Quare jam multi scriptores gravissimi, conjectam in Felicem & Sectatores Schismatis & perjurii criminationem; cujus aliæ probationes non suppetunt, aut magni ponderis esse statuunt, & quæ in contrarium extant monumenta facilè præponenda judicant. Nec tamen litem movent Marcellino de juramento quod ait, (a) *eò die quò Liberius ad exilium profectus est, à Presbyteris & Archidiacono Felice, necnon Damaso Diacono, cunctisque Ecclesiæ ordinibus, præsente pariter populo Romano, solemniter esse præstitum, quo nimirum ipsi fidem facerent, se, quandiù viveret, Pontificem alterum nullatenùs habituros.* Sed hac in re structam aiunt mala fide, tàm in Felicem quàm Clerum ejus Schismatis & perjurii calumniam, dissimulatâ gravi circumstantiâ; scilicet hoc juramentum mox solutum esse à Liberio, & consensum ab eo Felicis ordinationi accommodatum, quum Imperator, quem spes fuerat hoc juramento deterritum iri ab attentanda nova electione firmus in proposito persisteret, & extrema quæque Clero minitaretur nisi rescriptis ad hoc missis statim obtemperaret. Rem enim sic contigisse facilè se probare putant. 1. Quia sic disertè scribitur in gestis Pontificalibus, quibus antiqua Ecclesiæ Romanæ traditio consignatur: (b) *Congregatos Sacerdotes, & cum consilio eorum Liberium*, sive ut Baronius legit, *procurante Liberio, Felicem in ejus locum ordinasse.* 2. Quia eodem modo loquitur (c) Theodoretus, nec enim uspiam Felicem contra Liberium, ut Gregorium contra Athanasium *λύκον ἀντὶ ποιμένος* impositum esse dicit, *sed ordinatum eum post magnum Liberium μετὰ τὸν μέγαν Λιβέριον, non ἀντὶ*; unde Christophorsonus meritò vertit: *A Felice successum esse Liberio* quæ vox legitimam possessionem significat, tum in hoc ipso successionis actu tantùm abest ut eum perfidiæ insimulet, ut contra fidem ejus erga Liberium potissimum commendet, dum addit eum *ordinatum esse ex fidelibus ejus Diaconis τῶν Διακόνων τῆς πόλεως ἐκείνης* quod sanè non ita absolutè diceret si in Sedem ejus, nonnisi temerata fide & Sacramenti Religione proculcata conscendisset. 3. Ex ipso Marcellino constat, (d) *Damasum, sub Felice Archidiacono, Liberii Diaconum, & cum eodem profectum in exilium, postquam de itinere Romam rediit, ita Felici adhæsisse, ut ab ejus maximè Sectatoribus in locum ejus, post Liberii mortem Antistes expostulatus sit.* Unde eamdem perjurii & Schismatis notam ipsius Damasi electioni inurere non veretur; qui tamen ab (e) Ambrosio *Dei judicio, Romanæ Ecclesiæ Sacerdos electus dicitur*, & (f) ab Hieronymo, non minùs *Discipulus crucis, quàm successor piscatoris* appellatur, pro merito scilicet Sanctitatis, & austeritate morum quæ an cum Schismate & perjurio conciliari possit viderint adversarii, alii sanè ex ea tot tantisque testimoniis contestata, narrationem gestorum Pontificalium, cui Theodoretus consentit, & nullo negotio pura & legitima veriùsque electionis successio connectitur sibi potiore jure existimant præponendam. 4. Sozomenus varias relationes perpendens huic potissimum insistendum judicat, quæ Felicem (g) *quantum ad Religionem spectat*, quo nomine procul-dubio cum vera fide morum probitas continetur, *omni prorsùs reprehensione caruisse confirmat, uno illo excepto, quod etiam ante ordinationem*, cum aulicis Orientis *Episcopis*, qui tunc Constantio & hæresi æquè addicti videbantur *liberè communicaret.* Quo manifestè præter hanc unam commu-

(a) *Marcellin. Præc.* pag. 2.

(b) *Baron.* ad ann. 354. (c) THEOD. *Hist. Eccl.* Lib. II. C. XIV. *Edit. Sirm.* pag. 610. (d) *Marcel.* pag. 2. 3. & 5. (e) *Ambr.* epist. 11. (f) HIERON. Tom. V. *Edit. Bened.* ep. 14. *ad Damasum*, p. 20. (g) *Sozom.* Lib. IV. Cap. XIII.

dem omnes eos promissionis ejus hæredes esse constet. Tum & illud quærimus, si hæc Liberius non metu, sed vel imperitiâ, vel aliâ pravâ cupiditate fecisset; an ideò cessuri erant Eusebius & Damasus ac Romana Ecclesia? Imò tantò ampliùs restitissent. Fateamur ergò

communionis maculam, omnem perjurii & Schilmatis, aut alterius cujuscumque criminis accusationem exclusam esse voluit. Nec sanè aliud in Felicis ordinatione reprehendit (a) Athanasius quam quæ necessariò cum hac communione conjuncta sunt, nimirum Epicteti Centum-cellarum Episcopi, quem ejus incentorem apud Constantium fuisse significat, molitiones & artes imaginem plebis, quæ Clerum sequi noluerat, per Palatii Eunuchos reprætentatam, itemque adhibitum pro ipsa Ecclesia Palatium, denique vocatos ad rem omnem peragendam, non è vicino, ut mos erat, puros inculpatósque Pontifices, sed è longinquo demum eos, qui sibi Catascopi potiùs quam Episcopi nominandi viderentur, in quo satis patet: *Hanc communionis & ordinationis*, ut Rufinus vocat, (b) *convenientiam* ab ipso asperrimè exagitatam fuisse. interim nihil habet de Schismate & perjurio quæ revera ex his factis quantumvis certis & indubitatis colligere nunquam potuit. Quod autem addit ubi hanc claudit descriptionem: *Creatum ab hujusmodi hominibus Felicem, dignum profectò, talibus suffragatoribus fuisse*, frustram sanè & odiosam suspicionem habet, per se tamen admodum incertam quæ in Meletio, Cyrillo & aliis, qui ab his ipsis Episcopis vel ab aliis, haud certè famæ melioris ordinati sunt evidenter falsi revincitur, & aliorum testimonio coarguitur. Quæ de Felice similiter dici posse ex hac Sozomeni, aliorúmque Scriptorum sententia nemo non videt. 5. Socrates etsi Felici, dum hæc Athanasii vestigia premit aliquantò iniquior, Scriptores tamen ait: (c) *Non defuisse qui dicerent illum non solùm opinionem Arianam minimè amplexum esse, sed vi ac necessitate compulsum, ordinationem suscepisse.* Scilicet volente jam Liberio, ac descendente in sententiam Eustachii, Antiocheni Episcopi, qui pridem ab Ecclesiâ suâ fugatus ut tunc erat Liberius, omninò judicaverat non resistendum vi majori, quæ alterum sibi Episcopum substituere destinasset, quantumvis à suspectis Episcopis & ipse suspectus ordinandus esset, periculosiùs existimans si Ecclesia sine Episcopo remaneret, aut sui causa scinderetur; adeòque ut Sanctus refert Chrysostomus, (d) *vocatos omnes admonuit ne succumberent, neve aliis, quamvis ovile ingredientibus, ab ipso recederent, sed intùs manerent*, quod in Felicis gratiam in tanto Ecclesiæ discrimine eo propensiùs præstare potuit Liberius, quod pro eâ quæ hactenùs fuerat inter eos amicitiâ minimè ignoraret, id quod etiam omnes Historici memorant. (e) *Formam fidei à Nicænis Patribus expositæ, integram ab ipso inviolatámque servari*, etsi cum suspectis alioquin Episcopis communicaret quod ipsum infirmiorésque Fratres, qui illi subessent à persecutione tutiores faciebat, & simul ne Hæretici nequitiam suam exercerent impediebat, & Felicem in ipsa fide confirmabat, dum illi ipsi timendus esset Clerus in confessione fidei perseverans, à quo facilè convinci posset, si vel tantisper ab Orthodoxâ doctrinâ deflexisset. Quare quod Lupus ait Liberium nec à Deo, nec ab homine fuisse degradatum, verum quidem est, sed non ideò, ut putavit, fit causa Felicis improbabilis, quia juxta hæc testimonia, ipse se Liberius abdicasse videtur in gratiam ejus, dum ipsius ordinationi consensit, licèt tunc magna pars populi & nonnulli Clerici hæc ejus monita insuper habuerint, ut nec Antiochiæ ab omnibus paritum est Eustathio. Nec tamen ideò quis hactenùs putarit delendos è successione Episcoporum Antiochenorum Paulinum, Euphronium, Flacillum & alios, qui eam Sedem tenuerunt, priusquam Eustathius decederet, *& Dei, munere atque concessu*, ut ait Chrysostomus: (f) *Magnus Meletius adveniret qui totam massam reciperet.* His utique ipsa Felicis initia eò tutiùs & securiùs propugnantur, quòd his neque tunc, neque posteà reclamasse apud Scriptorem quemquam probatum legatur Liberius, quamdiù adversùs hæresim strenuè decertavit, & Imperatoris potentiam generosè contempsit. Post lapsum autem, exilii tædio & amore laudis humanæ tandem elicitum, spreto consensu, quem in ordinationem Felicis dederat; quum numerosioris populi & Matronarum præsertim nobilium, quæ Felici communicare abnuerant, favore fretus esset, instigante Zelotypia Sedem resumere & suum in urbem reditum vi & potentia Constantii munire statuit. Tunc verò refugientibus ab eo propter impiam pactionem & subscriptionem, vel iis maximè

(a) ATHAN. *in Ep. ad Solit.* (b) *Ruf.* Lib. I. pag. 247. (c) *Socr.* Lib. II. Cap. 37. (d) *Chrysost.* Tom. I. Or. 52. pag. 578.

(e) THEOD. *Hist.* Lib. II. C. 14. item SOCR. & SOZ. *Unde suprà.* (f) CHRYSOST. *Unde suprà*, pag. 579.

ergò Romanam fidem, Romanam Ecclesiam, non modò adversùs metum, sed adversùs omnem aliam cupiditatem potuisse consistere. Denique si vel maximè metum causari placet, quid fiet Liberio, non jam metuenti ac persecutionem

maximè qui pro pietate & justitiâ decertanti impensiùs addicti fuerant. (a) *Felicem Catholicum & Dominum Jesum Christum invocantem, purum Episcopum ab omnibus declaratum fuisse*, vita Eusebii nostri testatur. Quod facilè reducitur ad ea quæ narrat Sozomenus, Lib. IV. Hist. C. XV. (b) *Scripsisse Episcopos, qui Sirmium convenerant ad Felicem, qui tum Romanæ Ecclesiæ præsidebat, & ad Clerum ejusdem civitatis, ut Liberium susciperent, sic tamen ut ambo Apostolicam Sedem gubernarent, & simul Sacerdotio fungerentur absque ulla dissensione, & quidquid utrinque molestiæ acciderat, propter Felicis ordinationem, & absentiam Liberii oblivioni traderent; Divina autem ordinatione evenisse*, ut Felix modico tempore hujus decreti beneficio uteretur: *Atque ita Liberium solum Ecclesiam administrâsse.* At illo saltem modico & quantulocumque tempore Decretum Synodi servatum, & Felicem à Liberio ipso pro vero Pontifice agnitum non dubit..t, quod supponit etiam (c) in responsione ad Regem Magnæ Britanniæ Cardinalis Perronius, nec idoneè refellitur à Blondello, (d) iis testimoniis quæ persecutionem Felicis cum ipso ingressu Liberii in urbem conjungere videntur. Sunt enim ut plurimum compendiariæ narrationes, in quibus modicum illud tempus facilè pro nihilo computari potuit, & tamen à Marcellino, qui res distinctiùs enarrat, docemur eam persecutionem suos gradus habuisse. & aliquo tempore dum Felix dignitatem tueri voluit durâsse, undè nec rejici debet modicum pacis intervallum, quod ei prælusisse ex Sozomeno habemus, & eò redit omninò quod vita Eusebii nostri ait: (e) *Felicem tam purum & Catholicum Episcopum ab omnibus declaratum*; sed brevi contigit impatientia Liberii, qui hanc fidei purioris agnitionem in Felice ferre non poterat, & exprobrationem defectionis suæ reputabat: *Ut* (f) *notatus à Senatu vel populo Felix de urbe perpelleretur*, quasi nimirum indictam Concilii, atque etiam Imperatoris Decreto *ἀμνηστίαν* vel per se, vel per suos, violasset. Qui tamen post parum temporis redux, quod hæc absque Imperatoris consensu fierent, (g) *impulsu Clericorum suorum stationem in Basilicâ Julii indixit.* Sed illic iterum à multitudine & Proceribus Liberio addictis, *cum dedecore projectus est.* Quod non sine seditione factum ait Socrates, sed incorrectum nihilominùs mansisse: (h) *Quia Imperator tandem licèt invitus illis assensum præbuit*, nimirum si gestis Pontificalibus credimus persuasus ab Ursatio & Valente, quos Liberius projecta adulatione in Litteris, quas etiam nunc apud Hilarium habemus sibi demeruerat. Tunc cœpit illa quam eadem gesta Pontificalia memorant, atrox in Clerum persecutio, (i) *ita ut intra Ecclesiam Presbyteri, & Clerici complures necarentur*, (k) *qui utique confiteri vel participari nolebant, sicut Liberius & Eusebius in domo suâ*, quam ipse construxerat, populum docens, tentus est jussu ejusdem Liberii & per menses septem, interposita autoritate Constantii, qui jam ad omnia postulata Liberii rescribebat, multo tentatus. Felix interim *ad sua*, teste (l) Philostorgio, *se recepit*, vel, ut ait vita Eusebii nostri, *in prædiolum suum secessit orationibus vacaturus.* An ibi quiete vixerit ad mortem Constantii non convenit. Nec enim desunt acta (m) quæ levatum inde referant, & in civitatem coronam sive, ut Baronius legit, coram jussu Imperatoris ductum *quod Ursatium & Valentem, Constantio Augusto in perniciem fidei Catholicæ consentientes*, Scripto aliquo Edito vel etiam adunatis quantiscumque potuit Episcopis quos vita ejus *octo & quadraginta memorat*, publicè condemnâsset. quo visus erat & ipsum Constantium condemnâsse. Nec abnuit (n) Blondellus, & quidam alii inter Protestantes critici, modo res intra eos terminos stetisse dicatur, aut si quid aliud crudeliùs in Felicem Decretum est, ipsa Constantii morte suspensum & executioni minimè mandatum fuisse: Constat enim ex Marcellino Presbytero (o) superstitem Imperatori vixisse Felicem saltem ad quatuor aut quinque annos. Sed non semper intra sua stetisse, aut in prædio suo commoratum fuisse: Theodoretus quoque insinuat, *dum in aliam urbem tandem migrasse* ait. Quod ad Coranum illud exilium sub Constantio facilè refertur, post cujus mortem certè à nemine prohibitus est ire vel manere quò vellet. Sed postquam tandem resipuisse Liberium & ad defensionem Catholicæ fidei redire animadvertit, ne diutiùs Ecclesiæ tranquillitas suo

(a) Baluz. *Miscell.* Tom. II. pag. 141. (b) P. 558. *Edit. Vales.* (c) Card. Perron. *Replica. ad Regem*, Sect. 19. (d) Blondel. *de Prim. in Eccl.* p. 121. & 152. (e) Baluz. *Unde supra.* (f) Marcell. *Praf. prec.* p. 4. (g) *Ibidem.*

(h) *Socr.* Lib. II. c. 37. (i) Anastas. *vita Pontif.* Cap. XXXVII. Boll. *Aprilis*, Tom. I. p. 31. (k) Baluz. *Miscell.* Tom. pag. 142. (l) *Philostorg.* Lib. IV. Cap. III. (m) Bolland. Aprilis, Tom. I. p. 31. *Felicis acta in notis Baluzii ad vitam Eusebii*, p. 497. *Anast.* C XXXVII. (n) Blondel. *de Prim. in Ecc.* p. 118. & 119. (o) Marcell. *Praf. prec.* p. 4.

cutionem passo, sed ultrò persequenti Fratres, ut ad impiam communionem cogerentur; adhortantique Constantium ad

inferenda Martyria, & quacumque adversùs Catholicam fidem gesta erant, etiam

nomine turbaretur, videtur omninò Romæ nuncium remisisse (a) *Episcopi* quidem, ut jam citatus Philostorgius ait, *dignitatem retinens, sed nulli jam civitati præsidens*, aut præsidere ambiens. ne tunc quidem cùm facta est à Juliano potestas quibuslibet Episcopis ad suos redeundi, & iis maximè qui competitores haberent, *ut dissensiones*, inquit Ammianus, (b) *augente licentiâ ipsi Christiani se mutuò destruerent*. Quod tunc quidem nonnisi pacis Ecclesiasticæ amore à Felice fieri potuit qui fatentibus adversariis numerosum Clerum sibi addictum haberet, & scissæ plebis discordiam, Imperatoris autoritate conniventе, vel etiam apertè favente, alere vel augere facilè potuisset. Unde tunc Liberius abdicante Felice. curam Romanæ Ecclesiæ legitimè recepisse censendus est, maximè consentientibus Felicis Clericis, quos à Marcellino, (c) *tandem in suis locis*, ut ritè Catholicèque ordinatos *suscepisse* dicitur. Nec absimile à vero est post Felicis mortem, quæ ad annum 365. Valentiniano & Valente Coss. X. Kalendas Decembres, contigisse dicitur, nomen ejus in Diptycha, cum honore relatum ab eodem Liberio. Unde in Catalogos Pontificales sequentis ævi, & tandem in Litanias Librósque Missarum & precum, ipsum etiam Gregorii Sacramentarium & Martyrologia penè omnia transiit, modò cum appellatione Confessoris & Pontificis, modò etiam Martyris, antequam hi tituli, ut nunc fit, in Ecclesia distinguerentur: Martyr enim primùm dicebatur non tantùm qui pro fide Christi mortem oppetierat, sed etiam qui ad effusionem usque sanguinis tormenta pertulerat, licèt superstes evasisset, nec Martyrium consummasset. Confessores autem appellabantur qui Christum vel solâ voce, vel saltem citra sanguinem exilio, vel mulctâ, vel etiam carcere, confessi erant. Sed nec ea distinctio semper servabatur & sæpiùs hæ voces à Cypriano & aliis promiscuè sumuntur; præsertim verò à Gregorio Magno, quem sciunt omnes Martyris appellationem Zenoni Veronensi, Juvenali Narniensi multisque aliis vulgò Confessorum titulo notioribus tribuere. Quare non mirum si hujusmodi appellationes in Felice nostro variant, cujus vel hinc veneratio probatur Romæ antiquissimis constituta temporibus, ut optimè advertit. (d) Fronto Canonicus Regularis, ordinis Sancti Augustini in notis ad Kalendarium Romanum. Illic enim scribit exstare Litanias in Codice manuscripto ante octo sæcula exarato, in quibus Felix, de quo hic sermo est. in numerum Pontificum refertur cum Sancti & Confessoris nomine quod etiam Julio ac Damaso, quibus medius interseritur, attribuunt, at (e) in Sacramentario Gregoriano IV. Kal. Augusti recensetur sub titulo Pontificis & Martyris, & in Martyrologiis; item omnibus quod ei imputata sint quasi pro fide Christi tolerata quæcumque à Liberio, dum resistit ejus impiæ subscriptioni, & injustæ vexationi sub Constantio veriúsque Autore vel protectore perpessus est: non quòd ea causa sit occisus, licèt id tradat Anastasius & ex eo Ado ex actis evidenter fabulosis, nec fide dignis, quibus hæc Martyris appellatio post Gregorii Magni tempora strictiori significatu accepta facilè occasionem præbuit. At venerationem ejus in hac Historia minimè fundatam ostendunt, tum Litaniæ veteres à Frontone prolatæ, tum cætera, quæ in hac quæstione de Schismate obiter de ejus vita, moribus, & cæteris quæ ad Religionem spectant contestata reperimus non in gestis tantùm Pontificalibus. quorum fortè minor est apud multos autoritas, sed in primigeniis illis monumentis quæ à Rufino, Socrate, Sozomeno, ipsóque etiam Theodoreto, cum adversariorum accusatione dictísque paribus examinata ponderibus ad illius utique purgationem & defensionem indubitanter adhibentur, & hic nobis congerenda visa sunt, non tam Felicis causâ quàm Eusebii, cui crimini vertitur sua cum Felice conjunctio & familiaritas, & allegatur ad destruendam actorum fidem, in quibus Præsul illustrissimus tantum momentum posuit. At illud nec posito Felicis Schismate vim suam amittere superiùs probatum est, multò magis si de Schismate illo non constet, quòd multis viris doctis visum est, & reverâ admodum incertum esse, pensatis pro rei gravitate his omnibus testimoniis, non confitebitur. Quod cùm nobis satis sit unicè quoque probatum & conclusum hac tota observatione volumus, non tantam litem componere, quod nostrum non esse omninò agnoscimus. Cætera quæ ex hac Eusebii vita erui possunt, vix aliquam his intellectis difficultatem habent, & si quid adhuc expositione indiget, omne id jam enodabit fusa toto Capite sequenti adversùs cavillationes adversariorum argumentatio.

(a) PHILOSTURG. *Unde suprà*, Lib. IV. C. 3. (b) *Ammian.* Lib. XXII. p. 205. & 209 (c) MARCELL. *Unde suprà*. (d) *Fronto* K. lead. p. 109. & 110.

(e) Tomo III. *operum S. Gregor.* edit. Bened. pag. 116.

etiam concitatâ persecutione firmanti, Alia profectò quærenda sunt, quibus Liberius excusetur.

Hîc ergò (a) Bellarminus ac (b) Baronius omni ope contendunt, ne Liberius hæresi subscripsisse videatur. Quo operæ pretio? cùm saltem sit certum subscriptam ab eo, probatámque Formulam, quâ fides Nicæna taceretur. At enim, inquiunt, Hilarius quoque hanc probavit Formulam; probavit verò tanquam integram ac perfectam? An potiùs id egit, ut qui eâ uterentur, eos allicetet ad Catholicam fidem? A quâ non penitùs abhorrere videbantur. Cæterùm ut à veris Orthodoxis, ac fidei Nicænæ defensoribus subscriberetur his Formulis, quibus fides Nicæna taceretur, non probavit Hilarius. Non probavit, ut eo silentio Episcopatus redimeretur, & pax cum perfidis iniretur; id, inquam, Hilarius neque probavit, neque fecit. At id nemo dubitat fecisse Liberium.

Aliud est, inquiunt, tacere; aliud negare. Non profectò aliud est, cùm ad eum articulum devenitur, ut tacere negare sit. Neque enim quidquam aliud Ariani volebant, quàm ut fidem Nicænam tacendo subruerent, eòque deducta res erat inter Catholicos & Hæreticos, ut utrinque contenderetur; ab illis, ne fides Nicæna silentio premeretur; ab his, ut ipso silentio tolleretur. Neque id Liberius, aut quisquam ignorabat. Quo tempore tacere apertè negare est. Neque enim frustrà Christus dixit: (c) *Qui me erubuerit, & meos sermones: hunc filius hominis, erubescet.* At qui sciens tacet, cùm professionem res postulat, profectò erubescit, imò etiam negat: unde quod apud Lucam legitur: *Qui me erubuerit*, legitur apud Matthæum; (d) *Qui me negaverit.* Negavit ergò Liberius dum tacuit, id quod tum vel maximè oportebat confiteri eum; in agone ipso scilicet, in ipso Martyrii, hoc est, testimonii articulo constitutum. Quo in articulo constitutus, dum pudendo silentio Sedem Apostolicam redimit, nempè quantùm in ipso est, omnes docet patere communionem cum Cathedrâ Petri, iis qui Nicænam tacerent fidem. Neque id tantùm; sed etiam negari iis, qui illam tuerentur: cum non aliâ causâ Ariani Athanasium à communione Liberii segregatum vellent. Neque in his cogitandum est, quid subtiliter dici possit; sed ipsius rei summa, quid faciat in hominum animis. Neque etiam est quod dicant, vituperari à se Liberii factum, defendi fidem, quam intùs haberet. Nos profectò ipsum rectè sensisse, & contra id quod sentiret scripsisse & fecisse, intelligimus, & ideò fidei defuisse; & talia facta ad ipsam fidei confessionem pertinere, nec ipse Baronius negaverit.

Cæterùm id si putant promissioni Christi tutandæ satis esse, ut Romanus Pontifex intùs rectè credat, quidquid profiteatur, amplam nobis januam aperiunt: ecce enim dicemus Romanum Pontificem benè intùs sentientem, pravâ tamen aliquâ cupiditate seductum, adversùs fidem suam pronuntiaturum. Id si non sufficit tutandæ Christi pollicitationi, ne his excusent Liberium. Sin autem sufficit, en casus, quo Pontifex, ipsis fatentibus, salvâ pollicitatione Christi, falsa definiat.

Has quidem cavillationes sat scio viros graves, & æquos facilè contempturos; & tamen adversarii ad hæc minuta & futilia, suâ subtilitate nos redigunt, placet etiam illud quærere; per eam temporum necessitudinem, an Romano Pontifici, Ariano-

(a) Bell. *de R. P. Lib.* (b) Bar. Tom. III. ad ann. 357. N. 37. &c. (c) *Luc.* IX. 26.

(d) *Matth.* X. 23.

rum societate polluto, communicari oporteret. At non illud Damasus, non Eusebius, non alii Catholici sentiebant: hoc enim ipsum erat, seque & Ecclesiam Catholicam Arianorum communione maculare. An fortè per eam temporum intercapedinem, Liberius cessavit esse Romanus Pontifex? quid ita? hæreticus scilicet, atque ipso facto depositus: id enim videtur significare (a) Baronius. Atque ipse Baronius, Bellarminus, & alii id vel maximè agunt ne hæreticus fuisse videatur. An igitur alias, præter expressam, ut aiunt, hæresim, causas admittimus, propter quas Romanus Pontifex cassus sit? Hæc si volunt, ab alio ducentur in aliud, neque eis quidquam erit integrum. Tum si in eo res vertitur, ut Romanus Pontifex idcò errare non possit, quod statim atque erraverit, desinat esse Pontifex; quid vetat nos quoque in eam arcem confugere? Certè & id nobis profiteri licet, à Romano quidem Pontifice falsa judicari ac determinari posse; sed eum confestim non esse Pontificem si hoc dicto tuti sumus, vicimus. At si quid ulteriùs à nobis exigunt, in Liberii lapsu quò ipsi confugient? fortassè ad illud, ista qualiacumque sunt, brevissimo temporis intervallo transacta esse. At profectò durârunt septem ad minus menses, cum Sancti Eusebii passio tantùm temporis habeat. An verò contendent Christi promissionem vel ad certa quædam momenta vacillâsse? Denique alia memoramus, quæ non eâ celeritate effluxisse constet. Verùm utcumque est, certè illud tenemus; cùm dicitur Petri fides, Romana fides sedesque Apostolica perire non posse, Romano Pontifici deberi obedientiam; cum Romano Pontifice à quocumque Catholico communicari oportere. Hæc summâ ipsâ valere & æstimari, non ad minutias redigenda: omninò enim deficiente Liberio Petri fides stetit: fides stetit Sylvestri, Marci, Julii, aliorumque Romanorum Pontificum, qui Liberium præcesserant: hæc enim fides Romanos Presbyteros sustentabat, quemadmodum ipse testabatur Eusebius, à se teneri fidem, quam à B. Julio ordinatus suscepisset: neque sedes Apostolica, neque Ecclesia Romana concidit; neque casura erat si etiam Liberius pejora moliretur; & cùm ab eo abstinerent, haud minùs Ecclesiæ Catholicæ sedisque Apostolicæ fovebantur sinu; Romanoque Pontifici tantò impensiùs adhærebant, quantò magis eum orthodoxum vellent.

(a) Ibid. n. 34.

CAPUT XXXVI.

Sanctus ZOZIMUS *Cælestii Pelagiani confessionem apertè hæreticam probat: ejus Epistola ad Africanos Episcopos: Sancti. Augustini loci.*

De Sancto Zozimo Papâ Sancti Innocentii successore, Sanctus (a) Augustinus hæc scripsit, Cælestium ab Africanis condemnatum, ad eum edidisse libellum fidei, in quo hæc inerant; *quòd peccatum Adæ ipsi soli obfuerit, & non generi humano; quòd infantes qui nascuntur, in eo statu sint, in quo fuit Adam ante transgressionem.* Et illud *in remissionem peccatorum baptizandos infantes non idcirco dicimus, ut peccatum ex traduce firmare videamur; Quod longè à Catholico sensu alienum est; quia peccatum non cum homine nascitur* &c. apertissima hæresis nulla verborum ambiguitate prodita; quod etiam Augustinus agnoscit. Sanè Cælestius in fine

(a) *Aug. de Pecc. orig.* L. II. c. 2. 3. 6.

fine professionis hæc apposuit : (a) *Si fortè ut hominibus quispiam ignorantiæ error obrepserit, vestrâ sententiâ corrigatur.* Atque interpellatus à Zozimo de Innocentii litteris : *se omnia, quæ sedes illa damnaret, damnaturum esse promisit.*

His igitur auditis refert (b) Augustinus à sancto Zozimo Cælestii libellum Catholicum dictum esse, in quo tam apertæ hæreses legebantur.

Non tamen Cælestius ab excommunicatione solutus : (c) scriptumque est in Africam, atque ad duos menses dilata res, quoad inde rescriberetur.

In Zozimi (d) Epistola, Episcopi Africani præcipitantiæ arguuntur, quod Lazaro & Heroti viris levissimis ac nefariis de Cælestio nimiùm credidissent. Hîc placet excusari ea, quibus de Africanis Patribus, deque Lazaro & Herote viris sanctissimis, optimo Pontifici impositum est : non equidem scio quomodo id excusari possit, quod de fide Cælestii scribit : *Censuimus innotescere sanctitati vestræ, super absoluta Cælestii fide nostrum examen.* Ac paulò post de Cælestii accusatoribus : *Quare intra secundum mensem aut veniant qui præsentem redarguant aliter sentire quàm libellis & confessione contexuit, aut nihil, post hæc tam aperta & manifesta quæ protulit, dubii vestra sanctitas resedisse cognoscat.*

Res igitur examine & judicio Zozimi eò redacta erat, ut fides à Cælestio exposita integra & Catholica procul dubio haberetur; illud quærendum superesset, an probari posset eum aliter quàm libello dixerat docuisse? Sic nihil deerat quominus absolutum completúmque esset de dogmate judicium; resque omninò deducta ad facti quæstionem.

Itaque (e) Facundus, Hermianensis Episcopus, huic ævo proximus memorat, *B. Zozimum Apostolicæ sedis Antistitem, contra sancti Innocentii antecessoris sui sententiam, fidem ipsius Pelagii, ejusque complicis Cælestii tanquam verum & Catholicum laudantem insuper Africanos culpantem Episcopos, quod ab illis hæretici crederentur;* non quòd Zozimus speciatim præceperit, *credi oportere, sine ullo vitio peccati originalis hominem nasci* : id enim ab eo factum (f) Augustinus negat; sed quod approbavit ut Catholicam, eam Cælestii confessionem, in quâ illa hæresis perspicuè continetur. Neque mirum est Zozimum, datis paulò post ad eosdem Africanos Litteris, favisse Pelagio, qui sententiam suam miris verborum ambagibus involverat. Id mirum Cælestii approbatam fidem, qui manifestissimas hæreses admisisset.

Neque enim usus erat ullis verborum involucris, sed planè nitidéque rem elocutus est; atque omninò, ut ait ipse (g) Zozimus, quid de fide sentiret evidenter expressit.

Sanè Augustinus quâ erat modestiâ & charitate, excusat Zozimum: quòd enim in fine Libelli Cœlestius instrui se velle professus est, eâ occasione Augustinus sic scribit : *Voluntas emendationis,* inquit, *non falsitas dogmatis approbata est, & proptereà libellus ejus Catholicus dictus est, quia & hoc Catholicæ mentis est, velle corrigi si erráſſet.* Rectum etiam illud, quod Cælestius (h) sancti Innocentii susceperat Litteras, quibus si sincero animo crederet, facilè, ut idem Augustinus ait, omnia sua errata respueret. Itaque sic Zozimi acta (i) interpretatur, ut Cælestium levibus fomentis perductum ad sanitatem vellet. Quæ tamen profectò efficere non debebant, ut ejus fides tam claro judicio probaretur.

(a) Ibid. C. 5. 6. & de gra. Christi L. 1. C. XXXIII. L. 2. de Pecc. orig. C. 23. Ibid. C. 7. (b) ad Bon. L. 2. C. 3. (c) De Pecc. orig. L. 2. C. 7. (d) Ep. Zoz. ad Afric. apud Bar. T. 5. ann. 417. p. 400. T. II. Conc. (e) L. 2. C. 7.

(f) Aug. L. II. ad *Bonif.* C. 3. (g) Ep. 2. ad Afric. de Pelag. apud Bar. Ibid. & To. II. Conc. (h) Ibid. (i) De Pecc. orig. L. 2. C. 7.

Patres verò Africani ita responderunt: non (a) *sufficere hominibus tardioribus & sollicitioribus, quòd se generaliter Innocentii Episcopi Litteris consentire fatebatur, sed apertè eum debere anathematizare, quæ in suo Libello prava posuerat, ne si id non fecisset, multi parùm intelligentes magis in Libello ejus, illa fidei venena à sede Apostolicâ crederent approbata; propterea quòd ab eâ dictum erat, eum Libellum esse Catholicum, quam emendata propter illud, quod se Papa Innocentii Litteris consentire ipse responderat.*

Hæc sanè non absolvunt Zozimum, sed docent quâ modestiâ ac reverentiâ docendi sunt Romani Pontifices, etiam cùm sanctos gravesque Episcopos immeritò & asperè objurgant, ac mala non malo animo faciunt: quâ Zozimus benignitate atque admonitione correctus, Cælestium ac Pelagium toto orbe damnavit.

Interim prima illa Zozimi sententia & Episcopale judicium, etiamsi Pelagium ac Cælestinum obduratos hæreticos, pejores non facerent, quis dubitet infirmos his moveri potuisse? Certè id effecit, ut hæretici (b) *Romanos Clericos* arguerent, tanquam eos, *qui jussionis terrore perculsi, non erubuerint prævaricationis crimen admittere contra priorem sententiam suam, quâ Catholico dogmati affuerant.* Quâ oratione, presso licèt nomine, Papam ipsum, qui fidem Cælestii approbâsset facile designabant.

Memorabile verò est id quod respondet (c) Augustinus *sed si quod absit, ita tunc* (post acceptas scilicet Concilii Africani Litteras) *fuisset de Cælestio & Pelagio in Romanâ Ecclesiâ judicatum, ut illa eorum dogmata, quæ in ipsis & cum ipsis Papa Innocentius damnaverat, approbanda & tenenda pronuntiarentur, ex hoc potiùs esses prævaricationis nota Romanis Clericis inurenda:* ut intelligeremus sibi, non veritati, non Ecclesiæ Romanæ, aut sedi Apostolicæ nociturum Zozimum, si talia judicâsset. Id ergò Augustinus abominandum, infaustum, miserum, non verò impossibile judicavit, idque ad Bonifacium Papam Zozimi successorem scripsit.

Et qui jam id impossibile esse clamant, perpendant quæ facta sint, nempè cùm doctrinam apertissimè hæreticam non satis cogitans Zozimus approbavit, nihil hoc Ecclesiæ, nihil fidei Romanæ nocuit: ita sanè intelligant, si Zozimus in postremo illo judicio per eandem indiligentiam falsus esset, haud minùs sedi Apostolicæ provisurum Deum, ne prava coalescerent, neve Ecclesia Catholica Caput suum Romanam Ecclesiam amitteret. Cætera prosequamur.

(a) Aug. L. 2. ad *Bonif.* C. 3. (b) Aug. L. 2. ad *Bonif.* C. 3. (c) Ibid.

CAPUT XXXVII.

Hormisdæ atque Honorii gesta uno verbo repetuntur, Joannes VII. Trullanam Synodum quâ Romana Ecclesia erroris accusatur, suo Judicio subditam relinquit intactam.

Quâ acerbitate Sanctus Hormisdas optimam propositionem, *unus de Trinitate crucifixus*, respuerit, quid posteà successores ejus rei veritate, atque Ecclesiæ Catholicæ consensione victi fecerint, commemoratum à nobis est; constititque Catholicæ propositionis defensores à Sancto Hormisdâ, egregio licèt Pontifice, conturbatos potiùs quàm confir-

confirmatos fuisse: ac post consultum Papam, tamen ab Oriente veritatis lumen exortum: adeò liquet multa quoad fidei elucidationem spectent, à doctis Pontificibus etiam interrogatis, etiam pro officio à gentibus prætermitti, nec minùs aliunde affulgere veritatem.

De Joanne VII. Anastasius (a) Bibliothecarius in vitis Romanorum Pontificum hæc scribit: *Hujus temporibus Justinianus Imperator* (Secundus nomine) „illicò ut Palatium ingressus est, pro„priumque adeptus imperium, Tomos „quos antèa sub Domno Sergio Apostoli„cæ memoriæ Pontifice, Romam dire„xerat, in quibus diversa Capitula Roma„næ Ecclesiæ contraria scripta inerant per „duos Metropolitanos Episcopos deman„davit, dirigens per eos sacram per quam „denominatum Pontificem conjuravit, „ac adhortatus est, ut Apostolicæ Ec„clesiæ Concilium aggregaret, & quæ„que ei visa essent, stabiliret; quæ ad„versa, renuendo excluderet. Sed hic „humanâ fragilitate timidus, hos nequa„quam Tomos emendans, per suprà „fatos Metropolitas direxit ad Princi„pem; postque non diù in hàc vitâ „duravit„. Quod divinæ ultioni imputatum tenor ipse verborum ostendit.

Hi Tomi continebant Canones Synodi in Trullo habitæ, quæ *Quini-Sexta* (b) dicitur. Hæc Synodus Ecclesiæ Romanæ ritus multos, nominatim in his ipsam toto Occidente receptam, atque ab antiquâ & Apostolicâ traditione manantem Cœlibatûs legem, Presbyteris & Diaconis indictam, condemnabat; ut quæ Evangelicis atque Apostolicis testimoniis repugnaret. Quod quidem si verum est, jam indè à primis sæculis Romana, totaque Occidentalis Ecclesia incidit in hæresim. Hos Canones Joannes VII. primùm quid vano metu territus, rogante Imperatore, emendare noluit, sanæque doctrinæ debitum officium denegavit, quin potiùs probâsse apparet: non enim, ait Anastasius, nihil egisse Pontificem, neque ita scribit; nihil respondit Pontifex, aut Tomos remisit intactos: *sed Tomos nihil emendans direxit ad Principem*: quo ritu bona probáque mitti ac dirigi solent.

Non ita Sergius prædecessor, qui, eodem jubente Justiniano, *non acquievit, nec eosdem Tomos suscipere aut lectioni pandere passus est*, hoc est, ne librum quidem aperire, aut evolvere sustinuit. *Porrò eos ut invalidos respuit, atque abjecit, eligens ante mori, quàm novitatum erroribus consentire.*

Honorium vidimus à tribus Patriarchis de fide interrogatum ea respondisse, quibus per totum Orientem hæretici firmarentur, Catholici turbarentur; quæ denique à sextâ Synodo, ac secutis Pontificibus, ut Apostolicæ doctrinæ adversa damnarentur. Quàm futilia, quàm absurda, quàm levia respondeant, vidimus: quis enim sanus hæc ferat, pro privato Doctore respondisse Honorium à tot tantisque Ecclesiis de fide interrogatum, neque docere voluisse universalem Ecclesiam? Rogamus in Honorii Epistolis, ad docendam Ecclesiam quid desiderant? Rem ipsam, ut reverâ doceat Ecclesiam; an formulam, ut exprimat docere se velle; certè ipsa res adest: docet Ecclesias principales, & in eis universam, quantum in ipso est, Ecclesiam. Neque magis Leo ad unum Patriarcham Flavianum scribens, totam Ecclesiam docuit, quàm Honorius scribens ad tres Patriarchas redigunt se ad formulas tanquam à formulâ non possit excidere, qui ipsâ re, ipsa summâ cecidit.

(a) Vitæ Rom. Pont. in Joan. VII. (b) Can. 13.

CAPUT

CAPUT XXXVIII.

STEPHANI II. GREGORII II. SERGII III. GREGORII VII. *ejusque occasione* BONIFACII VIII. *Decreta & gesta referuntur: Decretalis*, unam Sanctam.

EXtant in Conciliorum actis Gregorii II. egregii Pontificis (a) responsa ad *interrogationes Sancti Bonifacii, Episcopi Moguntini*, quorum secundum sic habet: *Quod proposuisti, quod si mulier infirmitate correpta, non valuerit debitum reddere, quod ejus faciat jugalis, bonum esset, si sic permaneret, ut abstinentia vacaret; sed quia hæc fortitudo magnorum est, ille qui se non poterit continere, nubat magis*. Hæc est illa decretalis, de quâ memoravimus, dixisse Gratianum: *Hoc Evangelicæ & Apostolicæ doctrinæ penitùs invenitur adversum* 32. quæstione 7ª. *sed illud*. Nec immeritò, ac notandum illud: *Si mulier infirmitate correpta*. Quo apertè designatur infirmitas, conjugio jam initu, superveniens; conjugium verò, etiam quoad vinculum, ex ea infirmitate dissolvi, & viro suaderi tantùm, non autem præcipi abstinentiam tanquam necessariam; sed novum permitti conjugium, manifestè pugnat cum hac Christi sententiâ: *Quod Deus conjunxit homo non separet*. Neque hîc dici potest Gregorium II. pro privato Doctore respondisse: interrogatus enim à Sancto Bonifacio Moguntino, respondebat ea, quæ ad novellam Ecclesiam Germanicam instituendam pertinerent. Quare Gregorius hæc scripta esse memorat, ex Apostolicæ Sedis vigore: Suámque illam vocat, (b) *Apostolici vigoris doctrinam per Beatum Petrum, à quo & Apostolatûs & Episcopatûs principium extitit*, aut alio jam loco diximus.

Stephani II. (c) responsa ad varia consulta tueri nemo potest: Responsum tertium: *Si quis in alienâ patriâ ancillam duxerit in consortium, posteà in patriam reversus ingenuam acceperit, & iterum contigerit ut ad ipsam, in quâ anteà fuerat, patriam revertatur, & illa ancilla, quam priùs habuit, alii viro sociata fuerit*: hic talis potest aliam accipere; *tamen non illâ vivente ingenuâ, quam in patriâ propriâ habuit*.

Hoc Stephani II. responsum procedere videtur ex falso intellectu Decreti Sancti Leonis, (d) quod sic habet: *Ancillam thoro abjicere & uxorem certè ingenuitatis accipere, non duplicatio conjugii, sed profectus est honestatis*. Leo tamen non agebat de vero & justo conjugio, quod cum ancillâ iniretur; sed de illicitâ copulâ quæ ad arbitrium solveretur, cum personâ servili: quippè cui nullum jus, nulla actio, nulla querela contra hominem liberum legibus relinquatur. At Stephanum II. hîc loqui patet, de ea ancillâ, quæ justis nuptiis conjuncta sit: cùm redire permittat in ejus consortium, nisi alteri viro sociata fuerit. Quare ancillæ connubium solvit, ingenuæ solvi vetat: quale discrimen, conditione cognitâ, nescit Evangelium: neque Canones patiuntur, quos talia prohibentes multos invenias apud Gratianum 29. q. 2. & alibi passim 2.

Idem

(a) *Greg*. II. Epist. 9. ad *Bonif*. Tom. I. Conc. Gall.

(b) Vide sup. Lib. III. Cap. X. (c) *Steph*. II. Resp. ad var. Consul. Tom. II. Conc. Gall. ann. 752. Cap. II. (d) Epist. ad *Rust*. Narbon.

Si idem Stephanus responso II. *Si quis in vino propterea quòd aquam non inveniebat, periclitantem infantem baptisârit, nulla ei adscribitur culpa; infantes sic permaneant in ipso baptismo.* Quâ responsione & infantis perperam baptizati periclitabatur salus, & simili errori ampla patebat janua. Sed hæc & alia, à Petri licèt successoribus ritè interrogatis, prolata responsa, ultrò conciderunt, quòd ea non admisit Ecclesiæ Catholicæ summa & indeclinabilis auctoritas.

Nec magis reprobata est illa Nicolaï secundi, egregii licèt doctique Pontificis (a) responsio ad consulta Bulgarorum, quâ baptismum, *si in nomine sanctæ Trinitatis, vel tantùm in Christi nomine* collatus fuerit, omninò valere, neque iterandum esse decernit: falsumque certè dubium baptismum cum vero certóque æquè firmat, ac Bulgarorum nascentem Ecclesiam falsi baptismatis exponit discrimini; neque id obiter, ut vulgò in scholis ludunt, sed expresso decreto, atque ex actis Apostolorum & beato Ambrosio auctoritate adducta, ne id leviter dixisse videatur.

Vidimus à Sergio III. sub Anathematis pœnâ, de ordinationibus (b) imperata ea esse, *quæ ad facinus pertinerent, quæ contra fidem & Catholicam Religionem agerentur*; quæ per viginti annos in universâ Italiâ, atque adeò in ipsâ Romanâ Ecclesiâ Sacerdotium, sacramenta, atque ipsam Christianitatem extinguerent. Hæc profitentem, hæc suo & sociorum nomine conquerentem Presbyterum Auxilium, & universalis Concilii judicium expectantem nemo damnavit; imò Catholici susceperunt.

Gregorium VII. ejusque successores liquidò demonstravimus Evangelicæ veritati, & antiquissimæ traditioni repugnâsse, cùm Reges deponere aggressi sunt. Ac tametsi eam, quam tot anathematis exequebantur, animi sui sententiam neque expresso Canone firmarent, neque in Ecclesiasticum dogma redigerent, tamen Ecclesiasticæ potestati conflabant ingentem invidiam; schismaticis & hæreticis occasionem præbebant; Catholicos in errorem inducebant; nedum in fide confirmarent: eàque omnia ideò non nocent, quòd Ecclesia Catholica nunquam ea approbaret numquam ut fidei doctrinam admiserit.

Bonifacium verò Octavum qui decretali, *unam sanctam*, hæc quoque niti visus est in Ecclesiæ dogma redigere, excusavimus quidem nos, quòd expositioni ipsa definitio minimè respondeat, ut vidimus. At illud constitit; & in expositione Scripturas à vero sensu contra traditionem apertè detortas, & multa intolerabilia ad infirmandam potiùs, quàm ad confirmandam fidem, fuisse collecta. Ad hæc alii urgent; ex ipsâ expositione definitionem explicandam, atque ideò ab errore manifesto non posse defendi. Nec desunt, qui omnia à Bonifacio exposita, ut ab ipso asserta, ac vera sedis Apostolicæ placita tueantur: nec erubescant habere errantibus, aut etiam hæreticis, qui fidem his non præbeant. Quæ tamen Bonifacii decreta, utcumque se habent, fidei non nocent; quod tacentibus cæteris Ecclesiæ Catholicæ tanta pars, Ecclesia Gallicana apertè reclamavit, Romanosque Pontifices ad temperandam Bonifacianæ doctrinæ acerbitatem adduxerit.

(a) Nicol. 1 ad Cons. Bulg. resp. de Const. dist. 4. C. 23. (b) Auxil. dial. vid. sup. C. 31.

CAPUT XXXIX.

Paschalis II. gesta Lateranensis Synodi: Guidonis Viennensis, mox Callisti II. decreta in Synodo Viennensi à Sede Apostoli â comprobata: hujus decreti verba ad Papam; Nos à vestra obedientia repelletis.

POst Gregorium VII. interserere oportebat quæ Paschalem II. à Gregorio VII. tertium speciatim tangerent; sed nos rerum connexio extra temporum seriem tantisper abripuit.

Notum omnibus, quale privilegium Henricus V. Imperator à Paschale II. per vim extorserit; nempè ut electi non consecrarentur, nisi ab Imperatore per Baculum priùs muniti. Id ita ferè est habitum, ac si Papa in hæresim consensisset. Itaque Lateranensi III. Concilio (a) congregato, plus centum Episcoporum, mitram ac mantum, ut vocabant, Pontificalem, hoc est, purpuream Cappam, seu Pallium abjecit: Patres hortatus est ut juberent ipsum jam non esse Pontificem. Cæterùm quod liberet, sine ipso Ecclesia ordinaret: hoc enim (b) Godfridus Viterbensis disertè scripsit, inconditis quidem ineruditisque versibus, tamen ad historiæ fidem compositis: ac sic Papam loquentem inducit:

Me quoque Pontificem non fore jussa date. Tum illud:

Ordinet Ecclesia sine me quidquid placet, inquit.

Quin etiam, quantum in ipso fuit, se ipse deposuit; at Patres non assensi sunt, eumque pristino loco esse voluerunt: ac privilegium condemnârunt, ut quod esset, *contra Spiritum Sanctum & Canonicam institutionem.* Igitur (c) id decretum à duodecim Archiepiscopis, quatuordecim & centum Episcopis, quindecim Presbyteris, atque octo Diaconis Cardinalibus factum esse in actis memoratur, nulla Papæ mentione, data quoque sententia excommunicationis in Regem, non à Papa, (d) *qui juraverat nunquam hoc se facturum*; sed ab Ecclesiâ injuriam sui Patris vindicante. Ita refert hujus temporis manuscriptus codex, actis Conciliorum insertus. Decreta Concilii toto orbe vulgata sunt. Sic óptimo Pontifici, cùm intelligeret rem à se, ut oportebat, non posse peragi, Ecclesiæ Catholicæ succurrit auctoritas.

Hæc gesta sunt anno 1112. quo item tempore Guido Archiepiscopus Viennensis, postea Callistus II. Papa Viennense Concilium habuit, cujus decreta legimus in Conciliorum actis. Ipse Guido decretorum summam ad Paschalem Pontificem perscribit his verbis: (e) *Igitur dictante Spiritu Sancto, investituram omnem rei Ecclesiasticæ de manu Laica, hæresim esse judicavimus: scriptum illud, quod Rex à vestra simplicitate extorsit, damnavimus; in ipsum Regem nominatim & solemniter, & unanimiter, sententiam anathematis injecimus.*

Horum à Papa confirmationem petit, subditque: *Si verò, quod minimè credimus, nostra Paternitatis*, (parvitatis seu fraternitatis legendum) *assertiones prædictas roborare nolueritis, propitius sit nobis Deus; quia nos à vestrâ obedientiâ repelletis.*

Quo loco futurus id si contingeret? An extra Ecclesiam, ac Sedis Apostolicæ communionem? Aderant Concilio Sanctus Hugo Gratianopolitanus Episcopus, ac Sanctus Godefredus, Ambianensis Episcopus, ipse Guido, ut Regio

(a) Conc. Later. III. sub Pasch. II. T. 10. Conc. Labb (b) Godfrid. Viterb.

(c) Conc. Lat. III. ibid. (d) Ibid. (e) Conc Vienn. sub Pasch. II. ibid.

Regio genere, ita pietate ac doctrina clarus habebatur, ita incidebant eæ temporum necessitudines, quibus Sancti quoque Episcopi à Papæ obedientiâ repellerentur.

Paschalis II. hanc Synodum confirmavit, datis Litteris Guidoni & cæteris Archiepiscopis, Episcopis & Abbatibus, seu dominis Sacerdotibus (a) Viennæ congregatis, quæ Litteræ in Conciliorum acta referuntur.

Quo sensu, quâ veritate, quâ nonnullorum ejus ævi Episcoporum ac maximè (b) Ivonis Carnotensis discrepantia, investitura hæresis haberetur, non est hîc disceptandi locus, hæresim proprio strictóque significatu fuisse; id quod Paschalis secundus indulserit, vix quisquam sanus dixerit; & tamen hujus rei gratiâ de Pontifice Romano talia decernebant.

CAPUT XL.

Alexandri III. in exponenda Scriptura manifestus error, omnium sententiâ reprobatus: Caput, Eum esse de Testamentis: *i em Innocentii tertii falsa Scripturæ expositio*: Cap. per venerabilem, *qui filii sint legitimi.*

GRave illud est, quod de Testamentis ab Alexandro tertio definitur, his verbis: *Proposuisti talem in tuo Episcopatu consuetudinem obtinere, quòd testamenta, quæ fiunt in ultimâ voluntate, penitùs rescinduntur, nisi cum subscriptione septem vel quinque test um fiant, secundùm quod leges humanæ decernunt: quia verò à divina lege, & Sanctorum Patrum institutis, & à generali Ecclesiæ consuetudine, id esse noscitur alienum, cùm scriptum sit;* IN ORE DUORUM VEL TRIUM TESTIUM, STABIT OMNE VERBUM: *præscriptam consuetudinem improbamus, & testamenta, quæ Parrochiani coram Presbytero suo, & tribus vel duabus aliis personis idoneis, in extrema fecerint voluntate, firma decernimus permanere, sub interminatione anathematis prohibentes, ne quis hujusmodi audeat rescindere testamenta* C. Eum esse de testamentis.

Atqui hæc testamenta quotidie rescinduntur, valetque in multis regionibus jus civile Romanum, quod Alexander tertius ex Scriptura, ex traditione, ex universali consuetudine, adhibita etiam excommunicatione proscripserat; tantaque auctoritate facta decretalis abjicitur.

Hanc quidem decretalem, *ad ea quæ relicta Ecclesiæ sint Glossa restringit*, auctoritate capitis sequentis; *relatum est*: eadem, quamquam Alexander III. in Capite, *Eum esse*; generatim de testamentis dixerat, quæstionémque de Legatis Ecclesiæ relictis, ex lege generali deciderat. Sed quid nostrâ, cùm nec in ejusmodi Legatis ea decretalis valeat, quam Pontifex Scripturis, traditione universalis Ecclesiæ sensu, hoc est, iis omnibus, quæ certam fidem faciunt, asserebat?

Argumentum istud longè difficillimum, teste Melchiore Cano, sic ab eo solvitur: (c) *In decretis Pontificiis, duo cum primis distinguenda sunt; unum est tanquam intentio, conclusioque decreti: alterum quasi ratio est causa à Pontifice reddita ejus rei, quam constituerat, atque in conclusione Pontifices summi errare non possunt, si fidei quæstionem ex Apostolico tribunali decernant; sin verò Pontificum rationes necessariæ non sunt, ne dicam aptæ, probabiles, idoneæ, in his nihil est videlicet immorandum; non enim pro causis nos à Pontificibus redditis, tanquam* Rr 2 *pro*

(a) Ibid. ann. 1112. (b) Ivo Carnot. Ep. ad Joan. Archiep. Lugd.

(c) L. 6. C. 8. ad 14.

pro aris & focis depugnamus. Id postquam multis exemplis argumentisque asseruit, concludit valuisse Alexandri decretalem, in locis Ecclesiæ Romanæ, aliarúmque Ecclesiarum ditioni subjectis; quod id Pontifex decernere sua auctoritate posset: quamquam scripturam & traditionem perperam allegavit.

Mitto quod Melchior Canus, decreta generatim à summo Pontifice edita, redigere ad eas regiones nititur, quæ sint Ecclesiasticæ ditionis; cùm soleant Pontifices accuratè notare, quæ faciant & decernant, tanquam Principes, ***ubi Apostolica Sedes & summi Pontificis auctoritatem exercet, & summi Principis exercet potestatem*: C. *per venerabilem*;** qui filii sint legitimi. Quod autem idem scriptor Pontificii decreti conclusionem, à Sacræ Scripturæ allegatione distinguit; ac valere conclusionem, ex falsa etiam probatione contendit; facilè assentimur, ubi aliæ probationes adhibentur, vel adhiberi possunt. Cæterùm cùm Alexander tertius nihil hîc aliud alleget, aut allegare possit, præter unum Scripturæ locum malè ex confesso intellectum; apparet eum falso fundamento nixum ad id decretum sub excommunicationis pœna edendum prosiliisse.

Haud pluris valet ab Innocentio III. allegata Deuteronomii auctoritas, quâ docet; *cùm Deuteronomium Lex secunda interpretetur ex vi vocabuli comprobari; ut quod ibi decernitur, in novo testamento debeat observari.* C. *per venerabilem*; qui filii sint legitimi rationibus.

CAPUT XLI.

Ejusdem Alexandri III. Decretum; quo anteriorum Pontificum, de Matrimonio per verba de præsenti, statuta solvuntur: Innocentii III. de revelanda confessione rescriptum ad Cistercienses. Idem Innocentius III. Cœlestini III. erroneam decretalem solvit.

Idem Alexander III. ext. de Sponsa duorum; Cap. *licet præter solitum*, postquam judicavit id, quod est certissimum, valere conjugium per verba, *de præsenti*, utroque dicente, *ego accipio te in meam, & ego accipio te in meum*; ac tale conjugium non dissolvi contracto alio connubio, atque etiam copula consecuta addit: *quamvis aliter à quibusdam prædecessoribus nostris fuerit judicatum.* Consulti ergo judicârunt, contra id quod est postea ab Alexandro III. totaque Ecclesia judicatum.

Neque verò eos juvat (a) Nicolaus Dubois, hanc errori manifesto excusationem obtendens: *Fuit olim dubium in Ecclesia, an matrimonium solo consensu firmatum dissolvatur per Matrimonium subsequens cum alia, & consummatum...... Hinc factum, quod diversi Episcopi, & Archiepiscopi Salernitanus, Paduanus, Senensis, Norvicensis, Januensis &c. Sanctam Sedem consuluerint.* Rectè & ordine; tunc enim vel maximè consulendi summi Pontifices, cùm casus arduus est & ambiguus. Quid tum posteà? Nempe illi à tot Episcopis consulti pessimè responderunt. Ergo vel maximè constat Apostolico officio defuisse, cùm tot Ecclesiæ Apostolici officii opem requirerent.

Inno-

(a) Disq. art. I. n. II. 161.

Innocentius Tertius à toto Capitulo Cistercienſi conſultus, an Monachi confeſſionem ſacrilegam, ab ipſo confeſſario revelari oporteret; vocatis Cardinalibus ſic reſpondet: (a) *Ego dico in ta'i caſu, confeſſionem eſſe prodendam, quia potiùs eſt blaſphemia quàm confeſſio; nec debet confeſſor tantam blaſphemiam ac inſaniam celare, per quam periculum toti Eccleſiæ poterit incumbere: & placuit ſententia Innocentii omnibus, & ſcripſit ſequenti anno ad Capitulum generale, quod à ſe fuerat determinatum.* En ex Canonum præſcripto ad Romanum Pontificem gravis relata quæſtio, ex quâ periculum *toti Eccleſiæ* incumbere videatur: En matura, & Canonica deliberatio, totoque anno dilata; tum ad univerſum Cistercienſem ordinem, totâ diffuſum Eccleſiâ, perlata reſponſio, ac determinatio; quam juri divino ac naturali repugnare Theologi, Canoniſtæque uno ore confitentur. Hæc doctiſſimis & conſultiſſimis Pontificibus ritè conſultis, ritè deliberantibus excidunt, ad teſtificationem humanæ infirmitatis; audens dixerim, (abſit verbo injuria) & ad infallibilitatis præſumptionem retundendam.

At idem Innocentius III. Cap. *quanto te novimus*, de divortio, cautè reprobavit antiquiorem decretalem Cœleſtini III. qui matrimonii vinculum inter Chriſtianos, ſuperveniente alterutrius hæreſi ſolverat, Cap. *Laudabilem*, de converſ. infidel. &c, hunc ſui Prædeceſſoris errorem Innocentius III. modeſtè reprobat his verbis: *Licèt quidam Prædeceſſor noſter ſenſiſſe aliter videatur.* Quod quidem dat honori anteceſſoris ſui, qui perſpicuè Matrimonii vinculum ſolverat. Gloſſa quoque abſolutè, *verbo Prædeceſſor*, hæc habet; *ſcilicet Cœleſtinus, cujus dictum habuiſti decretali* LAUDABILEM de converſ. infid. & *malè Cœleſtinus*, quare decretalis ejus è corpore juris excluſa eſt.

Et quidem habemus hujus decretalis verba apud Antonium Auguſtinum, quæ ſic habent: *Cum Chriſtiano viro propter odium uxoris Chriſtum negante, & ſibi copulante Paganam, & ex eâ filium procreante, Chriſtiana in opprobrium Jeſu-Chriſti relicta eſt: tamen aſſenſu Archidiaconi ſui, ad ſecundas nuptias convolavit, & filios ſuſcepit ex ipſis; non videtur nobis, quòd ſi prior maritus redeat ad unitatem Eccleſiaſticam, eadem debeat recedere à ſecundo, & reſignari priori: maximè cùm ab eo viſa fuerit, Eccleſiæ judicio receſſiſſe.*

Hîc vero Nicolaus Dubois (b) Adrianum VII. reprehendit, quòd Cœleſtinum III. hujus decretalis gratiâ Hæreticum judicârit: *Nondum enim*, inquit, *res erat ab Eccleſia definita; nec erat contrarius totius Eccleſiæ conſenſus, qui vim haberet definitionis.* En interim ille conſenſus, quem tot vanis, ſtultiſque inceſſit, (c) irridetque dicteriis ab ipſo quoque agnitus. Addit *Cœleſtinus, tantùm reſpondit per verba* NON VIDETUR NOBIS; *ut patet ex textu: nihil adhuc verò definivit; quomodo ergo Adrianus poteſt Hæreticis annumerare Cœleſtinum?* Quid noſtrâ? Quis enim contendit Cœleſtinum fuiſſe Hæreticum, qui nulla contumacia hæc ſcripſerit? Id tantùm cum Adriano VI. volumus Romanum Pontificem de quæſtione ad fidem pertinente ordine interrogatum, reſpon-

Rr 3

(a) Cæſarius Ciſt. Mon. L. 3. Hiſt. memorab. C. 32. Bibli. Ciſt. C. 1.

(b) Refut. arg. art. 14. n. 146. 147. (c) Vid. ſup. L. 3. C. 11.

respondisse id, quod revera est certissimè hæreticum, eumque Pontificem, imposito confirmandi fratres officio defuisse, cujus sententia vir justa uxore privatus, mulier adultera copulata manserit; pessimum verò Archidiaconi judicium confirmetur.

CAPUT XLII.

Franciscana controversia: primo loco ponitur decretalis, Exiit *Nicolaï III. Probatur hanc veram esse definitionem doctrinalem ac dogmaticam.*

ULtimo ponimus quæ Nicolaï III. seu IV. ac Joannis XXII. temporibus contigerunt.

Nicolaus III. ut Sancti Francisci Regula perfectè observaretur, & compescerentur illi, qui hæc instituta mordebant; ejus interpretationem edidit decretali, *Exiit qui seminat* de verborum significatione, in 6. in eo verò versatur quàm maximè, ut altissimam Franciscani ordinis paupertatem exponat; cujus articuli hæc summa est: *quod* (a) *abdicatio proprietatis, tam in speciali, quàm in communi, meritoria est & sancta, quam Christus & verbo docuit & exemplo firmavit, ut etiam primi Ecclesiæ fundatores; quod Christus loculos interdum habuisse dicitur, id egisse infirmorum personâ susceptâ*, quo condescensu *factum sit ut & infirma ageret*, sicut interdum in fugâ patet, & in loculis.

Hoc igitur fundamento posito, distinguit, *in rebus temporalibus proprietatem, possessionem, usumfructum, jus utendi, & simplicem facti usum*; quòd ultimum nempe simplicem facti usum, ab ipso etiam utendi jure discretum, solum relinquit fratribus; propterea quòd id *condecens fuerit, ei professioni, quæ spontè devovit Christum pauperem in tanta paupertate sectari.*

Sic igitur docet, Christum quoque id paupertatis & abdicationis genus fuisse sectatum, distinctèque declarat, sic à se intelligi usum simplicem, *qui facti est tantùm; in utendo, præbet utentibus nihil juris.* Hunc igitur usum sanctum ac meritorium esse definit, quippe qui exemplo Christi confirmetur. Atque hæc summa doctrinæ est, qua etiam ipsissimam instituti Franciscani rationem ac perfectionem, Christi imitatione constantem, expressam esse voluit.

Neque verò in hoc simplice facti usu, consumptibilia, putà vestimenta ac cibos, distincta voluit ab inconsumptilibus, justa ædibus ac cellis: imò verò disertè expressit ea, *quæ ad usum necessariæ sustentationis*, pertinerent, quæque fierent *pro necessitatibus infirmorum, & aliis fratribus induendis*, ut fratres in his quoque ad simplicem facti usum redigantur, nullo interim utendi jure ipsis reservato.

Ergò quæ data essent utenda fratribus; in dominio dantis permanere posse voluit: & quoniam qui hæc darent fratribus ita affecti esse viderentur, ut à se concessa verè dimittere, atque *ad alios transferre cupiant propter Deum*, ne *talium rerum*, quæ fratribus utendæ dentur, *incertum videatur esse dominium*: illud exemplo Innocentii IV. ad se & Ecclesiam Romanam transfert omnimodum usum relinquit fratribus, concessa etiam potestate vendendi, & com-

(a) §. *Porro.* & seq.

commutandi libros, & alia mobilia, prout fratrum usibus conveniret.

Sic deinde concludit: (a) *Cùm ex prædictis & aliis multa maturitate discussis, regula ipsa licita, sancta, perfecta, & observabilis, nec ulli patens discrimini evidenter appareat:* ut hæc constitutio sit *perpetuæ firmitatis*, hæc, *sicut cæteræ constitutiones vel decretales Epistolæ, legatur in scholis, ac fideliter exponatur ad litteram:* nullis additis Glossis, quocumque prætextu, sub excommunicationis pœnâ, nisi iis, *per quas verba, seu verbi sensus, seu constructio, quasi Grammaticaliter exponatur.* Sic sancta esse debuit hæc constitutio; sic non tantùm ad fratres, sed ad scholas, universámque dirigitur Ecclesiam, ut omnes fideles instruantur, quid de hac regula sentire debeant.

Hæc igitur definitè determinatèque dicta, nemo negaverit: tum in fine subditur: *qui contra prædicta determinaverint*, seu prædicârint, *excommunicationis sententiæ subjacere*: quo nihil est clarius ad definitionem dogmaticam exprimendam. Jam verò quanti hæc sint, sequentia demonstrabunt.

CAPUT XLIII.

Decretalem Exiit, *confirmârunt Clemens* V. *Clementina*, Exivi, *& Joannes* XXII. *extravagante*, Quorumdam: *mox idem Joannes ejusdem decretalis auctoritatem infringere aggreditur.*

SUbortis postea circa hanc decretalem aliquot scrupulis, eam Clemens V. elucidatam voluit, decretali inter Clementinas, *Exivi de Paradiso*; de verborum significatione; quâ disertè probat, rerum utendarum ad Ecclesiam Romanam translatum dominium, ac proprietatem, *dimisso ipsis fratribus in eis tantummodò usu facti simplicis.*

Fratres contenderunt hanc Clementinam vel maximè fuisse irrevocabilem, quippe quæ à Concilio Viennensi approbata fuerit; quod falsum esse constat. Nec minùs interim constat Apostolica auctoritate comprobatam fuisse à Clemente Quinto.

Circa has decretales Nicolaï III. & Clementis V. Joannes XXII. edidit extravagantem, *Quorumdam*, de verborum significatione; quâ eorum declarationes vocat *salubriter editas, solidas* quidem & *claras & lucidas*: alibi, *limpidas.* Ipse (b) de vestium simplicitate ac forma, deque habendis cellis frumentariis ac vinariis, quid agendum sit, Superiorum permittit arbitrio, Pontificatûs anno 3. Christi 1318.

Etenim multi ex fratribus, fallace delusi paupertatis imagine, vanissima quæque in deformandis vestibus comminisci cœperant: non ullis monitis, non ullis parere Superiorum imperiis; seque eò pauperiores ac perfectiores arbitrari, quò insaniora cogitarent.

Neque verò Joannes ea decretali tantos motus comprimere potuit; quin potiùs hinc exorti Fratricellorum insani clamores: Joannem hac decretali fecisse *contra Evangelicam paupertatem*, & per consequens contra Evangelium Christi; & ideò factum hæreticum, ac Papalem potestatem perdidisse, si in hoc perseveraverit.

Tantæ postea exortæ sunt circa illam inglossabilem Nicolaï III. Constitutionem difficultates & rixæ, tam turbidi motus, tam insana deliria, ut id Joannes XXII. eam paulatim, quàm minima poterat antecessoris contumelia, con-

(a) §. Cùm igitur.

(b) *Reynal.* T. 15. ad ann. 1318. n. 53.

convellere cogeretur. Ac primum illud Glossandi interdictum sub excommunicationis pœnâ à Nicolao positum, ad beneplacitum suspendit, edita extravagante; *quia nonnumquam*, de verborum significatione, anno Pontificatûs 6. Christi 1321. Quo tempore decretalis *Exiit*, cœpit vacillare auctoritas; multaque adversùs eam scripta prodierunt, quæ Raynaldus (a) edidit. Imprimis impugnabant illud quod erat in ea decretali dictum: Christum habuisse loculos, infirmorum suscepta persona, quemadmodum fugam præcipit: quæ omnia gravissimè refutabant, & utrumque suo modo ad perfectionem pertinere contendebant; cùm perfectionis sit providore suis, & egenis, ac perfugam dare locum iræ, nec temerè aggredi pericula.

CAPUT XLIV.

Joannes XXII. Extravagans, ad conditorem Canonum: *ea decretalis* Exiit, *dogma rejicit.*

NEque ita multò post Joannes XXII. progressus ulterius, duas decretales edidit, quibus concitati fratres adversùs Joannem, ut apertum jam hæreticum, unà cum Ludovico Bavaro Imperatore dira moliti sunt, totaque Ecclesia famosas ac miras tragœdias excitârunt.

Anno igitur septimo, Christi 1322. extravagantem edidit ad *Conditorem Canonum*, de verborum significatione, qua rerum fratribus utendarum ad Ecclesiam Romanam translatum dominium, à se & Ecclesiâ Romanâ amovet, exceptis rebus sacris; vetat moveri lites, aliaque quæ omnia à fratribus Ecclesiæ Romanæ procuratorio nomine agebantur.

Hac autem decretali miris modis exagitat simplicem facti usum ab utendi jure distinctum: docetque eum nec esse possibilem, nec verum, nec fratribus utilem, ad perfectionem paupertatis obtinendam, aut mundi sollicitudines removendas. Ad hæc non esse justum, nedum ad perfectionem ullam pertineat. Cùm injustum sit aliqua re uti eum, cui jus non competat utendi, reservationem quoque dominii ac proprietatis Romanæ Ecclesiæ attributam, pari modo nec esse possibilem, nec veram aut sinceram, nec justam, ac nedum Ecclesiæ Romanæ utilis fuerit, *in illius notam atque injuriam redundare*; igitur se, *qui veritatem colere teneretur, dignum & congruum arbitrari, ut professores dicti ordinis, non verbis tantùm, non simulatis actibus; sed operibus claris veritate suffultis, perfectionis status, ac altioris paupertatis sibi prærogativam, præ aliis mendicantibus vendicarent.* Simul declaravit consulere velle se, *honori sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, cujus obnubilari posset gloria: si tam perversæ simulationi quæ profectò & ipsis simulantibus officit, & aliis scandali materiam subministrat, dissimulando illi occurrere consentiret.*

Addebat nolle se *in posterum, sub pretextu, seu pallio talis dominii temporalis, verbalis, nudi & ænigmatici, tanta bona, quanta dicti fratres faciunt, infici.* Quibus sanè verbis Nicolaï III. usum facti simplicem, ab eoque ortam perfectionis, altiorisque paupertatis id eam, non modò subruebat, sed etiam irridebat: tamen prædecessorem; quibus verbis poterat excusabat, *qui piâ consideratione motus, supradicta ordinavit.* Curabat autem vel maximè, ut quod erat absurdissimum ab

(a) Rain. T. 15. ad ann. 1322. n. 55. & seq.

ab eo amoliretur; Nempe vindicatam Ecclesiæ Romanæ rerum, etiam consumptibilium, proprietatem. Ejus igitur verba molliebat, sensum ad meliora vertebat: Id autem vel maximè inculcabat; *Neminem sapientem æstimare debere*, quòd Nicolaus III. absurda, injusta, nec possibilia intenderit, non sanè addebat, omninò impossibile esse, ut talia definiret, quique id fieri posse sentirent, schismatis aut erroris reos; qualia nunc venditant.

CAPUT XLV.

JOANNIS XXII. Extravagans, Cùm inter nonnullos: *Ea Decretalis,* Exiit, *doctrinam de Christi & Apostolorum paupertate hæreseos damnat: à Romanis Pontificibus erronea definiri posse demonstrat: Franciscani appellantes in materia fidei à Papa ad Concilium, ejus rei gratiâ nullam censuram ferunt.*

SUpererat illud à Fratribus prædicatum, à Nicolao IV. approbatum in Christo & Apostolis, per simplicem usum facti, altissimæ, ut putabant, paupertatis exemplum. Id Joannes XXII. omninò subruit, editâ Extravagante, *Cùm inter nonnullos:* De verborum significatione, anno Pontificatus 9. Christi 1325. quâ propositiones duas examinat; Alteram, *quòd Christus & Apostoli in speciali non habuerint aliqua, nec in communi*; Alteram; *quòd in iis, quæ ipsos habuisse scriptura testatur, nequaquam in ipsis jus utendi competierit.* Has ritè examinatas, erroneas, & hæreticas judicavit, hanc verò postremam, doctrinæ Catholicæ eò maximè inimicam, quòd Redemptori tribuat usum, & gesta non justa: Usum scilicet, sine jure utendi, ut erat expositum superiore Decretali; *Ad conditorem.*

At Minores id gravissimè tulere: Itaque Joanni XXII. Nicolai Decretalem objiciunt: Illum etiam apertè hæreticum inclamant, quòd illa, *quæ per clavem scientiæ in fide ac moribus, à Summis Pontificibus semel definita sunt, eorum Successoribus revocare non licèt in dubium.* Hos ut motus compesceret Joannes XXII. aliam eodem anno edidit Extravagantem: *Quia quorumdam*; quâ quidem Nicolaum excusat, ut potest, negatque aut ab ipso, aut ab aliis Prædecessoribus definita, quæ Fratres tanto studio de facti usu simplice asserebant: Ac si id vel maximè definissent, *Constitutiones illas fore invalidas, erroneas & infirmas.* Neque verò, quòd nunc somniant, *id per impossibile* dixit, aut omninò negavit evenire posse, ut à Romano Pontifice talia definiantur; sed duntaxat hæc scribit: *Quòd usum talem non justum conditor Canonis Fratribus intellexit reservare, probabile non videtur.* Profectò non putat rem esse impossibilem, qui id causatur tantum probabilem non videri.

Et quidem Joannes ad Nicolaum excusandum hæc scripsit: *Non apparet ipsum dixisse, sustentationem Christi & Apostolorum ejus, in solo & nudo consistere usu facti.* Verum id nihil est, nam etiamsi verum esset, concessisse Nicolaum Christo & Apostolis non modò usum facti simplicem, sed etiam aliquando ipsum jus utendi: Tamen asserebat interim, usum illum simplicem, non modò esse justum, sed etiam perfectum, & in Christo præluxisse, atque ex ejus exemplo ad Fratres propagatum; cùm Joannes usum illum, & injustum esse universum definiret, & in Christo admittere hæreticum judicaret.

Quam profectò ſententiam Decretalis, (a) *Quia quorumdam*, luculentiſſimè confirmavit: Ibi enim docuit, illam expropriationem, quam in uſu facti ſimplice, abſque jure collocabant, neque à Chriſto *obſervatam*, neque Apoſtolis impoſitam, neque *ſub voto ab ipſis fuiſſe receptam.* Id enim in Evangelica Hiſtoria non fuiſſe traditum: Atque hæc Chriſto tribuere, cùm per ſe juſta non ſint, hæreticam, damnatam, blaſphemam, peſtiferam eſſe doctrinam. Ergò ſatis conſtat Nicolaum, edita Decretali, ut perfecta laudaſſe, ac præſcripſiſſe Fratribus, quæ Joannes XXII. injuſta: de Chriſto dixiſſe, quæ is Pontifex, non modò nova & in ſcripturis inaudita, ſed etiam blaſphema, atque hæretica declaravit.

Quæ cùm ita ſint, omnes, credo, intellexerunt, id egiſſe Joannem, ut Nicolaï Decretalem tanto apparatu conditam, tanta auctoritate promulgatam, honeſtiſſimè quidem ac modeſtiſſimè quoad fieri poſſet, ſed tamen efficaciſſimè hac in parte ſubrueret.

Huc accedit Michaelem Cæſenatem (b) Fratrum Minorum Generalem, ejuſque Socios à tribus Joannis Decretalibus, conceptis verbis, ad Sanctam Romanam Eccleſiam, & ad Generale Concilium Univerſalis Eccleſiæ publicè & ſolemniter appellaſſe: & appellationem Joanni tranſmiſiſſe; Id & teſtantur Acta, & (c) Raynaldus confitetur, neque adverſarii negant, has duas Decretales, *Cùm inter nonnullos*, & *Quia quorumdam*; quibus duæ propoſitiones declarantur hæreticæ, ad fidei definitionem omninò pertinere; jam verò doceant, Minores, qui ab eis appellarent, qui profeſſi ſint Papam de fide pronuntiantem errare potuiſſe, eò certè nomine à Joanne fuiſſe damnatos. Nihil reperient tot inter Apoſtolicas Litteras, quibus eos coërcuit; cùm nihil prætermiſerit, quo impudentiſſimos, atque ineptiſſimos Sycophantas argueret.

(a) §. rurſus. (b) Mich. Cæſen. tract. contra error. Joann. XXII. Monarch. Gold. T. 2. p. 1236. (c) Raynald. t. 15. ad an. 1331. n. 11. & ſeq.

CAPUT XLVI.

Ejus ævi Doctor à RAYNALDO laudatus, harum Decretalium occaſione, Papam non eſſe infallibilem docuit.

NUnc referam ea quæ de memoratis Decretalibus ſenſerint ejus ac proximi ævi Scriptores.

De Conſtitutione quadam Joannis XXII. cùm eam Minores, ut hæreticam infamarent, (a) Raynaldus ſcriptum retulit Doctoris inſignis, qui per ea tempora in Curia Pontificia verſabatur.

Is igitur, ut doceat potuiſſe à Joanne XXII. hanc Decretalem condi, Quatuor concluſiones ponit, quarum 1. & 4. multum ad rem noſtram faciunt. *Prima eſt, quòd Papa non poteſt condere Canones contra determinata per Sacram Scripturam. Quarta, quòd poteſt contra determinata per Prædeceſſores ſuos, vel ſeipſum:* Quòd eò pertinebat, ut Joannes XXII. à Nicolao III. declaratam doctrinam revocare poſſet; nihil ergò in his infallibile cogitant.

Sed multò magis obſervari debet probatio primæ concluſionis; quæ ſic habet: *Illud non eſt licitum Romano Pontifici, in quo convincitur, non ſententiam dare,*

(a) To. 15. ad ann. 1317. n. 53. 54. & ſeq.

dare, sed magis errare. Sed si Papa determinaret contra determinata per Sacram Scripturam, convinceretur non sententiam dare, sed errare. Mirum verò hic quòd Raynaldus interserit: *Si determinaret contra determinata per Sacram Scripturam, ex hypothesi, nempe impossibili ob promissum Spiritus Sancti præsidium.* Hæc Raynaldus; Quæ quam ridenda sint, omnes vident. Nemo quæsivit ùnquam, an homini liceat volare per aëra, quòd id impossibile sit, sic nemo quæreret, an licitum Papæ sit, determinare contra Scripturam Sacram, si æquè sit impossibile. Quærunt autem illud auctores, Raynaldi etiam judicio gravissimi, non ergò profectò id impossibile judicabant.

CAPUT XLVII.

Responsio JACOBI Sanctæ Priscæ Cardinalis, mox BENEDICTI XII. Papæ, pro JOANNE XXII. quâ Pontificiam infallibilitatem apertè rejicit: In eandem rem Glossa memorabilis, in Clementinam, Exivi.

Nicolaus Aimericus instituti Dominicani Religiosus, atque ad annum 1366. acer hæreticæ pravitatis per Aragoniam Inquisitor, refert adversùs Minores responsa Benedicti XII. tunc sub Joanne XXII. Jacobi Sanctæ Priscæ Presbyteri Cardinalis; ex quibus hæc selegimus, quæ ad quæstionem nostram faciant.

Secundò dicunt Minores, quòd prædictam paupertatem fuisse Christi, & Apostolorum determinavit Dominus Nicolaus Papa. Respondet, *quòd licèt illud in Constitutione dicta contineatur, tamen ex Scriptura divina verum esse ibi non ostenditur; sed solummodo narratur, & tamen jam nòs ostendimus, quòd contrarium haberi potest ex Scriptura Apostolica & Evangelica, ex qua scriptura motus Dominus noster Papa Joannes, declaravit dictam propositionem, si pertinax esset, hæreticam esse; nec hoc asserit simpliciter & determinatè Dominus Nicolaus, qui dictam constitutionem fecit, sed solummodò hoc dicit incidenter & narrativè, posito etiam quòd determinativè diceret, non obstat, cùm contrarium*, inveniatur in Scriptura divina, & nunc est per Ecclesiam determinatum.

An incidenter dixerit Nicolaus tertius id quod ipsa Constitutio, ibique posita & explicata perfectio nititur, æquus Lector dijudicet: Nunc profectò sufficit dixisse Cardinalem, etiamsi Papa *determinativè* diceret, nihil obesse, & contrarium esse nunc per Ecclesiam determinatam.

Pergit: Tertiò dicunt: *Quòd in his, quæ pertinent ad fidem, vel mores, determinatum semel per Summum Pontificem, non potest per alium revocari: talis autem est assertio Domini Nicolai de Christi & Apostolorum paupertate.* Respondet, *quòd falsum est.* Quid autem falsum est? Nempè ipsa major propositio objecti Syllogismi; *quòd in his, quæ pertinent ad fidem vel mores, determinatum semel per Summum Pontificem, non potest per alium revocari.* Hanc majorem negabat tantus Cardinalis, à nullo reprehensus, ab omnibus laudatus, atque ad Petri Cathedram posteà sublevatus. Id sequentia docent: subdit enim statim: *Nam Petrum, qui non ambulat rectè ad veritatem Evangelii, reprehendit & correxit Paulus; & tamen non erat illi par, sed inferior.* Item Stephanus *Papa determinavit, quòd nullus baptizatus per quoscumque hæreticos, veniens ad Ecclesiam Catholicam, rebaptizaretur. Sanctus autem Cyprianus, cum multis Episcopis in Africa celebrans Concilium, determinavit opposi-*

tum, reprobans in hoc Stephanum Papam, ut patet in Epistolis ad Jubaianum & Pompejum; Concilium autem Nicænum utramque opinionem Sancti Cypriani & Sancti Stephani correxit, determinando, quòd baptizati ab hæreticis, non servantibus formam Ecclesiæ, baptizentur; ab aliis verò hæreticis baptizati, non rebaptizarentur.

Hæc de Stephano & Cypriano, verène, an falsò dixerit, nihil ad hunc locum pertinet, cùm utriusque nihilominùs factâ perinde mentione constet ex ejus sententiâ, Concilii generalis determinatione corrigi, quæ à Romano Pontifice determinata sint, etiam circa fidem ac mores, cùm de hoc præcisè ageretur.

Neque magis nostra refert, an satis valeant ad rem ea omnia exempla, quæ deinde protulit. Scopum ipsius attendimus, probationes non præstamus.

Neque etiam curamus, an pertineat ad rem, quòd de Petro dixit? Scio nempe & responsuros, non errasse in fide Petrum, cùm à Paulo reprehensus est: nec tum ullam ejus determinationem fuisse correctam. Quid nostra? Omninò huic loco sufficit, ut quid intenderit tantus Cardinalis liquidò videamus.

An non enim satis clarè de vera & propriè dicta determinatione agebat, cùm de Stephano ac Cypriano ageret? An non vera erat & propriè dicta determinatio, quam Cyprianus facto Concilio protulit? An non igitur determinationem talem, Stephani determinationi opponit Cardinalis, & utramque æquè docet, Concilii generalis determinatione correctum.

Neque verò Petri exemplum usque adeò extra rem est; quòd ab ipso Gratiani (a) Decreto Cardinalis deprompserat. Neque per ea tempora Pontificii officii summam ad formulas, aut ad minuta quæque redigebant. Graviùs agebant scilicet; & remque ipsam attendebant: Audiebant Paulum de Petro clarè, ac nulla tergiversatione dicentem; (b) *In faciem ei restiti, quia reprehensibilis erat: Et simulationi ejus consenserunt cæteri Judæi; ita ut Barnabas duceretur ab eis in illam simulationem: Et, cùm vidissem, quòd non rectè ambularent ad veritatem Evangelii.* Nempe nón aderat definiendi formula; sed facta clamabant, prava simulabantur, avertebantur à fide Gentiles: ipse Barnabas, nedum confirmaretur à Petro, in pessimæ simulationis societatem trahebatur. *Par* autem *in se est*, ut ajebat Gratianus, (c) *à fide exorbitare, & alios exemplo vel verbo dejicere à fide.* At enim id Petrus bono animo faciebat. Quis id nesciat? Interim Cardinalis, aliique multi, quos hic commemorare nihil attinet, post ipsum Gratianum, animadvertebant Petrum, teste Paulo, in eo peccâsse, quòd ad Evangelii veritatem pertineret. Neque propterea casura erat Ecclesia, si vel ipse Petrus nedum alii Pontifices, confirmandorum fratrum officio defuissent.

Sed omnium lucidissimum est, quòd subdit: *Tertio decimo dicunt, quòd secundùm hoc in Decretali* Exiit, *erratum fuit in doctrina & vita Christi & Apostolorum.* Respondet, *quòd verùm est: non tamen errore pernicioso, cùm ad plenum veritas discussa non fuisset, sicut nunc est: sed errore veniali, sicut Augustinus declarat de Cypriano, & de Petro per Paulum correcto.*

Hæc docet Cardinalis eo ævo doctissimus, atque sanctissimus, vitæque ac doctrinæ meritò ad Petri Sedem erectus. Hæc factus Pontifex nusquam retractavit, nusquam infirmavit; hæc docentem eum laudat

(a) Grat. 2. q. 7. post. C. 39. §. item Paulus.

(b) Gal. II. 11. 13. 14. (c) Grat. ibid.

laudat Aymericus acer fidei Inquisitor sub secutis Pontificibus. Porrò Aimericum nemo reprehendit; imò omnibus fuit diligentissimi Inquisitoris exemplar. Et quidem Cardinalis, mox Papa, clarè confitetur à Nicolao dicta, quæ Joannes condemnavit, & quamquam Nicolaum maximè excusatum vellet, ad extremum respondebat, quæ determinasset, ab ejus Successore corrigi potuisse, licèt pertinerent ad fidem, & mores, cùm de justo & injusto, deque Christi ac Apostolorum vitâ & exemplis ageretur. Non ergo profectò illam, in qua nunc Summam Fidei repositam volunt, infallibilitatem cogitabat.

Huc accedit, quod Joannes XXII. Decretalem *Exiit*, & Clementinam, *Exivi*, apertè probaverat in Extravagante, *Quorumdam*, ut vidimus, quarum postea doctrinam improbavit. Neque valet responsio Benedicti XII. tunc Jacobi Cardinalis; *Quod Dominus Joannes in Decretali;* QUORUNDAM, non ipsam *quæstionem de paupertate Christi, & inseparabilitate dominii ab usu, accipit determinandam;* sed duos alios articulos, hæc, inquam, non valent: omninò enim, quæ improbat à Nicolao dicta de paupertate Christi, & usu facti simplici, pars erant maxima harum declarationum, quas Extravagante, *Quorumdam*, salubriter editas, solidas, lucidas, limpidas appellaverat.

Quin ut ipse improbârit Decretalem, *Exiit*, Extravagante, *Cùm inter nonnullos*, aliisque Decretalibus supra memoratis; Sic has ejus Decretales nonnulli infirmari posse putarunt; legimusque hæc in Glossa Clementinæ, *Exivi*, ad *§. Proinde;* Sæpè *cogitavi quod utile esset, quod Ecclesia Romana permitteret, liberè de hoc disputari: An Christus habuerit, vel non habuerit, vel habere potuerit proprium, vel non potuerit: & similiter de vita Fratrum Minorum, an possint aliquod habere proprium.* Hoc est, ut liberè disputari posset, non modo de eo, quod Joannes XXII. edita Decretali, vanum, absurdum, injustum, sed etiam de eo, quod hæreticum judicàrit. Quæ in Glossa posita, ac sæpè Romæ excusa, cum ea, quam asserunt, infallibilitate non consentiunt.

CAPUT XLVIII.

Bellarmini *ac* Rainaldi *effugia.*

NUnc inutile est copiosiùs narrare, quæ recentiores, (a) Bellarminus primùm, ac recentissimè (b) Rainaldus dixerint. Summa est hæc: Nicolai Decretàlem malè intellectam, neque verò suo sensu à Joanne damnatam; tum in quibus varient illi Pontifices, *non ad fidem & mores pertinere*, sed esse de re Methaphysica, interim pro certo (c) habitum à Romanis Pontificibus, definita circa fidei quæstiones, tuta esse & irretractabilia: quæ omnia putamus satis clarè refutata ex ejus ævi Scriptoribus, & in ipsis Decretalium verbis. Et quidem de usu facti simplice, definitionem Joannis, Decretali, *Ad conditorum*, editam, (d) Rainaldus tuetur, Bellarminus (e) impugnat, & Joannem *in controversia ad fidem non spectante errâsse*, decernunt; cùm Joannes Decretali, *Quia quorumdam;* eum qui Decretalis, *Ad conditorem*, *definita* convellat, *tanquam* contumacem, & rebellem Romanæ

(a) To. 4. de R. P. 14. (b) T. 15. ad ann. 1322. n. 55. ad ann. 1323. n. 62. ad ann. 1324. n. 37. (c) Ibid. ad ann. 1324. n. 35. (d) Rainaldus ad ann. 1324. n. 32. (e) Bellar. idem.

manæ Ecclesiæ ab omnibus haberi jubeat.

Quid quod id Joannes non aliâ causâ, illum, absque jure, usum facti simplicem in Christo admitti, blasphemum, hæreticum, impium judicârit, quam quod usus ille sit non justus, in quo eum Bellarminus errâsse asserit, ac duas Joannis de fide decretales obruit.

Neque verò concesserim in re Metaphysica & vana versatum esse Joannem: omninò enim de re Ecclesiæ erat, ut evanesceret è Fratrum animis, illa quam Nicolaus foverat, falsæ atque inanis perfectionis idea; cùm illam etiam Christo adscribere, auctore Nicolao, minimè vererentur, eaque dementati sibi tantoperè placuerint: Neque modò ad horrenda facinora, verum etiam ad hæreses & schismata proruperint.

Quod autem Constitutionem, *Exiit*, ut decretum de fide haberi nolunt; quia id Papa *non expresserit*: neque sua pronuntiata, *de necessitate credenda proposuerit*; tametsi contra ea *determinare ac prædicare*, sub Excommunicationis pœna, vetuerit: Nos quanti hæc valeant, Lectori dijudicandum relinquimus. Interim intelligimus, procul ab officio confirmandæ fidei abfuisse Nicolaum, qui definitione edita, ad id induxerit animos, quod Joannes XXII. injustum, aut hæreticum declarârit.

Sed jam de Joannis Decretalibus duabus: *Cùm inter nonnullos; Et quia quorumdam*; nec habent quod hiscant, cùm eas Decretales, adhibitis licèt omnibus, quibus decretum fidei nunc constare volunt; tamen à Glossa Corpori Juris inserta, pro retractabilibus habitas, & ab ipso Bellarmino subrutas videant: ut profectò pateat, subtiles illos infallibilitatis Pontificiæ defensores, dum ad inania ac minuta nos redigunt, tandem aliquando in has coarctari angustias, ex quibus nullis se scholasticis argutiis extricare possint.

CAPUT XLIX.

Quæstio de visione beatifica, ante universalem resurrectionem: in ea Joannes XXII. *falsa prædicat, & suadere nititur, Gallis obsistentibus, Ecclesiæque Catholicæ consensioni cedit.*

SUb eodem Pontifice Joanne XXII. anno ejus 16. Christi 1331. teste (a) Rainaldo, *agitari cœpta est in Pontificia Curia Quæstio de visione animarum, controversa inter Theologos ejus temporis.* Et quidem pro certo erat, *purgatas animas in cœlum mox recipi*; Idque ipse Joannes instructione edita ad Officinium Regem Armeniæ definiverat, ut habet idem (b) Rainaldus; An in cœlum receptæ visione faciali fruerentur, dubium videbatur, & negabat Joannes; atque, ut ait (c) Rainaldus: *Maxima sollicitudine undique argumenta pro parte negante conquirere, & varia ex Patribus testimonia contexere cœpit: Atque ea tanquam privatus Doctor in suis Concionibus repetere, ut Præsules Doctoresque ea argumenta diligentiùs discuterent.* His quidem Joannes se ipsum postea defensabat. His eum excusatum volebant, qui ex ejus auctoritate, & concionibus publicè in Ecclesia ad populum habitis, periculum fidei verebantur. Cæterùm si ea volebat tantum discuti à Doctoribus, quorsum pertinebat prædicari ad populum? omninò certum est, id quod etiam

(a) T. 15. ann. 1331. n. 45. (b) Ibid. & ann. 1318. n. 10. (c) Ibid. ann. 1331. n. 44.

etiam tota Ecclesia, ac maximè in Gallia divulgatum, ac creditum, eum errorem à Joanne publicè prædicatum.

His Galli nostri movebantur, tum verò vel maximè, cùm (a) Geraldus Otho Generalis Minorum Minister, Pontifici intimus, atque ab eo Internuncius ad Gallias missus, illum errorem Parisiis pro Concione sacra proponendum suscepisset; ac passim ferebatur, aliâ licèt specie, hujus rei gratiâ, à Joanne summissum, ejusque erroris Pontificem auctorem ac signiferum esse.

Philippus verò VI. Valesius dictus (b) Francorum Rex, extrema minabatur iis, qui claram visionem animabus denegabant: ad quem Pontifex epistolam scripsit, quam Raynaldus profert.

Hac Epistola scribit, quæstionem dubiam etiam Augustino visam; variare Doctores: se quidem hujus rei in sermonibus habuisse mentionem, quæstionem jussu suo, ut sic pleniùs posset inveniri veritas, disputatam.

Subdit hæc postea: *Et quia, fili dilectissime, forsan tibi dicitur, quòd Nos non sumus in Theologia Magister, audi quid unus sapiens dicat; Non quis, inquit, sed quid dicat, intende.* Adeò & ad se quoque pertinere intelligebat illud, ut non quis, sed quid diceret, cogitemus. Pergit: *Utinam, fili, sicut & aliàs meminimus nos scripsisse, vellet audire, quæ in nostris sermonibus diximus, Regia Celsitudo; & ut prædiximus, unum verbum de capite nostro non protulisse reperies: Sed quæ vel Christus, vel Apostoli, vel Sancti Patres & Doctores Ecclesiæ protulerunt.* Sic dubitantis specie, quam sequebatur doctrinam Regiis auribus instillabat. Tum Regem dehortabatur ab insectandis iis, qui claram visionem negabant animabus; Neque enim hoc ad Regium honorem pertinere: atque omninò permitteret, utramque liberè disputari, ac prædicari sententiam; donec aliud per Sedem Apostolicam declaratum fuerit. Hæc scripsit 14. Kal. Decemb. Pontificatus anno 17. qui erat anno. Christi 1333.

Nihil his motus Philippus, non multis post diebus, quam Epistolam acceperat, Dominicâ scilicet 4. Adventus, Magistros Parisienses congregavit, jussitque eos de quæstione ferre sententiam, qui omnes unanimi consensu in id convenerunt; ut clara visio beatis animabus negaretur. Quam censuram Facultatis habemus integram, ejusdem jussu Principis scriptam, pendentibus Magistrorum Sigillis.

Testatus quidem Rex erat, nihil à se quæri, quod Papam tangeret, quem omni honore prosequeretur: at Doctores præfati erant, audisse se, *Quod quidquid in hac materia sua Sanctitas dixit, non asserendo, seu opinando, protulerit, sed tantummodò recitando;* Adeo verebantur, ne Pontificium animum offenderent.

Hujus censuræ exemplum, teste (c) continuatore Nangii hujus ævi Historico, Rex misit ad Papam, *mandans sibi à latere, quatenus sententiam Magistrorum de Parisiis, qui meliùs sciunt, qui debet teneri & credi in fide, quam Juristæ Clerici, qui parum aut nihil sciunt de Theologia, approbaret, & quod sustinentes in contrarium corrigeret.*

Facinus audax, inquies, ut Galli Rom. Pontificem fidem ipsam docerent, tanta erat fiducia agnitæ veritatis, atque his quidem Joannes cessisse videtur. Certè anno sequente, sui Pontificatus ultimo, Christi 1334. editam voluit professionem

(a) *Renald.* ibid. anno 1333. n. 44. an. 1334. n. 30. (b) ibid. ad an. 1333. n. 45. ibid. n. 46.

(c) *Du Ches* T. 5.

nem eam, quâ, *cum Catholica Ecclesia* fatebatur, *quòd animæ purgatæ vident divinam essentiam facie ad faciem.* Atque adeo Ecclesiæ Catholicæ consensione, in veram certamque veritatis fidem, non jam cunctabundus aut fluctuabundus adductus est.

Quod autem eam fidem Benedictus XII. asseruit, eique obsistentes hæreticos judicavit; nihil aliud quàm publicum & stabilitum Ecclesiæ Catholicæ eam in rem consensum declaravit; Quem jam Parisienses, quem ipse Joannes XXII. moriens agnoverant. Neque interim illud admittimus, quod est à Rainaldo, aliisque responsum: quæ idem Joannes adversus eam fidem publicè in Ecclesia prædicavit, ea ab ipso fuisse prædicata, ut privato Doctore, omninò enim prædicatio in Eminentissima Ecclesiæ Romanæ arce edita, ad Apostolicum Officium pertinet: Veramque fidem oportet in Ecclesia Romana, non modo definiri prolato anathemate; sed etiam ita doceri, prædicarique. Ut inde (a) *annuntietur per universum Orbem.* Cui planè officio Joannes XXII. defuit. An ergò, cùm ille falsa prædicaret, nutabat ea, quam Ecclesia Romana prædicabat, fides; aut Ecclesia Romana Sedesque Apostolica falsa & hæretica prædicavit? Aut quæ prædicanti Papæ, eadem judicanti ac definienti, non obstitisset Ecclesia Catholica? defuissentque vires, quibus falsa definitio solveretur? absit: dictum enim de Joanne XXII. esset, quod ipse de Nicolao III. dixit; si quid falsi definisset, *Constitutiones eas fore invalidas, erroneas & infirmas* (b) neque eò seciùs existimassent, stetisse immotam Ecclesiæ Catholicæ fidem. Ergò intelligamus, quæ Romani Pontifices prædicarint, nondum esse Romanæ Ecclesiæ, quoad à Romano Pontifice promulgata, totaque Ecclesia recepta obtinuerint, & coaluerint: atque hanc esse Romanam, hanc Petri, hanc Sedis Apostolicæ Fidem, que deficere non possit.

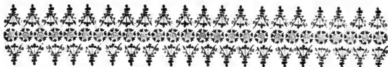
(a) Rom. I. 2. 7.

(b) Extr. *Cùm inter nonnullos*, de verb. signif.

Finis Libri Decimi Quarti.

DEFEN-

DEFENSIO DECLARATIONIS CLERI GALLICANI, DE ECCLESIASTICA POTESTATE.

LIBER DECIMUS QUINTUS.

Quo probatur convenire cum Declaratione Gallicana hac: Quòd Romana Sedes fidesque nunquam defectura sit; Et quòd prima Sedes non judicetur à quoquam.

CAPUT PRIMUM.

Fides Petri *quid sit: Verba Petri*, Tu es Christus, *&* *Christi*, Tu es Petrus &c. *Petri Fides Ecclesiæ fundamentum: ad locum Matth. XVI. ℣. 16. & seq.*

IN fine instituti operis, ne quid tam necessariæ disputationi desit, placet exponere luculentiùs illud immotum, quod in fide Petri omnis ab origine agnovit antiquitas; Id duplici modo à Patribus intellectum: Primùm, ut Ecclesia Catholica in Petri fide immota consistat: tum ut immotum aliquid, & invictum in Ecclesiam quoque peculiarem à Petro fundatam, quæ Romana hactenus dicitur ac Sedes Apostolica, Petri fide, prædicatione, sanguine, auctoritate, ac successione translatum fuerit.

Et quidem immotum illud, quod à Petri fide in universam Ecclesiam diffundatur, Sancti Patres ducunt ab illa egregia Petri confessione: *Tu es Christus*, ac deinde subsecutâ Christi sententia: *Tu es Petrus.*

Petrus enim Apostolus (a) jam primus Apostolorum à Christo constitutus, jam à Christo Petra dictus, atque his causis omnium primus ab Evangelistis omnibus appellatus, quod ipse textus Evangelii prodit legentibus; cùm Christus quæreret: *Quem me esse dicitis?* omnium nomine confessionem hanc edidit, quâ Fidei Christianæ summa continetur:

(a) Matth. X. 2. Marc. III. 16. Luc. VI. 14.

tinetur: *Tu es Christus Filius Dei vivi.* Quæ cùm Petrus dixisset, hoc statim audivit à Christo: *Tu es Petrus & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.* Quibus verbis Christus, qui suam maximè unam volebat Ecclesiam, creavit Magistratum amplissima præ cæteris potestate, ac majestate præditum, qui omnes moveret ad unitatem, maximè in fide. Atque hic duo quidem confirmavit: alterum, haud immeritò Petrum omnium nomine respondisse, qui omnium Princeps ab ipso Magistro Christo constitutus esset: alterum, quoties Successores Petri communem Ecclesiarum fidem, ex communi traditione, pro officio promerent, eorum decretum, prædicationem, fidem, fore Ecclesiæ fundamentum.

Hinc Christus pollicetur, hac Petri confitentis fide Ecclesiam æternùm constiturum: *Super hanc Petram*, inquit, *ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferni non prævalebunt adversus eam;* nempe Ecclesiam, ea fide nixam. Quo loco Sanctus Leo: *Super hanc*, inquit, *fortitudinem æternum exstruam templum, & Ecclesiæ meæ Cœlo inferenda sublimitas in hujus fidei firmitate consurget.*

Hæc idem Pontifex passim inculcat; hæc omnes uno ore Romani Pontifices; hæc denique Patres omnes; ut in re clara & confessa plures locos congerere supervacaneum sit. Omninò fixum illud est & immotum. Cùm Ecclesia Catholica ædificio comparetur, eam quam Petrus confessus est fidem, æterni ædificii æternum fundamentum esse.

CAPUT II.

Ipse Petrus *& Petri Successores propter injunctum officium prædicandæ & asserendæ fidei, Ecclesiæ fundamentum: huic officio meritò adjunctæ claves.*

NEque minùs ipse Petrus, ejusque Successor Romanus Pontifex, tanto in ædificio fundamenti loco est: Ut qui ex commisso munere, Ecclesiastici Regiminis Princeps, præcipuique ac fundamentalis officii, prædicandæ scilicet, & asserendæ Fidei Caput executorque sit.

Qua ex re, si quis sequi putat, Romanum Pontificem commissi officii gratiâ fundamento comparatum, ideò in exponenda fide esse infallibilem, fallitur: Aliud enim est, ut ei aliquid officii injungatur: Aliud, ut illud procul omni dubio præstiturum esse constet.

Atque ut officium, quemadmodum oportet, ab ipso effectu secernamus, advertendum superest, cui rei Christus æternæ stabilitatis promissionem adjecerit: An ipsi Pontifici? an verò Ecclesiæ? Ecclesiæ certè, ut verba declarant: *Et portæ*, inquit, *inferi non prævalebunt adversus eam.* Ecclesiam scilicet, ut & verborum docet ipsa connexio, & Leo atque alii Patres luculentissimè profitentur, cui loco convenire alia Christi dicta jam vidimus, quale illud est; (a) *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus.* (b) *Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi.* (c) *Et cum venerit ille Spiritus Veritatis, docebit vos omnem veritatem.* Quæ ad unitatem Apostolici Ordinis manifestè referuntur. Unde etiam extat illud Apostolici primi Concilii: (d) *Visum est Spiritui Sancto & nobis.* Cui congruit illud in Symbolo item Apostolico, quod attributum est toti

(a) Matth. XVIII. 17. (b) Id. XXVIII. 20. (c) Joan. XVI. 13. (d) Act. XV. 28.

toti & soli Ecclesiæ, certissimum Spiritus Sancti Magisterium. *Credo in Spiritum Sanctum, Sanctam Ecclesiam Catholicam*, nihil ut sit clarius, quàm ipsi Ecclesiæ Catholicæ Primatus promissionem, & vim æternæ stabilitatis adjunctam.

At enim, inquiunt, Petra ipsa, fundamentum ipsum, per sese est stabile; ipsoque adeo ædificio stabilius; quippe quo ædificium id habeat, ut firmum ac stabile sit. Id qui dicunt, non satis advertunt, ipsa etiam fundamenta posse convelli. Quare Christus æternum structurus ædificium, non in eo præcisè reponit æternam ejus ædificii soliditatem, quod in tali ministrali fundamento, Petro scilicet, ac Petri Successore sit positum: sed quod ipso Christo ædificante consurgat; *Super hanc*, inquit, *Petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversùs eam*, propter ædificantem, scilicet Christum, qui & fundamentum posuit, & extruxit ædificium, & invictâ virtute utrumque continet.

Quòd ergo moderni quidem eò usque provehuntur, ut in Petro & Successoribus, certiorem & clariorem, quàm in ipsa Catholica Ecclesia, stabilitatem agnoscant: næ illi nimii sunt, neque tolerandi, quibus clarius ac firmius videatur: *Credo Romanum Pontificem infallibilem*; *quàm credo Sanctam Ecclesiam Catholicam.*

Certum quidem est, Ecclesiam Catholicam, constituto Principe tanquam totius regiminis fundamento, factam esse firmiorem. Neque tamen tu mihi fundamenti similitudinem sic urgeas, ut Ecclesia collapsura sit, si quando Principis cesset officium, alioquin eum, qui in Ecclesia summa potestate fungatur, non modò infallibilem, sed etiam immortalem esse oportebat, aut si ad extremum urgeri placet fundamenti rationem ac vim, aliud certè est, ut ipsum fundamentum penitùs subruatur, aliud ut sit aliqua in fundamento labes. Primum si acciderit, ruet ædificium; Secundum, non ita: nonnunquam enim opus est ipsum refici fundamentum. Aliquis Petri Successor, sive Liberius, sive Honorius, sive quivis alius in tacenda fide officio desit, atque ipsi etiam fidei adversetur: en aliqua in ipso fundamento labes, quæ ab Ecclesia facilè reparari possit: non item si Petri officium in totum tolleretur, Christi institutione contempta.

Illud ergo officium, ut constituere, ita distrahere nulla humana vis potest, statque illud immobile à Christo constitutum Ecclesiastici Regiminis fundamentum.

Quare & illud certum est, in ipsa ministeriali petra, Romano scilicet Pontifice Petri Successore, vim esse, præcipuam illam quidem ac principalem, sed tamen partialem, ut vocant, ita ut totum ipsum parte sit firmius.

Namque & aliquatenus aptis lapidibus ædificii compages sese ipsa sustentat: mutuámque sibi operam fundamentum ipsum, compagesque præstant: atque ut compages fundamento sustentatur, sic fundamentum compage protegitur. Quin ut in Papatu maxima, ita in Episcopatu magna est à Christo indita vis, suntque Episcopi capita & fundamenta particularium Ecclesiarum, ex quibus universa coalescit: & in vivo ædificio, vivi lapides sese ultrò coagmentant; ipsique fundamento præcipuò,

ſcilicet Romanæ Sedi, non nudo tantùm obſequio, ſed etiam adunati, auctoritate provident. Sic illa in infando Schiſmate horrenda fundamenti labes totius compagis ope ſanata refectáque eſt.

Stat ergo æternus ille in Eccleſia Chriſti, ab ipſo Chriſto conſtitutus Magiſtratus, ad unitatem movens, fideique firmitati ex officio providens. Cui quidem officio meritò attributæ claves, ſolvendique ac ligandi tanta poteſtas; ut quidquid in terra ſolverit vel ligaverit, in cœlo quoque ſolutum, ligatumque ſit; quibus verbis deſignari, non perſonæ injuncto officio defungentis infallibilitatem, ſed ipſius officii efficaciam ac vim, omnes conſentiunt.

Hæc igitur pertinent ad illud Chriſti dictum: *Tu es Petrus*, conſtititque omninò, Petri officium eſſe fundamentum, eò quòd Eccleſia unitate conſiſtat, cujus Sacramentum ac radix in Petro eſt.

CAPUT III.

Locus; Rogavi pro te: & Confirma Fratres tuos, Luc. XXII. 32. *aliud præceptum, aliud promiſſum; præceptum*, confirma fratres, *quid ſit.*

Eodem pertinet aliud Chriſti dictum ad Petrum: *Simon, Simon, ecce Satanas expetivit vos, ut cribaret ſicut triticum, ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua; & tu aliquando converſus, confirma fratres tuos.*

IN hac Chriſti ſententia, ut in priore, rurſus diſtinguimus ea, quæ ad officium Petri pertinent, & ea quæ ad Chriſti promiſſionem. Ad officium Petri pertinet: *Confirma fratres tuos*, ad Chriſti promiſſionem certam: *Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua.*

Hoc ergo ex officio Petrus habet: hoc Petri Succeſſores in Petro acceperunt, ut fratres confirmare jubeantur; non profectò, ut ei officio nunquam defuturi ſint.

Si enim jubendo Chriſtus id præſtat, ut præceptum ipſum impleatur, jam omnes ſunt impeccabiles; Romanusque Pontifex, cui Chriſtus in Petro dixit: *Paſce oves meas*, non modo in doctrina nunquam peccaturus eſt; ſed nec in ulla parte paſtoralis officii, cùm nulla profectò ſit, quam non illa vox complectatur.

Jam quod ajunt ipſa confirmandi voce, ſupremum & indeclinabile judicium, eamque auctoritatem indicari, quâ nulla major eſſe poſſit, falſum eſt: nam *confirma*, hoc eſt, quantum in te eſt, enitere, ut firmi ſint. (a) *Miſi enim Timotheum*, inquit, *ad confirmandum vos;* Et cuicumque Epiſcopo dictum eſt: (b) *Eſto vigilans, & confirma cætera, quæ peritura erant.* Et oſtendunt Scripturæ paſſim, confirmare vacillantes animos, per omnia Eccleſiaſtica Miniſteria fuſum, quod Petro ejusque Succeſſoribus ſingulari titulo attributum id efficit quidem, ut præ cæteris, ut erga cæteros, atque etiam erga fratres & Apoſtolos facere jubeantur: non autem, ut id certiſſimè præſtent: nam quod objiciunt, cuique officio ſuam eſſe à Deo providentiſſimo adjunctam gratiam, quis id neſciat? Adjungitur quidem ut omni officio, ita etiam Papatui, perpetua Dei benignitate, gratia ſingularis: gratiam ſingularem non propterea ſequitur ſemper accipientis certa fidelitas: alioquin nunquam in eo officio peccaretur; quod eſt falſiſſimum.

CAPUT

(a) 1. Theſſ. III. 2. (b) Apoc. III. 2.

CAPUT IV.

Promissio in illa precatione, Ut non deficiat fides tua: *Fides Petri quid sit; nunquam defectura, neque in ipso Petro, neque in Catholica Ecclesia, neque in Sede Apostolica, seu peculiari Petri Ecclesia.*

Atque hæc sunt quæ pertinent ad Christi præceptionem, *confirma fratres tuos*: Jam ad promissionem ista: *Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua:* Quæ quidem promissio multipliciter intelligi potest, pro multiplice personæ Petri intellectu.

Est enim primùm Petrus singularis homo, cui Christus, teste (*a*) Augustino, promiserit; *Ut haberet in fide liberrimam, fortissimam, invictissimam, perseverantissimam voluntatem.* Quo sensu promissio solum Petrum spectat, non autem Successores; quos in fide confirmatos nemo, credo, nisi insipientissimus dixerit.

Et ea quidem promissione ad exequendum officium Petrus juvabatur: quis enim dubitet promptius fuisse ac certius, ut confirmatus in fide confirmaret, quòd Christus Petro significavit, his verbis: *Simon, Simon, ecce Satanas expetivit vos, ut cribaret sicut triticum, Ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua.* Quo loco Leo (*b*) præclarè: *Pro fide Petri propriè supplicatur, tanquam aliorum status certior sit futurus, si mens Principis victa non fuerit.* Neque propterea Petri Successores id habent, ut in fide confirmentur: sicut non omnes habent illam eminentissimam charitatem, quâ Petrus plus cæteris Christum diligens audire meruit; *Pasce oves meas.*

(a) De Corr. & grat. C. 6. 7. 12. &c. (b) Serm. 3. in anniv. assump.

Hoc igitur est quòd Petro in propria persona promissum est, neque ad posteros transiturum, nempè ut in fide & gratia confirmetur. Jam quòd sit ad posteros transiturum, ex alia duplici Petri persona pendet: Petrus enim præter personam suam, aliam personam gerit; nempè Ecclesiæ universæ; quòd ipsum ad ejus Primatum pertinet, sicut Augustinum dicentem audivimus. (*a*) *Petrus gerebat Ecclesia, figurata generalitate, personam; propter Primatum quem in discipulis habuit.* Cùm ergò Petro dicitur pro hujus personæ ratione; *Non deficiet fides tua*, hoc nempe est, non deficiet Ecclesiæ Catholicæ fides, cujus tu figuram atque personam propter primatum geris, ac jubetur posteà *confirmare fratres*, qui primatu imposito tantam personam induerit.

Neque immeritò Petro dicitur: *non deficiet fides tua*; fides illa scilicet, quæ cùm sit Christianorum omnium, vel maximè est tua; quòd eam primus omnium, atque omnium nomine prædicaveris.

Hunc sensum interpretes sæpe memorati secuti sunt, ad eumque alludere videtur (*b*) Augustinus: dicente Christo, ROGAVI PRO TE UT NON DEFICIAT FIDES TUA; *intelligamus ei dictum, qui ædificatus est super Petram, hoc est, omnibus in Christo perseveraturis.*

Hic ergò secundus sensus, pro secundo intellectu personæ Petri, totam in se repræsentantis Ecclesiam, ac maximè electos; at tertio modo, Petrus intelligi potest strictiore significatione, ut qui non modò Ecclesiæ universæ personam susceperit, sed Successores in Primatu suos, eorumque curæ commissam

(a) Aug. En. Spal. 107. &c. (b) De Corr. & Grat. C. 12.

missam peculiarem Ecclesiam, Romanam scilicet, singulari titulo repræsentet. Quo etiam sensu, meritò Petro dicitur, non deficiet fides tua: cùm nunquam futurum sit, ut Petri Successores, eorumque universa series, atque successio, Sedesque cui præsint, atque Ecclesia, quam docendam, & regendamque susceperint, à vera fide evellantur.

CAPUT V.

Petrus ejusque Successores cuidam peculiari Ecclesiæ ac Sedi præsidere debent: Petri fides in Petri Sede, & in Successorum serie non deficit.

ET quidem de Successorum serie satis constat; cùm Catholici omnes uno ore fateantur, Petri officium, hoc est, Papatum ipsum atque Primatum à Christo institutum, nunquam in Ecclesia defuturum: sed Petri Successores, cùm ordinandi fuerint, è cœlo lapsuri non sunt; neque ad creandos eos opus fuerit, totam Ecclesiam citari, commoverique oportebit; necesse ergò est, aliqua ut sit Catholicæ Ecclesiæ pars, ex qua existant, aliique aliis subrogentur. Quare ita constituti sunt, ut non modò universæ Ecclesiæ præsint, sed quemadmodum cæteri Episcopi, peculiarem habeant, quam regant Ecclesiam; Nempe Romanam, quam Petrus fundaverit & rexerit: imò quàm semper & foveat & legat. Hæc ergò Ecclesia ex avita atque Apostolica traditione, eo jure, ea dignitate est, ut quemcumque sibi, eundem etiam Ecclesiæ universæ ducem pastoremque eligat; nec nisi ab orthodoxa, orthodoxum eligi par est. Hæc igitur Cathedra, hæc Sedes, hæc Ecclesia est, quæ pro sui Pontificis dignitate, uniendæ Ecclesiæ necessaria, nunquam à vera Ecclesia, numquam à vera fide abrumpatur.

Neque objiciant, Sedem à sedente Pontifice minimè distinguendam; hunc enim errorem, multis jam veterum testimoniis sublatum esse credimus: vel Sanctum (a) Leonem audiant de Sede Antiochena dicentem; *aliud sunt Sedes, aliud præsidentes.*

Neque propterea dicimus, ipsam Sedem aliquid exercere posse potestatis aut jurisdictionis, aliter quàm per ipsum præsidentem: Sed si præsidens erraverit, errorem eum statim repellendum, neque coaliturum.

Neque verò distinguimus à Romanorum Pontificum fide, Romanæ Ecclesiæ fidem; quam scilicet non aliter quàm à Petro primo atque à Petri Successoribus Romani didicerint.

Neque huic fidei oberit, si aliquot Pontifices officio defuerint, atque à verâ fide, eique conjuncta fidei professione ac prædicatione aliquando aberrarint. Stat enim Romana fides, ab eorum antecessoribus stabilita, ab eorum successoribus statim vindicanda; ut factum in Liberio, Honorio, aliisque vidimus, nullo Romanæ fidei, aut Romani Primatus detrimento, *Etsi enim*, inquit (b) Leo, *diversa nonnumquam sunt merita Præsulum, tamen jura permanent Sedium:* quantò magis permanent jura in Sedem Apostolicam per Petrum, autore Christo collata.

Accipiendi ergò Romani Pontifices, tanquam una persona Petri, in qua nunquam fides penitùs deficiat, atque ut in aliquibus vacillet, aut concidat, non tamen deficit in totum, quæ statim revictura sit: Nam & Petrus negavit, & incredulus fuit, postquam etiam audivit illud: *Et rogavi pro te, ut non deficiat fides tua:* sed statim exsurgit, confirmaturus fratres, atque omnium nomine commu-

(a) *Leo* Epist. 53. ad Anast. vid. seq. (b) *Leo* Epist. 62. ad Maxim.

communem prædicaturus fidem, ficut in Actis legimus; Sit ergò in Leone; fit in Agathone; fit in aliis egregius Pontificibus Petrus, fratres confirmans. Sit etiam in Liberio, fit in Honorio, Petrus ad horam nutans, & negans: fed ftatim refpiciente Domino convalefcens, feque ipfo validior; ut firmitudini, Domino providente, etiam lapfus ipfe ferviat; neque fuperfit ullum errati veftigium, id in Ecclefia Romana contigiffe multa exempla docuerunt, neque porrò aliter ad confummationem usque fæculi in tota Pontificum Succeffione eventurum effe, certa fide credimus.

Id autem Beati Petri meritis tributum volumus; omninò enim Apoftoli ad Chriftum recepti, difcipulorum ac fucceſſorum fuorum & regunt Ecclefias: neque illa vacat Ecclefiæ oratio, Dominum deprecantis; *ut Gregem tuum, Paftor æterne, non deferas; fed per beatos Apoftolos tuos, continua protectione cuftodias.* Certumque eft id, quòd fubditur; *iis Rectoribus Ecclefiam gubernari*; quantò magis Petrus omnium Princeps, *in propria Sede vivit, ac præfidet*; ut & Sanctus (a) Leo egregiè docet, & univerfa Ecclefia in œcumenicis etiam Conciliis fæpè confitetur.

Sic ergò tertio fenfu intelligatur Petri nunquam defectura fides; quòd eam Ecclefiæ Romanæ femel traditam, in eadem Ecclefia, ipfaque Succefforum ferie, confervat ac fovet; Quibus hæc magna & præclara, Sedisque Apoftolicæ majeftatis digna non fufficiunt, ii ut fe in minuta atque oppidò abfurda, ac falfa conjiciant, non ratiociniis, fed jam experimentis vidimus.

(a) *Leo* Serm. 3. in anniv. aff.

CAPUT VI.

Traditio Patrum de fide & Ecclefia Romana, deque Sede Apoftolica nunquam defectura: Romanorum Pontificum de fua Sedis dignitate tuenda traditio.

HÆc, ita uti diximus, fe habere univerfa agnovit antiquitas: Sancti enim Patres ab ipfa Chriftianitatis origine, dum quærunt illud immotum in fide, quod Ecclefiæ Principali, Romanæ fcilicet, ineffe neceffe fit, non Romanum Pontificem Doctorem publicum, quem à Romano Pontifice homine fingulari, atque ut peccatis, ita erroribus obnoxio, fecernendum cogitent; id enim poftremæ ætatis inventum eft: fed ipfam Romanam Ecclefiam, ac Romanam fidem, ipfam Petri Cathedram, ac Sedem Apoftolicam uno ore commemorant.

Primus omnium (a) Irenæus occurrit, dum *maximam, antiquiffimam, & omnibus cognitam, à gloriofiffimis duobus Apoftolis Petro & Paulo, Romæ fundatam & conftitutam Ecclefiam* celebrat, *Ad hanc enim*, inquit, *Ecclefiam, propter potentiorem principalitatem, neceffe eft omnem convenire Ecclefiam, hoc eft, eos qui funt undique fideles: in qua femper ab iis qui funt undique confervata eft ea, quæ eft ab Apoftolis traditio.* Hæc Irenæus nofter Gallicanæ Ecclefiæ Lumen.

Ludunt qui *potentioris Principalitatis* nomine, urbis amplitudinem defignari putant; agit enim Irenæus, non de urbe, quam propter imperium frequentari, fed de Ecclefia fundata ab Apoftolis, ad quam eâ causâ convenire, in qua confervare omnes undique fideles avitam

(a) Lib. 3. C. 3.

avitam & Apostolicam traditionem oporteat. Neque aliter (a) Tertullianus: *Habes Romam, unde nobis quoque* (Afris scilicet) *auctoritas præsto est; ista quàm felix Ecclesia, cui totam doctrinam Apostoli cum sanguine profuderunt*; inde auctoritas, & illa apud Christianos jam inde ab origine Romanæ Ecclesiæ præcipua commendatio. Neque (b) Cyprianus rem tantam conticescit: *Navigare*, inquit, *audent ad Petri Cathedram, & ad Ecclesiam principalem, unde unitas sacerdotalis exorta est.* En unde principalis, quòd Irenæus (c) dicebat, & jam Sermone Ecclesiastico frequentatum, hunc *locum Petri, & Cathedræ Sacerdotalis* gradum; hanc Ecclesiæ Catholicæ radicem & matricem, Ecclesiasticæ unitatis originem idem Cyprianus sæpè commendat. Neque ab ejus Ecclesiæ principalis unitate, & fide deflectere se putabat, cùm Stephani Papæ de hæreticorum iterando baptismate decretum, tot undique conquisitis scripturarum locis, vehemens accusator urgebat.

Nec taceam illam (d) Optati unicam, singularemque Cathedram, quàm Petrus primus insederit *Apostolorum Caput*; quam Petri Successores, Optato (e) referente, usque ad Siricium, ac cœteri deinde teneant usque ad Sæculi finem; quâ (f) Donatistæ careant; quam frustra occupare satagerent, constituto Romæ suæ Sectæ vano Episcopatu; quam Sola Catholica; nulla Schismatica habeat Ecclesia; quæ proinde Cathedra, si concidere posset, fieretque jam Cathedra, non veritatis, sed erroris & pestilentiæ; Ecclesia ipsa Catholica non haberet societatis vinculum, jamque Schismatica ac dissipata esset, quod non est possibile.

Hinc illud Concilii (a) Aquileiensis ad Gratianum, Valentinianum & Theodosium A. A. A. *Totius orbis Romani Caput Romanam Ecclesiam, atque illam Sacro-Sanctam fidem Apostolorum, ne turbari sineret, obsecranda fuit clementia vestra: inde enim in omnes veneranda communionis jura dimanant.*

Hinc (b) Hieronymus, Oriente dissidiis agitato, *Cathedram Petri & fidem Apostolico ore laudatam*, censuit consulendam; atque (c) ad Theophilum Alexandrinum scribit: *Se Patrum non transire terminos, semperque meminisse Romanam fidem Apostolico ore laudatam, cujus se esse participem, Alexandrina Ecclesia gloriatur.*

Venerarur & (d) Augustinus Romanam Ecclesiam, *in qua semper Apostolica Cathedra viguit principatus*: & in *ea Romanam fidem*, quam in Ambrosii scriptis etiam hæretici Pelagiani suscipere cogerentur.

Hanc celebrat Gelasius ad Anastasium Imperatorem totumque Orientem confidentissimè (e) scribens: *Quia mundo & radix est Apostoli Petri gloriosa confessio.* Quâ voce designari solet Ecclesiastico stylo sacer ille & omni honore prosequendus locus, quo Apostolorum condita corpora, Ecclesiæ Romanæ, totique Christianitati, nec minùs orbi, quàm urbi tutelæ sunt: Sic enim idem (f) ad Euphemianum Constantinopolitanum Patriarcham: *Veniemus, frater Euphemiane, ad illud pavendum Christi tribunal*; ubi *comprobandum*, inquit, *utrum beati*

(a) de præscript. C. 36. (b) Cyp. Epist. 55. ad Corn. Fortun. & Feliss. (c) Epist. 52. ad Anton. Epist. 45. ad Corn. C. 5. de unitat. Eccl. (d) *Optat.* Lib. 2. advers. Parmen. (e) *Optat.* (f) *Aug.* Lib. de hæres. 69. Lib. 3. cont. Cresc. C. 36.

(a) Conc. Rom. Ep. apud serm. in app. eodem Theod. (b) Ep. 57. ad Damas. (c) Ep. 67. ad Theoph. (d) Ep. 62. L. de Grat. Chris. C. 43. L. 2. de pecc. orig. C. 7. L. 1. cont. Jul. C. 7. (e) *Gelasii* Epist. 7. T. 4. Conc. (f) Epist. 1. ibid.

beati Petri confessio gloriosa, cuique eorum, quos regendos accepit, quicquam subtraxerit ad Salutem. Ecclesiam Romanam nominat à potissima parte, ab ipso Sacrario, quo Petri reliquiæ requiescunt, quo ex loco Ecclesia Romana Primatum repetebat suum. Inde scilicet facta est Ecclesiarum Caput, quòd Apostolorum Princeps in ea Sedem fixerit, in ea Martyrium fecerit, eam sanguine dedicarit; quem ad locum videas, priscorum quoque Pontificum tempore, Synodos celebratas, tanquam à Petro deductis Apostolicæ doctrinæ ac disciplinæ rivis.

Hujus ergò & rei gratiâ Stephanus Metropolita Larissæus ad Bonifacium secundum & Synodum (a) Romanam hæc scribit: *Dixi, quia autoritas Sedis Apostolicæ, quæ à Deo & Salvatore nostro, Summo Apostolorum data est, omnibus Sanctarum Ecclesiarum privilegiis antecellit, in cujus confessione omnes mundi & requiescunt Ecclesiæ.*

Est & illud Sancti (b) Gelasii: *Duodecim certè fuere Apostoli, paribus meritis, parique dignitate suffulti; cumque omnes æqualiter spirituali luce fulgerent, unum tamen Principem esse ex illis voluit Christus, eumque dispensatione inviabili, in Dominam gentium Romam direxit, ut in præcipua urbe vel prima, primum & præcipuum dirigeret Petrum; ibique sicut doctrinæ virtute sublimis emicuit, ita sanguinis gloriosa effusione decoratus æterno hospitio conquiescit: præstans Sedi, quam ipse benedixit, ut portis inferi nunquam pro Domini promissione vincatur, omniumque sit fluctuantium tutissimus portus.*

Audio quid dicant: Romanis Pontificibus, Sedis suæ dignitatem commendantibus, in propria videlicet causa non esse credendum. Sed absit, pari enim jure dixerint; ne Episcopis quidem, aut Presbyteris esse adhibendam fidem, cùm sacerdotii sui honorem prædicant; quòd contra est, nam quibus Deus singularem honoris dignitatisque prærogativam contulit, iisdem inspirat verum de sua potestate sensum; ut ea in Domino, cùm res poposcerit, liberè & confidenter utantur, fiatque illud, quod ait Paulus: (a) *Accepimus Spiritum qui à Deo est, ut sciamus quæ ab eo donata sunt nobis.* Quòd quidem hîc semel dicere placuit, ut temerariam ac pessimam responsionem confutarem; profiteorque me de Sedis Apostolicæ majestate, Romanorum Pontificum doctrinæ & traditioni crediturum. Quamquam eorum Sedem non ipsi magis, quàm reliqui, ac tota Ecclesia, atque Orientales haud minùs quàm Occidentales prædicent, id sequentia declarabunt.

CAPUT VII.

Libellus à Sancto HORMISDA ad Ecclesias Orientales missus: ab eisdem Ecclesiis subsignatus mittitur eidem Papæ: tum Sancto Agapeto, Nicolao I. atque Adriano II. prædicata in eo libello Romana fides numquam defectura.

SAncti Hormisdæ ac Justini Augusti tempore, Ecclesiæ Orientales hanc adversùs Acacium Eutychetis defensorem à Beatissimo Papa missam formulam jussi subscripserunt. *Prima salus est rectam fidei regulam custodire, & à Patrum traditione nullatenus deviare, quia non potest Domini nostri JESU Christi prætermitti sententia dicentis.* TU ES PETRUS ET SUPER HANC PE- TRAM

(a) Synod. Rom. sub Bonif. II. Collect. Holst. 1. part. (b) Tract. Gelas. Pap. apud Sir. in app. cod. Theod.

(a) 1. Cor. II. 12.

TRAM ÆDIFICABO ECCLESIAM MEAM. *Hæc quæ dicta sunt, rerum probantur effectibus; quia in Sede Apostolica immaculata est semper servata religio.* Ergò ut semper servaretur, ad hæc Christi promissa referunt. Subdunt postea: *Unde sequentes in omnibus Apostolicam Sedem, & prædicantes ejus omnia constituta, spero ut in una communione vobiscum, quam Sedes Apostolica prædicat, esse merear; in qua est integra & verax Christiana Religionis soliditas: profitens etiam sequestratos à communione Ecclesiæ Catholicæ, id est, non in omnibus consentientes Sedi Apostolicæ, eorum nomina inter sacra non recitanda esse mysteria. Hanc autem professionem meam, propria manu scripsi, & tibi Hormisdæ sancto & venerabili Papæ urbis Romæ obtuli.* Atque hæc professio ab Hormisda Pontifice sic data ab omnibus Episcopis Orientalibus, eorumque antesignanis Constantinopolitanis Patriarchis est recepta. Qua de re Occidentales Episcopi, præsertim (a) Gallicani, multùm in Domino collætantur, ut certum sit, hanc formulam à tota Ecclesia Catholica comprobatam.

Eandem fidem Justinianus Imperator ad Sanctum (b) Agapetum Papam à se subsignatam, iteratis vicibus mittit, in secunda verò subscriptione sic legitur: (c) *Quapropter, sicut præfati sumus, sequentes in omnibus Sedem Apostolicam, quæ ab ea statuta sunt prædicamus, ac promittimus ista inconcussè servari, & compellere, ut juxta tenorem libelli istius, omnes faciant Episcopi: ut Sanctissimi quidem Patriarchæ ad vestram faciunt Sanctitatem, Metropolitani verò Patriarchis; Quatenùs per omnia Sancta Catholica Ecclesia nostra suam habeat firmitatem*: universali scilicet, ut sæpè diximus, consensione constantem.

Omnes ergò Ecclesiæ, subsignatâ formulâ profitebantur, Romanam fidem, Sedis Apostolicæ & Ecclesiæ Romanæ fidem, integra & perfecta soliditate constare; ac ne unquam deficiat, certa Domini pollicitatione firmatam. Nempe hanc fidem ab Episcopis ad Metropolitanos, ab his ad Patriarchas, à Patriarchis ad Papam mitti oportebat: ut omnium confessionem unus exciperet, ac pro confessione fidei, communionem omnibus, unitatemque rependeret.

Hanc professionem eodem initio, eadem conclusione, additis subinde hæresibus atque hæreticis, qui suis temporibus Ecclesiam conturbassent, per secuta sæcula frequentatam scimus, hanc uti Sancto Hormisdæ Papæ, sanctoque Agapeto, ac Nicolao, omnes Episcopi fecerant, ita iisdem verbis Adriano II. Papæ, Nicolai Successori factam in (a) Concilio 7. œcumenico legimus. Hæc ergò ubique diffusa, omnibus sæculis propagata, ab œcumenico Concilio consecrata, quis respuat Christianus?

Interim id observemus, quid fixum ac divina pollicitatione firmatum ubique inculcetur: Nempe id, Sedis Apostolicæ, atque Ecclesiæ Romanæ fidem minimè perituram.

Neque eò seciùs per eadem tempora de ipsis Romanorum Pontificum definitionibus quæsitum, deliberatum, retractatum, factoque examine judicatum fuit; in Concilio 6. 7. 8. Neque obstitit Sancti Papæ Hormisdæ sententia adversùs Scythas Monachos, quominùs eorum de Uno Trinitatis crucifixo doctrina, totâ Ecclesiâ, probaretur, ut suo loco vidimus.

CAPUT

(a) Epist. Arit. Vienn. ad Horm. T. 1. Conc. Gall. (b) Post Epist. 1. Agap. T. 4. Conc. (c) Post Epist. 7. Agap. ibid.

(a) Conc. 8. Act. 1. T. 7. Conc.

CAPUT VIII.

Concilium Lateranense sub Sancto MARTINO Papa: Sancti Agathonis ad Synodum 6. Epistola: item BENEDICTI II. de visione beatifica Decretalis.

IN (a) Concilio Lateranensi sub Martino Papa leguntur Epistolæ, ac supplicationes Orientalium æquè ac Occidentalium, quibus Sedis Apostolicæ Romanique Pontificis dignitas & auctoritas mirificè commendatur, quòd ejus sit definire de summæ fidei rebus, deponere hæreticos, rectam pronuntiare ac firmare sententiam; aliaque ejusmodi, quæ ad ejus officium pertinere nemo Catholicus negaverit. Hæc igitur vehementer inculcant, ubi illud sempiternum exponunt, quòd deficere non possit; Ecclesiam Romanam, Sedemque Apostolicam ejusque fidem prædicant. Cyprii (b) quidem Episcopi: *Firmamentum adeò fixum & immobile, atque tituli formam lucidissimam, vestram Apostolicam Sedem constituit Christus Deus noster*, dicens: TU ES PETRUS &c. Africani (c) verò: *Manifestum & indeficientem omnibus Christianis apud Apostolicam Sedem consistere fontem, de quo rivuli prodeunt affluenter, latissime irrigantes orbem Christianum.*

Placet autem in primis audire Stephanum Dorensem Episcopum; quæ prima etat Sedes sub Hierosolymitano Patriarcha. Is igitur contestatur, Oriente turbato per Sergium, Pyrrhum, & Paulum Constantinopolitanos Præsules, advenisse se ad Apostolicam Sedem, quoniam Petrus Apostolorum Princeps, à Deo claves sortitus, jussusque sit primus pascere oves: *Et ipse præcipue ac specialiter formam præ omnibus habens, in Dominum Deum nostrum, & immutabilem fidem convertere aliquando & confirmare exagitatos consortes suos & spirituales meruit fratres: Utpote dispensativè super omnes, ab ipso qui propter nos incarnatus est Deus, potestatem accipiens & Sacerdotalem auctoritatem.*

Hoc igitur fundamento posito subdit: *Quòd utique sciens Beatæ memoriæ Sophronius quondam Patriarcha Sanctæ Christi Dei civitatis, sub cujus Diœcesi fungebar Sacerdotali officio, studuit humilitatem meam sine mora ad hanc Apostolicam, magnamque dirigere Sedem.* Ac paulò post: *Duxit me indignum & statuit in Sancto Calvariæ loco, ubi Christus spontè crucifigi dignatus est, & ibi alligavit me vinculis insolubilibus dicens; Quantocyus ergò de finibus terræ ad terminos ejusdem deambula, donec ad Apostolicam Sedem, ubi orthodoxorum dogmatum fundamenta existunt, pervenias.* &c.

Hæc igitur dicebat ille Sophronius, ille, inquam, qui Honorium consulens responsum tulerat, de tacendis una vel duabus voluntatibus: neque verò his motus est; sed duas voluntates prædicare non destitit: neque existimavit Romanam fidem concidisse, eo quòd Honorius unus Pontifex pessima & Catholicæ pietati adversa præcepisset. Sed intellexit in Ecclesia Petri manere Petri doctrinam, atque *optima fundamenta*; neque futurum unquam, ut illa Ecclesia à vera religione abstrahatur: quòd etiam Successorum Honorii, atque imprimis

(a) Conc. Later. sub Mart. Sect. 2. T. 6. Conc. (b) Ibid. (c) Ibid.

primis Sancti Martini testabatur fides. Quare deficiente Constantinopolitana Ecclesia, ac totum Orientem conturbante, veræ fidei rationem, in illa inconcussa Petri Sede quærebat.

Ex eodem Hierosolymitano tractu Romam advenerant (a) Abbates sanctissimi, quorum supplicationem alio loco (b) memoravimus. Hos, cùm postulassent rectam & antiquam à Martino, Sacroque Concilio firmati fidem, hæc subdidisse jam legimus: *Certissimè hoc scientibus vobis sanctissimis, quòd si aliter quàm à nobis pro pietate postulata sunt, quidquam omninò integritatem fidei corrumpens, à vestra terminetur* (id est, definiatur) *Beatitudine, liberi sine dubio atque innocentes ab hoc, quòd fiet, existimus.*

Cùm hæc sub dubio proponerent, non tamen dissentiebant ab iis, quæ reliqui de Romana fide semper invicta dixerant: eosque Martinus ac Sancta Synodus suscepit æquè ac cæteros: quòd nempe intelligerent, non propterea Romanam abnegari fidem, si de alicujus Romani Pontificis judicio dubitetur.

Sanctum Agathonem Papam à (c) Synodo 6. susceptum vidimus hæc scribentem: *Quòd Petro adnitente, Apostolica ejus Ecclesia nunquam à veritate deflexa sit: quòd ejus auctoritatem ac doctrinam Catholica Ecclesia, & œcumenicæ Synodi semper amplexæ sint: quòd eadem Ecclesia semper illibata permanserit, propter eam Christi promissionem.* ROGAVI PRO TE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA. Hæc præclara, hæc magnifica, hæc vera sunt: Ita ut ab Agathone dicta, & à sexta Synodo suscepta esse vidimus; hoc est, ipsa summa, successionis ipsius habita ratione; atque omninò ista, ut cùm illis stent de ipsius Agathonis judicio habita quæstio; atque in Honorii rescriptum Anathematis lata sententia. Quid plura? ipsa me charta deficiat, si referre aggrediar eos, qui quærentes illud immotum, quòd in Ecclesia Romana sit, nihil aliud quàm ipsam Ecclesiam, ipsam Cathedram, ipsam Sedem Apostolicam memorârunt.

Nec Romani Pontifices unquam aliter locuti: Sæculo XIV. Benedictus II. visionem beatificam sanctis ac purgatis animabus asseruit. Quo in diplomate, de Ecclesiæ Romanæ, Capitis Ecclesiarum, Principatu multa præfatur, concluditque (a) sic: *Pro quâ Ecclesia, ut in se ipsa subsistens alios confirmaret passionis suæ tempore Salvator noster JESUS CHRISTUS Patrem exorasse perhibetur, dicens:* SIMON, SIMON &c. EGO AUTEM PRO TE ROGAVI &c. Sic ille ad ipsam Ecclesiam Romanam Christi precationem refert: quo fieri asserit, ut in illa Ecclesia non dogmatizetur improvidum, inseraturvè incautum, aut in fide temerarium ingeratur.

Hæc ait ille (b) Benedictus, quem audivimus ita disserentem, ut apertè fateretur; determinationes in causa fidei à Romano Pontifice editas, posse esse falsas, & à Successoribus retractari. Quin etiam aliquas Joannis XXII. meritò retractatas. Quæ cùm is Cardinalis protulisset, non infirmavit Papa, imò verò perspicuè confirmavit, dum editam à Joanne antecessore de beatarum animarum statu & ipse promulgat; & tamen post eam fidem editam, ipsam quæstionem de integro tractat; ut suprà vidimus.

Ergò ille cùm ostendat, Antecessoris suam-

(a) Ibid. (b) vid. sup. L. 14. C. 19. (c) Conc. 6. art. 4. T. 6. Conc.

(a) *Bened.* II. (b) Ibid. Sup. L. 14. C. 47.

ſuámque adeò fidem, toti Eccleſiæ propoſitam, rurſus in quæſtionem vocari à ſe poſſe; tamen Eccleſiæ Romanæ fidem immotam, inconcuſſamque prædicat: adeò hæc diverſa ſunt, atque iterum id confidenter dixerim, cùm Romani Pontifices, pro eo, ut par eſt, ſoleant in omnibus diplomatis Sedis ſuæ dignitatem, auctoritatemque commendare, qui ſe, aut Romanum Pontificem, in definiendis fidei quæſtionibus infallibilem dixerit, ad hæc usque tempora neminem extitiſſe: adeo id in Eccleſia Chriſti novum, nimiumque eſt.

CAPUT IX.

Sancti Gelaſii *Papæ Epiſtola ad Anaſtaſium Imperatorem nobis objicitur.*

OBjicitur nobis inſignis (a) Gelaſii locus ad Anaſtaſium Auguſtum de Acacio Conſtantinopolitano, qui Synodum Chalcedonenſem improbaverat. Eum à Felice III. excommunicatum, & in excommunicatione mortuum, cum Orthodoxis Epiſcopis in Sacra Liturgia memorari optabat Imperator, agebatque cum Gelaſio, ut id fieri vellet. At negabat Gelaſius, Catholicam Fidem pati, ut impiorum nomini communicaretur. Quæ de Catholicæ Fidei Sanctitate præfatus, de Sede ſua hæc ſubdit: *Hoc eſt, quod Sedes Apoſtolica magnopere cavet; ut quia mundo radix eſt Apoſtoli glorioſa confeſſio, nullâ rimâ pravitatis, nullâ prorſus contagione maculetur, nam ſi (quod Deus avertat, quod fieri non poſſe confidimus) tale aliquid proveniret, unde cuique reſiſtere auderemus errori? vel unde correctionem errantibus poſceremus? Proinde ſi pietas tua, mius civitatis populum negat poſſe pace componi, quid nos de totius Orbis terrarum ſumus univerſitate facturi, ſi, quod abſit, noſtra fuerit perverſitate deceptus?* Hinc triplex argumentum conficiunt; Primum, ſi in Sede Apoſtolica ulla rima pateret pravitati, officio ſuo fungi non poſſet; quæ errori reſiſtere non auderet; at Sedem Apoſtolicam ſuo officio fungi poſſe oportet. Oportet ergo in illa nullam pravitati parere rimam. Alterum, Sanctus Gelaſius fieri non poſſe confidit, ut in Sede Apoſtolica, ulla pravitati rima pateat: at ſi Romanus Pontifex de fide judicando aberraret, rima pateret pravitati: ergo Gelaſius id fieri non poſſe confidit. Tertium, ſi Romanus Pontifex erraret, totus deciperetur Orbis; at totus Orbis non poteſt decipi. Ergo Romanus Pontifex à vero errare non poteſt.

Non his moverentur, ſi id quod Gelaſius hic ageret, cogitare vellent. Id autem agebat, ut adverſus pravitatem omnem, ne unquam irreperet, ſumma Sedis Apoſtolicæ cautio omnibus eſſet cognita: ſubditque rationem; alioquin, *unde reſiſtere auderemus errori? vel unde correctionem errantibus poſceremus?* quo ſenſu à Domino dictum eſt: (b) *Vos eſtis ſal terræ, quod ſi ſal evanuerit, aut inſulſum fuerit, in quo ſalietur?* Non quaſi ſal illud inſulſum non poſſit fieri, ſed quia ne id fiat, diligentiſſimè cavendum eſt. Quo item ſenſu omnibus Epiſcopis Synodus (c) Romana ſub Damaſo dixit: *Quemadmodum enim poterunt corrigere errata populorum, ſi ipſos error obſederit?* quod non eò dictum, ut ſe infallibiles cogitent; ſed ut falli metuant & caveant: atque eò illa ſpectant à Sancto Gelaſio prædicata ſua, & aliorum Roma-

(a) Epiſt. Gelaſ. ad Anaſt. T. 4. Conc.

(a) Matth. V. 13. Marc. IX. 34. (b) Synod. Rom. Epiſt. ad Orient. Collect. Holſt. 1. pag.

Romanorum Pontificum summa cautela adversùs errorem, ne si illis irrepserit, alios aut reprehendere non audeant, aut curare non possint, quo loco si concludis, fieri ergo non posse, ut errent; pessima argumentatio: ab eo quod fieri non debeat, ad id quod nequeat: aut ab eo quod fieri sine gravi detrimento non possit, ad id quod fieri omninò non possit; concludendumque erat, ne errent Doctores Orbis, omni ope cavendum, non tamen impossibile: imo eo cavendum diligentiùs, quod impossibile non sit.

Jam illud Gelasii: *Quod Deus avertat; quod fieri non posse confidimus*; ut rima ullo errori aut pravæ hæreticorum communioni pateat; profectò pium votum; pia fiducia est: non certa illa fides, quæ nunquam falli non possit, neque absolutam impossibilitatem denotat, sed summam difficultatem, spemque maximam, ut vigilantibus, attentis, caventibus, Deus obrepi non sinat.

Cæterum absolutè impossibile esse, ut hæretici aliquando per fraudes in Ecclesiæ Romanæ communionem obrepant, quâ de re hic agebatur, ne ipsi quidem adversarii dixerint; nemoque est, qui non videat, sub Liberio, sub Honorio, sub reliquis Pontificibus suo loco memoratis, quàm ampla pravitati, errorique patuerit, non rima, sed janua. Quin etiam illi, qui possibile esse negant, ut Romanus Pontifex falsa definiat, possibile fateantur esse, ut falsa prædicet, summâ etiam contumaciâ, tantosque aditus errori aperiat, ut loco movendus sit, ne error serpat latiùs: ut vel ipsis fratribus, id quod dicit Gelasius, ad piam fiduciam, non ad omnimodam certitudinem referri necesse sit; Quod autem Gelasium movet ille metus, quid Orbi terrarum fieret? *Si nostra*, inquit, *quod absit, fuerit prævaricatione deceptus*; sensit ille quidem id fieri posse, ut quantum in ipso esset, totus deciperetur Orbis: quantum enim in ipso est, totum Orbem decipit, qui docendi Orbis auctoritate pollens, prævaricatur officio; Neque tamen propterea necesse est totum orbem decipi; cui adversus errorem alia remedia adfutura sint, sic enim Liberius, sic Honorius, sic alii, quantum in ipsis erat, totum Orbem deceperunt, nec tamen deceptus est Orbis, quem adversus errantes vigilasse, ac stetisse legimus. Hæc scripsit ille Gelasius: quo nullus Pontificum de suæ Sedis amplitudine magnificentiùs dixit.

CAPUT X.

Leonis IX. & Gregorii VII. *loci objiciuntur nobis.*

AN verò recentioris ævi Pontifices ab Antecessorum traditione deflexerint, videamus. Profert Scriptor (a) Anonymus Sancti Leonis IX. egregii Pontificis (b) locum, quod pro solius Petri fide, ne deficeret, Dominus rogaverit: *Quæ*, inquit, *oratio obtinuit, quod hactenus fides Petri non defecit, nec defectura creditur in throno illius, usque in sæculum sæculi: sed confirmabit corda fratrum, sicut usque nunc confirmare non cessavit.* Hæc Leo, sed quid contra nos? Qui quidem tanto conatu id agimus, ne illa Petri Sedes à vera unquam fide avellenda credatur. Quod autem ea Sedes

(a) Tract. de Lib. Gall. Lib. 7. C. 12. n. 11. 12. (b) *Leo* IX. Ep. 5. ad Pet. Antoch. C. 9. Conc.

Sedes in fide labascentes confirmare non cesset, id à Sancto Agathone deromptum, eodem intelligendum modo, nempe ut id ipsa (a) series, ipsa Successio, non ut singuli quique præstiterint. Quin idem Scriptor Anonymus ibidem impensissimè (b) laudat illum Sancti Ignatii Patriarchæ Constantinopolitani locum ad Nicolaum primum, quo allegata Christi sententia: *Tu es Petrus &c.* sic concludit: *Et ideo ab olim & prisco tempore, in exortis hæresibus, eradicatores & interemptores malorum zizaniorum,* MULTI MULTOTIES FACTI SUNT, *qui Sanctitatem tuam illic in Petri scilicet Sede, prædecesserunt: quam Epistolam in Concilio octavo lectam & susceptam Anonymus* refert. Sed advertat ad illa verba: *Multi multoties*, quibus constat communem eum esse Christianorum sensum, quod Romani Pontifices & officio Præpositi, tantam rem summâ quidem ipsâ præstiterint, non ut omnes nemine excepto nullis ejus partibus defuerint.

Idem Anonymus (c) objicit Gregorii VII. locum; (d) quod Ecclesia Romana *per Beatum Petrum quasi quodam privilegio ab ipsis fidei primordiis omnium mater Ecclesiarum adstruitur, & ita usque in finem habebitur semper, in qua nullus hæreticus præfuisse dignoscitur, nec unquam præficiendum, præsertim Domino promittente, confidimus; Ait enim Dominus Jesus:* EGO ROGAVI PRO TE, PETRE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA. Quæ omninò nihil ad rem: non enim quærimus, an Romanus Pontifex possit fieri hæreticus; quod isti posse fieri passim confitentur; sed utrum hæresim definire possit, quod etiam non hæreticum facere posse constat.

Neque enim necesse est, ut sit hæreticus, qui hæretica definiat, cùm possit id facere non hæretico, & contumace animo; atque ipse Cyptianus rebaptizationis hæresim, ipse non hæreticus, habito Concilio definierit. Jam quorsum id spectat: quod neget Gregorius VII. Romanæ Sedi ullum unquam præpositum fuisse hæreticum; nullum idem proponendum esse confidat? an eò ut nullus Romanus Pontifex futurus sit unquam hæreticus? id ne ipsi quidem dixerint, vel ergo Gregorius VII. nimius fuerit, vel pia illa sic ejus fiducia, non certissima fides, non dogma Catholicum; quod ipsa verba præferunt, si quis cautè attenderit.

Atque hinc liquidò patet, quàm indiligenter in hac quæstione versentur, qui hos locos non satis consideratos, lectosque venditant. Neque tamen mirum, si Gregorius VII. asseverare ausus esset, Romanum Pontificem non posse fieri hæreticum; qui etiam id asserere ausus est: *quod Romanus Pontifex, si Canonicè fuerit ordinatus, meritis Beati Petri indubitanter efficitur Sanctus: ut etiam inter ejus dictatus* (f) *fertur.* Neque tamen ibi legimus, Romanum Pontificem errare non posse; adeo id supra hominem in Sanctis quoque visum est. Sed hoc tantum, *Ecclesiam Romanam nunquam errasse; nunquam erraturam; Catholicum non haberi, qui non concordat Romanæ Ecclesiæ.* Quod nos quoque credimus, omnique ope asserimus.

CAPUT

(a) Ibid. n. 7. (b) Act. 3. Conc. 7. T. 7. Conc. (c) Ibid. n. 14. (d) Greg. VII. L. 7. Ep. 1. ad Archie. Synnad.

(e) L. 7. Ep. 21. (f) Dictat. Pap. L. 2. post Epist. 55.

CAPUT XI.

Innocentii III. *ab Anonymo Auctore locus objicitur : sed truncus & mutilus.*

CEnsores nostros in impugnandis nobis, multa quidem, id autem vel maximè peccasse vidimus, quod officium pro re, piam spem ac fiduciam, pro certa fide accipiant. Id verò confirmabit Innocentii III. insignis locus, & quidem auctor (a) Anonymus id vehementer urget, quod est ab eo Pontifice dictum in Sermone 2. consecrationis, qui locus sic incipit: (b) *Cùm enim sim servus, debeo esse fidelis & prudens, ut dem familiæ cibum in tempore. Tria præcipuè Deus requirit à me, videlicet fidem cordis, prudentiam operis, cibum oris: hoc est, ut sim fidelis in corde, ut sim prudens in opere, & dem cibum in ore.* Hæc quidem dixit, quæ ab ipso requirantur; quæ præstare ipse debeat; non quæ necessariò ipse, aut alii exequantur. Pergit: *Nisi enim ego solidatus essem in fide, quomodo possem alios in fide firmare, quod ad officium meum noscitur specialiter pertinere; Domino protestante,* Ego, inquit, PRO TE ROGAVI PETRE &c. *rogavit & impetravit, quoniam exauditus est pro sua reverentia: & ideò Fides Apostolicæ Sedis, in nulla unquam turbatione defecit; sed integra semper & illibata permansit, ut Petri privilegium persisteret inconcussum.* Hæc sunt, quæ Anonymus urget; apertâ fallaciâ: quippe, cum id quod Innocentius tantum ait, esse id quod ab ipso requiratur; id quod sit ejus, ut profitetur, officii, confundat cum eo, quòd necessariò credatur præstiturus: rogo enim, quid illud est: *Nisi ego solidatus essem in fide, quomodo possem alios in fide firmare?* de qua fide loquitur? de ea profectò quæ in corde sit: *Tria enim,* inquit, *Deus requirit à me, fidem cordis:* atque iterum, *ut sim fidelis in corde.* Unde affert illum Apostoli locum: *Corde creditur ad justitiam.* An ergò Innocentius ita se in ea fide, quæ in corde fit ad justitiam, solidatum esse credit, ut infirmitatem humanam non jam reformidet, ab eaque rutum se esse jactet? id superbissimus, id insipientissimus, non profectò Innocentius dixerit. Quare illud quod ait, nisi ego solidatus essem in fide, quomodo possem alios in fide firmare? ita intelligendum est, ut nisi sit in fide firmus, officium firmandi alios non, pro eo ac par est, possit præstare: non ut ipse se credat plenè & inconcussè, nulloque unquam metu, in fide esse solidatum.

At enim eo loco, Christi precationem affert, ut Petri fides non deficiat; unde concludit fidem Ecclesiæ Romanæ nunquam defecisse, nunquam defecturam. Atqui hæc urget Anonymus, hæc continuò addita & contexta prætermisit: *In tantum enim mihi fides necessaria est, ut cùm de cæteris peccatis Deum solum Judicem habeam; propter solum peccatum, quod in fide committitur, possem ab Ecclesia judicari;* Ergo non credebat suam penitùs inconcussam fidem, sed quòd ei Ecclesiæ præsideret, cujus fidem, pollicente Domino, inconcussam prædicaret: sibi accommodabat, quæ ad universam Petri Successionem, eique conjunctam Romanam Ecclesiam pertinerent: eo planè sensu, quo illud: Ecce ego vobiscum sum; toto Apostolico atque Episcopali Ordini dictum, singuli suo modo sibi applicant; pia, ut

(a) Tract. de Lib. L. 7. C. 12. n. 12. (b) Innoc. III. Serm. 2. in Consec.

ut diximus, fiduciâ, non certâ & indubitatâ Fide.

Id apertè explicat (*a*) Sermone 3. de consecratione: *Officium injungit, cùm dicit*, Confirma Fratres tuos; *auxilium impendit cùm ait*: Ego pro te rogavi, Petre: *exauditur enim in omnibus pro suâ reverentiâ, Dominus mihi adjutor, non timebo, quid faciat mihi homo.* Hæc an ad piam fiduciam, an verò ad certam pertineant fidem, sequentia ostendunt: *Propter causam verò fornicationis Ecclesia Romana posset dimittere Romanum Pontificem; Fornicationem non dico carnalem, sed spiritualem; id est, propter infidelitatis errorem: Quoniam* ***qui non credit, jam judicatus est.*** Tum subdit: *Ego tamen facilè non crediderim, ut Deus permitteret Romanum Pontificem contra fidem errare, pro quo spiritualiter oravit in Petro*: ***Ego***, inquit, ***pro te rogavi &c.*** Audis quid dicatur de Romano Pontifice per infidelitatem; quàmque illud dubitantis, ac metuentis sit: *Non facilè crediderim*; Quod ergo eò trahit Christi precationem, non dogma Fidei, sed pia fiducia, pia accommodatio est, huic favere licet sperando & præsumendo: pro Fidei Decreto hanc habere, novum ac temerarium est.

Atque alios quidem hujus Pontificis locos (*b*) memoravimus, quibus nostra firmentur. Sed hîc ostendisse juvat, quàm hi quoque nihil sint, ut profectò illos pudere debeat, tantum præsidii in iis collocâsse, quæ non nisi imperitis, & cursim legentibus fucum faciant.

(*a*) Innoc. III. Serm. 3. in Consec.
(*b*) Vid Sup. L. 14. C. 26. 41.

CAPUT XII.

Petri Cardinalis de Alliaco de Sede Apostolica nunquam defectura, deque Pontifice interim fallibili, & deviabili sententia.

ULtimo loco proferimus Petrum Alliacensem & Joannem Gersonem de Romanæ Sedis æterna firmitate differentes, ut eam cum Parisiensium sententia egregiè consentire constet.

Et quidem Petrus de Alliaco in illa Legatione nobili, quam adversùs Montesonum Universitatis Parisiensis nomine, Avenione gessit, ad Clementem, septimum: (*c*) ita peroravit: *Non ignoramus, sed firmissime tenemus, & nullatenùs dubitamus, quòd Sancta Sedes Apostolica est illa Cathedra Petri, suprà quam, eodem Hieronymo teste, fundata est Ecclesia: ut habetur in Capitulo*, Quondam vetus: *& sicut dicit Cyprianus*, 93. dist. Capite, Qui Cathedram: *de quâ Sede in persona Petri in ea sedentis dictum est*; Petre, rogavi pro te, ut non deficiat fides tua: Luc. XXII.

In eadem Legatione tractatum edidit ad Papam & Cardinales, in quo hæc leguntur: *De hac Sancta Sede, in persona Petri Apostoli in eâ præsidentis dictum est*: Petre, rogavi pro te, ut non deficiat fides tua. Luc. XXII. *propter quod dicit Cyprianus*, 93. dist. Qui Cathedram Petri, scilicet Sanctam Sedem Apostolicam, super quam fundata est Ecclesia, deserit, in Ecclesia se esse non confidat. *Et Hieronymus* 24. 4. 1. *Cap.* Quoniam vetus; dicit, *Quòd super eam fundata est Ecclesia, & quòd quicumque secum non colligit, dispergit*, & in capite; Hæc est fides, *dicitur, quod*

(*c*) Alloc. ad Pap.

quod ipsa semper immaculata permansit, & in futuro permanebit: ex quibus omnibus satis patet, quod ejus nunquam deficit fides.

Hæc igitur cùm dicat de Sede Apostolica nunquam defutura, nihilo seciùs docet Romanum Pontificem in Fide posse deficere. Ibidem enim hæc habet. *In causa Fidei à summo Pontifice appellari potest ad Concilium Generale, sicut patet* 19. dist. Cap. Anastasius; *& manifestum est, quod ad ipsum pertinet Concilium, in causis Fidei definire, sicut patet ex autoritate Gregorii* 15. dist. Cap. sicut.

Atque hæc, inquit, *declarantur, supponendo quid sit Sedes Apostolica: Nam vel ipsa est Universalis Ecclesia, vel aliquod Generale Concilium Universalem Ecclesiam repræsentans, vel particularis Ecclesia Romana, in qua scilicet Ecclesia sedet, id est, cui præsidet summus Pontifex; & ideo ipse & Sedes Apostolica non sunt idem, sicut non idem sunt Sedes & Sedens.*

Cùm ergo ex Petro Alliacensi aliud sit Sedes, aliud Sedens, non mirum est aliquid convenire Sedi, quod Sedenti non conveniat: nempe ut deficere non possit, cùm Sedens sit *deviabilis*, etiam in Judicio de Fide: quippe à quo judicante, etiam in causis Fidei, ad Concilium Generale, secundum eundem autorem, appellare liceat.

Et quamvis doceat sic appellari posse, haud minùs disertè docet; *Quod ad Sanctam Sedem Apostolicam pertinet, auctoritate judiciali suprema, circa ea quæ sunt Fidei, judicialiter definire:* quia Sedes Apostolica, tametsi subjecta est Universali Ecclesiæ, eamque repræsentanti Concilio Generali, tamen suprema est respectu singularum Ecclesiarum; quemadmodum tradit non modò Schola Parisiensis, sed etiam ipsum Constantiense Concilium, ut sæpè diximus.

Huc spectat (*a*) ejusdem Alliacensis, alio jam loco relata sententia, quâ explicans illud Privilegium, de non errando, quale sit; *Aliqui*, inquit, *extendunt ad Romanam Ecclesiam: aliqui verò restringunt, ad auctoritatem Universalis Ecclesiæ; sed non potest extendi ad Papam.* Sic clarè & perspicuè Sedis indefectibilem firmitatem, cum Romani Pontificis defectibilitate conjungi posse declarat.

CAPUT XIII.

Joannis GERSONIS eadem de re sententia: confutantur qui putant variâsse Gersonem: Dionysii Carthusiani loci repetuntur.

JOannes verò Gerson (*b*) ejus discipulus hæc coram Alexandro V. prædicat: de Indis quidem: *Habent Christum*, inquit, an purè? quis doceat? *Facilè in eis sinceritas corrumpitur, cùm Ecclesiæ Romanæ non cohæreant; à quâ Fidei certitudo petenda est.* De Græcis verò: *Illos mala tempestas à Sede Petri dejectos, non modò Schismatis, sed nonnullius etiam hæresis maculâ fœdavit:* Latinitas *ipsa purior & immaculatior, Sedem habet Petri, pro cujus Fide ne deficeret, specialiter oravit ille, qui in omnibus exauditus est pro suâ reverentiâ.*

Hæc docet ille, qui ubique assensit Romanum Pontificem, etiam de Fide judicantem, errare potuisse: & in eodem quoque coram Alexandro V. Sermone prædixerat: *Quid si, quod [illegible], summus Pontifex labatur in hæresim, [illegible] gimus Liberium Arianæ hæresi subscripsisse.* Cùm ergo doceret talia, tamen Ecclesiæ Romanæ inconcussam prædicabat fidem. Hinc

(*a*) Alliac. tract. de auct. Eccl. 3. C. 1. 4. vid. Sup. Lib. 1. C. 7

(*b*) Serm. cor. Alex. Pap. in ascens. Domini T. 1. 1. p.

Hinc etiam illud : (*a*) *Papa fluit*, *Papatus stabilis est*, quo scilicet ostenderet, in Papa mortali, labili, atque ut vocat, deviabili, inconcussam tamen Papatûs à Christo instituti stare rationem.

Neque audiendi qui dicunt, variâsse Gersonem, eumque sub Alexandro V. infallibilitatis Pontificiæ defensorem: circa Constantiensis Concilii tempora in aliam sententiam deflexisse: qui si legissent (*b*) tractatum de Unitate Ecclesiastica, & considerationes de pace, anno 1403. editas; si propositiones coram Anglicis ante Concilium Pisanum, anno 1408. Si tractatum de auferibilitate Papæ; si considerationes quatuor, aliosque tractatus circa Alexandri Quinti: (*c*) Pontificatum; facilè intelligerent ejusdem fixam invariabilémque sententiam, Concilium Papæ, ut indeviabile deviabili, anteponi oportere.

Certè hæc scribebat tum: *Jubebit exempli gratiâ summus Pontifex*, (d) *coram Theologis expertis, quòd fideles credant Spiritum Sanctum non procedere à Patre & Filio, Theologorum erit doctrinaliter resistere &c.* ergo id jubere potuisse credebat, quod Evangelicæ doctrinæ repugnaret, haud minùs inconcussâ Ecclesiæ Romanæ Sede.

Hæc quidem non à Joanne Gersone diversis temporibus, diversa dicta esse; sed quæ illi diversa putant, in unam revera coire sententiam. Quod item demonstrat pius ille doctusque Dionysius Carthusianus, qui & Papam in judicando fallibilem, & Ecclesiæ Romanæ fidem nihilò seciùs nunquam defecturam credidit, ut (*a*) suo loco diximus. Adeò liquebat, hæc duo simul stare: atque

(*a*) Prop. Cor. Aug. T. 1. 1. p.
(*b*) Tract. de Unit. Eccl. consid. de pace T. 1. 1. p. ibid.
(*c*) De Unit. Eccl. consid. X 10.
(*d*) Tract. de aufer. Pap. consid. 14.
(*e*) Vid. sup. L. 1. C. 9.

hinc utraque amplexi Gallicani Patres, & consensum Ecclesiæ post Pontificalia Decreta necessarium; & (*f*) nihilò seciùs, *Apostolica Sedes, in qua fides prædicatur & unitas servatur Ecclesiæ, reverendam omnibus Gentibus Majestatem prædicant.*

CAPUT XIV.

Dubium resolvitur: Ecclesiæ Sedisque Romanæ firmitas, ab Ecclesiæ Catholicæ firmitate: Ecclesiæ Romanæ traditio, Universalis traditionis pars ac specimen.

Dices ex ante dictis, ne ipsam quidem Romanam peculiarem Ecclesiam, Sedemque Apostolicam satis esse firmam, cùm ostenderimus, de Romanorum Pontificum, Cælestini, Leonis, Agathonis, aliorumque Decretis in Synodis œcumenicis habitam quæstionem; cùm ea Decreta, toto Clero Romano consentiente, Agathonis etiam toto ferè Occidentali Concilio probante, & condecernente, edita fuerint.

Id qui objiciunt, non satis advertunt, quid immotum invictumque diximus; nempè id quod infixum penitùs insertumque sit: Hæc est illa Petri; hæc est Romana fides, quam ipsa Successio certi instar firmíque dogmatis attulerit. Neque verò probamus Turrecrematam, aliosque docere visos, Papam quidem per sese errare in Fide, etiam prædicando & definiendo posse; non autem si cum Cardinalibus ac Synodo sua deliberet: tanquam peculiaris Papæ Synodus, aut Cardinalium Collegium, id Papæ tribuant, ut errare non possit. Certiora cogitent

(*f*) De Car. Gall. C. 4. Præfat. ibid.

tent oportet, qui Ecclesiæ Romanæ, Sedisque Apostolicæ inviolabilem statum fidemque prædicent: nempè id eventurum nunquam, ut quemadmodùm Ecclesiæ, exempli gratiâ, Constantinopolitanæ, Alexandrinæ, & nunc Anglicanæ, Danicæ, ita Ecclesiæ Romanæ error inhæreat, quem contumace proposito tueatur, & à veræ Ecclesiæ se abrumpat sinu. Neque verò unquam Romani Pontifices refugerunt, ut quod Cleri sui consensu judicâssent, cum œcumenicâ Synodo, si res postularet, æquo animo retractarent. Quo profectò constabat, si aliquid fortè erroris irreperet, certè abesse contumaciam, quâ solâ fit hæresis. Quin vidimus Sanctum Zozimum cum Clero suo sedentem comprobâsse quidem Cælestii fidem, at nullâ contumaciâ; atque ab Africanis Patribus commonitum statim ad meliora ac prisca rediisse. Quantò magis, si tota se Ecclesia, aut œcumenica Synodus commovisset.

Unum ergo Ecclesiam Catholicam, utpote Spiritûs Sancti Magisterio instructam, quæque eam repræsentet, Synodum œcumenicam, unam esse credimus, in quam circa fidem nullus unquam obrepat defectus, neque per contumaciam, neque per imprudentiam: Clerum verò Romanum, si quid erraret, ab Ecclesiâ Catholicâ, atque ejus œcumenicâ Synodo dirigi, revocari, doceri debere, perficique omninò, ne error inolescat. Unde illa Romanæ Ecclesiæ, Sedisque Apostolicæ invicta firmitas, ipsa Ecclesiæ Catholicæ firmitate constat, quæ quidem Ecclesia Catholica, cùm ex Christi promissione sit immobilis, Petri Successionem, eique conjunctam principalem Ecclesiam, Sedemque Romanam, partem Ecclesiæ necessariam, ea vi quæ totum continet, stare quoque oportet.

Quamobrem firma quidem est Sedis Romanæ atque inconcussa traditio: Sed illud robur Catholicæ Ecclesiæ traditione constat. Unde (a) Augustinus vim traditionis exponens, id semper inculcat, ut quæ per universam custodiuntur Ecclesiam, non nisi ab Apostolis tradita & commendata credantur: & Vincentius Lirinensis firmum & inconcussum id esse definit, *quod ubique, quod semper est*: cui congruit (b) Tertulliani sententia; *Quod apud multos unum invenitur, non est erratum, sed traditum*, quo concludit fieri non potuisse, *ut tot ac tantæ Ecclesiæ in unam fidem erraverint*. Tum illud præcipuum possibile non fuisse, ut Spiritus Sanctus *nullam earum in veritatem deduceret, ad hoc missus à Patre, ut esset Doctor veritatis*. Atque hinc illud invictum, *ut veritas* (c) *nobis adjudicetur, quicumque in ea Regula incedimus, quam Ecclesia ab Apostolis, Apostoli à Christo, Christus à Deo tradidit*. Quæ clarè demonstrant, vim traditionis in Universalis Ecclesiæ consensione esse positam; in qua quippe sit certissimum Spiritûs Sancti ministerium. Neque ab ea sententia abludit his antiquior (d) Irenæus: *Ecclesia enim*, inquit, *per universum orbem usque ad fines terræ seminata, & ab Apostolis & à Discipulis eorum accepit eam fidem, quæ est in unum Deum*. Ac rursùs: (e) *Hanc prædicationem cùm acceperit, & hanc fidem Ecclesia, & quidem in universum mundum disseminata, diligenter custodit, quasi unam domum inhabitans*. Pulchrè, ut totius orbis terrarum tam fida sit, quàm unius domûs consensus. Atque iterum: (f) *Traditionem itaque Apostolorum, in toto mundo manifestatam in omni Ecclesia adest perspicere omnibus, qui vera velint audire*,

(a) *Aug.* L. II. cont. Donat. C. 7. L. 4. C. 24. Ep. 118. ad Joan.
(b) Tertul. de præscrip. 28.
(c) Ibid. 37.
(d) Lib. I. C. 2.
(e) Ibid. C. 2.
(f) Lib. 3. C. 3.

dire, & continuò hujus universalis traditionis egregium specimen editurus, Ecclesiæ principalis, Romanæ scilicet, traditionem adducit, quâ, inquit, (a) *confundimus eos, qui quoque modo præterquam oportet colligunt.* Ac meritò universali traditione propositâ, partem ejus necessariam, Ecclesiæ Romanæ traditionem commendat, cùm profectò certum esset, non potuisse fieri, ut à reliquis Ecclesiis discreparet, in quâ omnes unitatem servare debeant.

Quæ cùm ita sint, apparet Ecclesiam Catholicam primitùs esse immotam, cui dictum sit: *Portæ inferi non prævalebunt adversùs eam*: & , *ego vobiscum sum*: Ecclesiam verò Romanam ita esse immotam, ut partem Ecclesiæ principalem summéque necessariam: quæ mater ac magistra Ecclesiarum, totam ipsam Ecclesiam matrem ac magistram agnoscat.

Atque hinc obiter illud solvitur, quod passim objiciunt, (b) *Non est discipulus super Magistrum*: Nec si discipulorum turba millies congregetur, ideò Magistrum auctoritate vincet. Id quidem Christum de se dicere, ut magistro unico, sequentia docent; *Nec Servus super Dominum suum*: Neque enim Christiani alterius quàm Christi servi sumus, sed propter reverentiam quorumdam Romanorum Pontificum, qui hunc sibi locum attribuunt, respondemus ex ante dictis: in Christianâ Ecclesiâ docendi auctoritatem acceptæ à Christo per Apostolos traditionis niti testimonio. Porrò traditionis omnes Episcopi testes sunt; at vis testimonii testium consensu constat. Summa ergo auctoritas in eo consensu est posita; Tum Papa in Christi nomine, respectu Ecclesiarum particularium est Magister ille quidem, sed respectu Ecclesiæ Catholicæ discipulus, cùm in Ecclesiæ Catholicæ consensione manifestum appareat Spiritûs Sancti Magisterium.

(a) Ibid.
(b) Matth. X. 24.

CAPUT XV.

Ex Sedis Apostolicæ immobili firmitate concludi causas Fidei ad eam Sedem referendas; Non autem propterea infallibili judicio finiendas: Formulæ interrogandi Romani Pontificis: de ejus Judicio piam præsumptionem, non tamen continuò certam fidem fuisse: cujus rei exempla proferuntur.

JAm ex tota antecedente doctrina id facile consequemur, ut majores, ac præsertim Fidei quæstiones, in ea potissimum Sede definiri oporteat, in qua error non obtineat; & ab eo potissimum Pontifice, qui in eam seriem inrexatur, quæ à Fide penitùs abrumpi nequeat. Id voluit Sanctus Bernardus loco celebri ad Innocentium II. (c) *Oportet ad vestrum referri Apostolatum pericula quæque & scandala emergentia in regno Dei, ea præsertim quæ de Fide contingunt: Dignum namque arbitror, ibi potissimum resarciri damna Fidei, ubi non possit fides sentire defectum. Hæc quippe ejus prærogativa Sedis.* En *Sedis* universim ex antiquâ traditione; non singuli cujusque Romani Pontificis: quâ tamen prærogativâ Sedis id fit, ut de Fidei periculis ad ejus Sedis Præsidem potissimè referatur. Pergit, cui enim alteri aliquando dictum est; *Ego pro te rogavi, ut non deficiat fides tua*: Ergo quod sequitur à Petri Successore exigitur: *Et tu aliquando conversus confirma Fratres tuos*, exigitur certe; quis enim neget, id à Petri Successore postulari? An id officii sit semper ac necessariò præstiturus, Bernardus non dicit; ac fidenter dixerim, ad Bernardi tempora dixisse neminem.

(c) Ep. 191.

Interim de Pontificis responso optima quæque præsumebant; atque hinc illæ formulæ interrogandi de Fide Romani Pontificis, Hieronymi quidem clamantis ad Damasum: (a) *Ego nullum primum nisi Christum sequens, Beatitudini tuæ,* id est, *Cathedræ Petri communione consocior: super illam Petram ædificatam Ecclesiam scio: quicumque extra hanc domum agnum comederit, profanus est, si quis in Arcâ Noe non fuerit, peribit regnante diluvio.* Quæ de Sedis dignitate præfatus, Damaso hæc infert: *Quicumque tecum non colligit, spargit: hoc est, qui Christi non est, Antichristi est.* Ac paulò post: *Decernite, obsecro: non timebo tres hypostases dicere, si jubetis.* Cui cognatum illud suprà memoratum (b) Justiniani ad Hormisdam de uno Trinitatis crucifixo: *Hoc enim reputamus Catholicum, quod vestro religioso responso fuerit intimatum.*

Quæ formulæ ideò per totam Ecclesiam frequentatæ, quòd in Clero Romano tanta lux, tanta doctrina esset, atque in docenda Fide tanta cautio, tantum præterea in Sede nunquam defectura Christi præsidium, ut facilè præsumerent, ejus Sedis Præsulem officio non defuturum. Cæterùm si hæc ad summos apices, non Sedi Successionique universim, sed singulis quibusque Romanis Pontificibus tribuendum putant; jam dicant Liberio; dicant Sergio III. dicant cæteris, à quorum communione tantisper abstinendum fuit: *Qui tecum non colligit, spargit.* Dicant Honorio: *Non timebo unam, duasve voluntates tacere vel promere, si jubeatis*, tota quidem Ecclesia confundetur. Hæc ergo piæ fiduciæ, non certæ sunt Fidei. Quod ad Hormisdam attinet, recordentur velim, postquam à Justiniano interrogatus, spem Orientis haud satis idoneo responso destituit, Orientalem Ecclesiam in prisca sententia perstitisse; Ac demùm perpulisse Romanos, ut unum Trinitatis crucifixum secum agnoscerent. Jam illud recordemur, Patres atque ipsos Romanos Pontifices, sæpè ita esse locutos, ut qui de Romani Pontificis judicio dubitarent; hinc quæsitum in Synodis Generalibus, an eorum Decreta rectè haberent, necne: hinc illud (c) Augustini; *Romanos Clericos nihil veritati nocituros*, sed tantùm *inusturos sibi prævaricationis notam*, si Sancti Innocentii Decreta rescidissent: Hinc illa contestatio Monachorum Hierosolymitanorum, innocuos se esse, si (d) Martinus cum Concilio suo prava & Fidei adversa definisset; Multa ejusmodi retulimus, quæ utique cum illis formulis concilianda sunt, (e) ut una sit Ecclesiasticæ doctrinæ facies; Conciliantur autem, si de Romani Pontificis Judicio dubitatum quidem, sed interim optimè præsumptum esse dicamus.

Quin etiam memoravimus similes de cæteris quoque Episcopis locutiones, atque illud imprimis (f) Concilii Romani sub Damaso: *Neque enim hæresis malum cadere in Dei Antistites potest*: non quod Episcopi à Fide cadere non possent; sed quod id futurum non facilè præsumerent.

Notum illud Cypriani (g) ad Florentium Pupianum in se rebellantem, de singulis quoque Episcopis dictum; Neque volens hæc jacto, sed dolens, & argumenti necessitate coactus profero: *Cùm te Judicem Dei constituas, & Christi, qui dicit ad Apostolos, ac per hos ad omnes præpositos, qui Apostolis vicariâ ordinatione succedunt:* Qui audit vos, me audit: *Inde enim Schismata & hæreses obortæ sunt, & oriuntur, dum Episcopus qui unus est, & Ecclesiæ præest, superbâ quorumdam præsumptione contemnitur, & homo dignatione Dei honora-*

(a) Epist. 57 ad Damas.
(b) *Just.* Ep. ad Horm. Ep. 67. T. 4. Conc.
(c) *Aug.* L. 11. ad Boni. C. 3. Vid. Sup. Lib. XIV. C. 27.
(d) Conc Later. sub Mart. I.
(e) Vid. Sup.
(f) Epist. Rom. Syn. collect. Holst. I. p.
(g) Epist. 69. ad Flor. Pup.

honoratus, indignus hominibus judicatur, quem locum ad cujuscumque Diœcesis Episcopum pertinere, & sermonis probat series, & novissimus (*a*) Auctor Anonymus confitetur. An ergo volebant singulis Episcopis sic aptari illud; *Qui vos audit, me audit*, ut nemo à Fide caderet, nemini unquam obsistendum esset? hæc aptè, hæc temperatè, hæc piâ fiduciâ præsumebant, non ad extremos apices exigebant. Similis locus apud Cyprianum, (*b*) in Epistolâ ad Cornelium Papam. Quid Hieronymus? nonne de Rufino hæc prodidit? (*c*) *Scribis quoque me litteris indicâsse, quod Papa Theophilus expositionem Fidei nuper ediderit, & polliceris, quod quidquid ille scripserit, tu sequaris.* An ergo Alexandrinum Antistitem infallibilem cogitabat? subdit Hieronymus: *Si Papæ Theophili sententiis delectaris, & nefas putas Pontificum Decreta convellere, quid de cæteris dicis, quos ipse damnavit?* Adeò optima quæque de Episcoporum Judiciis præsumebant, neque tantùm in Fidei quæstionibus, sed etiam in particularibus causis. Unde subdit: *Quid de Anastasio, de quo nulli, ut ais, verum videtur, ut tantæ Urbis sacerdos, vel innocenti tibi facere injuriam potuerit, vel absenti.* Nempè adversarii, si de Fide ageretur, strictè illud urgerent, non potuisse fieri, ut Anastasius Romanus Pontifex à Fide deficeret: cùm de Rufini peculiari causâ agatur, fateri coguntur, humani sermonis consuetudine, pro certis assumi solita, quæ piâ fiduciâ præsumerent.

Sexcenta ejusmodi commemorare possem, sed in re tam obviâ pudet esse diligentem. Quin ipse novissimus Scriptor Anonymus quanta refert, quæ per se ipsa vana sint, nisi in nostram Interpretationem temperentur, nempè Innocentius I. (*d*) ad Macedonas hæc scripsit: *Adverti Sedi Apostolicæ, ad quam relatio, quasi ad Caput Ecclesiarum, missa currebat, aliquam fieri injuriam, cujus ad huc in ambiguum sententia duceretur.* Hîc Anonymus, (*e*) qui nihil nisi infallibilitatem cogitat, statim infert, Romanorum Pontificum in Fide certissimum esse Judicium. Atqui non de Fide, sed de disciplinâ variabili agebatur. Percurrat capita Lector diligens; nihil aliud quàm instituta Ecclesiastica inveniet; cujusmodi Decreta non semper admitti, & etiam ad incudem revocari posse, idem Anonymus cum Theologis omnibus confitetur: tùm illud Innocentii perpendatur: *Adverti Sedi Apostolicæ aliquam fieri injuriam: cujus adhuc in ambiguum sententia duceretur.* Audis aliquam injuriam; non hæreticos, non Schismaticos cogitabat: aliquam injuriam fieri querebatur; quod de tantâ potestate non satis æqua præsumerent, ut etiam si de Fide ageretur, locus hic adversario nihil prodesset.

Idem Auctor laudat (*f*) Tarraconense Concilium, ejusque Epistolam ad Hilarium Papam; in qua sic habetur, Privilegium Sanctæ Sedis id esse, *quo per totum orbem beatissimi Petri prædicatio universorum illuminationi prospexit.* Subdunt: Ad fidem recurrimus, *Apostolico ore laudatam:* (*g*) *inde responsa quærentes, unde nihil errore, nihil præsumptione, sed Pontificali totum deliberatione præcipitur.* De Silvani Calaguritani causâ agebatur, ejusque ordinationibus præter Canones factis: id petunt ab Hilario, *Ut quid super hac parte observare velitis, Apostolicis affatibus instruantur,* Ac posteà: *vester triumphus, si Apostolatûs vestri temporibus, quod Sancti Petri Cathedra obtinet, Catholica audiat Ecclesia,*

(*a*) Tract. de Lib. Gal. Lib. 7. C. 8. Num. 7.
(*b*) Ep. 55.
(*c*) Apol. adv. Ruf. L. 3. C. 4.

(*d*) Innoc. I. Ep. 22. ad Epis. Maced. T. n Conc.
(*e*) De Lib. Gal. L. 7. C. 12. tit. & Num. 3.
(*f*) Tract. de Lib. L. 7. C. 5. Num. 12.
(*g*) Conc. Tarr. T. 4. Conc.

Ecclesia, exclamant Papam in Fide esse infallibilem, cùm de Fide nullus quæreret: præsumebat Synodus Pontificem, cui depositum Fidei commissum esset, ut in illo deposito, ita in peculiaribus causis, *nihil errore*, *nihil præsumptione*, sed omnia *Pontificali deliberatione* gesturum, ut in tanta Sede fieri consueverat. Cætera ejusmodi æquè inania commemorare piget. Memoratur & illud Paschalis secundi; In (*a*) Concilio Lateranensi III. de Privilegio agebatur, quod ad investituras Laicales tuendas, Henricus Quintus Imperator à Paschale secundo in vinculis detento per vim extorserat. Bruno Signinus Episcopus dixit: (*b*) *Gratias agamus omnipotenti Deo, qui Dominum Paschalem audivimus proprio ore clamantem, illud privilegium, quod pravitatem & hæresim continebat.* Hic quidem Episcopi commonere cœperunt Paschalem, hæreticum immeritò appellari: Privilegium illud malum quidem fuisse; hæresim non fuisse. Paschalis deinde hæresis horrenda voce pulsatus, in hæc verba prorumpit, *Fratres & Domini mei, audite: Ecclesia ista nunquam habuit hæreses: imò hîc omnes hæreses conquassatæ sunt; & pro hâc Ecclesiâ Filius DEI in passione oravit, cùm dicit; Ego pro te rogavi, ut non deficiat fides tua.* Hæc si ad extremos apices urgent, dicant velim, an putent Papam, nec hæreticum esse posse; professionem hæreticam ab eo, ne per vim quidem, extorqueri posse. Non id dicent, sat scio. Ergo hæc ad commodam interpretationem temperanda, quâ de Pontifice, propter honorem Sedis, optima præsumantur.

Quid quod Guido Viennensis, tum Legatus Apostolicus, mox Callistus Papa, in Viennensi Synodo definivit, dictante Spiritu Sancto; (*c*) *Investituram omnem de manu Laicâ hæresim esse judicamus?* Quid quod Paschalis secundi hæc Decreta firmavit, seque adeò in eam hæresim, per vim quidem, sed tamen lapsum esse confessus est? Quid quod idem Synodus sanctis Episcopis consentientibus ad Paschalem scripsit; *Si nostræ parvitatis assertiones roborare nolueritis, nos à vestra obedientia repelletis.* Ubi tum illud? *Qui tecum non colligit, spargit*, ubi illud? *Hoc reputamus Catholicum, quod vestro religioso responso fuerit intimatum.* Si quidem ea ad extremos apices exigantur. Ex quibus colligitur, quæcumque pro hâc infallibilitate speciosissima venditant, ea penitùs introspecta nihil aliud præferre, præter præsumptionem probabilem ac piam fiduciam.

Sic profectò nobis integra, quod ad fidem attinet, Judiciorum Ecclesiasticorum ratio constat. Sic enim intelligimus, aliud esse, quod piâ fiduciâ præsumimus, aliud quod certâ Fide credimus. Cùm Episcopi ac Synodi particulares de Fide judicant, hos vera judicâsse pia fiducia suadet; succurrit enim illud: (*d*) *Ubi sunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum.* Meritóque præsumitur, tanto præsidio fultos officio non defuturos, neque aberraturos ab antiquâ Ecclesiarum suarum traditione, cujus custodes sunt. Jam si ad Romanum Antistitem quæstio devolvitur; atque is Ecclesiarum omnium communione vigens, ad quem proinde omnia referuntur, promit Judicium ex illâ Petri Sede, quæ est ædificata in generationem & generationem; ubi stabiliendæ Fidei tanta constantia & adversùs hæreses atque novitates tanta cautela esse solet; Multò magis præsumitur judicium, ex Petri æquitate ac prædicatione & communi Ecclesiarum traditione

(*a*) Conc. Lat. III. sub Pasch. II. T. 10. Conc.
(*b*) Ursp. ad an. 1116.
(*c*) Conc. Vienn. sub. Pasch. II. T. 10. Conc.

(*d*) Matth. XVIII. 20.

traditione esse depromptum. Cùm verò Ecclesia Catholica ipsa decernit, aut ipsa verè consentit, non præsumptio, sed ipsa res, nec jam pia illa fiducia, sed πληροφορία, quam Paulus appellat, ac plenæ fidei certitudo.

CAPUT XVI.

De Sancto THOMA & S. BONAVENTURA Facultatis Parisiensis Doctoribus, quid GERSON senserit, utriusque ac præsertim Angelici Doctoris sententia explicatur.

QUanquam Theologi graves, postquàm exploratam habent Patrum sententiam, non multùm commoveri solent novellis Scholasticorum opinionibus; nostra tamen postulat erga Sanctum Thomam ac S. Bonaventurum, Scholæ Parisiensis decora, reverentia singularis, ne illos silentio prætermittamus.

Et quidem Joannes Gerson (*a*) Sermone Constantiæ dicto Festo die Sancti Antonii, in hæc verba; *Nuptiæ factæ sunt in Cana Galilææ:* Postea quàm retulit illud Sessionis quintæ Constantiensis de Conciliari potestate Decretum: *Huic*, inquit, *veritati fundatæ supra Petram Sacræ Scripturæ quuquis à proposito detrahit, cadit in hæresim jam damnatam, quam nullus unquam Theologus Parisiensis & Sanctus asseruit. Vidi nuper Sanctum Thomam & Bonaventuram, dantes supremam & plenam Summo Pontifici potestatem Ecclesiasticam, Rectè: procul dubio: sed hoc faciunt in comparatione ad fideles singulos, & particulares Ecclesias.* Neque revera quidquam aliud apud Sanctos illos Doctores legimus.

(*a*) Serm. in Festo S. Ant. T. 3. 1. p.

Certè Sanctus Thomas (*b*) alicubi docet: *ad Romanum Pontificem à Synodo appellari, quæ omnia patent ex gestis Chalcedonensis Synodi.* Quo uno satis constat, Sanctum Doctorem locutum generatim de Synodis, abstrahendo ab universali vel particulari Synodo: In Actis enim Chalcedonensibus videmus appellatum à particulari Flaviani Constantinopolitani Synodo, ad Sanctum Leonem; à Synodo universali appellatum fuisse non videmus. Jam de Pontificia infallibilitate, quem unum quæstionum fontem vidimus, apud Bonaventuram quidem nihil invenio, quo eam Romano Pontifici asserat. Imò verò tractans promissionem illam, quâ Pontificia infallibilitas vel maximè stare videatur; *Rogavi pro te &c.* (*c*) Bonaventura sic exponit, ut ad fidem Ecclesiæ Catholicæ referat, quemadmodum suo loco retulimus.

Sanctum verò Thomam ibidem audivimus secundâ secundæ eodem modo exponentem: *Universalis Ecclesiæ fides non potest deficere, Domino dicente*, Rogavi pro te, ut &c.

Huic interpretationi reliqua Sancti Doctoris, in secundâ secundæ de Fide tractantis, doctrina congruit: nam quæstione prima articulo 9. sic habet: *Sed contra est, quod Ecclesia Universalis non potest errare, quia Spiritu Sancto gubernatur. qui est Spiritus veritatis: hoc enim promisit Dominus Discipulis*, Joan. XVI. *dicens* Cùm venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.

Eodem Articulo ad tertium exponens, cur in Symbolo ita dicatur, *Credo in Deum:* quod ad fidem formatam, id est, cum charitate conjunctam pertinet, ait; *Quod confessio fidei traditur in Symbolo quasi* ex

(*b*) S. Thom. T. 8. q. de Pot. Art. 4. ad 13.
(*c*) T. 11. expos. in Ev. Luc. vid. sup. L. 3. C. 7.

ex persona totius Ecclesiæ ; quæ per fidem unitur. Fides autem Ecclesiæ est fides formata : talis enim fides invenitur in omnibus illis , qui sunt numero & merito de Ecclesiâ. Quare illud : *Rogavi pro te , ut non deficiat fides tua ;* quod Fidei formatæ est : talis enim fides Petro promittitur ; meritò refertur ad Universalem Ecclesiam , cui semper inesse constat fidem , eamque formatam.

Quod autem idem Doctor , (*a*) articulo sequente , concludit , quòd *ad summum Pontificem pertineat fidei Symbolum ordinare :* ita est intelligendum , ut ab ipsum præcipuè ; ut sine ipso ad nullum ; denique ut ad ipsum , ut publicam personam , hoc est , *Utentem consilio , & requirentem adjutorium universalis Ecclesiæ ;* quemadmodum Antoninus (*b*) Thomæ Discipulus exponebat.

Unde Sanctus Doctor eodem articulo X. sic habet : *Sed contra est, quod editio Symboli facta est in Synodo Generali ; sed ejus modi Synodus auctoritate solius Summi Pontificis potest congregari , ut habetur* in dec. dist. 17. *Ergò editio Symboli ad autoritatem Summi Pontificis pertinet :* Summi certè Pontificis , *utentis consilio , & requirentis adjutorium Universalis Ecclesiæ.*

Et ibidem ad secundum respondens ad illud Synodi Ephesinæ interdictum, quod aliam fidem præter Nicænam nulli proferre liceat , sic ait : *Ad secundum , dicendum , quod prohibitio & sententia Synodi se extendit ad privatas personas , quarum non est determinare de Fide : non enim per ejusmodi sententiam Synodi Generalis ablata est potestas sequenti Synodo , novam editionem Symboli facere ; non quidem aliam fidem continentem , sed eandem magis expositam : Sic enim qualibet Synodus observavit , ut sequens Synodus aliquid exponeret , supra id quod præcedens Synodus exposuerat , propter necessitatem alicujus hæresis insurgentis. Unde pertinet ad summum Pontificem, cujus autoritate Synodus congregatur , & ejus sententia confirmatur.* Porrò confirmare quid sit alibi diximus ; sed Ecclesiasticam vocem ex universali traditione intelligendam relinquit.

Idem Sanctus Doctor articulo 9. præcedente dixerat argumento , *Sed contra ; Symbolum est auctoritate universalis Ecclesiæ editum : nihil ergo inconveniens in eo continetur* , hîc robur , hîc omnimoda & inconcussa firmitudo.

Cùm ergo concludit in corpore articuli , quod ad Summi Pontificis *auctoritatem pertineat editio Symboli ;* (c) *quod ad ejus auctoritatem pertineat finaliter determinare ea quæ sunt Fidei , ut ab omnibus inconcussâ Fide teneantur ; quod Unitas servari non potest , nisi quæstio Fidei determinetur per eum , qui toti Ecclesiæ præest , ut sic ejus sententia firmiter à totâ Ecclesia teneatur :* Intellige ex ipso , non quòd in summo Pontifice solo ea auctoritas resideat : nam universali Ecclesiæ , ejusque Synodis tribuit *auctoritatem & potestatem* edendi Symboli , eamque inconcussam : Sed quòd in Summo Pontifice sit ea auctoritas , quæ omnibus præsit , quæ omnes moveat ad Unitatem , quæ ubi opus est , & omnes convocet & acta confirmet. Qui autem convocat & confirmat, non proinde ipse solus judicat , atque determinat ; sed omnium judicio determinationique consentit , atque ex iis pronuntiat.

Sic ejus sententia à totâ Ecclesiâ firmiter tenetur , ut dixit Sanctus Thomas : quia ex omnium sensu ac totius Ecclesiæ traditione judicat. Unde etiam Synodi sententia , ejus sententia est ; alluditque Sanctus Thomas ad eum decernendi morem, qui

(*a*) Ibid. art. 10. Corp.
(*b*) S. Ant. sum. T. 3. C. 3. §. 4. sup. L. 11. C. 3.

(*c*) Art. 10.

qui jam obtinuerat, ut sub Papæ nomine Synodale Decretum ederetur, atque ipse, Synodo approbante, decerneret.

Ex quibus intelligitur, id quod ipse Sanctus Doctor sic deinde concludit. *Et ideò ad solam auctoritatem Summi Pontificis pertinet nova editio Symboli, sicut & omnia alia quæ pertinent ad totam Ecclesiam, ut congregare Synodum & alia ejusmodi*: Satis ex dictis patet, *Symboli editionem ad solam auctoritatem* referri Pontificis, quòd & ipsa præcipua sit, & sine illa nihil fiat, aut valeat, quòd sæpè diximus.

Cùm autem Sanctus Thomas ait, ad summum Pontificem pertinere, ut congreget Synodum, ostendit se loqui de ordinariis casibus, cùm omnes fateantur, multos esse casus, quibus Synodus, etiam invito summo Pontifice, congregari possit, ut vidimus.

Jam quòd idem Sanctus Doctor Fidei Unitatem indè proficisci docet, quòd Fidei quæstio ad eum referatur, qui toti Ecclesiæ præsit, omnes Catholici consentiunt: atque id est quòd Joannes (a) Gerson his affirmat verbis: *Ea quæ Fidei sunt, debent eadem esse apud omnes: & hac identitas & unitas, vix aut nunquàm perpetuari potest, nisi recursus esset finalis ad unum Caput.* Non profectò quòd omnia à solo Papa finiantur: nihil enim magis abhorret à Gersonis sententiâ; Sed quòd finale illud sit, quod cum tota Ecclesiâ Papa definiat.

Meritò ergò Gerson nihil se à Sancto Thoma discrepare docet; ac si rectè intelligatur eorum sententia, summa quidem ipsa in unum convenit. Id tantùm Gerson, aliique Parisienses Sancti Thomæ doctrinæ addiderunt, quòd diuturnissimi atque hactenùs inexperti schismatis malis docti, multa experiri, multa providere coacti sunt, circa dissensionem Synodi ac Papæ; quæ Sanctus Thomas non attigit: tùm quòd occasio & tempus non id postulabat; tùm quòd minùs necessaria videbantur rudioribus Theologis, quos ipse in summa instruebat: Unde hic summa capita attigisse contentus reliqua prætermittit.

Denique quòd Sanctus Thomas eodem articulo X. majores ac difficiliores quæstiones ad summum Pontificem referri inde probat, *quod Dominus*, Luc. XXII. *Petro dixit* quem summum Pontificem constituit, *Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua; & tu aliquando conversus confirma Fratres tuos*: rectè omninò facit, atque id directè probant illa Christi verba *Confirma Fratres tuos*: Quo quidem officio confirmandi Fratres maximè opus est, in ardua & ancipiti re. Neque tamen concludendum, ad summum Pontificem propriè pertinere, *ut non deficiat fides ejus*: neque enim Sanctus Thomas id dicit: imò ex ejus dictis constitit, quòd illa non defectura fides Petri sit ipsa universalis Ecclesia, aut certe peculiaris Ecclesiæ Romanæ fides. Atque ita Sanctus Thomas exposuit, cùm hunc Lucæ locum deditâ operâ interpretaretur, ut vidimus.

Quare si rem, uti diximus, summâ ipsâ perpendamus, nihil Sanctus Thomas à reliquis Parisiensibus differre videatur, quem tametsi perfractè nihil tale memorantem, ad Romani Pontificis omninò absolutam atque independentem ab Ecclesiæ consensu auctoritatem trahunt, patiantur certè nos in doctrinâ Patrum, qui antecesserint, atque in posterioribus, jam quæstione motâ, Concilii Constantiensis judicatis, tutò acquiescere.

(a) Gers. de Conc. gener. T. 1. 1. p.

CAPUT XVII.

Testimonium ex CLERI GALLICANI cœtu anno 1626. petitum : alia argumenta ex Janseniano negotio deprompta solvuntur : conventus anni 1653. Bullæque solennis acceptatio.

AT enim objiciunt, malè hæc à nobis memorari tanquam Ecclesiæ Gallicanæ dogmata, cùm à Cleri Gallicani cœtu recente memoriâ rejecta sint. Atque hîc referunt Conciliorum Generalium anni 1626. articulum 137. in quo hæc verba sunt, *Hortandos Episcopos, uti Sedem observent Apostolicam, Ecclesiamque Romanam infallibili Dei promissione fundatam.* At quorsum nobis hæc objiciunt, quæ tuemur? certè enim Sedem Apostolicam, partem Ecclesiæ principalem, atque omnium Caput, eâ promissione, quâ totum ipsum nititur, fulciri diximus. Gravius illud subditur: *Petro cum clavibus datam infallibilitatem Fidei, quam videmus, divinæ potentiæ miraculo, in Petri Successoribus ad hodiernum usque diem immobilem permanere.* Quis enim nostrûm negat, Petro promissam eam, quæ nunquam deficiat, fidem? summâ quidem ipsâ, ita ut ipsa series atque Successio nunquàm à Fide abrumpatur: quemadmodùm à Patribus intellectum esse vidimus. Miror hæc à viris gravibus, atque à novissimo Auctore (a) Anonymo venditari. Neque pluris valet id quod à Gallicanis depromit Episcopis, in ea epistola, quam ad Innocentium X. anno 1653. de condemnandis Jansenii propositionibus præscripserunt; *Majores Ecclesiæ causas ad Sedem Apostolicam referri, solemnis Ecclesiæ mos est; quem fides Petri nunquàm deficiens perpetuò retineri pro jure suo postulat.* Quæ sanè nihil contra nos, qui confitemur, fidem Petri in Sede Apostolica minimè defecturam, atque ejus rei gratiâ Fidei causas ad eam referendas; hæc ergo ex communi traditione desumpta nobis objici ratio non finit. Sed quia ex Jansenii negotio, alia argumenta ducunt, quæ magni putant ponderis, rem ipsam ab exordio repetamus.

Primùm ergò prodiit ea Epistola anni 1653. quâ plurimi Episcopi Gallicani Cornelii Jansenii Iprensis Episcopi libro posthumo & doctrinâ commoti à summo Pontifice flagitabant, ut *quinque præsertim propositiones Epistolæ insertas, de quibus disceptatio periculosior, & contentio ardentior esset, sua Sanctitas expenderet, ac perspicuam & certam de unaquâque sententiam ferret.* Hæc summa Epistolæ est, cui LXXX. Episcopi subscripserunt.

Re diù perpensâ, multisque & gravissimis habitis consultationibus, Innocentius X. uti rogatus fuerat, sententiam tulit de illis quinque omnium sermone celebratis propositionibus, *de quibus occasione libri, cui titulus, Augustinus Cornelii Jansenii Iprensis, inter alias ejus opiniones orta fuerat, præsertim in Gallis, controversia; quas propositiones singulas Pontifex suâ notâ confixit, nec tamen probatu aliis opinionibus, quæ continentur in dicto Jansenii libro;* datum pridiè Cal. Junii anno 1653. Pontificatûs IX.

Eam definitionem per Nuntium Apostolicum misit in Galliam cum duplici Brevi Apostolico; Altero ad Regem; Altero ad Episcopos Gallicanos. Rex IV. Julii anno 1653. dedit *Patentes*, quas vocant Litteras ad Archiepiscopos & Episcopos. His cùm declarâsset, nihil Innocentii Constitutione contineri, *quod Ecclesiæ Gallicanæ Libertatibus & Regiæ Coronæ juribus esset adversum:* Episcopos hortabatur atque admonebat, ut eam publicarent & executioni darent: nam quod

(a) Tract. de Lib. Gall. L. 7. c. 17. Num. 19.

quod primum irrepserat, id etiam jubere Regem. Clero postulante, sublatum est.

Quid deinde in recipienda atque publicanda Pontificia Constitutione Episcopi Gallicani gesserint, docet (a) relatio anno 1655. jussu Congregationis Cleri Gallicani linguâ vulgari facta, atque edita ad rei memoriam sempiternam; atque à Quadraginta Episcopis totoque ipsis adjuncto Presbyterio, universi Cleri nomine subsignata.

Quæ ergo doceat illa relatio (b) hæc sunt. Primum quidem esse visum, *ut ad firmiorem Constitutionis executionem, Sedisque Apostolicæ majorem dignitatem, atque Episcopatûs honorem, ipsa Constitutio facto Episcoporum cœtu reciperetur atque firmaretur.* Habitus ille cœtus undecimo Julii anno 1653. in ipsa Regia, in ea scilicet Luparei Palatii parte, in qua morabatur Eminentissimus Julius Cardinalis Mazarinus, præcipuus Regni administer, qui sacro Cœtui præsidebat.

Ibi primùm lectæ sunt Patentes Litteræ, observatumque ab Episcopis, à Rege pro more declaratum, ipsam Constitutionem nihil Regni juribus nocituram, jussósque Regis administros, ut operam suam in exequenda Bulla Episcopis adjungerent. Cæterum (c) *quòd attineret ad Constitutionis solemnem receptionem, quæ auctoritate Ecclesiastica fieret, id totum Episcopoli deliberationi à Rege permissum.* Atque iterum *definitionem à Papa editam, liberæ Episcoporum deliberationi relinquendam, ut ejus publicationem, atque executionem decernerent, nullo coacti judicio sæcularis potestatis.*

De ipsa deliberatione, sic est in nostra (d) Relatione proditum: *Cùm Constitutionis materia & argumentum à duodecim annis per Gallias agitatum, omnibus notum esset, facile agnitum, Pontificiâ Constitutione firmatam antiquam Ecclesiæ fidem, à Conciliis ac Patribus traditam, atque in Concilio Tridentino innovatam: itaque communi omnium sententiâ conclusum ab Episcopis congregatis, ut acceptarent Bullam, omnique obsequio ac reverentiâ susciperent, quæ in ea decisa essent.* Sic à Clero Gallicano Pontificia Constitutio, factâ deliberatione, *suscepta & accepta est.* Quam vocem rei exponendæ necessariam condonari nobis volumus: ut quæ linguâ nostrâ aliquid spontaneum atque, ut ita dicam, auctoritativum sonet.

Hic subit recordatio susceptæ à Majoribus nostris Sancti Leonis adversùs Eutychetem (e) epistolæ: *Quòd in ea recognoscerent Fidei suæ sensum, & ita se semper ex paternâ traditione latentur tenuisse.* Jam ad Relationem redeamus.

Decretum in eadem congregatione Episcoporum, ut ad summum Pontificem, & ad omnes Episcopos scriberetur: utque Epistola ad Episcopos ita conscriberetur, ut *Episcopis Gallicanis* constaret integrum jus definiendarum, primo certè gradu primâque instantiâ, Fidei quæstionum, ubi id utile videretur; sive pœnas juris decernendo adversùs manifestos hæreticos, sive res dubias, congregatione habitâ, decidendo. Sic Ecclesia Gallicana juris Episcopalis ubique recordatur.

Epistolæ, congregatione habita, lectæ, probatæ, ac subsignatæ sunt ab omnibus Episcopis, xv. Julii.

Epistola ad Papam hæc habet: (f) *Non solùm ex Christi Domini nostri pollicitatione, Petro factâ, sed etiam ex Actis priorum Pontificum, & anathematismis adversùs Apollinarium & Macedonium nondùm*

(a) Relation des deliberations du Clergé chez Vitré Imprim. du Clergé 1656.
(b) Relatio p. 6.
(c) P. 8.
(d) P. 9.

(e) Epist. Episc. Gall. ad Leo T. I. Conc Gall.
(f) Relat. p. 47.

dum ab ullâ œcumenica Synodo damnatos, à Damaso paulò anteà jactis; judicia persancienda regulâ Fidei, à Summis Pontificibus lata, super Episcoporum consultatione (sivè suam in actis relationis sententiam ponant, sivè omittant, uti illis collibuerit) divinâ aquè ac summâ per universam Ecclesiam auctoritate niti: cui Christiani omnes ex officio, ipsius quoque mentis obsequium præstare teneantur. Quo loco id volebant, non esse semper necessariam Synodi œcumenicæ sententiam, ut Christiani ad fidei officium tenerentur: sed omninò sufficere, consulentibus Episcopis, Romani Pontificis auctoritatem; siquidem decretum ejus reciperetur, ut ipsi fecerant, atque à se factum esse gestis indiderant ad rei memoriam.

In epistolâ (*a*) ad Episcopos disertè scriptum erat; *Et ad Episcoporum necessariam atque essentialem dignitatem pertinere, ut de fidei quæstionibus primam ferrent sententiam, & ne id facerent, Episcopos, qui Papam consuluerant, animorum dissensionibus fuisse prohibitos.*

Addebant: Ad nos constitutione (*b*) perlatâ, *Episcopos congregatos, ut deliberarent quid in hoc negotio facto opus esset, uno Spiritu, uno corde, uno ore ita consensisse ad recipiendum illius judicium, cui per Unitatem Christiani Episcopatus hierarchicâ subordinatione colligati essent; Ut meritò crediderint propositionum condemnationem, unà cum eo à se quoque esse prolatam ac pronuntiatam.* Sic se Episcopos, hoc est, *conjudices* & condecernentes, quòd sæpè diximus; suumque consensum, non nudi obsequii, sed etiam judicii, decretique Ecclesiastici loco esse meminerant.

Hæc triginta Episcopi decreverunt, subsignârunt, totâ Galliâ divulgârunt; eoque Spiritu omnes Episcopi Constitutionem ad se ab eo cœtu missam receperunt, ut dubium non sit, quin communis is fuerit Ecclesiæ Gallicanæ sensus.

(*a*) Relat. p. 53.
(*b*) Ibid. p. 54.

CAPUT XVIII.

Tres aliæ secutæ CLERI GALLICANI CONGREGATIONES *probant necessariam Episcoporum consensionem, atque hanc pro Ecclesiastico judicio esse habendam.*

PErgit (*c*) Relatio, docetque, *harum turbarum auctores, neque Summi Pontificis auctoritate, neque Ecclesia Gallicanæ universali assensu, cohiberi potuisse; subortam de genuinis propositionum sensibus quæstionem, sive vitilitigationem, cujus gratiâ* (anno 1654. 9. Martii) 38. *Episcopi iterum ad Luparam, apud Eminentissimum Mazarinum convenirent.*

Quæstio gravis Patribus visa est, atque omninò id agi, ut Constitutio evanesceret, summusque Pontifex tantùm inani murmure detonâsse videretur; Itaque datum negotium aliquot Episcopis, ut quæ ad hanc rem facerent, diligenter ponderarent, quorum relatione factâ, lectisque Jansenii necessariis locis, aliisque in eam rem editis scriptis, atque documentis, re in deliberationem adductâ, (*d*) *conclusum est à Sacro Cœtu, declaratum iri per modum Judicii, visis omnibus causæ ex utraque parte documentis, in Constitutione damnatas propositiones, ut quæ Jansenii essent, atque sensu Jansenii, cujus judicii relatio ad summum Pontificem atque etiam ad universos Episcopos Gallicanos, datis litteris,* mitteretur 28. Martii, anno 1654.

Sic

(*c*) P. 10. 11. 12.
(*d*) Pag. 19.

Sic Episcopi in Constitutionis Apostolicæ executione atque interpretatione, subortâ difficultate, quam ad Decreti Fidei robur maximè pertinere constaret, agunt ut Judices, idque ad Innocentium X. scribunt (*a*) his verbis: *Ad munus Episcopale pertinere putavimus, recens excitatas à Clericis numero paucis contentiones, definitione nostra compescere; quâ Constitutionis Apostolicæ integra executio, quæ nobis commissa est, adversùs alienas à vero illius sensu expositiones sanciatur.* Atque iterum: *Nos in hac Urbe Parisiensi congregati censuimus, & per Epistolam encyclicam his Litteris adjunctam declaravimus; propositiones illas & opiniones esse Cornelii Jansenii, & in Sensu ejusdem Jansenii à Sanctitate vestrâ damnatas, disertis & manifestis verbis: denique Constitutionem Ordine Canonico latam, atque genuino in sensu intellectam, quem Littera ista patefaciunt, nos suscipere testamur.*

Sic profectò restari pergunt consensionem suam, cùm ad Papalis Decreti auctoritatem accedit, judicium esse Ecclesiasticum; quâ etiam Constitutionis verus genuinúsque, quem ipsi admittant, sensus exponatur; *genuino sensu*, inquiunt, *quem Littera ista patefaciunt*.

Epistolâ verò ad Præsules Gallicanos missâ, sic dicunt: *Declaravimus & hoc nostro judicio declaramus.* Ut nemini dubium esse possit, quin judicium Ecclesiasticum hâc suâ definitione protulerint.

Hæc igitur omnia ad Innocentium X. missa, ac per Episcopum Lodevensem tum Romæ agentem, tradita, summâ Pontificis gratulatione accepta sunt, probatumque est latum de sublatâ difficultate ac Bullæ interpretatione ab Episcopis judicium; dato Brevi 29. Septembris, anno 1654.

Quo Brevi recepto, ac per Universam Galliam promulgato, tertiò Episcopi Parisiis congregantur atque ad Universos Galliarum Episcopos hæc gesta perscribunt, testanturque ab Episcopis primùm congregatis, *cum reverentiâ receptam Constitutionem, unoque Spiritu cum Sanctissimo Papa probatam ac pronuntiatam quinque propositionum, quas ipse Censurâ confixerat, condemnationem.* Quo rursùs declarant consensionem suam verum Ecclesiasticumque judicium.

Subdunt ab Episcopis iterum congregatis verum Constitutionis sensum, expresso judicio declaratum, datâ epistolâ 10. Maji 1655.

Anno denique 1656. Episcopi quartùm congregati numero XL. cum deputatis omnibus, in ordinario Cœtu Cleri Gallicani, quæ tribus ante actis cœtibus gesta erant, Ordine recensita confirmârunt 2. Septembris. Insuper affirmârunt, intactam & inviolatam manere Sancti Augustini doctrinam, quam Jansenius perperàm sibi vendicavit; Atque hæc omnia ad Alexandrum VII. perscripserunt.

In epistolâ (*b*) ad Regem hæc dicunt: *A se denuò confirmata & approbata, quæ Mazarino Cardinale Præside gessissent Episcopi ad acceptandum judicium suæ Sanctitatis, & condemnationem falsorum:* Regique supplicant ut jubeat Judices suos adesse auxilio Episcopis exequentibus Constitutionem, (c) *eorum consensu receptam.*

Ad Reginam verò matrem; ab Innocentio X. confirmatum (*d*) *id quod ipsi judicâssent:* tùm: *acceptam* (e) *à se unanimi consensu Sedis Apostolicæ definitionem.*

Posteà ad Episcopos: *Exequendam Constitutionem eo sensu, qui judicio Episcopalis cœtûs declaratus esset Mense Martio 1654.*

Ad

(*a*) Lettre ecrite à N. S. P. le Pape Relat. p. 59.

(*b*) Relat. p. 89.
(*c*) Pag. 87.
(*d*) Pag. 94.
(*e*) Pag. 97.

Ad quos etiam mittunt formulam ab omnibus subscribendam.

Denique relationem, ex quâ hæc omnia retulimus, fieri jusserunt, comprobârunt, manû suâ confirmârunt. Hæc gesta primâ, secundâ, & quartâ Septembris in Congregatione Generali totius Cleri Gallicani, anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo sexto.

Sic igitur Ecclesia Gallicana Decretum Fidei à Sede Apostolica missum, consensu, judicio, deliberatione accepit.

CAPUT XIX.

Duo exempla ab antiquitate deprompta, quibus GALLICANARUM CONGREGATIONUM gesta firmantur : Sancti Siricii de Joviniano judicium : Capuana Synodus, & ejusdem Siricii responsio ad Macedonas.

Sic quoque solebat antiquitas. Quarto sæculo, cùm Jovinianus virginitatis propositum improbaret, eamque hæresim in ipsâ etiam Urbe Româ disseminare inciperet, (a) Sanctus Siricius Papa, facto Presbyterio eum condemnavit, atque hoc judicium ad Mediolanensem direxit Ecclesiam; sic autem erat constitutum : *Unde Apostolorum secuti præceptum, quia aliter quàm quod accepimus, annuntiabant, omnium nostrorum tàm Presbyterorum, quàm etiam totius Cleri, una sequuta fuit sententia : ut Jovinianus, Auxentius, Genialis, & cæteri, qui inventores novæ hæresis & blasphemiæ inventi sunt, divinâ sententiâ & nostro judicio in perpetuum damnati extra Ecclesiam remanerent : quod custodituram Sanctitatem vestram non ambigens, hæc scripta direxi.*

(a) Siric. Ep. II. ad Mediol. Eccl. int. Ambros. Ep. LX. Ep. 80.

Hoc Sancti Siricii Papæ ac Sedis Apostolicæ judicium Itali Episcopi, Sancto Ambrosio præside Mediolani congregati, Synodali judicio receperunt his verbis : (b) *Itaque Jovianum, Auxentium & cæteros, quos Sanctitas tua damnavit, sciat apud nos quoque secundùm judicium tuum esse damnatos.* Sic damnatos Sedis Apostolicæ judicio, ipsi quoque sed prolato pariter judicio damnant. Unde ille consensus, quo Ecclesiastica judicia summam vim obtinent, perinde haberi censetur, cùm vel Episcopos præeuntes Sedes Apostolica probat, vel Sede Apostolicâ præeunte, coëunt & consentiunt Ecclesiæ.

Sic ab Episcopis Gallicanis Lutetiæ Parisiorum frequente conventu sæpiùs congregatis, Innocentii X. recepta Constitutio : reliqua in Jansenii Augustinum Sacro-Sanctæ Sedis Acta, eodem Episcoporum consensu valuerunt : in Galliis maxima solemnitate, gravissimóque judicio expressus consensus est editus; ut solet esse clarior, ubi controversiæ maximè viguerunt; Bullas interim toto orbe Catholico receptas esse constat, ut nullus omninò sit dubitationi locus, quin istud hæreticum dogma æterno judicio condemnatur.

Jam quòd Episcopi Gallicani Episcopalis Juris esse profitentur, ut cùm res tulerit, ipsi admoti de quæstionibus Fidei primam ferant sententiam, ex antiqua item traditione depromptum est: ita enim Antiochenæ, Constantinopolitanæ, Africanæ Synodi, de Pauli Samosateni, Eutychis, Pelagii, ac Celestii hæresi judicârunt, multáque alia hujus rei exempla memorantur, quæ Sedes etiam Apostolica comprobavit. Illud insigne est, quod à Synodo Capuensi gestum est sub eodem beato Papa Siricio, cujus adversùs Jovinianum Decreta retulimus. Ea

(b) Ambr. LX. Ep. 81. ad Siric.

Ea Synodus paulò ante decretum illud, ut videtur, duabus de causis celebrata est; primùm ad finiendum Ecclesiæ Antiochenæ veterem discordiam, cùm Evagrius & Flavianus de Episcopatu contenderent; secundò ut de Bonoso Episcopo ferretur judicium, qui adversùs beatæ Mariæ virginitatem blasphemare ausus fuerat.

Cùm neque Flavianus neque, ut videtur, Bonosius Synodo Capuensi se sisterent, illius causa Theophilo Alexandrino atque Egyptiis Episcopis, hujus Anysio Thessalonicensi ejusque Synodo delegatur.

Hæc quidem decreta erant, salva sedis Apostolicæ auctoritate; unde beatus Ambrosius ad Theophylum Synodi Capuensis nomine hæc scribit: (a) *Sanè referendum arbitramur ad S. fratrem nostrum Romanæ sacerdotem Ecclesiæ, quoniam præsuminus ea te judicaturum, quæ etiam illi displicere nequeant.* Subdit pacem futuram; *cùm id*, inquit, *gestum esse cognoverimus quod Ecclesia Romana haud dubiè comprobaverit.*

Neque est ambiguum quin Anysio Macedonibusque, quibus præerat, Episcopis eadem lex dicta sit, cùm constet eam Provinciam sedi Apostolicæ peculiari jure fuisse subditam. Quo etiam factum est, cùm quædam causæ pars indecisa penderet, ut Beati Siricii Papæ sententiam exquirerent. At sanctus Pontifex sic rescripsit: (b) „Accepi litteras vestras „ de Bonoso Episcopo, quibus vel pro „ veritate vel pro modestia nostram sen„ tentiam sciscitari voluistis; sed cùm „ ejusmodi fuerit Concilii Capuensis judi„ cium, ut finitimi Bonoso atque ejus „ accusatoribus judices tribuerentur, & „ præcipuè Macedones, qui cum Episcopo „ Thessalonicensi de ejus factis cognosce„ rent, advertimus quòd nobis judicandi „ forma competere non posset: nam si inte„ gra esset hodie Synodus, rectè de his quæ „ comprehendit vestrorum scriptorum se„ ries decerneremus. Vestrum est igitur, „ quia hoc recepistis judicium, senten„ tiam ferre de omnibus; nec refugiendi, „ nec elabendi vel accusatoribus, vel accu„ sato copiam dare: vicem enim Synodi re„ cepistis, quos ad examinandum Synodus „ delegit„. Ac paulò post: *Vos enim potius, ut scribitis, Synodi vice decernitis; nos quasi ex Synodi auctoritate judicare non convenit.* Hæc deindè subjungit: *Sanè negare non possumus de Maria filiis jure reprehensum, meritòque vestram Sanctitatem abhorruisse, quòd ex eodem utero virginali, ex quo secundùm carnem Christus natus est, alius partus effusus sit.* Quam causam multis ac præclarè egit.

Hanc egregiam epistolam inter B. Ambrosii Epistolas sub ejusdem Ambrosii (c) nomine legebamus. Sed ipsa verborum series atque ibidem facta Ambrosii mentio repugnabat. Eam vir doctissimus & candidissimus Lucas Holstenius Bibliothecæ Vaticanæ præfectus ex veteribus Archivis sancto Siricio restituit.

Jam ex ea Epistolâ hæc habemus: primùm causam fidei Anysio ejusque Coëpiscopis à Capuanâ Synodo delegatam, atque ab iis judicatam fuisse: neque tantùm judicatum Bonosum B. Mariæ virginitati detraxisse, sed etiam eam blasphemam esse sententiam: quod judicium sanctus Siricius comprobavit. Hoc primùm. Tum illud: B. Pontificem, etiam Macedonum Episcoporum, id deferente Concilio, nullam judicii partem delibare voluisse, sed rem integram reliquisse iis, quibus Capuensis Synodus demandasset.

Et Magna quidem erat, cujus auctoritati Stus. Siricius detulit, Capuensis Synodus; non tamen œcumenica. Verùm Romani Pontifices Ecclesiastici ordinis, atque æqui juris observantissimi, non ea at-

(a) L. 10. Ep. 78. (b) Epist. Siric. Pap. Collect. Holst. 1. part.

(c) Lib. XI. Ep. 79.

attingebant, quæ à particularibus etiam Synodis decernereutur, nisi postquàm ad eos Canonico ordine devenissent.

Hinc illud: *Vestrum est judicium ferre de omnibus*; *& nobis judicandi forma competere non potest*, & : *Vos potiùs Synodi vice decernitis, nos quasi ex Synodi auctoritate judicare non convenit.* Et quidem satis indicat, neque id se detrectaturum fuisse, sic res integræ essent; sed post Capuensis Concilii judicium, eo modo atque ordine procedi oportere, quo sacrum Concilium judicâsset: tanta erat modestia, tam æquo jure omnia disceptabant; neque interim cùm res ac locus exposceret, suæ potestatis obliti, sed vim Ecclesiæ in Canonico ordine reponebant.

Ergò in Janseniano negotio Episcopi Gallicani, ex antiquo more ac jure, hæc duo sibi meritò venditârunt; & ut Episcopale sit in causis fidei, primam ferre sententiam; & ut Episcopi sedis Apostolicæ ad se perlata judicia, ipsi dato judicio, recipiant, interpretentur, exequantur; neque ullâ in re ab antiquâ traditione, ac Patrum sententiâ deflexerunt.

CAPUT XX.

Dictum illud; Prima sedes non judicatur à quoquam; *an cum Declaratione Gallicanâ consentiat*; *duplex ejus sensus*; *alter de personâ Papæ*; *alter de sententiâ ab eo dictâ*: *de particularibus Synodis intelligendum*: *Sinuessana Synodus*: *Romana Concilia sub Symmacho Papâ.*

NUnc exponendum superest, quomodò cum Declaratione Gallicana consentiat illud à prima antiquitate depromptum, *prima sedes non judicatur à quoquam*: vel quidquid dictum est in eam sententiam.

Id duplici modo potest intelligi: Alter ut persona Pontificis eam sedem tenentis à nemine judicetur: Alter ut lata ab ea sententia à nemine retractetur.

Primo itaque sensu sic legimus in Sinuessano (a) illo suspectissimo Concilio ab Episcopis ad Marcellinum Papam dictum, cùm in Diocletiani persecutione thurificâsset: *Tu eris judex; ex te enim damnaberis, & ex te justificaberis; tu enim judex, tu reus.* Et iterum: *Justè ore suo condemnatus est.* Ac postea: *Nemo enim unquam judicavit Pontificem, nec Præsul Sacerdotem suum*; QUONIAM PRIMA SEDES NON JUDICATUR A QUOQUAM.

Quæ utcumque se habent, nihil ad rem: quæstio enim superest, an hâc voce, *à quoquam*, intelligenda veniat tota Ecclesia Catholica, sivè Concilium œcumenicum eam repræsentans. Ac si cum Baronio & Binio vel maximè volumus hanc admissam Synodum, jam illud constabit, coactam Synodum absque Romano Pontifice, citatúmque eum qui responderet, ac negantem convictum esse, adductis testibus, & ad confessionem addactum; & graviter reprehensum, ultimâ tantùm sententiâ ipsi reservatâ.

Hæc enim omnia fieri potuisse legitimo ordine, in fidei violatæ causâ, Canonistæ omne, etiam Ultramontani, facilè consentiunt, atque ex his actis probant. Alii ad alia extendunt, atque ultimam tantùm excipiunt sententiam.

Verùm hanc si dare non potuit privata Synodus, & in facto particulari, eoque obscuro, quod nec nisi adductis infinitis testibus probaretur, & adversùs Pontificem statim pœnitentem: non profectò sequitur, ut in re notoriâ & quæ totam spectet Ecclesiam, & adversùs contumacem totique Ecclesiæ perniciosum Pontificem nihil fieri possit.

Sed omittamus suspectissimam Synodum, cujus nec acta sunt integra, totaque

(a) Conc. Sinuess. T. 1. Conc.

que actio; ipseque adeò locus, non cuiquam unquam notus.

Atque ut ad certiora veniamus. Primùm occurrit illud ex Concilio (a) Chalcedonensi, damnatum Dioscorum Alexandrinum, qui Leoni Papæ ausus sit Anathema dicere, ***quod nunquàm factum est***: ut in ea Synodo legimus.

Verùm & hoc nihil ad rem: certum enim à Dioscoro id in particulari suâ Synodo factum; ut ex historiis constat, & (b) Baronius confitetur.

Graviora fortè sint ac propiùs rem, quæ in Conciliis Romanis sub sancto Symmacho gesta sunt, ad annum Christi circiter 501.

Clerici quidam ac multi de plebe, Symmachum (c) multorum scelerum postulabant; atque ab eo per schisma recesserant: quin etiam rebus suis spoliaverant, & tanquàm vacante sede visitatorem induxerant. Ingens turba in urbe consecuta erat. Theodoricus Rex, civitatis suæ paci consulens, Synodum ex diversis provinciis, nempè Liguriâ, Æmiliâ ac Venetiarum congregat; ***ut de iis quæ venerabili Papæ Symmacho ab adversariis dicerentur impingi, judicaret legitimè.*** Hæc ex Synodo III. constant.

Quænam illa scelera Symmacho imputata essent, nedùm scimus, nullâque est historiâ, nullis gestis proditum, adeò obscura res erat. Id tantùm in gestis legimus, dixisse Regem, ***plura ad se de Papæ Symmachi actibus horrenda fuisse relata.*** Denique ab accusatoribus servi ad testimonium poscebantur; quod cùm etiam Legibus interdictum esset, facilè demonstrabat, quàm eos idoneæ probationes deficerent.

Ipse Rex testabatur: ***nihil ad se præter reverentiam de rebus Ecclesiasticis pertinere***: penès Synodum esse judicium; ac si à causæ cognitione abstinere vellent, paci certè urbis consulerent; id unum imperabat.

At Episcopi in Synodo III. sæpe (d) testati sunt, causam divino committendam esse judicio, vel maximè propter sedis Apostolicæ dignitatem; & cùm Sancto Pontifici rerum ablatarum restitutio negaretur, cùmque spontè judicio se sistentem adversarii penè ad necem cecidissent, Episcopi Romam convocati eò magis in proposito perstiterunt. Itaque in Synodo (e) V. ipsos accusatores Symmachi damnant, ejus causam divino reservant arbitrio.

Interim Ennodius Diaconus Synodi auctoritate ac jussu apologiam Symmachi edidit, in quâ hæc erant scripta: ***Aliorum fortè hominum causas Deus voluit homines terminare, sed sedis illius Præsulis, suo sine quæstione reservavit arbitrio. Voluit B. Petri Apostoli successores cœlo tantùm debere innocentiam, & subtilissimi discussoris indagini inviolatam exhibere conscientiam.*** Quem librum Synodus, quæ fieri jusserat, unà cum Symmacho Papâ, Synodali & Apostolicâ auctoritate firmavit, ac robur decreti Apostolici obtinere voluit.

Hæc igitur ad facta particularia, eaque obscura, & ad particularis Synodi auctoritatem spectant. An proindè ad facta notoria, totique Ecclesiæ noxia, & ad Concilii œcumenici auctoritatem trahi possent, lector dijudicet.

Certè Sancta Synodus, cùm ei Theodoricus eorum criminum judicium delegaret, respondit: ***ipsum qui dicebatur impetitus debuisse Synodum convocare: quia ejus sedi primùm Petri Apostoli meritum & Principatus: deinde secuta jussionem Domini, Conciliorum venerandorum auctoritas, singularem in Ecclesiis tradidit potestatem, nec antedictæ sedis Antistitem minorum subjacuisse judicio, in propositione simili facilè forma aliqua testaretur.*** En ut clarè se

(a) Conc. Chalce. (b) *Bar.* T. 5. ad ann. 443. (c) Rom. Syn. III. T. *IV.* Conc. *Anast.* in Symm.

(d) Ibid. (e) Conc. Rom. V. sub Cod. ibid.

se redigant ad *propositionem similem*; Atque id per se intelligendum esse, etiamsi ipsi tacuissent.

Quin etiam Papa Symmachus, Synodo probante, sic infit: *Est enim à multis prædecessoribus nostris Synodaliter decretum atque firmatum, ut oves, quæ Pastori suo commissæ fuerint, eum nec reprehendere*, NISI A RECTA FIDE EXORBITAVERIT, *præsumant. Nec ullatenus pro quacumque re alia*, NISI PRO SUA INJUSTITIA, *accusare audeant.*

En quàm gravem ac patentem decreto suo, atque Ennodii dictis exceptionem adhibeant!

Cæterùm hæc de Romana ac particularibus Synodis dicta, nihil ad nos, quibus propositum est de Conciliis œcumenicis agere. Ejusdem generis est id quod à Carolo Magno ac Majoribus nostris factum in causa Leonis III. neque his lectorem distineri placet. Sit ergò profectò, nobis etiam auctoribus, Romani Pontificis sacrosancta Majestas, nulla eam Synodus particularis judicare audeat; ac ne quidem œcumenica, nisi propter eas causas quas in Concilio Constantiensi memoratas sæpe retulimus.

CAPUT XXI.

Persona Pontificis quatenùs ab œcumenicis Conciliis judicari non possit: Photii gesta Nicolaum excommunicantis Papam. Concilii VIII. Can. 13.

JAm de ipsis Conciliis œcumenicis Concilium VIII (a) Canone 13. id egit, quod diligentissimè considerari oporteat. Sed priùs ejus Canonis occasio referenda est. Photius, coacto Conciliabulo, Nicolao Papæ Anathema dicere ausus erat. Id (b) Conciliabulum à Romanâ Synodo sub Adriano II. reprobatur; ac Photius Dioscori imitator, eo quô Dioscorus Anathemate percellitur. Quæ sententia (c) Synodi œcumenicæ VIII. Canone 13. confirmatur. Quâ occasione compressis Synodorum particularium ausibus, de Synodo quoque œcumenicâ in hæc verba decernitur: *Si quâ verò œcumenicâ Synodo collectâ de Romanâ etiam Ecclesiâ controversia extiterit, licebit cum decente reverentiâ de propositâ quæstione veneranter sciscitari, responsumque admittere; non tamen impudenter contra senioris Romæ Pontifices sententiam dicere.* Hæc eò pertinent, ne Synodo quidem œcumenicæ licuerit, sententiam dicere iis casibus, quibus Photius dixerat; nempè adversùs Romanum Pontificem Apostolicum officium exequentem: aut si qua peculiaria adversùs eum crimina & jurgia fererentur; aut si fortè moverentur aliquæ peculiares quæstiones, qualis tum erat controversia de Bulgarorum parœciis, quas Ecclesia Constantinopolitana adversùs Romanam sibi vendicabat. Hæc igitur amicè ac reverenter tractari placebat Patribus, neque horum aut similium casuum vulgarium causâ, lacessi Pontificiam majestatem, pacemque Ecclesiæ perturbari; quod esset reverâ impudentissimum. Nec ideò Synodo œcumenicæ silentium imponunt, si fortè inciderent ejusmodi causæ, quæ Patres VI. Synodi adversùs Honorium concitàrunt, aut eæ, quæ à Concilio Constantiensi memorantur: Scitum enim illud est, generalibus Legibus non comprehendi casus extraordinarios, eosve actus, quos in re improvisâ ipsa necessitas expresserit. Atque hæc de primo sensu hujus sententiæ, *prima sedes à nemine judicatur*: quatenus nimirùm ad personam Pontificis pertinere potest.

(a) Syn. Rom. C. XIII. (b) Conc. VIII Act. VII.

(c) Conc. VIII. Act X. C. 13. T. VIII. Conc. Ibid.

CAPUT XXII.

De Sententiis Romanorum Pontificum non retractandis; eâ de re relati Canones, eorumque vis: Gelasii Papæ loci.

AD secundum sensum ejus dicti pergimus: ***prima sedes non judicatur à quoquam***: quo significari videtur, ne ejus sententia retractari possit. Ad hæc igitur spectant hæc Bonifacii I. ad Rufum Thessalonicensem Bonifacio II. in (a) Concilio Romano repetita: *Nunquam licuit de eo rursus quod semel statutum est ab Apostolicâ sede, tractari.* Quæ si ad quoscumque casus, & ad Concilia etiam generalia protendantur, nempè Synodi œcumenicæ III. IV. VI VII. VIII. à quibus Romanorum Pontificum decretales atque judicia retractari constat, illicita perpetrârint. Eodem spectat illud ejusdem Bonifacii à Nicolao I. sub Innocentii nomine recitatum: ***Nemo unquam Apostolico culmini, de cujus judicio non licet retractari, (b) manus obvias audacter intulit: nemo in hoc rebellis extitit, nisi qui de se voluit judicari.*** Quæ ipso tenore sermonis ostendunt, de privatis agi, non profectò de totius Ecclesiæ Catholicæ judiciis.

Unde illud passim in ejusmodi decretis frequentatum; ***ut à nemine, ut à nullo, ut non à quoquam***, sedis Apostolicæ judicia retractentur. Neque verò deerant quibusque temporibus sui Dioscori, sui Photii, aliique contumaces, adversùs quos sedis Apostolicæ auctoritatem inculcari oportebat.

Talis erat sub Gelasio Acacius Constantinopolitanus, sedi Apostolicæ Chalcedonensia decreta exequenti obluctatus Hujus ut contumaciam frangeret (c) Gelasius de sedis Apostolicæ potestate, hæc vera & fortia memorabat: ***Quòd de omni Ecclesiâ fas habeat judicandi, neque cuiquam de hujus liceat judicare judicio.*** Atque alibi: (d) ***illam de totâ Ecclesiâ judicare, ipsam ad nullius commeare judicium, nec de ejus unquam præceperunt judicio judicari.*** Quæ si ad Concilia etiam œcumenica, & omnes causas indiscriminatim extendantur, falsa sunt nimiùm. Neque tantus Pontifex ignorabat Antecessorum suorum, Cælestini, Leonisque sententiis in Ephesinâ & Chalcedonensi Synodis retractatas; deque iis canonicè judicatum. Idem in posterioribus œcumenicis Conciliis factitatum, acta docuerunt; quin ipse Gelasius ejusque Antecessores ea tantùm habent pro irretractabilibus, quæ universali sunt consensu constituta. Quos locos alibi relatos qui cum his conferet, profectò comperiet, hæc irretractabilia & incommutabilia sedis Apostolicæ judicata ex Gelasio esse ea, quæ Conciliaria decreta exequendo protulerit; quæque adeò totius orbis consensione nitantur. Cùm verò Gelasius sedi Apostolicæ facultatem attribuit ***de omni Ecclesiâ*** judicandi; sive quod idem est, ***de totâ Ecclesiâ; omnem ac totam*** in Synodis congregatam ne quidem cogitabat; sed quod sæpè diximus; quod Synodus Constantiensis, Martino V. approbante, atque exscribente, exposuit omnem per partes; ut scilicet ab ejus judicio nulla pars orbis immunem se putaret. Id vel hæc Gelasii subjuncta verba declarant: (e) ***siquidem ad illam de quâlibet mundi parte Canones appellari*** voluerunt. Quod erat, omnem per partes, non omnem collectim judicare; quod autem Gelasius sub-

(a) Collect. Holst. 1. part. (b) Ibid. Cap. pat. C. 93.

(c) *Gelas.* Ep. 13. ad Episc. Dard T. IV. Conc. C *ibid.* C. 93. (d) Ep. 4 common. ad Faust ibid. (e) Ep 13

subdit: *ut ab eâ nemo sit appellare permissus: ab ipsâ nunquam prorsùs appellari debeat.* Peculiarem quæstionem de appellationibus tangit, de quâ mox dicturi sumus. Interim constat esse multa sedis Apostolicæ decreta, quæ in Synodis œcumenicis retractata fuerint; neque ad eas causas pertinere Gelasii dicta, cùm negat à quoquam de sedis Apostolicæ judiciis judicatum.

Neque verò quisquam existimet à se satis intelligi has Gelasii sententias, si eas accipit à causâ, propter quam dicebantur, avulsas. Nempè his Acacius petebatur, quem Chalcedonensis Synodi contemptorem Gelasius, Apostolici officii potestate, Synodorum & Canonum executor, meritò condemnabat. Quæ sanè executio decreti Synodalis, si ullâ provocatione, aut tergiversatione suspendi posset, pessum irent omnia, nec tantùm Pontificia, sed etiam Conciliaris auctoritas labefactaretur.

Neque verò contendimus, omnia sedis Apostolicæ quâcumque de re decreta, in Synodis œcumenicis retractanda; ne in quibuscumque privatis etiam negotiis, Christianus orbis sollicitari oporteat: sed tantùm ea quibus universalis Ecclesia conturbetur.

His facilè solvuntur omnia, quæ ex Nicolao aliisque summis Pontificibus, apud Gratianum decreta referuntur, de sedis Apostolicæ judiciis non retractandis. Hæc qui ad vivum persecuerit, age comperiet de quotidianis, quæ per Provincias recurrunt, negotiis; non de iis, quæ ad Synodos œcumenicas extraordinariè præferuntur.

Summa est his decretis caveri hæc duo: alterum ne ordinaria, consuetaque negotia, post sedis Apostolicæ judicium, ad ulteriora judicia referantur: alterum ne in causis etiam maximis, retractentur ea, quæ in Conciliaribus statutis exequendis, hæc sedes egerit; aut quæ universali firmâque consensione recepta jam fuerint.

CAPUT XXIII.

Appellationes à Papa ad Concilium: non esse de iis in Gallicanâ declaratione quæsitum: quo sensu improbari possint: Petrus de Marcâ appellationes eas à vetere disciplinâ alienas, non satis cautè dixit: varii appellationis effectus; instaurata cognitio, prolatæ sententiæ suspensa executio: tutela & præsidium in Ecclesiæ Catholicæ auctoritate adversùs Papalem, etiam sententiam, in certis quidem causis, res est antiquissima.

NUnc dicendum aliquid de Appellationibus à Papâ ad Concilium; quamquam id ad causam nostram, atque ad Gallicanæ declarationis defensionem non pertineat: id enim Gallicani Patres tuendum susceperunt, quod in Constantiensi Concilio, sessione quarta & quinta continetur; Quo loco de his appellationibus nihil actum est: id tantùm constituitur, Concilium in incertis & generalibus causis potestate præstare.

Atqui illa superior potestas non necessariò se exerit per propriè dictam appellationem ad universale Concilium, sed multis aliis modis. Id nobis sufficit, certas causas esse, quibus Concilii Oecumenici necessaria sit auctoritas; illud semel congregatum ejusmodi esse, ut etiam Papam parere oportcat.

Cæterùm appellationes, si strictò forensique usu dicimus, ut sit perpetuum, sive ordinarium tribunal erectum, ad quod provocetur; Atque illud omninò sejunctum ab eo tribunali, à quo provocatur; sanè appellatio à Papâ ad generale Concilium non eo significatu constat. Primùm ideò quòd Generalis Syno-

Synodus extraordinariè tantùm, atque ex causâ convocetur; deinde quòd ipsum etiam complectatur Papam, & quidem tanquam caput; Denique quòd certum sit, nonnisi summâ necessitate ac renuente Papa, Concilium absque eo convocari posse; soleantque fieri appellationes ex ad Papam simul atque Concilium. Quare strictè loquendo, Papalis sententiæ in Concilio facta retractatio, revisioni, sive instauratæ cognitioni, quàm appellationi propior esse videatur.

Interim habet aliquid ex appellatione, cùm ipsâ convocatione Concilii generalis Papalis sententiæ executio pendeat, in eoque solvi possit; nec nisi approbata robur (a) obtineat, ut acta Ephesina & Chalcedonensia, aliaque docuerunt.

Quin ipsâ petitione & expectatione Concilii generalis Auxilius à Papâ depositus, in suo ordine stare se tutum arbitratus, à nemine Catholico, (b) quod sciam, hujus rei gratiâ reprehensus est.

Hoc eò ne contigerit, quòd Papale decretum præter Canones, ac nullum haberetur, nihil nostrâ: cùm id tantùm velimus, certis in causis, solâ invocatione Concilii generalis, suspendi posse Papalem sententiam.

Ac si quidem contenderint, pendere ipso jure propter nullitatem, ut vocant, sententiæ, hoc nobis sufficit, eum qui hoc jure agat, interim in Synodi, hoc est, in Ecclesiæ Catholicæ tutelâ & præsidio esse; quod nemo negaverit.

Cùm ergò appellationes à Papâ ad Concilium, malo intellectu celebrari possint; hoc intellectu putamus, tot gravissimis pœnis à posterioribus Romanis Pontificibus Pio II. & Julio II. fuisse vetitas.

Quod autem vir Illustrissimus Petrus de Marcâ, appellationes à Papâ ad Concilium à vetere disciplinâ alienas esse (c) censuit; quoad aliquos appellationis effectus, concedimus; quoad omnes, ne ipse quidem dixerit.

Namque ipse profitetur generalibus Conciliis post Papæ sententiam imperatoriâ auctoritate convocatis, quæsitum in eis extraordinarium remedium: quo vel uno constat in Ecclesiâ Catholicâ adversùs Papale judicium tutelam aliquam fuisse. An ergò sublata est ea, posteàquam Imperator Concilia convocare desiit? An adversùs Papalem potestatem nullum jam præsidium mutataque Ecclesiæ constitutio est, tanquam ab Imperatoriâ potestate penderet? Absit. Id ergo volumus; cùm Christus ita constituerit Ecclesiam, ut summis in rebus summa & indeclinabilis auctoritas penès ipsam totam sit; aliquid in ipso jure præsidii esse debere; quo nemini fraudi sit, certis quidem in rebus, Ecclesiæ Catholicæ expectare sententiam. Eam verò tutelam, illud præsidium majores nostri in appellatione posuerunt. Novum sit fortasse vocabulum; ipsa res antiquissima, & cum ipsius Ecclesiæ constitutione conjuncta est.

CAPUT XXIV.

Sanctus Gelasius non eo sensu appellationes à Papâ vetuit, quo sunt posteà in Ecclesiâ frequentatæ.

Appellationes eo sensu explicatas, nec ipse Gelasius vetuerit: qui ubique confitetur, vim ipsam irretractabilem cum universali consensione esse conjunctam.

Ac reverà (d) diligentiùs rem inspiciens.

(a) Vid. sup. L. XII. C. 10. & seq. (b) Vid sup. L. XIV. C. 31.

(c) L. 4. C. 17. n. 1. (d) Ep. 8. & 13. T. 4. Conc.

cienti patebit, dicta Gelasii nihil ad appellationes eas pertinere, quas diximus. Nempè ille commemorat multiplicis generis Apostolicum judicium: alterum provisorium, quale erat à Leone latum in Flaviani causâ: alterum decretorium; idque rursùs duplicis generis: alterum in absolvendo, quale in Athanasii causâ dictum erat à Julio Papa: alterum in condemnando, quale est adversùs Acacium.

His casibus negat Gelasius appellari posse; rectè: primùm enim à provisorio judicio appellari non solet: Ecce enim Flavianum in Ephesino latrocinio à Dioscoro condemnatum, atque appellantem, Leo decernit in communione permanere interim, (a) quoad Synodus universalis causam cognoverit. Id jure suo poterat, neque erat appellationi locus.

Idem dixerim in decretorio judicio, quo Athanasius sive quis alius, ab inferiore judice damnatus absolvitur: appellatio enim in rei auxilium comparata, reo absoluto, vacat; neque appellatio, quam à minimâ vocant, nostris jam moribus introducta, publici actoris nomine, in Ecclesiasticis judiciis unquàm invenitur.

Jam in eo judicio, quo ab Apostolica Sede damnatur Acacius, frustrà ille Synodum Oecumenicam invocâsset: quippe Romanus Pontifex nihil hîc aliud fecerat, quàm ut Synodi Chalcedonensis exequeretur sententiam. Id cùm assiduè inculcet Gelasius, meritò profectò negat appellari posse ab iis judiciis, quibus Romanus Pontifex communis decreti suscipit executionem.

Hæc ego sat scio placitura iis, qui antedicta perpenderint, & cum Gelasianis ista contulerint. Neque verò illa verba, *nusquam*, *nunquam*, & si qua sunt alia, unquam efficient, ut à proposito argumento Gelasii dicta penitùs avellantur, traducanturque ad eos casus, quos neque oratione complecti, neque animo providere Gelasius potuerit: insolita enim & extraordinaria remediis agent extraordinariis. Jam ergo videamus circa ejusmodi appellationes quid in anteriorum sæculorum gestis habeamus.

(a) Vid. sup. L. 13. C. 4.

CAPUT XXV.

Ante Schismatis magni tempus appellationes à Papa ad Concilium, exactâ pecuniâ gratiâ, frequentatæ ab Anglis: adversùs Bonifacium octavum à Gallis: adversùs Joannem vigesimum secundum à Franciscanis, nullo Pontificio decreto condemnatæ.

QUi appellationes à Papâ ad Concilium oppugnant, id asseverant passim, eas fuisse ignotas ante illud luctuosum Schisma sub Urbano Sexto & successoribus; quod est falsissimum: (b) Anno enim 1246. Ecclesia Anglicana, maximè Catholica, Sedique Apostolicæ addictissima, grandi pecuniâ imperata, adversùs Innocentium Quartum ad Concilii Lugdunensis tutelam se contulit. Post ipsum Concilium, gravata iterum multâ supplicatione recurrit ad Papam. Quo nihil curante, ad Legatos suos hæc scribit: (c) *Cùm igitur huic exactioni contradicat Ecclesia Anglicana, per procuratores, hanc contradictionem communem Domino Papa insinuare velitis pro statu Ecclesiæ Anglicanæ, præsentiam Domini Nostri Jesu-Christi appellantes, & Concilii universalis aliquo tempore per Dei gratiam convocandi.* Testis Matthæus Paris in Henrico III. ad ann. 1246. Mat-

(b) *Math. Paris.* hist. Ang. in Henr. III. ad an. 1246. Edit. Lond. 1640. p. 691. (c) Ibid. p. 717.

Matthæus Westmonasteriensis ad eundem annum refert quòd Papa graviter succensuerit Anglis, eò quòd ausi erant de oppressionibus & injuriis conqueri in Concilio, Lugdunensi scilicet.

At ad annum 1264. sub Urbano Quarto & Henrico Tertio idem refert Historicus, à Cardinale Salinensi, Legato Apostolico, excommunicatos Barones Anglos, urbesque interdictas: *At illi*, inquit, *sententiam ipsam contra justitiam allatam attendentes, appellârunt ad Papam, ad meliora tempora, vel ad generale Concilium, necnon & supremum judicem, certis de causis & rationibus commendabilibus: quæ posteà appellatio, in Anglia congregato apud Radingam Concilio, recitata est, & ab Episcopis approbata & executa.* En appellatio ad Papam & ad Concilium generale, ut si Papa defuisset, Concilii tutela superesset, idque habito Concilio ab Episcopis approbatum & executioni datum.

Anno 1267. cùm Angli à Legato ejusdem Urbani multis exactionibus gravarentur, (a) *Appellant ad Sedem Apostolicam, & etiam ad generale Concilium, vel, si necesse foret, ad summum judicem.* Refert Matthæus Paris ad eundem annum.

De Bonifacii octavi ac Philippi Quarti Pulchri rebus, per aliam occasionem multa jam diximus; quæ ad hanc quæstionem spectent hæc sunt.

Bonifacium (b) recordemur adversùs supremam Regis auctoritatem ea molitum, quæ universi Regni Ordines improbârint. Cùm illa contentio ad extremum devenisset, ac Bonifacius, non ipse quidem, excommunicaret Regem, sed tamen declararet variis modis in excommunicationem latæ sententiæ incidisse; Rex totius Regni cœtum habuit; quo in cœtu prodierunt, qui Bonifacium hæresis, impietatis, multorum aliorum criminum accusarent, & Concilium generale, quod de his cognosceret, omni ope procurare peterent. Neque verò contendebant hæresim esse notoriam; sed tantùm ea quæ objicerent, se Sacro Concilio probaturos: interim se qui talia suscepissent, in Concilii tutela adversùs Bonifacium esse voluerunt; à futuris gravaminibus ad illud provocârunt. Huic provocationi Rex & universi Ordines assenserunt: Prælati magno numero, ad quos alii postea accesserunt, pollicentur se Regem ac Regiam familiam, Regnique libertates & jura, contra quemcumque, etiam contra Bonifacium defensuros, salvâ Sedis Apostolicæ reverentiâ: neque ullis adversùs hæc ejus sententiis, decretisvè adhæsuros. His consensit Universitas Parisiensis, omnes Regni Ordines, Capitula, religiosi Conventus, atque adversùs omnia, quæ Bonifacius moliretur, Concilii Oecumenici protectione se muniunt.

His liquet, non tantùm hæresis, sed multorum etiam aliorum criminum causâ, Concilium Oecumenicum postulatum, atque ad id appellatum, etiam ad Regni tuenda jura: non quòd jura Regia in Synodi potestate ponerent; sed quòd ea defensuros, adversùs Bonifacii minas, Concilii generalis præsidio tuerentur.

Addebant & de Sanctorum locorum ab infidelibus occupatorum restitutione, atque ut omnium animis satisfacerent, omnes, quas poterant, Concilii congregandi causas congerebant. Hæc acta sunt anno ferè 1303.

Bonifacius (c) eodem anno edito diplomate, firmat Regem in excommunicationem incidisse: blasphemiæ imputat imputata sibi crimina: *Concilium sine se non posse convocari dicit*, seque processurum, *non obstante hujus frivolæ ap-*

(a) Ibid. p. 1003. (b) Diff. de Bonif. VIII. p. 101. & seq.

(c) Ibid. p. 160.

appellationis obtentu, quæ ad majorem, vel parem, sive mortalem aliquem non potuit interponi. De appellatione ad Concilium nihil dicit gravius, atque etiam id quod dicit, auctoritate est vacuum, cùm ea Bulla inter eas sit, quas Clementis V. jussu erasas (a) vidimus.

Idem Bonifacius Regem ultimâ sententiâ proscripturus, quæ tamen prolata non est, propter Bonifacii interitum, multas causas excommunicationis obtendit, nihil de appellatione ad futurum Concilium.

Ejus quoque Successores Benedictus duodecimus & Clemens V. hujus provocationis gratiâ, nihil Regi aut Regni ordinibus, ipsisque adeò Prælatis ac Religiosis succensuerunt.

Joannem vigesimum secundum adversùs appellantes ad Oecumenicum Concilium, à definitione fidei, quam ipse protulerat, (b) nihil decrevisse, suo loco vidimus.

Hæc quidem Constantiense Concilium præcesserunt, ne quis existimet, ab ejus decretis ortum habuisse, sed à priscâ omninò traditione manâsse, quòd Concilium Papa præstare est creditum.

CAPUT XXVI.

Appellationes à Papa ad Concilium primus omnium condemnavit Petrus de Lunâ in Schismate obduratus: ejus ea de re decretum, in Concilio Constantiensi revocatum.

OMnibus igitur obticescentibus primus omnium mortalium, qui appellationes à Papâ, expressâ sententiâ condemnavit, Benedictus fuit ille decimus tertius seu Petrus de Lunâ in Schismate obstinatus & induratus.

Is cùm ab eo fuisset provocatum; Bullam edidit, *crescit faciliter*; non licere declarat à Romano Pontifice *appellare, sive etiam provocare*: (c) ejusmodi appellationem manifestè esse contra *plenitudinem potestatis, ac sacrorum Canonum instituta, nec carere suspicione Schismatis*; sed adversùs eam Bullam iterùm provocatum.

Post annos aliquot aliam protulit; *in dierum successu*: anno 1407. (d) quâ adversùs eos, *qui à se, & Romanis Pontificibus appellare præsumpserint, aut à suâ, eorumque obedientiâ recesserint*; excommunicationis sententiam promulgavit. In epistolâ verò ad Carolum sextum datâ, cui Bullam interserit, hæc quæritur, (e) *quòd nonnulli Catholicæ veritatis æmuli, qui contra nos & Ecclesiam Romanam rebellionis calcaneum erigere præsumpserant, à nobis quod est contra Canonicas sanctiones, appellationes interponere non verentes.*

Quas in eo schismate ex utraque parte appellationes ediderint ad Concilium, suo loco vidimus, neque hîc repetimus.

Tacendum illud non est, Bullam, *in processu dierum*, à Concilio Constantiensi sessione trigesima & trigesima sexta, jam tribus obedientiis congregatis, revocatam fuisse: ut nullum sit adhuc decretum Pontificum, ac ne quidem in Schismate editum, quo eæ appellationes condemnentur.

CAPUT XXVII.

Martini V. Bulla de non appellando à Papâ ad Concilium, quàm perperàm objecta.

AIunt à Martino V. stante Concilio Constantiensi editam eâ de re Bul-

(a) Vid. suprà. (b) Vid. sup. L. 14. C. 45.

(c) T. 4. hist. uni. (d) Spicil. T. 6. p. 184. (e) Ibid. p. 180.

Bullam, quam Joannes Gerson retulerit: id vehementissimè Emmanuel Schelstratus urget. Quidam Galli scriptores, atque ipse etiam Petrus (d) de Marcâ confitentur, haud profectò id facturi, si rem diligentiùs consideràssent. Ac primùm certum est, hujus Bullæ nullam unquam à quoquam, sive Pontifice, sive privato scriptore, Historico, Theologo, Canonistâ, aut Bullarum Collectore haberi mentionem; præterquàm à Gersone in duobus locis; quos proindè locos, ut sunt apud (b) Gersonem, integros commemorare nos oportet, & is quidem libellum; *quomodò & an liceat in causâ fidei à Papâ appellare?* sic incipit: „ Quæritur utrùm hæc assertio „ sit Catholica: nulli fas est à supremo „ judice, videlicet Apostolicâ Sede, seu „ Romano Pontifice, Jesu Christi vica„ rio in terris, appellare, aut ejus ju„ dicium in causis fidei (quæ tanquam „ majores ad ipsum, & sedem Apostolicam deferendæ sunt) declinare. *Tum* „ *subdit*: arguitur quòd sic: auctoritate „ sanctissimi Domini Martini Papæ V. „ in suâ constitutione ad perpetuam rei „ memoriam factâ & promulgatâ in Con„ sistorio generali celebrato Constan„ tiæ V. Idus Martii, Pontificatûs sui „ anno 1. (*hoc est* 10. *Martii* 1418.) „ ubi reperitur hæc assertio, sicut di„ citur,„

His in Gersonis verbis primùm illud occurrit: non ipsum id per se dixisse Gersonem, sed tanquam ab aliquo objectum memorare: quo loco id observatu dignum, quod est à Gersone positum: *ubi reperitur hæc assertio, sicut dicitur.* Quæ quidem ostendunt Bullam non fuisse publici juris, & ubique vulgatam, de cujus verbis nec Gersoni constitisset.

Cujus autem auctoritatis ea Bulla visa sit, quæ posteà secuta sunt Concilii Constantiensis acta indicabunt, cùm in sessione XLV. & ultimâ ejus Concilii, die 22. Aprilis, altero mense, postquam ea Bulla in publico Consistorio lecta & promulgata dicitur, Poloni Regis legati, jam dimissis Patribus, à Martino Quinto ad futurum Concilium œcumenicum appellàrint.

Nempè illi à Papâ supplicabant, Joannis Falkembergii librum, *crudelissimos errores atque hæreses* continentem, jamque in secretis Congregationibus condemnatum, in sessione publicâ condemnari: à quo denegante, provocabant ad Concilium. An, rogo, id facturi, si earum appellationum ulla legitima aut probata condemnatio præcessisset? An non ipse Martinus V. inclamâsset impudenter agere Polonos contra interdictum? Non id autem factum est; sed Martinus *dixit respondendo ad prædicta; se quidem probare quæ per Concilium conciliariter facta essent, non alia*; quæ scilicet in secretis conventibus. Hoc tantùm: ac de appellatione nihil quidquam. Non ergò verum est, eam ulto legitimo decreto, mense antecedente, fuisse prohibitam.

Et Joannes quidem Gerson in Dialogo Apologetico (c) de supplicatione Polonorum copiosè egit, memorátque ab illis oblatam schedulam de libello Joannis Falkembergii, neque illis satisfactum esse, remque in deteriora lapsam; *usque adeò*, inquit, *quòd pro parte Dominorum Polonorum, interjecta est tandem appellatio ad futurum Concilium.* Cui appellationi cùm respondendum esset, lecta est, *ut dicitur, in consistorio generali & publico, quod ultimò Constantiæ celebratum est, minuta quædam sub formâ Bullæ, destruens, ut asserunt qui legerunt eam, fundamentale penitùs robur, nedùm Pisani, sed Constantien-*

(a) *Marca* L. C. (b) *Gers.* T. 1. i. p. tract. *quomodo & an liceat?*

(c) *Gerson* dial. apol. T. II. 3. p.

sis Concilii, &c. Continebat itaque IN NULLO CASU LICERE APPELLATIONEM A PAPA FACERE, NEC EJUS JUDICIUM IN CAUSIS FIDEI DECLINARE; *planè contra legem Dei decretáque Concilii.*

En post Bullam de non appellando à Papâ ad Concilium, quæ decimo Martii 1418. edita dicitur, iterùm occasione interjectæ à Polonis appellationis ad futurum Concilium ejusdem Bullæ *minuta* lecta dicitur. At siquidem 10. Martii transacta referat; quid necesse fuit, post eam appellationem, actum agere; ac Bullæ minutam iterùm legere? An quòd ita oportebat refelli Polonos? Quidni ergò Martinus V. in ipsâ Concilii publicâ sessione, cùm Poloni appellarent, eâ Bullâ objectâ, eos comprimebat? An quia intelligebat, sacram Synodum non id laturam fuisse infelicem Bullam, quæ Concilii œcumenici lucem auctoritatémque non sustinet? Cur autem Joannes Gerson iterùm de eâ Bullâ loquitur, ut de eâ, quæ nec à se visa sit? *Lecta*, inquit, *dicitur*, &c, *ut asserunt qui legerunt eam*; ergonè dicemus publicam, de quâ ipse dubitat, aut omninò divulgatam, quæ non ab omnibus videretur? Quid verò *minutam* bullæ memorat? Certè 10. Martii editam, ac post sex hebdomades adversùs Polonos innovatam; jam grossatam, ut aiunt, oportebat, suisque vestitam formulis, dimissam per Ecclesias ubique servandam. Atque illud absurdum est; omnibusque sæculis inauditum, ejus momenti Bullam, stante Concilio generali, atque ei præsidente Papâ, in ipso Concilio non fuisse prolatam: Cur enim Martinus V. tantâ de re Synodi præsentis sententiam ne requisivit quidem? At multas quidem Bullas minoris momenti sessione XLIII. lectas, nonnisi approbante Concilio edidit; hanc verò cur solus, atque adhibito tantùm Consistorio, seu Cardinalium cœtu? An quia intelligebat repugnaturos Concilii Patres? Bullam ergò repugnante Concilio œcumenico editam, valere credemus? At si Concilii auctoritatem Martinus metuebat; ne saltem vereretur publicam lucem, ne minutam semel atque iterum lectam, nec intellectam premeret; Adeòne ejus Bullæ pudebat, ut eam nec ipse Gerson, à quo solo memorata est, unquam viderit? itaque nullibi legitur, nullibi visitur: nulli Collectioni Bullarum inseritur; non eam Pius II. in bullâ, *Execrabilis*; non Julius II. in Bulla; *suspecti regiminis*, quibus appellationes à Papâ ad Concilium tantis pœnis prohibent, vel leviter memorant. Et quidem Julius II. Pii II. Bullam firmat: de Martino ambo tacent; cùm id stante Concilio Constantiensi gestum vel maximè commemorari è re esset. Quare apparet rem à Martino tentatam, potiùs quàm confectam fuisse. Quod si in Consistorio Bulla vero animo à Pontifice proposita & prolata est, profectò rejectam, improbatam, explosam oportuit; cujus & auctorem puduit, & apud posteros nulla memoria est.

Sed age Bullam tanto studio Ecclesiæ toti posterisque occultatam, placet inspicere propiùs, & quid incommodi alat intelligere, & quidem certum est, ex eâ superesse nihil; præter ea verba, quæ nunquam sibi lecta Gerson, à nescio quo audisse se memorat. His autem, utcumque se habent, duo vetari videntur: Alterum generalius, *ut nulli liceat*; sivè, *ut in nullo casu liceat à Romano Pontifice appellare*: Alterùm, *ne liceat in Causis fidei illius declinare judicium.* Quæ duo quàm diversa sint, vocum discrimina satis indicant.

Primum est generaliter dictum, admittitque eos sensus, quos reliqui ejusmodi Canones; nempe ne passim, ne in-

in ordinariis & quotidianis casibus appelletur.

Alterum quod in causis fidei Romani Pontificis judicium *declinare non liceat*: quanquam ambiguum videri potest, strictè tamen loquendo, verum est: aliud enim est, declinare judicium, tanquam judex non sit legitimus & competens; aliud ab eo appellare, quia non sit usquequaque supremus.

Jam ex Gersone (a) constat, Martini V. famam graviter laborâsse, quod ab eo talia promulgata jactarentur quin ipse Gerson, ne Martinum ea conatum reprehendisse videatur, pro suâ modestiâ, atque in Romanum Pontificem reverentiâ factum excusat, ut potest; & quâ demum ratione, verba Martini ab ejus benevolis ad commodum sensum leniter inflectantur ostendit. Denique viam docet, quâ Pontifex hujus rei declinet invidiam, ac factis dicta compenset. Adeò hæc non modò nulla & irrita, sed etiam Pontifici noxia videbantur. His ergo omnibus constat, primùm appellationem à Papâ, ad futurum Concilium, ipso Concilio desinente quidem, sed tamen adhuc præsente, factam, non fuisse improbatam; sed in acta relatam, nulla omninò nota; tùm Martinum V. eas appellationes bis condemnare visum, sacræ Synodi, imò totius Ecclesiæ refugisse lucem, atque Synodi talia repellentis prævaluisse sententiam, denique ut vel maximè fuerit diploma bullatum, vulgatum, ritu solenni promulgatum, omninò concidisse; eorúmque loco esse quorum in Ecclesiâ nulla vis, nulla mentio est.

(a) In fine tractatûs quomodo, &c.

CAPUT XXVIII.

Bulla, Execrabilis, *Pii secundi in Conventû Mantuano: quâ occasione lata: nostri intellexerunt de privatis tantùm negotiis, fundamento ex Bullæ verbis petito: nec recepta est in Galliâ, & ab eâ quoque appellatum: Appellationes postea frequentatæ.*

Anno 1454. post Conventum Mantuanum Pius II. edidit Bullam; *execrabilis & inauditus*; hæc damnat, *qui à Romano Pontifice appellare præsumant: qui fecerit, sententiam excommunicationis incurrat*; aliásque pœnas quæ in reos majestatis, & hæreticæ pravitatis fautores decernuntur.

Hujus sententiæ has potissimùm exponit causas: *quia ridiculum appellare ad id quod nusquàm est, neque scitur quandò futurum sit: quòd eo obtentu, pauperes à potentioribus opprimantur multipliciter; remanent impunita scelera; nutritur adversùs primam sedem rebellio; libertas delinquendi conceditur, & omnis Ecclesiastica disciplina & hierarchicus ordo confunditur.* Quæ docere videntur animum Pontificis fuisse, has appellationes prohibere in ordinariis tantùm casibus, ac peculiaribus negotiis.

Et reverà (a) constat eam Bullam conditam occasione appellationis Sigismundi Ducis Austriæ, à monitorio Callisti III. in quàdam controversiâ cum Nicolao de Cusâ Cardinali, Episcopo Brixinensi, rerum temporalium causâ.

Itaque anno sequente 1460. in (b) appellatione eâ, quam adversùs Pii II. Orationem in Conventu Mantuano habitam, vir clarissimus Joannes Danvet, Procurator generalis, edidit, hoc etiam interposuit (c) *de Bullâ* EXECRABILIS: *neque est æstimandum sanctissimum Dominum nostrum, per litteras, quas Man-*

(a) Act. appell. Sigis. Duc. Aust. monit. Imp Gold T. II. p. 1576. (b) 1. Bull. Pii II. Ibid. p. 1577. (c) Preuves des Lib. de l'Egl. Gall. C. 13.

tuæ publicâsse fertur, quæ incipiunt: EXECRABILIS ET INAUDITUS; *voluisse prohibere ut in nullo casu, sivè tangat conservationem orthodoxæ fidei, sivè extirpationem schismatis, sivè universalem reformationem Ecclesiæ in capite & in membris, super gravaminibus, quæ per aliquem summorum Pontificum inferri contingeret, Principibus & Regionibus liceat quovis modo habere recursum: cùm sub generali prohibitione non veniant ea quæ speciali expressione indigerent: & præsertim talia ex quibus fidei orthodoxæ læsio, & schismatum fomenta, atque gravissima decoloratio statûs Ecclesiæ universæ sequi possent.* Sic publicis Ecclesiasticis causis accensebant magnorum Imperiorum salutem ac pacem: cùm ea Imperia pars maxima Ecclesiæ, eique ornamento & præsidio essent.

Cùm autem ipse dicat, Bullam, *execrabilis*; in conventu Mantuano, ut fertur, publicatam, ostendit eam ad nos non fuisse perlatam, neque promulgatam consueto & Canonico more; ac nedùm receptam sit, palam ei reclamatum fuisse, eo quidem sensu, quo appellationes in gravissimis illis, quas diximus, causis prohiberet.

Cæterùm quod Pius II. ridiculum dicebat, appellare ad id quod non sit, & quando extiturum sit ignorabatur, respondebant, Concilium ex Constantiensi decreto debuisse celebrari, & quominus haberetur, elapso decennio, jam per Papam stare: tum verò Ecclesiam Catholicam semper esse præsentem; neque cuiquam fraudi esse, quòd non congregata esset: cùm appellatio dirigatur ad Papam, qui eam congregare tenetur.

Post eam ergo bullam ejusdem (a) Pii II. tempore, multæ appellationes sunt editæ à nostris ab ipso ad Concilium, quòd pragmaticæ Sanctionis condemnationem moliri videretur.

(a) Ibid.

Has & alias ejusmodi multas per ea ferè tempora in Galliâ frequentatas omittimus; quòd in probationibus libertatum Ecclesiæ Gallicanæ integræ referantur.

Annotamus tantùm appellationem editam ad generale Concilium ab universitate, anno 1491. adversùs Innocentii VIII. gravem decimam imponentis Bullam.

Similem appellationem ab inclyta & venerabili Ecclesiâ Parisiensi prolatam eodem anno, eademque de causâ legimus, ex quâ etiàm multa suprà retulimus.

CAPUT XXIX.

Bulla suspecti regiminis; *Julii* II. *in eâ clausulæ extra omnem ordinem: non publicata apud nos, nedùm recepta: Appellationes posteà frequentatæ, non tantùm à nostris, sed etiam ab aliis, atque à Carolo V. Imperatore.*

ANno 1509. Julius II. Bullam edidit; *Suspecti Regiminis*; quâ bullam; *Execrabilis*, Pii II. renovat ac firmat: Leonardum Lauredanum Ducem, generale consilium & commune Venetiarum excommunicat, quòd jàm excommunicati, quia urbes Pontificiæ ditionis retinerent, *ad damnatum & prohibitum* appellationis remedium confugissent. Alios eadem appellatione usos simili pœnâ plectit: Constitutionem suam adversùs omnes valituram decernit; *cum suppletione solennitatis cujuslibet, etiam publicationis omissæ*: quæ quò magis decernuntur extra ordinem, ac supra omnem Legem & Canonem, eò minoris esse putantur à nostris. Certè ut Galli clariùs designentur, nominatim Parlamenta commemorat; quod quia apud nos nec publicatum, nedùm receptum fuit, nostri more consueto in gravibus causis, ac præ-

ſertim in concordatorum cauſâ ad Concilii generalis tutelam provocârunt, in eâque ſententiâ innoxii & illæſi diutiſſimè perſtiterunt.

Neque Galli tantùm eas appellationes (a) emiſêre, ſed alii quoque in libris probationum Eccleſiæ Gallicanæ Libertatum memorati, quæ tantùm indicamus cujusmodi ſint, Lectori judicanda relinquimus.

Illud profectò prætermittere non poſſumus, quod eſt à (b) Carolo V. Imperatore factum.

Anno 1526. Clemens VII. de eo multa queſtus, quæ ad Italiæ Libertatem pertinere arbitrabatur, miſſo etiam Brevi ſignificavit, (c) niſi ab inceptis deſiſteret, *ſe juſta & ſancta arma moturum.*

His acceptis litteris, Carolus ſolenni more rituque Clementi palàm renuntiavit; ſe quidem ea (d) omnia *ad ſacri generalis Concilii totius Chriſtianitatis cognitionem & judicium remittenda cenſere*; *atque omninò ſubjicere.* Sanctiſſimo Patri ſupplicat; „ Ut dignetur ipſum generale Concilium indicere & convocare in loco tuto & congruo, cum debitâ termini præfixione. *Subdit*: nos enim pro his omnibus ad ipſum ſacrum univerſale Concilium per præſentes recurrimus, ac à futuris quibuſcumque gravaminibus, eorúmve comminationibus provocamus & appellamus; petentes cum ea, quâ decet, inſtantiâ Apoſtolos & Litteras dimiſſorias „. Quæ omnia memoramus, ne quid ab eo prætermiſſum eſſe videatur.

Hanc deinde appellationem Nuntio Apoſtolico, *penes ſe exiſtenti*, ſignificari curavit; neque his contentus, dat ad Cardinales de cogendo Concilio ampliſſimas litteras: *ut vel negante, vel diſſerente Pontifice, id ipſi debito ordine procedentes præſtare non differant.* Eas verò litteras Cardinalibus in Conſiſtorio agentibus publicè *reddi*, *præſtari*, *& conſignari fecit.* Ut edito hujus rei inſtrumento conſtat.

Quæ deinde ſecuta ſunt lugenda & horrenda omnes nôrunt: id interim conſtat, Carolum V. famæ ſuæ vel maximè conſulentem, in appellando non ea editurum, aut in acta publica relaturum fuiſſe, quæ orbi Chriſtiano approbare non poſſet. Quare ex communi Chriſtianorum ſenſu agere ſe intelligebat.

(a) Prem. des Lib. c. 13. (b) Collect. act. cum. Princ. Car. Cæſ. Montg. 1627. (c) Poſit. Imp. Gold. part. 22. p. 985. & ſeq. (d) Ibid. p. 1010. 1011.

CAPUT XXX.

Bullæ Pii II. & Julii II. occaſione Litium ac diſſidiorum temporalium editæ: qui appellationes reſpuunt, quàm incommoda remedia adbibeant. Andreæ Duvallii locus.

NEque enim orbis Chriſtianus adèò movebatur datis à Julio II. in Venetos, flagrante bellò, ſententiis; bellum gerebatur inter Julium ut Principem, & Venetos. Jam ſi editis Bullis, ac ſub anathemate, Julius Pontifex repetit civitates eas, quæ de Principe Julio captæ ſint, nullumque adversùs ea decreta præſidium eſt: nempe id ſupereſt, ut & Veneti & quicumque Principes, quâcumque neceſſitate talia bellà geſſerint, deditionem faciant.

Neque verò res (e) ab eo ſtatu multùm abhorrebant, cùm Pius VII. diploma ſuum edidit. Nempè Sigiſmundus cum Cardinale Cuſano de temporalibus maximè litigabat, atque arma moverat, Cardinalemque ceperat; cujus rei gratiâ à Pio citabatur (f) Romam. cum;

(e) Monard. Gold. 24. (f) Bull. Pii II. de citat. Sigis. II. p. 1579. 1580.

cum suis Consiliariis; atque omnibus civibus, infinito licèt numero uti de articulo; *credo in Ecclesiam Catholicam*; ejusque consectaneis responderent: quem sanè articulum ideò negare viderentur, quòd Pontificiis decretis de re etiam temporali, dicto audientes non essent. Sic à temporali lite, ad hæresis quæstionem controversia deducitur, ut miseri nec mutire auderent. Quas adversùs ambages atque circuitus aliquod petere refugium omnes optabant.

Neque verò id quæro, juréne, an injuriâ Sigismundus egerit. Hoc tantùm indico: grave ac magnis quoque Principibus, nedùm privatis metuendum, ita procedi: misceriquè hæresim, subortis maximè temporali causâ litigationibus: nec mirum si Christiani Principes, Nationes, Cœtus, quod negari non potest, à Romanis Pontificibus aliquando vexati, eversis antiquis juribus, imperatâ ingente pecuniâ, intentatis, sivè etiam allatis armis, in Ecclesiæ Catholicæ supremâ, atque indeclinabili auctoritate, aliquid sibi præsidii relictum voluerint. Certè appellationes eas, ut ante Concilium Constantiense celebratas, ita nec post Pii ac Julii decreta desiisse, multis exemplis ostensum est.

Unum superest quod objiciant; (e) Nempe à Leone X. Bullâ; *exurge Domine* Luthero vitio datum, *quòd citatus à Papâ, in vocem temerariæ appellationis perrupit ad futurum Concilium, contra Constitutionem Pii* II. *ac Julii* II. *taliter appellantes hæreticorum pœnâ plectentes*. XVII. Kal. Julii, anno 1520. Bullam autem toto orbe Christiano receptam esse constat.

Facilè respondemus receptam quoad ea, quæ ad Lutherum condemnatum pertinerent. Cœterùm verba prolata recitativè, ut aiunt, non decretivè posita, nullam vim addunt Pii II. ac Julii II. constitutionibus. Atque adeò ut post eas, ita post hanc Leonis Decimi Bullam frequentatas appellationes etiam à Germanis, atque ab ipso Imperatore, relata superiùs exempla demonstrant.

(e) T. 15. Conc. p. 396.

Cæterùm Lutheri appellationem verè temerariam fuisse, multis (f) demonstravimus; hîc insuper addimus, planè temerariam & cavillatoriam, quòd à citatione appellans in negotio fidei sedis Apostolicæ judicium detrectârit.

Neque eam tantùm causam Leo commemorat, cur Lutherus meritò condemnetur: subdit enim, *frustra etiam Concilii auxilium imploravit, qui illi se credere non profitetur*. Quarè impuro sycophantæ, omnia per summam & apertam insaniam molienti, æquum erat nullum patere suffugium, non proinde debitum omne intercludi præsidium iis, qui verè gravati essent.

Nunc qui id genus præsidii renuunt, alias vias docent haud leviter incommodas; nempè *nullitatis*, ut aiunt, quam iniquis sententiis objiciant. At Galli non solent illam probare jurisprudentiam, quâ objectâ nullitate, sententia contemnatur. De causis nullitatis coram judice agi volunt, ne sibi quisque judicet; modestiùs putant, si fortè à Pontifice vexatos se sentiunt, Concilium habere judicem, quàm nullo judice agere, ut libet.

Andreas (g) Duvallius, cùm appellationem omnem à Papâ illicitam judicet, idque sive sit infrà, sive suprà Concilium, permittit, tamen Principibus ac Rebus publicis, ad graves injurias depellendas, primùm, *non obedire mandatis Pontificis*; *imò si aliter sibi succurrere non possint, strenuè prudentèrque resistere*. An ergo læsos Principes strenuè rem gerere, quàm conciliare judicium expectare malint, ipsi dijudicent? nos in his, ut diximus, nostræ quæstionis summam non

(f) Vid. suprà. (g) Duv. de sup. R. P. potest. part. 4. q. ult.

non ponimus: ut quæ ad variabilem fortè disciplinam aliquâ ex parte pertineant. Certè Ecclesiæ Catholicæ, ejusque œcumenici Concilii, in rebus generalibus, maximè verò in fidei quæstionibus, gravi contentione ortâ, supremam & ineluctabilem potestatem, ex omnium sæculorum traditione asserimus; & inter res judicatas post Constantiensia & Basileensia probatissima decreta referimus.

CAPUT XXXI.

Variæ de Conciliis generalibus novissimi Auctoris Anonymi vitilitigationes: quæstionem ab eo pessimè constitutam. An Concilia inter res incertas numeranda? Persecutionis tempore quomodò gerentur res: Quæstiones generales à particularibus, ad Constantiensis Synodi mentem, jam inde ab initio distinctæ.

QUi nnius Papæ voluntati sine more modoque permittunt omnia, eò peccare solent; primùm quòd argumentationibus malunt agere, quàm traditionibus; tùm eò vel maximè quò à quæstionis statu procul absint, quæque plana per se & expedita sunt, miris involvant modis.

Et quidem in quæstione malè constituendâ Auctorem (a) Anonymum, qui diligentissimus videri voluit, ubique multa peccâsse jam vidimus. Illud imprimis quòd nos ita refellit, quasi infallibilitatem (b) soli Concilio Oecumenico tribuamus, cùm sine Concilio Oecumenico, Catholicæ Ecclesiæ valere consensum, Gallicana declaratio diligentissimè expresserit.

Jam de Concilii superiore (c) potestate, ad II. Caput Gallicanæ declarationis idem Auctor hæc scribit: *Satis*, inquit, *patet in declaratione Cleri Gallicani, accipi hinc summum Pontificem sine Concilio, illinc Concilium sine summo Pontifice: cùm declaratio decretis Concilii Constantiensis nitatur, quæ aliam sententiam non admittunt.* Quæ omnia falsissima sunt.

Primum enim ostendimus (d) falsum esse, à Clero Gallicano ea tantùm spectata esse Concilia, quæ sine Papâ celebrentur. Nec minùs falsum est, quòd decreta Constantiensis Concilii non aliam admittant sententiam, quàm eam scilicet de Conciliis sine Papâ congregatis: primùm quia Concilium Constantiense declarat, Papam subesse, non modò Constantiensi (e) Concilio, *sed etiam cuicumque generali Concilio legitimè congregato*: Non autem supponit omnia futura Concilia sine Papâ congreganda esse: non ergò loquitur de Conciliis sine Papâ congregatis; tùm quia nec ipsum Constantiense Concilium sine Papâ congregatum erat; quippe convocatum à Joanne XXII. qui verus Pontifex meritò haberetur. Neque is Concilium dissolverat: imò se Concilio adhærere fatebatur, cùm illud Constantiense decretum est conditum, (f) ut vidimus. Postremò Constantiense Concilium, in reformationis quoque causâ, Papam subesse Concilio decernit, cùm reformationis negotium, nonnisi electo summo Pontifice tractaturum esset.

Quare quod idem (g) Anonymus ubique testatur, cùm ipse Papam Synodo anteponit, agi de Concilio, à quo summus Pontifex ejusque legati absint, nihil aliud testari visus, quàm statum quæstionis à se ignoratum, eosque, quos congerit, Scripturæ ac Patrum locos planè esse extra rem, idque ab eo actum, ut fucum faceret imperitis.

(a) Tract. de Liber. Gall. L. 7. C. 9. n. 12.
(b) Vid. sup. L. 3. C. 1. (c) Idem L. V. C. 1. n. 6.

(d) Vid. sup. L. 3. C. 1. (e) Conc. Const. S. 5.
(f) Vid. supra. (g) L. 5. C. 10. n. 4. C. XI. n. 3. C. XIII. titul. &c.

Sanè & illud constitit, (a) non asseri à Gallis Synodos sine Papâ congregatas, nisi iis in casibus, quibus eas & Auctor Anonymus, & alii passim Theologi, Canonistæque admittant, hoc est, *in iis qui dilationem remedii non paterentur*.

Alia quidem quæstio esse potest, an Concilium à Romano Pontifice semel convocatum, ipsoque præside constitutum, ipso jure cesset, ubi ab eo Concilio Papa recesserit, quemadmodùm Constantiæ; vel ubi illud Concilium Papa dissolverit, ut Basileæ factum est. Sed quæstionem eam, neque Clerus Gallicanus suâ declaratione complexus est, neque Anonymus pertractavit. Interim certum est, rem esse ab Eugenio IV. judicatam: Basileense Concilium ab eo dissolutum, haud minùs stetisse integrum; ut eam quæstionem aliquo certè casu, res inter judicatas referre necesse sit.

Quo fateantur necesse est, pleraque ac potissima Anonymi argumenta, quoad hanc quidem quæstionem, planè concidere; cùm non eò (b) quò oportet, collimare constet. At argutulum istud æque ac invidiosum quod objicit, quamvis Reges ac Principes à populo plerumque suam auctoritatem acceperint; *tamen Galliarum Comitiis generalibus superiorem esse*; & majestatis reos eos, qui sub Henrico III. exegissent, ut Rex Comitiorum sententiam sequi teneretur. Quorsùm enim ista? An ut necesse sit ad Gallicani Imperii formam, Ecclesiam à Christo esse constitutam? Aut verò oporteat custodiendæ fidei ac Religionis per universum orbem, eandem ac unius gentis administrandæ esse rationem? cùm nec ipsa imperia eandem formam habeant, neque Ecclesiam ad alias, quàm Christi regulas exigi liceat. Quid autem illud est, ab eodem (c) Anonymo jactatum, non posse summum Pontificem Ecclesiæ subjacere, à quâ suam non est mutuatus potestatem? Quasi quis cui subjaceat, non in Christi arbitrio ac sapientia positum fuerit, aut id ratione aut humanis exemplis, non Dei & revelatione, atque Ecclesiæ traditione quærendum sit nobis.

Ejusdem notæ est, quod (d) objiciunt, ut Ecclesia particularis, nec tota simul sumpta, Episcopo suo capiti & Pastori particulari; ita universalem Ecclesiam, nec totam simul sumptam, Papæ suo capiti ac Pastori universali prævalere posse: non enim quemadmodùm Ecclesia universa, ita particularis ex promissione Christi, certâ & infallibili Sancti Spiritûs assistentiâ pollet; ut proindè necesse sit, quemadmodum in Ecclesiæ universæ, ita in Ecclesiæ particularis consensu, certum collocare Spiritûs Sancti magisterium ac testimonium.

Neque illud pluris (e) est, non posse stare in Papâ eam, quam Clerus quoque Gallicanus agnoscat, *plenam potestatem*, si Gallicanæ declarationi detur locus: neque enim plenam esse, *quæ ab alterius arbitrio vel judicio pendet*. Quod quidem nihil aliud est, quàm in verbis ludere: plena enim dicitur respectu positivi juris, ea potestas, quæ omnia potest, ubi id necessitas, atque evidens utilitas postulaverit: non ita sanè, ut omnia sine lege modoque possit.

At illud etiam argutius ac vanius, quod involvendæ quæstioni ab Anonymo est positum, Papam agnosci facilè ab omnibus, Concilia rem incertam, nullâ verâ firmâque definitione constantem; ad hæc raram, *difficilem*, *ac ferè impossibilem*; parùmque abest, quin eam ab Ecclesiâ alienam prædicet; cùm (f) præsertim tribus primis sæculis, Concilia generalia, ipsa persecutio prohiberet,

(a) L. 5. C. 5. n. 13. (b) Idem L. 5. C. 13. n. 12. (c) Ibid.

(d) Idem L. 5. C. 13. n. 3. (e) Idem. L. 5. C. 1. n. 4. (f) Idem L. 5. C. 13. n. 4.

ret, *non*, inquit, (a) *verosimile Christum in Concilio solo principalem Ecclesiæ potestatem contulisse.*

At persecutionis tempore, ut inde ordiamur, cùm Concilia generalia haberi non possent; non minùs constat Ecclesiæ summa negotia, Papâ quidem duce, communi Episcoporum consilio ac judicio fuisse definita: per Provincias Litteræ commeabant, rata habebantur ea, in quæ omnes Ecclesiæ consentirent.

Ac de fide quidem quomodò rem gererent, vel unius Pauli Samosateni exemplum luculentè probat: Is enim Antiochenus Episcopus, Christum nudum hominem prædicans, in ipsâ (b) Antiochiâ Concilio habito; à vicinis Episcopis primùm, mox litteris ad omnes Episcopos atque omnium Principem Romanum Dionysium destinatis, toto orbe damnatus est. Quare Alexander, Alexandrinus (c) Episcopus, in Epistolâ ad Alexandrinum Constantinopolitanum Episcopum de Ario scriptâ, hæc ait: Paulus Samosatenus *Concilio & judicio omnium ubique Episcoporum ab Ecclesiâ ejectus est.* Et tamen (d) nulla Synodus universalis coacta erat, sed omnium Episcoporum consensio, non privatâ tantùm auctoritate, sed etiam universalis Synodi privilegio fruebatur.

Schisma ingens à Novatiano pseudo-Papâ adversùs Sanctum Cornelium Papam excitatum. quâ auctoritate compressum sit sancti Cornelii, sanctique Cypriani Litteræ indicabunt. Ac primùm quidem constat, à Novatiano ejusque asseclis, *litteras calumniis ac maledictis plenas, per omnes Ecclesias fuisse missas, quæ penè omnes Ecclesias perturbâssent.* Id testatur Cornelius; hinc necesse fuit, totius orbis intervenire auctoritatem. Cyprianus id Antonianum, adhuc nutabundum, docet: *Venio nunc ad personam Cornelii Collegæ nostri, ut Cornelium noveris, non de detrahentium mendacio, sed de Domini Dei judicio, qui Episcopum fecit, & de Coëpiscoporum testimonio, quorum numerus universus, per totum mundum concordi unanimitate consensit.* Ac paulò pòst: *factus est Cornelius Episcopus, cùm nemo ante se factus esset, cùm Fabiani locus, id est, locus Petri, & gradus Cathedræ Sacerdotalis vacaret; Quo occupato, de Dei voluntate atque omnium nostrûm consensione firmato, quisquis jam Episcopus fieri voluerit, foris fiat necesse est.* En unde auctoritas in gravi Schismate, quo tota Ecclesia turbaretur; En Catholicæ consensus Ecclesiæ tàm perspectus in ipso persecutionum æstu, quàm in altissimâ Ecclesiæ pace.

Jam quod ad disciplinam generalem attinet, per eadem Cornelii ac Cypriani tempora causa lapsorum, hoc est, eorum qui in persecutione defecerant, ea visa est, quæ communi Ecclesiarum judicio, consulta imprimis Sede Romanâ finiretur; *quoniam*, ut ait (e) Cyprianus, *non paucorum, nec Ecclesiæ unius, aut unius Provinciæ, sed totius orbis hæc causa est.* Attestantur Romani (f) Confessores: *grande delictum & per totum penè orbem incredibili vastatione grassatum.* Itaque in causâ generali Cyprianus, vacante Apostolica Sede, ad Clerum Romæ consistentem scripserat, à se omnia delapsis integra reservari; (g) *ut cum pace à Domino nobis datâ, plures præpositi in unum convenire potuerimus, communicato etiam vobiscum Concilio, deponere singula & reformare possimus.* Presbyteri ac Diaconi Romani sic rescribunt; *per quam nobis & onerosum & invidiosum videtur, non per multos commissum videtur fuisse, & unam sententiam*

(a) L. 7. C. 2. n. 2. 3. (b) *Euseb.* L. 7. Hist. Eccl. C. 23. 24 (c) *Ep. Alex. Alex.* ad Alex. Ep. Conf. T. 11. Conc. p. 17. (d) Theod. L. I. c. 4.

(e) *Cyp.* Ep. ad Cler. 13. (f) Ep. Moy. & Max. ap. Cyp. 26. (g) *Cyp.* Ep. 14.

tentiam dicere, cùm tam grande crimen per multos diffusum notetur exisse; aspice totum orbem penè vastatum & ubique jacere dejectorum reliquias & ruinas, & idcircò tam grande expeti consilium, quàm latè propagatum est malum. Videmus quò spectarent in causâ communi, inque reformandâ generali disciplinâ, quàm non unum tantâ re oneratum vellent, quàm infirmum vir deretur, in ejusmodi quidem causis, decretum non à pluribus factum; quàm necessariò totus appellandus sit orbis, ubi totum orbem causa spectat.

Itàque hæ litteræ Cleri Romani, teste (a) Cypriano, *per totum mundum missæ sunt, & in notitiam Ecclesiis omnibus, & universis fratribus perlatæ sunt*; ut esset forma quædam, in quam omnes Ecclesiæ consentirent.

Memoratu digna sunt in Epistolâ Romanorum Confessorum ad Sanctum Cyprianum ea verba, quorum partem retulimus: *Cùm grande delictum, & per totum penè orbem incredibili vastatione grassatum, non oporteat, nisi ut ipse scribit, cautè moderatèque tractari, consultis omnibus Episcopis, Presbyteris, Diaconis, Confessoribus, & ipsis stantibus Laïcis.* Stantibus, id est, in ipsâ persecutione non lapsis.

Ne quis hoc mihi dixerit, pari gradu consultos Episcopos, Presbyteros, Diaconos, ipsos etiam Laïcos, facilè demonstramus in Collegarum, id est, Episcoporum sententiâ vim fuisse positam, singulos Episcopos Presbyterii sibi assistentis, quam regerent ferre sententiam; perferri omnia ad conscientiam plebis, sed docilis, quæque in Ecclesiasticis causis, nihil sibi præter obedientiam vendicaret. Sed hæc alterius loci sunt; nos verò his locis id demonstratum volumus, etiam sub persecutorum tyrannide, semper (b) imminente gladio, causas quasdam fuisse, quæ cùm non unius Ecclesiæ, aut Provinciæ, sed totius orbis essent, totius orbis judicio finirentur.

Non ita illæ causæ, quas per loca & Provincias finiri oportere, ipse (c) Cyprianus memorat; quarum proinde tationem *unusquisque Præpositus Domino redditurus esset*; quod ubique Cyprianus inculcat, adeò per illa etiam tempora secernebant peculiares *unius Ecclesiæ aut provinciæ causas, ab iis quæ totius orbis* essent, & *communi judicio* finiendæ.

Cùm autem Cornelius post diuturnam vacationem sedis, Romæ Episcopus constitutus esset, Cyprianus qui anteà cum Clero Romano, nunc cum ipso Cornelio consilia contulit, quâ de re ad Antonianum (d) scribens; *ac si minùs sufficiens in Africâ Episcoporum numerus videbatur, etiam Romam super hâc re scripsimus ad Cornelium Collegam nostrum, qui & ipse cum plurimis Coëpiscopis habito Concilio, in eandem nobiscum sententiam pari gravitate & salubri moderatione consensit.* Et ad ipsum (e) Cornelium: *Statueramus jam pridem participato invicem vobiscum consilio.* Quæ cùm ubique terrarum præpositi facerent, ac per provincias Romani Pontificis responsa commearent; hinc nempè existebat ille consensus, quem talia negotia postularent. Sic in fide, in schismate, totam Ecclesiam perturbante, atque in reformandâ generali disciplinâ qui casus ad commune Ecclesiæ judicium à Synodo quoque Constantiensi relati sunt; jam inde ab origine, ac sub ipsâ tyrannide constituti, quanta per Provincias poterant Concilia celebrabant, cum sede Apostolicâ, quæ omnium Ecclesiarum communicatione polleret, consilia partici-pa-

(a) Ep. 52. ad Anton. (b) *Cyp.* sup. Ep. 13.

(c) Ep. 55. ad Cornel. (d) Ep. 52. (e) Ep. 54.

pabant, ejus operâ totius orbis sententiam exquirebant.

Nam & illud Ecclesiarum communicationi imprimis inserviebat, quod Ecclesiæ omnes, Ecclesiæ Principi Romanæ scilicet, societate connexæ, per eam ad cæteras consilia ac decreta perferenda curarent. Hinc illud Arelatensis Concilii primi ad Sanctum Sylvestrum Papam: *Quid decreverimus communi consilio*, (a) *charitati tuæ significamus, ut omnes sciant quid in futurum observare debeant*, cùm à Romano Pontifice tanquam omnium præside, Canones mitterentur. Quò pertinet illud in epistola ad eundem Papam: (b) *placere hæc per eum potissimùm qui majores Diœceses teneret, omnibus fratribus insinuari*. Quare hæc monita non ita accipienda sunt, tanquàm unum id esset Romani Pontificis ministerium, ut veluti jussus aliorum decreta perferret ad alios. Non ita: sed ad eum perlata decreta, cùm inde ad alios pervenirent graviore auctoritate aucta commeabant, Romanique Pontificis omnium capitis nomine, ad omnes jam Ecclesias pertinebant. Hæc scripta sunt anno Christi 314. cùm vix persecutionis deferbuisset æstus, antequàm ullum Concilium œcumenicum esset celebratum: & cùm Concilium generale primum, Nicænum scilicet, tardissimè post natam Ecclesiam, atque anno demùm Christi 325. quarto sæculo adunatum fuerit, nihil novi evenire sensit Ecclesia, quippè quæ jam inde ab origine, quantùm tempora finerent, in unum seipsa colligeret; atque à particularibus causis secerneret res maximas, quæ communi Episcoporum consilio, Romano Pontifice totius Collegii duce, finiri consuevissent, nec mirum in rebaptizationis quæstione sub Stephano & Cypriano, persecutione vigente, tamen ab Augustino desideratam Concilii generalis auctoritatem, cui Cyprianus acquiesceret: Etsi enim nondum Concilia generalia congregata erant, summa tamen ipsâ valebat ea res, quæ ab iis cœtibus quærebatur, nempè consensio, cui certæ & exploratæ Cyprianus cederet.

Jam quod pace partâ, Conciliisque Generalibus congregari (c) solitis, Concilia rem incertam dicunt, quia dubium est per quos & *quomodò* constitui debeant; hominum est ut leniter dicam, nodum in scirpo quærentium: vanas enim & inanes difficultates congerunt; non constare scilicet an Concilia ex Episcopis tantùm, an etiam ex Presbyteris conflentur necessariò: quantus numerus aut Episcoporum aut Provinciarum adesse debeat: quinam *ex jure*, quinam *ex privilegio*: an per se, an per procuratores: tum quæ ratio absentium & excusatorum haberi debeat; imò an Concilium universale sit; quæ cùm dixerint, eò rem redigi volunt, *ut suprema & infallibilis sit summi Pontificis sententia, quam seu regulam semper tutò sequantur fideles.* Quæ profectò si quid valent, illud efficient, ut Conciliorum generalium omnem omitti mentionem præstabilius sit: an enim id agunt, ut unus Pontifex, cuicumque cœtui voluerit, Concilii generalis nomen adjiciat? an ut Concilia generalia haberi, ut non haberi perindè sit? Id quidem nonnulli apud se sentiunt; sed palam promere pudor, & Christiani orbis reverentia prohibet. Ergo vel hæc omittant vel nobiscum solvant. Cæterùm plana solutio est; primùm enim certâ traditione constat sufficere, ut Episcopi Concilio præstò sint; tum illud Concilium esse œcumenicum cui Papà

(a) Init Conc. Arel. T. I. Conc. Gall.
(b) Ep. ad. Sylv. P. ibid.

(c) *Anony.* tract. de Lib. L. 5. C. 2. n. 17.

Papâ auctore, pro œcumenico Concilio se gerenti Ecclesia universa communicaverit. Hinc Concilii Constantiensis auctoritas asseritur. Hinc prioribus Basileensibus gestis sua firmitas constat. Neque nocuit ea dissolutio, quæ ab ipso quoque Eugenio quarto nulla & irrita declarata est; cùm totus Christianus orbis haud minùs sanctæ Synodo pro œcumenicâ sedenti & agenti communicaret.

Papâ autem auctore dicimus; ordinariè quidem, ac nisi ipsa necessitas aliud expresserit; quod schismatis causâ aliisque in casibus admitti ab omnibus summo consensu vidimus. Sed quoniam in Conciliis non statim semper æquè perspecta est nominis Christiani repræsentatio, quin interdum dubitari contingat, (a) an aliquod Concilium verè generale sit; tùm Ecclesiæ consensu rem confici, Romanorum quoque Pontificum auctoritate ostendimus.

Jam qui omnia incerta & perturbata esse volunt, nisi Christiani aliis Ecclesiis, & Episcopis perinde habitis, in unius Romani Pontificis infallibilitate acquiescant, in majores turbas se ipsi conjiciunt: certè enim in Ecclesiæ Catholicæ decimo septimo sæculo vivimus, necdum de illâ infallibilitate inter orthodoxos piosque constitit. Atque ut Constantiensem & Basileensem Synodos omittamus, viri docti sanctique ei vehementissimè restiterunt: & quidem privati multi multa inclamârunt, & incautas censuras profuderunt. Ecclesia Catholica ac Roma ipsa nihil egit quo nostri vel leviter notarentur. An Ecclesia ut tuta tranquillaque esset, nostram ætatem, ac propè jam elapsum decimum septimum sæculum expectabat? Ergo necesse est, ut priorum animorum quietem tutissimam, in ipso Ecclesiæ Catholicæ consensu collocemus: neque enim fieri potest, ut in Romani Pontificis dubia infallibilitate acquiescant, quin dubia illa infallibilitas, ne infallibilitas quidem est à Christo concessa: qui si eam concessisset, Ecclesiæ quoque suæ inde ab initio revelaturus esset, ne non revelata esset inutilis.

(a) Vid. sup. L. 14. C. 14. 15. &c.

CAPUT XXXII.

Recapitulatio eorum, quæ ad Caput IV. declarationis Gallicanæ dicta sunt, atque imprimis eorum quæ libro XII. & XIII.

Absoluto nostro ad Caput IV. declarationis Gallicanæ tractatu, superest ut quæ hîc dicta sunt ad rei memoriam in compendium redigamus.

PRimùm illud præstruximus rem esse judicatam: quod sic confirmamus. (a) judicatum in Concilio Constantiensi Papam, etiam in fidei quæstionibus, Concilio subjici oportere. At qui errare non possit, in fidei negotio alteri subjici nefas. Non ergò Papa is est, qui errare non possit. Rursùs in illo Concilio de Papâ, ut est Papa, actum est, non autem de Papâ, ut est privatus Doctor. Ergò Papa, etiam ut Papa, non is est, qui errare non possit. At Constantiense Concilium à totâ Ecclesiâ, atque adeò à Romanis Pontificibus comprobatum fuisse, rationibus adstruximus necessariis. Ergò Papam non eum esse quem dicunt, res inter judicatas haberi debet. Hoc certissimum præjudicium. Nunc ad rem, si ad adhuc injudicata esset, conficiendam, hoc fundamentum (b) posuimus; à Patribus vim summam & in-de-

(a) Vid. supr. L. 12. c. 2. 3. 4. (b) Ibid. c. 8.

declinabilem esse repositam in eo, *quod ubique, quod semper est creditum.* Non ergò in eo quod solus Papa definiat exinde Concilia generalia ab Apostolico usque Concilio persecuti sumus; quod Apostolicum Hierosolymitanum Concilium Actorum XV. relatum, normam cæterorum datamque in eo quæstionum finiendarum formam, & ipsa auctoritate Apostolici nominis, & sancti Cælestini Papæ, sanctæque Synodi Quintæ sententia, & omnium posteà sæculorum secutâ praxi ostendimus, collatisque gestis comperimus, ubique valere Apostolicum (a) illud: *Visum spiritui sancto & nobis*, atque illud, *visum est Spiritui sancto*, cum illo, *& nobis*, hoc est cum ipsâ Episcopalis atque Apostolici ordinis unitate esse conjunctum. Non ergo quod nunc fingunt, Synodos habere à Papâ, ut recta decidant, sed à spiritu Sancto, eique conjunctâ universalis Ecclesiæ auctoritate ac testimonio.

Hìc igitur Conciliorum gestis evolutis apparuit ita esse Ecclesiam constitutam (b) ut siquidem primæ sedis sententiæ consensum accommodaret suum, quæstiones finitæ haberentur: sin autem graves altercationes orirentur, adunatâ Ecclesiâ opus esset: compertumque item est, eò quidem rerum statu, (c) primæ sedis sententiam, Concilii œcumenici convocatione suspendi; remque tantâ Ecclesiæ adunatæ auctoritate gestam, ut de Pontificio decreto quæreretur, rectène haberet, necnè, respondereturque à Patribus, si decretum probaretur, probandum videri; non quia falsum esse non posset, sed quia verax esse, facto examine comperissent. Atque omninò quo ritu cæterorum epistolæ, eodem quoque ritu Romanorum Pontificum decretales epistolas examinatas, evolutis, gestis, & Synodi Quintæ (d) auctoritate monstravimus. Quo item loco patuit Romanorum Pontificum epistolas, & fuisse autenticas, totâ scilicet sedis Apostolicæ auctoritate prolatas, neque tamen fuisse normam fidei, cùm de illis quoque quæstio haberetur: de Synodis autem nunquam eo ritu esse quæsitum; sed obedientiam statim consecutam: non aliâ causâ tanti discriminis, quàm quod illa decreta retractabilia, hæc irretractabilia, viderentur.

Atque hæc etiam de probatissimis Romanorum Pontificum decretis facta esse vidimus. Jam quædam demonstravimus à Sanctis Synodis improbata constituta & responsa, quæ Romani (e) Pontifices, putà Vigilius & Honorius, ritè interrogati ad Ecclesias edidissent. Non ergo valere illud, pro privatato Doctore esse edita, omnesque vitilitigationes ita incidimus, ut quomodocumque respondeant, quosdam Pontifices (f) Apostolico officio confirmandi fratres, in necessario articulo defuisse constet.

His complexi sumus primorum octo (g) Conciliorum traditionem nostræ sententiæ congruentem, quibus deinde Conciliis reliqua omnia consentire, ex actis & ex Romanorum Pontificum consensione docuimus.

Quin etiam ostendimus, quæstionem (h) hanc nostram, vel ipsâ operosissimâ Conciliorum generalium convocatione confectam: ne frustrà Ecclesia collectis toto orbe Patribus, quærere laboraret auctoritatem irrefragabilem, quæ statim in Romano Pontifice, vel solo, præstò esset. Ac siquidem Papa per se infallibilis, consilio tantùm atque admonitione indigeret, quod nunc comminiscuntur; adsciscendos fuisse eos, qui doctrinâ, non eos qui auctoritate pollerent; qui Papam docerent, non qui cum eo conjuncti docerent, Ecclesias deni-

(a) Ibid. c. 6. (b) C. 7. & seq. usque ad 34. (c) C. 10. (d) C. 19.

(e) C. 20. (f) C. 21. (g) C. 34. & seq. usque ad finem L. 12. (h) Lib. 13. c. ultim.

denique qui admonerent, non qui conjudicarent & condecernerent; atqui omninò constitit non ita esse gestum; sed quæsitam in Conciliis non tantùm majorem lucem, sed etiam majorem, jamque irrefragabilem auctoritatem. Non ergò summam illam & indeclinabilem vim in Romano Pontifice collocabant.

Quod autem objicitur, superioritatem atque infallibilitatem Romano Pontifici à Conciliis generalibus jam esse adjudicatam, Lugdunensique ac Florentinâ, Lateranensique Synodis quæstionem judicatam, & Constantiensia jam Basileensiaque soluta esse decreta; primùm quidem præstruximus, pessime agere eos, qui Ecclesiastica decreta collidant, non concilient. Tùm (c) illud; perperàm pro judicato haberi, quod palàm à nostris assertum, à sanctâ Tridentinâ Synodo, (d) atque à Pio IV. pro integro sanoque sit habitum. Denique ne quid deesset, id quoque ex gestis probavimus, Lugdunensem, Florentinam, Lateranensem Synodos nihil nocere Constantiensibus, neque Basileensibus prioribus (e) gestis; sed Conciliorum omnium unam esse faciem, traditionem unam.

His igitur confectis, illud (f) argumentum, quod ex Conciliorum confirmatione repetebant, solvimus, docuimusque ipsum confirmare quid sit; neque eo quidquam superioritatis includi; vanosque esse eos qui Synodorum decreta; aut qui saltem anathemata à confirmatione suspendunt, Conciliorum omnium (g) gestis evolutis pandimus. Confutamus denique qui Episcopalem potestatem ac jurisdictionem, à Papali potestate ac jurisdictione manare contendunt; opponimusque his novellis sive adinventionibus, sive adulationibus, seu potiùs ludibriis, cùm priorum sæculorum firmam, ac Scripturæ inhærentem doctrinam, tum Gallicanorum Episcoporum, ac nostræ Facultatis constantem sententiam.

(c) L. I. c. 1. 2. 3. 4. (d) L. XIII. c. 35. 36. 37. (e) L. X. (f) L. XIII. usque ad cap. XI. (g) Ibid. c. XI. usque ad finem Libri.

CAPUT XXXIII.

Recapitulatio eorum quæ sunt in Libro XIV.

His quidem absolvimus, quæ ad Conciliorum generalium praxim ac traditionem attinebant. At sequente libro de rebus sine Concilio generali tractatis dicere aggredimur. Ac statim (h) id constituimus, ad finiendas fidei quæstiones sufficere Papæ judicium, nisi gravis dissensio consequatur. Quo loco exponimus illud sancti Augustini de Pelagianis (i) dictum; *causa finita est:* posteàquam scilicet à sede Apostolicâ responsa venerunt: & illud ejusdem: *Datum Pelagianis competens sufficiensque judicium.* Collatâque causa Pelagianorum cum illâ Cypriani de rebaptizandis hæreticis, ex Augustino effecimus, ut Pelagianorum potiùs quàm Cypriani causa per Papæ judicium finita intelligatur: quòd de Pelagianis quidem, ut apertè hæreticis tota Ecclesia consentiret; Cypriani verò quæstio *magnis altercationum nebulis involuta*, Concilii universalis sententiam postularet. Non ergò in eo casu sancti Stephani judicium, totâ licèt sedis Apostolicæ auctoritate prolatum, à sancto Cypriano, à sancto Augustino, atque aliis orthodoxis pro ultimo & irrefragabili esse habitum.

Qui deindè ut hoc argumentum eluderent, responderunt, Rebaptizationis (k) quæstionem à Cypriano & Augustino, non inter fidei quæstiones, sed inter adiaphora esse repositam, Patrum testi-

(h) C. 1. (i) C. 2. 3. 4. 5. (k) C. 6. 7. 8. 9.

testimoniis obruimus, docuimusque omninò rebaptizationem eam, ex ipsis quibus tunc propugnabatur, argumentis ad manifestam hæresim pertinere.

Multa posteà exempla ac decreta retulimus, quibus constet; generales (a) quidem omnes, ut Cæciliani, & sancti Joannis Chrysostomi; præsertim (b) verò fidei, ut Origenistarum, semi-Eutychianorum, Scytharum Monachorum, Elipandique causas, nonnisi universali consensione pro terminatis habitas, in eamque (c) sententiam cum cœteris omnibus, Romanos quoque Pontifices, simplicium, Gelasium, Gregorium, alios consentire: non ergò summi Pontificis judicium per se antè consensum, pro irreformabili esse habitum. De (d) sancto quoque Leone Libro XII. & XIII. confectum est; cùm de Concilio Chalcedonensi ageremus.

Quem ad locum ostendimus, (e) quæ sit illa obedientia secundùm Canones, quam summo Pontifici præstarent Episcopi & Ecclesiæ; idque Conciliorum & ipsorum Pontificum auctoritate firmavimus; neque unquam ab Episcopis postulatum, ut decreta Pontificia etiam indiscussà reciperent. Quo item conclusum, ad summam & indeclinabilem auctoritatem, consensum Ecclesiæ esse necessarium.

Hinc ostendimus viris bonis sanctisque non fraudi fuisse, quod post Romanorum Pontificum in fidei quoque negotiis, pronuntiata etiam veridica, tamen suspenso animo manerent, donec Ecclesiæ consensus accederet; id, inquam, bonis viris nunquam (f) fraudi fuisse; non Polycrati Ephesio, aliisque Asianis; non Sancto Cypriano, sanctoque Firmiliano, eorumque Collegis, tot ac tantis viris: non Gallis nostris ac sancto Columbano, quibus Romanorum Pontificum Pelagii I. ac Bonifacii III. suspecta erat fides, eò quòd (g) Concilium V. pro œcumenico approbâssent: non item Gallis nostris: quòd Nicænam II. Synodum, Papa auctore ac præside gestam, ad quam vocati non essent, pro œcumenica non agnoscerent, neque ullo modo admitterent; non omnibus denique Conciliis, quæ Romanorum Pontificum latas, etiam de fide, sententias, nonnisi quæstione habitâ, susciperent. Ex quo illud argumentum: Si Romani Pontificis judicium pro irreformabili esset, non profectò qui post illud per Ecclesias promulgatum, suspenso animo manerent, orthodoxi haberentur. Habiti autem sunt orthodoxi. Non ergo illud judicium pro irreformabili habitum.

His subjungimus claram (h) professionem Romanorum Pontificum Innocentii III. Gregorii XI. Pii etiam IV. qui sibi à Concilio, aut à Christo metuerent, si publico officio functi, falsa ac fidei adversa respondissent. Non ergò existimâsse eos, se in fidei negotiis, Apostolico fungentes officio, fuisse infallibiles. Quo loco attulimus Joannis XXII. totâ Ecclesiâ (i) promulgatam fidem, & Ecclesiæ judicio ab eo esse subditam, & à successore ad examen revocatam, non ergò eam fidem pro infallibili fuisse habitam.

Atque interim constitit, qui de Pontificis judiciis dubitarent, non tamen dubitâsse de fide Apostolicæ sedis: ergò hæc duo stare posse, & Pontificem etiam judicantem errare potuisse, & tamen sedis Apostolicæ non defecturam fidem.

Quo item loco claruit, multos incidisse casus; quibus sedi Apostolicæ ac Pontificiæ auctoritati laboranti nihil aliud subveniret, nisi Ecclesiæ Catholicæ auctoritas, id Ecclesiæ Romanæ status X. Sæculo; 2. ingens illud schisma XIV. Sæculo demonstrâsse: stetisse (k) interim unâ

(a) C. 10. 11. (b) C. 16. & seq. (c) C. 14. & 15. (d) L. XII. c. 17. 18. L. XIII. c. 45. (e) L. XIV. c. 21. 22. (f) C. 23.

(g) C. 24. 25. (h) C. 27. 28 29. (i) C. 28. (k) C. 30. 31.

unâ Ecclesiæ Catholicæ auctoritate & ope sedem Apostolicam, ac Pontificiam dignitatem; nec minùs (b) potuisse succurrere Ecclesiam, ne quibusdam licèt Pontificibus, falsa docentibus, sedes tamen Apostolica, aut series Pontificum à fide abrumperetur.

Cui etiam rei serviunt graves Romanorum Pontificum, (c) Liberii, Zozimi, aliorum plurimorum commemorati lapsus; rejectaque in singulis casibus vana effugia; & clarè demonstratum aberrâsse à fide eos, etiam Apostolico officio defungentes. Qui lapsus memorati, non ad improperium; sed ut illud constet: cùm Romani Pontifices, etiam ut tales, aliena à fide docent, haud minùs Ecclesiam Catholicam, fidemque Romanam, ac Sedem Apostolicam, tanquam fidei caput, & communionis Ecclesiasticæ vinculum, perstituram.

Quem ad locum pertinent (d) ea quæ pro Joanne XXII. ab ejus ævi Doctoribus, ac præsertim Jacobo Sanctæ Priscæ Cardinale, mox Benedicto XI. dicta sunt: ideò potuisse ab eo Nicolai IV. decretalem tolli, aut corrigi, quòd Romani Pontifices errare possent etiam determinando de fide. Id sæculo XIII. ut certum proponebant: id in glossis quoque Romanis ad Joannis XXII. decretales (e) habebatur, cui addendum illud quod primo & (f) secundo Libro est dictum, XIV. & XV. sæculo, non modò Alliacensem, Gersonem, Tostatum & alios pios sanctosque viros, sed etiam (g) Joannem à Turrecremata ejusque consortes, qui Eugenio IV. adversùs Basileensem Synodum, tanto se studio adjunxissent, id pro certo potuisse, quòd à Romano Pontifice falsa & erronea definiri possint, ejusque judicio Concilii judicium anteponi oporteat XVI. denique sæculo Dominicum Jacobatium (h) Cardinalem, haud absimilia Romæ quoque docuisse: Adrianum verò Florentium Ultrajectinum, id Lovanii deditâ operâ defendisse: mox eundem virum, jam Caroli Quinti præceptorem, Episcopum, Cardinalem, Papam, non eam sententiam retractâsse, imò potiùs recudisse, neque (i) quemquam Theologorum contrà insurrexisse, imò illi favisse Lovanienses suos, denique decimo sexto sæculo exeunte, oriri cœpisse privatorum quorundam Theologorum dubias cunctantesque censuras: Ecclesiam verò Catholicam, (k) Tridentinumque Concilium, ac Sedem Apostolicam, ab omni penitùs censurâ temperâsse. Hæc, credo, cogitantes censores nostros pudeat, ex suâ dubiâ novellâque sententiâ, novum fidei articulum repentè condere; Parisiensiumque sententiam, tot retrò sæculis, saltem innoxiam nunc demum proscribere, ex trepidis Bellarmini aliorumque censuris, insuper in re tam novâ, tam fluxâ, tam incertâ, omne Ecclesiæ Sedisque Apostolicæ præsidium collocare.

(b) C. 32. (c) C. 30. 31. 32. (d) C. 46. 47. (e) C. 47. (f) Vid. sup. L. I. c. 5 & seq. (g) Vid. sup. L. II. c. 1. & seq. (h) Vid. sup. L. I. c. 12.

(i) C. 13. & seq. (k) L. I. c. 1. 2. 3. 4.

CAPUT XXXIV.

Recapitulatio eorum quæ hoc postremo Libro dicta sunt, de Romanæ Sedis ac fidei firmitate; ac de illis verbis; Tu es Petrus.

Ultimo loco docuimus, nostram sententiam cum Romanæ Sedis, Romanæque fidei æternâ firmitate egregiè cohærentem; consensuque Patrum id obtinuimus, ut qui de hujus aut illius Romani Pontificis definitione dubitâssent, haud minùs certam tantamque Romanæ fidei, Sedique Apostolicæ adscriberent æternitatem. Atque hinc argumentum nostrum: si quid esset periculi in eâ sententiâ, quæ Romanum Pontificem negat esse infallibilem; maximè ex eo quod, cùm ipse deficeret, Ecclesiæ Catholicæ, vel saltem Sedis Apostolicæ periclitaretur fides: atqui demonstravimus, ex eo quod Romanus Pontifex unus aut alter deficiat, haud eò minùs stare, non modò

dò Ecclesiam Catholicam, sed etiam Romanam Sedem, atque fidem. Ergò in eâ sententiâ nihil est periculi. Quo loco Christi de Petro & successoribus promissa dictaque ex perpetuâ Patrum traditione ita exposuimus, ut & nostra tueremur, & Hæreticorum audaciam retunderemus. Sed quoniam nostri censores Christi dictis præsidere videntur, quæ in hunc contulimus locum, paucis repetimus: atque id Scholastico more, ad juvandos eos, qui hoc genere delectantur.

Locus (a) ille; *Tu es Petrus*; id effecit ut Petrus, quique Petri vice, Apostolici sive Episcopalis collegii Princeps futurus sit, ex officio teneatur exemplo Petri, communem fidem omnium nomine promere, omnesque Christianos movere ad fidei unitatem, ex quo sequitur, cùm eo munere benè defungitur, ipsum, fidemque ab eo expositam, esse Ecclesiæ fundamentum.

Neque verò dicant, quemvis alium Episcopum ac Doctorem, eo modo futurum Ecclesiæ fundamentum, si vera prædicet: in eo enim vis est; quod Petrus ejusque vice Romani Pontifices Petri successores ad id constituti sint. Quò fit ut illud officium, ille magistratus, illa potestas ad unitatem movens fidei, sit Ecclesiæ fundamentum: neque tolli ab Ecclesiâ aut ullâ unquàm vi labefactari possit.

Dices; non modò in genere Pontificale officium, sed quivis Romanus Pontifex Petri successor, petra est, fundamentum est: ergò immobilis est. Distinguimus: petra est, fundamentum est, officio; concedimus: ipsâ re, semper & necessariò; negamus.

Instant: non mortalis ædificii fundamentum deficere non potest; at Ecclesia immortale ædificium est, ergò quisquis est Ecclesiæ fundamentum, is deficere non potest. Hoc argumento facilè concludi posset, Papam ne mori quidem posse, neque vacare posse Sedem Apostolicam, ne Ecclesia interiret. Ergò ne nimis probes ita distinguito: quòd immottalis ædificii fundamentum deficere non possit, primarium, qui Christus est, verum; secundarium ac ministeriale, qui Papa est, rursùs distinguito, deficere non potest absolutè & universim, hoc est, summâ ipsâ, & quoad integram seriem & successionem; verum: secundùm quid & accidentariò & particulariter; falsum est.

Exemplum adduci potest ab ipsâ fundamenti ratione, à quâ deducta Christi locutio est: ædificium enim stare nequit, penitùs excusso fundamento; non autem statim omne collabitur, si sit aliqua in fundamento labes facilè sarcienda. Ita fieri nequit, ut ipse primatus, ipsum Pontificale officium in Ecclesiâ intereat; neque enim institutum à Christo officium aboleri potest. Ipse ergo Papatus, ipse Primatus, ipsa successio certum fundamentum est; ex Romanis Pontificibus particularibus velut eximiis lapidibus constat. Summâ ergò consistat oportet. Certè aliquis lapis, aliquis summus Pontifex exeuti ac labefactari potest, nullo totius ædificii periculo: aliud enim petram ipsam excindi, aliud aliquam ejus quassari partem.

Exemplum aliud sumi potest ab ipso Episcopatu, qui absolutè in Ecclesiâ cessare non potest, eò quòd sit officium à Christo institutum, neque si aliqui Episcopi, ideò ipse Episcopatus concidit, dicente Christo ad Apostolos: *Ecce ego vobiscum sum*: Hæc enim promissa, summâ ipsâ valent: ita de Papatu dicendum: nec magis fieri posse, ut Papale, quàm ut Episcopale officium in Ecclesiâ intereat.

Eodem modo solvitur illud quod aiunt, in eo vim esse, qui petra est; quemvis autem Papam petram esse: vim ergò repositam non tantùm in universis, sed etiam in singulis: respondetur enim, vim quidem ipsam invictam & inconcussam in eo esse, qui petra principalis & angularis est, nempè in Christo: neque tamen negandum est in ipsâ ministeriali pe-

(a) Vid. sup. c. 1. & 2.

trà vim esse, maximam illam quidem, ac præcipuam; sed tamen partialem; ita ut totum ipsum parti prævaleat, ut sæpè diximus: considerandum quippè est, cui sit firmitatis adjecta promissio, & unde petita sit, & quidem à Christo petitur: *ædificabo*, inquit, unde continuo ipsi adjicitur Ecclesiæ; *& portæ*, inquit, *inferi non prævalebunt adversùs eam*, ut vim ipsam esse doceat ab eo qui ædificet, qui totum ædificium suâ virtute contineat, hoc est, ab ipso Christo.

Si qui autem Interpretes illud; *portæ inferi non prævalebunt adversùs eam*: ad petram quoque referunt; Primùm quidem pauci sunt, ac pro uno mille in contrarium recensere possumus, tum qui ita interpretantur, non ipsum Romanum Pontificem semper, sed quemvis fidelem in Christo consistentem spectant. Tertiò eò nos ducit & verborum tenor, & summa Interpretum, ut ipsa Ecclesia sit, contra quam inferi prævalere nequeant. Postremò & illud docuimus, quo sensu Petra ipsa ministerialis, sedesque Apostolica, Ecclesiarum Caput, everti nequeat; ipsâ scilicet toti Ecclesiæ corpori promissâ & adjectâ vi.

CAPUT XXXV.

Recapitulatio eorum quæ hoc postremo libro dicta sunt circa illud; Rogavi pro te.

JAm in eo, (a) *rogavi pro te*, distinguendum diximus quod ad præceptionem, & quod ad promissionem pertinet: ac præceptionem quidem semper, promissionem verò non semper implendam. Atque in promissione rursùs distinximus, quod Petro esset proprium, & id quod ad posteritatem transiturum esset: ac Petro id esse proprium, quod Petri singulari personæ; transiturum autem ad posteritatem, quod Petro figuram Ecclesiæ gerenti, & quod Petro Ecclesiæ principalis fundatori promittitur.

(a) Vid. sup. c. 3. 4. 5.

Quam ob rem tria hæc ex æquo vera esse; fidem, fideique conjunctam veram professionem, primùm in personâ singulari Petri nunquam defecturam, ac posteà eandem fidem, quam Petrus prædicavit, cùm in Ecclesiâ Catholicâ, tùm in Ecclesiâ particulari Romanâ, ubi Petrus Sedem fixit, æternùm victuram, totoque orbe celebrandam. Unde jubeatur confirmare fratres, non modò ipse Petrus, sed quicumque in illâ sede sederit.

Hinc nostrum argumentum: Non potest à nobis quidquam exigi amplius quàm ut Christi promissio certissimè impleatur. Impletur autem Christi promissio, si Petrus ipse, si Ecclesia Catholica in Petro figurata, atque Ecclesia Romana à Petro fundata, æternùm in fide manserint. Neque ad id necesse est, ut quivis Romanus Pontifex sit infallibilis: Non ergo id à nobis postulari potest. Quod cùm per se clarum sit, tum illud invictum de fide ipsâ agi, quâ corde credimus, eique conjunctâ fidei confessione, quâ nempè ad salutem ore confitemur. Ergo ad implendam Christi promissionem, quærendum aliquid est in quo fides ipsa, quâ intùs creditur, nunquàm defectura sit. Non autem talis est quivis Romanus Pontifex, neque aliud quidquam est præter ipsum Petrum, atque in Petro intellectam EcclesiamCatholicam, peculiaremque Romanam. Non ergò aliud quidquam ad Christi promissionem pertinet.

Dices: Quivis Romanus Pontifex jubetur (a) confirmare fratres; qui autem titubat, non ipse confirmat. Nullus ergo Romanus Pontifex titubat. Id censores nostri passim; id novissimus Auctor Anonymus ubique inculcant. Argumentum vanissimum, quod sæpè notavimus; ab eo quod fieri debeat, ad id quod semper futurum sit, sive ab injuncto officio ad effectum necessario secuturum.

At enim cuicumque officio sua est adjuncta gratia, quâ impleri possit fatemur: quâ necessariè impleatur, non ipsi quidem dixerint. Simi-

(a) Tract. de Lib. L. VII. c. 11. &c.

Simile argumentum in illo præcepto: *Pasce oves meas*, certè ad illud implendum officium requiritur summa præ cæteris Charitas, dicente Domino: *Simon Joannis, diligis me plus his. Pasce oves meas.* Neque illa summa Charitas ad pascendum gregem minùs necessaria est, quàm inconcussa fides ad fratres confirmandos. Ergone concludes: in Romano Pontifice semper est summa Charitas? Absonum absurdumque sit.

Instas: at enim Petro illud; *ne deficiat fides*, datum est ad illud implendum; *confirma fratres tuos*: Confirmatur ex (a) Leone: *pro fide Petri propriè supplicatur: tanquam aliorum status certior sit futurus, si mens Principis victa non fuerit.* Totum concedimus: atque omninò constat, ideò vel maximè confirmatum in fide Petrum, ut alios certiùs confirmaret. Ergò omnes successores æquè in fide confirmati sunt: nunquam eorum mens victa est; quod de Petro Leo dixit; nullo unquam errore, ne intùs quidem laborârunt, aut laboraturi sunt, quemadmodum Petrus: id aliquis fortassè Pighius, non verò sanus homo, rerumque humanarum expertu dixerit.

Quod ergò novissimus Auctor Anonymus verba Christi ita connectit: *rogavi pro te*, & *confirma fratres tuos*: quasi diceret: *Ego indeficientem tibi fidem impetravi: da operam ne alii deficiant.* De Petro ipso verum est: qui ideò sit maximè idoneus ad confirmandos cæteros, quòd in eo fides, ne intùs quidem, quâ de re agitur, deficiat. Petri quidem successoribus id omnibus tribuere, nec ipsi audeant.

Quod autem idem (c) Anonymus subdit, id Petro concessum, non solùm ipsius causâ, sed etiam in bonum gregis, rectum est. Ut autem proindè in successores transeat, & illa summa Charitas, & ille in fide confirmatus animus, & cætera dona, quæ Petro in bonum gregis data sunt; falsa consecutio est. Quomodò autem nos verba Christi connectamus respectu cujusvis Romani Pontificis, sæpè expositum est, nempè sic: ut qui Petro succedit, præestque Ecclesiæ sivè universali, sivè peculiari, in quâ Petri fides semper victura sit, is Petri exemplo, ac vice, fratres confirmare jubeatur.

(b) Serm. 3. de anniv. assump. (c) Ibid.

CAPUT XXXVI.

An quemquam hominem infallibilem esse sit congruum, aut Ecclesiæ necessarium? An nulla sit Papæ, nisi infallibilis auctoritas? An Papâ errante nullum remedium?

Quæres cur tantopere laboremus, ne id tribuamus Romano Pontifici, quod & ipsi & gregi utilissimum foret? Respondemus, ideò quòd non ratiociniis aut votis duci nos, sed certis promissis certaque traditione niti oporteat: ac si vovere, aut potiùs somniare placet, certè expetemus homines, ut Romanus Pontifex, tanti gregis ductor, non modò nullo errore, sed etiam nullo unquam peccato, nullâ ignorantiâ, aut negligentiâ, aut cupiditate teneatur. Quod cur Christus non fecerit, ne quæri quidem fas est.

Pari jure quærerem, cùm Christus Apostolis dixerit: *Ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi*; cur non Episcopi Apostolis substituti, æternæ fidei promisso gaudeant? Valebit fortasse illud sancti Augustini aliâ occasione dictum, non id convenire (a) huic tentationum loco; *in quo tanta sit infirmitas, ut superbiam possit generare securitas.* Atque ideò factum est, ut illud, *vobiscum sum*, deficere possit in singulis: ipsâ tamen summâ & universim valeat: quod idem in Romanorum Pontificum seriem meritò conferri possit.

Quod autem objiciunt, si Romanus Pontifex falsa definiat, actum esse de fide, nullumque remedium; ac ruitura om-

(a) De Corr. & grat. c. 13.

omnia, cùm omnes ei statim parere debeant. Quærimus etiam ne parere debeant adversùs jussa divina Imperanti? Ne ipsi quidem id cogitant; at enim, inquiunt, hàc semel apertâ januâ fas erit omnibus reniti palàm, neque Romano Pontifici vis ulla adfutura est, quâ sua etiam justa & necessaria decreta tueatur. Falsum id quidem: non enim si reluctante Ecclesiâ nihil potest, quemadmodum sub Liberio: aut si in gravi dissensione, sententia suspenditur, ut sub Stephano Papa factum: ideò necesse est hæsitare Romanum Pontificem, statim atque aliqui obloquuntur. Quin eos & suâ & Petri auctoritate & reliquorum consensu premit, damnatque, neque effugio locus. Instant; at saltem in gravi dissensione, aut incerta erunt omnia, aut periculum schismatis imminebit, neque quidquam remedii est. Neutrum: nam & eruditiores traditione tenebuntur, ut factum sub Stephano Augustinus docet; & imperitiores, siquidem sunt Ecclesiæ veri filii, piæ Matris judicium obedientissimè expectabunt: at enim repugnabunt Romano Pontifici, quod per se ipsum grave est malum; grave quidem illud in quocumque negotio; esset autem pestiferum, si id sine ordine & sine modo fiat. Sed ut non ita fiat, ille Ecclesiæ pacificus ac temperatissimus spiritus prohibet. Quid autem laboremus in quærendis iis quæ tum facto opus sit? Sunt quidem ea de re multa à (a) Gersone non incommodè scripta. Verum id sufficiat: infinita esse quæ ille spiritus, in se unus ac simplex, in Donis varius, Ecclesiæ suggerat, id quidem certa fide credere nos oportet; non remedia, non auctoritatem defuturam, cùm Ecclesia Catholica dispersa & adunata tanta possit.

Hinc existit argumentum: id tantùm in Ecclesiâ habendum est pro impossibili, quo facto nullum superest veritati præsidium: at in casu, quem dicimus, tutum superesset in Ecclesiæ Catholicæ auctoritate præsidium: non ergò ille casus est impossibilis. Quæ cùm ita sint, Ecclesia Catholica sola est, quæ nunquam deficere, nunquam errare possit, ac ne momento quidem: unde enim revictura? Pontifex mortuus in alio revicturus: vis enim illa Creatrix Ecclesiæ inest. Quod idem fieret, si fidei defectu moreretur. At non ut Pontificem, si fortè aberrantem Ecclesia Catholica; ita aberrantem Ecclesiam Catholicam, alia Ecclesia Catholica corrigeret, coërceret, amoveret; tamen labasceret ea, quâ omnium animos teneri ac niti oportet, auctoritas; nullumque omninò remedium superesset, si Ecclesia Catholica dispersa, adunatavè, semel à vero deflexisset, quare ipsam primitùs & radicitùs immotam esse oportet.

Hinc etiam diximus, constare suam Sedi Apostolicæ, Ecclesiarum capiti, firmitatem. Sivè ergò, quod absit, SacroSancta illa Sedes infidelium tyrannidi subsit, ut factum sub Romanis persecutoribus; sivè exagitati Seditionibus Romani Pontifices aliò se conferant, ibique consistant, ut persæpè contigit; sivè quid aliud humano animo provisum, aut improvisum eveniat, providebit Deus, ut clara, perspicua, certa, intaminata, immota consistat, seseque assiduè reparet, atque propaget illa Petri successio quæ Catholicæ Ecclesiæ radix fundamentumque est.

In eâ quisquis quocumque modo à fide deficiat; non tamen Romana, non Petri ac Pontificum interibit fides: ipsi enim immortale semen post se reliquerunt.

Hæc igitur fides, ut mortuo Pontifice non moritur, ita quoque deficiente, non deficit. Atque hoc est illud immotum, quod in Sede Petri, ab ipsâ Christianitatis origine Patres prædicârunt.

(a) L. de examine Doct. &c.

CA-

CAPUT XXXVII.

An contraria sententia dignum aliquid Ecclesiasticâ gravitate dicat?

Qui aliud postulant, nec ipsi se capiunt: primum enim non capiunt ipsam fidei vocem: Christus enim fidem dixit; quâ Christiani sumus, quamque intùs corde gerimus. Hanc si omnibus & singulis Petri successoribus promissam arbitrantur, planè desipiunt; neque id profectò faciunt. At si id vel maximè contendant, nam proindè suam confirment sententiam: eo enim sensu Romanus Pontifex, putà Liberius, modò rectè intus credat, licèt exteriùs prava decernat, in fide Petri stabit: quod nec ipsi volunt, & est absurdissimum.

Damus etiam casum, quo Romanus Pontifex, putà Honorius, non indocili aut contumaci animo falsa definiat; quid dicent? Defecisse in illo fidem? Nequaquam: atque haud magis quàm in Cypriano Sanctissimo Christi confessore defecerit, cùm Synodo convocatâ, falsam pronuntiavit de rebaptizatione sententiam. Quid ergò? Stetisse in fide Petri? ergò stante promisso, falsam fidei definitionem ediderit; quod maximè respuunt.

An dicent, nullum Pontificem neque per contumaciam, neque per imprudentiam de Catholicâ fide, falsa unquam crediturum? Id, credo, ne ille quidem irrisus ab omnibus dixerit Pighius: is enim à Romano Pontifice, non errorem sanè omnem, sed contumaciam, qua fiat Hæreticus, amoliri videtur. Ad alia ergò confugiunt; nempè huc, ut Romanus Pontifex, falsa licèt credens, tamen ea decernere aut definire prohibeatur, at nec sic se ipsi intelligunt, qui primùm eam, quam Christus dixit, fidem, in externam ac nudam professionem vertunt: tùm ne quidem capiunt quæ sit illa professio, quam in Petri successoribus extingui posse negant.

Ecce enim Joannes XXII. moriens (a) de visione beatificâ fidei professionem edidit: hanc Benedictus XI. ad omnes Ecclesias Apostolicâ auctoritate direxit. Ipse tamen posteà, tanquàm re integra, de eodem argumento quæstionem habuit. Talis ergò professio tam solennis, tam autentica, non id fuerit, quod immotum, inconcussum, irreformabile, infallibile esse velint.

Hùc passim decurrunt, ut tum Romanus Pontifex errare non possit, cùm Doctorem agit publicum, cùm fungitur officio confirmandi fratres; tanquam Joannes, atque Benedictus non id docuerint totam Ecclesiam, quod dato diplomate, toti Ecclesiæ testarentur atque profiterentur. An ergò consultos interrogatósque esse oportet, ut Doctorem agant publicum, atque Apostolico fungantur officio? Quid si ipsi ultrò doceant, Ecclesiarum necessitate compulsi? Quid quod interrogatos pro officio falsa respondisse constat? Testis (b) Honorius, aliique complures, quos interrogatos, etiam ab Episcopis, falsa & Evangelicæ adversa doctrinæ, rescripsisse in confesso est.

Hìc quidem in varias interpretationes abeunt: (c) Bellarminus enim, jure licèt interrogatos, pro privatis Doctoribus respondisse dicit. Quod quoniam absurdum est, nec stat Romanos Pontifices pro officio rogatos, privatam egisse personam; ecce Lovanienses quidam nova comminiscuntur, nempè urgebat locus Adriani VI. affirmantis certum esse; (d) *Quod Ecclesiæ Romanæ caput Pontifex possit errare, etiam in iis quæ fidem tangunt, hæresim per suam determinationem aut decretalem asserendo.* Quo loco mira narrant: *non enim omnia*, inquiunt, *quæ Pontifex etiam consultus scribit, aut rescribit tanquàm vir doctus & potestatem habens, mox habenda sunt pro definitione Sedis Apostolicæ.* Ac rursùs: *multa referuntur ad summum Pontificem tanquam* ad.

(a) Vid. sup. L. XIV. c. 28.

(b) Vid. sup. L. XII. c. L. XIV. c. 36. 37. 38 40. 41. (c) *Bell.* de R. P. (d) Mald. & Vig. in Poct. Lov. p. 5 9.

ad supremum judicem, non quidem semper ut ipse tanquam universalis Doctor, ex infallibili Spiritûs Sancti assistentiâ illa dijudicet: sed sæpiùs tantùm, ut auctoritate supremâ, secundùm suam sapientiam & prudentiam particularem, desuper dicat judicium; & difficultatibus quæ in facto sic occurrunt, finem aliquem imponat: saltem donec pleniori examine præmisso, si res sit gravior, & ad fidem vel bonos mores tendens, ex Cathedrâ à Pontificibus definiatur.

En quot in partes Pontificem scindant ac distrahant; neque tantùm secernant privatum Doctorem à Doctore publico; sed etiam ab universali Doctore supremum judicem, & ab ipsâ Cathedrâ supremam auctoritatem particulari prudentiâ exercendam; atque ab his omnibus segregant Spiritûs Sancti assistentiam: tanquam ad Apostolicum officium confirmandi fratres non ista pertineant.

Atque hæc dicunt evenire etiam in iis, quæ ad fidem moresque spectent: nam id omninò ibi agebatur, ut ex ipso argumento, verbisque ipsis constitit: quæ quis intelliget? Ne ipsos quidem arbitror. At unde ista desumunt? Ex Scriptura? Ex Patribus? Ex Conciliis? Ex Romanis Pontificibus? Ne verbum quidem. Atque interim hanc novam, recènsque eductam è cerebro sapientiam, si Deo placet, pro fidei Catholicæ decreto venditant.

Ad formulas quippe nos redigunt: & tamen (a) Gregorium II. falsum esse fatentur, in quæstione fidei, cùm evulgare se diceret; *Apostolici vigoris doctrinam per B. Petrum, unde Apostolatûs & Episcopatûs initium est.*

Hæc ergò tam nobilis formula (b) non sufficit. Additam volunt excommunicationem. Atqui Alexander III. excommunicationem addidit ei decreto, cujus doctrinam tanquam ex Scripturâ proditam exponens, haud minùs fallebatur, ut vidimus.

Ergò Romani Pontifices edicant oportet doceri à se omnes, aut ab omnibus, quæ doceant, teneri oportere, siquidem se infallibiles esse voluerint. Quo ictu quot acta bona probaque concidunt? Quid si reverà doceant omnem Ecclesiam, nec docere se dicant? Cassi erunt: quis has ferat insanias hos de tanto officio, de tantâ personâ ludos? At si licet adversariis hæc ex cerebro comminisci, atque his explicare, quid sit ex Cathedrâ; & nobis licebit ex Cathedrâ dicere, quod ex communi traditione & consensione sit proditum.

Ac reverà patet via, quâ omne verum decretum Pontificium ab omni erroris notâ eximamus. Nempè confitentur omnes, multa decreta ipso jure esse nulla, quòd sint contra Canones: quantò màgis si fidei adversentur? non ergò habebuntur pro veris Pontificiis decretis, ea quæ ipso jure nulla sint.

Quin & illud in promptu est cum quibusdam dicere, nullum Romanum Pontificem, falsum contra fidem profiteri ac pronuntiare posse, quando professus ac pronuntians cessat esse Pontifex.

Sic enim sanctus Damasus ac sanctus Eusebius, aliique Romani Presbyteri, Liberium Arianorum communione pollutum statim respuerunt, Felicem agnoverunt; quòd Papa tam notoriè fidem abnegans, atque Ecclesiam persequens, quodam modo loco dejectus esse videatur.

Ac saltem licebit dicere, nullum certum Pontificem falsa pronuntiare, cùm falsa pronuntians statim fit dubius, quippè quem multi graves que Doctores, nullum ipso facto esse doceant. Quid quod Turrecremata docuit, Papam hæreticum, occultum licèt, ipso facto cessare esse Papam: quo casu contra fidem pronuntians, ipso consensu in hæresim, Papa esse desierit.

Quòd si hæc Ecclesiæ Catholicæ gravitate parum digna videantur, jam omnes eo pariter consistamus gradu, ut Ecclesiam Romanam, sedemque Apostolicam, summamque ipsam ac seriem Romanorum Pontificum, sanam, integram stare ac Romanam fidem vigere statuamus, quidquid quocumque modo quidam fortè Pontifices doceant, judicentque, definiant.

Finis Libri XV.

(a) *Greg.* II. Ep. 9. ad Bonif. T. I. Conc. Gall. (b) Vid. sup. L. XIV. C. 40.

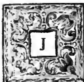
DEFEN-

DEFENSIO DECLARATIONIS CLERI GALLICANI DE ECCLESIASTICA POTESTATE.

COROLLARIUM.

Quod doctrinâ nostrâ Primatus Romanus non obscuratur, sed illustratur & confirmatur.

I. Regimen Ecclesiasticum in duobus positum; docendâ fide; administrandâ disciplinâ: Mentæ Patriarchæ dictum in Constantinopolitanâ Synodo: hæc duo à nobis illustrari.

JAM exacto opere gloriari libet in Domino, non modò vindicatam declarationis Gallicanæ, majorumque doctrinam, sed etiam, quod (a) ab initio polliciti sumus, adversùs hæreticos, schismaticos, & quoscumque obtrectatores, Primatum Romanum ac sedis Apostolicæ majestatem, optimâ & exquisitissimâ ratione à nobis propugnatam, confirmatam, illustratam fuisse. Id ita conficimus: ea est optima & exquisitissima ratio tuendi & illustrandi Romani Primatûs ac Papatûs, quæ cùm absurda, incommoda, invisa, ad hæc inania fugiat, maxima, plenissima, ac sufficientissima æquè docet. Talis autem est ea doctrina, quam, Galli præsertim, tuemur. Nostra ergo doctrina Papatum Romanum optimâ, & exquisitissimâ ratione confirmat & illustrat. Istud argumentum cùm pertractavero, perorabo. Res autem planissimè conficietur, cùm ad id intelligendum non nova promere, sed antedicta repetere, & mente complecti oporteat.

Ut autem procedamus clariùs, præmittimus Ecclesiasticum Regimen, cujus Romanus Pontifex Caput sit, duobus contineri. Primum, docendâ fide; Tùm regendâ disciplinâ. Hæc igitur sunt, quæ in sede Roma-

(a) Sup. præf. operis.

Romanâ eminere debeant; hæc sunt, quæ de illâ *Sede*, Sancta etiam Orientalis Ecclesia, & sacer ille Mennas Constantinopolitanus Antistes, in Constantinopolitanâ Synodo prædicabat his verbis: (b) *Non mirum si sua sequitur magna & Apostolica Sedes, sacras Sanctiones sanctarum Ecclesiarum inviolatas conservando, & quæ recta sunt fidei defendendo, & his qui peccaverunt clementem veniam tribuendo.* Quibus quidem ea duo, quæ protulimus, paulùm inverso ordine continentur: uti à Romana sede recta doceatur fides; regaturque disciplina: quæ duobus item constat; servandis Canonibus, atque ubi necesse sit, relaxandis quod ad veniam, sivè indulgentiam, atque ad eam, quam vocamus, dispensationem pertinet. Hæc ergo Apostolica, Pontificia, ac verè Romana sunt; hæc à nobis illustrari, confirmarique luce clarius ostendemus: nam de directâ, indirectâve temporalium potestate nihil hîc ultrà dixerimus; quippè quam Ecclesiæ Catholicæ, sedique Apostolicæ minimè profuturam, plerique ultrò fateantur: Satis enim illi quidem, Davidem armis pastoritiis expeditiorem, ac fortiorem futurum, alienis armis gravari & impediri, potiùs quàm ornari intelligunt.

(b) Conc. Constânt sub Mennâ Act. I. tom. 5. Conc.

II. De fide: in quot absurda adversarii se induant. è re Ecclesiasticâ esse ea resecari; ac primum in antiquis.

Primùm igitur ad fidem quod attinet: à nobis tribuuntur Romanæ sedi, ac Romano Pontifi i, quæ, remotis incommodis, sivè absurdis; tum etiam invisis; denique inanibus; maxima & ad fidem docendam sufficientissima sint, ea sic ordine colligimus.

Ac primùm, qui à nostrâ abhorrent sententiâ, incommoda & absurda multa sectantur, quæ nos fugimus, incommoda, inquam, & absurda sectantur: primùm, in antiquâ traditione explicandâ: deinde etiam in explicandis postremæ ætatis decretis, ac dogmatibus.

Antiqua memoramus, quæ octo primorum Conciliorum tempore, hoc est, octo ferè primis sæculis comprehensa, usque ad Photium, & Græcorum inchoatum schisma. In his, si quæ falsa dixerint adversarii, commemorare vellemus, totum opus replicare oporteret: quæ autem apertè absurda sint hæc notamus.

Imprimis Episcopos in fidei quæstionibus finiendis Romano Pontifici Consultores, non condecernentes & conjudices assedisse: aut in Romani Pontificis auctoritate, potiùs quàm in ipsâ consensione vim positam. Quæ si quis tueri velit, tot absurda dixerit, quot argumenta solvat.

Quid enim absurdius, quàm Nicænos illos Patres (c) sancto Sylvestro tantùm Consultores datos; aut ut suum Symbolum asserent, illius expectâsse sententiam; aut in ejus sententiâ intellexisse vim positam, non quòd omnes per orbem Domini Sacerdotes, in eandem consentirent fidem.

(c) Conc. Nicen.

Quid autem (d) Constantinopolitani Patres; an sancto Damaso Consultores dati, qui in diversâ orbis parte collecti edebant Symbolum: non autem id agebant, ut Occidentis, Orientisque consensu, fides vera constaret.

(d) Conc. Constantin.

Item quàm absurdum est, ut Sancti Cælestini, ac Sancti Leonis

(a) de-

(a) de Nestorio & Eutychete judicia, vel non totâ sedis Apostolicæ auctoritate lata, quemadmodùm Bellarminus; vel certè cum cæteris, pro summâ & irretractabili fidei regulâ fuisse habita, & tamen ad examen æquè ac aliorum privatam, publicamve sententiam revocata dicamus. (a) Conc. Ephes. Conc. Calced.

Idem de sancti Agathonis, sanctique Gregorii Secundi, atque Adriani primi, deque Nicolai primi & Adriani Secundi decretalibus Epistolis esto judicium: quæ & totâ auctoritate prolatæ, & tamen examinatæ rursùs, nec sine Synodica cognitione prolatæ sunt.

An etiam placebit absurdum illud, elucidationis tantùm, non etiam auctoritatis causâ, factum istud examen? Definitiones editas? Dicta Anathemata? Ac de novo quæsitum, rectène, an secùs, Romani Pontifices dixerint, docuerint, judicârint.

Jam in uno Honorii facto, quot absurda congerunt; vel pro privato Doctore egisse, cùm trium Patriarcharum consultationibus responderet, vel rectè dixisse, quem vera, falsaque juxta improbantem (b) sexta Synodus æquè ac cæteros hæresis condemnavit; vel falsata esse sanctæ Synodi acta; falsata, inquam, toto orbe vulgata, toto orbe inscio, legatis Apostolicæ sedis, qui gestis interfuerant, consentientibus, nec mussitantibus; falsatas quoque Leonis secundi Epistolas, queis acta firmentur; dolosque Græcorum ad extremam usque Latinitatis oram pervasisse, omnibus obdormientibus, sivè potius emortuis? Hæc omninò dicenda sunt, ac præfractè tuenda, adversam sententiam defensuris. (b) Conc. VI. Chalced.

Quid quod nec ista profuerint? Cùm vel si sit ab omni errato purus Honorius, sufficiat tamen tantùm ejus erratum, aut à sexta Synodo credi potuisse; aut si sextæ Synodi acta falsata sint, sufficiat id quoque pro veris fuisse habita: totamque Ecclesiam in id consensisse, ut tribus Patriarchis pro officio rescribens erravit Honorius.

An verò quia ista assiduè vexantur in scholis & vanis distinctiunculis eluduntur, ideò viros graves ad ea cogi oportet? Non ea cogitanda quæ Orientalibus, Occidentalibusque schismaticis, ad nos utique, si Deus dederit, reversuris, suaderi possint? Non pudet denique in his causæ Catholicæ collocare summam, quæ doctis irrisa, scholæque altercantis ludibria, non docentis, sapientisque responsa habeantur.

Vel de Vigilio quid dicent? Egissenè (c) perperam sanctam quintam Synodum; quæ ipso vetante, nedùm absente, de tribus Capitulis quæstionem habuerit, quæque hæresis condemnârit Ibæ Epistolam, quam idem Vigilius, constituto ad omnes Ecclesias edito comprobârit? Ac si Synodus quinta egit perperam, cur ejus judicium secuti Pontifices, Pelagii duo, & ipse Gregorius non reprehenderunt, sed ut legitimam comprobârunt? (c) Ibid.

Hæc ergò tot ac tanta egisse Episcopos Romano Pontifici tantùm Consultores datos? Aut si ab adversariis extorquemus, fuisse judices, inferiores licèt, etiam Concilio habito: quî factum, ut Concilio ha-

bito, de Romani Pontificis judicio toties judicarent?

Quid Cyprianus? Quid Firmilianus, totque Africani & Asiani Patres? (a) Nonne sancti Stephani Papæ rebaptizationem vetantis, decreto per omnes Ecclesias divulgato, factis etiam Conciliis obstiterunt? An & illud placebit, pro indiferentibus (b) hæc habita; quæ cum Apostolica traditione constarent, tamen à diversâ parte apertissimis Scripturarum testimoniis, adversa haberentur? An eò decurremus, quòd Stephanus ageret (c) pro privato Doctore, qui, teste Augustino, pro officio præceperat? Aut, ut ait (d) Bellarminus, *quod noluerit rem de fide facere*, is, qui dissentientes communione abstineret, & hi tamen ab ipso quoque Augustino excusantur, quod in ambiguâ re Ecclesiæ universalis sententiam expectarent, elucidationis, scilicet, non auctoritatis causâ? Aut fortè contumaces, quibus æqua & sufficientia Romani Pontificis judicia non satisfacerent? superflua ex Ecclesiæ toties auctoritate remedia, tanquam ægris, ac desperatis concederentur? Hæc de Martyribus cogitârit? Hæc sancto Augustino probari, in his summam fidei adversùs hæreticos collocari potuisse.

(a) Sup. Lib. XII. c. 3. & seq.
(b) Ibid. c. 6.
(c) Ibid. c. 4. 5.
(d) *Bell.* L. IV. de R. P. c. 25.

Omninò enim aut ipsa tuenda sunt, aut causa deserenda. An ergò Catholicos non pudeat talibus præsidiis nixam, non privatorum Doctorum, sed universalis Ecclesiæ causam esse? Absit hoc dedecus ab Ecclesiæ Catholicæ Majestate.

Cætera omittimus, quibus post decreta Romanorum Pontificum, viros etiam sanctos, nationesque integras Catholicas toties hæsitâsse constat, Romanis Pontificibus non ægrè ferentibus. Nondùm hæc novitia in mentem venerant. Hærebat animis antiqua traditio à beato (e) Leone Papâ? A beato (f) Simplicio post illum tertio explicata; fixa esse, quæ Apostolico ministerio definita essent: cùm ea *Deus*, scilicet, UNIVERSÆ FRATERNITATIS FIRMARET ASSENSU: stare inconcussum, quod *Apostolicis manibus*, sed CUM ECCLESIÆ UNIVERSALIS ASSENSU constabilitum esset, quid autem aliud jam Galli postulant, qui Pontificia decreta summa quidem & indeclinabili auctoritate constare (g) profitentur: sed, *cùm Ecclesiæ consensus accesserit*. Quæ totidem verba à sanctis Pontificibus dicta, nunc pro novis ac suspectis haberi, omni absurdo absurdius est.

(e) *Leo* Epist. 63. ad Theod. sup. Lib. XII. c. 17.
(f) *Simplic.* Epist 4. Sup. L. XIV. c. 14.
(g) Declar. c. 4.

III. De posterioris ætatis monumentis, q. æ Constantiensem Synodum antecesserunt: adversarii quot absurda congesserint.

Postquàm Orientales à sedis Apostolicæ communione sejuncti sunt in Occidente ferè solo remansit Ecclesia. Quâ in Ecclesiæ parte Romani Pontificis potestatem, non modò summi Primatûs ratione valuisse constat; sed eò etiam quòd à priscis temporibus, Romanus Episcopus Occidentali Ecclesiæ peculiari titulo præsideret, & tamen antiquam de Ecclesiæ Catholicæ summa & irretractabili auctoritate doctrinam, non modò integram remansisse, sed etiam, occasione datâ ab ipsâ Ecclesiâ in Constantiensi Concilio definitam esse, luce meridianâ est clarius.

Quo loco adversarii ad incommoda illa & absurda coguntur: nostram sententiam, occasione magni illius post Gregorium XI. schismatis natam

natam esse: cùm etiam oblitteratis, quod absit, antiquæ Ecclesiæ monumentis, hæc ante Gregorium undecimum ex novellâ quoque ætate prodantur.

A Papâ ad Concilium sæpè appellâsse (a) Anglos; appellâsse Gallos; appellasse Franciscanos, nihil eâ gratiâ à Romanis Pontificibus reprehensos: quibus certò constet, Conciliarem auctoritatem absque controversia habitam esse potiorem.

(a) Sup. L. XV. c. 25.

Ad hæc Clementis V. tempore, (b) cùm is in eo esset, ut Viennense generale Concilium celebraret; Guillelmum Durandum Episcopum Mimatensem, ejus ævi virum maximum; ejusdem Pontificis jussu, de Concilio celebrando tractantem hæc scripsisse: (c) quòd Ecclesia *in capite & membris* à sacro Concilio *reformanda sit*. Quòd *communia communibus decretis sancienda essent*: nec *nova* à Pontifice, sine *Concilio* decerni oportere: quòd ideò *quovis decennio* generale Concilium celebrandum esset, quòd Papa, *præter Concilii generalis placitum* non *extenderet plenitudinem potestatis*: quæ omnia ab auctore probatissimo, Romanisque Pontificibus acceptissimo, eorum jussu edita, Concilio Constantiensi præluxisse nemo non videt.

(b) Sup. L. XII. c. 1.

(c) Conc. Vien. Clem. V.

Addimus subortâ (d) posteà quæstione de paupertate Christi à Joanne XXII. (e) propositiones duas hæreticas judicatas, editâ decretali; *cùm inter nonnullos*: hinc ei objectam decretalem; *exiit*: quâ Nicolaus III. contraria determinâsset: ac denique hunc nodum à viris eâ ætate præcipuis fuisse solutum, quòd Romanum Pontificem, etiam determinando circa fidem & mores, errare contingeret: quòd ejus responsa adversa scripturæ; nullius momenti sint: Denique quòd unius Pontificis determinata, etiam circa fidem, à successoribus immutari possint: quæ tunc pro certis edita à Jacobo sanctæ Priscæ Cardinale, mox Benedicto XI Papa, Joannis successore, neque unquam improbata, aut ab ipso retractata, sed confirmata potiùs; nunc pro erroneis aut schismaticis haberi, nihil aliud esset, quàm prodere omnibus fœdam in dogmatibus tradendis levitatem, & inconstantiam.

(d) Sup. L. XIV c. 46. 47.

(e) Extrav. *cùm inter nonnullos de verb. sign.*

Quid quod ipse (f) Joannes XXII. decretali; *quia quorumdam*: (g) cùm fratres Minores objicerent contrarium ejus quod ipse definisset ab ejus antecessoribus definitum, primùm quidem id negat: tum si vel maximè id fecissent; totum illud respondet esse irritum. Sed verba placet ponere: *procul dubio*, inquit, *falsa asserunt dicendo, prædecessores nostros definivisse talia: & adhuc sic loquentes, dum per talia constitutiones nostras impugnare satagunt; Constitutiones illas, quibus se adjuvant; ostendunt* (*si eorum falsa assertiones non existerent*) FORE INVALIDAS, ERRONEAS ET INFIRMAS. Nunc autem, si Deo placet, erronea erunt, atque schismatica, quæ iis Pontifex editâ decretali docuit.

(f) Ibid. c. 45.

(g) Extrav. *quia quorumdam* de verb. sign. §. ex præmissis.

Huc etiam pertinet, quod Joannis XXII. decretalem suprà memoratam; *cùm inter nonnullos*; quamquam est definitio de fide; (h) glossa quidem Romana tolli cupit, remque in medio (i) relinqui ut liberam: at Sanctus Antoninus (k) potestatis Pontificiæ assertor eximius, ideò pro certo firmoque decreto haberi vult, quòd per Prælatos & Docto-

(h) Gloss. in Clem. *exivi*: de verb. sign. ad §. proinde.

(i) Sup. L. II. c. 4.

(k) *Anton.* summ.

Doctores *acceptata*, *approbata & examinata fuerit*. Quæ declarationi Gallicanæ aut genuina sunt, aut etiam fortiora & explicata clariùs. Sic antiqua traditio in postremis quoque sæculis manet; sic sedis Apostolicæ studiosissimi Pontificias definitiones, Prælatorum & Doctorum, non modò *acceptationi*, & *approbationi*, sed etiam *examinationi* subdunt. Nunc ea subitò sunt erronea & schismatica.

(a) Sup. L. I. c. 6.

Hæc igitur XIII. XIV. XV. sæculo dicta, facta edita sunt: (a) nec mirum: cùm Gratiani dictis congruant, quæ omnium manibus terebantur. His nempe constabat; orbem *urbi* etiam auctoritate esse *majorem*; si enim auctoritas quæritur (b), *orbis major est urbe*, dist. 93. legimus; hoc est, glossâ interpretante; *statuta Concilii præjudicare statutis Papæ, si contradicerent*. Nunc salva sunt omnia si orbis extensivè quidem, non autem intensivè major esse dicatur; quasi de extensione, non de ipso pondere auctoritatis ageretur.

(b) *Gratianus.*

(c) Ibid.

Neque minùs clarum erat in (c) Gratiani dictis, vulgaribusque glossis; quædam statuta Papalia *fuisse contra Evangelium*: quasdam epistolas *decretales*; quædam responsa autentica *Evangelicis præceptis, Evangelicæ & Apostolicæ veritati penitùs esse adversa*. Nunc eas sanctiones, ea responsa, ea decreta, privata esse somniant; Pontificemque pro officio consultum etiam ab Ecclesiis, tamen pro privato Doctore respondisse. At (d) Melchior Canus *Gratianum* accensebat iis, qui Pontificiam infallibilitatem negâsse (e). videantur. Nunc, credo, damnabitur, quem juris Pontificii fontem, Romani Pontifices esse voluerunt.

(d) *Melc. Can.* Loc. Theol. L. VI. c. 1.

(e) Sup. L. I. c. 6.

His igitur constat quàm falsò dixerint, opiniones, quæ Pontificiæ infallibilitati & Superioritati derogent, fœdi illius post Gregorium XI. schismatis esse fœtus; cùm eam doctrinam per manus traditam, ad extrema quoque sæcula devenisse, tot acta demonstrent. Quò etiam factum est, ut Ecclesia schismati provisura, œcumenicam Synodum imploraret, non ut eam, cui extraordinaria potestas in schismate daretur; sed ut eam, *à quâ & in quâ solent gesta etiam Romanorum* (f) *Pontificum quæcumque pertractari, decerni & judicari*. En quàm consuetum esset illud remedium, quod nunc (g) extraordinarium & schismati proprium esse contendunt. En quid Synodis liceat in quæcumque gesta Romanorum Pontificum.

(f) Rainald. T. 17. an. 1408. n. 9.

(g) Sup. L. IX. c. 9.

IV. In Constantiensi Synodo nihil novum: rei judicatæ auctoritatem necessariâ causâ transiisse: id qui negent in quot absurda cogant.

Nunc posteaquàm omnium sæculorum traditione constitit vim Ecclesiæ supremam & indeclinabilem in ipsâ consensione esse positam, intuendum sanè, quomodo datâ occasione causâque necessariâ, tanta res Constantiæ in rem judicatam transierit.

Qui id judicium incauti aspernantur, incredibile est in quot, quantaque, quàmque manifesta incommoda se induant.

Ac primùm quidem ut Sanctæ Synodi mentem obscurent, sic verba (h) torquent, ut *quilibet*, *quâcumque dignitate*, *etiam Papali*, præditus, sit tantùm Papa dubius: tum ut *cujuslibet Concilii generalis legitimè congregati* nomine; intelligatur Concilium in schismate habitum: denique ut ad causam schismatis, Concilii auctoritas constringatur, quam

(h) Sup. L. IX. c. 11. 14. & seq.

quam Patres non tantùm ad *schisma*, sed etiam *ad fidem & ad reformationem in capite & in membris* patere definiant.

Hæc igitur ludibria vim illatam (a) Synodo tam apertè clamant, ut Turrecremata hujus Glossæ auctor, (b) id ipse fateatur: clarissimèque patuit ex gestis, Constantiensem (c) eamque secutam Basileensem Synodum non modò potestatem sibi vindicâsse in Papam etiam certum; sed etiam exercuisse, Romanis Pontificibus Martino V. & Eugenio IV. consentientibus, imò exequentibus.

(a) Ibid. c. 14.
(b) Ibid. & seq.
(c) Sup. L. X. c. 1. 2. 3. 4.

Ex quo infirmantur eà, quæ de Constantiensium decretorum fluxà auctoritate commenti sunt.

Primùm enim constitit (d) à ducentis Patribus communi consensu sessionis IV. & V. Canones, de quibus agitur, fuisse conditos: Synodicoque decreto, non modò celeberrimas orbis Academias, prælucente Parisiensi, omnesque religiosos ordines, verùm etiam longè maximam Ecclesiæ Catholicæ partem adhæsisse, tum horum Canonum conditores eos fuisse, qui primi omnium extinguendo schismati manum admoverint: qui cæteros à schismate redeuntes in sinum susceperint: qui hæreticos Wiclefum, Hussum, aliosque compresserint, ut profectò pudere debeat aspernari, imò fœdis erroris, ac schismatis notis tantum infamare cœtum, vel si etiam, quod absit, pro œcumenicà Synodo non valeret.

(d) Sup. L. IX.

Cùm id negare nemo possit, tùm verò Constantiensem Synodum pro œcumenicà jam inde ab initio valuisse, sessionisque IV. & V. Canones Conciliariter factos, totàque Ecclesià approbatos; (e) tot actis Martini V. Eugenii IV. Pii II. probavimus: tot deinde decretis Senensis, Papiensis, Basileensis, Florentinique œcumenicorum (f) Conciliorum; ac profectò Basileensis, dum etiam ab Eugenio pro legitimo œcumenicoque Concilio habebatur: ut id in dubium revocari, nihil aliud sit, quàm contemnendis Synodis viam pandere; tot retrò Pontificibus illudere; ut unus Papa summà, semperque indeclinabili auctoritate polleat, Conciliis, ipsis Pontificibus, totique Ecclesiæ eam auctoritatem detrahere; uno verbo fidem evertere.

(e) Vid. sup. L. IX. c. 29. 30.
(f) Ibid. c. XIV. & seq. usque ad finem, & toto Libro X.

Jam quod aiunt, Constantienses (g) Canones in Florentinà Lateranensique Synodis antiquatos: primùm quidem satis constitit, ne nominatos quidem; nec de illis quæsitum; imò pro certis esse suppositos, cùm eorum auctoritate in Florentinà Synodo, etiam Basileenses (h) premerentur: atque interim Græci Latinique ipseque Eugenius IV. dictis factisque firmarent (i) summam tractandæ fidei auctoritatem, non in solo Papà, sed in Ecclesiæ consensione esse positam.

(g) Sup. L. X. c. 9. 10.
(h) Ibid. c. 11.
(i) L. XII. c.

De Lateranensi verò sub Leone X. Synodo, quod aiunt; tantùm abest, ut Constantienses Canones abrogârit, ut ne Basileenses quidem, nisi post secundam dissolutionem; hoc est, (k) post sessionem XXIV. anteriores verò sessiones, præsertim usque ad XVI. stare integras: quibus Constantienses Canones tot decretis, atque Eugenii

(k) Sup. L. X. c. 18.

genii IV. non modò consensione & approbatione, sed etiam executione atque obedientiâ firmati sunt.

(a) Ibid. c. 1. & 2. 3. 4.

Omninò enim Eugenius & (a) Synodum dissolverat, & continuatam damnaverat; & tamen ad obedientiam sessionis V. Constantiensis auctoritate adactus, Basileensibus hæsit, decreta sua rescidit edito diplomate: an verax ac rectè decernens? confecta ergò res est; an errans? haud minùs confecta res est erroremque semel falsus, frustrà deinde infallibilitatem obtenderis.

(b) Decl. Gall. c. 11.

(c) Sup. L. IX. c. 1.

Quo ex loco duo fiunt: primum, ut Constantienses Canones, invictâ auctoritate; tùm ut in Pontificem certum quoque & indubium, qualis erat Eugenius, valeant; stentque omninò Synodi Constantiensis & sensus & auctoritas: neque jam revocari possint in dubium ea, quæ Patres (b) Gallicani suâ declaratione complexi sunt.

V. Constantienses Canones postremis quoque Romanis Pontificibus intactos, quàm absurdum à privatis configi: quàm item absurdum ea quæ Tridentina Synodus, ac nostra etiam ætas tuta esse censuerit, repentè damnari & de Papæ auctoritate postulari plura, quàm ipse Duvallius aliique Romanæ sedis studiosissimi poposcerint.

Quæ cùm ita sint, si quid (c) Romani Pontifices contra Constantiensium Canonum auctoritatem moliti essent irritum caderet: utpote tot anterioribus, firmisque decretis contrarium. Nunc autem certum est, nihil ab ullo Romano Pontifice, contra eos Canones gestum esse: imò tota Constantiensis Synodus, æquè ac cæteræ Concilii generalis titulo insignitæ, in editione Romana Pauli V. jussu prodiit. Unus Binius tanto Concilio ausus est hanc notam apponere: *Concilium Constantiense ex parte approbatum*: nullis Ecclesiasticis gestis, nullâ autoritate nixus, uno, scilicet Bellarmino, præeunte. Quæ si privatis liceant; nihil est quod Theologi adversùs hæreticos Conciliorum œcumenicorum fixa & irrevocabilia decreta jactemus.

(d) Sup. L. I. c. 1. 2. 3 4.

Tantùmque abest ut Constantienses Canones, ullo Ecclesiæ decreto læsi sint, ut Patres nostros eam fidem professos, Synodus (d) Tridentina ac Pius II. susceperint ex eâ doctrinâ suos Canones, ipsamque adeò fidei professionem temperaverint, diligentissimèque caverint ne ea doctrina vel in speciem læderetur. Quæ si jam jaceant, nempè nihil in Ecclesiâ firmum fixúmque est, dogmata quoque, quod absit, temporibus serviunt; omnisque Ecclesiastica prostrata est auctoritas.

(e) Sup. L. I. c. 3. 6. 7. 8. 12.

(f) Ibid. c. 9. & seq.

(g) Lib. II. c. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.

(h) Turrecr. Sum de Eccles. L. c. Sup. L. II. c. 2.

Jam illud quis non doleat, tot Ecclesiæ lumina Alliacensem, Cardinalem, Gersonem, pium illum Dionysium, sanctissimi Carthusiani Ordinis decus, Tostatum, (e) Abulensem, Hispaniæ lumen, cæteros innumerabiles, ipsimque Adrianum VI. nusquam hactenus reprehensos, imò summâ eum laude nominatos; quin ipsam Parisiensem (f) Academiam studiorum decus ac lucem, repente damnari? Quid Turrecrematam? quid Stum. (g) Antonium? quid alios tot ac tantos eximios potestatis Pontificiæ defensores commemorem? qui ultimum fidei robur in Ecclesiæ auctoritate collocârunt; qui in fidei negotio, rebusque universam Ecclesiam tangentibus, Concilium Papæ prævalere docuerunt? Quid autem hæc memorem; cùm ipsum Turrecrematam illum, quo capite tot illa absurda & nimia profluxerunt, planè & apertè docuisse constet, fieri (h) posse, *ut Papa errorem definiat solemniter, & à Christianis asserat tenendum tanquam Catholicum*? Ergo Eugenii IV. tempore cùm summa omnia peterent, ab hoc tamen

tem-

temperabant ne mortalis unus infallibilis haberetur: an in eos quoque censura sæviat? novisque nova semper superstrui placet? quid verò privatos memorare libet, cùm ipsas Synodos, earumque sacrosancta decreta susque deque habita lugeamus?

An quia (a) Bellarminus suam de Pontificiâ superioritate sententiam, *ferè de fide*, Parisiensium, Adrianique VI. de infallibilitate sententiam, *videri sibi erroneam, atque hæresi proximam dixerit*, nova ac trepida privati Doctoris censura: atque illud videri, pro certâ firmâque Ecclesiæ Catholicæ fide habeatur? aut quia alii *nunc* de fide esse dixerint, eorum sententiam pro certâ auctoritate teneamus; ac nunc illud habeamus (b) illius loco, quod ubique, quod semper? quam Catholicæ fidei tesseram, cùm Vincentio Lirinensi omnes Catholici celebrârunt. Absit hæc ab Ecclesiæ Catholicæ gravitate ac majestate levitas.

(a) *Bellar.* I. c. Sup. L. IV. c. 8. 9.

(b) Ibid. c. 10. 13.

Quid Andreas Duvallius? nonne cùm Edmundum Richerium, ad Simonem Vigorem adortus est; Parisienses (c) Doctores *à parte Conciliorum Generalium stetisse*, atque ad ea *ultimam analysim fidei retulisse* (d) confitetur? nonne summi muneris loco postulat, ut non ea doctrina de fide habeatur? nonne ipse palam edixit sententiam, quæ Concilium Papæ anteponat, neque esse hæreticam, neque erroneam, neque temerariam? Pontificiam verò infallibilitatem, quàm apertè, quàm clarè non *videri de fide*, dixit? neque tantùm dixit, sed argumentis probavit, non esse de fide, & contraria argumenta studiosissimè solvit. Hæc cùm anno 1612. 1614. 1636. doceret ac scriberet, tamen Pontificiæ dignitatis acerrimus vindex Romæ quoque est habitus. Hunc Cardinalis Ubaldinus sedis Apostolicæ Nuntius præcipuè fovit. Notæ in urbe sunt, ac Doctorum inter manus ubique versantur ejusdem Cardinalis Litteræ, quibus id conscribitur; constatque Duvallii adversùs Richerium libros, Româ probante, Româ instigante, compositos & editos. Nunc adversarii Romam incendunt atrocibus dictis, ut quæ nostrâ ætate pro indifferentibus habuit, acri censurâ configat. Quo operæ pretio? an ut omnia hæc repentè de fide fiant, ipseque jam Duvallius dignitatis Apostolicæ proditor habeatur? Absurdum. Imò si hæc fierent, quod illi contendunt, nihil aliud ageretur, quàm ut novum experimentum novumque monumentum extaret publicum Pontificem falli posse.

(c) Ibid. c. 11.

(d) *Duval. lius.*

VI. De Pontificum lapsibus agnitis vel prævisis; denique Conciliorum congregandorum causâ quàm vana & absurda dicta sunt.

Antiquorum Pontificum lapsus alios negant; quàm inani operâ res ipsa docet: alios etiam corpori juris insertos confitentur, sed Romanos Pontifices non eo animo egisse, ut docerent universalem Ecclesiam, neque pro Cathedrâ dixisse contendunt. Quâ quidem in responsione miris se involvunt ambagibus: primùm (b) enim ea errata vidimus, quæ ad universalem Ecclesiam ederentur: tam absurdum illud est Romanum Pontificem jussum universim confirmare fratres officio fungi, cùm universos docet, non autem cùm singulos; imò cùm ritè consultus (c) respondet Ecclesiis aut religiosis cœtibus, atque eo ritu consultos Stephanum II. Gregorium II. Cælestinum III. Innocentium III. aliosque egregios, licèt Pontifices, falsa & erronea

(d) Sup. L. XIV. c. 33. & seq.

(e) Ibid. c. 38. 40. 41.

nea respondisse in confesso est: ergò Apostolico officio confirmandi fratres defuisse constat: eò quidem magis quò viam salutis quærentibus, cùm certa & infallibilia possent, dubia & errori obnoxia rescripta miserunt.

(a) Sup. n. 1. L. XIV. c. 18. 19. 26. 27. 29. 36. 45. 46. 47. (b) L. XV. c. 8. 9.

Jam illud toties (a) dictum à Doctoribus ipsoque Augustino; dictum ab ipsis Pontificibus; ipsoque Gelasio, Innocentio III. Joanne XXII. cæteris, dictum ad ipsos Pontifices in Conciliis sedentes: siquidem ipsi prava definirent: nihil (b) id veritati, nihil Ecclesiæ nociturum; an elevari putant, cùm responderint: non id tanquam dubios, ut ipsa verba proferam; *sed per impossibile* voluisse dictum: quem verò non pudeat, doctrinæ Catholicæ summam, ad hæc minuta & subtilia deduci?

Denique illud quàm invictum inconcussumque est frustrà convocari generales Synodos, si tota definiendæ veritatis ratio in uno Pontifice constat? Quo uno argumento attoniti, ne veluti palabundi in diversa fugiunt: sed undique præcipitia, neque quidquam perfugii est.

Hi nempè respondent consultores dari judicaturo Papæ, consultores verò ei qui jam judicâsset, ut de sancto Cælestino, de sancto Leone, de sancto Agathone, aliisque certum: consultores ei qui tàm longè abesset; qui legatos mitteret; non ad se relaturos, aut suam expectaturos sententiam, sed statim cum patribus judicaturos: consultores eos, qui profectò non consultatoriam, sed decretoriam sententiam promerent. An non pudet Episcopos toto orbe convocatos, non alio loco esse, quàm Academias ac Theologicas Facultates, consultatoria decreta proferentes?

At fortè illud melius; convocari Synodos elucidandæ rei? Cur ergò non tractatus, & elucidationes, sed definitiones, sed anathemata, sed judicia & decreta? Jam irretractabilia produnt.

Denique decurrunt ad illud, convocatas Synodos, quacumque in quæstione, non ex necessitate ad solvenda dubia, sed ex abundanti ad frangendos contumaces. Frangendos verò an potius adjuvandos; si post infallibile, ut illi quidem volunt, Pontificis judicium, quæstio innovetur? Vel enim illusoria deliberatio est; ludibriumque fit de re jam confectâ quærere: vel vera seriaque habetur quæstio; jam dubitante Synodo, non modò contumaces, sed etiam modesti, probique dubitare coguntur.

His victi alii, neque quidquam aliud habentes, quod Concilio tribuerent; respondent, Papam quidem per sese esse infallibilem: sed congregatâ Synodo, ad totam Synodum infallibilitatem transmitti; nec jam Papæ fas judicare soli. Quæ primùm nec sibi constant: absurdum enim est à Papa, convocata Synodo abdicatam innatam potestatem: neque quæstionem solvunt, & remanet quæstio, cur operosa moliantur, cùm prompta & expedita suppetant. Denique qualis Papa in adunatâ Ecclesiâ, talis in diffusa est; neque enim habet aliud adunata Ecclesia, quàm ut toto orbe diffusam repræsentet: quare quæ in adunatâ virtus, ejus profectò radicem in diffusâ esse oportet.

Quæ

Quæ cùm ita sint, quæstionem nostram ipsâ Conciliorum convocatione finitam contendimus. Compendiosa sanè & explorata demonstratio, quæ in ipso Concilii nomine continetur.

Hæc igitur absurda sunt, in quæ, nosque, seque, totamque Ecclesiam, quantum in ipsis est, conjectum eunt. Quis autem non videt, quàm eadem invidiosa sint; summam Ecclesiæ ac fidei, uni homini, summo quamvis, summâque dignitate prædito, sed mortali tamen, ne quid dicam amplius, permittendam? Convocari Episcopos, ac viduari Ecclesias, ut unum audiant? Rem per se tantam, tam incredibilem, atque huc usque pro dubiâ saltem habitam pro certo Ecclesiæ fundamento collocari? Denique ut id fiat, everti formulam ab Apostolicâ usque ætate firmissimam; nempè illam, *visum est*, non Petro, *sed Spiritui Sancto & nobis*, quanta autem audent, qui Petro negata Petri successoribus tribuunt.

VII. Quàm grave sit Ecclesiæ Catholicæ causam in tot absurdis collocari, cùm præsertim ea invidiosissima sint.

Atque hanc Apostolici (a) Concilii formam sanctus Cælestinus & sancta V. Synodus ad omnia deinde Concilia pertinere putant: unde VII. (b) Synodus: ***Dominus Deus noster nos Sacerdotii Principes, beneficio suo undique convocavit, quatenùs Deifica Catholica Ecclesiæ traditio, communi decreto recipiat firmitatem.*** Et VIII. ***Synodus, qua nulla sanctæ sedis reverentior*** (c) ***extitit, sanctissimi vicarii senioris Romæ, & nos, qui reliquarum sedium vicarii sumus, hæc omnia dissolvimus; gratia Domini nostri Jesu Christi, qui dedit nobis summi Sacerdotii potestatem justè & congruè ligandi & solvendi.*** En qui Papæ consultores atque vicarii habeantur; tùm illud: ***Spiritus enim Sanctus, qui locutus est in sancta Romana Ecclesia, credimus, quòd & in nostris Ecclesiis locutus extiterit: meminerant enim illud, visum est Spiritui Sancto & nobis:*** quæ Legati Apostolici pronis animis suscepêre, atque adjecêre insuper ad Imperatorem; ***sanctissimus Papa nos famulos suos direxit in hanc urbem, ad manifestationem veri & justi judicii in conspectu Imperii vestri & sanctæ universalis Synodi: ita ut non habeant,*** (***Photiani scilicet***) ***vocem appellationis vel repedationis, sed quemadmodum jam judicati sunt & dejecti, in sæculum maneant.*** En in quo vim summam collocarent: eùm scilicet capiti universa se Ecclesia conjunxisset; quam modestiam omni elatione firmiorem qui infringere satagunt, sedis Apostolicæ principatum extollunt in speciem, re ipsa deprimunt, invidiamque tantùm non veram auctoritatem conciliant.

(a) Sup. L. XII. c. 6.

(b) Conc. Nicæn. II. Act. VII. Sup. L. 12. c. 30.

(c) Conc. VIII. act. 6. Sup. L. XII. c. 32.

At illa importuna, nimia, invidiosa sectati nec sic proficiunt: huc enim illis res redit, ut quantumlibet judicante Pontifice, tamen ad ultimum fidei stabiliendæ robur consensus Ecclesiæ requiratur; quod ita conficimus.

VIII. Hæc absurda & invidiosa etiam & inania, neque prohiberi posse quin ad Ecclesiæ consensum necessariò recurratur. Duvallii locus probante

Sanè qui Pontificem ut Pontificem errare posse negant, non eandem ineunt viam, neque omnes conveniunt illud, *pro Cathedra pronuntiare*, quid sit Turrecremata sic docet: ***Si Romanus Pontifex efficitur hæreticus; ipso facto quo cadit à fide Petri, cadit à Cathedra & sede***

Romā ex Cathedrā pronuntiari quid fit.

& sede Petri, ejusque (a) *judicium non esset judicium Apostolicæ sedis.* Quid ergò? Repetendum, donec verum pronuntiet. Undè autem vera dixisse constabit, nisi cùm Ecclesia consenserit.

(a) Sup. L. II. c. 2.
(b) Sup. L. II. c. 4.
(c) S. Ant.

Nihil horum refugimus: placet non imputari sedi Apostolicæ, (b) si quid erit noxium, si quid erroneum, si quid alienum: quæ sanctus (c) Antoninus paulò enucleatiùs explicare visus est. Is quidem sic distinxit: *Papam ut personam particularem, ex motu proprio agentem, errare posse in fide. At Papam ut personam publicam, errare non posse: personam autem publicam sic interpretatur; utentem Concilio & requirentem adjutorium universalis Ecclesiæ, quæ non habet maculam, neque rugam.*

Sit ergò Pontifex ex officio interpres Ecclesiæ: quoties avita & Ecclesiæ tradita interpres attulerit, toties è cathedra dixerit, toties Pontificem, personamque agat publicam; privatus habeatur Doctor, teste Antonino, cùm *ex motu proprio* in fidei negotiis egerit.

(d) Sup. L. II. c. 4. Sup. num. 3.

Hinc idem Antoninus Pontificiam definitionem valere quidem dicit summâ & ultimâ firmitate: (d) sed *acceptatam, examinatam, approbatam*, quemadmodum & suo loco diximus & mox retulimus: ut cùm varii varia, de eo, quod sit pro Cathedra dictum, attulerint, certissimum signum sit pro Cathedrâ esse dictum, cùm Ecclesiæ consensus accesserit.

Decorum magnificumque Pontifici, ut pari ferè loco, atque Concilia generalia habeatur: Certum est apud Catholicos Concilia generalia infallibilia esse: at cùm dubitari possit, Concilium ne aliquod generale sit, id ex Ecclesiæ consensione repetatur, ita certum firmumque, si velint, habeatur, Pontificem pro cathedrâ docentem esse infallibilem: at cùm dubitari possit, an pro cathedrâ dixerit, adhibitis omnibus conditionibus ultima nota ac tessera sit Pontificis ex cathedrâ docentis, cùm Ecclesiæ Catholicæ consensus accesserit.

Id si Romæ placeat, pacique profuturum sit haud equidem contradixerim, sed alia Bellarmino, ac Duvallio placent: placet quippe Pontificem, quoties adhibita formulâ aliquid Ecclesiæ proposuerit, saltem cum anathemate, esse infallibilem: an vel sic Ecclesiæ consensum excludent? Audiamus verba Andreæ Duvallii adversùs Richerium disputantis: (e) *Diligentissimè itaque observandum est, ut aliquod dogma tanquam hæreticum habeatur, non esse necessariam Concilii generalis celebrationem, sed sufficere summi Pontificis condemnationem, unâ cum acceptatione totius Ecclesiæ per orbem diffusæ, licèt enim decretum Pontificis; quatenùs ab eo solo promanat, de fide non sit, cùm ejus in decernendo infallibilitas fide catholica minimè constet, ut suprà declaravimus: nihilominus si hæc condemnatio, ab universali Ecclesiâ, licèt diffusâ & non coactâ in Concilio, approbatur; jam nemo citra fidei detrimentum ei potest contradicere: est enim de fide Ecclesiam non tantùm ut congregatam in œcumenico Concilio, sed ut diffusam per orbem errare non posse.*

(e) Duval. tract. de Sup. Sum. Pont. pot. p. 2. edit. 16. p. 233. Edit. Paris. p. 757. col.

(f) Ibid. c. 4. 5. p. 768. col. 2.

Nec semel dixisse contentus hæc addit: *Respondeo* (f) *definitiones Ponti-*

Pontificis non esse de fide, donec universalis Ecclesia, quam de fide est errare non posse, eas acceptaverit. Quo quid est planius? ergò ut decreta Pontificia plenum fidei robur obtineant, ad consensum Ecclesiæ recurrendum. Quod unum declaratio Gallicana voluit.

Hæc igitur Romæ probata, imò concepta anno 1614. adversùs Richerium & Vigorem edita, anno 1636. unà cum Duvallii reliquis Commentariis excusa iterùm; eam famam quoque Romæ Duvallio pepererunt, ut unus adversùs Richerium Pontificiæ majestatis vindex haberetur. Quæ nunc respui & condemnari, quid esset aliud, quàm toti orbi illudere, ac de fide ludos facere?

Neque verò (c) Bellarminus tametsi in speciem asperior summâ ipsa discrepat: is enim est, qui dixerit: *definitiones de fide præcipuè pendere ex traditione Apostolicâ & consensu Ecclesiarum; ut autem cognoscatur, quæ sit totius Ecclesiæ sententia, & quam traditionem servent Ecclesiæ, non esse meliorem rationem, quàm ut conveniant Episcopi ex omnibus provinciis, & quisque referat Ecclesiæ suæ consuetudinem*, addit necessaria videri Concilia, *quia nonnulli apertè dicunt, summum Pontificem potuisse errare.* Quorum nullam rationem haberi oporteret, nisi aut vera, aut saltem probabilia dicerent.

(a) *Bell.* L. IV. de R. P. c. 7. Sup. L. XIII. c. 19.

Quare quidquid illud est, quod Bellarminus dixerit, Parisiensium sententiam sibi *videri erroneam atque hæresi proximam;* sanè intellexit suum illud, *videri*, minimè prohibere quominùs ea sententia adeò probabilis videatur, ut in celebrandis Conciliis & quæstionibus summâ & indeclinabili auctoritate finiendis, ejus rationem haberi necesse sit.

Neque aliud, si satis attendimus, Patres Gallicani voluerunt. Hîc enim patere volumus Gallicanæ declarationis arcanum; Gallicanos Patres non id edixisse, ne Romanus Pontifex infallibilis haberetur, de quo in scholis tantæ rixæ sint: Procul has scholæ voces, rixasque habuerunt: non id Episcopale suumque æstimârunt. Ad praxim maximè respicere placuit, atque illud pro certo figere; utcumque scholastica ac subtilis quæstio se habeat, tamen convenire inter omnes Catholicos, Pontificum decretum non haberi pro irreformabili, neque ultimum robur esse consecutum, nisi Ecclesiæ consensus accesserit. Quo dogmate constituto, tota infallibilitatis quæstio, speculativas inter, vanasque quæstiones, habeatur.

Hunc in sensum si accipi placet Gallicanam declarationem non ipsi Gallicani Patres, credo, refugient. Ego verò toto hoc tractatu id egi, ne tantoperè pro eâ infallibilitate litigent, quæ dubia saltem (pro dubia enim habemus in fidei negotio, quæ fide certa non sit) numquam conciliare possit Pontificiis decretis certam & indeclinabilem auctoritatem. Ut & illud omittam, nimis incredibile & absurdum videri, infallibilitatem, tantum munus à Christo Pontifici traditum nec dùm Ecclesiæ revelatum fuisse. Interim quæ sedis Apostolicæ (b) majestatem decerent, & certâ traditione constarent, asserui clariùs, quam ut in dubium revocari possint; nempe in sede Apostolicâ semper vivere, ac

(b) Sup. L. I. c. 7. 15. 16. L. III. c. 3. L. XV. integ.

ac victurum Petrum fidei Principem: neque successionem ejus nunquam à fide abrumpendam, & Catholicam fidem ad finem usque sæculi, non aliam quàm Romanam futuram: ex quâ fide quoties Romanus Præsul dixerit; tunc ex Cathedrâ dictum videri, atque his confido, me talem exhibuisse Papatum, qui resecatis dubiis, incommodis, invidiosis omnibus, ad hæc inanibus; sanctus & sanus, omnibus gratus, venerandusque habeatur; præterea tam sit ad fidem stabiliendam sufficiens, ut neque Duvallius, neque Bellarminus, quantumlibet infensus, atroxque esse videatur, aliam postulent sufficientiam.

IX. De regendâ disciplinâ discrepantes in speciem sententias summâ ipsâ convenire. Duvallii loci. Item locus Anonymi, qui de Gallicanis Libertatibus scripsit.

Jam ergò Magna & Apostolica sedes ex declaratione Gallicanâ secundùm Mennam, circa fidem obtinuit, quod suum est, nempè ut eam tueretur; quod est præcipuum Ecclesiastici regiminis officium. De altero quod ad servandos, dispensandosque Canones spectat, audiamus.

Hîc verò, sat scio, nihil difficultatis occurret, si quæ in confesso sint advertantur: namque Ecclesiam & Canone regi & Canones interdùm relaxari oportere constat; neque quis diffitetur.

At enim fortè id postulant, ut Papa pro plenitudine potestatis, supra omnia Concilia in omnibus, pro arbitrio dispensare possit. At non ita Antoninus; tametsi enim negat Papæ à Concilio præfigi posse Legem, id tamen addit: (a) *Dico quòd in concernentibus universalem statum Ecclesiæ, non potest Papa disponere, contra statutum Concilii, si statuendo decoloraretur status Ecclesiæ.* Ita Turrecremata; Ita omnes etiam Pontificiæ potestatis studiosissimi confitentur.

(a) *S. Antonin.* sum. T. 3. c. 2. §. 6.

Quid Duvallius (b) quæstione an sit absoluta Ecclesiæ Monarchia, hæc habet: *Non potest suprema illa potestas* (Romani Pontificis) *statum Ecclesiasticum in toto, aut in parte minuere, nedùm evertere: verbi gratiâ uni eidemque sexcenta beneficia conferre: pueros ad Episcopatum promovere; ritus etiam generaliter per Ecclesiam ab omni avo inviolabiliter observatos abolere &c.* Sic enim Ecclesiæ dignitas & splendor maximè minueretur, & ad certissimum exitium devolveretur.

(b) *Duval.* T. 5. de Sup. R. P. pot. p. 1. q. 2. p. 4. q. 11. &c.

Enumerant Theologi Canonistæque Canones longè plurimos, quos Romanus Pontifex rescindere nequeat: verbi causâ Canonem latæ sententiæ adversùs percussores Clericorum, quòd, eo rescisso, Ecclesiasticus status decolorari videretur: quasi non alii sint innumerabiles, quibus conculcatis honos Ecclesiæ deflorescat magis.

Quin addit (c) Duvallius, Benedicto XIII. *merito denegatam obedientiam*, non modò quòd schismaticus esset, *sed quòd de Ecclesiasticis beneficiis, contra jus, fasque in detrimentum Ecclesiæ statuere præsumeret.* En quot Canones Romanæ potentiæ invictos esse constet. Quid eos qui non universam, sed tamen singulares pessùndent Ecclesias? An Romanus Pontifex abolere, & alios Canones pro arbitrio statuere posset? Anonymus Libertatum Gallicanarum oppugnator (d) audiatur. Is uno verbo rem conficit: sic namque decernit: *nihil differre Gallicanam nationem à cæteris, in acceptandis, vel recusandis legibus Ecclesiasticis siquidem nulli non licet Legum executioni supersedere, si vel*

(c) *Duval.* ibid.

(d) Anony. tract. de libert. Gallic. L. II. c. 12. n. 4. 5. Sup. L. XI. c. 22.

vel annuat Ecclesia., vel pensatis rerum locorum ac personarum conditionibus injustum sit ejus mandatis ad litteram servire. En quid de abolendis statutis veteribus, novisque inducendis sanciant, qui nos vexatos volunt.

An autem in supersedere tantùm, non verò novam legem in totum respuere liceat, sequentia demonstrabunt. (a) *Si is erat in Galliâ rerum status, ut ei sicut cæteris Provinciis orbis Christiani, leges illa non convenirent, jure naturali & ipsa Legislatoris intentione, ab earum executione liberi extiterunt.* Quid Gallos exagitant libertatum defensores, si cæteræ gentes alio sub titulo, aliove ritu idem jus observent & exerceant? (a) Ibid.

At enim, inquies, se tutos Galli putant non modò naturali jure, aut intentione Pontificis, sed etiam Concilii generalis auctoritate Superioris. Quid autem? an ideò in nos Vaticana ab arce fulmina detonabunt, quod postquam intelleximus Concilii generalis decreto legem naturalem, ac Pontificis intentionem congruere rati, omnia in unum conjungimus, ac disciplinæ Ecclesiasticæ servire cogimus?

Nempe, inquiunt, in Pontificem Canonum eversorem à Concilio pro potestate, animadverti posse dicitis: quò enim pertinebat Concilii Constantiensis allegatus Canon? nonne ut constaret Pontificem (b) Concilio contumaciter inobedientem, *debitè puniendum?* jam ergò non nos Galli; sed tanta Synodus, pacis Ecclesiasticæ instauratrix vapulat. (b) Conc. Constant. Sess. 5.

At enim Constantiense Concilium de dubio Pontifice interpretandum erat. Absurdum. Fac tamen, ut mollioribus auribus parceremus (c) vim Concilio illatam, tortaque ejus verba. Quid deinde proficiunt? nempè ostendimus, scandalosum, & contumacem, utpote jam hæresis suspectum, pro dubio, imò pro nullo Pontifice haberi ab optimis, ac Pontificiæ potestatis studiosissimis Doctoribus. Quid quòd mitiores ne sententiâ quidem si rectè advertatur, sed verbis tantùm ab aliis discrepant? hoc ergò peccemus, quod Parisiensium, imò Concilii Constantiensis simplicitate magis, quàm aliorum ambagibus, ac subtilitate delectamur? certè bonus & æquus Pontifex nihil metuit ab illis extraordinariis casibus, qui vix mille annis eveniant; uti ex Joanne Majore (d) diximus. Sed tamen mortalem tantâ potestate prædictum, tot tentationibus obnoxium, tantâ adulatione circumdatum, aliquo Canonum metu coërceri oportet. (c) Sup. I. I. c. 10. 17. L. III. c. 9. (d) Sup. L. I. c. 17.

Hîc subit admirari Romanam Potestatem uniendæ Ecclesiæ natam, unde perducamur ad æternam Charitatem quâ in Deo unum simus. Petrus ergò & Petri successor, ne inter se dissentiant Ecclesiæ, communis traditionis interpres; ne in certis motibus fluitent, communium Canonum executor, sede Apostolicâ auctore, vel probante confectos custodit & vindicat. Hæc habens & exercens Apostolica sedes, tanta antiquitùs auctoritate viguit, ut posteà, fidens dixerim, imminuta magis quàm aucta esse videatur. X. Sedis Apostolicæ majestas & potestas.

En ille Leo Magnus ex Patrum traditione influentem in omnium ani-

animos edit Epistolam; Imperatorem adversum nactus ad Ephesinam generalem Synodum, invitus nec suo loco positus cogitur, nec auditur: itaque antiqua condemnatur fides. At ille Latrocinalem Synodum valere non est passus Imperatoriâ potestate fretum Alexandrinum Dioscorum fregit ad instaurandam cognitionem Imperatorem perpulit. Chalcedonensis Synodi auctor, ac deinde executor, ad constabiliendam communem Ecclesiæ fidem, invictâ potentiâ stetit.

Eâdem exequendi auctoritate freti, Gelasius, ac deinde secuti Romani Pontifices, adversùs Imperatores, ac Regiæ urbis Antistites, in Chalcedonensem Synodum rebellantes, nullâ, novâ Synodo indigere se professi, tantâ egêre confidentiâ, tantâque vi, ut Imperatores, totamque Orientalem Ecclesiam, ad condemnandos perduelles, solâ jam sedis Apostolicæ auctoritate perpulerint.

Quid ubi nulla Synodus intervenit? Ecclesiarum consensione freti, haud minùs fiducialiter egerunt: Pelagianos nullo loco consistere passi sunt, ac superbis ne illud quidem solatium reliquerunt, ut ab œcumenicâ Synodo damnati viderentur. Quis autem Pontifex posteriore ætate, quâ nonnullis potestate aucti videntur, tantâ auctoritate tanta gessit? tanta potest, auctore & executore Petro, capiti connexa Ecclesiarum fides.

An ideò putamus infirmam sedis Apostolicæ auctoritatem, quia Ecclesiarum consensum postulamus? imò firmiorem: id enim tantùm tribuimus Ecclesiis, ut agnoscant, an communis interpres, satis ex communi traditione dixerit; in eâ aquiescant; in eâ Spiritûs Sancti Magisterium collocatum, neque unquam defuturum, certâ fide credant. Nec minùs invicti fuerunt Romani Pontifices, cùm Canones ab Ecclesiis, sede Apostolicâ, sive auctore, sive probante, susceptos vindicârunt. His Constantinopolitanos Præsules alta spirantes, & Principum gratiâ ferocientes, & à Nestorianis, Acacianisque usque temporibus, Ecclesiæ graves, tanquam in schisma erupturos animo providerent, quâ gravitate poterant, coërcebant. Orientali Ecclesiæ, quæ novæ Romæ faveret, Nicænos Canones opponebant, invictos se rati, quamdiù, ut ipsi profitebantur, secundùm Canonum regulas paternorum, rem gererent.

Itaque eorum tanta vis fuit, ut Agapetus Papa exul, & supplex Constantinopolitanum Præsulem ad pristinam Trapezuntinam sedem contra Canones dimissam amandaret; ab hâc quoque dejiceret, nisi rectam profiteretur fidem: ejus sociis certis conditionibus veniam indulgeret: ex quo illud, quod (a) hujus Corollarii initio posuimus: *Magna & Apostolica sedes antiquam obtinet, rectam fidem tuens; sanctarum Ecclesiarum sanctiones servans, ubi potuerit, indulgentiâ utens.*

(a) Conc. Constant. sub Menn. act. I. Sup. n. 1.

Interim cùm Episcopis rectam fidem & regulam secutis æquo propemodum jure agebant. Eulogius Alexandrinus Episcopus scripserat se Sancti Gregorii Papæ jussa capessere. At ille (b) ea verba ac jussionis vocem procul à se amolitus hæc ait: *Quod verbum jussionis peto à meo auditu removete: Loco enim mihi fratres estis: moribus patres. Non ergò jussi, sed quæ utilia visa sunt, indicavi.*

(b) Greg. L. VII. Ep. 30.

Annon

Annon ergo ille se superiorem sentiebat? id Hæretici; id Imperiti jactent: non enim intelligunt quænam à Domino constituta sit Ecclesiasticæ potestatis ratio ac vis. At Gregorius tam modestus, quàm fortis: (a) *Nam quod*, inquit, *se dicit sedi Apostolicæ subjici, si qua culpa in Episcopis invenitur, nescio quis ei Episcopus subjectus non sit. Cùm verò culpa non exigit, omnes secundùm rationem humilitatis æquales sunt.* Quam communem regulam omnibus præpositis esse voluit. *Sit*, inquit, (b) *rector benè agentibus per humilitatem socius; contra delinquentium vitia per Zelum justitiæ erectus; ut & bonis in nullo se præferat, & cùm pravorum culpa exigit, potestatem protinùs sui prioratûs agnoscat.* Quod ille multis exemplis, Scripturarumque testimoniis prosecutus, sic denique concludit: (c) *Summus itaque Locus benè regitur, cùm is qui præest, vitiis potiùs quàm fratribus dominatur.* Itaque ille Gregorius tam humilis, tam modestus, tam æquo cum cæteris jure usus, summâ potestate Constantinopolitanorum Præsulum superbiam contudit; acta Synodica per sedem Apostolicam dissoluta, cassataque memorat, & antecessoris eâ de re sententiam vindicat. Neque ullus unquam Pontifex majore constantiâ Apostolicam auctoritatem exercuit. Quid ita? quia Canones, quia priscas consuetudines, quia omnium fratrum jura æquè ac sua servabat, ut vidimus.

(a) Idem L. VII. Ep. 65.

(b) Idem de Cur. Pastor. part. II. C. 6.

(c) Idem L. VII. Ep. 64. L. IV. Ep. 36. 38.

XI. Quàm fœdam Ecclesiastici regiminis Pontificisque potestatis ideam adversarii, ac præsertim Auctor Anonymus proferant, quàmque hæreticis faveant, dùm Papatui favere velle videntur.

At Auctor Anonymus qui de Gallicanis libertatibus scripsit, aliam Papatûs ideam informavit: libro enim VI. quo Caput 3. Gallicanæ declarationis aggreditur, id agit, ut quia Romanus Pontifex, omnium fidelium Pastor etiam immediatus habeatur, omnia pro arbitrio ad se trahere possit, nullis obstrictus Canonum, vel avitæ probatæque consuetudinis vinculis. Ac primùm quidem eos affert locos, quibus universa Ecclesia atque etiam Gallicana Romano Pontifici subjecta sit; quod nemo nostrûm negat. Atque id ille sensit: subdit (d) verò: *Hæc quidem ita in communi dicta negantur à nemine, quia nemini sunt incommoda; sed cùm ad praxim deducenda sunt, auctoritas Concilii generalis, libertas Ecclesiæ, Canones & similia opponuntur: quasi verò illa excepta intelligantur in verbis Christi, aut etiam in declarationibus solemnibus.*

Eò ergò nos adigit, ut non modò ex solemnibus obedientiæ Romano Pontifici præstandæ declarationibus, sed etiam ex Christi verbis ad omnia extraordinaria & arbitraria teneamur: ut quia Christus generalibus verbis Petro dixerit, *quodcumque ligaveris, quodcumque solveris*; jam neque Ecclesiæ libertatem, neque Canones, neque Concilia Generalia allegare liceat.

(d) Anony. Tract. de Libert. Gall. L. 6. integ. ibid. C. 11.

Sanè ille prævidit obstitura sibi primorum sæculorum tot ac tanta documenta, quibus (e) Romanus Pontifex, antecessorum quoque auctoritate, canonibus servire jubeatur. Quæ nos libro XI. executi sumus, quo loco id etiam ostendimus, promissam sanè obedientiam, sed secundùm Canones, & jure servato: cui etiam professioni (f) Romanorum Pontificum antiqua professio responderet. At Anonymus, ne prisca illa traditio, verborum Christi interpres, sibi

(e) Sup. L. XI.

(f) Ibid. C. 8.

(a) Anony. l. VI. c. 3. n. 2. objici possit, hoc commento cavet. *In quo*, inquit (a) *reposita esset Romani Pontificis auctoritas, non satis clarè statim omnibus perspectum fuit: quia enim persecutionum tempore, vel schismatum, aliarumque calamitatum, impedita erat exterior Capitis cum membris communio, stante semper fidei ac Charitatis unione, vix à Romano Pontifice ad alios præsertim remotos Pastores, aut Greges primis tribus sæculis, aliud quàm quadam epistolæ pervenire potuit. Quamobrem Episcopi populos, ac seipsos à tanto tempore, suo judicio, vel cum aliorum consilio regere soliti, Papæ auctoritatem ab impedimentis, quibus distenta fuerat, solutam, non tam subitò exceperunt*: SED ALII CITIUS, ALII TARDIUS, NUNC IN ISTO, NUNC IN ILLO CAPITE; *prout sese offerebat occasio, donec integram libertatem consecuta, suum ubique robur obtinuit.* Ac paulò pòst: *Verùm quia usus optimus legis interpres, videndum est quæ fuerit auctoritatis Pontificiæ praxis illis temporibus cùm eâ liberè uti Papæ potuerunt, cùmque diligentiùs & clariùs cognita fuit: Quanquam enim omni ævo aliqua identidem ejus specimina edita fuerint, tamen cùm per tria prima sæcula ferè omninò à tyrannis ligata fuerit, ideòque ejus exercitium quasi novum quiddam aliquoties Episcopos, præsertim Africanos, commoverit, non potuit tam citò suum explicare fulgorem & omnibus*
(b) Ibid. n. 13. *innotescere.* Hæc Anonymus (b); atque illi sunt, si Deo placet, sedis Apostolicæ unici defensores, cui infestiora ne hostes quidem atque hæretici cogitârint.

Rogo enim quid illud sit: quòd *Episcopi populos ac seipsos à tanto tempore* (tribus scilicet primis sæculis) *suo judicio regere soliti essent.* An illi primi Ecclesiarum fundatores ac Doctores quid Christus Papæ dedisset, nesciebant? judicium nulli expectabant? per seipsos regendam suscipiebant Ecclesiam, neque Caput datum sibi à Christo cogitabant? Id hæretici velint: quid illud hinc factum ut sequens ætas, Quartum fortassè, Quintumve, aliaque sæcula propiora *non tam subitò exceperint* (solutam illam) *Papæ auctoritatem: sed alii citiùs, alii tardiùs, nunc in isto, nunc in illo Capite*, ita sanè, *ut illius exercitium quasi novum quiddam aliquoties Episcopos, præsertim Africanos, commoverit.* Africana illa sub Aurelio dissidia spec-
(c) Sup. L. II. C. 14. tat, (c) de quibus egimus? Quis autem à Christo esse dicat ea, quæ sancto Aurelio, Sancto Augustino atque aliis tot ac tantis Patribus doctrina & sanctitate conspicuis nova viderentur? *Alii*, inquit, *citiùs, alii tardiùs, nunc in isto, nunc in illo capite eam auctoritatem exceperunt.* Hoc hæretici clamant; Papæ auctoritatem crevisse per tempora: humanam scilicet, nec totam ab initio, sed suis partibus hinc inde coalitam & consarcinatam: Quid enim Sancti Viri, *alii citiùs, alii tardiùs, alii in hoc, alii in illo capite data occasione*, agnoscebant Papæ auctoritatem, si semel animo imbiberant Papæ voluntatem ex Christi instituto pro lege esse debere, exceptione nullà, neque Canones allegandos; nempe hæc divina jussa institutaque ignorabant.

Jam illud quis ferat *per tria prima sæcula Papæ potestatem à tyran-nis*

nis ligatam fuisse, impeditam, externam capitis cum membris communionem, atque à Romano Pontifice ad alios præsertim remotos, vix quidquam præter quasdam epistolas pervenire potuisse? Quasdam autem? an quia non omnes ad nos per temporum injuriam devenerunt paucas fuisse conscriptas dicemus? non enim facilè Romam, non Româ quaquàversus Litteræ commeabant? non quotidie Diaconos mittebant? non denique necessaria negotia communicabant? Atqui vel unius Cypriani docent epistolæ quanta esset Ecclesiarum cum Ecclesiâ Principe communicatio. Ac nos demonstravimus quæ generalia essent, illis quoque temporibus, nonnisi communicato cum omnibus Episcopis consilio gesta esse. Hoc, inquam, vel unius Cypriani docent epistolæ. Quot verò tales fuisse præscriptas quæ ad nos non devenerint? quàm porrò insulsum illud à Romano Pontifice vix quidquam præter litteras perferri potuisse? an verò Litteræ non sufficiunt? an necesse erat ut sua ipsi mandata traderent? sic impedita, sic ligata Romana auctoritas à Tyrannis fuit?

Hæc tamen omnia commenta admittamus: dic tandem quo demum sæculo expedita? post Constantinum scilicet, persecutione cessante; quarto ac secutis sæculis: atque tum vel maximè invaluit illud, (a) ne Romano quidem Pontifici, aliquid contra Canones licuisse. Id ipsi Romani Pontifices primi omnium prædicabant ac profitebantur. Si quid ab Afris, si quid ab aliis postulabant, Nicænos Canones, aliosve proferebant ex Canonibus responderi sibi æquo animo patiebantur; an & ipsi, quid sibi à Domino concessum esset ignorabant? Ligati, impeditique à tyrannis, nec seipsi intelligebant.

(a) Sup. L. II. integ.

Ergonè, inquies, nulla tunc Canonum relaxatio, imò aliqua, non promiscua, extorta (b) necessitate, non ad libitum proflua, provida & modesta; non quæ se super omnia jura superferret? Hæc ad XI. usque sæculum permanâsse; hæc omnium cordatiorum, præsertim verò Gallorum animis inhæsisse; hæc in Concilio Constantiensi stabilita esse; hæc paulò ante Constantiense Concilium, à Durando Mimatensi, Clemente V. jubente, scripta esse (c) vidimus. Ille per dispensationes, & exemtiones impunem regnare licentiam ac perdita esse omnia conclamabat; ille per synodos generales his adhiberi modum, utque Ecclesia Romana, (d) *non omnia ad se traheret*, ne *omnia perderet*, postulabat. Cætera alibi memorata, ac præsertim egregiam illam, jubente Paulo III. de reformandâ Ecclesiâ (e) summorum virorum consultationem, atque ipsa decreta Tridentina prætermittimus. Quidnam ergò illud esse dicemus, quo potestatis Pontificiæ, secundùm Anonymum, totus sese *fulgor explicuit*? an cùm non jam ferè tutandis Canonibus, sed exemtionibus, dispensationibus, reservationibus, denique extraordinariis, arbitrariisque mandatis & imperiis eminere cœpit auctoritas? cùm Papa longè positus, tot Capitula, tot Monasteria, de quibus ne cogitare quidem vacat, immediatè regenda suscepit; proprios arcet Episcopos, atque ab iis suum quoque Clerum avellit; Cùm Episcopalem jurisdictio-

(b) Sup. L. XI.

(c) Sup. L. XII. C. 38.

(d) *Durand. Mimat* Tract. de mod. gener. Conc. celeb. p. 1. tit. 4. 5. dis.

(e) Sup. L. XI. C. 18.

jurisdictionem in Monachos atque in mulieres effundit, aut effusam tutatur; Cùm denique Romana Curia Episcopos veluti adversos habere, in tot exemtis præsidium ac firmamentum, ponere voluisse visa est? Hìccine ille est Ecclesiæ Romanæ fulgor explicitus? an fumus potiùs? at nos ex illo fumo dari lucem votis omnibus supplicamus; id in Concilio Tridentino, pro temporum quidem necessitate, inchoatum Ecclesiæ gratulamur; certóque statuimus, numquam Ecclesiæ Catholicæ, numquam sedi Apostolicæ suam dignitatem constituram, nisi defensis Canonibus, adscitisque Episcopis, quos ipse Christus adjutores dederit.

XII Quàm falsò asserant Gallicanâ declaratione contentam doctrinam dissidiorum occasione proditam, aut innovatam Cleri Facultatisque Parisiensis antiqua monumenta replicantur: nova etiam produntur: quædam Gallis malevolentissimè ab Anonymo objecta refelluntur: votum auctoris ejusdemq; erga Ecclesiam Catholicam sedemque Apostolicam atque Innocentium XI. devotus animus.

Jam luce est clarius pessimè objectum, Gallis, quod de sede Apostolicâ malè sentiant, cujus dignitatem confirmare & illustrare non cessant, sed quandoquidem Auctor Anonymus tractatu de libertatibus Gallicanis, eà de re mendacissimè ac malevolentissimè scripsit, non feremus Christianissimi Regni impunè violari Majestatem.

Ac primùm grave illud est, quod (a) semel atque iterum inculcat, à Bonifaciani dissidii tempore Gallorum in sedem Apostolicam studia refrixisse. Cùm, ut cætera omittamus, id etiam imperitissimis rei historicæ notum sit, post ea dissidia, sub Benedicto II. & Clemente V. aliisque Pontificibus Curiam Pontificiam translatam ad Gallias, atque Avenione toto ferè sæculo residentem, cum Gallicano regno conjunctissimam ejus obsequiis floruisse: sed nos insulsissimum commentum (b) jam confutavimus.

At Anonymus (c) graviora protulit. Nempe & id scribere ausus quæ à Gallis scriptoribus de Romani Pontificis auctoritate proferuntur, *avitum ac ferè ingenitum testari illius nationis erga sanctam sedem studium magis fortè quàm modernorum affectum*; tanquam ab eo studio moderni desciverint. Posteà *quòd Galli aliquibus schismaticorum nomine suspecti sunt, aut inimicorum esse invidiam aut politicorum minas, aut fortè justum piorum metum, ne si crescat Pontificiorum mandatorum neglectus, in contemtum transeat, quia schismate solet non longè abesse*: Quasi jam Gallis solemne sit Pontificia mandata negligere. Gravius & acerbius illud: *ferè pœnitere* (d) *Galliam, quod olim sanctam sedem tantâ reverentiâ prosecuta fuerit, tantâ humilitate audierit, tanto zelo defenderit*, at illud dirum & abominandum de Gallicanis etiam Antistitibus dictum: (e) *frustra Antistites Gallicani auctoritati Pontificiæ gravissimum vulnus illaturi honorificâ præfatiunculâ ferrum occultant*: ut parum esse videatur quod Romano Pontifici adversentur, nisi etiam blandientium ac venerantium specie parricidiales manus inferant. Quo argumento? quâ probatione? nullâ: nisi quod avitam Ecclesiæ Catholicæ sedique Apostolicæ salutarem certè tot retrò sæculis à studiosissimis sedis Apostolicæ defensoribus pro innoxia habitam sententiam, nulla cujusquam offensione proponunt.

Et quidem toto (f) Anonymi tractatu sparsum illud, priscas illas de

(a) *Anony.* tract. de Libert. Gall. L. I. C. 16. n. 12. L. III. C. 9. n. 3. (b) Sup. L. VII. C. 23. & seq. L. VIII. C. 22. (c) *Anony.* L. VI. C. 2. n. 1. 2. (d) Idem L. II. præf. p. 68. 3. (e) Idem L. VII. C. 1. n. 3. (f) Idem L. III. C. 8. n. 9. 10. L. VIII. præf. n. 1. ibid. C. 8. n. 2. L. IX. C. 10. n. 3. 4. Conc. n. 13. & alibi passim.

de Ecclesiæ Catholicæ & Conciliorum generalium auctoritate sententias in Gallia tunc esse prolatas: *cùm Reges à Romano Pontifice dissiderent.* In his igitur Gallos *Aulæ desideriis obsecutos atque alicujus spei vel timoris impulsu* esse permotos; quin ipsos Episcopos Gallicanos anno 1682 *odiosam & importunam objecisse doctrinam ut summum Pontificem ab executione Lugdunensis de Regalia canonis deterrerent.* Sed hæc quàm falsa sint, quàmque iniquo animo exprobrata, alia Ecclesiæ Gallicanæ acta testantur.

Vetusta omittimus, posteriorum sæculorum exempla (a) proferimus. Nullum sanè erat Christianissimo regno cum Martino V. dissidium, cùm sacra Facultas Joannem Sarrazinum, qui Conciliarium statutorum vigorem in summo Pontifice reponeret, repellebat & ad ista adigebat, quod *tota auctoritas, dans vigorem statutis Conciliaribus, residet, non in solo Pontifice, sed principaliter in Ecclesia Catholica & Spiritu Sancto.*

(a) Sup. L. X. C 21.

Nullum erat dissidium (b) cum Romanis Pontificibus eo tempore, quo eadem Facultas ad hæc Lutheranos compellebat, ut Ecclesiæ Catholicæ & Conciliorum generalium determinationes absolutè admitterent: decreta verò Romanorum Pontificum ita *si ab Ecclesia recepta & approbata* essent.

(b) Ibid. c. 24.

Nullum erat dissidium, cum editis adversùs Lutherum (c) articulis, Ecclesiasticam potestatem exponere aggressi: Pontifici quidem suam; at ut errare non posset, nonnisi Ecclesiæ Catholicæ & Conciliis generalibus tribuebant.

(c) Ibid. c. 24.

Nullum erat dissidium, (d) cùm toti orbi Christiano Tridenti collecto, atque ipsi Pio IV. testatum volebant, se in Constantiensibus, iisque conjunctis Basileensibus decretis persistere ac porrò perstituros, neque laturos unquam, ut sacrosancta decreta ulla vel ambigua formula læderentur.

(d) Sup. L. I. c. 1. & seq.

Recentiora ac nostri sæculi exempla postulas? nullum erat dissidium anno 1615. cùm gravis illa extitit de tertii ordinis articulo ac Regum supremà auctoritate dissensio, & tamen in actis ordinis Ecclesiastici conscriptum legimus, lecto articulo Patribus visum; (e) *eo articulo sterni viam ad schisma: ac fieri ut civiles ordines nullà auctoritate nec potestate legitimà de verbo Dei judicent, decernantque quid illi congruat: damnent ac ligent conscientias; quæ auctoritas Concilio generali & Ecclesiæ universæ spirituali potestati reservata est.* Quo etiam die pro meridiano conventu iteratum: *hujus quæstionis judicium Concilio œcumenico reservatum.*

(e) Procès Verbal de la Chambre Ecclesiastique 1614. du mardi 30. Septembre.

At enim, inquies, non hîc tractabant quæstionem, neque Conciliarem potestatem cum Pontificia comparabant. Rectè. Tantò ergo magis, quæ animis erant insita, nullo contentionis studio proferebant arduam quæstionem summaque inter Catholicos dissensione agitatam, ubi etiam de Papæ auctoritate quæreretur, *Concilio œcumenico*, sive ut explicitiùs in superiori congregatione dictum erat, nec jam repetere necessarium, *Concilio œcumenico & Ecclesiæ Catholicæ potestati* reservabant? de fidei quæstionibus terminandis communem

Cleri consensum simplici animo testabantur : Sancti & orthodoxi mirificas laudes à Paulo V. summo Pontifice Brevi speciali edito referebant.

(a) Act. & Memoir. du Clergé de France 1673. T. I. premiere partie titre 1. C. 1. n 14. 15. & suiv.

(b) Ibidem nomb. 21. & 24. & suiv.

Nullum erat dissidium ann. 1625. cùm (a) Clerus Gallicanus Stephani Louytori Decani Nannetensis, Apostolicæ sedis auctoritate prolatam sententiam adversùs Episcopum Leonensem declaratione edita, impiam, sacrilegam, nullam esse censuit. Accepto deinde nuncio declarationem à summo Pontifice esse abrogatam; Regi Christianissimo Cleri Gallicani nomine supplicavit : Si res pacificè neque Romæ, neque in Gallia componi posset, (b) *permitteret nationale Concilium ut consideretur quid factu opus esset, & ut Concilium œcumenicum peteretur.* Concessum à Rege cum Legato actum : missum Romam commonitorium, allatumque imprimis, *non potuisse à Papa contra tot Episcopos decerni nisi illis auditis, dataque commissione in partibus juxta concordata & privilegia Ecclesiæ Gallicanæ, ab Episcopis Gallicanis postulatum nationale Concilium, ac nisi Breve Apostolicum premeretur, daturos ibi operam, ne quid Libertates & privilegia Ecclesiæ Gallicanæ detrimenti caperent.* Quid plura? pressum Breve; Louytorius à sententia destitit; Leonensi Episcopo satisfecit.

(c) Ibidem nomb. 37. 41.

Nullum erat dissidium (c) anno 1650. cùm occasione viri illustrissimi Renati De Rieux de Sourdeac, Episcopi Leonensis, à Commissariis Apostolicis depositi, atque aliorum Commissariorum sententia restituti, veritus est Clerus ne Provinciarum juri & Canonico ordini noceretur. Itaque solemni protestatione edita & Nuntio ritè intimata id egerunt : *ut Episcoporum judicia congregatis in Synodo provinciâ Patribus, salvo jure appellationum ad Romanam sedem antiquâ Canonum auctoritate reservarentur; neve Apostolicis litteris ullum sibi præjudicium fieri possit; neve trahantur eadem in exemplum, quo quisquam sibi putet contra salutarium reverentiam regularum temerè quid licere.* Sic cavebant ne adversùs Canones extraordinaria & arbitraria mandata valere putarentur.

(d) Sup L. X. c. 27.

Nullum erat dissidium (d) anno 1656. cùm sacræ Facultatis jussu postulantibus ac probantibus Episcopis in ordinario ac frequenti concessu Lutetiæ congregatis è Francisci Guillorii thesi hæc præsertim erata sunt : *Concilia ad melius convocari : in his, à Pontifice auditis Episcoporum sententiis ac judiciis pro sua auctoritate certoque & infallibili charismate verbum fidei pronuntiari.* Substitutum illud : *Episcoporum jurisdictionem esse juris divini, & esse immediatè à Christo, eosque in Conciliis generalibus verè esse judices, atque in his ex eorum judicio summum Pontificem pronuntiare.*

Denique nullum erat dissidium cùm per eadem ferè tempora tot adversùs Jansenium acta confecta sunt, laudatique à Romanis etiam Pontificibus Episcopi Gallicani : cùm tamen priscæ disciplinæ traditionisque memores Pontificias constitutiones ita admitterent, exequendasque mandarent, ut à se facta deliberatione, datoque judicio acceptas & interpretatas, ut ex actis publicis (e) fusè docuimus.

(e) Sup. L. XV. C 17.18.

Memorat

Memorat Anonymus Libro VIII. inculcari frequenter ab Episcopis Gallicanis, jurisdictionem Episcoporum ita esse de jure divino, ut eam *à sanctâ sede neutiquam accipiant, eo fine, ut summum Pontificem à proferendo circa controversiam de Regaliâ judicio deterrerent, aut si quid pronuntiaret, minoris videretur esse auctoritatis.* Tum in eodem libro hæc habet: *Abstinuissemus ab hujus quæstionis tractatione, non solùm propter ejus difficultatem, sed etiam quia, cùm sacrum hunc ordinem maximè veneremur, displiceant nobis quæcumque venerationem* (a) *illam possint quâvis occasione imminuere: nisi animadvertissemus illustrissimos Episcopos Parisiis congregatos suam in Deum jurisdictionem referre tum maximè conatos, cum jussis summi Pontificis repugnabant.* (b) Quis ferat derisorem reverentiæ specie talia exprobrantem? Qui si Ecclesiæ Gallicanæ & Sacræ Facultatis acta (c) toties publicata & à nobis relata, amico animo perlegisset, profectò fateretur, jurisdictionem Episcopalem nullo non tempore, ut à Christo immediatè profectam, apud nos prædicatam; neque nostrâ aut avorum memoriâ unquam contigisse, ut quisquam hominum contrariam sententiam impunè propugnaret. Quæ nunc, si Deo placet, vir amicissimus, erga Episcopalem ordinem obsequentissimus, adversùs Pontificem comparata esse prædicat.

(a) Anon. L. VIII. C. 8.

(b) Sup. L. X. C. 22. & seq.

(c) L. XIII. C. 14.

Hæc quidem sunt iniquissima: hoc verè absurdissimum, quòd (d) appellationes ad Concilium generale factas eo nomine elevat, quòd, *occasione dissidiorum, vel schismatis, natum sit genus illud appellationum: tum si Papa negaret, quod ex parte Regis rogaretur, aut vellet contra ipsum ejusve subditos procedere.* Quis enim appellaret nisi aliquod existeret gravamen ac dissidium? an appellatum vellet ab eo qui omnia largiretur? Cæterùm de illis appellationibus, quàm schismate (e) antiquiores sint, quàmque non tantùm à Gallis, sed etiam ab aliis frequentatæ (f) suo loco ostendimus. Hîc quidem commonere volumus, quàm non modò iniqua, sed etiam insulsa Auctor Anonymus contra Gallos scripserit.

(d) Idem L. X. C. 6. n. 6.

(e) Sup. L. IX. C. 8. 9.

(f) L. XV. C. 20. 25. & seq.

Cujus etiam (g) generis illud est, quod passim exprobrat de dispensationibus apud Gallos maximè frequentatis: quasi alibi Canones purè obtineant; nullæ translationes; nulla pluralitas; nullæ commendæ sint; uni tantùm Galliæ in dispensandis gratiis desudet Curia? an quia non quemadmodum illi Laïcorum invasiones assiduè improperant, ita nos ad invidiam usque objicimus, oppressam ab Inquisitoribus ordinariam potestatem; erepta Episcopis de fide judicia, quibus maximè Episcopatus constat Ecclesiasticos reditus per gravissimas pensiones, easque resignabiles in frusta concisos, ac beneficiariis nudum propemodum relictum titulum; aliaque ejus generis innumerabilia, à quibus puri sumus: ideò disciplinam apud nos profligatam confiteri oportet; florere apud eos, quos inter extraordinaria & arbitraria imperia sine more modoque vigent; & quidem utinam omnes prophetarent? Cæterùm si gloriari oportet, id dicam quod exteros audimus sæpè memorantes: nullum esse regnum, in quo magis religio floreat, quàm hoc Christianissimum: nullum, in quo sit Clerus doctior, sanctius

(g) Anony. L. VI. C. 1. n. 2.

tius Sacerdotium, Monastica disciplina castior ac severior, morum doctrina purior, Scripturarum & Antiquitatum ferventius studium; nullam denique gentem, quæ accuratam disciplinam, si quis id fortiter aggressus sit, æquiore animo passura videatur.

Desinant ergo nos incessere calumniis, tanquam ea, quam Galli tuemur, doctrina è dissidiis orta sit. Cogitent potiùs nostra memoria aulicis artibus pressam, ultrò postea erumpere, ac facilè promi, quod est pectori insitum. Faxit autem Deus, edifcant Ecclesiæ regendæ Principes Ecclesiasticum regimen, non aulæ flatibus ac motibus, sed æterna veritate ac Patrum traditione niti oportere.

Denique quod objiciunt, cæterarum gentium consensione nos premi, ac posse à Pontifice securè damnari Galliam decreto ex nostris quoque dogmatibus totius Ecclesiæ consensu valituro, tanquam Ecclesia Gallicana, tanta Ecclesiæ pars, eaque florentissima nihil sit, his quidem objectis, inscitiam hostilemque animum, non modò adversùs Galliam, sed etiam adversùs Ecclesiam universam produnt. Nempè dum Rex optimus, ac pietate major quàm armis, tot egregiis ac immortalibus titulis, id etiam addit, ipso regnante excisam hæresim in Galliis, tùm ipsam Galliam sub tam pio Principe erroris aut schismatis damnari posse confidunt. Sed frustrà sunt. Non ita œcumenici Constantiensis Concilii jacebit auctoritas. Non ita Ecclesia Catholica repentè mutatur, nec per cœteras gentes, usque adeò prostratam veritatem arbitramur, ut ejus apud se tot vetusta, tot recentia monumenta obliterari sinant. Quòd si tantam quæstionem, tantis Catholicorum altercationibus nobilem, in quâ Conciliaris, Papalisque auctoritatis summa vertitur; si jam finienda est, non sine œcumenico Concilio finiri posse sentiunt: aderit omnium sæculorum firma traditio: evigilabunt sui memores Episcopi, ac Spiritus sanctus veritatem vindicabit.

Illud etiam exprobrant, gratam hæreticis esse eam, quam Episcopi Gallicani de Concilii auctoritate declarationem ediderunt. At nos contrà experimur, obstinatis hæreticis eam esse molestissimam, quâ calumniandi causas detractas esse sentiant. Qui verò modestiores sunt; ac pacatiores, hos in Ecclesiam Catholicam, sedemque Apostolicam propensiores evadere, toti Ecclesiæ gratulamur.

His ergò intelligimus Petrum ab alto vocari, quemadmodùm olim in (a) Actis; *ut comedat quadrupedia & serpentia terræ & volatilia Cœli*; mundaque æquè ac immunda in sinum congerat, in corpus trajiciat, unitati servet, aut reddat.

(a) Act. X. 12.

Jam qui declarationem Gallicanam veram quidem esse, sed tamen præposteram objiciunt; neque Ecclesiasticæ rei conducere, ut ultrò Catholici (b) nova & contentiosa tractent; hos quidem confutavimus; neque iterare piget: à nobis non nova proferri, sed à Majoribus quæsita, imò etiam definita: quæ Catholicæ Ecclesiæ, sedisque Apostolicæ æquitatem dignitatemque commendent.

(b) Sup. L. III. C. 13.

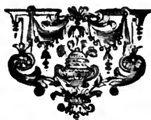
De

De Regaliâ, cujus gratiâ declarationem Gallicanam exortam esse volunt, alii dixerint. Ego hoc tantùm: extensam fortè nullo malo animo, sed ex prætenso, ac dudùm præconcepto jure Regaliam haud tantam esse rem, propter quam jusque fasque videretur, ex Apostolicâ sede tantos intentari metus; tanquam omnia ruerent: denique utcumque est, rem compositu facilem, postea quàm Rex maximus, atque Ecclesiæ studiosissimus plura ultrò reddidit, quàm abstulisse dicitur: ac facilè coalitura omnia, si quemadmodùm Episcopi Gallicani, ita quod in se est, sedes Apostolica præstiterit. Neque quidquam videri causæ, cur tam leve jurgium, tanto Christianæ rei malo, longiùs protrahatur, nisi hostes subdoli, optimum, paternumque Pontificis animum, clandestinis consiliis, consuetisque artibus, incenderent: ausuri atrociora, si alium Pontificem nacti essent. Quod aiunt, declaratione provisa esse remedia, si quid gravius immineret, arcanorum inscius quid dicam? neque viri graves fortè succenseant, si tot inter minas, Christianissimo regno, ex avitis consuetisque dogmatibus, aliquid præsidii comparetur, quæ præsidia qui Gallis erepta esse velint, cogitent evenire posse ea tempora, quibus ipsis Ecclesiæque ac sedi Apostolicæ necessaria esse videantur.

Nunc postquam de suscepta quæstione dicta sunt omnia; de me, uno verbo dicam; ac primùm, Deo teste, profiteor, eum esse me, qui sedi Apostolicæ ac Pontificiæ majestati, impensissimè faveam: & confido fore ut, si qui bono animo hæc quærant, id sentiant: sedi Apostolicæ sua & antiqua & tuta, humilis pacificusque reddo, hostibus, ne per aliena & falsa eam oderint consulo: Catholicis hominibus, ne utrinque fortè sint nimii, vera & æqua præmonstrare satago: Gallos meos, ac præsertim Episcopos, nonnullis suspectos, tanquam sedi Apostolicæ aliquid detractum velint, ab ea contumelia vendico: tuta ab illis esse omnia, priscis exemplis monumentisque probo: Petrum has super aquas tutum incedere, neque frustrà trepidare moneo & hortor. Nomen taceo, nihil causæ profuturum; non erubescentiâ, nec metu; Deus scit; facilè proditurus, quoties legitimo, Canonicoque examini locum esse intellexero. Si cæcis agunt præjudiciis & odiis; injuriæ me subtraho, ne qui læsisse velint, plus se ipsos lædant. Utcumque est, securus hanc causam ad Christi tribunal perfero: si sedes Apostolica utrique parti, æquo jure consulens, silere interim edixerit, polliceor pariturum: in Ecclesiæ Catholicæ, Romanæque & Apostolicæ sedis, in eaque sedentis Romani Pontificis, Sanctissimique Papæ Innocentii XI. potestate esse me, futurumque polliceor. Ita me Deus salvum velit; ita me Petrus; ita Innocentius XI. habeat oviculam ad ejus pedes pro pace Ecclesiasticâ suspirantem. Sub quo incurvari peto altitudinem sæculi frustrà intumescentis, Turcicamque Barbariem, Hæreticam & Schismaticam, quocumque

loco, vel se exerit, vel latet, superbiam atque id supplico ab ejus abesse temporibus, ut hæc tam antiqua, tam sana, audens dixerim, tam pacifica, tam ferre non possint.

FINIS COROLLARII TOTIUSQUE OPERIS.

INDEX

INDEX

TITULORUM SERIESQUE MATERIARUM, Quæ TOMO SECUNDO continentur.

LIBER DECIMUS.

De Basiliensi, aliisque sæculi Synodis, quibus Constantiensia Decreta confirmantur ad Caput II. Declarationis Gallicanæ.

CA-

CAPUT

LIBER DECIMUS QUARTUS

De quæstionibus præsertim Fidei, extra Concilia Generalia, per consensum Ecclesiæ definitis.

FINIS.

ERRATA TOMI SECUNDI.

Pag. 2. col. 1. l. 15. conſilium ; lege Concilium.
p. 5. col. 1. l. 13. & 14. & ibid. l. 16. interpretatur ; leg. interpretatio.
p. 7. col. 1. l. 14. teneretur ; leg. tenentur.
p. 12. col. 1. l. 10. timore ; leg. & more.
p. 15. col. 2. l. 3. & ; leg. ad. Ibid. l. antepen. apponebat ; leg. opponebat.
p. 17 col. 1. l. 34. decorandum ; leg. devorandum. Ibid. col. 2. l. 7. & 8. Cardinalis ; leg. Cardinales.
p. 18. col. 2. l. 7. Piſanæ ; leg. Piſani.
p. 20. col. 2. l. 33. Cardinalis ; leg. Cardinales.
p. 22. col. 2. l. 30. Probat ; leg. Probant.
p. 23. col. 2. l. 15. confectati ; leg. confutati.
p. 24 col. 1. l. 4. III. leg. XXIII.
p. 25. col. 2. l. 13. ſuffragia : leg. ſuffugia.
p 26. col. 1. l. 14. ac ; leg. à. Ibid. l 20. reſtringendam ; leg. reſtringendum.
p. 27. col. 1. l. 27. & 28. haberetur ; leg. haberentur.
p. 28. col. 1. l. 8. aſſumunt ; leg. aſſuunt. Ibid. l. 16. quarumque ; leg. quæcumque. Ibid. col. 2. l. 15. quamlibet ; leg. quemlibet.
p. 30. col. 2. l. 34. at ; leg. an.
p. 41. col. 1. l. 16. congregatum ; leg. congregatam.
p. 47. col. 2. l. 25. Theologicos : leg. Theologicos.
p. 53. col. 1. l. 2. recipitione ; leg. recipitione. Ibid. col. 2. l. 5. Emanulis ; leg. Emmanuelis.
p. 57. col. 1. l. 7. tolle ſe.
p. 61. col. 1. l. 11. husuſque ; leg. hucuſque. Ibid. l. 34. ipſo ; leg. ipſa.
p. 64. l. 7. Tituli. Gallicæ ; leg. Gallicanæ.
p. 66. col. 1. l. 20. immune ; leg. immane.
p. 78. col. 1. l 24. ſæcula ; leg ſecuta.
p. 79. col. 1. l. 19. eſſa ; leg. eſſe.
p. 80. col. 1. l. 8. Boncilii ; leg. Concilii. Ibid. l. 23. ſed ; leg. ſeu. Ibid. l. penult. pravam ; leg. pravum
p. 81. col. 1. l. 24. XIII. leg. XXIII. Ibid. col. 2. l. 4. aut ; leg. haud.
p. 87. col. 2. l. 12. & 13. Conſiliorum : leg. Conciliorum.
p. 88. col. 2. l. 36. Conſiliis ; leg. Conciliis.
p. 92. col. 2. l. 8. Amadæum ; leg. Amedæum.
p. 95. col. 2. l. 13. diſſolvendum ; leg. diſſolvendam.
p. 96. col. 2. l. 1. XI. leg. II.
p. 98. col. 1. l. 8. Epiſcopicam ; leg. Epiſcopi eam.
p. 100. col. 1. l. 6. adolita ; leg. abolita.
p. 101. col. 2. l. 15. ab ; leg. ſub.
p. 105. col. 1. l. 32. inſtituta ; leg. inſtitutæ.
p. 106. col. 1. l. 37. Dauret ; leg. Dauvet.
p. 109. col. 1. l. 22. Itali ; leg. Italiâ.
p. 111. col. 1. l. 24. pro ; leg. præ. Ibid. l. 28. tyramus ; leg. tyrannus.
p. 113. col. 2. l. 28. Synodus ; leg. Synodo.
p. 117. col. 1. l. 14. conſtitit ; leg. conſiſtit. Ibid. col. 2. l. 1. 1687. leg. 1682.
p. 118. col. 2. l. 19. quidem ; leg. quidam. Ibid. l. 28. aliæ ; leg. alia.
p. 123. col. 2. l. 7. affert ; leg. effert.
p. 128. col. 2. l. 16. Truaſſina ; leg. Tricaſſinâ.
p. 129. col. 2. l. 15. promulgatum ; leg. promulgatam.
p. 130. col. 2. l. 23. autoritate ; leg. autoritas.
p. 133. col. 1. l. 27. proferantur ; leg. proterantur.
p. 135. col. 1. l. 16. ſanctiſſimæ ; leg. ſanctiſſima. Ibid. col. 2. l. 2. & 3. cenſes ; leg. cenſeo.
p. 137. col. 1. l. 7. Tuſſalenſi ; leg. Fuſſalenſi. Ibid. l. 33. arbitrium ; leg. arbitrarium.
p. 138. col. 1. l. 21. & 22. Præſuli ; leg. Præſule. Ibid. col. 2. l. 17. ſponræque ; leg. ſponſæque.
p. 142. col. 2. l. 22. Tridentinum ; leg. Tridentinam. Ibid. l. 24. ipſi ; leg. ipſæ.
p. 150. col. 2. l. 15. jacerunt ; leg. jecerunt.
p. 151. col. 1. l. 5. moleſta ; leg. moleſtè.
p. 154. col. 2. l. 29. fidei ; leg. in fidei.
p. 158. col. 2. l. 10. ſiccitate ; leg. ſocietate.
p. 161. col. 1. l. 26. Concilio ; leg. conſilio. Ibid. col. 2. l. 37. decernere ; leg devenêre.
p. 164. col. 1. l. 1. titubantiar ; leg. titubantia ,
p. 178. col. 2. l. 39. examinabunt ; leg. examinabant.
p. 181. col. 1. l. 2. futuri ; leg. facturi. Ibid. col. 2. l. ult. celebratum ; leg. celebratam.
p. 186. col. 1. l. 24. Apoſtoli ; leg. Apoſtolici.
p. 189. col. 2. l. 21. Synodo ; leg. Synodum.
p. 193. col. 1. l. ult. totum ; leg. totam.
p. 194. col. 1. l 18. conſignari ; leg. conſignavi.
p. 198. col. 2. l. 23. Romani ; leg. Romano.
p. 213. col. 2. l. 14. Patro ; leg. Petro.
p. 228. col. 2. l. 8. confirma ; leg. confirmatam.
p. 229. col. 1. l. 1. Reliqua ; leg. Reliquæ. Ibid. l. 2. primorum ; leg. primarum.
p. 239. col. 2. l. 25. conſenſu ; leg. conſeſſu.
p. 242. col. 2. l. 16. reponi ; leg. deponi.
p. 246. col. 2. l. 37. & 38. diligere ; leg. deligere.
p. 250. col. 1. l. 4. ejus leg. Sanctus. Ibid. col. 2. l. 29. permaneret ; leg. permearet.
p. 259. col. 2. l. 21. ſint ; leg. ſunt.
p. 264. col. 2. l. 11. deſiderant ; leg. deſiderarent.
p. 268. col. 2. l. 14. terminatum ; leg. terminatam.
p. 274. col. 2. l. 23. Mopſueſtani ; leg. Mopſueſteni.
p. 275. col. 2. l. 25. videatur ; leg. videantur.
p. 278. col. 2. l. 17. noſtris ; leg. veſtris.
p. 282. col. 1. l. 3. abſtiterint ; leg. obſtiterint. Ibid. col. 2. l. 28. noſtris ; leg. noſtræ.
p. 285. col. 2. l. 17. Romanorum ; leg. poſt Romanorum.
p. 311. col. 1. l. 6. à gentibus ; leg. agentibus.
p. 312. col. 2. l. 22. certè ; leg. ceſtæ.

p. 317

ERRATA TOMI SECUNDI.

p. 317. *col.* 2. *l.* 22. & 23. Adrianum VII. *leg.* Adrianum VI.
p. 318. *col.* 2. *l.* 25. justa; *leg.* puta.
p. 327. *col.* 2. *l.* 15. ut; *leg.* ne. *Ibid. l.* 33. qui; *leg.* quid.
p. 332. *col.* 1. *l.* 28. Caput III. incipit eâ voce Eodem.
p. 334 *col.* 1. *l.* 33. legat; *leg.* regat.
p. 339 *col.* 1. *l.* 4. & p. 340. *col.* 2. *l.* 12. II. ; *leg.* XI.
p. 344. *col.* 2. *l.* 42. toto; *leg.* toti.
p. 347. *col.* 2. *l.* 6. prædicunt, *leg.* prædicant.
p. 348. *col.* 1. *l.* 25. Unum; *leg.* Unam. *Ibid. col.* 2. *l* 36. Consensus; *leg.* Consensio.
p. 352. *col.* 2. *l.* 5. idem; *leg.* eadem.
p. 354 *col.* 1. *l.* 14. ab; *leg.* ad.
p. 356 *col* 1. *l.* 10. Conciliorum; *leg.* Comitiorum. *Ibid. l.* 13. Romanum; *leg.* Romanam.
p. 357. *col.* 1. *l.* 33. Episcopoli; *leg.* Episcopali.
p. 358. *col.* 1. *l.* 2. per; *leg.* pro.
p. 360. *col.* 2. *l.* 30. condemnatur; *leg.* condemnetur. *Ibid. l.* 33. admoti; *leg.* adunati.
p. 362. *col.* 1. *l.* 10. sic; *leg.* si. *Ibid. l.* 20. venditârunt; *leg.* vendicârunt.
p. 363. *col.* 1. *l.* 13. sint; *leg.* sunt. *Ibid. col.* 2. l. 19. fine; *leg.* fine.
p. 373. *col.* 2. *l.* 36. Danvet; *leg.* Dauvet.
p. 375. *col.* 2. *l.* 34. VII. *leg.* II.
p. 377. *col.* 2. *l.* 24. XXII. *leg.* XXIII.
p. 378. *col.* 1. *l.* 6. qui; *leg.* quæ.
p. 380. *col.* 1. *l.* 10. & 11. vir deretur ; *leg.* videretur.
p. 389. *col.* 1. *l.* 28. experta; *leg.* expertus.
p. 392. *col.* 2. *l.* 17. mulla ; *leg.* multa.
p. 395. *l.* 9. prolatæ: *leg.* probatæ. *Ibid. l.* 29. erravit; *leg.* errârit.
p. 398. *l.* 41 induant ; *leg.* inducant.
p. 400. *l.* 38. Antonium; *leg.* Antoninum.
p. 401. *l.* 15. ad; *leg.* ac.
p. 406. *l.* 1. nunquam ; *leg.* unquam.
p. 407. *l.* 5. autem in; *tolle* in.
p. 412. *l.* 18. II. *leg.* XI.
p. 414. *l.* 33. & 34. concessu; *leg.* confessu.

